

BIBL. OTFCAVA

139

L

29

NAPOLI

BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III

139

L

29

NAPOLI

Mathew Dobson
7.6.

Handwritten text at the top right corner, possibly a date or page number, including the characters "1844".

FASTI
DUCALES
AB ANAFESTO I.

A D

SILVESTRUM
VALERIUM

Venetorum Ducem

*Cum eorum Iconibus, Insignibus, Nummis, Publicis,
& Privatis æ sculptis: Inscriptionibus ex Aula
M. Consilii, ac Sepulchralibus.*

ADIECTÆ SUNT

Adnotationes, ad Vitam cuiusque Principis, rerum,
quæ omissæ fuerant,

STUDIO

IOANNIS PALATII

Olim Iuris Pontificii Professoris in Patavino
Gymnasio &c.

VENETIIS. M. DC. XCVI.

Typis Hieronymi Albrizzi.
SUPERIORUM LICENTIA.

EAST

DUPLICATE

ABSTRACT

SIXTY TWO

1871

Vol. 11

One hundred and twenty

eighty two

pages

Printed and Published by

W. H. B. & Co.

1871

JOHN W. B. & Co.

Printed and Published by

W. H. B. & Co.

Printed and Published by

Duci Serenissimo
SILVESTRO
VALERIO
SENATVI

Excellentissimo, Sapientissimoque.

 *Mazines vestrorum Proa-
uum (Sereniss. Princeps,
Conscripti Patres) qui vo-
bis gloriam & imperium,
subditis Libertatem para-
runt, exhibeo. Iustitiæ imagines, Religio-
nis, ad tantæ molis firmamentum, in*

Aquis positum, Solii exemplum Superni, in Mari picti, quod natura impollutum, labe nulla profanatur, imò vitia comprimit Tyrannorum; in quos sola Respublica (teste Angelico) iustè Principis nomen seruat. Eius Opificem, præter Deum, nemo quærat vel inter Sanctos: quòd solus Altissimus vestræ Religionis, vestræ Urbis se auctorem proferat: & ne Sanctorum aliquis, ut apud Romanos Petrus, Dionysius Gallos sibi usurparet exordium, Christianos iam natos congregauit hic Christus, ubi nec Religio fuerat, nec Superstitio irrepsêrat, ut ipse Vestrum agnosceretur erector, parens, & educator. Euangelium cum Aquileiensibus prædicaret Marcus, somnio præmonitus, in vicinis paludibus excitandam Urbem, Maris dominam, in qua eius ossa cum veneratione quiescerent, expergefactus verò futuræ urbis solum in salo lustrasset, opere desperato in Africam

*rediit quasi litoris oblitus Adriaci. Legem
Patriæ gloriantur equidem exarasse Prin-
cipes: nec falsum, ut Moyses in Sina, in
Sancto Dæcalogum scripsit dictante Deo:
At vos sorte meliori. Eodem namque
tempore, quo ille de Vnius cultu signabat
Tabulas; erecto vitulo super Altaria, profa-
nabat Populus. Vos Tabulas æterni Te-
stamenti, quas semel accepistis, servatis
virgines; custoditis infractas; ac per xiii.
secula Dei, & Catholicæ Ecclesiæ Filii,
iurato fœdere sempiterno, neminem vestro-
rum Principum, aut Præsulum amisistis,
qui cum Heterodoxis, è Dyptichis proscri-
ptus iaceat: sed omnes sacro veneramur
in albo Confessores, Martyres, vel Mar-
tyrum patronos. Hinc titulum Christia-
nissimæ sortita Respublica ante cæteros Re-
gēs Terræ, Sal. An. 620. ab Honorio II.
Pontifice Sancto, quem semel assump-
psit, nunquam dimisit. Pro Deo, pro*

Ecclesia plasmata Romana , paci tantumodo intenti , quasi arma nescirent vestri Proavi , bella respuerunt oblata ad incrementum Imperii , donec rogante Gregorio II. R. P. emissa in Longobardos classe , Ravennam Deo , & Cesari redemerunt . Ab hinc Advocata S. Petri Respublica , aulam suam aperuit in refugium Pontificum ; ut vel Orbe persequente universo , huc se reciperent in Domum Marci : quod securius custodiri non valeat Evangelium , quàm in ædibus Euangelistæ . Hoc chypeo Alexander III. furorem declinans Ænobarbi , calcavit aspidem , & Basiliscum . Exulta in Domino (P. Damiani ser. de S. Vitali.) plaude Venetia , quia per illud pretiosi Thesauri talentum , quod in te constat esse reconditum , facta es superni Regis ærarium ; & dum in tuo gremio virum Apostolicæ gratiæ suscepisti , & ipsa quodammodo Sedes Apostolica fieri meruisti . Du-

*ratione Ecclesiæ coæva, una die cadent:
cum Christus Mundum iudicaturus ad-
venerit. Veneti emendatiores, (Telesph. Co-
sentin. de M. Tribul.) prudentiores, Sapien-
tiores supra mundi homines: Dominium eo-
rum non deficiet usque ad finem Mundi. An-
tichristus totum ferè Mundum sibi subjiciet,
paucis exceptis: nec poterit subiugare Vene-
tias. Sic in visione Ioachim. Scito Ioachim,
quòd virgo sum, Regina sedeo, luctum meum
non videbo. Huius imaginem sanctam
cum Principibus suis, vobis expono: cu-
ius sub umbra non facinorosi, ut olim
Romæ, sed Martyres, Virgines, Ecclesia
tota quiescit. Si sacrilegium Romanis;
M. Antonini populo dilecti imaginem
non habere: quanto scelestius, eorum
nummismata, sine veneratione percur-
rere, qui non libidine imperii, sed pro
S. Crucis exaltatione, sanguinem effu-
derunt? Si enim Cæsarum, Consu-
lum,*

lum, Seleucorum, tanto labore perquirimus, cur patriæ ignorare, quæ Chronologiam, mutamque historiam reddunt loquacem? Gesta hic Principum brevi exarata calamo, supplementum forsan Chronici ab aliis neglecti, gratitudinis erga Serenissimam Patriam, in qua natus & honoribus enutritus, collectum offero, monumentum obsequii, subiectionis, humilitatis, & reverentiæ.

Humillimus, Obsequentiſs. Fidelis. ſervus & ſubditus
Io: Palatius.

VENETIARVM

O R I G O.

Venetæ Urbis originem Dei gratia liberentæ præmissam satis nostris in opusculis de *Maris Dominio* Lector habuit; quando sub Consulibus & Tribunis Proavi nostri vitam traducebant & imperium, commissi melioris arbitrio. Salinis, Piscationibus incubuisse Majores nostros non negamus, quando Barbarorum metu per Italiam grassantium, in hæc æstuaria Deo Duce se receperunt: Nobiles tamen fuisse Magnates, divitiis fulgidos, consilio claros testatur loci insolentia nonnisi opibus & arte expugnanda; Urbs mediis in Aquis designata non amplius visa, neque audita: quam non minùs temerè, ac Mundi Machinam casu constructam fingerem; cum utraque solum Deum Auctorem habeat. Cassiodorum consule *Var. lib. 12. epist. 24* quam ad syllabam transcripsimus.

Tribunis maritimorum Senator Præfatus Fratorio.

Data pridem jussione censuimus, ut Istria vini & olei species, quarum præsentì anno copia indulta perfruitur, ad Ravenatensem feliciter dirigeret mansionem. Sed vos, qui numerosa navigia in eius confinio possidetis, pari devotionis gratia providete, ut quod illa parata est tradere, vos studeatis sub celeritate portare. Similis erit quippe utriusque gratia perfectionis, quando unum ex his dissociatum impleri non permittit effectum. Estote ergo promptissimi ad vicina, qui sæpe spatia transmittitis infinita. Per hospitalia quodammodo vestra discurritis, qui per patriam navigatis. Accedit etiam commodis vestris, quod vobis aliud iter aperitur perpetua securitate tranquillum. Nam cum ventis sevientibus mare fuerit clausum, via vobis panditur per amoenissima fluviorum. Carinæ vestræ flatus asperos non pavescunt, terram cum summa felicitate contingunt, & perire nesciunt, quæ frequenter impingunt. Putantur eminus quasi per prata ferri, cum eorum contingit alveum non videri. Tractæ finibus ambulant, quæ stare rudentibus confuerunt: & conditione mutata pedibus juvant homines naves suas: vectrices sine labore trahunt, & pro pavore velorum utuntur passu prosperiore nautarum. Iuvat referre, quemadmodum ha-

A bita-

bitationes vestras sitas esse prospeximus. Venetiæ prædicabiles quondam plenæ nobilibus, ab austro Ravennam Padumque contingunt, ab Oriente iucunditate Ionii litoris perfruuntur: ubi alter nus æstus egrediens modò claudit, modò aperit faciem reciproca inundatione competunt. Hic vobis aliquantulum aquatilium avium more domus est. Namque nunc terrestres, modò cernitur insularis. Ut illic magis æstimes esse Cycladas, ubi subito locorum facies respicis immutatas. Earum quippe similitudine, per æquora longè patentia, domicilia videntur sparsa, quæ Natura non protulit, sed hominum cura fundavit. Viminibus enim flexibilibus illigatis terrena illic soliditas aggregatur, & marino fluctui tam fragilis munitio non dubitatur opponi: scilicet quando vadosum litus moles ejicere nescit undarum, & sine viribus fertur, quod altitudinis auxilio non juvatur. Habitatibus autem una copia est, ut solis piscibus expleamur. Paupertas ibi cum divitibus sub æqualitate convivit. Vnus cibis omnes reficit: habitatio similis universa concludit: nesciunt de penatibus invidere: & sub hac mensura degentes evadunt vitium, cui Mundum constat esse obnoxium. In salinis autem exercendistota contentio est: pro aratris, pro falcibus, cylindros voluitis: inde vobis fructus omnis enascitur: quando in ipsis, & quæ non facitis, possidetis. Moneta illic quodammodo percutitur victualis. Arti vestræ omnis fluctus additus est. Potest aurum aliquis minùs quærere: nemo est, qui salem non desideret invenire: meritò, quando isti debet omnis cibis, qui potest esse gratissimus. Proinde naves, quas more animalium vestris parietibus illigastis, diligenti cura reficite: ut cum vos vir experientissimus Laurentius, qui ad procurandas species directus est, commonere: tentaverit, festinetis excurrere. Quatenus expensas necessarias nulla difficultate tardetis, qui pro qualitate aeris compendium vobis eligere potestis itineris.

Exaratepistola à M. Aurelio Cassiodoro, qui fuit à Secretis Theodorico, & Theodato Gothorum Regibus, à quibus Senator dictus, & Prætorio Præfectus Gubernator, Anno circiter 495. postquam oblectationis gratia Insulas istas lustrasset circa Annum 75. à condita Rivoalto. Ejus inscriptionem collatis exemplaribus antiquis, & M. S. à doctissimis Ultramontanis restitutam ne prætereas, qua eos corrigas, qui loco *Tribanis*, legunt: *Nos Tribunus Venetiarum, Præpositus Senatus*. Tribunus namque scribit; non ad Cassiodorum Tribuni. Corrigas, etiam si forte offendas, *Al Tribuno di Venetia, Senator, & Popolo*. Pluribus namque scribit non uni. Nobiles fuisse primos habitatores & divites ex iis Cassiodori patet, *Vos qui numerosa navigia in eius consinio possidetis; & Venetiæ plenæ nobili-*

nebitus. Brevi tempore latose i terminos Imperii fuisse ex eo habes: *Venetia* pradicabiles quondam plena nobilibus ab *Austro* *Ravennamque* *Padamque* contingunt, ab *Oriente* incunditate *Ioni* litoris perfruntur, *Aedem* etiam habuisse *Monetariam*; *Errarium* ex eis constat: *Moneta* illic percutitur quodammodo *visit* ualis. Verbo præsenti percutitur, usque in diebus *Cassiodori*: Ex quibus redarguas dicentes, quod ex *Rudolphi I.* privilegio *Monetam* percutiant; immo ejusdem *Rudolphi* testimonio, circa *Annum 924* *Venetis* est *Nummi* *Moneta* firmata, secundum quod eorum *Provinciæ* *Duces*, à *priscis* temporibus consuetudo more habuerunt. *Sanfovinus* lib. 13. Hic rerum *Venetarum* status, donec torpescens *Consulibus*, placuit tanto corpori dare *Caput*; *Ducem* appellando ab odioso abstinens *Regis* nomine, quod *invidum* & *superbum*, propterea oblatum à *Federico III.* *Imperatore*, etiam post secula multa & non receptum. *Patrem* itaque cum quærent, non *Principem*, dixere *Ducem*: cujus officium, *populum* instruere, *divina* colere, *humana* diligere; & relicto penes *Deum* *Imperio*, servare inter *cives* consortium. Ad ejus *majestatem* omnia *humanæ* vitæ necessaria ab *oppidis* & *insulis* abundè subministranda, decrevere *Comitia*: ne *inopia* *justitia* vilesceret, & pro *familia* sollicitus vendere cogeretur *Rempublicam*. Tantæ dignitatis designato simulachro; in certamina descendere *Consules* foro quasi *venali*: Quorum discordia excitatus *Populus*, qui sæpè *Deo* clangit afflante, *Paulutium* acclamarunt *Anafestum*.

PAVLVTIVS ANAFESTVS

DUX I.

*Electus Anno 697. obiit Ann. 717. cum regnasset Annos 20
Menses sex. Dies 8.*

SCHEMA VETVS.

Heracleotes rex Venetos, statui Rempubicam, Luitprandum Conciliari.

Vrbem Venetam cum à principio habuissent Leges, non Reges: post Annos ducentos & quinquaginta ad præsidium suæ libertatis, voluere Ducem, exauctoratis Tribunis, qui minùs vigiles obdormiebant adversùs piratas. Quantum fuerit Reipublicæ corpus? ex tribus ferè sæculis, quibus elaboratum, metire, priusquàm caput acciperet. Anno itaque Urbis conditæ 276. primus omnium, Ducis titulo insignitur Paulutius Anafestus in natali Heracleæ solo; qui post præstitum iuramentum promovendi jure Rempub: protinùs voto potiùs officii, quàm libidine Imperii, coactis ad validam classem insulis, quæ irruptiones retunderet Barbarorum, ostia fluminum præmunivit, armavit litora,

PAVLVTIVS ANAFESTVS DVX I.

5

litora, Equilinos defertores terruit, percussoque fœdere cum Luitprando Longobardorum Rege, pacem finitimis imperavit, si-
bique à Superis imploravit, Torcelli Deiparæ excitato Templo,
in quo D. Heliodori Altinatis, aliorumque Sanctorum exuvias piè
reposuit, tanquàm Reipublicæ Tutelares. Anno uno supra vige-
simum alter Romulus Rempublicam foris gladio produxit; Domi
pietate Numa gubernavit. Heraclææ quievit; ubi longo post
tempore, cum patria pater naufragium fecit.

Sabellicus, Sansevinus, Petrus Iustin.

SVb hoc Principe, ænea tantum utebatur Moneta Populus, volu-
ptatis odiosus, solius avidus libertatis & pacis. *Contarenius lib. 1. p. 3.*
Histor. Venet.

⁶ MARCELLVSTEGALLIANVS

D U X II.

*Creatus Anno 717. Cornu posuit 726. cum sedisset
Annos 9. Dies 21.*

ANTIQUA INSCRIPTIO A MAIORIBVS POSITA.

Patriarcham Gradi defendi, Luitprandi arma repres si.

II

Vrbem Venetam ad solius Ecclesiæ firmamentum in
Aquis posuisse Deum, ne dubites, secundum respice
Venetorum Principem Marcellum Tegallianum.
Ex Equitum Magistro ad Principatum vocatus, co-
mitiis Heraclæ habitis, ubi natalia subiit; rogante
Gregorio II. R.P. propulsata violentia Patriarchæ Aquileiensis, qui
Longobardorum phalangibus Gradensem angariabat Ecclesiam,
Luitprandum valida classe comprimit lascivientem. Ita pacem
Religione quæsiuit, iustitia servavit, quibus comitantibus secessit
in sepulchrum Heraclæ positum, Anno sui Principatus ix.

Petrus Insfinian. Sabellianus. Sanfovinus, Marcellus.

HOR.

HORLEVS HIPATV⁷S

Cognomento Ursus DUX III.

Electus Anno 726. obiit 737.

INSCRIPTIO ANTIQVA:

*Exarchatum Ravennæ vindicavi, & Gregorio Pontifici restitui,
Plebis tumultuantis errore perii.*

III

M Arcellum Heracleum Ursus excepit Heracleanus & ipse. Venetam iste juventutem centuriis distributam, & rebus navalibus ita instruxit ludo præcipue Balistarum, ut ea, quæ timore hostis externi adhuc in Insulis delitescerat, nunc terrorem vicinis incuteret, Ursoque Duce cruentos ungues primùm in Longobardos exacuit Ravennæ incubantes. Parebat hæc civitas Byzantino Imperatori, habenas regiminis moderante Exarcho. Civiliū autem discordiarum fluctibus agitata facile se oppressurum cum agnovisset Luithprandus Rex Longobardorum, Ildeprandum misit nepotem, qui fugato Exarcho Urbem expugnavit. Is ad Venetam si-

A 4 dem

dem confugiens, classem impetravit octuaginta triremium, quam Vrsus ipse noctu Ravennam eduxit, iactisque pontibus super maria in incautos descendit eo tempore, quo Exarchus cum terrestribus copiis, impetu aggreditur. Ildebrandus, somno sepultus consilii incapax, occiso Petrado Duce, in Vrsi potestatem devenit. Victoriæ spoliū Cæsari cessit; Urbem enim cum Veneti domuissent, Exarcho donarunt. In Aquileienses postea Grado infestos vexilla direxit, quibus domitis, insolentior victoriā factus domi superbire cepit adversus Æquilios de finibus altercantes cum Heracleanis; quibus cum nimium studere creditur, & præsentium discordiarum auctor, orto tumultu interficitur. Hæc prima furori Civium victima cæsa, Anno Principatus undecimo, non sine patricidarum horrore, qui sedibus damnatis antiquis, in Medoacum migrarunt.

Lege *Sabellicum*, *Petrum Iustinianum*. Sansovinus *Hipatum* nomen dicit fuisse dignitatis, quam Ducibus Græcus Imperator impertiri solebat. Dicunt alii nomen fuisse familiæ, quæ hodie *Dandula* appellatur.

Ducalis dignitas Abrogata.

An. 737.

Cæſo Vrſo, ſedem Principis Matamaucum traduxere; damnata Heraclea: qui cumque de creatione Ducis variarent ſuffragia irrepente ambitu, faſces placuit aboleri Ducales, ſubrogatis Militum Magiſtris, qui annuam Præfecturam ſubirent. Primus omnium, *Dominicus Leo*. Ei ſucceſſit *Felix Cornicula*. Hinc *Theodatus* Vrſi Ducis filius nuper ab exilio revocatus, cui in ſequentem quoque Annum, Imperium prorogarunt: verum priuſquam Magiſtratu abiret, non ſine populi mærore, vita deceſſit. Huic ſucceſſit *Iulianus Caſarius*, ſeu *Hipatus*; inde *Zianus Fabritianus*, quem nondum annuo munere functum populus excæcavit tanquàm auctorem acerbi belli inter Iſolanoſ, Heracleenſes, & Equilioſ, quorum ſanguine mare erubuit in loco, cui nomen relictum *Canalis Arcus*. Hinc novo Ducis deſiderio tentati populi, *Theodatum* Vrſi filium Medoacenſi conventu evexerunt. Anno 724.

Sabellicus, Sanſoninus, Petrus Inſignian. Marcellus.

10
THEODATUS HIPATUS
DUX IV.

Electus Anno 724. secedit Anno 755.

LEMMA PRISCVM.

Vigili in Republica Domi, & foris tuenda oculi mihi per frandem eruti.

Theodatus Vrsi Principis filius, non hæres Principatus, liberis assumptus suffragiis, circumscriptis Heracleæ finibus cum Aistulfo Longobardorum Rege, in ostio Athesis Brundulam excitavit arcem, vallavitque aggeribus, præsentia sua artifices urgens, ut opus abfolverent. Hanc occasionem nactus Galla Mathamaucenus, iniecta in populo tyrannidis suspicione, parricidas manus in Ducem intulit; quem dignitate, oculisque orbatum relegant. Ipse autem quasi restitutæ libertatis vindex Princeps assumitur.

Sabellicus. Petrus Justin. Sanseverinus, Marcellus.

OST

GAL

11.

G A L L A

D U X V.

Electus Anno 755. Deportatur Anno 756.

VETVS INSCRIPTIO.

Oculis capens patriam & lumen amiss.

Yrannidem usurpat Galla, iustissimo Principe iniustissime relegato ; sed male partam dignitatem dum pessime administrat , vitiis obrutus & voluptatibus , privatus & ipse oculis , altero regiminis Anno , iustas flagitii poenas deportatus persolvit . Familias Tyranni hic non exprimitur ; vel nomen proprium confunderetur cum Appellativo ; vel in odium violentiae suppressum ; vel in solatium innocentis posteritatis praeteritum . Primus iste , qui inter Venetos tyrannidem doceret , quam ignorabant . Hinc prope prodigiosus miraculo ; quod Populus liberè natus , liberè enutritus , supra Annum Tyrannidem sustinuerit ; imò Imaginem permiserit , sed ad infamiam .

miam. Prosperè namque scelus videretur patratum, si in seipso periret; nec in æternum punires. Gallæ itaque imago exponitur, ut eodem tempore Civitas Libera scelus remitti nequeat sine vindicta.

Sabellicus, Sanforinus, Petrus Justinian, Marcellus.

DOMINICVS MONEGARIVS

D U X V L

Electus Anno 756. Pellitur Anno 762.

INSCRIPTIO NOVA.

Si mei non fuerint dominati: tunc immaculatus ero.

In aula namque Ducali Imaginem sine Inscriptiōe voluere
Prisci, nobis ignota causa.

VI

Xpulsō Galla, Dominicus subrogatur Monegarius
Familia Nobili, Mathamaucenus, Tiranno Tiran-
nus; cui ob ferocissimum ingenium annui dati Tri-
buni, cum quibus Rempubicam administraret.
Sub eo cœpit stare legibus Dignitas Ducalis. Hoc
fræno minimè quieuit, sed magis efferbuit bellua regnans, & in
Familiam Monegariam, Venetam traducere tentavit Rempu-
blicam. Hinc Civitas suæ non oblita libertatis, Anno administra-
tionis quinto, vel octavo, orbatum lumine abire coegit: ut qui
sce-

sceptrum sustinere nesciverat, Scipione sustineretur. Throno pulsus, in Insulam deportatus filios secum duxit, quos dietim enutriti curavit Verbo Patriæ, non patrio, Libertatem scilicet sanctè colere, non Imperium; & Rempublicam magis quærere quàm familiam, hanc enim ipse nimium prædilexerat. Ita loquuntur quum exarmati Tyranni, quibus nec melius loqueretur Deus, si versaretur inter Mortales. Moderationem facillimè docentes, quam pati nescierunt, scholam aperire solent post amissum Imperium in qua ut erudiant; opus non habent, aliena perquirere castra: satis eis pro librorum colluvie, & Doctorum turba exemplum sui.

*Lege Petrum Iustinianum, Sabellicum, Io: Baptistam Contarenum, San-
solinum.*

Familia hæc *Menegaria* vel *Monegaria* dicta, artus deseruit mortales
circa Annum M^{CC}CLXXI. ut in *Chron. M. S.*

MAVRITIUS GALBAIUS

D U X VII.

*Creatus Anno 761. vel 764. filios habuit Confortes, &
successores usque in Annum 804.*

VETVS INSCRIPTIO.

*Pacem colui, distavi Rempublicam, Filii mei minus
felicem reddiderunt.*

Reipublicæ æquè quandoque nocent Virtutes, & Vitia,
si excedant, & Imperium respiciant non officium.
Moribus & ingenio Mauritius cum Populi favorem
sibi conciliasset; frequentissimis Comitibus (quod ad
eam diem nemo alius) Ioannem filium, Principatus
confortem impetravit, & infano Liberorum amore, patriam li-
beram in servitutem traduxit hæreditariam. Ab hoc Principe
Nauticam edoctus Venetus, infrenem ignotamque belluam
Orientis, Occidentisque laceßivit Mare, & legem posuit Aquis,
usque ad Herculeas columnas, ubi Gadir Europam segregat &
Africam, noti Orbis metam, & ostium ignoti. Fœdus etiam cum
Cælo

Coelo voluit: in Olivolensē primum inaugurato Pontificem *Obelato Marino*, Enognini Matamauci Tribuni filio, cum quo ut Dei Vicario leges confuleret, pro Imperii & Sacerdotii concordia, unicam pro libertatis tutela legem, meditatus est Evangelium. His actis obdormivit in Domino Senex Sanctissimus. Ioannes verò alium *Mauritium* ex se natum Collegam ascivit, exemplo detestabili, quod per Annos ducentos & sexaginta, Rempublicam pressit, & quasi oppressit. Coniurati namque Gradi aciem (quam filii scelera concitaverant) cum sola ingenii acie comprimere valuisset, parata classe Gradum cum filiis clandestinè adortus, *Ioannem* Gradi Præsulem, fraudis ignarum celsa turri præcipitant, exprobrantes, quod Principibus oblatraisset, de quibus nihil, vel benè loquendum. Marmora cruore infecta ad tanti sceleris testimonium, pluribus sæculis, nullatenus potuerunt abstergi; licet Aquæ sæpe inundassent, lapidesque abluissent. Infandum Parricidium cum Venetus Populus ferro, & igne expiandum pararet, à Mari excitatus (quod primum mugit & intumuit usque ad thronum Ducalem tanto pollutum scelere) quievit, *Fortunato* demortui Patriarchæ nepoti dignitate collata. Is nihilominus vindictam reposcens, conjuncto sibi *Obelerio Antenoreo*, ne iterum opprimeretur, maturavit in Galliam: Tarvisum Antenoreus, ubi ab exulibus Venetis, & Ducis hostibus Obelerio Tribuno Matamauci, Felice Tribuno, Demetrio Marimano, Foscaio Georgio Princeps acclamatus, ferrox rediit cædis spirans, atque minarum Matamaucum oppugnaturus. Ioannes & Mauritius irruentibus impares Mantuam aufugerunt, postquam Annos tres supra quadraginta, Gerionem gessissent.

Lege Chronicon *Danduli*, *Sabellicum*, *Petrum Iustinianum*, *Sanfovium*, *Io: Baptista Contarenum*, *Marcellam*.

Fuit etiam Mauritius Hypatius, teste *Sanfovino*, ad dignitatem traducto vocabulo, non familiam; fuit enim gente Galbatus, quæ quæ desit vivere in altero Mauritio Principis ex filio, nepote.

OBELERIUS ANTENOREUS¹⁷

D U X VIII.

Creatus Anno 804. abiit Anno 809.

VETVS INSCRIPTIO.

*Fratris ob invidiam Rex Pipinus in Rivoaltum: venit defendi
patriam sibi gratificans.*

H X Matamauco Thronum per tyrannidem occupat Obelerius Antenoreus; conciliatoque favore populi, cum aliquandiu Reipublicæ præfuisset, *Beatum* sibi collegam adscivit & *Valentinum* fratres. Exacti Galbani Duces Nicephorum adiere Græcum Imperatorem, ut ejus ope patriam repeterent contra Obelerium, Venetiis sedentem, qui ut clavum clavo refigeret, accitis Pipinitaliæ Regis phalangibus in Græcos rebellium auxiliares, Veneto renitente populo, (qui Græca fœdera sanctè observanda clamabat) advenientium Gallorum in castra secessit, tumultum timens populum, designataque hostibus semita, Mathamaucum, Albiolam, Clodiam Regi exposuit irruenti, qui fulminis instar, oppidis istis

B expu-

expugnasset maritimis, Urbem ipsam deleisset, nisi in Canali, quem *Orphanum* appellant (quod in eo, Patre, Liberisque penè viduata Patria jacuerit) occurrens Venetus, atroci pugna cum Gallo victore commissa Regiam classem profligasset. Nec longe Pipinus ipse ex mæore obiit. Prius tamen pace composita, efflagitante Rege, Obelerius in Urbem receptus, cum comperisset de revocandis in Urbem Ducibus studere Heracleanos, Æquiliorum subnixus auxiliis impigrè obstitit lingua, manu; inculcans non prius à civili cessandum discordia, quàm urbs ipsa Heracleanorum funditus deleteretur, utrumque populum ita commisit, ut hac voce quasi ad classicum concitati, arma ponere accusaverint, donec proprio ferro consumpti, mutua clade, mutuoque excidio utramque urbem deleverint. Ex eo tempore Rivus Altus, Torcellum, Maiurbium Insulæ habitatoribus auctæ. Ex hac clade concitati cives, Pipino abeunte, Obelerium eiusque coniugem fæde trucidarunt, ambeoque corde Sanguinem novi Catilinæ libarunt suspenso inter furcas cada vere *ad S. Martinum de Strada*; damnata trium Germanorum memoria, quorum Potentia lustrum non exegit. Ni cum aliis, post Obelerium, *Beatum* ejus fratrem Principem ponas, cujus effigies inter Ducum imagines primum locum tenuit in Supremis Comitibus, Anno addito 807. cum epigraphe hic supraposita; quasi Beatus primus omnium sedem habuerit in insula Rivoalti.

Sabellicus, Sanseverinus, Petrus Justin. Marcellus, Chron. M.S. in Bibliothecis Cornelia & Throna.

ANGELVS PARTICIPATIUS

D U X I X.

Electus Anno 809. obiit Ann. 828.

MEMORIA ANTIQVA.

*Tecta palatina Communis parvula fundo
Edificio Sanctum Zacchariamque Ilariumque.*

IX

Vcusque Venetæ Reipublicæ Adolescentiâ procedit :
Iuventutem nunc promovent Angeli, simul & Ho-
mines, in Rivum Altum sede traducta Ducali, septa-
que marmore, Pontibus catenata Vrbe, vel Vrbes se-
xaginta pontibus junctæ Orbem in Vrbe ad miracu-
lum exhibuere. Suo & Gallico tinctus sanguine, per demersas
Pipini Legiones, sibi viam stravit ad culmen Imperii. Duo ei dati
Tribuni, qui Sex numero hodie perseverant Regiminis Socii, vel
Consiliarii. Ex tribus natis Iustum Torcelli vidit Episcopum: Iu-
stinianum ad Leonem legavit Græcorum Imperatorem: Ioan-
nem minorem natu, Collegam adscivit Imperii, ea Primogeniti

B 2 indi-

indignatione, quod in patriam reversus, domum fugiens paternam, cœnobio exceptus S. Severi cum *Felicia* coniuge, in patris conspectum venire apertissimè recusavit. Hinc pius senex absentiam filii diutius sustinere impotens, abdicato & relegato Ioanne, qui publica administratione, nec Patre iubente, ni Populus coegisset, abiturus erat, Iustinianum & Angelum ex filio nepotem collegas sibi cooptavit. Iustissimum Principatum funestavit perfidia nonnullorum Civium, filio forsan conspirante Ioanne, sed recte crepuit suspensa retro insulam S. Georgii. Post hæc urbem facris turribus cinxit, erectis D. Laurentio, Zacchariæ, Severo, & Hilario Templis, ut in proprias Aedes se reciperent Sancti, cum descenderet auxiliares. Dono cum accepisset à Leone Imperatore, Christi laciniam languenti fœminæ panchrestum: Crucis Lignum, quo naufragus Mundus emeruit: Prophetæ Zacchariæ ofensa, in illius nominis dicatam Ecclesiam invexit. Traduxit præterea ex sano D. Servuli, Monachos in asceterium Hilarii, quod in extrema Rivi Alti parte jacebat. Fundamenta posuit Apostolorum Principi Petro in Olivolensi insula. Vtricum Patriarcham Gradeni Ecclesiæ, cum auxiliari Carnorum manu incubantem, confertis manibus fudit, in vincula traxit; sed quia ad justitiam, non ad vindictam, tantæ victoriæ triumphum prohibuit. Patriarcha cæterique captivi ea conditione manumissi, ut decem Verres, Taurumque spectante Populo, Venetæ mactandos victoriæ, ut domitæ temeritatis monumenta, annuatim mitterent: quibus edocerentur victi, virtute, non scelere arma tractare. Hoc ritu Bellum gerere Sancti ipsi non prohibentur; cum quibus Anno duodeviginti ad Zacchariæ sanum quievit. Sub hoc Principe, duo Cæsares accesserunt Venetæ libertatis testes Carolus M. Pipini pater & Nicephorus, qui Orbe ea lege diviso, ut alter Orientis, Occidentis alter Augustus diceretur: medius inter duo Imperia, veluti utriusque terminus, Veneta staret Respublica, tertium quasi Numen, & nulli obnoxia Maestas.

*Lege Petrum Iustinianum, Sabellicum, Io: Baptistam Constantinum, San-
sovinum.*

IVSTINIANVS PARTICIPATIVS²¹
DUX X.

Electus Anno 828. obiit 829.

SCHEMA VETVS.

Corporis alia datur mihi SANCTI gratia Marci.

DEfuncto Angelo patre, Iustinianus cepit ipse Rempu-
blicam administrare; revocatumque ab exilio fra-
trem Ioannem, Populo reconciliavit, & Imperii Col-
legam assumpsit. Primum ei pro Religione Bellum
adversus Sarracenos, qui occupata Hispania, in Sici-
liam, Calabriam & Apuliam victoriis tumidi vela ferentes, barba-
ra conabantur imponere iura Mari. In hos bis movit, rogante *Mi-
ehacle* cognomento *Balbo* Græcorum Imperatore Iustinianus; quem
Deus non solum læto fine beavit, sed sacris muneribus auxit, alla-
to illis diebus Alexandria, per *Bonum* Matamaucensem, & Rusti-
cum Torcellanum, D. Marci Evangelistæ corpore, quem pro suo
Numine Tutelari Respublica excepit venerabunda. In tantæ ga-
B 3 zæ nau-

22 naufragium cum ventis , procellisque conspirassent Ery-
 nes: Evangelista volens Venetis perpetuum præludere Maris Im-
 perium; componi fluctus, suosque cruciatus repetere Regem iussit
 Infernorum. Iam enim Christianæ Fidei Sedes & Turris consti-
 tuta Venetorum Republica; adeam Cancellarium miserat unum
 ex quatuor Evangelistis, qui legem promulgant, custodiuntque
 Evangelicam ante thronum Dei. Marco itaque non ampliùs hos-
 piti, sed contubernali suo jam factò novum Templum designavit,
 quod felici omine dictum *Capella Ducis*, ut in ea Princeps cum
 Evangelista arcana Religionis & Imperii consuleret. Hinc & in
 eam introspicere per fenestram soli Principi datum: partitoque
 onere inter Principem & Evangelistam, excubaret iste manu te-
 nens Evangelium: Princeps verò sub clavibus Evangelistam Ære
 tandem Principis absoluta structura Templi, nè in eo aliquid alie-
 num paterentur Principes, ac solidicerentur Domini, & Patroni. D.
 etiam Zachariæ & Hilarii sana restituit, amplissimaque prædio-
 rum accessione ditavit; à quibus in consortium vocatus, nondum
 completo Biennio, brevè quamvis felix quia terreum despiciens
 Principatum, in sepulchrum abiit patrum suorum, in æde positum
 D. Hilarii.

*Sabellicus, Sanseverinus, Petrus Iustinianns, Marcellus, Chronicon Danduli,
 Io: Baptista Contarenus.*

IOANNES PARTICIPATIVS²³

D U X XI.

Electus Anno 829. obiit Anno 837.

LEMMA PRISCVM.

Sub me, Sancti Marci Ecclesia conditur.

Ibiq; Corpus deponitur: Primicerius ordinatur.

S. Iuliani Ecclesia erigitur: tandem Clericus diem clausi.

Participatix dignitatis non minùs hæres, quàm Religionis Ioannes accepto diademate, curas omnes impendit circa D. Marci delubrum Ducario propinquum, ut Salomonis exemplo, diu, nocuque introspicerent Principes, & ex eo arcana Regni deducerent. Eò translatus Evangelistæ Corpus soli Deo patet; ne hominum audaciæ exponeret Fata Urbis. Mystas addidit, qui Deo canerent, dum ipse legibus Rempublicam procuraret. A Templo postea, quasi consulto Numine, ad bella egreditur. In Carictam Insulam post Pipini cladem se receperat Obelerius imperii

cupidus, & dignitatis amissa; Ei faventibus Mathamaucenis, quos Ioannes immissa classe delevit. Inde in scelerum auctorem conversus vicit, supplicio sustulit, Matamauci truncum pro rostris exposuit ad terrorem. In Narentanos pyratice infestantes Maria, etiam vela tulit, coegitque Pacem petere & Religionem, quas lubens dedit ex Marco Evangelista suo: eorumque Legatum Sacro levans ex Fonte, Ioannem dixit, nomine communicato, & Evangelio, quod usque in eam diem Illyrici ignorabant. Vnus cum superesset hostis occultus quia perfidus, Carolus vel *Carosius* Tribunus Bonosi filius: ut huius invidiam declinaret Ioannes, in Galliam fugiit; & sedem quasi vacantem Carosius conscendit. Verum quia male parta, pessimè dilabuntur; auctore Basilio Trasimundo, Ioanne Marturio, Dominico Orcianico: trucidatis Populus conspiracy fociis, Carosium excacavit, eiecit: fascibus in manu Vrsi Episcopi Olivolensis Principis filii, Basilii Trasimundi, & Ioannis Marturii, sanctè depositis: quousque ex Galliis rediret Ioannes: quos raro exemplo, venienti restituerunt. At is vel laboribus fractus, vel Senio confectus dum simulates dissimulat cum *Massalitia* gente (nunc Bascia) inter Venetos nobilissima, in Ecclesia captus S. Petri, abrafo capite, Sacris initiatus detruditur in Monasterium, Gradique Clericus vitam posuit.

Lege Sabellicum, Sansovinum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustin.

PETRVS TRADONICVS²⁵
DUX XII.

Electus Anno 837. Obiit Anno 866.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*In Dalmatas & Saracenos Mare Superum infestantes classem instruxi. Apud
adem S. Zacharia interemptus occubui.*

XII

Ioanne mortuo Participatio Petrus subrogatur Tradonicus reluctans & invitus, qui Pola oriundus, ex Equilio pulsus Gallico tumultu suo cruore conspersus victor venerat Rivum Altum. Vndique in eum illicò confluxere barbari, Narentani, Mauri, Saraceni, in quos movit sed Marte infelici: Classem tamen instaurat Duce Ioanne filio suo, quem Collegam adsciverat, ut irruenti Fortunæ fortiorem clypeum objiceret: qui sanè feliciori pugnavit auspicio. In accolas Benaci Lacus pro Veronensibus tertia expeditio in spetiem potius triumphi, quàm certaminis. Pacem namque sanguine scripsit hostili, & Belli faces, ubi exarferant, demersit. In Sarace-

Saracenos quarta expeditio, qui Græcas Insulas rapinis vastabant. Michael Imperator suis diffusis viribus, Venetos imploravit. Adfuerunt isti sexaginta triremibus, & juxta Crotonem inito certamine, post varium congressum apud fœderatos Victoria stetit, nisi Græci ad primum ferè pugnæ signum turpiter effugissent. Hinc Maurorum rabies in Venetos conversa, qui pugnæ intenti, alterius cornu fugam non prius respexerant, quàm undique à Barbaris circumventi, animo & virtute pares ad extremum hostium numero. Hinc lacera classe Princeps rediens in patriam, ut Superos placaret, Templum posuit Paulo Doctori Gentium: Benedictum III. Christi Vicarium ea Venetiis veneratione excepit, qua decet pro Deum. Agneti iste Maurocænæ in D. Zachariæ fano, Vestalium Antistiti sacros cineres donavit SS. Sabinæ, & Pancratii, libertatis pignora, & custodes Reipublicæ. Ad quorum venerationem cum descendisset Princeps, interceptus à conjuratis Stephano Candiano, Vrsò Grugnario, eorumque affinibus, unde tricesimo sui Principatus Anno, cæde tollitur miserabili, quam sibi paraverat disidia fovens Barbolanorum, Selvorum, Iscolarum adversus Polanos, Iustinianos, Bascios, quorum plures misit in exilium, ex judice vindex factus & penè carnifex. Populus tamen Summi Magistratus cruore confusus Triumviros (*Advocatores Communis* nunc appellamus) creavit, ut in Parricidas inquirerent; quorum alii in Græciam, alii in Galliam deportati. Vrsus Grugnarius unus ex conjuratis, dæmone vexatus cruciatu periit horribili, ut manifestam faceret Tradonici cædem non solum hominibus, sed & superis displicuisse, sibi que illatam iniuriam vindicasse. *Per me enim* (Sapientia inquit Æterna) *Principes imperant, & potentes iustitiam decernunt.*

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io: Bapt. Contarenum.

In hoc Principe familia etiam petiit Tradonica. Chron. M. S.

VRVS PARTICIPATIVS²⁷

D U X XIII.

Electus Anno 864. obiit Ann. 881.

VETVS ELOGIVM.

*Furens Dalmasas compescui: Saracenosque Italiam vastantes apud
Tarentum feliciter profligavi.*

XIII

Trium virali iudicio pacata Respublica Vrsūm Participatium Ducem assumit. Illata ab Saracenis clade segniter usi Narentini toto discurrebant palantes Adriaco, ut in Lacunis quasi natantes pisces jacerent Veneti, gravi Populi ejulatu, cujus querelis accensus Princeps triginta Longarum navium instructa Classe, movet in latrones. Hi solo nomine territi pacem supplices per Legatos exorant, obtinentque ea lege, ut damna illata ex æquo, & bono rependant. Aucta postea valida triremium apparatu Classe, in Saracenos Vrbi & ipsos ex vicinia incubantes progressus, circa Gradum accessit turba præpropero, solaque tuba fugat, fugientem non procul à Tarento profligat. Rei feliciter gestæ testis Populus,

lus, qui Principi cum manubiis revertenti Ioannem filium Victo-
riæ socium consortem dedit Imperii. Ita Vrsus perduellium rui-
na, triumphis auctus, Imperio composito, cum Carolo Crafso
Occidentis Imperatore fœdere confirmato; Dossiduri Insula Vrbi
adiecta, & Mappalibus piscatoriis ad inhabitandum instructa, pri-
mus ipse civili structura ædificia erigens, in quibus Vernas locavit
pedi: sequos, & pratextatos, Spina Lunga (nunc Iudaica) Barbo-
lanis, Selvis, Ifcolis ab exilio redeuntibus in domicilium permisa:
Campanarum usu, & dono Græcis doctis, quas antea nescierant,
ut Basilio Imperatori gratus rependeret; à quo dictus Protospa-
tharius; Anno initii Principatus decimo septimo obiit, funus pro-
curante Ioanna ejus filia Abbatisa in Cœnobio S. Zacchariæ .
Præficas, egerunt sex alii filii, Ioannes & Vrsus Venetiarum futuri
Principes, Petrus & Baduarius cum Victorio Patriarcha Gradenfi,
& Felicitâ coniuge Ioannis Ducis Bononiensis.

*Lege Sabellicum, Sanfovinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Ba-
pistam Contarenum. Chron. M. S.*

IOANNES PARTICIPATIVS²⁹ D U X XIV.

Electus Anno 881. reliquit 887. Reassumpsit Anno 888.

INSCRIPTIO PRISCA.

*Comaclensem urbem Senatui Veneto infensam uiltricibus
armis nostris subegi.*

XIV.

Vro defuncto Participatio, Ioannes ejus filius & Col-
lega solus Rempublicam administravit. Æmulus
paternæ gloriæ Baduarius fratrem ad Ioannem
Pontificem Oratorem misit; ut eo auctore Coma-
clum finibus circumscriptum Venetiæ Antiquæ,
Reipublicæ cederet. Consilia hæc subodoratus Marinus Coma-
cli Comes vulncribus, vinculis Venetum Romam proficiscentem
accerisit, ab itinere retrahit, extorto cessionis juramento. Hinc pa-
triæ restitutus Baduarius vulnere, & mæore contabuit. Ioannes
verò cædem ulturus fraternam, in hostiles inferens arma lares,
post

post longam obsidionem, evertit, Ravennatiquē agri incendio, Cædis auctores quæ fivit, faviit, donec desiderati qui caderentur. Nec adhuc satis patentatum credeas, Comaclum incendio sustulit, ut amplius Comaclum non invenias. Deposuit postea venerans Altaria ferrum, sanum extruxit SS. Cornelio, & Cypriano Sacrum in Medoacensi littore, manus forsân ut expurgaret cruentas, quod Mare inundante, Murianum translatum, cum suo Tutelari. Adversâ postea cum cœpisset valetudine tentari, iussu Populi, Petrum & Vrsûm germanos fratres Veneti Cœli designavit Atlantes, parânesti sanctè præmissa, Rempubliacam minimè eis commendari in hæreditatem, sed in tutelam à publico Orbis Rege, qui Venetos natura regit, dum homo Dei gratia gubernat, & supplet regnando, Deum, ProRex Dei, Tonanti similis non tamen æqualis. Qui luet conflare valeat ex pulvere Reges, nullum tamen æqualem facit, nec facere valet. Mementote fratres, Venerorum Ducibus alium supereffe Regem qui lentè quidem, sed seculum vindicat Genus Humanum. Hic dictis, tam Cœlo placuit reverentia Ducis, quod Letho vicinus sua funera vicit, & Mors tērrita fugerit; Petro tamen Ducis fratre & Collega ætatis suæ Annorum viginti quinque, immaturè sublato, cui Vrsûm alterum subrogavit fratrem; cum quo tandem, novo tentatus morbo, ut fluctuantis Populi invidiam declinaret, sponte secessit, & Ducatus insignia liberè tradidit successori, Petro Candiano; cuius ob eandem throno iterum vacante, Respublica timore concussa, fasces denuo ei misit precarias, veluti in Loctarium à Patre Patriæ custodiendas: donec excusso pavore, sedato tumultu, ad otia se restituit privatus, postquàm successore suis manibus, Cornu imposuisset Regale.

SECUNDA EPIGRAPHES EI POSITA.

Consensu Patrum, Populique iterum Dux electus, Mensibus sex, diebus tredecim peractis, invalescente morbo, Ducatu denuò me abdicavi.

Sabellius, Petrus Justinian. Io. Bapt. Contar. Sabellius.

PETRVS CANDIANVS^{3r}

V E L

S A N V T V S

D U X X V.

Electus Anno 887. cecidit mense quinto eiusdem Anni.

LE M M A P R I S C V M.

*Dum adversus Narentanos, manus fortiter confererem, intermicantia
arma, pro Patria viriliter cecidi.*

XV.

DVx Ducem creat, Candianum Participatius omine
semper infausto Regni bicipitis: & clivo iusta cane-
re ante sepulchrum. Narentini hostes Reipublicæ
anniversarii cum ex Illyrico Capulas usque præda-
bundi advolassent; Candianus ut à rapinis eos dimo-
veret, longis aliquot rostratis infectatus, juxta Miculum Dalma-
tiæ promontorium offendit, suoque exemplo in prædones impres-
sione facta, profligaverat; cum ad hostium castra Fortuna trans-
fuga

32 PETRVS CANDIANVS DVX XV.
fuga nascentem freto tumulavit Victoriam: dum enim Candia-
nus nimis avidus in consertiſſimos se se hostes protrudit, ictu sa-
gittæ perimitur. Hoc casu consternata classis sine Duce, sine re-
ctore in manus tota concedit rapaces. Exincti Candiani cada-
ver ab Histris subtrahunt paulo post Gradum relatum ibidem
humum subiit.

Sanſonius, Sabellicus, Petrus Inſin. Io: Bapt. Conſarens.

DOMINICVS TRONVS,
V E L
T R I B V N V S
D U X XVI.

Enetorum Princeps, adest Dominicus *Tronvus*, vel *Tribunus*: cujus nulla memoria in Ducali Palatio, vel in Historia; sed solum in Instrumento Clodienfi producto, Anno 1293 contra Petrum Gradonicum Venetum Ducem regalia poscentem à Clodienfibus; qui ad suæ urbis immunitatem, chartam exhibuere sequentem, teste Sansovino. *In nomine Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi &c. Rivoalti. Cartam securitatis facimus nos omnes &c. de cunctis placito & altercatione, & à tempore Domini Dominici Tribuno Ducis & Senioris nostri, nos omnes Clugienfes de Clugia Maiore & Minore, & totius Venetiensibus &c. In fine verò ejusdem instrumenti subscriptiones leguntur sequentes.*

Ego Dominicus Tribuno Gratia Dei Dux confirmo.

Ego Petrus Forentio index manu mea scripsi.

Ego Petrus Tribunus filius Ducis manu mea.

Ego Ioannes Tribuno filius Dominici Ducis.

Supplenda itaque Ducum historia, adiecto Dominico Tribuno circa Annum 887. Huic Principi (teste *Sansovino*) tres fuere filii; Petrus, quem collegam habuit in Principatu: Ioannes, & Dominicus Patriarcha Gradenfis: sed teste *Ferdin. Vghello rom. 5.*

Italia Sacra pag. 1185. *Dominicus Tribunus Petri Ducis Venetiarum xvi. filius, consentiente Clero, post Vitalis obitum in Patriarcham assumptus est. Anno 906. præsuit Annis 7, M. 11. diebus 3. ex quo habes Dominicum Tribunum Patriarcham Gradensem filium fuisse Petri Tribuni Venetorum Principis, non Dominici; sed Dominici nepos.*

PETRVS TRONV³⁵S,
V E L

TRIBVNVS

DUX XVII.

Electus Anno 888. Obiit Anno 912.

INSCRIPTIO PRISCA.

Ab ingentibus undique bellis Patriam ingenti classe tutatus sum.

Etrus Dominici Principis Tribuni filius more vetusto sedem occupat paternam; quum Gens Scythica suis denuò excita sedibus, Berengario in faucibus Italiae devicto, fulminis instar per Lombardiam in nostram provinciam erupisset, fama Venetarum opum illecta. Hoc rerum cursu, de repta nobilioribus oppidis, combusta Clodia, in unam Rivoalti expugnationem intenti, ratibus undequaque paratis se instruunt. Tribunus pe-

C. 2 flore

ctore armatus Civium, manibus etiam cingere voluit latera Urbis, ducto muro à Castelli rivulo ad ædem Virginis Iubanicam, catena ferrea ab ipso muro ad Georgii fanum protensa. Ingenti postea audacia, Gallicæ cladis recordatione erecti, animosi exiliunt præfente Tribuno Principe, adversus immanissimum hostem, qui circa Albiolam confederat. Missilibus primum inito certamine, Barbari jaculatores prælio assueti terrestri, in lintribus fluctuare ceperunt. Veneti locorum gnari, navibus firmi veluti stataria pugna, certantes: hostem facile sternere, fundere, iniectisque harpagonibus fugitivos sistere potuerunt: unde Barbari universi gladio velaqua perierint. Horum spoliis Respublica vulnera superioribus recepta bellis lenivit, hocque Duce quievit. Regnavit iste quatuor lustris, domi iustitia clarus, foris terribilis, & post Scythas devictos, quò altius ascenderet, non haberet. Solus enim irruentes Hunnorum phalanges propulsaverat; cum vicini omnes sub gladio corruissent hostili: totaque Italia & Lombardia incendio conflagrasset. Morientem Luxit Populus: nec sine miraculo, quòd eum longævi non peniteret Principatus. Cadaver Fanum D. Zachariæ excepit, nobili Ducum Sepulchro.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io: Bapt. Contarenum.

Nec Lectorem fugiat, quod scribit Sanfovinus *Troni* & *Tribuni* cognomina confundi Gentilitia. Ne videamur palpare viventes, cum *Tronum* hic diximus vel *Tribunum*.

VRSVS PARTICIPATIUS³⁷

D U X XVIII.

Electus Anno 912. obiit Ann. 932.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Quoad decuit, Iustitiam, & pacem colui: tandem concepto voto, in Monasterio
S. Felicis, diem clausi.*

Rsum sed innocuum & mansuetum Gens exhibet
Baduaria. Vngues exerit sed in seipsum, quia Sce-
ptum non respuerit. Sapiens, Religiosus, Iustus,
Pius causam nunquam procuravit familiæ, quam
Reipublicæ dicebat oppignoratam ære, sanguine,
fide. Vnicus ei filius Byzantium missus, & à Græco
Imperatore dictus Protospatarius, in reditu, crudelis Reguli in Il-
lyrico mancipium factus genitorem excitare non valuit ad vindi-
ctam; quam pater exigere ferro potens, neglexit; & ne sanguinem
funderet, per legatum Dominicum Matamauci Archidiaconum,
auro redemit. Post hanc legationem Dominicus ex Archidiacono
C 3 no,

no, Episcopus dictus, fructu officii honestè præstiti volentibus & valentibus benefacere. Pacis avidus in Clodium vix arma tulit, etiam retraxit: ut nescias citius jerit, vel redierit solius timore justitiæ, auditis legibus quas à Majoribus pactas protulere Clodienses. Aureum verè sæculum, in quo pro Sapientia non pro libidine, administrantur Regna; ipsique Reges profitentur non consistere sine Iustitia. Cudendi æris à Priscis traditam facultatem, in Argentum ampliavit Libertatis jure, qua ab initio nata, non facta Respublica. Cœlestis cupidus Regni, projectis phaleris, quas invitus induerat, Monachorum in claustra receptus, D. Felicis a sseterio nomen dedit, ut ibi psalmodia & jejunio securior Orbes, quàm Orbem ferro revolveret. Si quæris cineres? Altini quiescunt. Si animam? Hæc ad Superos evolavit.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io. Bapt. Contarenum.

Sub hoc Principe (teste Io. Bapt. Contareno *Histor. lib. 3. pag. 25.*) cœpit Veneta Respublica monetam cudere *Argenteam*: cum antea percussisset solummodò *ancam*.

PETRVS CANDIANVS³⁹
 VEL
 SANVTVS
 DUX XIX.

Electus Anno 932. obiit Anno 939.

EPIGRAPHES.

Comaculum expugnauit: Iustinopolim censurariam reddidi.

Petrus Candianus Petri Principes à Dalmatis cæsi filius (nepotibus etiam nomen hæreditarium) puellas cum vidisset, quæ ad Connubia auro gemmisque diuites in Templo convenerant ab Histris raptas ad libidinem traduci; è vestigio insequutus prædones, qui in Caprulanis paludibus furtum dividebant, inopinantes aggressus, repetita præda ad internecionem consecit. Iustinopolim temerata Iustitiæ, piratarumque sedem expugnat: Lanterium superbum Marchionem Istriæ comat: Pacem roganti (Marino in-

tercedente Patriarcha Gradenſi) ea conditione largitur, ut qui Veneres aſportaverant, Bacchum centum doliis captivum Venetias quotannis inferrent. Victoriæ memoriam Ludi annui ſervarunt Mariarum nuncupati: duodecim ſcilicet Virgines apparatu ſolemni, frequentiſſima urbis parte circumvehebantur; more retento uſque ad Genuenſis belli tempora: tunc enim Clodiam tenente Ligure: civitate curis occupata majoribus, ludus evanuit. Grates tamen Virgini Deiparæ æcturus Princeps annuatim in templum descendit S. Mariæ Formosæ. Ab Iſtris poſtea ad Comaclenſes vela convertit, Urbemque victam igne voluit expiari, aſportatis prius SS. Saturnini & Nicodemi exuviis, quas in Virginis Formosæ templo locavit. Hoſtibus ſeptennio domitis placuit quieſcere; ut mortuo ſtempori, æternitati reſurgeret.

*Lege Sabellicum, Sanſovinum, Petrum Inſtinian. Petrum Marcellum, Io: Ba-
ptiſtam Conſarenum.*

PETRVS PARTICIPATIVS.⁴¹
V E L
B A D V A R I V S
D U X X X.

Electus Anno 939. obiit 942.

PRÆCONIVM EI SCRIPTVM.

*Multa Berengarius mihi privilegia fecit
Atque Monetam cudere posse dedit.*

Portis adest Princeps, armatus, victor, læsus, lætus ne patriam bellis involveret, vindictam, quam à Dalmatix Regulo exigere jure poterat, neglexit: tutius ducens Regnum calamo, quam ferro tueri: & astu quam hasta servare. Ex Ilirica captivitate reversus, in patria libera coronam facile invenit; quod in servitute didicisset libero Populo dominari. Publico præcinctus gladio vim sibi præteriiit illatam: nè ad vindictam Iustitià videretur abuti, & priva-

privato illatam, in Rempubicam redundaret. Vltio cum sit doloris confessio: nec magnus animus quem curvat iniuria: privatus quievit, Princeps indulsit. Suis primum à rebus secedens, ut civibus otia pararet, nec somno vacabat, nec succumbebat, ut monita conscriberet salutaria: quibus cum Regibus præcipuè Longobardorum pacem coleret, & cum Græcis fœdera instauraret, mercimonia augeret. Biennio præfuit sedendo, dum alii pugnando. Ejus Imperium sine ferro, sine maleo expolitum transmisit ad posteros in osculo pacis. Obiit ut vixit, sine jurgio, sine querela: inter Beatorum agmina secedens, ad D. Zacchariæ fanum relictis exuviis, sub ramis Olivarum.

Lege *Sabellicum*, *Petrum Iustinianum*, *Petrum Marcellum*, *Sanfovinum*. Inter fœdera cum Berengario Rege Longobardorum percussa, Ius illud fuit Regale nascenti coevum Reipublicæ, signandi monetam propriam: cujus usus (teste *Cassiodoro lib. ... ep. 24.*) in Rivo Alto Sede erecta Ducali, connaturales fuit Venetæ Reipublicæ: *Monetam illic quodammodo percutitur viænalis*: ipso subscribente Rudolpho I. Imperatore (teste *Dandolo in Annalibus*, & *Sanfovino pag. 486. lib. 11.*) Ducem Venetum potestatem habere faciendi *Monetam*, quia eidem Imperatori constabat, antiquos Duces hoc continuatis temporibus perfecisse.

PETRVS CANDIANVS ⁴³ III.

D U X XXI.

Electus Anno 948. Obiit Anno 959.

MEMORIA ANTIQVA.

*Sub me Reliquia S. Io: Bragora Ecclesia deportantur.
Obis paulo post substitutum filium.*

XXI

Etrus Candianus tertius, qui Patri in Collegam datus lascivente juvena Imperium amisit, ætate moribusque maturior redemit post obitum Baduarii. Ante Imperium ignavus, crudus, molestus, post imperium gnavus, clemens, modestus lasciviam exuit, cum purpuram induit. Ferocia in piratas conversa,

Narentinos sæpè domitos, nunquàm fractos, prælio frequenti delevit penitus. Pacem ab eis petitam distulit, donec toto Mari collectas prædas restituerent. Bello liber externo, intestino obnoxius, semper infœlix sive vincat, sive vincatur, adversus filium, gladium exacuit, parricidam. O Imperii cœcalibido; propter quam Pater, Patria, Deus cubare nequeunt sine custodibus. Adfuere

fuere Principi in suppetias, Aquarum inundatione Mare, hiatu Terra, fulmine Cœlum; contra omnes Parricida, armatas dirigit acies adversus genitorem in templo clausum; minimè contentus homines vincere, nisi Deum propria in domo laceraret. Excitatus tunc furor Populi, impium propulsavit filium, recteque suffocasset; nisi pius pater pro suo parricida intercessisset. Hinc pax sed bello crudelior. Genitori namque ingratus & patriæ, ad latrones confugiens, ducem eis se præbuit proscriptus, ut terra marique rapinam agerent. Deereverat Pater Optimus, in quo semper Respublica familiæ prævaluit, patriæ libertati filium immolare: Sed mærore consumptus dum in expeditione esset, Anno Principatus undecimo vel xvii. cecidit, de Republica magis, quam filio sollicitus: Clero anathematizante & Populo eos, qui Parricidæ proponeret Indulgentiam.

Lege Sabellicum, Sansovinnum, Ioannem Baptistam Conlatenum, Petrum Marcellum, Petrum Insim.

PETRVS CANDIANVS⁴⁵

V E L

S A N V T V S

D U X XXII.

Electus Anno 952. obiit Anno 971.

EPIGRAPHES PRISCA.

A populo spectus, Dux eligor, occidor ferro.

XXII

Tat contra rationem, defensor mali sui, Populus. Favore mobilis, & inconstans quem damnavit, laudat: & priusquam Sol occidat, & Luna recurat; iisdem in comitiis, eadem probat, & reprehendit: quem morti adjudicavit, Prætozem ponit, Principem eligit, Candianum illum; qui imperium Patris arripere malens, quam expectare, & sibi uni per nefas asserere, quam per leges habere cum genitore commune; turbas aluit, seditiosos centuriavit; propterea spe patriæ recuperandæ præcisa, jure & jurejurando proscriptus,

scriptus, cum piratis Rempublicam lacesiuit; nunc populari leuitate, more triumphali, missa classe revocatus in patriam, fortuna suffragante, repugnante virtute, inter festivos furentium plau-fusthronum scandit; quem verè divitiis auxit, titulis, & honoribus. Sub eo namque Gradensis Antistes & Patriarcha dictus in Romano Concilio, Primas præfuit Venetis & Istis. Ad repetendum Christi Salvatoris sepulchrum¹, classicum canente Io: XI. R. P. renovato cum Imperatoribus foedere, hostibus vetuit infidis, pretio vendi arma, alimenta, rates, sub pœna librarum auri centum: & cui æs deficeret, in corpore lueret. Sancta hæc cæcus prophanauit Amor. Violato thoro, in thronum inducit adulteram, legitimâ cum prole, Ioannâ relegatâ coniuge, Vvaldertam Obe rti Principis Hetruriæ filiam. Addit aliud pro dote scelus, ex Gynecæo in forum, à foro in confinia, flagitia transfert, quæsitâ juris spetie, quo libidinem obumbraret Imperii. Senatu itaque inconsulto, Opitergium nobilem urbem, castra ducit, prædia poscens ex dote debita, confectisque criminibus, arcem capit, aciem fundit, primates perdit. Scelerum inde torquente conscientia, ut à populo sibi caveret irato, Regiam instruit in arcem, præsidio munit timore Nemesis, quam prævidit, sed non vitavit. Venetus namque Populus memor libertatis avitæ, ex paranymphe carnifex, postquam Vitam porrexisset Tyranno, vitam repetitu rus flama, & ferro, ad valvas usque Ducales irrumpens, quamvis repulsus, alti furoris arma, faces & ignem in atrium immittit. D. Marci Templum flamma correptum concidit. Candianus Aris, ad quas confugerat, incendio pulsus, in Plebis ferrum mactandus incidit cum filio parvulo, quem sinu strinxerat, & deprecabatur infanti. At spreis precibus, utrique fauces elisæ, & cadavera in macellum abiecta; ne quis ad imitandam tyrannidem supereffet. Ioanne tamen Gradonico rogante, tam foedum spectaculum subtrahunt, & in æde D. Hilarii honorificè sepultum.

Lege Petrum Iustinianum, Sabellium, Io: Baptistam Contarenum, San-severinum M. S. Danduli.

PETRUS VRSEOLUS⁴⁷

DUX XXIII.

Creatus Anno 976. Obiit Anno 977.

VETVS INSCRIPTIO.

*Ecclesiam S. Marci prius adificavi: deinde Monachus factus
miracula plurima egi.*

PEr rogum ad regnum ascendit Vrséolus. Igne ad solum Candiani Ducis perniciem immisso, cum Ducarium, Urbis Tempia, tercentaque privatorum domus conflagrassent: Ducarium, Templum suo sumptu magnificentius restituit; jure, vel iniuria corruptum? incertum. E Cælo forsan demissæ faces, quæ tyrannide Urbem purgarent. Invitus ad sedem rapitur, fluctum timens popularem, in quo rarus Innocentiæ locus. Religione tamen colligavit, juramento exacto, quod omnes solummodo Rempublicam procurarent. Afflictæ urbi Princeps datus patrem gessit, ex cinere adhuc fumante ædes excitans marmoreas, & Templum Aureum; cum quo & sæculum reformavit moribus aureis, subditis

ditis ad Iustitiam, & Pietatem compositis. Pietati arma coniuncta. Cum enim funesto Sarracenorum agmine, post subactam Capuam, ferro & fame Barium præmeretur in Apulia, instructis Vrseolus navibus, Annonâ recreavit, debellataque Barbarorum classe, Saracenostoto Mari fugavit: quia eo tempore oras Italicæ appetere formidarunt. Victor rediens, fascēs, quos semper fastidierat, cum Annum sustinuisset, abiecit; aula, uxore, filio relictis. Concubiis umbris connubia deseruit, stellarum facem præferente eo, cuius amore diadema spernebat. Priusquàm discederet, Clerum, Monachos, Pauperes, redditibus, donariis, Nolo comio fovit, auxit. Vitalem Candianum in patriam Gallos sollicitantem, Angelo revelante, detexit, patienterque sustinuit. Regia excedens Ioannem Gradonicum, & Ioannem Maurocænum cum D. Romualdo, & Guarino consilii conscios habuit & socios, cum quibus in Aquitaniam abiit ad tyrocinium obedientiæ. Tria ibi professus, Silentium, Pfalterium, Ieiunium, Rempublicam spectavit, curavit etiam à longè. Ejus discessu mæstus adhuc quærit, sed frustra populus, ni forsan inveniatur inter Beatos. Ex alto namque nostras audire, & exaudire preces, testantur Miracula.

Sabellicus, Sansovinus, Petrus Iustin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenus.

VITALIS CANDIANVS

D U X XXIV.

Electus Anno 977. obiit Anno 979.

PRÆCONIVM VETVSTVM.

Cives discordes sedo: Morior Monachatus:

XXIII

Itali Candiano Candiani III. filio vitam dedit salum,
 rogem infani patris fanos mores: solium Deus. Po-
 puli consensu Dux electus vota populi, & vota Dei
 implevit abundè, justitià, & abundantia pacis.
 Hinc patruo interprete Vitali Candiano Gradensi
 Antistite, Othonem III. Imperatorem patriæ reconciliavit: Cives
 ad concordiam, absquè murmure, blandè, leniterque coegit: iis ipsis
 placens, quos aliquando damnavit. Morbo petitus repentino, An-
 no regiminis secundo, plenus meritis, non Annis thronum reliquit,
 ut vitam ageret solitariam, & inter mortuos vivens disceret, benè
 mori. Cupiens porro securè enatare, gaza suæ sarcinas proiecit in
 D paupe.

pauperes, vix lectulum servans, in quo mori posset. Claustra ingressus D. Hilarii, Angelostestes habuit suæ pœnitentiæ. Obiit adstante Principe successore suo Tribuno Memo, qui ad famam Sanctitatis accurrens, spiritum imbuiere desiderabat exeuntem, quo suum moderaretur Principatum. In Cœlos cum bona præmisisset, & seipsum; idcirco expeditior pervenit; die scilicet Monachus septimo, Christi verbis prolatis. *Pasci in manus tuas comendo spiritum meum.* Exeuntem Confessorum turma circumdedit cum hymnis & canticis, eâ pompâ, quâ Angeli occurrere solent hominibus pœnitentibus.

Sabellicus, Sanseverinus, Petrus Iustin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius.

TRIBVNVS MEMV⁵¹S

DUX XXV:

Electus Anno 973. obiit Anno 991.

SCHEMA VETVS.

*Regis ab insidiis defendens Imperialis.
Orthonis patriam, pondera multa tuli.*

XXIII

Primusecce civis, sed minor Principe: non enim satis optimo Principi sancti mores. Auro dives (quod ad lasciviam, non ad Regnum) Animam potius hominis subiit: quam Principis: cuius Spiritus, aureus exigitur in corpore ferreo. Satis homini, non satis Principi unica virtus: vel inter reliquas Iustitia una pro cunctis. Sine iustitiâ nequit Princeps agere Pro Regem Dei: cum sine eâ Deus ipse minimè in Cœlo consistat. Hæc sola Regem disgregat à tyranno. Munera respuit, personas non respicit: æquo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque tures. Felicissimus Princeps futurus Memus, nisi inno-

censasumpsisset aliena delicta, & pacto amicitiae, vel vinculo corruptus affinitatis, in partes descendisset eorum, quorum erat ludex constitutus. Maurocæna & Caloprina accusatus fovisse dissidia (quorum classicum, & cædes promiscuæ usque in aulam insonuere Othonis Imperatoris) ut reus languet, forsan innocens, quia indefensus. Sed hæc venia datur Antiquitati, fabulis miscere historiam sine piaculo. Urbis potiundæ avidus Imperator, ad eum confugientibus Caloprinis occurrit, accurrit, erexit, Rei benè gerendæ occasionem nactus, cepit immissa fame præcludere, bello certaturus aperto; ni maligna consilia, Cæsaris obitus intercæpisset repentinus: & intercedente Adheleide Imperatrice (cujus in aula Vvaldrada degebat olim Principis Candiani coniux) Respublica facinorosis Caloprinis veniam dedisset. Ab hoc Principe Ioannes Maurocænus ex Aquitaniâ redux Insulam, quam D. Georgius infederat, dono accepit, ut D. Benedicti cænobiarchis asyllum esset & domicilium; quò Memus ipse diademate posito vel spoliatus se recepit, ad frugem meliorem, filii instructus exemplo, qui vitam æmulabatur Angelicam sub signo Michaelis Archangeli. Ejus exuvias S. Zaccharias excepit in sinu suo.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io. Bapt. Contarenum.

PETRUS VRSEOLUS ⁵³II.

DUX XXVI.

Creatus Anno 991. Obiit Anno 1009.

VETVS ELOGIVM.

*Sub iugo Dalmatiam Communis commoditate: Sponsæ bona multis
colla dedere iugo.*

Bellum in Deum, divorumque Imagines gestiente
Græco, ita prevaluere Barbari & Piratæ, quod Histria,
Dalmatia sedibus quasi exciperentur avitis. Tantis
calamitatibus cum se eximere non valerent Illyrici,
ad Venetos confugerunt Græco annuente Cæsare:
quorum imperium gerebat Petrus Vrseolus Secundus, cui parens
Vrseolus primus Cornu prædixerat, & Cornucopiam. Idea illi Prin-
cipis Sancti, Imago paterna, à quâ pro summo erat, Iustitiâ non esse
degenerem: maiora tamen evasit fœderibus, atque triumphis. Eo
namque vivente, totâ Græcia Veneti mercatores à teloniis & ve-
tigalibus navigarunt immunes. Italia, Syria, Ægyptus non si-
ne honore, D. Marci suspexere vexilla. Histri ad Venetæ classis

D 3 appul-

appulsum, Vrseolo fidem iurarunt. Omnium primi, Parentini, inde Polani tota ora sequente maritima usque in Dalmatiam: ubi Iaderenses primi legem ultro acceperunt: vulgataque eorum deditione, reliquæ urbes Litoreæ & Mediteraneæ jugum subiere suave. Nulli namque vis illata, vel iniuria. Clementiâ in tutelam suscepti Populi, iustitia atque religione defensi. Corcyra Nigra sola cum Lesina olim Pharia maluit vim pati, quàm se se tradere. Vrseolus nè ullum perfugium piratis relinqueret; armis uti decrevit in eos, quos pietas non exarmasset. De Corcyra itaque Melæna sumptum supplicium. Phari in sula validissimum piratarum asyllum, & præda refertum diutina, eversum, supplicio sumpto eorum, qui deditionem dissuasérant. In Narentinos pro coronide itum: quorum castra, totaque regio diruta, deletumque cum ipsis oppidis pervicacissimæ gentis nomen: rabiem & sævitiam crudelissimi hostis, pari furore mulcendo. Domum insolita felicitate reuersus, novo titulo Dalmatiæ Principis auctus, hospitio excepit Othonem III. Imperatorem: quos ut Sacramenta stringerent: filiam Ducis, eo tempore natam Otho de Sacro fonte levavit, muneraque remisit Imperatoribus ex fœdere dari solita. Libertatis porro securitatem ut Numinibus commendaret: in restaurato Grado, corpora SS. Fortunati & Hermagoræ, & cum h s Dionysii, Largi, & Hermogenis novo condidit Sacrario. Venetias D Barbaræ reliquias à filio Ioanne (Hic Byzantini Cæsaris neptem duxerat in uxorem) Byzantio traiectas, Tormentorum præsidem in Vrbe constituit: Heracliæ Templum cum ædibus excitavit. Tantis triumphis Atlas iste in senectute pene nutavit, gemino appetitus hoste, Peste & Fame, quasi unum sperneret bellatorem. Hanc Annonâ suo ære collecta cum saturasset: illi quasi succubuit, quod ægrotantibus, doloris particeps adesse voluerit, Nuru amissis & filio, uno eodemque funere. Bona sua testamento partitus, Liberis, Pauperibus, Republicâ ex æquo scriptis hæredibus: in atrio D. Zachariæ condi voluit, ne profano, ut aiebat, cinere Sacrum pollueret.

Lege Petrum Insulinianum, Sabellicum, Io: Baptistam Contarenum, Sanseverinum.

OTHO VRSEOLVS^{SS}

DUX XXVII.

Electus Anno 1009. Obiit Anno 1026.

VETVS INSCRIPTIO.

*Marte gradum redimens, quem vi Patriarcha tenebat Urbis Aquileia
demum de sede repellor.*

Otho Vrseolus bellicoso patre, iusto avo natus ab uno
arma, ab altero leges edoctus, avi Sanctitatem, pa-
tris triumphos æquavit. Nondum quartum imple-
verat ætatis lustrum, cum Princeps inauguratus,
Latus patris Collega stipavit. Ejus fama impulsus
Geica Rex Pannoniæ filiam illi matrimonio locavit. Nec Venus
Martem corrupit, sed in Hadrienses accendit, qui in Rempubli-
cam ausi animos tollere, spolia coacti deponere & pacem rogare,
habuere, ferro, flamma concisi, ut deinceps lacertos movere non
valuerint. Murcimirus etiam Croaciæ Regulus ladrensibus infe-
stus, cum Othone congregi ausus exutus castris & comiteatu, vix

fugâ intra rupes elapsus, supplex pacem obtinuit, quam cum potentioribus colendam suo malo didicit. Post victoriam Otho lustravit Histriam, Dalmatiam, novoque fidelitatis iuramento exacto astrinxit populos. Sed heu, quàm citò patriæ felicitàti invident Fata. Ex Dalmatia reversum Dominicus Flabanicus iniquâ coniuratione incautum opprimit, & justitiâ securum; captumque abrasâ barbâ, Anno quinto, ex quo solus Rempublicam administrabat, secundo in Græciam relegant. Ibi vitæ fabulam perfolvit humanæ.

Lege Sabellicum, Petrum Insulinian. Petrum Marcellum, Io: Bapt. Conzar.

Sanfovinus in vitâ hujus Principis Othonem scribit bis pulsus in exilium. Primò quando ex Dalmatiâ reducem, orto cum civibus dissidio, relegarunt cum fratre Patriarcha Gradense. Restitutus, postea & Pepone Patriarcha devicto Aquileiensi, iterum Byzantium deportatur, occasione surgentis discordiæ inter eum, & Episcopum Olivolensem.

PETRUS CENTRANICUS⁵⁷

D V X XXVIII.

Electus Anno 1026. obiit Anno 1032.

MEMORIA ANTIQVA.

Præflore meo privato fcepta guberno.

Vstigia Veneto pulsa Cœlo, Othonis exilio, locum pellicibus dederat. In partes divisâ Republica; traherat sua quemque voluptas. Horum fortior Petrus Centranicus ad Principatum assumptus, vel intrusus, Bello occurrere civili tutius ducens, quàm hostibus externis, arcem amisit Gradensem à Pe-
pone occupatam Patriarcha Aquileiensi, qui specie tutelæ, favente ignavia Centranici, armatus irreperat. Hinc iraticives Trabea exutum Ducali, abrasâ barbâ, quarto Magistratus Anno, in carcerem detruferunt, vel in Claustrum; missis Byzantium Legatis, qui Othonem revocarent Vrsô interim fratre Gradenfi Antistite subrogato, qui precariò Rempublicam administraret, sed eum invenere

58 PETRVS CENTRANICVS DVX XXVIII.

venere defunctum: Cælo forsân exigente vindictam, ne ingrata civitas Principem suis, avorumque meritis clarissimum reciperet, quem impunitis parricidis exulem patiebatur otiosa. Morte cognita fratris, Vrsus se administrationi subtraxit, ut ex carminibus ad ejus depictum simulacrum in Ducali prostat palatio.

Othonem fratrem supplet Patriarcha Gradensis

Donec ab exilio defunctum comperit esse.

Et Dominicus Vrseolus Principatum invasit, unaque nocte retinuit; furente pro libertate populo, à quo usque ad sanguinem flagellatus ejectus, Ravennam fugiit, ubi contabuit. Princeps & nihil, humanæ vicissitudinis rotam sola nocte sustinuit: Et inter maximum & minimum unica Luna fuit.

Sabellicus, Petrus Justin. Sanseverinus, Petrus Marcellus, Io: Bapt. Constantinus.

Tot Reges & Principes cum suspicis Clericali tonsura redimittos; pietatem nè credas & Religionem, sed supplicium: Cœnobiaz namque Antiquis, & Claustra carceres fuere Regales.

59

DOMINICVS FLABANICVS

D V X XXIX.

Electus Anno 1032. obiit Anno 1042.

INSCRIPTIO PRISCA.

*Sub me salubre decretum: ne quis conforsem, seu successorem
in Ducatu sibi vivens faciat.*

Dominicus Flabanicus ob iniquam in Vrfeolos conjurationem, exul & profugus, fluctuantis Populi suffragiis revocatus in Patriam, & in Patrem assumptus, sui Principatus decennio, Reipublicæ plus attulerit, vel abstulerit? incertum. Gemina sub eo Comititia, Prophana, & Sacra: utrisque Principe adstante, favente, vel promovente. In his disciplinâ restitutâ Ecclesiasticâ, & sine superstitione Religione firmatâ, suas habuit Cultus leges, quibus ad syllabam & mensuram homo laudes persolveret Deo. In Comititiis Civilibus, postquam Othonis optimi Principis in exilium ejiciendi auctor fuisset: Vrfeolæ gentis, quam *Magnam Vrsam* accusabat futuram

turam populo plaudente infano, qui hujusfamilix veterum meritorum oblitus, alieni odii minister, proscriptioni, nullo reclamante, subscripsit, nec amplius de restitutione cogitavit, hostis acerrimus, scelera uno pensat facinore: quòd Principatus hæredes, consortes, collegas sub pœna perduellionis, cum Patre Liberos interdixerit. Libertas (quæ una pro cunctis) laudat extollit Flabanicum, nec ad colluviem Tyrannorum rejici permittit. Imò post Legem latam Mortales deseruit protinùs; quod opus absolvisset immortale: ratione instituta regnandi, quâ omnes regnant, & Libertas cubat sine custodibus. Ab hac die dicitur redemisse Deus populum suum, vigilem descendisse ad ostium Libertatis: nec ullum permisisse Pro Regem Dei, nisi à Deo datum. Anno x. vel xi. Principatus, Flabanicus Fato cessit, sepulchro exceptus in templo S. Zacchariæ, vel in Cœnobio S. Crucis.

Sabellicus, Petrus Instauratus, Petrus Marcellus, Sanseverinus, Io: Bapt. Con-
parens.

61

DOMINICVS CONTARENVS.

D U X X X X.

Electus Anno 1042. obiit Anno 1068.

EPIGRAPHES PRISCA.

Bello convictam Iadram castigo rebellum.

Anno tertio super quinquagesimum servata fidei, Iaderenses abiurata Republica, ad fraudis imitationem, totum sollicitabant Illyricum. Hinc Dominicus Contareus Flabanico subrogatus expedita classe Iaderam navigans, eo impetu oppugnavit, ut illa muralibus concussa tormentis, fugatisque Pannonis Regis suppetiis, cui se se dederat, ne à fundamentis excisa ignominia suae testis superesset sempiterna, novum praestitit fidei sacramentum. Ejus expugnatione vulgata, de ceteris Dalmatiae oppidis triumphavit. Adversus Normannos secunda fuit Contareni expeditio, qui Macedoniam maritimam credibus ac rapinis replebant, torpente

Græco

Græco superbiâ, & ignaviâ. Pepum etiam Aquileiæ Præfulem ; qui Grado infederat denuò, sternere placuit, sed anathemate immisso à Romano Pontifice. Inito tandem fœdere cum Henrico III. Imperatore, pacis hostiam litavit gemino in templo, quod ipse excitavit. Alterum D. Nicolao in litore, D. Benedicti vallatum cohorte. In Vrbe alterum D. Michaeli, cujus phalangibus commissâ Urbis custodiâ; ipse Anno Imperii xxvi. ad Deum abijt, relictis ad D. Nicolai, exuviis.

Sabellicus, Sansovinus, Petrus Justin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenus.

DOMINICVS SILVIVS⁶³
V E L

S E L V V S
D U X XXXI.

Electus Anno 1068. obiit Ann. 1084.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Armatus repuli Guiscardum Marie Robertum
Dyrachii hinc Dominum me vocat Prasul Alexis.*

H Vmanę vicissitudinis accipe historiam, non fabulam
ut legas, & lugeas. Contareno Duci cum Nenias
canerent, non adhuc absoluto funere, in eodem
Templo ludit populus, loquę canit Dominico Sil-
vio. Luctu in citharam verso, subita acclamatione
salutant Principem. Habuit iste coniugem Gręci fa-
stus & superbię plenam, Byzantii natam, quę ad lavandum aqua
spreta communi, floribus aurantiis, Rosarumque uteretur, ut
adeun-

adeuntium sensus obrueret. At cum nil immoderatâ luxuriâ brevius: in sctidissimam tabernaculum cultus ille declinavit insolentissimus; ut nec aquâ, nec aliâ ope, tabidi corporis saniem valeret abstergere. Ex adverso pius Princeps Religioni totus intentus, D. Iacobi in Rivoalto primum Urbis Templum vetustate fatiscens restituit. D. Marci ædem, quâ lateritiâ inveniatur, pretioso fulcivit marmore, substrato auro Musivis ornavit; & ad miraculum, totam ibi Cæli molem atomis compegit lapideis. Gemina ei in Normannos expeditio alternante fortunâ susceptâ: pugna namque navali Dyrrachio pulsus, dum repetitâ acie hostem ferox insequitur, ferocius repulsus, parvo navigio fugitivus revertitur, classe reliquâ dissipata. Belli cladem Princeps sui exauctoratione persolvit reus fortunæ, non virtutis. Defunctum tanquam innocuum D. Marcus in gremio Templi suscepit, Imperii Anno XVI.

Petrus Iustinianus. Sabellicus. Petrus Marcellus. Sanseverinus. Io. Bapt. Contarenius. Chron. M. S. Danduli.

VITALIS PHALETRVS DE DONIS

DUX XXXII.

Electus Anno 1084. Obiit Anno 1097.

VETVS INSCRIPTIO.

Clave fuit occultum Corpus mihi Sancti Marci.

Dversus Normannos reparata classe, alteram primam non minorem prope Corcyram, eadem Venerus subijt. Hinc tædere, & affinitate Phaletus, quod ferro non valuit, Fata subvertere tentans, vel deludere. Orientis, & Occidentis manu valvas occlusit. Illyrici regnum, quod belli jure piratis perditis, majores nostri sibi asseruerant, firmavit ipse duorum Cæsarum decreto, Alexii Constantinopolitani, & Henrici Germani. Venetias iste descenderat in adorationem Marci Evangelistæ, qui in aliam sedem cum dubitaretur migrasse, brachio ex columna exerto, Rempublicam succol-

E

fuccollare ostendit in quadro, positam Religionis. Hac occasione Phaletrinatam de sacro fonte suscipiens, cum eâ Rempubicam adoptare professus, egit deinceps magis, a more paterno, quàm majestate Regali. Surrepentibus autem cum Annonæ caritate in Urbem viris, quæ nunquàm sine patròcinio: Censores præposuit nomine *Proprii*, cum gladii facultate; cujus timore ad normam naturæ, Populus honestè viveret; alterum non læderet: suum cuiquè tribueret. Hoc Magistratu reddita est tranquillitas magna; qui & sæculo vigens currenti *Proprii* nomen servat, licet coniugibus & affinibus vigilans, a criminibus ad civilia descenderit: eo tamen incio; nullus adhuc peccator mortì destinatur. Anno *xxxxi*. vel *xxii*. Princeps vitam posuit, tumbâ exceptus lapideâ, in ostio D. Marci, quum Aer, Tellus, Astra, Pontus insanirent, & solo Contagio se contererent. Vigebat Fames, & solâ sterilitate nutriebatur. Cum Elementis insanis gestiebat Populus, micisque panis operiendo sepulchrum Principis, clamabat: *Satiare mortuus, qui nec pane viros satiare valuisse*

Petrus Iustinianus. Sabellicus. Petrus Marcellus. Sansevinus. Io. Bapt. Constantinus. Chron. M. S. Danduli.

E P I T A P H I V M.

*Moribus insignis, titulis celeberrime dignis,
Cultor honestatis, Dux omnimode probitatis
In commune bonus, semper ad omnia pronus,
Publica conservans meliora boni coacervans,
Dum veterum gesta renovans, plus reddis honestas.
Cunctaque incunde faciens das semper abunde,
Vt fieret plenus quicumque veniret egenus,
Plus quoque longinquo refrens, quàm carne propinquos.
Vita fuit cuius patria tremor hostibus huius,
Reddens tranquillos, hos lingua viribus illos,
Cuius erat scire populos pro pace subire,
In quocunque fores expendia sive labores;
Decretis legum muniens regum,
Vt feres horum Rex & corrector eorum,
Fama super cædros cuius dedit ire Faledros,
Christi natalis peragis dum festa Vitalis,
Duceris ad funus factus dolor omnibus unus,
Obiit V. Kal. DL. De... Domin. Ven.
Dux.... Ann. D.*

Indult. l. III.

VITALIS MICHAEL

D U X XXXIII.

Electus Anno 1097. obiit Anno 1100.

PRÆCONIVM VETVSTVM.

*Pisanam Classem Sacre Telluris, ut hostes
Præpositum Caisaræ Egypti inre repulsi.*

XXXIII

Ad redimendum Salvatoris Sepulchrum cum Orbem exciret Vrbanus Pontifex. Veneti ne Christo viderentur deesse; CC navium classem sub Ioanne filio Principis Vitalis Michaelis, & Henrico Contareno Castellano Antistite compararunt. Diviso tunc Orbe Terrarum, ab una pietas, ab altera superstitio pugnabat. Belli votum, Hierosolymæ expugnatio, pro quâ noster penè Orbis sub signis peragravit. Veneti sacræ militiæ testera assumptâ, Rhodum navigarunt, ubi à Pisanis probro excepti invidia instigante, vel Græco Cæsare (qui Syriacam expeditionem invidebat Latinis) ferro propullarunt; ex quinquaginta navium

E 2 classe

classe Pisana, vix duabus & viginti fugâ servatis. Captivâ tamen reddita, quod in Turcas infervirent: & Veneto satis esset, vicisse. Ioppen inde navigantes, Gothofredum salutavere Bulionium totius Belli moderatorem; à quo laudatâ Venetorum virtute, Porphyriten expugnandum acceperunt. Eo victo Tyberiadem (quam nullo successu Galli tentaverant) occuparunt. Sacro tandem adorado Sepulchro, Barbarisonusti spoliis, triumphi specie in Adriacum redire; sacra D. Nicolai, & Theodori corpora referentes. Huic in æde Salvatoris, illi, in litore datus locus. Et quia repetitâ irruptione litora Græciæ & Dalmatiæ exhauriebant Normanni: Michaelius icto cum Pannonibus fœdere, in Apuliam movit, ut hostem ad sua tutanda, ab alienis invadendis retraheret. Ad primum clasicum se dedere Brundisium, castraque viciniora, cum opimo spolio. Ita supplici & avvocato hosti Michael pacem dedit, fibique & Græcis pristinam restituit securitatem. Matildi etiam Grandi per Italiam Principi, Ferrariam agmine restituit auxilio; immunitate ibidem Venetis acquisitâ, victoriæ & amicitiae testimonio. Victrices palmas D. Benedicto appendit, cui D. Cypriani Templum cum censibus, & latifundiis largitus, militiæ pretium quam Sanctus gesserat in Venetorum castris. Annos quatuor cum, felix regnasset, fœlicior obdormivit in Domino. Cineres D. Zacharias excepit.

*Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io:
Bapt. Contarenum.*

ORDELAPHUS PHALETRUS

D V X XXXIV.

Electus Anno 1102. obiit Anno 1117.

MEMORIA ANTIQVA.

Ad id Creatiam titulo, iungoq; Ducali.

N Ordelaphum Vitalis Principis Phaletri filium, cum Michaelis fortuna, dignitate translata, Sacri Belli instaurata face; centum navium classis instruitur; quam bellicus Princeps Ptolemaidem mirâ celeritate traducit; ubi Balduinus terrestribus copiis frustra sedebat. Iunctis itaque viribus inexpugnabilem urbem ita obsidione satigavit maritimâ, ut suprà spem, etiam expugnaverit. Post Ptolemaidem Sidonem trajectum, quæ visâ classe portas aperuit. Accessit inde Berythus victoriâ tamè non incruentâ: quibus adiecta Farania ad Nili ostiâ arx munitissima, quâ à fundamentis eversa, Mare in Syriam navigantibus liberum patuit. Strenuis commilitonibus à Balduino fixa trophæa, ut toto regno Hierosolymitano, Regio uterentur jure. In patriam reversus obvios habuit Patavinos, qui Tarvisi & Ravennæ auxiliis tumidi, circa Bebianam arcem, limina usurpaverant. Pugnâ inita,

pro Venetis Victoria stetit magnâ hostium cæde. Fugitivis ab Henrico Imperatore Veronæ stante auxilia rogantibus Cæsar consilio profuit; Ferro posito, certarent legibus. Patavinos veluti decrepitos patres foverent Veneti. Patavini gloriæ non invidentes Venetorum, gloriarentur potiùs eos genuisse, qui ad eam diem tantum terræ marisque essent adepti. Sic lapidibus positis (Cæsare ipso Agri menfore) Finium Regundorum actio quievit. Inter triumphos gestientibus Superis; Inferi ad vindictam civitatem ferè totam gemino deturparunt incendio. Cum quibus ne Superi crederentur conspirasse; eo tempore, quo Ecclesia restituebatur Ioannis Baptistæ, igne consumpta, voluit Præcursor Christi, dexteram suam, quâ Deum Hominem baptizavit, Hierosolymis Venetias deferri, & in templo sibi sacro locari; pignus fidei, & fœderis sempiterni, quod Ioannes eâ manu in Cælo subscripserat. Post incendium Crinitus Cometes mæstitiam auxit, Iaderensium indicens defectionem; quam Rex Pannoniæ excitaverat non tam illecebris, & donariis, quàm specioso libertatis nomine. Dalmatiâ propterea repetente, Ordolpho: Pannonnes qui in præsidio erant, classiarios provocantes ad terrestre certamen, obviû illicò habuere Ordolphum, qui tanto impetu descendit è navibus, ut fusi dissipatique Pannonnes totâ brevi Dalmatiâ cederent. Eadem semper est virtus, aquis vel terra provocata dimicet. Fautorum strage exanimata Iadera ad obsequium rediit, conditionibus arbitrio victoris receptis. Sebenicum inde receptum, murorum reparatione prohibita, ne iterum arce confisum deiceret. Victoriæ instans, Liburniæ montibus superatis, hostium adhuc palantes reliquias vel cæcidit, vel duxit captivas. Hinc nouo Croatiæ vel Liburniæ Principatus titulo auctus, Venetias rediit; triumphum captiuorum pompâ nobilem, nec antea in urbe visum primus ducens. Diviso spolio Tabulam Aræ Maximæ uniuersis contextam atque lapillis Marcus accepit Evangelista, portionem manubii Superis debitum. Hostium vexilla in templo suspensa ad excitandâ in posteris virtutis memoriam. Cladis fama ad vindictam excitavit totam Pannoniam. Phaletrus de retinendâ Dalmatiâ sollicitus Iaderam repetit castris circumfusa hostilibus, & vallo profundo: quem dum Phaletrus superare cogitat, & inter dimicandum intromittere auxilia, ad pugnam Barbaros è munitionibus elicit, strage mutuâ, & serò ad neutram partem inclinante victoria: donec Veneti Ducis interitus, sagittâ transfixi (dum manu præsens consilia demonstrat) nostrorum animos turbat, & victoriam hostibus cedit. Cadaver Venetias delatum D. Marcus suâ in æde recepit, Anno bis nono Principatus.

Legè Sabellicum, Petrum Insulinian, Petrum Marcellum, Io: Eapt. Centar.

DOMINICVS MICHAELIVS⁷¹

D V X XXXV.

Electus Anno 1117. obiit Anno 1130.

INSCRIPTIO PRISCA.

Tyriam cum Syria præsens tibi Chryste redemi.

IN Principem assumptus Dominicus Michaelius ,
quamvis ætate grandævus Balduini Regis Hierusa-
lem cognita captivitate, cum ad tuendam Dalma-
tiam, arma teneretur convertere: toto torpescente
Christiano Orbe fociis accurrere maluit, & solus pro
Religione, quam pro Imperio dimicare. Ducentis itaque diversi
generis instructis navigiis Cyprum navigat, ubi audita obsidione
Ioppenſi, quam septingentæ ligneæ Vrbes Mari innatantes, plu-
resque & ferreæ Provinciæ urbem unam quatiebant, ad eam sol-
vendam proras convertit. Certior, in portu sedere hostes securos,
quod intercepto com meatu oppidum acciperent fame domitum,
incitato remige se se imittit, validaque impressione factâ, pavore
opprimit, cædit, priusquàm Barbari se se ad tutelam colligerent,

naufrazi & incensi operuere Mare. Prætoria capta Triremis, Obsidio soluta, Ioppes magna Venetorum gloria ab excidio vindicata. E triumphato Mari Tyrum cōvolavit hætenus inexpugnabilem creditam. At dum spe longiùs in obsidione tempus protrahitur, terrestres inter sociorum copias rumor emanat; expeditissimum obfessis adventare auxilium, & hinc fugam Venetos meditari. Calumnià Michaelius cognità, ut Venetam fociis testaretur constantiam, ademptum singulis suis navibus omnem nauticum apparatus, apud confederatos ceu fidei pignus deposuit; ut inde constaret, inviolabilem apud eos, fæderis sanctitatem, neque eorum animos vel adversà vel prosperà nutare fortunà. Hoc Fidei documento confirmati socii Venetum *Terra Sanctæ Servatorem* acclamantes, ceperunt instare fortiùs, donec exacto quinto obsidionis Mense, deditione acceperunt obfessos. Urbem ingressi, Turrium pinnis Veneta Hierosolymitanis immixta signa præfigunt: Tyri & Ascalonis tertià parte libero jure recepta. Victoriis onerata Classe, Princepsdomum reperit. In vià non defuere triumphi; Caloiannes namque Imperator ob partam de Tyro victoriam, Venetà offensus felicitate, in vicina Urbis loca irrumpens, cuncta ferro miscebat. Hinc Michaelius subito recursum deflectens in Græciam, Rhodum primò, Chium exinde præcipua Orientalis propugnacula Imperii, pari mox fortunà Samos, Mitylenem, Andros in Egæo Mari Insulas expugnat, occupataque Methone, Græcorum represit insultus. Iaderam tandem tertiò transfugam, spoliavit mænibus, cujus exemplo totum Illyricum in fide permanfit. Numinibus quoque cum Græciam spoliasset, D. Theodori ossa in Æde D. Marci deposuit: D. Donati Corpus ex Perà advectum novo intulit fano. Charitatis autem sue erga Patriam perenne volens monumentum, Ædem Charitatis Canonicis excitavit Lateranensibus; in quâ publicè sago rejecto, saccum induit penitentiz, deposità melior quàm fuit ante coronà. Ejus funus pompà insolitâ duxit Successor ejus Petrus Polanus, Anno Imperii decimo primo; quievitque in Templo D. Georgii.

Sabellius, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io: Bapt. Con-
stentinus.

PETRUS POLANUS⁷³
DUX XXXVI.

Creatus Anno 1130. Obiit Anno 1148.

VETVS ELOGIVM.

*Fanum sub me tributarium efficitur : Monasteria Sanctorum Clementis,
& Iacobi de Palude construntur.*

Riectis per Michaelē infulis ejus gener subrogatur Petrus Polanus: cujus tempore Fanum-Fortunæ, proprio Numine desertum à proximis Pisauri, & Senogallix populis, crebris oppugnationibus infestatum, hosti manus dabat, ni ad Venetæ virtutis fortunam confugisset. Hac unâ favente servatum; nam immisâ clâsse, cæso hoste, urbs libertate redemptâ ad memoriam beneficii, statò pro viribus tributo, Veneti Imperii facta est vectigalis. In Patavinos etiam, qui aggeres Meduaci fluminis subvertebant, ut aquæ sterilibus paludibus urbem Venetam obsepirent, ad Tumbam pugnatum strenuè, & quantum aquæ Patavini infuderant; tantum sanguinis profuderunt, captis eorum tercentis quinquaginta nobilibus.

bus. Primatibustamen Patavii testantibus, id in Veneti nominis odium non factum, captivi ad unum remissi sunt. Nec longè; excidium Græciæ, Rege meditante Rogerio, occupatis pro libidine, in Ionio Mari, Thebis, Chalcide, Corcyrà; per Græci Imperatoris Legatos exorata Respublica, veterum iniuriarum oblita adfuit valida navium classe; quà Corcyrenses primò, captis Siculis triremibus XIX. exempli hostili jugo; mox in Siciliam translata Belli face, strage cruentà; vastatis pagis, Incolis in captivitatem abductis Græco Imperio, Venetis armis, est restituta Majestas. Classis reditum præcessit interitus Principis, quo inclytæ victoriæ conturbata lætitiâ ludicris abstinuit Civitas. Præfuit ille Reipublicæ, Annis undeviginti, Morbo in castris contracto succubuit, grandi mœrore Populi.

Lege Sabellicum, Sansevinum, Iuanne Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Justin.

DOMINICVS MAVROCÆNVS⁷⁵

DUX XXXVII.

Electus Anno 1148. obiit Anno 1156.

EPIGRAPHES PRISCA.

*Sub me admirandi operis Campanilis S. Marci constructum: & universa
Histria tributa renovantur.*

Eodem Sydere cadit Rogerius Siculus Venetorum
Hostis, & Princepsurgit Dominicus Maurocænus.
Arma iste tractavit in Syria, suoque consilio, & manu,
Christo Redemptori restitutus Thalamus, & Tumulus.
Victoriam ut Deo assereret, & cum commilitonibus
Angelis trophæa misceret, Turrim tam altè erexit, ut
Gigantum dicerem: ni ut eam prodigioso miraculo dirutam;
hanc ex æquo tam supra, quàm infra terram stare scirem.
Alta superat cacumina Montium, & tanquàm Sydus
salutiferum longè lateque venientibus occurrit ab ortu,
& occasu. Novus Nimrod fulmina

mina pietate fulminaturus cogitavit, gladio in terram projecto, Deum propius venerari. In hac sola Ægyptus, Babylon confusa recessit. Ab hac mole ad Tempia construenda conversus pius Princeps, alterum Dei Genitrici Mariæ; alterum Mathæo sacrat Apostolo: quorum auspiciis ad bella filium direxit, sex longis navibus in piratas Anconitanos quibus totidem biremes interceptæ, rapinâ redemptâ. fune sublato eorum Duce Guiscardo, maritimis rebus ea tempestate illustri. Latrones Illyrici Polæ obsessi annuo vectigali pacem redemerunt. eademque penâ multati Æmonenses. Denum cum Anconitanis contracta societas, & in communem hostem cum Siculis fœdus percutsum. Sic metu, vel amore vicini, remotisque pacatis nationibus, ad requiem Princeps transiit æternam, Anno Principatus octavo, in Luprio ad fanum Crucis receptus.

Lege Sabellicum, Sansovinum, Petrum Justinian. Petrum Marcellum, Io: Baptistam Contarenum.

VITALIS MICHAEL⁷⁷ II.

Anno 1136. Electus DUX XXXVIII. obiit Ann. 1173.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Imperium vasto trementibus undique missis
Vrbis Aquile. & Patriarcham in ado tribuitis.*

XX XVIII

Dclavum regiminis assumptus Vitalis Michaelius II. Rem-
publicam protinùs populo associavit Pisano. Legitimã
namque repudiata coniuge ab Imperatore amente po-
tius, quàm amante Friderico Aenobarbo; Orbe in partes
diviso, dirum scindebat scisma tunicam Christi. Alex. III. R. P. con-
tra Victorem Antip. quia adorarent Veneti, Aenobarbum conci-
taverant, & cum eo Patavinos, Veronenses, Ferrarienses, Aquileien-
ses. Hostium tamen numerus victorias multiplicavit. Primus om-
nium in foveam cecidit, quam ipse foderat, Vlricus Patriarcha A-
quileiensis, qui cum auxiliaribus Carnorum copiis Gradum occu-
paverat. Fugatis namq; turpissimè Carnis, Vlricus in captivitatem
ductus anniversaria Venetiis fovet bacchanalia, cesso ad memoriã
Tauro, cum duodecim apris, Patriarcha scilicet & duodecim Ca-
nonicis. Adrienses qui Lauretum vastaverant & Caputaggeris tu-
bã auditã militari, fugã se subduxerunt. Purgato itaque Adriaco pi-
ratis, producto Imperio, cum pax speraretur diuturna; Cæsar exur-
git

git Pelasgus. Bellum iste moturus in Siculum, cum quo Respublica fœdus inierat, in societatem Venetos provocat. Hi fœderis jura sanctè colentes, adversus amicum negarunt auxilia. Emanuel ea propter versus in rabiem, arma in Guilielmum parata, in Rempublicam absque aliâ Bellidenuntiatione convertens, vocato in Belli aleam Pannone, Tragurium, Spalatum, aliaque usurpat Dalmatiæ oppida. Plus cladum ab ejus fide; quàm ab armorum illatum perfidiâ. Equi namque Troiani renovatâ fraude, Venetos mercatores iterum in Græciam invitat: qui fide decepti Legatos misère, unâ cum mercimoniis. Cum venissent Legati, non admissi; Mercatores navibus interceptis, in vincula dati. Hinc insidiarum ultrix intra centum dies, centum navium enata classis, Michaelio Duce, primum Dalmatas compresit, post in Eubœam delatâ eam occupasset, si Græcas fallendi artes novisset. Præfecto Insulæ dum sanctè juranti, & pacem credit offerenti, militem cohibet: Legatosque mittit ad Cæsarem; qui præ monitus, quæ callidè cum Veneto acta essent, respondere moratur; ut interim miles otio corrumperetur; spatiumque daretur iis, quibus jam mandaverat, fontes, ac flumina, unde classis aquabatur, venenatis fuccis imbuerent. Interim; dum siticogente læti bibunt Veneti, Lethum bibunt. Ex hoc potu infecta Veneta Classis, militem amisit universum. Ex C. & LX. navibus, solummodo decem & septem, exque propugnatoribus nudatæ ac remige, funesto re ingravere spectaculo. Hac miseranda lue tota est Gens Iustiniana deleta; ut etiam Venetiæ suis Fabiis superbirent. Mortuos tamen suscitavit mortuus Nicolaus Iustinianus, inter Monacos sacris addictus, qui (thalamum Pontifice indulgente Romano) juncta sibi in coniugē Annâ Michaeliâ Principis filia, uberem & beatam prolem suscepit, ex qua tot Heroum agmina emanarunt. Dux interim, qui nimia credulitate militem perdiderat, consilii inops, dissipatæ classis reliquias in patriam reduxit perniciæ civium deplorabili. Suo namque adventu sæva pestilentia adeo urbem invasit, ut paucos intra dies penè habitatoribus vacua remanserit. Hinc furens populus, quasi ex condicito classem Princeps Græco perendandam obiecisset, volentè se purgare ex suggestu, exertis gladiis coegitè mediâ concione descendere, fugientem ad D. Zachariæ sanum, consodiunt, ritè tamen Confessione peracta, Anno xix. sui Principatus. In gravem postea mærorem, populi furore converso, publico excipitur funere, testimonium populi pœnitentis. Decem viri etiam adiecti, ut atroci supplicio in eum insurgerent, qui adversus summum Magistratum peccaret.

Sabellius, Sansonivius, Petrus Iustin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius.

SEBASTIANVS CIANVS⁷⁹

DUX XXXIX.

Electus Anno 1173. obiit Anno 1180.

SCHEMA VETVS.

*Ducatum titulis dotavi ingentibus; atque
Papa minis liber fui, Federice tuis.*

Abfoluto Michaelis funere, Aureum Mastropetrum Comitum vocabant in Principem, virum singularis confilii & innocentiae. At iste Rempublicam familiariae praeferebat, ut incredibili erat erga Patriam charitate, in utilitorem Reipublicae civem fuffragia verterent, rogavit. Sebastianum refpicerent Cianum, virum Septuagenarium, divitiis potentem, qui non folum confilio, fed & auro populum juvare poffet. Maripetri confilium fequuti Patres, Cianum declarare Principem; quem miro confenfu populus probavit. Magna fub hoc Principe, domi, foris que gefla. Tres primo columnas mifit Graecia, quarum una fuperato artificio

cum ingenio, nimio pondere pressa jacet sub aquis. Reliquæ in foro politæ D. Marci, suo intercolumnio præstant, aleis vel dolo malo impunè ludere. Opificem nunc habes infamem, qui pro mercede, tam turpi Ordini consultum voluit. Primus etiam Rivi Alti fluctus sub immenti Pontis jugum misit? arcumque paravit, quasi compedem totius Maris, cui brevi nuptura erat Veneta Virgo. Reipublicæ gloriæ Emmanuel invidens Imperator postquam toto Orbe, hostem ei quæsiisset, Henricum Dandulum, alterum ex Legatis ab Senatu repetitum missis, quæ Venetis per fraudem ablata fuerant, sub colloqui specie, ad se vocatum candenti ære obcæcasset; Anconitanos nostrâ senjunxit amicitia. Cianus ex adverso, initâ cum Ariminensibus societate, educâ classe hostes ita conclusit, ut damni reparatione pacem isti petere coacti fuerint. Triumphî gloriâ calus cumulavit Alexandri III. R. P. Roma profugus Christi Vicarius timore Aenobarbi Imperatoris, qui subrogato Antipapâ illum ad necem inquirebat, Venetias in unicum confugerat libertatis asyllum, coqui veste larvatus. Hic hortulo præpositus S. Mariæ de Charitate, quasi gregarius homo culturæ incubuit, donec detectus Sebastianum Ducem; totumque Senatum magno cum honore in adorationem traxit. Missique ad Cæsarem Legati, pacem rogantes dari Pro Deo. Respondit timidus Fridericus: mala omnia expectarent, ni quamprimùm hostem transmitterent fugitivum. Religio tamen apud majores prævaluit, ad durissimâ quæque promptos, potius quàm fidem erga Romanum Antistitem profanare. Præcipiti ergo furore actus Imperator, immisso filio Othone, cum octoginta rostratis navibus in oram Venetam, totam Histriam devastat. Cianus non minori usuf celeritate, cum triginta longis navibus in hostem occurrit, & juxta Salborium in Piranensi tractu, Deo adjuvante Vicarium suum, Cæsarianos quamvis numero Superiores profligat, Othone capto filio Aenobarbi: qui cladem nonnisi ab irato Numine religiosè factus, libertatem sibi dari rogavit, ut de pacis conditionibus cum patre ageret, quibus non impetratis, ad constitutum diem se reversurum spondit. Abire permixsus patrem expugnavit, qui Venetias descendens, accidens ad pedes Alexandri, calcato collo verba audiit Prophetæ. *Super aspiciens & basiliscum ambulabis, eeneleabis Leonem & Draconem*: quibus respondens, *Non tibi, sed Petro*: rependit Papa, *Es mihi, & Petro*. Cæsare postea abeunte; Alexander priusquam Romam rediret, ad memoriam recepti beneficii, Principem & Rempublicam augustis illustravit insignibus: quorum unum, annua desponsatio Maris; in signum Dominiî sanguine partis: publicarum literarum plumbea obli gnatio, cum cæteris insignibus,

gnibus, & ornamentis, quibus Princeps decoratur, cum Regiâ maiestate in apertum prodiit. Tantâ gloriâ Sebastianus auctus, aureo in populum effuso congiario, quo Imperium testaretur Aristocraticum, Principatû apparatu clausit domus Aureæ (Ita vocant ædem D. Marci: quòd auro tota fulgeat purissimo) Nam senio confectus cum adversâ valetudine laborare cepisset, ut se ad iter pararet æternum, in claustra secessit D. Georgii, ut ab eo disceret sanctè mori. Ibi domibus distributis, quas tenebat circa forum D. Marci, inter Clerum & Monachos, cucullo indutus sceptrum remisit, quod coram Vivorû, & Mortuorû iudice minimè iuvat. Anno Ducatus septimo, vel octavo decessit, auro abundè collato Procuratoribus D. Marci, quo Viduis, Orphanis confulerent & indigenis.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Sansoninus, Io. Bapt. Cont.

Epitaphiû ejus Statuæ inscriptum jacenti in portis Ecclesiæ veteris.

Hic Dux egregius, sapiens, dives, cenerescit,

Vivit cum Christo, mundo sua fama nitescit,

Sebastianus vocitatus in orbe Zianus,

Cum Papa, Princeps, Clerus; plebs hunc recolebant,

Iustus, purus, castus, mitis, cuique placebat.

Consilio pollens, bona plantans, & mala tollens,

Robur amicorum, patria lux, spes miserorum,

Et flos cunctorum, Dux electus Venetorum.

Binos coniunxit gladios, & more refulsit,

Eloquium sensus, bonitas clementia census,

Illi parebant, nulla virtute carebat.

Obiit anno Domini MC LXXV III. Mens. Aprilis.

Novû Epitaphiû instaurato sepulchro in Ecclesiâ novâ S. Georgii.

Memoria Sebastiani Ziani Inviâti Ducis, cuius

Armis fracta pius Frider. Enobarb. Caf.

Pertinacia, mox officiis delinisa, eundem

Inter se, & Alexandrum III. Pont. Max.

Pacis arbitrum voluit, quâ nutans Christiana Resp.

Tandem sublato dissidio conquievit.

Monachi pluribus obstricti Beneficiis

Celebriori loco monumentum restituere. M DC X.

Obiit MC LXXVIII.

Vivit adhuc, & perseverat Ciana Gens (corrupto tamen Ciano in Zane vocabulo teste Faroldo, & Doglione Hist. Venet. lib. 5.) in Marino Zane Senatore amplissimo, qui post nobiles Veronæ, Brixie Præturas, & Generalatum Palmæ, in patriâ modò Magistratus regit supre mos, dulci Iustitiæ plausu.

Legex dedimus lib. x. Monarchia nostra cap. 2.

⁸²
 ANDREAS Vel AVRIVS
 MARIPETRVS
 VEL
 MASTROPETRVS.
 DVX XXXX.

Electus die 19. Apr. Ann. 1178. abiit Ann. 1189. obiit Ann. 1194

PRÆCONIVM EI SCRIPTVM.

Desere Ducatum, Monachus vivo, moriorque.

XXXX

Vreο restituto saculo ab Aurio Mastropetro in Principem per viros atsumpro quadraginta, Pax rediit cum Pannonibus, Ferrarientibus, & Pisanis. Iadera insigni levitate clara ad Pelam Pannoniæ Regem desciverat. Perfidiæ, ac temeritati cum obviam pergere tam celeriter prohiberetur Respublica, publico laborante ærrario; Civium locupletiores in publ. cam causam

sam opes erogavere privatas: quibus auxiliis in Illyricum transfretatum, Iadera acri obsidione cincta, cum in deditiōem nutaret, hortatu Clementis R. P. servatur, partæque cum Pannone in biennium induciæ, ut in Syriam convenirent. Acquivit Venetus de Religione magis, quàm de triumpho sollicitus, appartaque lectissimâ classe Ptolemaidem quarto venit, quam Saladinus occupaverat Sultanus Ægypti, qui ut se Brutorum monstruosum ducem ostenderet, Serpentes suis phalangibus centuriaverat. Aquis tamen præfocata sunt monstra, & post unius Anni obsidionem, urbis denuò jure belli redemptæ privilegia ad Venetos rediere, cum maritimis oppidis, & opimo Barbarorum spolio. In dedititiis à victore servitum, quod S. Crucis dimidium ab eis promissum, sit nusquam repertum. Dum hæc foris; Domi, Princeps urbem in sex Classes divisit; quibus totidem dati Consilarii ad custodiam. Mortale tandem fastidiens imperium, Cornu ad pedes appenso Redemptoris, Crucem manu tenuit, ejusque in ædibus Monachus vitam posuit, & inferias recepit.

Sub hoc Principe, teste Sabellico, & Petro Justiniano nummus percussus, quem ab Auctoris nomine *Antellum* dixere.

Sabellicus, Sansovinus, Petrus Justin. Petrus Marcellus, Io. Baptista Constantinus.

Contradictionem temporis, quæ consurgere videtur in morte Sebastiani Ciani, cum in ejus Epitaphio mortuus dicatur Anno 1178. in nostrâ verò Chronologiâ Anno 1180. ita conciliabis. Naturaliter moritur Princeps Sebastianus Cianus Anno 1180. Civiliter, quando Throno scilicet secessit, Anno 1178. quo tempore Quadraginta virali Collegio committi cœpit Ducis electio. *Sansovin. lib. 11. de dignit. Princip.* quâ methodo *Mastropetrus* prius eligitur.

⁸⁴
HENRICVS DANDVLVS
DUX XLI.

Electus Anno 1191. obiit Anno 1205.

MEMORIA ANTIQVA:

*Henrico Duci est titulus. Quarta partis, & dimidia
totius Imperii Romania Dominatori.*

N Principem Cecusa sumitur, Henricus Dandulus,
& nè cecos electores dices; Quadraginta Virali
suffragio creatur, juxta Sibyllæ vaticinium, De
expugnatione Byzantii, sub ceco Duce. Candenti
laminâ ei oculos hebetaverat periurus Emmanuel,
quum jure & Gentium fide Legatum advocasset.
Cruci pro Scipione innixus, Imperii fines latè promovit. Verona
primū Veneto interdicta commercio, quia Athesim navigantibus
vim fecisset, ad inopiam coacta, ferro posito pacem rogavit. Pisan-
ni & ipsi Syriæ auxiliores ex invidiâ bellicæ laudis, occupatâ Polâ
Venetorum tributariâ, hyberna ibi meditabantur; cum in pu-
gnam

gnam vocati oppidum amifere cum pluribus navibus: repetitoque ad Methonem certamine victi, finu excedunt Adriaco, & à Victoris mansuetudine pacem impetrant honestiffimam. His domitis, ad Transmarina vocatus trophæa ab Innocentio III. R.P. (qui Hierosolymis adversus irruentem Turcam, totum congregabat Occidentem) Balduino Flandriæ Comiti, Bonifacio Montis Ferrati, aliisque sacræ expeditionis Ducibus pecunia deſicientibus, tranſitum fortiffimus ſenex obtulit gratuitum; dumodo Iaderæ (quæ per eos dies deſecerat, Veneto reſtitueretur Imperio. Hiſce firmato legibus ſedere, Dandulus quamvis cæcus ut ſuos ſi non manu, conſilio juvaret, Claſſem 240. navium (ex quibus 60. roſtratæ) conſcendit. Cuius ſolo conſpectu territi Hiſtri annuo iterum ſe ſubmiſſere tributo. Eorum focii Tergeſtini legem & ipſi tunc primùm ſubiire. Poſt hæc Iaderam itum: cuius obſidio longior, quia milite deſenſa Vngarico. Victa tandem Venetum quartò accepit imperium Romano adverſante Pontifice, qui ingratiam Pannoni Regis omneſeſ communicavit, ſed ſtatim abſolvit, quia fortes, & gratia non indignos. Iaderæ ſtantes Alexium quindecim Annorum adoleſcentem Iſaaci Imperatoris filium, à patruo tyrannide pulſum, & auxilia implorantem audierunt. Magna iſte promittebat, inter cætera reconciliationem Eccleſiæ Græcæ cum Latinis, ſi eorum armis Imperio reſtitueretur paterno. Fœderatis conditio placuit: & licet expeditionem primùm damnarit Innocentius, mox probavit ad Syriacam non utilem modò, ſed neceſſariam. Ex Dalmatiâ itaque Conſtantinopolim ſolvunt, expoſitoque exercitu, terra Franci, pelago Veneti perruptâ catenâ, quam ad utrumque Boſphori caput Tyrannus impoſuerat, mari primùm urbs regia invaditur, triremibus aliquot interceptis: exinde colligatis ſimulantennis, e corribus in muros iacti pontes, è quibus noſtri miſſilibus, igneque in proxima tecta coniectis, ita terruere hoſtem, ut eodem trepidè ſe recipiente, primi intra mœnia deſilierint. Rem non minùs impigrè geſſere Franci, proſtratis erumpentium Græcorum turmis, retroque cedentibus, urbem victores ingrediuntur tumultuariè. Fugit tyrannus Alexius; eduſtus è carcere ſenex & excæcatus Iſaacius, cum Alexio filio ſpetiem retinuit priſtinæ dignitatis. Anno ſequenti dum Veneti ſtant in Anchoris; Franci in hybernis Ver expectant, ſeditione excitata à Murtzuphulo, uno è proceribus Imperium aſſectantibus; uterque obtruncatur Imperator, collectoque ſeditioſi agmine in caſtra irrumpunt fœderatorum. At gens Græca novandis aptior quàm gerendis facile repellitur, fugaturque Murtzuphulus. Renovato tunc fœdere, eo pacto arma parantur: ut quid-

quid gladio acquirerent, & quo jure dividerent. Repetitâ ergo op-
pugnatione Byzantii; eadem enituit Venetorum virtus: Priores
enim, pulsâ muro Græcis, urbem intrant, fœderatis portas re-
cludunt: exceptique utriusque ductores exercitus triumphali
acclamatione, Anno belli tertio convenere: ut quindecim viri
crearentur, quibus jus esset eligendi Imperatorem eâ conditio-
ne; ut si Veneti nominis Imperator non esset; quem ipsi vellent,
darent Antistitem. Quini ergo à Venetis electores dati; totidem à
Flandrensi & S. Pauli Comitibus: Monferratensis, & Allobro-
gum Duces numerum expleverunt; quorum suffragiis Baldui-
nus Flandrensis Imperator declaratur. Veneti Thomam Mau-
rocænum subiecerunt Antistitem. Cessere eisdem Insulæ Aegei
Maris: Bonifacio præter Cretam jam sibi ab Alexio juniore da-
tam Thessalia, & Peloponnesus cum Regis titulo. Cretam quo-
que emit Respublica auro repenso. E minoribus, quæ in mari erant
Insulæ, Senatus Consulto occupanti datæ ad vitandum publi-
cum dispendium, easque servandas à piratarum incurfû, ope pri-
vata. Vnius Anni cursu post captum Byzantium, omnia Græcani-
ci Imperii loca Latinis cessere, unâ exceptâ Hadrianopoli, cujus in
obsidione Balduinus periit à Valachis captus inter insidias: pau-
cosque post dies etiam Dandulus Venetorum Princeps, Byzantii
expiravit ex morbo, vel ex vulneribus, Anno sui Principatus 1111.
in D. Sophiæ atrio sepultus.

Sub hoc Principe nummus percussus, quem Octonis taxatum ab
initio, ut nunc Grosfum nuncupavere, teste *Sabellico* lib. 8.

*Sabellicus, Sansovinus, Petrus Insin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Con-
sartius.*

PETRVS CIANVS

DUX XLII.

Electus Anno 1205. obiit Anno 1227.

PRÆCONIVM VETVSTVM.

Belli potens tota mihi subditur insula Creta.

XXXXII

Ebastiani Ciani proles augusta *Petrus Cianus* fasces stringit Reipublicæ, ex Arbæ Comitatu ad Principatum assumptus. Primum novi Principis facinus; Præto-
 reum Byzantii *Marinum Zenum* destinare; a quo Aenei Equi veluti libertatis quadriga, in foro D. Marci effrenes hinniant in fornice Templi. Vnius & triginta Triremium in Hellepontum educta classis, obvios in Adriaco sortita Ligures piratas, qui *Vetrano* Duce, litora nostra depredabantur, in eos tanto impetu irruit; ut Ligur nostrorum impressionem minimè sustinens, victus trepidè aufugerit, *Vetrano* latronum capite in nostra potestate relicto, qui Corcyram ductus scelera morte solvit. Inde Methonem, Coronemque piratarum latibula ducens, eiecit grassato-

F 4 ribus,

ribus, castra recepit; Corcyram traducta Colonia, quæ tutum foret adversus indigenas, & hostes munimentum. Gravior subinde Cretæ rebellantis sollicitudo; quæ nonnisi post varios casus, & discrimina rerum, Veneto iterum se submisit Imperio. Pacatam insulam primus omnium administravit Ducis titulo, *Iacobus Theupolus*: cui hostis non defuit civilis. Age Stephanitarum, scilicet familia, quæ luxu gestiens & ambitu Cretenses iterum ad defectionem incitavit. Hinc à Theupolo in auxilium accitus Marcus Sanutus, qui Cycladibus imperabat, turbarum auctorem facile repressit, hoste tamen excitato majore. *Sannius* namque quasi non patriæ, sed sibi vicisset, annonæ deficientis prætextu, pulso legitimo Duce *Theupolo*, Cydonem occupavit. Venetias rumore delato, Classis brevi in insulam navigavit: quâ fortior Theupolus Themeno egressus, quò se receperat, noctu Cydonem irrumpit, somnoque sepultis excubatoribus, confectis mœnibus urbem repente occupat, in Aegeum retrocedente Sanuto. Post Theupolum, Ducatum tenere Paulus Quirinus, Ioannes Storlatus, Bartholomæus Gradonicus, sub quibus in Ianuenses, primò, qui vi & fraude totam penè Insulam occupaverant, ter concursum, præcipuè sub architalasso Io: Trivisano, qui ad Drepanum, quamvis classe impar animo maior, viginti eorum infectatus rates, duodecim cepit, reliquas fugavit. Victoria pacem peperit, eam supplice petente Ligure, donec ad novum certamen ambitio gloriæ vel imperii provocaret. In Vatazium etiam Lesbii Principem pari felicitate certatum; ejus triginta navibus ferro, vel naufragio submersis, Creta quinto seditiosa post Annos sex & viginti domita quievit. Eodem tēpore, quo Cretæ seditio grassabatur civilis; pugnatum cum Patavinis tertio: quos Tarvisinus luxus ad spectacula vocatos foeminea, in libidinem concitaverat & superbiam. Castellum media urbe purpureis stragulis murorum loco munitum, ingenuæ Virgines aureas pro galeis gestantes coronas, pro thoracibus armillas, propugnabant. Nobilissimi adolescentes virginibus non dissimiles arcem oppugnabant. Missilia, poma, moscata nuces, lillia, rosæ, alique flores in pilarum spetiem conglobati; eiaculationes aquæ Rosaceæ, alique odorum genera. Ad ludum venerant Venetiis, & Patavio non pauci: initoque certaminæ contigit, ut Venetorum juvenum globus occupata repente portâ, jam jam esset illaturus signa. Patavini, qui in proximo & ipsi oppugnabant gloriæ invidi, factò in signiferum impetu, vexillum D. Marci ignominiosè lacerarunt. Hinc rixa, nec sine ex de futura; nisi Arbitri, & Castrorum Præfecti spectaculum edito solvissent. Patavini suæ culpæ conscii, quasi iniuriam accepissent, iurato cum Tarvisinis sedere, Veneta ingressi limina, Bebianam

nam usque turrin irrepsere: ibi occurrente Veneto manus confertur tanto hostium pavore, ut fugam precipiti, quadringenti eorum cum quatuor vexillis in potestatem ceciderint Venetorum. Tarvisini audita sociorum clade, retro abierunt pacem efflagitantes, interprete Patriarcha Aquileiensi, quam utrique populo clementissimè Cianus indulsit. Pacato Marte, Venerem Princeps accendit nuptiis *Constantie* Tancredi Sicilia Regis filia, quam bigamus superinduxit ad prolem, non ad libidinem; Cultor namque virginitatis, cœnobium ei à fundamentis paravit, & *Virginum* dixit. Fidei vindex Catholica, Byzantii curavit unam cum Collega Roberto Imperatore (ea namque concordia Byzantini Cæsares cum Venetis studiosè perseverarunt, ut Venetum Ducem Collegam charissimum appellarent) Romanum Pontificem Græcis patrem restituere; sed pertinacissimi Græci coire maluerunt cum infidelibus, quam cum Romanis. Cianus interim cum consenuisset, post Annos Imperii duos supra viginti Euboea, Achaia, & Cephalene sub imperio receptis, in D. Georgii cœnobio, otia quæsit, ubi paucos post dies Religiosus Princeps & Regalis Monachus decubuit, exceptus ad fanum D. Georgii in patrio sepulchro.

Lege Sabellicum, Sansovium, Ioannem Baptistam Constantinum, Petrum Marcellum, Petrum Iustin.

JACOBVS THEUPOLUS

D V X XLIII.

Electus Anno 1228. obiit Anno 1249.

EPIGRAPHES PRISCA.

'Armâs recupero laderam, legesque reformo.'

In Ari merito, parique urnâ cum Principatum præfarent Iacobus Theupolus, & Rainerius Dandulus; datum Fortunæ arbitrium, quæ meritis omen addidit, Iacobi Theupoli. Genio iste ferox, consilio prudens, manu validus ex Cretæ Ducatu, Dux totius Reipublicæ assumptus, Cretenses qui altera manu ferebant lapides, panem alterâ ostentabat; par pari referens, gladio exarmavit, astu decepit. Audita obsidione Byzantii à Joanne Vatazio Lesbi Principe, qui cum Ponti Rege Imperium dividere pactus erat, viginti quinque triremium adornata Classe, ducibus Leonardo Quirino, & Marco Gussone vix Hellepontum venit, quod in illius faucibus hostem offendens, pugnam inita cruentâ locum tenuit, & victoriam.

Acce-

Accepere vindices loco præmii, Lanceam quæ Christi mortui la-
tus aperuit: Spongiam quæ potatus; & Sudarium, quo involutus,
cum parte SS. Crucis, quæ postea S. Ludovicus redemit. Prostratus
Vatazius surrexit audacior; Classe namque Venetâ redeunte, gra-
uiore ipse apparatus Urbem aggreditur, ut à *Ioanne Michæle* Byzan-
tii Prætorè vinceretur tertio, paucis in eum eductis trirēibus, ten-
tataque veriùs quàm initâ pugna, clade funditur miserabili: vi-
ctoriam procurante haud militum multitudine, sed animorum
constantia. Sub hæc tempora, propter Imperii & Sacerdotii dis-
cordiam in factiones Italiâ discerpta; Pontifici quæ studebat Ro-
mano, *Guelfa* dicta; quæ Cæsari, *Gibellina*. Gallia Cisalpina præci-
puè tyrannidem passa Ezellini satellitis Cæsarei, qui Patavio incu-
baverat, cum Vicario Christi malediceret: Veneti ex innatâ pie-
tate adornatam classem sub Ioanne Theupolo Principis filio, in
Apuliam immiserunt, quò profectus, Thermolas & Bistricem
aliaque Pontificiæ ditionis castra Sedi restituit Apostolicæ; Cæ-
team (navium ea tempestate nobilissimam, quæ mille viros ad
pugnam ferebat instructos, in Sipontino portu diripuit, incendit.
A Mari postea in continentem bellum translatum, Duce *Petro Theupolo* Ioannis fratre, Principis filio, quem Mediolanenses in
Prætorem asciverant. At non eadem ubique fortuna. Dum enim
ad Curtem Novam in Cæsarianos signa confert, capitur, misus-
que in Apuliam à populo discerpitur furenti. Bebianam eodem
tempore ex agro Patavino turrim quatiebat Cæsar, cujus impres-
sionibus profectò illa cessisset; nisi confestim magna navicular-
um copia in subsidium missa turrim servasset. Anno sequenti
(Salutis 1240) Ferrariam *Fridericus* ademit Ecclesiæ. Veneti qui pa-
triam ipsam Summo Antistiti devoverant, repetitis armis sub
eiusdem Principis auspiciis per Padum classem ducunt; dum ter-
rà Legatus Pontificis; & *Altius Atestinus* urbem perstringere adni-
tuntur: Veneti tormentis bellicis muro disiecto, per ruinas ingres-
si portas recluserunt terrestribus copiis, capto *Salinguerra Tanvelio*
Cæsaris Præfecto. Victoria hæc pluribus decorata privilegiis, Ve-
netum etiam Prætorem à Ferrariensibus eligendum perpetuò fir-
mavit: elegeruntque primum *Stephanum Baduarium*, qui turmas
deduxerat Pontificias. In regressu erat Veneta Classis spolia di-
videns; quum laderæ nova defectio. In eam missus *Rainerius Ze-
nus*, terra marique rebellem urbem, duobus mensibus flagella-
vit, domuit, & jam sextum Imperio Venetorum substravit, Co-
lon a eò traductâ, quæ fidem Barbaros edoceret. Legionariis
tandem Feciales adiecit, quinque viris, qui domi pacem cura-
rent

jura diceret, non jura daret. Et quoniam veteres Legum tabulas malus Ignis ademitt: ingenio Princeps nova edidit jura suo. Exemplum addidit moderationis, diademate posito: ut tutius viveret inter privatos, & ibi disceret, Imperare sibi. Gloriosum Principatum Templo absolvit DD. Ioanni & Paulo posito: ubi se humandum iussit. ut in consortio gemellorum Martyrum, Carnis expectaret Resurrectionem.

Lege Sabellicum, Sanfovinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Baptistam Contarenum.

EPITAPHIVM.

*Quos natura pares, studiis, virtutibus atque
Edidit illustres Genitor, Natusque sepulti
Hac sub rupe Duces Venetum clarissima proles
Theupula, collatis dedit hos celebranda triumphis.
Omnia presentis donavit pradia Templi
Dux Iacobus, valido fixit moderamine leges
Vrbis, & ingratam redimens certamine Iadram,
Dalmatiosque dedit patriæ post Marte subactos
Graiorum pelago macularis sanguine classes
Suscipit oblatos Principes Laurentius Istros,
Et domuit rigidos ingenti elade cadentes
Bononia populos: hinc subdita Cervia cessis,
Fundavere vias pacis, fortisque relicta
Re, superos sacris petierunt mentibus ambo.
Dominus Iacobus obiit M C C L I.
Dominus Laurentius obiit M C C L X X I I I.*

MARINVS MAVROCÆNVS²³

D U X XXXXIV.

Electus die 13. Iunii 1249. obiit Anno 1252.

SCHEMA VETVS.

Primiceriatum baculo, Mitraque ornavi.

Marinus Maurocænus, primus eorum, qui novo electionis genere Princeps dictus Reipublicæ, quam ipse Præturis, & Legationibus procuraverat. Annis quatuor Imperium absolvit, sed legibus munivit æternis, Tyrannis domitis, qui undiquè solum lacerabant. Nutantem Cretam septuaginta quinque Patrum, Civiumque Colonia veluti columnâ fulcivit, & Feudi jure Fidem firmavit, restitutis accolarum frequentia ædificiis, ut viderem Cydonem in Cydone quæreres. Classicum Romano canente Pontifice in *Eccelinum*, Patavii tyrannum, Crucem sumpsit, qui ex obscuris natalibus ad Regiam propè evehctus Majestatem universam penè Galliam præmebat Cisalpinam, annuente Fide-
rico

rico II. Imperatore, cuius partes impigrè tuebatur Tirannus adversus Ecclesiā, ac Impiū, & audax supra triginta hominum millia teterrimis sustulerat suppliciis. In hoc monstrum junctæ Venetorum copię cum milite Pontificio, ^{Ansedinum} Ecelini nepotem, Pata vii præfectum ad Corregiolam obvium habuere; sed inde submoturn, vicinisque castris expoliatum, fugientem includere Patavii, in quod ad motis machinis, per Pontem Corvum Veneti irruere, postea per Altinatem portam, urbem totam expugnarunt. Hoc recepto *Ecelinus* nuntio, Mantuanam solvit obsidionem, Patavium accurrens, quod grandi vallo circumdatum furenti, & irruenti nihil respondit. Quare spe urbis redimendæ frustratus, in ultionem versus, quos ad duodecim millia suis habebat in castris Patavinos, ad unum necari iussit. Meritas tamen non evasit pœnas; ad Abdum namque interclusus à fœderatis, vulneratus mortem sibi conscivit. Pontifex Deo, & Venetis victoriam testatus, D. Marci Primicerium Phaleris decoravit Pontificiis. Inter triumphos Maurocænus ex Curia morte decessit, in vestibulo exceptus D. Marci. Ejus Tesseræ Gentilitiæ prima omnium, Senatus Consulto, delubri pariete pependit, ut in eo veluti in speculo se adornarent posteri; & moribus non aberrarent ab eo, cuius stemmate gloriarentur.

Lege Sanfovinum, Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, 10: Bapt. Contarenum.

E P I T A P H I V M.

*Hic requiescit Marinus
Morocænus Dux.*

RANERIUS ZENUS

D U X XXXV.

Creatus die 25. Ianuarii Anno 1252. obiit Anno 1268.

VETVS ELOGIVM.

Ex Aere pulser Genuense dat Mare visito.

Enetiis Roma refurgit; & in eam, Ianuæ refloret Carthago. Hic multos Annibales; ibi plures Scipiones, quorum unus Ranerius Zenus. Bis iste merito, ac suffragio Princeps, nihil Fortunæ intulit in thronum, à quâ post obitum Theupoli prohibitus, scandit tandem virtute. Ex Firmanæ Urbis præturâ, ad thronum vocatus, Venetias descendit quatuor stipatus triremibus, Marco comitante Ziano. Sub hoc Principe Ecelini deleta propago; ne in domo nefariâ scelera renovarentur, & vindictâ. Levis inde causa cum duas potentissimas nationes in apertum concitasset; odium tandem Ligurum erupit, & invidia adversus Venetam Mariæ statein. Tyri & Ptolemaide cum Forum, Curiam, Ædes possiderent Veneti, testimonia per eos *Syriæ Redemptæ*, & nihil cum Ligure tenerent commune præter templa; de cęnobio S. Sabbæ exorta

con-

contentio utrumque Romam traxit, ubi Papa tam Venetis, quam Ianuensibus declaravit commune: sed minime isti acquiescentes decreto, cum sacram domum, pulsas Venetis, in arcem erexissent, æmulum iniuriâ provocarunt illatâ. Classe itaque xiii. triremium è Tyri portu eductâ, Ptolemaidem venere, ubi tres & viginti novem Ligurum onerariæ jacebant in anchoris, subitoque tumultu refractâ catenâ, omnes oppresserunt incautas; inde Sabbæ fanum, quod opere communiverant tumultuario, eodem impetu recipiunt, receptum diruunt. Eâ clade magis irritatus Ligur quàm teritus, quadraginta triremes, naves cæteas decem ex Italiâ in Venetos ducit. Veneti & ipsi mirâ celeritate triremes quindecim, onerarias decem, duce Andrea Zeno instruxere. Qui Ptolemaide erant, minora & ipsi navigia circiter quadraginta, cæteas decem adiecerunt. Iuxta Ptolemaidem concursum magnis utrinque viribus & odiis, ad Venetos tamen inclinante Fortunâ tanquam validiores, Pisanz societatis incremento. Fuso itaque fugatoque hoste, pluribus demersis triremibus, naves viginti quinque captæ dicuntur. Victoriæ appendix incendium fuit omnium ædium, quas Ptolemaide tenebant Ligures: donec Pontifice intercedente aliquot captivorum millia manumissa sunt. Non diu tamen Venetis victoria stetit. Michael Paleologus junctus Liguri Byzantino folio Baldovinum, Venetumque Prætozem Græcorum proditione deturbat Anno octavo & quinquagesimo postquàm illud Galli, Venetique coniunctim habuissent. Pari sydere in sinu Tethalonico agitati Veneti palmam cessere Liguri. Vices tamen alternante Fortuna, Venetus Eubœa potitur, & Ianuensi cruore Propontis erubuit. Ad Drepanum totis viribus concursum, ubi Mare penè concussum. Vtraque natio pugnandi avida, spectantibus Siculis, per multas horas, certamen miscuit incerto Marte. Venetis tandem adhæsit Victoria, captis xx. triremibus, combustis reliquis, remigum militumque ad satietatem numero in vincula abducto. Ex nostris non paucos Mars, Mare absorbit. Palæologus auditâ Ianuensium clade, de se, sociisque actum timens, cum Veneto victore inducias iuravit quinquennales excluso Ligure; qui in adversis ferocior, ad piraticam versus, Cydonem in insulâ Cretæ diripuit, mercatoriam navem spoliavit. Veneti ut oram Græciæ maritimam ab incursum servarent hostili; circa Methonem triremes locarunt, quibus tutam multos Annos habuere provinciam. Tantis belliserrarium exaruit; cumque ad instruendos navales apparatus pecunia deficeret; nisi pro communi salute nova vetigalia populo imponerentur: Is ea non tam indignatione, quam seditione reiecit, directis in Curiam armis, lapidibusque in Prin-

Principem, qui plebi occurrerat furenti. Plures etiam Patritiorum domus expilatæ; Senatores ad necem quæſiti, donec promiſſa abrogatione tributi, ſeditioſa turba quievit; habitâ tamen in contumaces quæſtione, atque ſupplicio, ut cæteris exemplo eſſent: ſeditiones auctori ſuo numquàm ceſſiſſe ſœlices. Ab hac die Princeps ſemper mæſtus apparuit, & tædio Mortalitatis conſumptus in Gemellorum æde, exuviis poſitis, Cœlos conſcendit, Anno ſui Principatus Decimo ſeptimo.

Lege Sabellicum, Sanſovinum, Petrum Inſtinian. Petrum Marcellum, Io: Baptiſtam Contarenum.

Ranerium Zenum primum in coronatione ſuâ Cornu novæſe Ducale, coronâ adiecta vel circulo aureo, Sanſovinus eſt auctor *lib.xi.d dignitate Principis* minimè ſibi conſcius hanc novitatem per eundem Sanſovinum, contigiſſe Anno 1247. Ranerium verò Zenum regnare cœpiſſe, Anno ſolummodo 1252.

⁹⁸
LAVRENTIVS THEVPOLVS
D V X XLVI.

*Electus die 23. Iulii 1268. Obiit 16. Augusti. Anno 1273.
Principatus Anno V.*

MONIMENTVM ANTIQVVM.

Claustro Marina lucens, profigo Bononienses.

XLVI.

THronum Iacobi patris occupat filius Laurentius Theupolus, electionis iure non sanguinis. Non alium namque Regem habent Veneti, præter Deum. Vterque Princeps, merito genitor, Fortunâ genitus. Inter namque Ranerium Dandulum, & Iacobum Theupolum æquè diviso Quadraginta Virali Collegio, ut à Calendis Martii, ad Nonas Maii nullus eorum excederet viginti suffragia: in Iudicem adscita Sors Theupolum prætulit, quem propterea Zianus Princeps adhuc vivens in asceterio D. Georgii, quamvis affinem Bizantini Cæsaris, cuius filiam Laurentius in vxorem duxerat; & Ianuensibus illatâ clade fulgidum sprexit tamquam Fortunæ filium, non Iustitiæ; quæ in posterum ut sacræ Ducum electioni sola præset; unum supra quadraginta addidere suffragium; dispar namque numero Deus gaudet, & sicut Vnitas in Trinitate, ita Trinitas in Vnitate perficitur. A Iacobo Basilio, Eligentium seniore, populo expositus, in occursum & obsequium

quium habuit Capita Artium, more vetusto, Regia illi conjunx
 Rasca Regis filia, convivio exhibito, juxta leges patrias, dum
 similes nuptas Natis afferre parabat, Jacobo nempe primoge-
 nito, Illyricam Principem, auri gazâ, & oppidorum dominio
 prædivitem: Petro secundogenito matronam Vicentinam: Patres
 non adprobaucere conjugia, imò lege Ducibus interdixere futu-
 ris, eorumque filiis; fœminas nè ducerent alienigenas. Princeps
 assumptus, Hominum, Deorum, Naturæ petitis fulminibus, ad-
 versus steriles campos, ingratos homines, feroces hostes conse-
 rere cogitur. Ligur primus inter Tyrum, & Ptolemaidem quam-
 vis numero fortior succubuit, inducias rogavit, ut vires instau-
 raret ad vindictam. In Mari prævalente pirata, à quo infida &
 periculosa nostrorum ad frumentationem in Apuliam naviga-
 tio; ad gentes placuit vicinas confugere, quæ paulò ante Ecelini
 tyrannide liberatæ, cum gratæ & memores sperarentur benefi-
 cii, immemores & ingratae repertæ. Ferrarienses, Tarvisini, præ-
 cipuè Patavini non erè, non precibus flecti potuerunt, ut frumen-
 tationem suis in agris permitterent. Ad vindictam itaque Se-
 natus novam de Portorij legem vulgavit in eos, qui cum navi-
 bus intra Phànaticum sinum, & Padi ostia navigarent. Idagrè
 pafsi Bononienses, bellum illicò indixere, nisi decretum vecti-
 gal Senatus revocaret. Risit Princeps minas populi insanientis,
 ad triennium bello protracto, ut sensim hostis dilaberet. Primo
 impetu cladem Venetus subiit funestam: quadraginta namque
 hominum millia in castris Bononienses habuisse proditum est:
 altera tamen pugna, casæ aciei dedecus, hostium sanguine dele-
 vit. Fracti Bononienses pacem his conditionibus acceperunt: ut
 suo diruto ad Primatium castello, quarumdam rerum asporta-
 tione permiffa, libera Padi ostia Veneto relinquerent. Anconitani
 & ipsi Bononiensium exemplo non nihil movere ausi, ad Gre-
 gorium X. R. P. appellarunt; sed nihil innovatum. Princeps se-
 ptem Annos cum Fatis luctatus, insidiis petitus *Dolce* gentis, merore
 cotabuit ad DD. Ioan: & Paulum tumulatur.

*Lege Sabellicum, Joannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum,
 Petrum Justinianum, Sansovinum, apud quem legimus lib. xi. de dignitate
 Principis, in electione Laurentii Theupoli, Anno 1268. morem
 coaluisse creandi Principem, quem adhuc Patria servat inconcus-
 sum, præcipuè Electorum quemlibet adprobandum vel repro-
 bandum suffragiis Supremi Consilii.*

EPITAPHIUM.

Commune duobus Principibus Jacobo, & Laurentio Theupolis lege sup. pag. 92.

100
IACOBVS CONTARENVS
D U X XLVII.

*Electus die 6. Septembris. Anno 1273. Cornu posuit
die 5. Martii. obiit die 6. Aprilis. Anno 1280.*

ELOGIVM VETVSTVM.

'Fis Iustinopolis Venetorum subdita regnis.'

XLVII.

In Heupolo Iacobus Côtarens ex Procuratore D. Mar-
cio octuagenarius subrogatur, Dominici Contareni
olim Venetorum Principis recta propago, quum in-
ter Bellum & Pacem nutaret Sæculum. Iustinopo-
lis specioso libertatis titulo, Veneto ejecto Præto-
re in obsequium declinaverat Patriarchæ Aquileiensis, qui im-
perii avidus adversus Andream Bascium urbem repetentem ar-
matus accurrerat. Sed quia bellum facilius geritur quàm feliciter,
primo certamine in fugam actus hoc unum profuit; quod no-
stram geminavit victoriam. In Anconitanos etiam jam lata de
Por-

Portoriis lex iterum in pugnam traxit, minimè eis suffragante tutelâ Pontificis. Nostrâ namque victi constantiâ pacem ea conditione acceperunt, ne onus detrectarent impositum. Ligures prædâ restitutâ, quam ab onerariis nostris extorserant, pacta sanctè servarunt. Domi nè Venetæ purpuræ, spurio sanguine splendor occumberet, Nothis Magistratus interdixit. Murano in speciem urbis, Templis, cœnobiis, ac viridariis producto Prætozem dedit: Ioannis Saraceni conspirationem dissipavit, conjuratorum sumpto supplicio. Patavinis & Tarvisinis, qui ingrati ex-viente caritate, Annonam negaverant, magnificè indulgit, minimè pensatâ sceleris atrocitate, sed Principis maiestate. Mantuanos civili discordiâ laborantes, interprete Marco Sefendulo composuit. Solam ætatem cum superare haud posset Nonagenarius, Principatu sponte deposito, in domum secessit Boccafsam, in vico positam S. Lucæ, ubi donatus sumptibus publicis, paulò post naturæ concessit, ad Minores sepultus.

Sabellicus, Petrus Infimianni, Sansovinus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius.

IOANNES DANDVLVS

D U X XLVIII.

*Electus Mense Aprili; Anno 1280. Obiit Mense
Novembr, Anno 1289. Principatus IX.*

EPIGRAPHES ANTIQVA

Insula Pirannum Subduntur: cudo Ducatum.

XLVIII

Abent sua Sydera vitia; nō tām hominum ista, quā
temporum: Homines propterea purgantur & tem-
pora. Vrbs adeo forduerat Veneta, ut dilui haud pos-
set absque diluvio: ita inundavit Mare, ut penē ena-
tare visa sit civitas. Ingens ad hęc Motus terræ al-
luvionem sequitur, ejusque tremore excusæ corruere moles.
Hoc Claſſico Cœlum, Christi fideles excitabat in Syriam, ubi
superba Babylon Æthiopes armabat in Deum. Dandulus ex
Chersonæ Comitatu ad thronum vocatus, quo Idumæ minùs
accurreret, Bello Carnico moratur & Aquileienſi. Ad coercendos
Histriæ rebelles progressa Claſſis, principem seditionis habuit
Patriar-

Patriarcham Aquileiensem, qui impetu territus Venetorum in fugam dilapsus, Histros domino permisit priori. Classe recedente, Aquileiensis iterum non tam suis, quam Goritiani Comitibus auxiliis ad spem melioris fortunæ reuersus, Histriam secundo ad defectionem compulit. Hinc denuò immisâ Classe Tergestum rebelle oppidum promotis machinis impetum, sed frustra: ad minora officia nostris Ducibus cum maximâ copiarum parte dilapsis. In Syria etiam peius res gesta; gliscentibus Christianorum dissidiis. Hierosolyma Christi natalibus, pactis illicò cum Veneto induciis, nè in se totam concitaret Europam. Paratur interim à Romano Pontifice miles, & apud Venetos stabat in anchoris clâsis, quæ dum lento gradu Ptolemaidem petit, elapso induciarum tēpore, Sultanus Babylonius Tyrum, Sidonem, Tripolim, Berythum expugnat, diruit; indè Ptolemaidem cum sexaginta equitum, pedium centum sexaginta milibus ducit, Non. Aprilis. 1291. Stetit hæc aliquandiu sola Venetorum virtute: & innumeris cincta legionibus, nullisque ab Europâ allatis suppetiis urbs corruit miseranda, non sine infami Europeorum notâ, totâ amisâ Syria, quæ Annorum fermè CC. labore à maioribus nostris parta fuerat. Ita namque in eâ vivebant Christiani, ut maluerit Deus eam ab inimicis suis incolî, quàm à viris consecratis prophanari. Agnovit Dandulus iram Dei, quam ut declinaret, severis legibus lascivam morum licentiam cohibuit. Primus is, qui Aurum Venetiis cudendum voluerit; argumentum sæculi ferrei; quòd pestillenti metallo Iustitia ipsa vix incorrupta resistat. Novem Annos Reipublicæ præfuit, & ad DD. Io: & Paulum sepelitur.

Sansovinius, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Cont.

EPITAPHIUM.

*Dandalei Generis magna virtute Ioannem
Hæc brevis illustrem continet urna Ducem.
Clauit in magnis eius sapientia rebus,
Quem monstraverunt ardua facta probum;
Consilio pollens, sensu maturus, acutus
Ingenio prudens, eloquioque potens.
Præcunctis patriam summo dilexit amore
Illius ad regimen providus, atque vigil.
Anni dum Christi carrebant mille ducenti
Octogintanovem, spiritus astra petit.
Qui defunctorum fruitur suffragio, luce
Decedens mundo consociatur eis.*

¹⁰⁴
PETRUS GRADONICUS
D U X XLIX.

Electus die 25. Novembris Anno 1289. obiit xiii.

Augusti. Anno 1313.

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*A faciendo salem Paduanos Marte coegi
Vrbem purgavi, propulsis seditiosis.*

XLVIII

Mortuo Dandulo, Iacobus Theupolus à seditioso populo postulatur in Ducem. Is autem sibi imperare malens, quàm Reipublicæ cum tumultu, Marochium secessit, ibique latuit, donec Patritiorum suffragiis ex Iustinopolitanâ Præturâ vocaretur ad solium Petrus Gradonicus ætatis Annorum duo de quadraginta, qui diem S. Catharinæ sacrum festum voluit, uti suæ assumptionis anniversarium. Andreas per id tempus, Rex Pannoniæ, Stephani ex Tomasinâ Maurocenâ filius Venetum ingressus theatrum non tam domum subiit maternam, quàm signa usurpavit gentilitia, albâ tantùm Cruce cum parvo circulo illis adjectâ. Sequitur inde Bellum

Bellum cum Genuensibus quintum (quamvis à Barbaris occupatà Ptolemaide, quæ odiorum causa videbatur) ex solo livore, & Imperii libidine, Maris Imperium sibi arrogante Ligure. Huius prima in Pisanos injuria Venetorum socios ad Lâmelam insulam: quorum ultio Rogerio commissâ Mauroceno cum LX. triremium classe. In Ponto iste Euxino, Peram combussit hostium refugium, Folia vetera iniectis flammis solo æquavit. Pari felicitate *Ioannes Superantius* in Thraciâ Cassan debellavit negotiationis emporium. Inde in Tauricam Chersonesum progressum, ubi frigore nautæ & milites, debilitati & penè debellati, liberum aperuere Mare *Lampadio Aurie*, qui cum lxx rostratis litora omnia perturbavit. In eum xc navigia armata tumultuariè, Duce *Carolo Dandulo*. Ad Corcyram Melæan occurrerunt forti quidem, sed infausto Marte, nostrâ profligatâ classe, *Dandulus* ipse captivius hostilem ornaturus triumphum, nisi generosa morte se eripuisset ignominie, Venetistamen non inultis: hostis namque suo sanguine madens, majora non ausus fugienti similis Adriaco excessit. Mutato Duce in *Marcum Basseium*, non est mutata Fortuna. Ad Hellepontum petitus ab hoste, & numero circumventus, fortiter præliando cecidit numero, non virtuti. Tantis malis minimè prostrata Respublica, viribus tertio refectis, Duce *Dominico Slarvo* cum paucis navigiis in Liguriam transfmisit, cuius oram maritimam rapinis, incendiis vastavit, in ipsoque Genuæ portu ad civium contumeliam plura demersit: inde recedens duas triremes oppressit, & more triumphantis puppibus adligatas Venetias remulcavit. Pax tandem magis necessaria quàm voluntaria composita; cum ambarum nationum vires extremo penè consumptæ essent excidio. Ex orâ Ligusticâ Patavium navigavit Bellum, cum quo foelicius decertatum; & Patavio in Cretam remeavit adversus *Andronicum Paleologum*, quod vestigal, vel acceptam mutuò pecuniâ solvere recusasset. Septem supra viginti triremes missæ Duce *Benedicto Infisiniano*, qui tractum maritimum Byzantini Imperii desolavit, pluribus, occupatis navigiis, Græcorumque pluribus in captivitatem ductis, quos omnes laqueo sustulit memor fraudis, quâ Venetici cum Balduino fuerant eiekti Byzantio. Hoc metu Paleologus debita solvit. Bello sedato externo, plusquàm Civile Domi grassatur, *Marino Bocchonio* adversus Principem plebem excitante. At cum auctore repentè opprimitur, qui unâ cum fociis supplicio sublatus capitali. Populari seditioni Patricia successit, diem ultimum dictura Reipublicæ; nisi Cælum in Parricidam, Ventorum, Imbriumque armis depugnasset. Baiamons Theupolus sanguine

clarus.

clarus, divitiis affluens laxatis insolentia habenis cum pares negligeret, superiores non admitteret, totam tandem cepit abhorre Rempublicam. Origo discordia a similitudine cum Dandula familia cui Princeps *Petrus Gradonicus* nimio plus favere videbatur, quique *Iacobo Theupolo* Baiamontis patri (frustra eum in Principem populo deposcete) praelatus fuerat; ipsum propterea Principem primo, Baiamons ceterosque sibi invisos confodere cogitavit, & si qua cederet, Imperium occupare. Sceleris instante die, Coelum densatis nubibus procellosoque tonitruum gemitu, & crebra fulgurum coruscatione damnavit, dissuasitque. Minime tamen contumaces terrere portenta, nec fama patefactae conspirationis. Tumultuarii namque ad arma vocati, qui libertatem patriae desiderarent: in Foro Marciano manus conferitur: Libertas in medio constituta a civibus amittenda, vel conservanda. Huic post cruentam pugnam victoria adfuit, fugiente Theupolo cum perduellibus, per viam mercatoriam, quem manus mulierculae mortario e fenestra projecto concidisset; ni vexillum in alterius manu vetulam decessisset. Conjuratio extincta, de proditoribus sumptum iudicium, publicatis eorum bonis, aedibusque dirutis. In parricidam pessimis artibus reditum molientem in patriam rogata lex; ut quovis aere proscripseretur interficeretur. Decemviri insuper constituti ad patriae munimentum, quibus datum ius ligata solvendi, ligandique soluta. Victoriae monumentum servant adhuc Convivium Anniversarium die 15. Iunii D. Vito & Modesto sacra a Duce exhibitum: portaeque lignae palatii Theupoli dono datae Templodictorum Martyrum. Lapidea columna erecta ad angulum Ecclesiae parochialis S. Augustini. Tantis malis hoc unum deerat, ut sextò quoque Iadera deficeret. Tantis motibus concussus Princeps, non sine veneni suspitione Anno Imperii XXIV. Muriani quievit ad D. Cypriani aedem.

Lege Sabellicum, Petrum Iustinianum, Petrum Marcellum, Io: Bapt. Contaren.
Sub hoc Principe cum diem clausisset extremum Bertucius ejus filius; mandavit Senatus eadem pompa funeris, ad tumulum duci, qua Procuratores D. Marci. *Sanseverinus. lib. 11. de Princip. dignitate.* Carmina Italica incisa columnae.

De Bagiamonte Tiepolo fu questo terreno.

E mo è posto in commun, accioche sia

A chiaschedun spavento per sempre, e sempre mai..

Del mille tresento, e diese

A mezo il mese delle ceriese

Bagiamonte passò il ponte.

E per esso fò fatto il Consegio di Diese..

107

MARINVS GEORGIVS
D V X L.

*Electus Mense Septembri Anno 1313. obiit die 14.
Iulii. Anno 1314.*

ELOGIVM PRIMVM.

Tempore meo rexi Iaderam, & rebellantem purgavi.

D Marini Georgii promotionem conveniunt Sanctitas, & discordia. A morum probitate sortitus cognomen *Sancti*, solo aspectu Electores discordes ad sui compulsi electionem. Auram captantes ad fenestram, Georgium cum inspicerent casu prætereuntem, tamquam à Deo missum, voce iubilationis, Io: *Sancto*, acclamarunt in Ducem. Ab illa die cautum, vt Electores in Conclavi clausi, oclusis januis atque fenestris, nec prætereuntes videant, nec videantur. Toto suo Principatu Solem numquam aspexit serenum, nec mare tranquillum. In Iaderam rebellem immissa clatse, Duce Philippo Belegnio, & *Dalmaso* homine Hispano, qui castris præteset, auro iste polluta fide,

fide, rebelles potiùs firmavit. Fraude tandem detecta, dum proditor seditiosis ipsis invisus aufugit, ulciscente Numine, mari penè obrutus, gazà naufragio amissa nudus appulit in Apuliam. Iaderenses spe nullà in armis dolivè repertà, deditione factà eas conditiones acceperunt, quibus cohiberi solet levitas seditiosa. Fulmen accessit Clementis V. R. P. ob Ferrariensem causam, cujus clavibus cum desperaret Cœlum referare Georgius, D. præfavit Dominicum, ei privato sumptu Fanuin ædificando, ubi frequens Collegium, quod sacris operaretur instituit, adjuncto Nosocomio, in quo languentibus Procuratores D. Marci, victum subministrarent, hoc voto Curatores perpetuò designati. Ipse verò quum per hæc pia opera, decem Mensès Reipublicæ præfuisset, octuagenario major cadens ad sepulchri faxum, ad DD. Io: & Pauli alliditur, occulto sarcophago, nè populi pietate cadaver discerneretur, quod turba inquirebat devota.

Sabellicus, Petrus Justinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius, Sansovinus in ejus vità, & lib. xi. de Principis dignitate.

109

IO: SVPERANTIVS

DVX LL

*Electus Mense Augusti, Ann. 1314. aetatis sue 71. Obiit
cadente Decembri 1328. Principatus sui Ann. 14.*

VETVS ELOGIVM.

Tragmium, Spalatrum, & Sebenicium sub iugamisto.

O: Superantius sanguine clatus, divitiis affluens,
vultu severus, ingenio mitis, fortunæ, hominum,
Elementorumque ferociam, quæ in Rempublicam
conspiraverant, superavit, eaque indulgentiâ
Iaderenses in fidem recepit, ut januam eis quasi
aperuerit septimò rebellandi. Procuratorum tunc

D. Marci numerus auctus: Sacris Respublica restituta, interprete
Francisco Dandolo, cognomento *Cane*; non quod ferreâ victus ca-
tenâ ad mensam prostratus Pontificis jacuerit; hoc enim & in Sa-
cerdote superbiam; & in Legato abiectionem argueret; sed ex co-
gnomine, quod in Republicâ familias quandoque fecernit. Victâ
Clementis irâ, in Venetos verè clemens rescripto prohibuit; ne
amplius

amplius à Romano Pontifice Veneti spiculo tam lethifero peterentur. In piratas postea missus est *Iustinianus Iustinianus* cum quadraginta trirēibus, vestus in Ponticum, aliquot prædonum naves circa Bosphorum Thracium, incendit. Peram obsedit, cuius oppidani pensatis damnis pacem rogarunt, & impetrarunt. Hæc foris: Domi urbs in urbe posita, in quâ Martis, Vulcani, Neptunique triregnum. Eò nullus alius ingreditur. Iupiter ipse inter ipsorum imbres non nisi fulmina conflaturus & tonitrua. Ab hoc navali armamentarioeducta iterum Classis, quæ novam Creten-sium defectionem compressit. In *Martinum Scaligerum* tandem bellum recrudit, cuius tyrannide Patavium præmebatur; nec prius arma posita, quàm Patavinis etsi ingratis libertas restituta. Veneris namque anathemate Clementino notatis, nullus Patavinis infestior fuit. Sexdecim Annos, & sex Menses Superantius Republicam gessit, eà abundantia in urbe relicta, ut cibaria vilescerent; & paucis obulis mensam instruere ad saturitatem. In conunc Sacello D. Marci jacet, ubi Baptismi lavacrum visitur, sine Epitaphio, cum insignibus tamen Gentilitiis.

Sabellicus, Sansovinus, Petrus Iustin. Petrus Marcellus, Io: Baptista Con-
temenus, quo teste, Anno 1328. decrevere Patres, ut ad decorem publicæ Maiestatis ornaretur Cornu Ducale, pretio ducatorum 1500. lib. 11. de dignit. Principis, quamvis hodie pretio æstimatum ducatorum centum & quinquaginta mille, pro solâ Coronatione referretur. Minoris pretii, sed ejusdem formæ alio dietim permisso, sine quo ex lege in publicum prodire Dux non permittitur *Sansovin lib. 11. de dignit. Princip.* Eodem proponente Principe Superantio, Anno 1320. decretum; teneri Principem decies saltem in Anno exire cum Alpino superpelliceo, vel Monili, ita appellatur à Bernardo Iustiniano, quo humeros pectusque cooperit usque ad cingulum; Legum argumentum, quas Princeps in pectore claudit imperio Legislator, moribus executor, quorum candorem excitat candido superpelliceo.

FRANCISCVS DANDVLVS

D V X LII.

Electus die 8 Ianuarii 1328. Obiit Mense Novemb. 1339.

EPIGRAPHES ANTIQVA

*Marchia tota diu mecum bellando subacta
Tarvisium tandem sub mea iura dedi.*

LII.

Ranciscus Dandulus cognomento Canis, domi consilio latrans, foris hostem dente lacerans, semper fidelis patriam quasi familiam pater potius, quam Princeps distribuens, Vallenses & Polanos, qui olim defecerant, ad ultroneam deditionem revocavit, gravi Patriarchæ Aquileiensis indignatione, qui repente illapsus in Histriam, ut illam armis repeteret, Iustinianum obvium habuit cum copiis, à quo fusus & turpiter victus Histriam deseruit, & provinciam suam nobis diripiendam aperuit. Per ea tempora *Thomas Viarus* quamvis classe validior dum temerè in Ligures irruit, ictu oculi, amissis triremibus, parvo ipse navigio Venetias recessit, ubi trusus in carcerem vitam posuit, memorabili exemplo ducibus, non speciosa sed necessaria sequenda consilia. Turcæ interim sub *Amurathe*, Ligurum ope, in Europam traduci,

eti, occupatis nonnullis Græcorum provinciis, ita Mari prævalebant Ægeo, ut in Orientem navigantibus nil tutum relinquerent. Legationibus excitati Reges, irruenti tempestivè occurrere, si salvam vellent Italiam: Contulit Gallus nomen vires Pontifex & Respublica ad Italicæ præsidium libertatis. *Petrus* enim *Zenus* Venetarum triremium ductor hostem in Ionio navigantem demersit, Græcaliora Barbarorum prædis referta spoliavit, & omnium primus de Turcis triumphavit. Piratistandem cum Mare purgasset, *Smyrna* applicuit, urbem feliciter expugnavit, ingressusque *Astæ* *Medierranea*, dum sacris de more operam daret, à convolantibus undique aggressibus interceptus in templo opprimitur; & tanti viri occasu, spes omnis evanuit melioris fortunæ. In *Scaliger* ostandem *Veronæ* Principes, qui per aliorum opprobrium, fines dilatabant imperii & in stagnis piope *Clodiam*, arcem munierant, ut per *Padum* & *Athæsim* navigantes ad portorii solutionem adstringerent; Legatione præmissa, quia turpiter spreta & irrita, arma decreta, *Dandulo* reclamante Principe, percusso cum *Florentinis* foedere, qui antea *Venetam* opem in *Scaliger*os imploraverant. Expeditione vulgata *Atestini*, *Gonzaga*, Rex *Boemiæ* suos Legatos *Venetias* misere, undè unà die sexaginta Europæorum Principum Oratores adfuerunt in urbe. Curâ *Petro Rubeo* *Parmensi* Principi, castrorum cômissa, geminoque Legato *Marco Cornelio*, & *Andrea Marroceno*, qui brevi *Tarvisino* *Patavin*os spoliarent imperio; *Patavii* in Principem *Marsilio* subrogato *Carrariensi*, quo magis constaret, in *Scaligerum* *Venetos* classicum cecinisse, solius libertatis voto; & ut vicini populi pace fruerentur à Deo data. His gestis *Dandulus* ætatem complevit, & Principatû, ad Fratres *Minores* illatus, ubi in Maiorum quiescit sepulchro.

— E P I T A P H I U M .

*Laudibus innumeris, meritisque parentibus iste
Franciscus virtute nitens clarissima proles
Dandulus quem genuit, patria venerabilis huius
Dux fuit illustris, qui libertatis amore.
Edomuit fastus tumidos, & vincla re solvit.
Marchia quas dudum nimium quoque pressa iacebat;
Tervisina quidem, vicinaque castra Salinis
Attentata ruit, clara dum rexit habenas,
Quaque decus terræque Mari successibus auxit.
Hic Venetum patriam hosti magis esse timenda
Fecit; at undeno solii præsignis in anno
Decessit felix, domini tunc mille trecentos
Ter denosque novem Phæbus devolverat annos
Luxque Novembris erat cunctis celeberrima Sanctis.*

Canis nomine, quod hic offendis, cognomen habeas ejus genitori Ioanni, & avo Francisco commune, ut de Francisco ex Scripturis patet privatis. De Ioanne verò scripturà publicà apud Sanfovinum; epistola nempe Ioannis Danduli Venetorum Principis, Anno 1280. In quâ legitur. *Nos Ioannes Dandulus Dux &c. Facimus, confirmamus, & ordinamus NN. & Sapientes VV. Mathæum Quirino, Ioannem Can Dandulo, & Iacobum Theupulum Ambasciatores &c. Consonat Petrus Guslombardus, coetaneus Francisci Danduli, apud quem legitur: Franciscus Dandulus filius quondam D. Ioannis Canelectus fuit Dux Venetiarum & positus in Ducatu, die Veneris octavo Ianuarii 1328.*

Lege Sabellicum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petram Marcellam, Petrum Iustinianum, Sanfovinum.

E P I T A P H I V M.

*Laudibus innumeris meritisque parentibus iste
Franciscus virtute nitens clarissima proles
Dandula quem genuit, patria venerabilis huius
Dux fuit illustris, qui libertatis amore
Edomuit fastus tumidos, & vincla resolvit.
Marchia quis dudum nimium quoque pressa iacebat:
Tervisina quidem, vicinaque Castra Salinis
Assentata ruit clavis dum vexit habenas
Quaque decus terra, marique successibus auxit.
Hic Venetam patriam hosti magis esse timendam
Fecit, at undeno solii præsignis in Anno
Decessit felix; Domini tunc mille trecentos,
Ter denosque novem Phœbus devolverat Annos:
Luxque Novembris erat cunctis celeberrima Sanctis.*

BARTHOLOMÆVS GRADONICUS

DUX LIII.

Electus die 7. Novemb 1339. obiit 28. Decemb. Ann. 1343.

MEMORIA ANTIQVA.

Pacificè rexi, publicumque & mente protexi.

LIII.

Andream Dandulum V. I. Doctorem, D. Marci Procuratorem, ætate florente, Annorum scilicet undetriginta, postulante populo, ne videretur cum eo adversus Reipublicæ libertatem conspirare, extra urbem secessit, donec à Patribus, quadraginta virali comitio, Bartholomæus Gradonicus D. Marci Procurator in Principem subrogatur, uno & triginta suffragiis. Ætate iste & consilio grandævus, & penè octogenarius, sæptum subiit rugientibus Furiis, Igne, Ferro, Aquà. Tempia, Turres, Regiam, antè Martias Calendas, quatientibus undis, ut supra tres cubitus præteritas inundationes præfens excederet, novo ex hoc Câtaclysmo civitas non enataisset, ni ei auxiliores accurrissent

ANDREAS DANDVLVS

D U X L I V.

Electus Anno 1343. obiit octavo Idus Septemb. Anno 1354.

S C H E M A V E T V S.

*Alta trium probitas mihi quarto suggeris instar,
Qui de Dandulea prole fuere Duces.*

LIV.

Andreas Dandulus Henrici Danduli, qui plenus triumphis, patriæ Byzantinum adiecit imperium, generosa propago, Rempublicam ornat gladio, calamo sustinet. Etate adhuc immaturâ Procurator dictus D. Marci, munificentia & comitate, quâ purpuram Principatum etiam sibi conciliavit, Annorumque tantummodo tertii supra trigesimum, Senioribus & Senatoribus præfuit. Octava recurrebat Iaderensium anniversaria defectio, quasi de occisorum capitum sanguine renasceretur: quorum exemplo nè tota Provincia deficeret; *Petrus Canalius*, & *Marcus Iustinianus* immissi, ut terra marique pugnam rebellibus inferrent: Strenuè isti rem gesserunt; quamvis expeditæ copiæ cum ipso Rege è Panno-

è Pannonia in rebellium subsidium advenissent; fed An non alaborantes rediere fugienti similes. Victoriā cumulavit ut bis deditio, quæ impetratā veniā victori & domino se restituit. Sub idem tempus cū Egypti Sultano pacta (Romano permittente Pōtifice) navigatio Syriaca ad mercium commercium. Domi tres Auditores creati, & Veteres appellati, ut Advocatorum loco, jura provocationum perquirent. Leges patrias Princeps ipse proprio stylo notavit, in Codicem congesit, quem *sexum* appellavit. Libera namque nata Respublica legibus voluit vivere propriis; cum prisca Romani sub Rege nati, à Græcis mutuaverint. Eodem auctore Supremi Consilii leges dispositæ, sub rubricâ collectæ, & temporibus distributæ. Pacisotium turbavit Bellum à Superis immisum, Motu Terræ, Agrorum sterilitate, Aeris pestilentia. Primo, ruinâ turrium, templorumq; urbs tota concussa, de honestata. Secundâ, quæ à Gradonici principatu invaluerat, pesti associata ferocior redita urbem penè vacuum reddidit & inanem, ut ad propagationem opus fuerit, oblato jure civitatis extraneos invitare. Nova etiam bellorum funera ista indixere Præficæ: quorum exordium Iustinopolis, quam *Marcus Iustinianus* (priusquàm externarum gentium robora coirent) in fidem retraxit. *Albertum* Carnorum Regulum, qui Histriam totam cædibus everterat, ex saltibus catenâ illigatum Venetias traxit; ubi eiurata audaciâ, veniam impetravit & libertatem. In Ligures tandem adornata Classis (qui piraticæ assueti naves Venetorum onerarias prædati fuerant in Helle sponto) duce *Marco Ruzino*, in Carystio portu quatuordecim eorum navibus demersit temerarios castigavit, Chalcidem ductis captivis. Resumptis tamen viribus Ligur Chalcidem restitutus, urbis incendio, cladem pensavit receptam. Exordia hæc durioris dissidii: icto namque inter Græcos, Venetos, & Aragones fœdere, dum *Nicolaus Pisannus*, è Dalmatiâ in Siciliam solvit, ut Aragoniis se consociaret, turbato mari penè naufragus Methonem tenuit, ubi refectis navibus, curato milite ad obsidendam Peram reversus, in faucibus Bosphori, cuius inter angustias non poterat fœderatorum classis tota in certamen explicari, Ligurem obvium habet sub auspiciis Pagani Auriz. Ibi necessariò concursum tanto animo, ut pugnam summo mane initam cadêtes tenebræ dirimere non potuerint; sed lux altera expectata ad iudicium victoriæ. Initio Græci linguâ, quàm manu promptiores ad primam Ligurum impressionem avertunt. Aragonii, qui secundum in congressu locum tenebant, Græcorum ignaviâ exterriti, & ipsi prælio se subtrahere. Conatus omnis in solos Venetos recrudit; continuataque pugna, quoad fessi, nulloque recreati subsidio, victi à victoribus cæsi unâ cum *Pancratio*

Iustiniano, qui mori pugnando maluit, quàm turpiter fugiendo gloriam fedare. Audita clade Respublica, pudore magis quàm timore respersa novam instruit ad vindictam classem, eodem *Pisano* duce, qui fato meliore, ad Peram repetito certamine, hosticis nonnullis dispersis; cum cognovisset triginta Aragonias juxta *Cyrum* perculsas esse, ita opportunè adfuit oppressis sociis, ut hostem accursu terruerit inopinato, fugientemque harpagonibus remoratus, plurimarum navium spolio iniuriam vindicavit præteritam: Non propterea superbiam deposuere *Ligures*, nativà ipsà libertate neglectà, Io: V. Comiti *Mediolanensium* Duci se ac Rempublicam permitientes: ut ita quæ sitis ab invidia hostis adversus *Veneto*s decertaret. Aleam porro V. Comiti detrectanti, & honestis conditionibus pacem petenti negarunt, fato forsan cogente, ut eorum elatio clade proximà retruderetur. Sinum itaque *Ligures* ingressi *Adriacum* cum quatuor triremibus, *Pharum*, *Curzulam*, incendio absumunt. *Veneti* dum contra *Ligurem*, & *Insubrem* arma sociosque procurant; *Dandulus* Anno Imperii *XII*. integrà adhuc ætate ex humanis decessit, præclarum fortitus tumultum in æde *D. Marci*, ad lavacrum *Baptismi*; speciosius verò in suis *Historiæ* monumentis.

Sansovinnus, Sabellius, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Cent.

EPITAPHIUM.

*Quem reverenda cohors virtutum tempore nullo
Deservit, gelidi brevis hac tenet aula sepulchri,
Membra valentis erant probitas, cui dogmata sensus,
Ingenium penetrans modos, atque profaminis alti.
Nobilitatis opus, morum seriesque vetustas,
Qui dedit assiduos patriæ memorandus honores.
Et quia clara sonant populis sua gesta per orbem,
Plura sinis calamus meritis recitanda notare,
Dandula quem soboles peperit generosa Ducatum,
Andream omnimodam Venetum ratione mentem.
Septima dumque dies Septembris mille trecentos,
Quatuor at decies iam quinque dedisset obivir.*

Corrigentibus *Francisco Petrarcha*, & *Benintendi* magno Republicæ Cancellario, incisa fuisse præsentia carmina, auctor est *Io: Stringa*.

119

MARINUS ^{Vel} FALERIUS
PHALETRVS
DUX LIV.

*Electus 11. Septembris Anno 1354. Capite plectitur
xv. April. 1355.*

IUDICIUM PVBLICVM.

Temeritatis mea panas lvi.

Defuncto Dandulo, Principatum accepit Marinus Phaletrus Eques & Comes Marinæ Vallis, ingenio, divitiis, natalibus, regimine clarus etiam apud externos, sed usque ad insaniam iracundus & furenti similis. Prætor namque cum esset Tarvisii, & publicæ supplicationi interesse deberet, in qua Sacratissimam Eucharistiam deferre solebant Episcopi; moræ impatiens, Episcopum serò advenientem alapa percussit gravissimâ, ut fenem præfulem quasi in terram deiecerit. Absens Princeps assu-

H 4. mitur,

mitur, dum Avenione apud Pontificem, Legati munere fungere-
 tur. De sua clanculo electione instructus rediit, duodecim ei oc-
 currentibus Legatis, qui in patriam reducerent: Noctu in
 urbem accessit. Mare saevientibus & tempestate prohibitis ad
 ripas Ducales appellere, sub obscuram noctem per geminas co-
 lumnas, ubi reis capitale irrogatur supplicium, medius incedens,
 quasi gressu fatidico Dux pramoneretur superbus recta agere, &
 gladium timere iustitiae, quae in solo libertatis, aequo pulsat pede
 pauperum tabernas, Regumque turres. A Ligure primum vul-
 nus, qui auro V. Comitis reparata classe mercenaria, postquam
 Pontifice interprete tributarius pacem rogasset adhuc ferociebat. In
 portu Sphagiae stabat Pisanus cum navibus triginta quinque, ul-
 tra minora navigia, nil hostile cogitans, somno sepultus. Pagan-
 inus autem cum sex & triginta Ligusticis triremibus casu discur-
 rens per exploratores monitus, Venetos facile deleri dormientes
 posse, instructa continuo classe, portum tacite ingressus, sine cede,
 sine sanguine omnes opprimit incautos, una excepta triremi, quae
 forte seceserat. Pisanus ipse cum quinque hominum millibus Ia-
 nuam ductus hostilem nobilitavit triumphum. Tantam cladem
 portendere prodigia; Corvi in aere crocitantis, seque adinvicem
 dilaniantes, quorum cruore Venetae aspersae triremes. Eodem in
 portu hominem casu lapsum bellua monstruosa voravit. Post ho-
 mines saeviere Elementa, quae contagioso halitu, concussione terrae
 Urbem penè quassarunt, Princeps ipse immani concitus ira, deco-
 ris oblitus, necessitudinum immemor, vanis agitatus causis in pa-
 triam conspiravit ingratus, tyrannidem cogitans, vindictae libidine
 magis (quia octogenarius) quam imperii adversus nobilem adole-
 scentulum, qui cornibus appensis ad ostium gynecaei, vel libello
 Sedi adiecto Ducali, peccaverat circa coniugis parum pudicae
 famam, & leni admodum poenam, menstrui scilicet carceris, à
 triumviris Advocatoribus correptus fuerat. Facinus ut exequere-
 retur facilius, plures ex infima plebe sibi socios adiunxit, quos
 Patriiis cognoscebat infestos, praecipue *Bertutium Israelum* trierar-
 cham, & nautarum Magistrum, qui à Ioanne Dandulo viro patri-
 tio, in publico *Armatum* (locus remigum expediendorum) alapa
 percussus, satellitum manu stipatus, Danduli vitae insidiabatur.
 Propterea timidus Dandulus Principem rogaverat, ut insidiato-
 rem amoveret. Vocavit Princeps in Curiam Bertutium, increpa-
 vitque verbis amarissimis, sed simulate; nocte namque sequenti
 clanculo evocatum lenivit, suoque odio in Nobiles communicato
 ad eorum eadem inflammavit, quam communi consilio implere
 decreverunt electis sexdecim plebeis audacissimis, quorum singu-

li armatos ducerent sexaginta, qui ad signum campanæ, simulato Ligusticæ classis adventu, in Curiam irrumperent, in seipsisque liminibus obvium quemque ex ordine patritio trucidarent, inde per eorum domos discurrent, filios eorum masculos occiderent, ut Phaletrus non Dux amplius, sed Dominus salutaretur. Interim ad augendum in Optimates plebis odium, profundâ nocte ex his aliqui discurrebant per urbem, qui in plebeios coniurationis ignaros altis vocibus convicia iactabant, eorumque uxores, & filias ad stuprum obsceniter invitabant; datoque sibi signo, inter se cachinantes cognomina enunciabant Patritiorum; ut plebem in eos concitarent. Tanto Respublica cribrata discrimine Marcum habuit Evangelistam auxiliatorem: à quo in somnis perterresactus Beltrandus Pellio ex vico S. Silvestri, unus ex coniuratis pridie cædi destinato, primis tenebris, ad ædes accedens Nicolai Leonis viri patritii cuncta aperit. Obstupuit Leonus sceleris novitate defixus, postmodum publici memor periculi, seniores adit, in ædem Salvatoris, Decemviros evocat, dum eodem tempore M. Niger alter ex coniuratis per Iacobum Contarenum cognomento Longum coniurationem indicavit. Aduere itaque sex Consiliarii Io: Mocenicus, Hermolaus Venerius, Thomas Viarus, Io: Sanutus, Petrus Trivisanus, Pantaleo Barbus. Trinumviri Advocatores Zusefreus Maurocenus, Aurius Pasqualicus, & Nicolaus Phaletrus. Decemviralis Consilii præfides, Io: Marcellus, Thomas Sanutus, Michaeletus Delphinus. Reliqui huius Consilii, Lucas Leggius, Petrus Mustius, M. Pollanus, Marinus Venerius, Landus Lambartus, Nic. Trivisanus, M. Phaletrus. His additi viginti ex Patrum primoribus consilio & prudentiâ eminentes, nempe M. Iustinianus, Andreas Eritius, M. Superantius, Ganzanus Marcellus, Raynerius Mustius, And. Contarenus, Io: Lauredanus, Nicolaus Vulpus, M. Diedus, Io: Gradonicus, Simeon Dandulus, Bar. Iustinianus, And. Cornelius, Nic. Leonus, Marinus Maurocænus, Stephanus Bellegnus, Philippus Aurius, Iac. Bragadinus, M. Trivisanus, & Io: Foscarenus. Ab hac die Decemviralis Additio instituta dicitur. Ab euntibus verò ex Consilio duobus Faleriis tantquam de familiâ Principis, reliquorum iussu fortissimi statim vocantur Patritii, ac cives qui armati Patribus adsint: mira que celeritate sexdecim ex quadringentis, eâ nocte capiuntur Coniuratorum Principes, qui ad unum omnes laqueo præfocati, recte ex ipsis columnis, superiori parte Curix dimissi, & vivent ad infamiam Bertutius Israël, M. Torellus, Stephanelus Trivisano, Nicolaus Zucholus, Philippus Calendario statuarius insignis & architectus, Nicoletus Brazadoro, Antonius Bindi, M. Polinius, Nicolaus Rosa, Io: Corsus, M. Mu-

da,

da, Iacobus Dogollinus, Nicoletus Blondo, & Ioanella Bruno. Falerius ipse Princeps detecti sceleris adhuc ignarus opprimitur, exultusque publicis ornamentis summo mane in Curia percutitur, super Giganteos gradus. Eius truncum loculo statim impositum ad Gemellorum ædem parvâ cimbâ, octo viatoribus cereos præferentibus delatû in sacello Pacis humi conditur caveâ effosa, vel in areâ D. Zachariæ. Locus, ubi inter Principes, more majorum, ejus repouenda erât imago, nigro opertus velo nunc ad ignominiam vacat sub epigraphe. *Hic est locus Marini Falerii decapitati pro criminibus.* Dicunt alii ibidem fuisse antiquitus imaginem cum eulogio, *Temeritatis mee pœnas lui*, perduellionis scilicet & sacrilegii, adversus Patriam & Ecclesiam, Episcopum percutiendo, tyrannidem procurando. Bona Principis Fisco adiecta, & pretio distracta, exceptis duobus Ducatorum millibus. Statutum etiam, ut singulis diebus Mercurii, publica haberetur supplicatio à Clero D. Marci, pro gratiarum actione. Et dies xv. Aprilis D. Isidoro Sacra solemniter celebraretur à Duce Clero totius Venetæ Civitatis. Coniuratorum Indici annum mille aureorum stipendium in præmium datum unâ cum Falerii ædibus ad sanum Apostoli; imò & ad Ordinem assumptus Patritium. Ille verò quasi minimâ mercede repensus, patres accusans ingratos, obstrepere nunquâ cessabat. Tantâ impudentiâ commoti, capitali damnaissent supplicio, sed recenti beneficii memoriâ deliniti Ragusium relegarunt, unde impatiens & inquietus dum in Pannoniam fugeret in itinere periit. Plures Coniuratorum, inter quos Victor Niger, Christophorus Fontana, Iacobellus Blondo, & Franciscus Bellisari viri nequissimi fugæ se subdlexerunt.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contareus, M. S. in Bibliotheca Throna, & Cornelia.

Decreti fides, & veritas, quo Petrus Marcellus refert, Faleriam Gentem in posterum exclusam à Principatu; sit penes Auctorem.

125

IO. GRADONICVS

DUX LV.

*Electus die 29. Aprilis Anno 1355. aetatis sue lxxvi.
Anno 1356. cum rexisset An. 1. Mense 3. dies 14.*

INSCRIPTIO ANTIQVA.

*Memoria & Iuris peritia clari,
Cum Ianuensibus utile fœdus ini.*

LVI.

Onsternatâ Republicâ ob Phaletri conspirationem;
Marcus Cornarius Pro Princeps Rempublicam ad-
ministravit; donec Comitibus habitis Ioannes Gra-
donicus, cui *Nafonis* cognomen, Dux declaratur.
Rebus iste domi compositis, cum externis etiam
nempe Ianuensibus pacem inivit. Vix tamen Li-
gustico sedato turbine, pacis Solem aspexit; quod ab Aquilone
(unde panditur omne malum) novi Belli conflatur fulmen. Lu-
dovicus Rex Pannonum in Liburniam ruens, uno momento Ia-
dram, Spalatrum, Tragurium, Enonam obsidione cingit, Ita-
liam Barbarorum colluvie inundaturus, Austrii, Aquileiensis,
Carra-

Carrariensis viribus fortis. Hisce Bellonæ facibus, Gradonici Principis celebrantur inferiæ, postquam Annum unum, Menses 3. dies xiv. inter bonam, & malam famam, auri cupidus, & agrestis Reipublicæ præfuisset, legumque peritiâ iuvasset. Ad Fratres Minores, cineres Marmor excepit Sepulchralis.

Sabellicus, Petrus Insulinus, Sansevinus, Petrus Marcellus, Io: Baptistæ Contarenius Vianolus.

Sub hoc Principe tertius D. Marci Procurator refertur institutus, electusque Nicolaus Leonius, qui Falerianam detexit oppressit prodicionem. *AL. S. in Biblioth. Thronæ.*

IO: DELPHINVS¹²⁵

D V X LVI.

Electus Anno 1356. Obiit Anno 1361.

EPIGRAPHES ANTIQVAE

Tarvisum obsidione liberum feci, pace cum Vngaris inisā.

LVII.

CRadonico extincto Patres Io: Delphinum Byzantinā legatione clarum ex Procuratore D. Marci subrogare, absente, & obsessū Tarvisi à Phalangibus Regis Pannoniæ, qui eā feritate in Venetos arma gerebat, quod transitū roganti Delphino, ut tutò ad thronū ascenderet, negaverit. Delphinus porrò quamvis ferreā Pannoniæ nube circumfusus, ex a versā parte equitum cuneo vallatus in tutum abiit. Rex Ludovicus cum in urbē frustra irrumpere tentasset, suorum pluribus cæsis, relictis castris in Pannoniam rediit. Patuere tunc ad vindictam Carrarienses ingrati, cum quibus placuit

cuit prohibere commertia, & Marcum Maurocænum Patavinæ
urbis Prætorem Venetias evocari: Dalmatiam verò, quæ integra
perierat, Regi permittere; ut Respublica viribus, opibusque ex-
hausta respiraret. Pacem, quam Barbari jurarunt, eodem con-
textu polluerunt: nè causa nobis futura deesset repetendi urbes
extortas. Verre sequente lues repetita sæviit, cujus aflatu Princeps
ipse sublatus postquam civium luxum, legum severitate compe-
cuisset, ad DD. Io: & Paulum sepelitur.

*Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io: Bapt.
Conrar. Vianolus.*

LAVRENTIVS CELSVS¹²⁷

D V X LVII.

Electus 16. Iulii Ann. 1361. Obiit die 18. Iulii Ann. 1365.

VETVS ELOGIVM.

E Mari Dux vocor, Creta liberator optimus.

DElphino extincto, & titulis abrogatis, quibus ornari solebant Venetorum Principes, Ducistantum permisso nomine; Cornu prænfare coeperunt Petrus Gradonicus Principis Bartholomæi filius, Leonardus Dandulus, & Marcus Cornarius qui captivus detinebatur in Austria; fama verò vulgatâ Lyguris profligatæ classisâ Laurentio Celsô, qui in Mari Supero, validis navigabat triremibus; Falsæ victoriæ lenocinio deliniti Patres, Senioribus posthabitis, qui ære, sanguine, expeditionibusque plurimis Rempulicam promoverant; Celsum Annos sex supraquadraginta natum supremo decorarunt honore, duodecim missis Patritiis, qui e publico nomine dignitatem gratularentur, triremique acceptum

ptum Venetias reducerent. Suburbanis vicinum litoribus Senatus excepit in Bucentauro: inde Civitas gratulabunda in occursum exiit. Solus ejus parens, qui Procurator erat D. Marci, credens nec publicis ædibus, Magistratui cedere dignitatem paternam, salutationis abstinuit officio, nec prius nudo capite ad gratulationem adduci potuit; quàm Cruce adiectâ Cornu Ducali, cui se pater inclinare profitebatur, non filio. Suscepit mox Austriæ Ducem, qui huc venerat, ut urbem admiraretur in aquis fundatam, deduxitque in ædes Cornarias in vico D. Lucæ, publico nomine instructas. Ibidem hybernavit Rex Cyprius, dum in Galliam pergeret, ut Christianos sollicitaret in Turcas. Abeuntem Celsus Princeps cum Senatu *Atargariam* usque sequutus est. Audivit postea Franciscum Petrarcham, Insubrum nomine orantem; suo verò bibliothecam dono offerentem D. Marco Evangelistæ, in gratiam studiosæ juventutis, cui ipse & Senatus tanquàm Moraliū Philosophorum, Poetarumque Principi, in testimonium gratitudinis, domum ære publico inhabitandam designavit, publicamque erexit Bibliothecam, in quâ sub D. Marci Procuratorum custodiâ, libri reponerentur oblati. Anno exeunte, Creta defecit, in seditionem abeunte Coloniâ patitiâ. Oblita hæc genitorem suum Græcam induerat inconstantiam. Defectionis causâ, quod nullis vectigalibus se vellent obnoxii ex transactione majorum: quasi Dominium Insulæ non amplius ad unam spectaret Rempublicam. Districto itaque gladio, Præfectis Venetis coniectis in vincula, leges pro arbitrio mutarunt, Græcumque ritum ubique prætulere Romano, quo Insulanorū animos captarent facilius. Tentavit Senatus per Andream Contarenum facinorosos ad obsequium retrahere: at cum obstinatis nil persuasisset, obtinuit postremò destinatus ad Europæos Principes Legatus, ne rebellibus subministrarentur auxilia. Adornatâ interim quadraginta longarum navium classe sub Dominico Michaelio, præter onerarias in quibus pedestris apparatus cui Luchinus Vermius præfectus, Cydonem venire rebellium caput. In eâ inclusi seditiosi desperatâ spe pacis & veniæ, horribili feritate in eos sævierunt, qui cum Veneto sentirent, in subsidium, & imperium Ianuensibus evocatis, Christum ipsum eiurassent ne ad obsequium redirent. Verùm à Ligure ipso deserti, qui vel pacti memor, vel Punicæ quidem fidei sat virium in proditoribus non inveniebat: terra marique clausi, clade conspectâ atrociorum, quæ sub ipsis mænibus contigit, veniam rogarunt. Receptæ insulæ nuncius summâ latitiâ Senatum complevit, qui actis Deo gratiis, ludos in foro D. Marci spectavit Martiales aliàs invisos. Hastiludio præfuit, lussitque Rex Cypri, cum Luchini genito;

quo

quo peracto conscensâ Venetorum classe Alexandriâ venit, nobilissimum Ægypti emporium, expugnavitque, diripuit. Triduo tamen post, ingruente Barbarorum colluvie, coactus recedere, classem prædâ onustam in Cyprum reduxit. Celsus postquam Annostres, Menses decem, Reipublicæ præfuisset, vitâ excedit ad Cælestinam ædem delatus gravi mærore populi, cui ob animi celsitudinem, & regium vitæ cultum maximè charus erat: Ultra namque nobiles & pretiosos equos, quos alebat in stabulo; aves etiam Leones, Vrsos, aliaque huius generis animalia in deliciis habuit
M. S. in biblioth. Thronâ.

De eo lege *Sabellicum*, *Petrum Insin. Io: Baptistam Contarenum*, *Petrarcham*, 4. *Senilium*, apud quem habes libellum donationis à Petrarcha factæ, & Veneti Senatus decretum.

EPITAPHIUM.

*Quodcum Templo S. Maria Cælestis ex finitimo Navalis incendio
conflagravit Anno Sal. 1570. sequens erat.*

*Funera Dux Venetum Laurentii ultima Celsi
Hoc habet in saxo titulis clarissimus altis
Magnanimus Patria pater, iustissimus heros
Hic moderans animis vigilantibus urbis habenas
Hostibus ut fulmen, ut amicum fidus amicis
Subingat mox Cretam revocavit prisca rebellem
Tranquilla tandem patria sub pace relicta
Ad Cælum æterna celebrandus nomine migrat
Vixit Annis 44. In Principatu 4. Ob. An. 1365.*

¹³⁰
MARCVS CORNELIVS
DUX LVIII.

Electus Anno 1365. obiit Anno 1367. die 1. Ianuarii.

ELOGIVM VETVSTVM.

Residua rebellantis Crete funditus extinxi.

LIX.

Arcus Cornelius Legum Doctor semel Procurator, his Princeps Celso subrogatur defuncto. Is enim, qui Falerianâ coniuratione scæviente, Proprinceps, peneque Dictator Rempublicam administravit, armatisque septus comitia habuit, donec proditoribus sublatis, Ioannem Gradonicum cognomento *Nasonem* dixere Ducem, Anno 1355. In electione suâ contradicto-

rem passus *Ioannem Darpinum*, qui ultra senectutem, & paupertatem, uxoris stema homini objiciebat ignobile (Ex populari namque ordine ea erat) Concione advocata Cornelius ita de ætate suâ octuagenaria, census tenuitate, matrimonii iure, natalium genere, magno elatoque animo disseruit, ut omnibus penè suffragiis Princeps

Princeps plauderetur. Paucis postea mensibus interiectis, cum seditionis Cretensibus rem arduam subiit. Ioannes Calergius maximi apud suos nominis, Græcanici Imperii erecto vexillo, ad libertatem Cretenses excitabat. Hoc dulci nomine decepti pluri- mi, sceleratis acquiescentes consiliis Venetos expulere Rectores, frustra obnitente Nicolao Iustiniano, & Dominico Molino Lega- tis; cum Calergius præmunitis validâ suorum turmâ montibus, intra rupes se teneret, nec ansam daret certamini. Penuria tandem rei frumentariæ Venetis adfuit auxiliatrix, quæ Laspythanos pri- mum, deindè Orientalem tractum compulit ad obsequium. Ano- polim Calergius se receperat, accessu difficilem & penè inviam: cum à Venetis occupata semitâ, quæ unica erat ad arcem, discor- dia rebelles cribravit: dum per deditionem alii Venetam clemen- tiam, extremam alii fortunam pugnæ mallent experiri, quotidie in angustias redacti, postremo victi omnes & vincti; laqueo, securi percussis Calergis cum aliis principibus seditionis. Ita exacto quin- quennio edomitæ insulæ præmium Iustinianus à Senatu retulit, ut domestico stemmati Aquilam adderet Auream, Græci signum Imperii, quod in vexillis pinxerat Calergius. Quietâ Cretâ Prin- cept ipse quievit Anno Imperii tertio, in Gemellorum æde so- pultus.

Lege Sabellicum, Sanfovinum, Petrum Iustinian. Petrum Marcellum, Io: Ba- ptistam Contarenum, Vianolum, Dogliensum.

132
ANDREAS CONTARENVS

D V X L I X.

Electus Anno 1367. obiit Anno 1382.

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Me nulla tacebit atas, cum Ianuenses profligauerim Clodiamque receperim,
& à maximis periculis Patriam liberauerim.*

LX.

Radium divinitatis, quod ad nostram tutelam, animæ contulit Immortali, plasmatore Generis Humani, Andream Contarenum à Principatu retrahebat, quem Electores nullo obtulerant discrepante. Sapiens, astringorū dominator, funestas patriæ calamitates cum prævideret, in agrum secesserat Patavinum, quoad novi Ducis publicaretur electio. Quum autem nec publicis, nec privatis literis in urbem retrahi posset, per cognatos monitus Patrum nomine, vel clavum capefcere, vel publicatis bonis in exilium pergere (Non minùs enim peccat, qui dignitatem temerè ambit, quàm qui superbè recusat, cū non in privatorum commodum, sed ad Reipublicæ conferatur utilitatem) sedit inuitus. Tergestini illicò defece-

defecere, & quadam rapti vesania naves Venetas in portu stantes diripiunt, vectigalium exactores discerpunt, Reipublicæ signa convellunt; deditione facta Austriaco Principi, qui ad prædam magno exercitu festinavit. Castris positis Veneti urbem obsederunt, unde inito certamine, castris ingruente Austrio, penè excessere, cum acitis properè navalibus turmis, reintegrato meliore fortunà bello, coactus est Austrius fugienti similis obsessos deferere, qui venià impetrata ferro posito, ad fidem rediere. Assumpsit illud Franciscus Carrariensis qui Reipublicæ beneficio, primus ex suâ familia Patavinis imperabat, & suis minimè contentus finibus in Venetam libertatem conspirans, per facinorosos homines, puteos veneno infecit, certorum optimatum necem quæsit, alios oblatâ pecuniâ corrumpere tentavit, ut arcana extorqueret Senatus. Ad propulsandas iniurias immissi Legati cum phalangibus, in eas Carrariensem redigere angustias, ut Regem Pannoniæ precibus, auro in subsidium traxerit. Adversus Regem armarunt Veneti Albertum Corregium virum æquè armis, & prudentiâ illustrem. Irruenti hosti Thadæus primò obijcitur Iustinianus ad Plavis ripam, ubi de pedestri legione victor, ab equitibus circumventus, catenas subiit. Ad Bassanum etiam Michael Delphinus pari fortunâ certavit. In Tarvisinis feliciter pugnatum cum Stephano Pannonici ductore equitatus. Ab eo provocatus Corregius, qui Legatorum consilio bellum solummodo propulsabat, militem in apertum ducit, cœde pugnat promiscuâ, cumque receptui canere suspicaretur iussis cataphractis ab equo descendere, unâ cum peditibus bellum instaurat, suoque exemplo milites tam ferociter irruunt, ut ad satietatem necati sint hostes, raptis insignibus omnibus, Imperatores castris, exuti castra Ducibus, & libertate. Bino pulso hoste, tertius insurgit, Leopoldus Dux Austriæ ab ipso excitatus Carrariensi, postquam is supplex pacem iurasset. Armorum impetus Tarvisinos corripuit: Venetias ipsas terror afflavit. Hac de causâ Germani mercatores Veneto carceri mancipati bonis suis, damnum passos refarcierunt. Tarvisio interim egressus Iacobus Caballus Veronensis ad Vnigum hostes cecidit palantes, & ad prædam intentos, fugientes Belluni includit, ad pacem cogit, & arma quiescunt; donec in nos iterum coiere Ligures, Pannonæ, Aquileienses, Carrarienses. Ad Tenedos Ægei Maris insulam prima dissidia. Eam Venetis Calioiannes Græcorum Imperator (non inutili usus Venetorum operâ in filium Andronicum regni avidum) donaverat. Eamdem Andronici munere usurpabant Ligures, & cum XI. triremibus ut eam occuparent, acceperant, sed Veneta classe terribi receperunt. Byzantii interim in Venetos mercatores atrociter sævit Andronicus:

Patavini irruunt & Aquileienses. Veneti soli innixi virtuti, duce Victore Pisano oram aggressi Ligusticam, apud Antium, obvium habuere Ludovicum Fliscum. Suis collibus elata Roma crudelem spectavit Naumachiam. Ligurum plagas miserum mare cum eis intumuit, unde in eum magis, quam in Ligurem dimicatio fuit: Quæ verò tempestati victoria & naufragio superfuit, ea pro Pisano stetit. Fliscus ipse captivus traducitur. Mortuos ut nuncient; restantum fugiere triremes. Victrix Classis Vngaros quoque spoliavit Ascrivio. Dum hæc Mari fiunt: in Tarvisinos agros excurrebat Carrariensis. Mestrium deditionem fecisset; ni Francisci Delphini vigilantia servasset. Pisanus in Dalmatiâ Sicco domito, in Histriâ ad Hybernandum secessit; ubi aeris inclementia diminutâ classe, Vere adveniente ex triginta selectarum triremium, milite ac remige vix duodecim restauravit. Submissæ tamen ex urbe aliæ, quibus in Cretam Pisanus navigare iussus, inopinâ tempestate agitatus (quasi cum fluctibus Ligures sedus iniissent) laceram, & penè quassatam huc, illucque vagantem amisit. Duas, quæ ex onerariis in portum Anconitanum incolumes se receperant, scelere oppidanorum, Lygur occupavit: cumque cognovisset Pisanum cum relectâ classe circa Polam in anchoris stare; duce Luciano Auriâ descendit, decem navibus inter insidias relictis, retro promontorium, quod portui surgit adversum. Pisanus Auriam ut vidit ex insolito certaminis appetentem, in audaciâ fraudem suspicatus, proelium recusavit gravi suorum indignatione: propterea iterum provocanti occurrit, iussis in portu stare quinque triremibus, quæ tempestivè succederent. Pugnatum cede promiscuâ, donec inter insidias raptus Pisanus, nullis auxiliariis in subsidium prodeuntibus, circumvallanti Liguri victoriam cedere coactus est; Venetiis verò in questionem vocatus & in carcerem, quod temerè pugnasset unâ cum iis, qui Ducis imperio minimè paruerant. Triumphum Liguris cædes obscuravit Luciani ducis; cuius funeris ultor exurgens Petrus Auriâ tanquam fulmen infulis omnibus expugnat, Clodiâ usque furibundus enavigat, quâ quippe captâ occasum urbis dominæ certò sperabat. Restitit supra vires Petrus Stenus Prætor donec desperato auxilio, fame expugnatus hostibus oppidum cecidit, qui immani sævitia finem dedere cecidibus, cum deficerent qui caderentur. Sex hominum millia periere; ingens fuit captivorum numerus. Victoriâ tamen virtute partam nimia perdidit fiducia. Missis namque à Senatu Legatis, qui integram tantum libertatem à Ligure, & Carrariensi quibuscumque legibus impetrarent, responsum: *ut victi libero iure victoribus se permitterent*. Profuit Veneto Ligurum insolentia: conclamatumque ad arma classico populi ad valvas carceris repositis una

unâ voce Pisani Belli ducem. *Io: Pisano*; quo reponente *Io: Marce non Pisano*, voce fidelitatis commoti Patres Victorem è vinculis evocarunt, eique occurrerunt venienti usque ad gradus marmoreos. Custodiâ solutus, ceu alter Marius bello præfectus, Cælum, elementa, Inferos ipsos habuit sub signis. Averni namque in officinis conflatum fulmen in hostes vibravit, & primus sub Italico Cælo, in mari tormenta explodit Mavortia. Thaddæus Iustinianus ex hostium vinculis elapsus, juxta Brundulum rostra fatigabat hostilia. In Tarvisinos Pannonem evocaverat Carrariensis, qui à Senatu de pace rogatus: quia conditiones reposcerentur iniquæ, reiectæ, crescentibus ex desperatione animis. In castris porro ut qualecumque submoveret dissidium Senatus, penès Principem, cujus præsentia excitabatur miles, imperium voluit: insuper in Patritiorum album invitavit eos, qui privatis impendiis Rempublicam adiuvissent. Contareno itaque præeunte, post varios pugnae casus, versatâ fortis urnâ, ab obsessis obsidentes obsessi: & ad Lupam, & Brundulum eruptionem meditantes, utrobique cum clade repulsi. Tertiam effugii viam ex transverso scilicet litore, quâ in Mare prospicit, alterum veluti portum sibi fodere, magno sane labore decrevere. Moletamen detectâ, occurrit Carolus Zenus, qui ex Greciâ venerat, cum navalibus copiis ad terrestre certamen, infesamque ab hostibus medio litore turrim subvertit, & dum victor ulterius procedit, armatas offendit acies, quæ Brundulo, Clodiaque effusæ in Venetos irruebant. Brundulani occurrere primi, sed turpissimè victi, Clodienses turbantur supervenientes Duce Auriâ, quo occiso ab ipso Contareno Principe nostro, facile fuit Zeno, hostem sine duce usque ad pontem, quo in alteram ripam, Clodiam versustrajicitur, præmere. Pons necem attulit obsessis & salutem: pondere namque fugientium pressus, eorumque qui ex oppido accurrebant in subsidium, in subiectas aquas plures dimisit; Venetum tamen retinuit, ne Clodiâ potiretur. Ex pontis jacturâ, & prælii calamitate tria hominum millia periere: capti ferè sexcenti. Ligur tunc patriâ, parentes, amicos per nuncium monuit, Classem Clodiano portu obsessam, speratam excidisse victoriam, miserâ cives premi calamitate, ni novo apparatu à convicibus eriperentur. Immissus propterea cum XII. triremibus Matthæus Maruffius ad liberandos obsessos. In itinere Thaddæum Iustinianum ex Apuliæ frumentatione redeuntem, tanquàm viribus imparem in portu oppressit Siphontino. Inde victor, & spolio onustus Clodiam navigat, Venetos importunis clamoribus provocans. Adfuit protinus Pisanus, quo conspecto, Ligur in Dalmatiam se recepit sollicitus, conferere non audens. Obsessi cognito amicæ classis adventu, in usum novorum

lintrium tecta, parietes resciderant, quibus per internas aquas clanculum in mare delati ad suos aufugerent. Vastum opus cum detulisset Zenus, parvis myoparonibus fugientes compulit Clodiam repetere, succensis eorum naviculis, qui extremâ victi inediâ, auro etiâ Venetorum duces corrumpere tentarunt, sed incassum. Zenus namque semper vigil reos sub hostium oculis suspendio sustulit. Hinc decimo obsidionis mense, fame devicti venere supplices nudis pedibus, aperto capite, reſte collo appensa coram Venetorum Duce, Misericordiam altâ voce implorantes, & conditiones subeuntes, quas ipsi ante victo victores obtulerant. Receptâ Clodiâ, quatuor hostium millia carceri data: unde viginti triremes captæ: biduo facta prædæ licitatio. Sævire tamen abhorruit, & fortunâ inſoleſcere Venetus: ita propterea captivi habiti, ut eos diceres, non qui paulo ante Venetâ opprimere tentassent libertatem, sed propugnare. Tanta clade minimè domitus pervicaciſſimus Ligur cū xx. rostratis in Histriam irrupit denuò & in seditionem pronos Tergestinos ac Iustinopolitanos accepit. In eum immisus Pisanus & Zenus: iste in solum delatus hostile oppida, vicosque secundum Lunæ portum evertit. Ille Pirano dispulit incubantem; miraſque celeritate Iustinopoli in potestatem compulſâ, Ligusticæ classis reliquias in Pelignis litoribus laceravit, sumpta de Polæ, Arbæque vastatione, & de abducto in captivitatem Ludovico Contareno vindictâ. Tantis triumphis contentus, naturæ concessit, fortissimi viri mortem collacrymantibus universis, excepto Ligure, qui propinato veneno Pisano sustulit. Carolus Zenus Pisano subrogatus in hostilem irrepsit Provinciam, ut hostem qui novâ xxv. triremium classe Iustinopolim occupaverat, retraheret. Eodem tempore Tarvisium Carrariensis adortus, positus ad mœnia castris, com meatibus interceptis, urbem fatigabat. Veneti bello impliciti Ianuensis, inutile & periculosum credentes se immiscere terrestri, urbem Leopoldo Duci Austriaco per Legatos obtulerunt. Festivus adfuit Austriacus cum decem millibus armatorum, in vectaque in urbem magnâ vitritici, vini, ac bellici com meatus, eam bello & fame liberavit. Recollectis interim Carrariensis viribus, Leopoldum nil cogitantem necdum firmatum auxiliis circumſedit, preces adiungit, ut saltem velauro cederet: quo victus Austrius Carrariensibus Tarvisium concessit, Venetis inconsultis, à quibus dono acceperat. Indignum facinus patienter sustinuerè Patres pace recreati in itâ cum Ianuensibus, interprete Sabaudicæ Duce. Hanc dum agitare pious Princeps, rabie percitus inhumanâ Ligur Venetos, quos carcere macerabat, veneno in cibariis immixto, supra tercentos sustulit: eorum corpôra in mare proiecit. Cognito scelere in Terram

Novam

Novam, locum publici carceris irrupit populus, refractisque portis
 sevisset, nisi ab armatis custodibus fuisset prohibitus. In ultionem
 parvus panis cum modicâ aquâ in cibum datus: mulierum mini-
 sterium ademptum, quæ piè eis ad vitæ commoda opus præsta-
 bant. Non diu tamen in hac austeritate civitas perseveravit, quin
 pristinæ restituta clementiæ, omnia illis commoda priora restituit;
 Vulgataque pace, cum seminudi exirent è carcere numero mille
 & quingenti; Venetæ Matronæ collatâ pecuniâ indumenta omni-
 bus præbuere cum viatico, nè in itinere cogerentur mendicare.
 Publicâ itaque instructâ supplicatione; candelas in manibus ge-
 stantes accensas bini & bini in Ecclesiam processerunt S. Mariæ
 Magdalenæ, ubi actis gratis liberi discesserunt. Princeps Con-
 tarenus adscriptis inter Patritios iis, qui in adversis se Patriæ filios
 præstiterant, quartodecimo fascium Anno, plenus gloriâ ad Proto-
 Martyris ædem quievit. Filii Scutum tenuere coriaceum, imagi-
 ne S. Georgii Equitis insignitum, Ianuensium patroni, quo Auriam
 Ligurum Ducem Contarenus spoliavit, veluti gloriæ Feudum, &
 servatæ libertatis testimonium civibus & hæredibus, Supremi Co-
 mitii lege decretum. Primus iste Venetorum Principum, qui ora-
 tione laudaretur funebri.

*Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Sanseverinus, Io: Bapt.
 Contar. Vianolus, Doglionus.*

EPITAPHIUM.

*Hic Sacer Andreas stirps Contarena moratur.
 Dux Patria precibus Senior, qui Ianna cives
 Marte tuos fundens, & victor classe potius
 Amissa Veneto, Clugiam, pacemque reduxit.*

Memoria publica in Supremis Comitiiis: ubi Pauli Calliarii pe-
 nicillo triumphus expressus Andree Contareni Principis cum ma-
 nobiis redeuntis, atque captivis.

*Andreas Contareno Dux, qui Clodiana Classis Imperator, servatâ patriâ
 atrocissimos hostes felicissimè debellavit. MCCCCLXXVIII.*

138
MICHAEL MAUROCENUS

DUX LX.

*Electus die x. Iunii 1382. Obiit eodem Anno 1382.
die xv. Octobris, cum sedisset Menses iv. dies v.*

IVDICIVM PVBLICVM.

Pauca damus Patria, festinà morte repressi.

LXI

Enētā Vrbi incubante Ligure, occupatā jam Clodiā;
Neapoli subsistebat Michael Maurocenus prone-
pos Marini Mauroceni olim Venetiarum Ducis,
ubi congregatā divitiarum copiā supra privatam
sortem, charus omnibus vitam ducens, dulcis patriā
audito discrimine, vasa illicò collegit, malens cum
ceteris occumbere pro aris & focis; quā solus à longe, in pace &
otio, funera spectare Reipublicæ. Amicis itaque dissuadentibus,
restitutus in patriā, gazam suam prædivitem obtulit, quā auro
plus pugnavit in hostem, quā ceteri ferro. Hinc à gratissimā
Patriā Procurator dictus D. Marci, & brevi Dux assumptus com-
petitorem habuit Leonardum Dandulum meritis, & ætate con-
fectum.

fectum. Ea tamen fuit erga Maurocænum, Patrum propensio, ut juniorem seniori prætulerint, Naturâ forsan abhorrente iudicium, quæ ætati senili illatam vindicavit iniuriam Maurocæni morte importunâ. Princeps namque quadrimestris hanc unam de sicariis legem ferre potuit ad optimum Reipublicæ gradum; ut securi subicerentur, quum ad eam diem laqueo pœnas darent. Quo itaque spei plenior, eo brevior ad Gemellorum ædem sarcophago clauditur.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius, M. S. in Bibliotheca Thronâ, & Cornelia Piscopia.

E P I T A P H I V M.

*Inclita virales Michael quem duxis in auras
Maurocæna domus Venetum Dux civibus ingens
Spes erat, alta parans, intercipit ardua Fatum
Capta Ducis, virtute potens, fuit acutus
Iustitia, heu moriens patria per sacula luctus
Qua cinis est, iacet hic, mens gaudet, fama corruscet.
MCCC LXXXII. die XVI. Octobris fuit sepulchus.*

140
ANTONIVS VENERIVS
D V X L X I.

*Electus die 21. Octobris Anno 1382. etatis sue 64.
obiit 23. Novemb. 1400.*

VETVS ELOGIVM.

*Creta Praefectus Dux eligor; meque auctore unicus in vinculis damnatur
filius: & si trisfe, salubre tamen exemplum Iustitia,
posteritati mandandum.*

LXII.

Antonius Venerius natalibus clarus, ingenio amabilis, regimini assuetus, dignitate ipsum ambiente, non ipse dignitatem, ex Cretensi Prætura ad clavum accessit Reipublicæ, electione cognita, per aulicum, illius Regni Ducam ad se evocavit; sed quia Venerio, dignitatis iste prærogativa præcederet, previt vocantis imperium. Venerius verò remisso nuntio iussit non ad Cretæ Praefectum, sed ad Venetiarum Principem accedere. Quo audito *Dux* similitate deposita, quæ inter eos tacita

tacita gliscebatur, celerrimè in palatium ascendens, Principem nudo capite veneratus salutavit, invicemque complexi, in pristinam rediere amicitiam. Venetias cum appulisset, Senatui obvium habuit cum Buccentauro, ad D. Nicolai fanum, postquam septem Annis cum totà familià abfuisset, Reipublicæ gratià, ad Tenedos præcipuè adversus Ligurem. Fuit eius Principatus officium, non imperium, & tanquam alienum bonum cœpit justitiam administrare primò contra seipsum, domus suæ (quæ Aloysii unici filii capite nitebatur) ruina spectando siccis oculis, ne Matronæ famam negligeret, quam filius adolescens, amoris infanià, & zelotypia fœdaverat appensis cornibus ad postes mariti: quem propterea pater vinculis mancipatum, publico pudori victimam adolevit. In carcere namque expiravit, silente & consentiente genitore, non rigido sed iusto legum iudicio, quod alter Minos ex Cretâ secum tulerat Iovis patriâ. In Carrariensem postea reasumpsit fulmina, inito adversus turbidum Principem fœdere cum Galeacio V. Comite Mediolanensium, ut facilius iniurias propulsaret. Admotis itaque prosperè ad Patavii mœnia tormentis, Franciscus odiosus jam Deo & hominibus facile libertatem amisit & Principatum, ductus in Insubriam, ibique carcere clausus angusto, qui paulò ante augustâ urbe non capiebatur. Veneti occupatis arcibus, quæ erant in stagnò, Tarvisium usque signa explicavere fœlices. Tarvisini Venetæ clementiæ memores, expulsi Carrariensibus, legem subire Reipublicæ, tantâ constantiâ, ut nec fidelior in posterum gens ulla reperta, quæ vel in summâ rerum Venetarum desperatione, Rempublicam coleret. Galeacii tanti Principatus alluvione tumidus, Veronam enim & Vicentiam expulsi Scaligeri etiam invaserat, totius Italiæ meditabatur Imperium. Hinc odium & reprimendæ libidinis consensus Mantuanos, Florentinos, Bononienses, Venetos ad propulsandam iniuriam colligavit. Primi omnium Veneti per Padum, in Mincium (quòd in Mantuanum socium hostis primò crederetur moturus Galeacius) classem educunt, & unico conflictu classicum Mediolanensis apparatum profligant, folique Mantuam servant. Fortitudini adicere clementiam: Franciscus namque Carrariensis Junior dictus, qui fugâ elapsus apud Bavaros latitabat, Italicâ conspiratione cognitâ, Venetias larvatus descendens, exoratâ pietate Senatus, Patriæ iterum administrationem impetravit, & beneficio Reipublicæ, imperavit denuò, ingratus iterum adversus benefactorem moliturus. Contrito Serpente, serpere cessare bella in Continenti, sed non in Mari contra Turcas, in gratiam duorum Cæsarum Emanuelis, & Sigismundi, quem à Barbaris victum, Veneti per Dalmatiam, in Panno-

Pannoniam traicere securum. Corcyra etiam Argos, Nauplia Peloponnesi Veneto adiecta Imperio. Vrbs ipsa speciosis aucta ædificiis, areâ præcipuè Rivalentinâ; & quæ ante Ædem spatatur auream, lateribus exornatur lapide instratis quadrato. Alberto Austria Duci piè & civiliter frustulum Protomartyris, in æde quiescentis Benedictinâ, eslagitanti, sanctâ incivilitate negavit, ne Facta confunderet Reipublicæ. Rupertum Imperatorem cum coniuge Venetias venientem; nec longè post Francorum Regis nepotes, solito excepit hospitio, & in Apolline tractavit. Tandem ætate ingravescente, Anno Ducatus sui x i x. occubuit; cuius funus frequens civitas ad Fanum extulit Gemellorum, sub Horologio.

Sansevinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianns, Io: Bapt. Cont.

EPITAPHIVM.

*Quisquis ad insignem tumulum tua lumina stectis
Ingentem cui cineres hac marmora servant
Contemplant Ducem. Princeps hic ille per omnem
Venerio volitans fama Antonius Orbem
Qui tribus hanc urbem lustris, totidemque per Annos
Rexerat, eternis muniens ea tempora factis
Tarvisina sue Castella & mania matri
Reddita, Dyrrachium, Corciraque & oppida fortis
Plurima parta manu, pœnas sibi sumpsit ab illo
Quem genuit nomen metuit dum perdere iussi
Ipsius ut clarum micuit clementia fidus
Reddidit Vngaria Regina sceptrum suorum
Raptadolis; ne triste iugum Furlane subires
Obstitit; Italiam pacavit multa per oram
Turbida, post terris abiens se se intulit astris.
Mille quadrigenti Christi cedentibus Annis
Institit atradies vigesima trina Novembris.*

Ad latus huius Mausolæi, aliud habes, structuræ minoris, in quo acet ejus coniux sine Epitaphio.

Mortuo Venerio Duce, decretum in Supremis Comitibus, proponentibus Legum Correctoribus, nè in posterum Dux Venesorum Senior noster, Italicè *Signor nostro* appellaretur; eo quod Senioris titulus plenus invidia, & patriæ libertatis inimicus teste *Sanfov. lib. x. de Princ. dign.* sed tantummodo *Messer lo Doge*, quod latinè exprimebant vocabulo *Domini*: idemque valeat Latinè *Dominus*, ac *Messer* Italicè: ut in *c. 5. lib. 1. Statut. Venet.*

Ejus Monumentum supra habes pag. 140.

MICHAEL STENVS¹⁴³
DUX LXII

*Electus die 30. Novemb. Anno 1400. Etatis sue lxxix.
obiit 26. Decemb. Anno 1413.*

INSCRIPTIO ANTIQVA:

*Sub me capta venit Genuensis plurima classis.
Saxosa & dominum me nostri pulchra Verona,
Tu quoque Patavinum, in Vicentina propago.*

LXIII

Michael Stenus D. Marci Procurator, ineunte Decem-
bri Princeps eligitur, sed morbo impediēte 14. Id.
Ianuar. Curiam ascendit eā populi lætitiā, ut Anno
integrali festivis ignium linguis, Fata futuros volue-
rint præfari triumphos. Civium gaudia geminavit
Ligurupto ex invidia scēdere, quasi cum Veneto
naturale haberet dissidium, castigatusque supplicio, quod Superi
in eum jata indignati decreverant. Bucciculus Gallus (quirem Li-
gurem

gurem administrabat) cum una & xx. triremibus ex Tyrreno navigans, in itinere naufragium passus, cum duodecim in Syriam appulit, ubi Beritum urbem occupans maritimam, violato fœdere Venetas naves in portu stantes diripit. Inde prædâ onustus in Peloponesum venit, ubi Carolus Zenus cum xi. triremibus stationem habebat, qui Ligures vincere assuetus in temerarium hostem suo more detonuit, cum à tribus Ligusticis circumventus gravi agitati discrimine, impotens ad dextrum, sinistrumque latus, & ad proram in fronte solus pugnare cum tribus triremibus, in tam perniciosâ, & impari pugna nec viribus, nec astu destitutus militari, dato signo remiges omnes, milites, nautas suæ circumfessæ triremis à dextro in sinistrum revocat latus, quorum pondere depresæ triremi, Ligures, Gallos qui in dextero latere stabant, lapsu prostrati præcipiti in subiectum mare collapsi, pars in remos impacti & transtrâ, magnâ cæde ruerunt. Hæsitante tamen adhuc de triumpho fortuna; Hermolai Lombardi adventus rem Venetam astu firmavit. Plenis velis cum duabus triremibus in hostilem classem quâ iste irrupisset, jamque inimicas contingeret, momento jussit, velorum funes incidi; quæ ventorum virapta hostilè unam retis instar involvunt, omnesque ejus milites ad unum Marte opprimunt incruentus; aliam in se isto ictu percussam cum propugnatoribus Hermolauo demersit. Quatuor horis pugnatum; tandem tremète Buccicaldo victi Ligures sex amissis triremibus, quingentis eorum cæsis, captis octingentis, in quibus *Paulus Saulus*, ac *Castermontinus* genere Gallus insignesambo. Ex hac victoriâ quantus Liguri incussus metus? ex eo constat: quod nulla amplius ab ipsis Reipublicæ vis illata. Ex Mari in Continentem Mars rediit continuò. *Franciscus Carrariensis* paternæ ambitionis hæres atque perfidiæ, primum sublatis veneno Scaligeris, cœpit armis urgere Vincentiam. Cives tyrannidem detestati, missis per Legatos clavis urbis, quos Princeps totus in vestibis albis audivit orantes, Veneto se dedidere Senatui. Monitus postea per Caduceatorem tyrannus ab iniuriâ desistere, Legatum per obscuram contumeliam, Gentium violato jure, naso ei, auribusque præcis remisit. Stenus immisissis ad vindictam turmis, sub imperio Francisci Gonzagæ Mantuani Principis, ut perfidiam iste retunderet temeritatem, divisis castris, Veronam movit eâ solertia, ut ipsâ pene die quâ cæpta est obsideri Verona, sit etiam capta, fugiente Carrariensis filio, quem prope Hostiliam captum traxere Venetias. Desperatus Franciscus ad externa conversus auxilia, *Albertum Atestinum* Ferrariensium Ducem concitavit. Huic fratrem *Alfium* exulem, libertatem & Polynesum jure repentem obicere

MICHAEL STENVS DVX LXII.

[45]

cere Veneti, cuius irruptione Ferraria ipsa metu nutavit. Albertus
 nē Carrariensium ruinā traheretur, supplex veniam petiit, & posi-
 tis armis, iubente Senatu, à fratre pacem redemit. Promotis postea
 Patavium castris, brevi ad portam S. Crucis irrepsere Veneti, in arcē
 aufugiente Francisco, cuius contumaciam abhorrentes cives, versā
 in rabiem fide, Principem in manus tradidere Reipublicæ, qui Ve-
 netiis jugulatus dignam ingratis pœnam perfolvit. Patris & Avi Fa-
 tum quinquennio post subivit etiam Marsilius, in quo domus de-
 leta Carrariensium, ne ullus superesset hæres perfidiæ. Hinc Feltri
 Bassani, Bellunique sequuta deditio. Iadera, quæ Veneto nunquā,
 domita ferro illius tandem cefsit auro, venditione pactā à Ladislao
 Pannoniæ Rege in Apuliā navigante. Siccū tamen & Sebeniccum
 plebe furente Sigismundi Imperatoris exictatā studiis, desecit: à
 quorum obsidione ut Cæsar Venetos retraheret, magno equitatu
 per Carniam ingressus, Feltrium, Bellunium, Serravallium non in-
 decora belli Carrariensium spolia adimit, expulsisque Vtino Savor-
 nianis, patriam occupat Fori Iulii. Tarvisium supererat, cuius in
 agro Carolus Malatesta cunctando magis, quā bellando, super-
 bientem rapinis hostem integro remoratus triennio, tandem
 compulsi ad inducias. Bello confecto ad pacem abiit æternam Ste-
 nus Princeps (cujus sub astro, tam latē Imperii fines Patria protule-
 rat) Anno Ducatus XI I I ad D. Marinæ sepultus.

*Sanfovinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianns, Io: Bapt. Cont.
 Doglion. Vianol.*

E P I T A P H I V M.

*Iacet in hoc tumulo Sereniss. Princeps & D. D. Michael Steno, olim Dux Venet.
 amicus Iustitiæ, pacis, & ubertatis; anima cuius requiescat in pace. Obiit
 MCCCCXIII. D. xxvi. Decemb.*

Epitaphium Marinæ Gallinæ coniugis Principis Michaelis
 Steno in Ecclesia S. Andreæ.

*Hic iacet corpus Serenissima D. Marina, uxoris q. Sereniss. & Excellentiss.
 Principis D. D. Michaelis Steno olim Incliti Ducis Venetiarum, quæ obiit die 4.
 Mer. Maii MCCCCXXII. Anima cuius requiescat in pace.*

¹⁴⁶
THOMAS MOCENICVS

D U X LXIII.

*Electus die 7. Ianuarii Anno 1413. obiit die 3. April.
Anno 1423. ætatis sue 79.*

SCHEMA VETVS.

*Vngaros bello domui, Turcarum classẽ delevi, Pyratas ubique fugavi,
Imperio nostro Tragurinum, Spalatrum, Catharam, Felstram,
Cenesamque adiunxi.*

LXIII

Thomas Mocenicus in Stenni locum subrogatur, dum
absens Legati munere Cremonæ, apud Gabrinum
Fundulum fungeretur, quæ in urbe aderant tunc
Ioannes XXI. Pontifex Rom. Sigismundus Impera-
tor, Thomas ipse Mocenicus Venerorum Princeps
electus. Post quorum discesum infremuisse dicitur Fundulus, quia
tres Summos Orbis Principes cum interciperẽ valuisset, liberos
dimisisset. Recenti huius administratione, Magistratus quidam in
Rivum altum translati: tribus mensis vel Magistratibus, quæ ibi

ab

ab initio fuerant, addita quarta Prosenetica scilicet, vulgo Missetaria. Erectæ ad id ædes amplissimæ, quæ Ferrariæ imminent ripæ in quibus, quatuor continentur Magistratus. Fuit illic antiquum urbis vestigal: mox ex uno duo vestigalia facta, rerum terrestrium quod immobile perseverat, & rerum Maritimarum, ad sanum Trinitatis translatum. Nec diu Civitas in otio fuit; bello in Carnorum ora renato ex Vtinenfium discordiâ, Savornianos reposcente populo; eorum restitutionem Techo contradicente Patriarcha Aquileiensi, quo devicto, Sacilium, & gradatim tota Fori Iulii provincia ad libertatem rediit sub Venetorum Imperio. Lætitiâ clades temperavit ex incendio recepta, quo Aurea D. Marci Ædes correpta. Templum cum proximis ædificiis egre defensum. Ducarium verò cum vetus diruendum, & in meliorem formam ædificandum pœna prohiberet pecuniaria à Patribus decreta; publicum privato comodo præferens Mocenicus Princeps, aurum clanculò in Senatum tulit, propositaque de instaurando Ducario lege, ornatu sumptuosiore; Triumviri Advocatores multam exegere violati decreti; quâ continuò Mocenicus solutâ, actione non destitit intentatâ, donec penâ abrogata Senatus juxta Principis voluntatem, Ducarium decrevit instaurandum. Sub hæc tempora Petrus Lauredanus totam Dalmatiam jugo excusso Pannonico, Reipublicæ dominationi restituit, postquâ per Annos oppressa quinquaginta octo barbaræ genti paruisset. In Hellespontum postea sceleriter trajectus Turcas piratas ad Callipolim adeo contrivit, ut totius penè Classis incendio multaverit. Annos decem, & Menses tres Rempub. cum administrasset Mocenicus, ad Gemellorum ædem abiit, cineribus Mausolæo exceptis; eloquentiæ ad posteros, & vaticinii memoriâ celebris, ne pro terrestri imperium Respublica negligeret navale.

Lege Sabellicum, Ioannem Bapsistam Consarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinianum, Sanfovinum.

E P I T A P H I V M.

*Hæc brevis illustri Moceniga ab origine Thomam
Magnanimum tenet Vrna Ducem. Gravis iste modestus
Iustitia, Princepsque fuit, decus ipse Senatus
Æternos Venetum sisulos super æstra locavit.
Hic Teucrum sumidam delevit in aquore classem,
Oppida Tarvisi, Ceneta, Feltrique redemit.
Vngaricam domuit rabiem, Patriamque subegit
Inde Fori Iulii, Castarum, Spalarumque, Tragurum,
Æquora piratis patefecit clausa peremptis,
Digna polum subivit patriis mens fessa triumphis.*

148
FRANCISCVS FOSCARVS
D U X LXIV.

Electus Anno 1423. obiit 9. Octob. Anno 1457.

ELOGIVM VETVSTVM.

*Post mare perdomitum, post urbes Maris subactas
Florentem patriam longævus pace reliquit.*

LXV.

INter ambitus & præfationes Marini Caravelli, Petri Laurèdani, Franc. Barbari, Fantini Michaelis, Albani Baduarii, & Iacobi Trivisani, qui Annorum pondere, & meritorum virtute, jure sibi debitam asserebant chlamidem, Franciscum Foscarum florenti adhuc ætate, & qui omnia Fortunæ incrementa suæ debebat virtuti, ad thronum Astra vocarunt ab augure in Ægypto, Francisci genitori prædictum, eâ populi gratulatione, ut hastarum certamina, aurigationes, variique generis spectacula, per Annum integrum, in singulos dies festos fuerint instaurata. Tullius iste Venetus non orationis lasciviâ, quæ publicæ est argumentum luxuriæ, sed virili fortique sermone, producere cum assumpsisset terrestres Reipublicæ terminos, juvenis adhuc Quadraginta

ginta virali præfset Concilio, Vicentinos in fidem & tutelam afumendos adversus Carrariensem, Senatu eà Thomæ Mocenici indignatione suasit, ut postea Dux creatus Consiliarios monuerit, diligenter adverterent, Foscarum in Principem non eligere, & ab ejus suadâ & oratoriâ cavere. Ter ad Reges Legatus, primò ad Sigismundum Imperatorem cum Antonio Cornario, & Thomâ Mocenico Duce futuro inducias retulit quinquennales. Inde à Mehemete Turcarum Rege singulariter vocatus, legatus abiit, & pacem firmavit non minus Reipublicæ, quàm Bizantino Cæsari utilem & necessariam. In patriâ restitutus, navigationem, negotiationem, cum Orientalibus certis legibus ordinavit, quibuscumque apud Patres promeruit, ut Procurator crearetur D. Marci Annorum quadragenarius, quâ ætate nullus adhuc tantâ fuerat afsecutus dignitatem. Orator tandem ad Martinû V. R.P. coram Constantiensi Concilio adorationem solvit eâ pietate, & religione, quæ Rempub. comprobaret Christi filiam, & Petri advocatam. Princeps dictus pluribus urbem ornavit ædificiis, præcipuè Rivoaltina porticu ex integro restauratâ. Foris ut tyrannidem comprimeret Philippi V.C. Mediolanensis, qui Florentinos fatigabat, post legationē, bellum indixit, & Duce Francisco Carmignola Brixia occupavit. In agro Cremonensi alternante Fortunâ; cædes hinc inde repositæ. Ad Macclodium agmine pugnatum universo, pari ardore & astu. Post duas horas acies steterē immortæ (Fortuna dubia quid ageret) donec repetito certamine, ad Venetos declinavit, occupatis impedimentis eorumque Duce Malatesta, cum octo millibus bellatorum, quos omnes Senatu inconsulto, perfidus Carmignola libertate donavit, ne Philippum veterem dominû Principatu spoliaret. Coactus tamen iste pacem precari, Bergomum, Brixiam, aliaque Cremonensis agri oppida, Venetis, jure belli permittit. Hæc fortis, dum domi ferro tentatus Princeps Foscarus cum ex Ducario in Ecclesiam descenderet, ab amante Andreâ Contareno repulsam passo præfecturæ maritimæ, etiâ sub percussoris gladio cecidisset, nisi ictû avertisset Senensium Legatus. Facinus cû furor excusaret; placuit præscissâ manu vitam adimere, ut sacrum Reipublicæ Caput nulla causa profanum fieret. Marorem auxit expugnata à Turcis Thesalonice nunciis; in quos, furente adhuc bello Insubrico immissa Classis Chrysolim & Casandrû, in Asiæ litore, eripuit barbaris, castigatisque piratis, communicationē Adriaticum Ægæo restituit. In continenti ad tyrannidem cum rediisset Philippus, Florentinæ incubans libertati; Carmignolam obicere Patres cum pedestri militia; in Pado verò Nicolaum Trivisanum; cujus classis a Ligure circumventa (qui duce Grimaldo, secundo

amne, noctu irruebat) Carmignolam advocavit auxiliatorē. Risit iste Trivifani ignaviā; unde ab utraque Padi ripa Veneta oppressa navigia in prædam cessere irruenti, desideratis octo millibus hominum. Hinc perfidiæ tertia in Carmignolā accessit suspicio. Excitatus à Cavalcabove strenuo milite, qui parvo manipulo Cremonæ portā infederat, negavit auxilia. Spetie itaque cōsiliū, Venetias accitus, & vinculis datus, quæstioni subiectus, cum reintegratam satertum cum Philippo amicitiam, morte perfidiæ diluit. Postquam Senatus mensibus octo supplicium distulisset ducentis Senatoribus jam præcognitum; unde æquè mireris Venetam taciturnitatem, & iustitiam. In Ianuenses postea instructis xx. triremibus sub Petro Lauredano, ad sinum Repalitanum concursum, ubi Spinula occurrat paribus armis, & odiis. Brevis pugna fuit, sed grandis victoria. Astu namque Lauredani deceptus Spinula, amissa classe, vivus trahitur in triumphum. In Vallē Tellinam postea arma conversa, ubi victor Georgius Cornelius, dum per ignaviā custodiam castrorum negligit, à Picinino circumventus cæsus occubuit cum tribus millibus hominum. Ad Padum tamen Legati manibus parentatū, Cafalis & Brixili arcium everfione. Brumâ sequenti pax agitur, & dubia protrahitur per Annos quinque; donec Venetis antiquâ cōditione Brixia, Bergomo, Veronâ relictis Philippus quievit, despofatâ Francisco Sfortiæ, quæ ex hoste generum ascivit, Blancâ nothâ suâ cum dote urbis Cremonæ. Ravennates etiam pulso Hostasio Polentone tyranno, & Cervienses missis ad Foscarum Principem legatis, Venetæ se commendavere tutelæ. Tanta erat vel apud populos longè remotos Reipublicæ existimatio, ut sponte ejus legem reposcerent. Lætitiam geminarunt nuptiæ inter Jacobum Foscarū Principis primogenitum, & filiam Leonardi Contareni q. Petri invidiâ non minore, quàm apparatu celebres. Ponte extructo publicio inter SS. Samuelis, & Barnabæ ripas, ut equestri pompa in ædes Contarenas transfiret sponsus, mare calcavit cum tercentis equitibus ultra calones & famulos, serico indutis coccineo cū dofualibus vermiculatis & lemniscis aureis; interim remigante *Buc-centario*, in quâ cum Sponsâ sedebant Matronæ ostro, gemmisque fulgidæ, ex eâ magnam conscenderunt Foscarorū edem inter symphoniam & choros, ubi legitimè celebratis nuptiis, noctem inter choreas traduxere sequentem, accensus ubique cæreis & facibus, more regali. Nudiustertius, procurante Comite Francisco Sfortia, apertum est Torneamentum, in quo certarunt præclarissimi Duces, qui ex totâ Italiâ convenerant, in præmium victoriæ Panno designato Coccineo Aureorum 140. Principe postea jubente Foscaro, repetitum est Hastiludium, in quo per biduū velitari hasta lusit ipse

ipse Sfortia. Supra quadraginta hominum millia in platea D. Marci adfuere spectatores. Estuaria porro Fortuna, quæ nec semper claro æthere fulget, gaudiû Principis, filii calamitate revolvit. In quæstionem à Decemviris evocatus, accusante infimæ plebis homine Michaelè Bevilacqua, Jacobus Principis primogenitus munerà à quibusdam accepisse Regulis, quia ad diem non affuit (teste *Sabellico*) absens damnatur: ejus postea vulgatà innocentia, ex Tergeste, quò se contulerat, publico decreto Tarvisium revocatur cum facultate, ut etiam ex urbe egredi liceret, & in Melitana descendere prædia. Mox verò hominis innocentia probatà Tarvisio in patriam restituitur. Minimum tamen rigoris sui remittente Fortuna, quæ ut sævire cepit, semper crudelior urget; novâ quæstione innocentiam vexavit nobilis adolescentis; quasi auctor iste fuisset cædis noctu patrata, Hermolai Donati Triumviri Advocatoris, dum ex Curia domum repeteret (Præfuerat iste Foscarî inquisitioni tanquàm Advocator Communis) ex hoc violenta suspicio cum Foscarum quasi reum accusaret homicidii; acerbissimæ quæstioni subicitur, & quamvis negatione constanti obiecta purgaret, Naupliam iterum relegatur; donec pœnitentiâ ductus Nicolaus Ericcius mandavit moriens publicari, se in vindictam interfecisse Donatum, quia eo declamante tanquàm *Communî Advocatore* Ericcius ipse damnatus fuerat à Quadraginta Virali Collegio. Hactubà voluit Deus Foscarî purgari innocentiam; in gratiam justissimî genitoris, & innocentissimî filii. Cœpit exinde Princeps vitam meditari privatam, unde Consiliariis significavit, de successore providerent, qui Rempublicam frælicius administraret. Illi verò abdicationem maturè consideratam, nocuam potius, quàm utilem Reipublicæ unanimes reiecerunt. Clavo itaque reassumpto Reipublicæ, ad Sigismundum Imperatorem Veronâ transeuntem, duodecim designatis Legatis cum decem Aureorum millibus mutuo datis; non minus fortis, quàm pius, sacrà eloquentiâ ad tutelam Eugenii Romani Pontificis excitavit Senatum, adversus Sfortiam V. Comitem Mediolanensem, cuius insidiis circumventus Papa, Româ fugientis more seceserat. Misit insuper sex triremes Byzantium, quibus Ioannes Paleologus Imperator cum Patriarchâ, & Primatibus Constantinopolitanis ad nonningentos traiecere Venetias, pro unione Ecclesiæ Græcæ cum Latinis, quam Eugenius IV. P. R. procurabat in Ferrariensi Concilio. Per sex dies submisit cibaria Foscarus, æreque publico paravit hospitium eâ pompâ, quâ Romani exceperant Augustum. Eodem tempore in Cathelanos qui sciente, & minimè prohibente Alphonso Rege

Neapolitano ad rapinam in portubus latitabant Calabriae, armavit Antonium Diedum, Franciscum Quirinum; quorum alter dum Astonium in ora Ferrentina, rapacissima gentis asyllum expugnare conatur, procella exorta horribili, cum tota classe littori alliditur, fitque miserabile hostium spoliū. Legatus alter Ant'barim Aegypti urbem non levi commisso conflictu, è manibus Turcarum extorsit: auctaque classe sub imperio Aloysii Lauredani Amurathem fatigavit eā tempestate, quā contra Infidelem arma sumpserat Ladislaus Rex Poloniae. Sfortia verò celebratis nuptiis, Cremonam dotis nomine acceptam cum Venetorū tutelae commendasset, Philippi arma in se concitavit. Veneti non immemores quid Sfortiae deberent, in Philippum prius monitum, signa intulere tanto impetu, ut post brevem sed cruentissimam pugnam, castris exutum, caesisque quatuor millibus equitum, intra muros reicerint, spolia verintque oppidis omnibus agri Cremonensis, brevi etiam toto imperio; nisi Sfortia ex invidia Eugenii R.P. & Alphonsi Regis Neapolitani, Philippi partibus improbe se addixisset. Anno sequenti Philippus moritur, ditionum suarum haerede scripto Francisco Sfortiae; Alphonso reclamante, qui impotens propriis viribus dominium assequi Mediolanense, in Venetos opē denegantes irrupit voce magis, quā ferro: vulgato edicto ut Gens Veneta Regno excederet. Iniuriam vindicarunt Victor Capellus & Aloysius Lauredanus ora Apuliae incensa maritimā, demersa classe in portu Melfanae, urbem ipsam expugnassent: ni à Patribus revocatus fuisset Legatus qualicumque vindicta contentis. Tantā humanitate victi Italiae populi, praecipue Laudenses, Placentini, Anconitani Veneto paruerunt. Mediolanensibus ex adverso urgentibus urbium restitutionem, responsum: *Venetos omnia reddituros, cum eis tantum auri restitueretur, quantum Vicecomitum superbia, & rei aliena libido auaritia extorserat.* Propterea evocato in subsidium Sfortiae, mercedem navandae operae, Principatum promittunt. Cum eo, vario Marte certatum: pactum tandem Insubre prodito: ut quidquid ultra Abduam Padumque caperetur, illicederet: quidquid citra, ipsi tenerent. Tantis fociis oppida omnia brevi cessare. Allobrogum Ducem pro Mediolanensibus pugnantem Bartholomaeus Coleonius profligavit. Mediolano imminabat Sfortia; cum Veneti suspicati unius Principis ambitu totam pessundari libertatem Italiae; Mediolanensibus tentarunt Sfortiam reconciliare: renuentem gladio reprimere. Pronior tamen Sfortiae fortuna fuit, Mediolanensibus turbide rem suam gerentibus, & contumeliā in Venetos auxiliatores lascivientibus, opinione citius in victoris potestatem venere. Crescentis potentiae metus, vel invidia Alphonsum Neapolita-

politatum Regem, Ludovicum Allobrogum Ducem, Foscarum Venetorum Principem, Guilielmum Montisferrati dominum armavit in Sfortiam. Iste Florentinorum innixus opibus, Mantuanâ subnixus amicitia se obiecit intrepidè. Velitationibus hinc inde certatum; donec à majoribus cladibus temperatum ad nuncium amissi Byzantii. Eum obsesurus Mehemetes Turcarum Imperator arcem extruxit ad Bosporum non longè ab urbe. Qui opus impedire potuerant Græci nullo negotio, promoverunt suspectis cæmentis, atque cibariis: tantus erat vel à Turcis metus, vel à suæ civitatis munitione fiducia. Vere ineunte, urbem vallo cinxit, 13. milliarium ambitus; Illam propugnabant sex millia Græcorum, tria Venetorum ac Ianuensium adversus Turcarum ducenta quinquaginta octo millia, & navestercenas ac viginti, duce Amurate: illinc Constantino Helenæ filio: qui ab alio Constantino tantum fortitudine & fortunâ diversus, quantum Anni millecentum & viginti inter primum & ultimum recurrere supputantur. Habuit civitas in propugnatoribus Hectorem suum, sed temporaneum, Io: Iustinianum cognomento *Longum* natu Ligurem, qui navium præfectus, Græcorum miseratus ignaviam, urbis tuendæ curam suscepit tantâ fortitudine, & industriâ, ut illa tantum hoc destituta ceciderit, sicut eo steterat propugnante. Veneti suo & totius Ecclesiæ periculo moniti, viginti rostratarum classem traducunt, quibus totidem onerarias adiungunt Romani, Ligures, Neapolitani, Iacobo Lauredano duce, qui navibus præmissis, ad portus custodiam, ad Hellesponti fauces irruit in Barbaros. Clamore pugnantium excitus Paleologus irrupit & ipse, sed CCC armatorum millibus fortis Turca, Græcos facile propulsavit. Pugnatum iterum Mari strenuè, sed iusta causâ minimè placuit irato Deo. Quarto Kal. Iunii, feria 3. ante festum Corporis Christi, urbem pulsante Barbaro, Iustinianus Longus sagittâ leviter in crure vulneratus, nullo qui loco suo præfset, imprudenter relicto, quasi vulnus obligaturus recedens, frustra eum enixe rogante Imperatore, Peram, Chium inde traiecit, ubi ad se rediens, ex mæore & flagitii recordatione obiit, initio susceptæ propugnationis, supra hominem fortis, in fine, infra mulierem ignavus & abiectus. Græcis ergo magis fugientibus, quàm repugnantibus urbs capta. Constantinus Imperator vulneratus abreptus à multitudine conculcatus interiit & obrutus. Quadraginta hominum millia trucidata: sexaginta millia capta & vendita. Eorû thesauri refossi cessere Turcis. Ligures eodem die etiam non rogati Peram Mehemeti reddidere, meritò ab eo bonis omnibus exuti; qui si Græcis vires suas coniunxissent, Turcas magnâ gloriâ repulissent. Sed pecuniæ avidiores

diores quàm gloriæ, utramque perdiderunt milites turpissimī, sordidissimi mercatores. Foscarus de suorum civium salute sollicitus Bartholomæum Marcellum ad Mehemetum misit, qui publico nomine cives suos, eorumque bona repeteret: omnia benignè impetrata, imò & pax, quam nec probare; nec rejicere voluere Patres, exemplā expectantes Principum Christianorum. Imò Lauredanus amisso Byzantio, circa Eubœam, quatuor Turcarum triremes, biremes tredecim oppressit; earumque remiges in terram delapsi à proximis accolis trucidantur. Ad majora cum aspiraret Nicolaus P. R. bellum Insulicū, quod inter Sfortianos gerebatur & Venetos, tollere statuit eà conditione, ut Venetis restituerentur quæcumque præter Abduæ Glaream Sfortia cepisset: quo facto, Mediolani imperium Sfortia longā posterorum serie retinuit. Die publicatæ pacis, Principem Foscarum Romanus Pontifex aurato ense, balteo, pileoque donavit; domum munera referente Nicolao Canaliō, qui Oratoris titulum Romæ gesserat. Venetias tunc apulit Dux Austriæ, frater Imperatoris, cui obviavit Princeps in Buccentauro, cum Patribus, ædibusque excepit Estensibus. Venere etiā Aloysius Aquileiensis Antistes, Petrus Barbus Cardinalis, Christi Vicarius futurus; utrique obviam itum magnis honoribus: sed longè majoribus Federico Imperatori, & Leonoræ coniugi. Præter Buccentaurum aureo instratam panno, quā Princeps cum Patribus vehebatur, quatuor grandiora navigia à puppibus auro, cætera purpurā adoperta sequebantur. Longo inde ordine succedebant triremes, Ganzariæ, Paraschermitum & viginti, cantoribus ubique dispositis. Ad Clementis ædem processit Foscarus, ubi ex Estensi navi Imperatorem excepit in Buccentauro, aureoque throno locavit: ipse senex juxta assedit, per mediāque urbē ad Aedes Estenses deduxit. Leonoræ, Ducis coniunx, matrona insignis, ducentæque patritæ eleganti formā, gemmis, purpurā, auroque fulgentes cum Buccentauro occurrerunt ad D. Nicolai sanum, inde ad Domum Vetturiam in vico S. Eustachii deduxere, mane vespereque salutantes. Ludi, Choræ editæ in aula maiori, in quibus uterque ad tibias lavit. Bulla adhuc aurea tribus prædita gemmis, duorum millium, ac sexcentorum aureorum pretio, Leonoræ donata, unā cum palliolo, & stragulo cunali unionibus intexto & margaritis. Dux Foscarus Imperatorē epulo excepit lautissimo. Plura intercedenti Imperatori Foscarus auctoritate Senatus non dissensit, duobus exceptis: Ordine scilicet patritio in gratiam *Augustini Ciera*, cognomento *dal Banco*, & restitutione *Andrea Donati* Cretenſi administratione submoti ob suspensionem amicitia cum Sfortia Insulicū V. Comite. Vtrumque negavit iustissimus Princeps, quam-

quamvis Donato arctissimo sanguinis nexu iunctus, cum ei filiam nuptui dedisset. Laudavit Cæsar legum observantiam, & zelum Principis, ad quem inter gravia colloquia dixisse fertur: *se perpetuò Venetorum amicum futurum, omniaque eis prospera nunciare. Cautè tamen Posteros observarent Austriacos, à quibus plures calamitates prævidebat per armorum fragores, Veneto infligendas imperio.* Quod plenè adimpletum sub ejus filio Maximiliano. Imperatore abeunte, ad sustinenda Insubris Bellionera, lex lata: ut ultra Decimas Urbani ædificii, quas sub hoc Principe Veneti in publicum errarium conferre coacti: Urbani omnes ac Peregrini iudices in Magistratibus constituti, Scribæ, Ministri, Artium Legumque Patavii Professores publicum merentes salarium, vectigal Fisco penderent, gratuitamque Reipublicæ operam annui Magistratus in urbe per sex menses proximos præstarent. Foscarus verò summæ sapientiæ Princeps, excellentis memoriæ, memor omnium, quæ post infantiam vidisset, vel audivisset, facundiâ copiosus, ingenio promptus, corporis maiestate venerabilis, ætate nonnagenarius, postquam summâ cum laude Anno triginta quinque, Reipublicæ præfuisset, aucto terrâ, mari,que Imperio, Philippo Mediolanensium Duci Brixiam ademisset & Bergomum, decrevere Decemviri, ut ei abrogatâ dignitate, novus in ejus locum Princeps subrogaretur. Abrogationis non una causa, in quâ Inferi convenerunt & Superi, sed voto diverso: Astra palam, & absque insidiis; clanculò homines. Superni tubicend decreti Baptista Blasius Cremenensis Astronomus, qui pluribus ante Mensibus vaticinium per Orbem vulgavit, indixitque inexorabile Fatû, ut Foscarus olim D. Marci Procurator promotus, in locum Io: Barbis, senectutis prætextu, Magistratu remissi; legem pateretur, quam suâ facundiâ non dissuaserat. In eamdem sententiam accessere homines libidine Imperii atque vindictæ, interprete Jacobo Lauredano Petri filio incliti Architalassi, qui post fractos Ligures, Domum restitutus cû in Comitibus eloquentiâ quandoque certaret adversus Principem; æmulatio gliscebatur, quasi unus pro cunctis in Principem declamaret. Foscarus pacis avidus, æmulam tentavit conciliare familiam, nuptiis filix cum dote prædivite oblati secundogenito Petri Lauredani, qui amore captus alterius matronæ, coniugiû reiecit oblatum. Hinc angor, simulas, & geminæ mortis suspicio familiâ Principis fatigabat: quod per idè tempus Petrus Lauredanus, Padanæ classis præfectus, Ducis Mediolanensis veneno peremptus: eiusque frater Marcus Eques, & Advocator Communis, repentinò Fato sublatus, dum ex mandato Decemvirum, de violentiâ inquireret in Andream Trivisanum Ducis generum, & provisorem Lemniaci, quasi Mors poculo indi-

geat,

geat, vel spatio, ut homines interficiat quinquagenarios. Iniurias omnes quamvis imaginarias non tam ad animum revocaverat. Iacobus Lauredanus defunctorum nepos, quam in abecedarium vindictam quærens opportunam. Nec fera defuit. Adscriptus inter Decem viros cum Triumvir occurreret, observata Ducis absentia in Collegio, vel in Senatu, causari coepit cum Hieronymis Barbado & Donato collegis Triumviris iacturam, quæ ex senio & absentia Principis subiret Respublica, nec tanto vulneri occurrendum quam novi Principis subrogatione. Hac sententia abrepti, vel quod longævi tæderet Principatus, unde solito plures essent ambientes, arcanum aperuere Consilio, exacto silentii iuramento, ut ad declinandum rumorem populi, qui per Annos triginta quinque Foscarum venerabatur, auctoritate Supremi Consilii, Decemviris Senatores adicerentur vigintiquinque, quorum voto & consilio arcanum cribraretur gravissimum. Placuit propositio absque ulla contradictione Comitii, unde adiecti Decemviris Senatores viginti quinque, inter quos Marcus Foscarus Principis frater, cui ne suspicionem injicerent rem agi contra familiam, si eum præterirent, ad Comititia vocarunt, vocatum in cubiculo clausere vicino, sub pœna capitis Sacramento adstrictum ad silentium; vel spe successionis & Principatus, quæ ad leniendum dolorem fraternum in eo verisimilis erat, lactarunt, ut mutesceret. Illa namque cautela ad versus solû Marcum præsumptio erat violenta, eo in conclavi Foscam agitari familiâ. Lege itaque degradationis proposita, quasi Respublica trunca jaceret & sine capite ob Foscarum senectutem; Senator obicit prudentissimus, considerando rem novam, plenam discrimine nec intra scandalum, per homines finem imponi ei dignitati, cuius auctor est Deus. Dei namque gratia ducem dixere Patres nostri. Sponsus Reipublicæ Princeps si ab eâ non est divertire permixsus, quàm coniuge permittente? quomodo eo inscio & invito ipsa poterit divortire? Sola Mors finem fecit, finem faciet. Erectus ad thronum, cum gloriâ, iniuriâ maiori expellitur indictâ causâ. Senectus non est hominum culpa, sed natura; imò natura venerabilis partus, cui ex lege divina, adoratio imposta sub panâ omnium gravissimâ, si vis longævus esse super terram. Cani sunt sensus hominum. Satis nobis quod canitie venerabili Princeps nox excites in exemplum. Senem abijcitis, abijcite vosmetipsos, senes futuros. Gleriosum quia longævum damnatis principatum, facite ergo anniversarium, vel Menstruum. Senem declamatis inutili propterea reinstituendum; Auctorem accusate Naturâ; eum redarguite, quod terminos ipse constituerit, qui præteriri non possunt. Novum hoc genus homicidii, Parricidii sepulchro præcurrere, & vivo, tantoque Principi nugas canere. Idem omnibus; calamo vel ferro scivire, & minus benemerito Principi vitam auferre, quàm diadema, Quibus

Quibus omnibus præteritis, die 20. Octob. 1455. degradatio decreta, & per Iacobum Lauredanum decreti auctorem, tanquam hebdomadarium Triumvirū significata, *atatem accusans, quæ consilium illud Decemviris suaserat. Post multos animi, corporisque labores, quibus per triginta quatuor Annos Rempublicam gesserat tantæ cum gloria, optatam quietem, quam ipse repetitâ abdicatione sponte procuraverat; nunc exaudiens, tanquam è turbido Mari in portum delatus, Mille & quingentis ducatis annuis contentus, mirabili obedientia ad posteros testimonio, perciperet. Eius enim divinas laudes atque virtutes nulla Ætas unquam conticesceret. Foscarus ut constanti, infractoque erat ingenio, nil animo commotus, ad Lauredanum hilari conversus vultu, ait: Quis credidisset extremis vita Annis, Foscarum indictâ causâ ex throno evocari? Causâ inquam indictâ, publica namque si hoc urgeret utilitas; ingratus essem & iniquus, si Rempublicam bono haud præferrem privato. Amplissimi Magistratus decreto (quando ita placuit) obsequi paratus sum; privatamque vitam, quæ iam cursum implevit, curis agam solutus, qui publicam administrationem (absit verbo invidia) per eos Annos feliciter gessi. Postridie summo mane, Insignibus ducatus Depositis, monitus à Consiliariis per scalas descendere ocultas negavit, sed per Giganteos gradus magnâ propinquorum, affiniumque stipatus catervâ, & populi commiseratione, quum Scipionis innixus ad infimos scalæ gradus pervenisset, *Aliorum iniquitas (inquit) me hinc expellit, quomæca merita perduxerunt, Ac per medium forum multitudine refertum populi transiens, parva cimba cum Marco fratre ad domesticos lares, in vico S. Pantaleonis delatus, paucos post dies, auditò campanarum sono de novi Principis creatione, lætitiâ, magno ædito gemitu, generosus ille spiritus vinculis mortalitatis solutus ad Superose evolavit. Defuncti coniunx cadaver Senatui negavit ad sepulturam, volens suâ dote funera solvere, nec nisi coacta reddidit. Ducalibus insignibus Respublica funus ornatum voluit, & quæ vivo abstulit, defuncto restituit, lege latâ Supremi Consilii, nē amplius contingeret; duorum millium ducatorum multâ decreta cum dignitatis spolio, in eum, qui Principis depositionem, exceptâ perfidix causâ, disputandam assumeret. Princeps Principem novo exemplo comitatus est ad sepulchrum, sed sine insignibus, in habitu Senatorio; quia cum unicum caput corpus habeat Reipublicæ, unicumque diadema unitatis argumentum; Insignibus decorari haud poterat vivens Princeps, quæ ex S. C. Principem ornabant defunctum. Laudavit eum in funere Bernardus Iustinianus nepos S. Laurentii Venetiarum Proto Patriarchæ, Leonardi Procuratoris filius, audiente novo Principe cum Senatu; adstanteque usque ad ultimum vale, Sancto Bernardino Senensi, qui Foscaro fuerat à secretis Confessionis. Sepulchrum ex pario marmore**

more auroque purissimo, in æde Minorum, ad Aram Maximam posuere Nepotes cum sequenti Epitaphio.

Accipite Cives Francisci Foscarì vestri Ducis imaginem, ingenio, memoria, eloquentia, adhuc iustitia, fortitudinem animi, si nihil amplius, ceterè summorum Principum gloriam amulari contendì. Pietati erga patriam, meæ satisfeci nunquam. Maxima bella pro vestra salute, & dignitate, terra, marique per annos plusquam triginea gessi, summa felicitate confeci. Labentem suffulsi Italia libertatem, Turbatores quietis compefeci; Erixiam, Bergomum, Ravennam, Cretam Imperio adiunxi vestro. Omnibus ornamentis patriam auxi. Pace vobis parva, Italia in tranquillum fœdere redacta, post tot labores exhaustos, atatis anno LXXXIV. Ducatus quarto supra tricesimum, Salutisq̃ue MCCCCLVII. Kal. Novemb. ad æternam requiem commigravi.

Vos Iustitiam, & Concordiam, quo sempiternum hoc sit Imperium, conservate.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius, M. S. in Bibliotheca Thronà, & Cornelia Piscopia, Dogliani Vianol. Spondanus.

Geminam coniugem Foscarus habuit, & cum primà defunctà thronum ascendisset, novam duxit..... Nani non sine murmure: quasi cœlibatus aptius Principi conveniret quàm coniugium.

Nummisma Foscarì Ducis.

Supra habes pag. 148. cujus in fronte nomen & Imago affabre sculpta; à tergo Veneria fedet inter Leones cum parmà Leone insignitâ, qui symbolum Reipublicæ. Tenet dexterâ gladium evaginaturn, supremæ suæ potestatis argumentum, more Regum, qui solum Deum ultorem habent & iudicem. Quod ad differentiam Veneti Ducis, qui (teste *Agnatiolib. 2. Exempla Venet.*) vaginâ aureâ reconditum pone gerit: ut nec celeritatem ad ulciscenda facinora præmaturam significet; nec auctoritatem supremam; unde sui arbitrii non esse totam Rempublicam, sed subsequenter Senatus summam esse potestatem: quod etiam Consulum Romanorum præligati fasces ostendebant. Iacent sub pedibus eiusdem Reginæ, in eodem nummisinate, *Invidia*, quæ sibi viscera agitata discerpit, & *Mars*. Argumentum: ad tantam Maiestatem conscendisse *Venetia Magna* (hæc ibi epigraphes) Violentiâ devictâ & Invidiâ Principū exterorum. A. N. cœlatoris hic habes nomen. Quæ cum auspiciis Foscarì Ducis & consilio contigerint: sibi jure adscribere valens, modestiæ plenus, Patriæ transcripsit & Reipublicæ. Eundem symbolum marmore sculptum habes in porticis Ducalis Palatii, quæ
foro

foro eminent deambulatorio, erectis ab eo angulo, ubi torquentur malefici, usque ad Portam Principem, templo inhærentem, sedente Foscaro: quâ in portâ ejus occurrit imago lapidea cum insignibus Foscaræ gentis, & hieroglyphicis hinc inde positis virtutes annuentibus ejusdem Principis.

INSCRIPTIO

Posita in aulâ Scrutinii, sub insignibus Ducis Francisci Foscarî.

Qui Patriæ pericula suo periculo experiant, Hi Sapientes putandi sunt. Cum & cum, quem debent honorem, Reip. reddant, & pro multis perire malunt, quàm cum multis. Etenim vehementer est iniquum: Vitam, quam à Naturâ acceptam propter Patriam, conservaverimus naturæ, cum cogat reddere patriæ, cum voget non dare. Sapientes igitur existimandi sunt, qui nullum pro salute Patriæ, periculum vitant. Hoc vinculum est huius dignitatis, quâ fruimur in Republicâ: Hoc fundamentum libertatis: Hinc fons æquitatis mens, & animus, & consilium, & sententiæ civitatis posita est in legibus. Vt corpora nostra sine mente; sic civitas sine lege, suis partibus ut nervis, ac sanguine, & membris uti non potest. Legum ministri, Magistratus, Legum Interpretes, Iudices, Legum denique accirco omnes servi sumus, ut liberi esse possimus.

160
PASCHALIS MARIPETRVS

D V X L X V .

*Electus die 30. Octobris Anno 1457. obiit die 6. Maii
Anno 1462. atatis 77.*

· MONIMENTVM ANTIQVVM.

Me Duce Pax Patria data est, & tempora fausta.

LXVI

Pvcatum præsantibus Marco Foscaro defuncti Principis fratre, Christophoro Mauro, Paulo Throno, Paschalis Maripetrus ex D. Marci Procuratore Dux creatur. Postquam æquè clarus togà, & sago, Orator Reipublicæ duos adorasset Romanos Pontifices Nicolaum V. & Calixtum III. Legatus in castris adversus Insubres juratà pace, tunc domi sederet inter Sapientes. Vnus iste & solus, qui post abrogatam filiorum successione, Princeps Principem comitaretur ad sepulchrum. Sanum in eo ingenium, nihil ficti habens vel simulati, pacis studiosus, religionis zelantissimus cultor, scelerum infectator acerrimus, pacem à Foscaro Principe quasi per manus acceptam, nec domi nec foris violatam tradidit successori.

fori. Sub hoc Principe revixere Athenæ, & mortui visi sunt vivere, ac typis loqui tantâ frequentia, ut sub iudice lis vigeat acerrima; an expedierit Librorum impressio? cum per eam quasi per cursorem & tabellarium Calvinus, Lutherus, aliæque Averni furia viam sibi straverint, & per typos ictu oculi, Mundum deceperint. Anno sui Principatus secundo, throno erecto in foro D. Marci, Comitem inauguraravit Goritiæ, ritu prisco, & solemni. Semel in hebdomadâ ad Iudices descendens pedaneos, iustitiam urgens, & Viduarum tutelam, toto suo principatu nunquàm dicitur aberrasse. Eius leges quasi Cœlo delapsas, & Dei digito exaratas populus veneratus, etiam post mortem testatum voluit vel in sepulchro. Per lustrum Reipublicæ præfuit, sed non explevit, pace Vrbi non Orbi relicta. Eius cineres custodiunt Monaci, Sanctorum in æde Ioannis, & Pauli.

E P I T A P H I V M.

Paschalis Maripetrus P. Maximis Reip. Senatoribus bonitate & eloquentiâ semper par, Religionis ac rerum usu, nulli secundus, & cum iis laudibus in civitate, in locum Francisci Foscarî adhuc viventis à patribus suffectus, quod antea domi debilitatum erat, suâ auctoritate in pristinum statum divinitus restituit. Vixit in Principatu An. v. Mens. vi. dies 6. Obiit MCCCC LXII.

Nummisma Paschalis Maripetri D. V.

Privatum quidem; in quo Imago Principis & nomen. *Paschalis Maripetrus Venetum, D. Dux.* A tergo Imaginem habes Iohannæ ejus coniugis, sub epigraphæ. *Iohanna Alme Vrbi Venetiarum Ducis a Inclita.*

Sabellicus, Petrus Iustinianns, Petrus Marcellus, Sansovinus, Io. Bapt. Contar. Pianolus, Dogliennus.

CHRISTOPHORUS MAURUS

D V X LXVI.

*Anno aetatis suae 72. Salutis 1462. Mense Maio Electus
obijt Mense Septembri Anno 1470.*

VETVS ELOGIVM.

*Iustitiam colui prius, & s̄ facta fuissens
Pro Patria in Turcas Dux morientis etiam.*

LXVII

Christophorus Maurus jam Legatus extraordinarius pro Italiae pace ad Romanum Pontificem Pium II. pietate & religione illustris, Christo patiente, Principatū obtinet, promovente. Haud enim fallitur Via, Veritas, & Vita. Vestalem virginem, Christi Sponsam cum violare potuisset, & noluisset; illibati thoriā Christo Crucifixo gratias & thronum accepit: Mauro pertranseunti caput inclinante lignea Salvatoris imagine, & gratias agente, quod thorum non polluisset Deo sacrum. Lusit populus præ letitiā in electione Mauri, cujus coniunx Christina Sanata excelsæ indolis Princeps, pietate in pauperes cæteris matronis antecibat.

teibat. Anno sui Principatus altero, evocatus Mehemetes II. à Demetrio Peloponnesi Principe in suppetias adversùs fratrem; cucurrit ad rapinam, & inter duos litigantes tertius gaudens peninsulā occupavit, exceptis oppidis, quæ in litore Venetus possidebat, quibus tandem inhiante Barbaro classis obijcitur octoginta navium, in Istimo, muro inter utrumque mare porrecto, quo ab Achaiā irumpere prohiberetur Tyrannus. Primo itaque congressu, magnā strage repulsus, ad Corinthum cladem reposuit Bertoldi Atestini cæde conspicuam. Ex tribus Christianorum millibus unus tantum superstes nostram nuntiavit ruinam. A Classiariis postea terrestri expeditione susceptā, Argos direptum, ubi Christiani iterum circumventi Naupliam aufugere cruore madentes. Refectis viribus, aleam denuò subire placuit in hostem incompositum, & prædæ intentum; qui propterea inopinatò petitus colla subdidit ad victoris saturitatem. Dum hisce eventibus vastatur Peninsula; lascivire, cœperunt Tergestini, nundinas avertentes, quæ Iustinopoli celebrari solebant. Insolentiam castigavit Senatus admotis ad eorum mœnia castris, donec intercedente Pio II. R. P. qui Tergesti Episcopus fuerat, fame domiti, pacem impetrarunt eā lege, ne in Iustinopolitanos quid novarent. Repetitā interim irrui in Peloponnesum irruptione Turca, muro destructo, quem Veneti magno sumptu, summoq; erexerant labore. Fato pari Versatus Iustinianus, & Victor Capellus, ille ad Mitylenem, ad Patras iste inito certamine, uterque cum cæde repulsus, ex mareore contabuit. Conventum interim Mantuæ agebant Christiani proceres, duce Philippo Burgundo, qui proavum insistentis vestigiis, pro Christi fide anhelabat ad gloriam. Cardinalis Nicænus Venetias missus à Pio II. & more insolito in supremis admissus Comitibus, apertā urnā fortem elusit aureo extracto globulo, officium electione complevit. Lectæ postea literæ tenoris fuere sequentis.

Pius II. Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Christophoro Mauro, Duci Venetiarum Salutem, & Apostolicam benedictionem. Quod iam pridem occulto concepimus animo, nunc in lucem venit, & omnibus patefactum est. Æstate proximā in expeditionem contra Turcos exhibimus, & Apostolicus sacer Senatus comes erit, nec deerunt robustæ militum cohortes, quæ nobis oratione pugnantis ferro dimicent. Decretum nostrum publicè lectum est XI. Kalendas Novembris, in auditorio nostro: quod promissimus, favente Altissimo, perficiemus; neque irrita invenerint verba nostra, quanto per facultate licebit, tanto fortiores in bellum proficiscemur. Comitabitur & nos, Deo propitio, dilectus filius Philippus, Burgundie Dux, ex alto Francorum genere natus, quem validas, & expertas in armis copias adducturum non dubitamus: spem non parvam in eius exercitu collocabimus, nec minorem in classe tuâ, quam paulo antè in Peloponnesum navigare

inssisti, cuius egregia facinora, & prisca aquanda mirabilibus referuntur, perseverantiam hanc in bello contra Turcos nobiscum, & cum praefato Duce, fiduciam gerimus: quoniam cum Oratore iuvita conventum est, nec dubium non habet, quin totis conatibus hoc bellum adiuvet, quod pro fide Catholica iuscum puitur. Haec quamvis magna sint, prosperitatemque haud dubiam promittere videantur, multatamen maiora, & clariora essent, victoriaeque certiore spem praesferrent, si tu ipse in bellum ires, teque nobis adiungeves, Reip. Venetae Dux, & Princeps. Multum in rebus bellicis auctoritas valet & maiestas, ac gloria Principum, terrenturque saepe magnis nominibus hostes, & fama magis, quam re ipsa dissipantur. Multum (crede nobis) afferet terroris inimicis nostris magni Burgundiae Ducis praesentia: nos quoque propter Apostolicae Sedis dignitatem hostilem metum non nihil augebimus, quod si tu pariter accesseris, Bucinatoria navi, & Duxalibus sublimis insignibus, non Gracia solum, sed Asia quoque, & omnis exterrebitur Oriens: nec dubium, quin simul innotet pro Sancto Evangelio, proque gloria nostri Dei, Authore ipso, res clarissimas gerere valeamus. Hortamur igitur nobilitatem tuam, ut nostro in hac parte desiderio satisfacere non postponas, accingere huic bello, atque, res tuas ita disponito, ut nobis mare ingredientibus praesto adsis apud Anonau, te nobis coniungere, erit Reip. Venetae valde gloriosum, & Reip. Christianae admodum salutare, tu vero aeterna vita premia consequeris. Scimus apud Venetos non esse novum, urbis Principem in classem descendere, ac bellum gerere: quod si unquam licuit, nunc maxime licet, quando pro Religione certamen adest, & Christi Salvatoris causa geritur, veni ergo fili, neque laborem recuses, quem nos sponte subimus, neque te senem dixeris, tanquam propter aetatem debeas excusari. Philippus quoque senex est, & multo longiorem, quam tu ipse, facturus est viam; & nos etiam senectus invasit, annos duos de sexaginta natos: accedunt morbi, qui nos dies, ac noctes urgent, nec tamen detestamur in bellum ire, noli tanquam senem, & debilem, huic tam sancto, & tam necessario bello subtrahere: consilium tuum, & auctoritatem querimus, non lacertorum robur, aut alias corporis vires, quod Philippus in bello praestabit, hoc ex te desideramus: cura, ut venias: tres erimus in bello senes, in trinitate Deus gaudet, trinitatem nostram caelestis Trinitas adiuvabit, & ante oculos nostros contemnet hostes. Expeditio ista senum appellabitur, quia senes bello praerimus, invenerunt tamen brachia exercebunt, & pugnam conferent, atque hostem conficient: verum ductu, cor silioque nostro praclara res est, ad quam te invitamus, nec mortem metuas, quae vitam tribuit meliorem, moriendum est etiam omnibus in hoc seculo, nec quicquam melius est, quam bene mori, nec honestius mori licet, quam in causa Dei: veni ergo, & consolare nos, aut cum victoria revertemur, praestante Domino, aut si aliter in caelo decretum fuerit, eam sortem feremus, quam dabit divina pietas, nobis male esse non poterit, voluntatem nostram caelesti beneplacito subiicientibus. Dat. Roma, Anno incarnationis Dominicae, 1463. octavo Idus Novembris. Occurrit venerabundus

bundus & plaudens Senatus, cum ex centum & septem suffragiis, quinque solummodo contraria, duo verò supra centum propitia. Eadem relectas in Maiori Consilio Princeps sequentibus fulcivit.

Duo inter cetera cū maximè debeamus rerum omnium Auctori & Domino, Electionem nostram in Principem libera civitatis, numum: eoque tempore contulisse, quum ad eius gloriam, & exaltationem Christiana fidei vires & consilium exercere valeamus, alterum; certant hac harmonica discordia, quarum alteri magis teneamur. Principatus equidem ut nos Dei gratia super extollit; ita imperium, & discrimina rerum, quorum fieri participes gaudemus, mercedem iustitiæ geminant, & sicut nos debitores Deo, Deum nobis debitorem faciunt. Vivunt omnes, præcipuè Principes, non ad ventrem, & ad luxuriam, sed ad gloriam, & gloriam imarescibilem; cuius diadema manibus acquiritur propriis, non ab alienis imponitur. Coronam gerimus sed Reipublicæ: propriam quarimus, & habebimus in castris Religionis, accincti gladio sub Crucis vexillo. Longævum vitæ cursum cum nobis Natura indulserit, extremum vitæ vivimus Deo; cuius commisionem in aciem descendimus pro Fide, & Patria. Faveat ille, ut inter Sacerdotes aspergatur Sanctuarii sanguine nostro. Refloreat sepulchrum, in quo iacuit Vitæ Redemptor: ut sicut nostrâ dicitur, & est ille Redemptor, simus nos liberatores, Redemptores Sacri Sepulchri.

Hiscæ vocibus recreata Comitia exultaverunt, planctu jubilationis, & gaudii. Ex mille & triginta quatuor, qui convenerant, admissis etiam Procuratoribus S. Marci; soli vigintiseptem suis adversati sunt calculis, lege pro fœdere latâ, cuius inscriptio. *An. 1463. Ind. ii. die xix. Octob. Pontific. Pii II. An. vi. Conventio inter Summum Pontificem, Christophorum Maurum Ducem Venetiarum, & Philippum Ducem Burgundie.* Hoc audito Pontifex in pleno Concistorio, expansis in Cælum manibus piè prorupisse legitur. *Benedicti sint filii nostri Veneti: benedicta sit eorum tam pia, tam sancta intentio. Benedicat Deus Christianissimam Rempublicam, & Senatum eorum adiuvet, eisque honorificentissimè adversus Turcas præstet victoriam: protinusque Româ Anconem secedens, ut Ducem expectaret; brevi iste adfuit cum decem triremibus, Ducalibus cultus insignibus. Descendētem excepere plures Cardinales, & medium in palatium duxere Apostolicum, ubi pridie Pontifex occubuerat tristitiâ confectus non habens, unde aleret Crucesignatos qui deficiente comœatu, venditis armis, & equis defluebant. Vel quod exemplo Philippi Burgundi literis ad expeditionem excitati Pontificiis, Maurus senectutis prætextu speraretur abstuturus: cum vicinum audivit Pontifex, & se expeditioni adstrictum morore cōtabuit. Mortuo Pontifice; transmissus Nicolaus Canalius in Eubœâ ut classi præfesset. Cū appulisset, agro vastato Thessalonicensi, Anū munitissimum Thraciæ castrum victoriâ expugnavit incruentâ, quam sævitia fœdavit & avaritiâ plusquam barbarâ, fræmentibus Superis, qui Chalcidis amissione, Imperatoris exilio scelus expia-*

runt. Aeno combusto, in Lemnum Canalius navigat, relicta Chalcide, quam cum tercentis navibus, & centum ac viginti armatorum millibus circumsepsit. Euripi angustias tenebat Canalius, cuius timore, & oppidanorum virtute territus, meditabatur Ottomanus vasa colligere: sed ab Asia Præfecto, a sultibus repetitis nocturnis Chalcidenfes, qui per 30. dies pugnando fessi hostem pertulerant ferocem, ad Canaliū extensis ex muro navibus opem implorabant. Potuisset sanè Canalius pontem dejicere, quo insula Continenti iungitur, sicq; Mehemetem in ultimam adducere desperationem, ut Bartholomæus Minius vir fortissimus cum suis triremibus, & Picemani fratres Cretenses cum navi oneraria offerebant; sed Fato urbem, vel filii adolescentuli amore captus, quem secum vehebat, animo super sedens pervicaci, negavit adversus hostem incursum, ni prius Classis altera appelleret à Senatu decreta. Obsessi propterea desperato subsidio, post irrequietam sexaginta dierum oppugnationem, in Barbarorum prædam venere. Paulus Erizzius urbis propugnator facta deditio per medium corpus sectus est, crudelis Mahometis ioco dicentis, *Capiti non lateribus incolumitatem promissam*. Filia ejus formosissima Sultano obiecta ad lasciviam, negans libidini satisfacere, jugulata purum Christo reddidit spiritum. Canalius ut se negligentia purgaret, classem insequutus Othomanicam invida ludibunda retractus fortunam (illudente à tergo hoste, *se satis hospitallyter à Venetis acceptum eo in itinere*) Eubœam revertitur, ut oppidum redimeret: sed à pedestribus copiis nimis properanter in expeditionem ruentibus, exeunte Turca, cædestanta committitur, ut confternatæ navales trepidè in proximam confugerint Aulidem. Canalius ob rem pessimè gestam maritimo exutus imperio deportatur. Turcarum victoria Christiani concussi centum instruxere triremes: quinquaginta Sixtus IV. P.R. & Rex Neapolis Ferdinandus, reliquas Veneti Mocenico duce. Accitis iste Cyprii, & Rhodiorum auxiliis, Ionium diripuit, Cariam spoliavit, Athaliam Pamphiliæ urbem tentavit irritò tamen successu; Persarum Rex à Venetis excitatus ereptam Turcis Armeniam, præclarà legatione Christianos urgebat nostro gravi dedecore, cum nullo sollicitante nos in Barbarum urgere deberent acceptæ clades, adempta regna, & supra omnia, quam profitemur, Religio. Hæc inter funera Martis, suum Pallas thronum non deseruit. Cardinalis Besarion, cuius pectus fuit eruditionis sacrarium, eiusque ædes Musarum domicilium refertissimam Græcis libris Bibliothecam Christophoro Mauro Principi donavit, credens non alibi Græcis Athænis esse perfugium. Fulget hæc in Ducali locata illustre urbis spectaculum. Non multo post, Maurus Anno sui regiminis ix. Mense vi. decubuit ad Iobi sanum,

quod ipse privato sumptu cum proximo extruxerat cœnobio, Iustitiâ in claustro depictâ, circa quam deambulans quondam cum D. Bernardino Senensi, sermone inter eos recurrente de Regnis Imperiisque periodicis, & ab eo Sanctus interrogatus *quousque Veneta duratura esset Respublica?* uno satisfecit adverbio, *donec*: Iustitiam digito monstrans ibi depictam. Sub eius Principatu pars interior Ducarii vestibuli ad summum deducta: cujus in fronte circa fastigium, Mauri statua ex Pario marmore erecta cum duabus aliis primorum parentum, visitur.

Consule Sabelicum, Petrum Justinian. Petrum Marcellum, Sansovinum, Iobaptistam Contarenum, Tarcagnotam 2. par. lib. 20. Iglicscam 2. p. lib. 6. cap. 16. usque ad 18. Xianolum, Doglionum.

Epitaphium in lapide Sepulchrali.

Christophorus Maurus Princeps. MCCCCLXX. Sept: mbris.

Vbi Maurum Sansovinus sepultum dicit die ii. Novemb. quod minimè concordat cum epitaphio.

Sepulto Mauro, interdixere Patres Ducibus futuris, nè Insignia pingerent vel sculperent gentilitia cum Cornu Ducali in tritremium alpuistriis, nec in parietibus privatis, sed solum in ædibus publicis, teste *Sansovino de Principis dignit. lib. 11.*

Symbolum Christophori Mauri Dux Venetiarum.

Religionis & Iustitiæ cultor.

Ita in privato Nummismate, cujus in fronte Ducis Imago: In obliquo verò lemma superscriptum, ut supra pag. 162.

NICOLAUS TRONVS vel TRIBVNVS II.
DVX LXVII.

Electus die 23. Novemb. Anno 1471. obiit 28 Iulii Anno 1473.

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Hic Thronus athereis Dux est demissus ab astris,
Vt Persam Veneto iungeret Imperio.*

IN Turcas ferociente Persa, Maurus Princeps decum-
bit, eiusq; in sacra expeditione socius Nicolaus Thro-
nus subrogatur, Legatus olim extraordinarius ad Ro-
manum Pontificem, & D. Marci Procurator. Persarū
iste Legatos audiit, quibus nomine Vsumcassani bel-
lica tormenta petentibus satisfecit, adiunctis muneribus, quæ ergā
Regem Veneta m testarentur amicitiam & munificentia. Veneti
& Potificii rubore suffusi, quod nil adhuc præclare gessissent, Smyr-
nam eo ardore appulerunt *Mocenico* Duce, quod unica impressione,
deletis propugnatoribus arcem expugnaverint munitissimam. In
Ciliciam inde nunc Caramaniam navigarunt (cuius Reguli inopiā
fatigati, Turcico præmebantur imperio) & Corcyrū æneis prostrat-
um machinis, Seleuciamque urbem suo satis conditore illustrem
expugnarunt, suisq; dominis restituerunt. Ad Mycrā munitissimā
arcem, in quam Venerus castra posuerat, Aias begus occurrit validi
ductor exercitus, initoq; certamine, anceps vi gloria nutavit, donec
cadente

cadente Aiasbego, proiecetoque in Mycæ muros occisi capite, arx est dedita. Traduxerat Mocenicus Catharinā Corneliam M: Cornelii summi Senatoris filiam Iacobi Registhalamo destinatam in-Cyprum; cum indignata Venus sedibus suis externam Venerē imperare, mors Regis nunciatur, qui Catherinā coniugem cum posthumā prole prægnantem hæredem scripserat, tutelā Venetæ commissā Reipub. Venere tamen Legatī à Carlotā Cypri Regis sorore (quæ in Rhodum è Cypro à fratre pulsa fuerat) postulantēs, ut quando Regnum illi tanquā sorori legitimè iure spectaret hæreditario; velles Venetus amicus Regis olim filiam, & Aloysii Sabaudi Ducis uxorem à fratre illegitimè nato, throno pulsā, auxiliis iuvare, atque in paternum Principatum restituere. His Mocenicus, veteri Lusignane Domus cum Venetis repetita amicitia, omnia obtulit, quæ salvo Gentium jure merito præstare posset. Id tamen minime reticendum; Catherinam (ut eidem Carlotæ cōstabat) defuncti Regis coniugem, filiā esse adoptivā Veneti Senatūs, & hæredem Cypri Regni cum posthumā sobole, à Rege institutam: propterea in asserendo Regno; ei Venetos non defuturos. Mocenici deliberationem laudavit Thronus cū Senatu, qui Domi novo excuso nummismate, fraudatam pecuniam vivā, propriaque suimet effigie signavit, (quod nulli postea permisso Principi) Thronumque appellavit; nec longè post vivere desiit. Mense xx. sui Principatus, in Minoritanā æde sepultus ad aram maximam, Mausoleo nobilissimo cum imagine Principis Optimi, quam Philippus filius, vir altius ingenii sculpti curavit.

E P I T A P H I V M.

Nicolaus Thronus, Optimus civis, Optimus Senator, Optimus Aristocratie Princeps fuit. Quo felicissimo Duce florentiss Venetorum Resp. Cyprum Imperio ascensit, cum Rege Parthorum contra Turcam sociā arma coniunxit: fraudatam pecuniam vivā illius effigie resignavit, cuius innocentiss. manibus hanc meritam divini operis molem, Philippus filius perenni æternitate posuit.

Laudavit in funere Thronum Io: Franciscus Paschalicus Doctor egregius.

Lege Sabellicum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinianum, Sansovinum.

E P I T A P H I V M.

Dex Maurocenæ positum, coniugi Nicolai Throni Ducis Venet. in clauistro S. Iob.

Dea rariss. mulieris Illust. D. Nicolai Throni Incliti Ducis Venetiarum coniugis, humili hoc in loco, corpus iussu suo conditum est: animum verò eius propter vitæ, virtutum, & morum sanctitatem, ad cælestem patriam advolasse credendum est. Ann. Salutis. .MCCCCXXVIII.

Monetam Nicolai Throni D.V. in quā imago ad vivum exculpta, supra habes pag. 163.

170
NICOLAVS MARCELLVS

D V X LXVIII.

*Electus die xxi. Augusti Anno 1473. Obiit die i. Decemb.
Anno 1474. atatis suae lxxviii.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Me populi pietas & opes exponere novit,
Et vitam ciues colere, Scodramque recepi,
Obsessam Turcis, servavi in pace Latinos.*

LXIX.

Vistis defuncto solutus: Ducalem Maiestatem expo-
liere Patres, permissa in nummismatibus Ducis
imagine non personæ, & eâ flexis genibus coram
Marco Evangelista, cui pallium electus offerat va-
loris Ducatorum 40. Filio vel Fratri Principis pari
lege, Decemvirum oclusa voluere Consilia; Ro-
gatorum comitiis solummodo apertis filio Principis, ubi de regimi-
ne, non de crimine quæstio recurrit. Cum de successore actum,
Aloysius Foscarenus, Franciscus Zanius D. Marci Procurator, Pe-
trus Mocenicus, Andreas Vendramenus D. Marci Procurator, visi
omnes

omnes merito Principes, nisi unicus & individuus Principatus. Marcellū reliquis prætulere Pietas, Reipub. vsus, Legationes, Senectus. Aureis voluit inaugurari Cornu, Trabe, Paludamento, cum antea coccineo uterentur Duces; morum argumento, qui Principi non nisi aurei conveniant. Vetus sub hoc Principe, Alexandri III. instauratur historia, excellentique penicillo Gentilis Bellini, erga Romanam Sedem Friderici Ænobarbi traducitur testimonium, Venetorum sanguine partum. Receptis fascibus, Ambrosium Contarenum legavit ad Vsumcasanum Persarum Regem, qui magnis difficultatibus, per montes, & flumina, inter latronum, ferarumque pericula terrestri itinere superatis, ad Regem pervenit, expostisque mandatis, post Annos quatuor in urbem rediit. In Insula Cypri facer homo sacri facinoris auctor, qui apud Ferdinandum Regem, legati munere fungebatur, regni libidine captus, ut facilius assequeretur, Ferdinando suavit, filium suum ex concubina natum, Iacobi Regis filia & ipsi spuria, se duce, matrimonio locare. Placuit arcanum Regi; acceptusque Antistes duabus triremibus, cum Consiliario Cyprum navigat, noctu ferro irrumpit in aulam, & Marte comite, Venerem adeunt numen impudicum. Ibi obtruncatis Gentilibus, Reginaque custodibus, Iacobi Cyprii, & Ferdinandi Regis Neapolitani nothos matrimonio jungunt, folio inaugurant, ut in Veneris patriam adulteria regnarēt. Petri tamen Mocenici Maris Anchitalasi vigilantia, seditione, compressa; cæsis perduellibus, Regina Regnum, Regina Reipublicæ, & libertati restituta. Rebus domi compositis in extraneos Marcellus arma direxit. Scodram Liburnia opidum in arduo monte collocatum adoriebatur Turca cum centum millibus armatorum, eo sperans diruto, Epirum facile & Illyricum sub iugo ponere. Tanto classico evocatus Mocenicus Peloponneso properat auxiliaris. Concutiebantur interim muri Scodrenses, Antonio Lauredano præfecto ad tutelam excubante. Classiarii ascito in belli societatem Illyrico Principe, quinque rostratis Drilonem fluvium, Lyssamque Scodra proximam muniverant, ex qua crebra cum hoste certamina, præcipue ad Bobianam, ubi Turca fusus. Vis major ingruerat in maxima, quibus dirutis, corpora obiecere oppidani eâ pertinaciâ, ut majus periculum subirent Turcæ in Semidirutâ Scodra, quam cum integrâ. Venere tandem à Matthiâ Vngarorum Rege copiarum auxiliares mercede conductæ, quibustertio Scodra mense liberatur, postquam obsessa fuerat. Post hæc in Patriam opportunè rediit Mocenicus, Principe ægrotante, cujus demortui locum ipse tenuit. Quindecim Menses Reipublicæ Marcellus præfuit Iustitiæ & Pietate,

172 NICOLAVS MARCELLVS DVX LXVIII.
tate, quibus comitantibus, ad D. Marinæ, claro fulget tumulo &
Epitaphio.

Nummum Marcellus percussit argenteum ad pondus aurei
Ducatus, quem à Principis nomine dixere *Marcellum*.

*Sabellicus, Petrus Iustinianus, Sansovinus, Petrus Marcellus, Io: Bapti-
sta Contarenius, Vianolus.*

EPITAPHIUM.

*Nicolaus Marcellus Dux Clarissimus, iustus, pacificus, cunctis gratus, ubertatis
annonæ errario publico, Conservator; Cypro in potestate recepto; Scodra acerrimè
Theucorum obsidione liberatà curis R. P. Anxius vivens, moriensque in
pauperes pijs. animam Cælo, hic tradidit ossa.*

Marcellus Princeps (teste Sansovino lib. xi. de Princip. dignit.) tubas
argenteas, cum quibustibicines præcedunt Principem exeuntem,
ad præsentem mensuram, & longitudinem extendi decrevit.

Nummisma Privatum Nicolai Marcelli D. Venet.

Cujus in fronte Imago, & Marcelli nomen *Nicolaus Marcellus Dux*.
A tergo literis Gothicis & Longobardis *Iesus* in medio. In periphe-
rià verò. *In nomine Iesu, omne genus flectatur Cælestium, Terrestrium, & Infer-*
orum. Supra habes pag. 170.

Moneta Publica.

Percussa sedente Marcello, supra est pag. 170.

PETRVS MOCENICVS¹⁷³

D U X L X I X .

*Electus die 15. Decemb. Anno 1474. atatis sue 69. obiit die 23.
Febr. 1475. cūm sedisset Anno 1. Mens. 2. dies 9.*

S C H E M A V E T V S .

*Ille ego qui Phrygias urbes Asiaeque potentis
Oppida, qui Cilicium classe, Cyprumque recepi,
Aequora piratis, Scodram obsidione levavi,
Patrum consensu, populi Dux voce creatus.*

Petrus Mocenicus aetate gravē, victoriis gravio-
rem, quibus Annos suos dinumerabis, nec adhuc deficiēt;
Principem habes unde septuagesimum. Magistra-
tum gerat, vel legationes, de scelere domi censura
triumphat: foris eloquentia certat, & expugnat.
Manu cū pugnasset ante adeptū Principatū; propugnavit post
auspiciis, obsidione Naupacti solutā, quē triginta armatorum mil-
libus Solimanus intercluserat. Eadem felicitate Lemnum servavit,
ubi

ubi puellæ ipsæ armato brachio hastam tractabant. Harum una *Marulla* nomine, cæso in portis Coccini parente, ubi ferrum miscbatur, accurrens, scuto jacentis arrepto, & ense, in hostes jam portam occupantes irruens, suorum adiuuante caterva repellit, usque ad navem insequitur. Mocenicus altero sui Principatus Anno, Mense tertio, nummo percusso, quem ex cognomine *Mocenicum* dixit, decubuit, ad Gemellorum ædem, sepulchro exceptus ex Asiaticæ prædæ manubiis constructo. Laudavit eum in funere Dominicus Bollanus Candiani filius.

E P I T A P H I V M.

Petro Mocenico Leonardi F. omnibus, non minus optimi quam eloquentissimi Senatoris muneribus domi, forisque functo, maris Imperatori, qui Asia à faucibus Hellepontii usque in Syriam ferro, ignique vastata. Caramannis Regibus Venetorum sociis, ab Osbornanno oppressis, Regno restituito, piratis undiq; sublatis, Cypro à conintratis non minori celeritate, quàm prudentia recepta, Scodra ductu, & auspiciis suis obsidione liberata, cum Remp. feliciter gessisset, absens D. Marci Procurator inde Dux grato Patrum consensu creatus est. Ioannes tertius ab hoc Dux & Nicolaus Mocenighi Fratres pientiss. B.M.D. Vixit annos lxx. Mens. i. dies xx. Obiit non sine summo populi gemitu, Ducatus sui Anno primo, Mense secundo, die xvi. Anno salutis, MCCCCLXXVI.

Lege Sabellicum, Ioannem Baptistam Contarenum, Petrum Marcellum, Petrum Iustinianum, Sanforinum.

175

ANDREAS VENDRAMINVS

DUX LXX.

*Electus die 5. Martii Anno 1476. obiit die 6. Maii
Anno 1478. ætatis 86.*

ELOGIUM VETVSTVM.

*Senio iam confectus Rempubicam diuturno bello vexatam intrepide gubernavi.
Domi Iustitiam adeò colui, ut proprio nec pepercerim filio. Foris quidem
Naufragium, formidanda hostium obsidione liberavi.*

LXXI.

Andreas Vendraminus illius Andreæ nepos, qui cum liberis, in Bello Clodiensi Patriam fulcivit auro, & ferro, post Mocenicū, thronū scandit eo gradu, quo avus inter Patritios, opes congerens pro patriâ magis, quàm pro familiâ. Duodecim ei filii, quorum neminem coelibem voluit, ut tot ex uno prodirent sanguine cives, qui vel soli Rempubicâ propagarent. Hinc uno ex stipite quinque stirpes agnatæ, quæ more fluminū ad Mare redundant, & sanguine non impediante iterum coalescunt. Septē etiā Cognati, filiarum nuptiis, accessere affines Zaccharias Barbadicus, Petrus de Priolis q. Laurentii, Nicolaus Donatus q. Hieronymi, Antonius

tonius Marcellus q. Donati, Antonius Contarenus q. Georgii, Michael Valerius, & Io: Andreas Contarenus. Ipse speciosus formâ, opibus fulgens, facundus sæcundus Magistratus omnes calcavit in Curia, donec octuagenario maior, absque competitore ad clavum sedit Reipublicæ, Virtute duce. comite Fortuna, quæ more suo in luctum citharâ versâ nuntiavit statim Croiam amissam, Chaoniæ montanum oppidum. In Tyranna planitie (cujus nomen calamitatis omen) congressi Veneti Turcas multa cæde profligarunt usque ad castra; ubi prædâ impediti à Barbaris repetito certamine, uno relicto cladis nuncio, internecione maculantur. Avaritia! quæ secum traxit Croiæ deditionem fame, non armis domitæ. Cædes non tam illa Barbaro adscripta ferro, quam Epirotarum perfidia, quorum octo milla, quasi pugnæ spectatores toto die, immotâ steterant acie, donec Fortuna ad Barbaros inclinante; hostibus ferociore in sylvis, & circa flumina in Venetos grassati sunt. Alia & major in Italiâ clades accessit ad Licinifium saltum; Turcarum infidiis Legiones nostræ deletæ Tylevemptum amnē cruentarunt. Hoc gemino vulnere confossus Princeps interiit, ad Servorum ædem, Regio tumulo conditus, Ducatus Anno II. & cum eo Fasti rariores reconditi, quos in Elogio supra leges, & non intelliges.

Vt propitior nec pepercerim filio. Historia mihi incognita.

E P I T A P H I V M.

Andrea Vendrameno Duci Opt. opum splendore claro, sed ex mirâ in patriam pietate, opum usulongè clarissimo, qui Croiâ Turcarum obsidione liberata eorundemque irruptione in Carniam reicictâ, felix insigni prole, impletis omnibus & Fortuna, Natura, & Virtutis numeris, Principatus brevitate sempiternâ Cæli gloriâ compensat. Vixit Annos 85. Mens. 8. Obiit pridie Non. Maii. Anno 1478. Principatus sui Anno secundo.

Sanfovinus, Sabellius, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Com. Doglion. Vianel.

IO. MOCENICVS¹⁷⁷

DUX LXXI.

*Electus die 8. Maii Anno 1477. obiit 4. Novemb. Ann. 1485.
etatis sue 76.*

SCHEMA VETVS.

*Hic bellum Herculeum exstinxit, Italiam totam, terra marique
Furentem repressit, Imperium auxit, auctumque reliquit.*

Ioannes Mocenicus Petri Principis frater, & Thomæ filius spectatæ vir innocentia, miro omnium consensu Dux assumitur, quum lues baccharetur per urbem, & Scodra olim obsidio infelicitè ab Othomano tentata vi repetiretur majore. Quindena mortalium millia arcem circumvallarunt: Intrepidè tamen rem bellicam administrante oppidi Præfecto Antonio Legio, barbari horrenda strage repulsi, & ne per disiecta mœnia irrumperent Turcæ, ex solis missilibus, machinarumque pilis, in deturbati murilocus, novum obsessi aggerem extruxere. Novissimè adfuit Turcarum ipse Imperator,

M tor,

tor,urgens præsentia milites,expugnatisque vicinis castris,captivos ante Scodrà mœnia medios secuit. Vallato denique binis arcibus,fluminis ostio; subsidium Veneti inferre prohibiti, ad pacem ea conditione inclinarunt, ut Scodrà dedita & Lemno, Ponticam navigationem retinerent immunem. Vulgatâ pace, Turcicum Scodrenses detestati dominium solum patrum ad unum deferuere, non sine Christianorum dedecore, qui per Annos sexdecim, Venetis, nullas vel exiguas contulere suppetias, sed potius distraxerunt, ut feritas Turcica Christianâ vinceretur immanitate. Pro Florentinâ libertate in Aragonios Pontifici fœdere iunctos motum est. Mutuis cladibus Etruscum Romanumque solum erubuit. Ferrariensis mox regia Aragoniæ gentis affinitate timidus, Venetum Magistratum (qui titulo Vice Domini in multos Annos, Ferrariæ vigeat) cum primo negligeret, sperneret, à Mocenico non unâ legatione monitus mitius agere, cum insolentius peccaret, petitis armis, paludibus expoliatur, Ferrariam usque, quæ Venetis obtigisset; ni Papa, qui primus huic Bello faces accenderat, inopinatò divulsus cum hostibus utroque gladio spiritali & civili coisset. Nihil tamen à Mocenico Principe in bello remissum; quinimo ad maiora facinora elati animi, contendente per ea tempora Galeatii Mediolanensis Ducis uxore cum Ludovico Sfortiâ, qui spetie tutelæ, nepotis invaserat Principatum, e Ferrariensibus in Insubriam, superato Abdua transmisere legiones. In Mari, classe Dalmatiam vexante Ferdinando Rege Neapolis; immisus Marcellus Callipolim Calabriæ oppidum dum oppugnat tormento percussus interiit: cui subrogatus Dominicus Maripe-trus, captâ Callipoli, occupatisque Apuliæ & Calabriæ oppidis, ne ulterius in Regni viscera penetraret: Ferdinandus cum fociis ad pacem deflexit, Venetæ ditioni accedente Rhodigio, totoque Polyne-so, & Vetsâ Illyrici insula. Indicta pro lætitia hastarum certamina sub feriis Carnisprivii, magnâ Principum frequentia. Ad centum hominum millia interdum spectasse dicuntur; quibus Mocenicus Princeps cum primoribus Patrum, & urbis Magistratibus præfedit. Pacem hanc non nihil læstam reddidit adveniens pestilentia, & naves onerariæ in Mari direptæ Britannico. Ea enim humana vicissitudo, ut nunquàm solida obveniat fœlicitas. Tot palmarum Princeps Anno sui Ducatus septimo tollitur, & ad DD. Io: & Pauli in Maiorum suorum tumulo quievit.

Sabellicus, Petrus Iustinianus, Sansovinus, Petrus Marcellus, Io: Baptista Contarenius, Vianolus, Doglion.

E P I T A P H I V M.

Dux Ioannes Mocenicus Thomæ Patris, & Petri fratris Ducum secutus vestigia, bellum Ferrariense inuitus gessit, & Rodigii peninsulam adiecit Imperio, pacem coluit, Remp. Venetam administravit, iustitia, probitate, & prudentia, Dux Opt. & amantiss. Reip. habitus est. L. F. P. Obiit Anno MCDXLV. vixit annos LXXVI. Duc. annos VII. mens. VI.

Moneta Io: Mocenici.

Supra incisa pag. 177. cuius in fronte Dux cum vexillo Reipublicæ, sub epigraphæ *Ioannes Mocenico Dux.* Ibidem F. F. Franciscus Foscarì, qui rei præerat Monetariæ.

Sepulto Io: Mocenico Principe, decrevere Patres, nè amplius Principes Veneti vivâ imagine nummissima signarent. Nicolaus namque Thronus ad secernendam monetam adulterinam, quæ sub suo irrepserat Principatu, monetam suimet verâ effigie percusserat. Cum enim apud Romanos viva Principis Imago supremi fuerit argumentum domini; libertatis zelotypi, nomen Ducis non imaginem permiserunt lege latâ Anno 1485. *Sansevin. lib. xi. de Principis dignitate.*

MARCVS BARBADICVS

D U X LXXII.

*Electus Anno 485. eodem obiit Anno; cum præsisset
Mens. ix. atatis suæ 72.*

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Servavi morbo patriam, belloque, fameque
Iustitiam colui, plus dare non posui.*

LXXII

Clara pietas, O' rara Imperii ac Sacerdotii concordia!
ô felix sæculum; quâdo idem hominum, Phœbique
Sacerdos. Redit Respublica ad sæculum Aureum
creatione in Principem, Marci Barbadici, cujus in-
nocentiâ vincti Thraces gratulatorem cum munc-
ribus miserunt in urbem. Natura ipsa gestire visa, rerum omnium
ubertate & copia. Adiecit ipse de suo Iustitiam, cuius voto semel in
hebdomadâ, litigantium nomina extrahebât sorte, ne cultum pau-
peris secerneret à potentibus. Primus hic Principû, qui spectante po-
pulo, diadema suscepit. Domi plura bella gessit, nullum civile, sed in
scelera incivilia. Eo sedente exutlata potius quàm erecta Græco mar-
more Palatina moles, cujus in ornatum Alpes enata vere Numidiæ.
Adver-

Adversus Elementa, Terram præcipuè, quæ ipsis in aquis inanis confurgebat & arida, Ligone certatum; ipso in Mari effossa Maria, aqua ab aquis divisâ purgavit rivos aquarum; ne salum solo nutaret, sed medio in Mari staret Firmamentum. Tantus intentus, discordiam nō præterit, quæ post Orbem divisum terrarum, speciosis Guelphorum & Gibellinorū titulis involuta, Venetias etiam irreperat. Hanc declamatione in Comitibus habitâ lacrymis intermixtâ, & cingulo, quo erat præcinctus, ad collum expanso, eliminavit. Ab increpatione exorsus cum Paulo, *Scissuras audio esse inter vos, quia unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego verò Cepha: ego autem Christi. Numquid in vobis divisus est Christus?* Cives ad Rempubicam revocavit, & Rempubicam ad seipsam, quæ Ingenua nata, non facta, solius Dei nomina colit Venetæ libertatis auctoris. Ab illâ die abstinuit civitas ab insignibus Aquilæ Nigræ, vel Rubæ Draconem præmentis, quas ut genium exprimeret erga Cæsarem vel Pontificem, ornabat parietes, vel superliminaria domorum. Princeps verò sanguine fervescente, quem motu violento, & orationis ardore concitaverat, decubuit nullo tamen mæore; imò lætus sobolem ad se evocatam monuit, Rempubicam plus diligere, quàm familiam. Quibus dictis Princeps novimæstris incredibili urbis luctu, ad ædem Charitatis, urnâ excipitur sepulchrali.

Sanseverinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Justinianus, Io. Bapt. Cont. Doglion. Vianol.

EPITAPHIUM.

Marci Barbadi Principis ossa hic sunt, eiusdem recte factorum inter homines nunquam interitura laus, quem cum diu in Principatu admirari non potuissent, ut eundem penè viventem, Patriæ iterum restituerent, Augustinum fratrem ei suffecerunt debitum virtuti testimonium, quod antea inauditum Posteros ad gloriam semper excitabit. Præfuit Menses ix.

Vixit Annos lxxii. MCCCCLXXXVI.

Post obitum Barbadi Principis, interdixere Comitibus, proponentibus Legum Correctoribus, nè Dux Patriis alloquens, ullum eorum appellaret *Magnifico Messere*. Puritati namque Sermonis studentes Majores nostri, fastosa, ventosa abhorruere vocabula, solius avidi libertatis. *Sanseverin. lib. xi. de Princ. dignit.*

Nummisma Privatum.

In quo nomen & Ducis imago. In alterâ parte legitur: *Srevavi bello Patriam, morboque, fameque Iustitiam fovi; plus dare non posui.*

M 3 AV.

AVGVSTIN. BARBADICVS

D U X LXXIII.

*Electus Anno 1486. etatis 76. obiit Anno 1501. cum sedisset
Annos 15. dies xxxix.*

ELOGIVM VETVSTVM.

Rheticum bellum confeci, Cyprum recepi, Ferdinandumque iuniorem in regnum restitui, hinc maritimis Apuliae urbibus, Cremona inde Abduanaque Glarea Imperio adiectis, publicae tranquillitatis conservator, quum nullos in liberâ civitate titulos, praeter civium meorum benevolentiam, quod est veri Principis, respexerim.

LXXIV

A. 1501

Arco Barbadico Augustinus D. Marci Procurator sufficitur, frater fratri, idem sibi; pro Augustino meritis suffragantibus etiam fratris defuncti, cujus perennis memoria. Vir & iste vitae innocentia, gravitate Senatoria insignis ex D. Marci Procuratore, Princeps eligitur, quod mortuo Principi tota in urbe nemo similior. Digna spectes imperio, maiestatem augebat praesentia, canaque barba, & adpectus propexa, supra hominem se exhibebat. Ocio ne abuteretur & luxu, fratris vestigia secutus, à Ducarii in sauratione auspatus,

picatus, frontem quā vestibulum spectat, sumptuoso apparatu
 confecit. Exortā postea de finibus controversiā ab Arcuanis Co-
 mitibus adversus Benaci accolae, unaque de argenti fodinis; Sigif-
 mundus Austrius Tirolensis Comes primus erupit in oppidum
 Roverense velitationibus plurimis, in quibus alternante fortunā,
 Veneti transmissio Athesi ad oppugnationem movere Tridenti.
 In itinere dulcedine prędę dispersi palantesque ab hoste oppressi,
 fracto ponte, quem fluvio superextruxerant, aquis absorpti periere
 cum Severinate impigro duce. Sedato bello Germanico; curavit
 Barbadicus, ne Catherina Cornelia Marci Cornelii Veneti patritii
 filia, cum posthumā prole Regni hæres instituta à viro suo Iacobo
 Cypri Rege, natoque viduata, Regno quoque orbaretur. Ad lares pro-
 pterea revocata paternos, Regni frāna Reipublicę commenda-
 vit. Pereos dies Romę mortuo Marco Barbo Cardinali, & Pa-
 triarcha Aquileiensi Innocentius VIII. P. R. Hermolaum Barba-
 rum Venetum apud se Oratorem subrogavit: quod ubi Barbadi-
 cus cognovit, tametsi Barbarus se excusaret ordinem mutasse co-
 gente Pontifice, juxta leges patrias, quibus Sacerdotiis cooptari pro-
 hibentur Romę Legati, cum Decemviris severē rescripsit; morā
 omni, excusationeque sublatā Sacerdotium repudiaret, sub pœnā
 publicationis bonorum, & degradationis à Magistratu paternę.
 Nec ullum ei fuere præsidium opes, necessitudines, affinitates,
 clientelę, literarum optimarumque artium præstantia, vel vitę in-
 nocentia, quibus pollebat: cum pluris à Patribus una legum chari-
 tas atque majestas, quā ullorum civium omnibus aucta nomi-
 nibus dignitas fieret. Pater perspectā Principis voluntate, cum eam
 posse flecti diffideret animi cecidit ægritudine. Filius non multo
 post Romę, editis Plinianis castigationibus, immensi laboris ope-
 re, privatus periit morbo populari. Evocatus postea in Italiam Ca-
 rolus VIII. Rex Gallię à Ludovico Sfortia, ut pulsus Aragoniis Nea-
 polim occuparet: Gallus eā celeritate venit, ut Regnum Neapoli-
 tanum prius vicerit, quā viderit. Hic Gallorum succēssibus
 concitati Itali, & cum eis Europa universa, Insubrem ipsum, &
 Veneros traxit sub signis, ut duce Gonzagā, Regis in Galliam redi-
 tum intercluderent. Carolus superato Apennino, in dexteram Ta-
 riamnis juxta Forum Novum descenderat. Ibi discōdente Ve-
 neto, Gonzaga pugnam designat, desperatos Gallos ad facinora
 concitat strage plurimā, nostrisque certe favisset fors, ni Francisci
 Severinatis mora, Sfortiani militis ductor, tertiam phalangem sub-
 mittere renuisset in prælium, non ausus tentare vada fluminis, vel
 monitus à Sfortia Venetis invidente qui frustrati speratis auxiliis,
 loco moveri cœperunt pluribus viris egregiis amissis, & ad tria

millia hominum cæsa. Vterque exercitus victoriam iactabat. Sanè Veneti bellica omnia intercæperunt tormenta, opimaque ditati prædâ Regem præ timore, nocte subsequente, sub dio agere, fugamque moliri victo similem coegerunt. Asta fugitivum excedit, ubi Veneti Ludovicum Aurelianensem Ducem obsedere, qui fame maceratus extremâ, ad fordida quæque alimenta compulsus pace receptâ Novariam Sfortiæ restituit. Venetâ urgente classe, Ferdinandus regno recuperato, Thranum, Hydruntum, Brundisium Reipublicæ tradidit auxilianti, donec expensas solveret expeditionis. Ex Supero ad Inferum Mare pro Pisanis in Florentinos, Insulæque bellum traductum, cuius impetu Cremona Abduræque Glarea subactæ: Pisanis etiam restituta libertas si pax ab Atestino promissa servata fuisset. Veneti cum possent usque in Ligusticum Mare imperium producere, noluerunt impensis belli contenti, & alienâ pro libertate pugnasse. Nova tandem Sfortiæ perfidia, qui furtim nobis Cremonam eripuit, Gallos & Venetos scedere iunxit, ut Rex eiectio Sfortiâ, Principatum obtineret Mediolanensem, Cremonam Respublica totamque Abduræ Glaream. Dictum factum aufugiente in Germaniam Sfortiâ; in Gállos Maximilianus concitatus Augustus; cum jam in Venetos Baiazetes Turcarum Rex impiâ legatione quæsitus. In Turcas, ducentas penè naves instruxit Respublica, Duce Antonio Grimano, qui vastatâ Dalmatiâ, eductaque ex Hellesponto classe bellum intulerant, non indixerant. In Peloponneso Turcis obviam factus Grimanus, incertum, cur viribus superior non conflixerit. Subinde opportuniorē alteram rei benè gerendæ occasionem, apud Sporadas Insulas declinaverit, facile oppressurus incautos. Pugnavit sanè cum Veneti Ducis inertia Baiazethi fortuna. Zacynthi, Rhodiarum navium viribus auctus, juxta Tornesium Turcas litori incubantes & fugam meditantes aggressus aliquandiu prosperè dimicavit: donec vel sui infortunio, vel navarcharum negligentia imperium non exsequentium, Turcæ metu discusso, transgressas naves facile oppugnant, capiunt, ac denique per apertum Mare, Naupactum navigant, ubi Baiazethus pedestri robore jam antea constiterat. Vrbs nostræ classis desperato auxilio deditionem fecit. Grimanus vinculis adductus in patriam, postea in exilium missus rei turpiter gestæ pœnam solvit. Ex auctorato Grimano, Classi præfuit Marcus Trivisanus; Mioparonibus Thomas Zenus manu promptus, & magni Consilii quamvis obstrictus ære publico incapax esset publici muneris, ob Canones non solutos. Barbadico namque suadente Duce, decrevere Decemviri, hoc in casu, paupertatem vim non inferre virtuti. Turca victoriis victo-

riam cumulans, Naupacto Dyrrachium in Epiro adiecit, & insulam Cephaleniam. In Foro Iulio, altissimis superatis fluminibus decem Barbarorum millia, nullo resistente agrum devastarunt Tarvisinum, trucidatis in ripa Tilavempti, quatuor captivorum millibus, quos gravior ætas præpediebat. In Mari, Grimano subrogatus Contareus bis, ter hostem fortiter petiit, quando turbine, vel malacia adverstante victoriam amisit. Methonem interim percutientibus Turcis, obsessi mœnia propugnabant fame solum domandi: quò Contareus accurrens cum tribus navibus, ope ipsa interitum attulit: Dum enim oppidani simul omnes ad portum descendunt, ut citius naves exonerent; hostis mœnia contumax atque superba Barbaris deferviret, & cum religione imperium mutaret. Tantis cladibus exciti Christiani Principes validas dicti parare classes, quarum metu revocatis Turcæ cohortibus, in Thraciam secesserunt. Pisaurus ex hac Turcarum trepidatione Ægium petens, oppidum Reipublicæ rursus addixit. Mitylenem, Tenedumque prædatus, opulentissima spolia militibus distribuit, interceptisque pluribus navigiis, captivos ad unum recte suspendi iussit: Samothraciam insulam deditione recepit: tandem auxiliari Hispanorum classe, duce Consalvo, Cephalenem expugnavit. Tantis curis pressus & oppressus Barbadicus Princeps rogavit Senatum, ei missionem concedere nec impetravit; quod in ejus innocentia plus virium crederetur, quàm in phalangibus. Hoc uno voto Romanus Pontifex senem ut erigeret Rosâ donavit Aurêâ. Ætati tamen ingravescenti succubuit Anno Ducatus xv. ad delubrum Charitatis repositus. Defunctum laudavit in funere Dominicus Venerius Andreæ Procuratoris filius.

Consule Sabelicum, Petrum Justinian. Petrum Marcellum, Sansovinum, Io: Baptistam Contareum, Vianolum, Doglionum.

Epitaphium in lapide Sepulchrali.

Augustinus Barbadicus, fratri Duci optimo incredibilibus civitatis consensu suffectus Rhetico bello confecto, Cypro recepta, Piratis toto mari sublati, rebus Italia post fusos ad Tarum Gallos, Ferdinandumque Iuniorem in Regnum restitutum compositis, maritimis Apulie oppidis, Imperio adiunctis, Hetrusco tumultu sedato, Cremona, Abduanaque Glarea receptis, Cephalenia de Turcis capta, florentiss. Reipub. statu vivens M. H. P. Vixit ann. LXXXII. præfuit XV. D. XXVII. obiit M D I.

Post

Post obitum Barbadici Principis, novâ lege tres Inquisitores creavit Respublica, potestate eis amplissimâ traditâ, qui æconomicam inquirerent administrationem Ducis defuncti: non (ut calumniatur *Gucciardinus lib. 3. & 5.*) quia Barbadicus limites suæ fuisset supergressus Iurisdictionis; cum ipso *Gucciardino* teste, gloriam ille Reipublicæ quæreret non familiæ.

Sub hoc Principe, post publicum convivium, Cassandra Fidelis virgo natu illustris, scientiarum professione illustrior, coram Senatoribus, ad Lyram carmina latinè cecinit imparata, magnâ cum laude & admiratione.

N V M M I S M A.

Privatum, cujus in fronte nomen, & Ducis Imâgo. Tenet retrò eundem Ducem flexis genibus cum vexillo Reipublicæ coram allato Leone, cujus in dextera Liber apertus, pacis symbolum.

187

LEONARDVS LAVREDANVS

D V X LXXIV.

Electus die. . . Anno 1501. Obiit die . . . An. 1519.

EPIGRAPHES ANTIQVA.

Pace cum Baiazethe Turcarum Rege constituta, omnium prope Europa Principum in Rempublicam conspirantium arma compressi, liberos, & fortunas pro Reipublica incoluntate devovi, eo exitu, ut quum ad exemplum Romana constantia, atque virtutis nunquam de Republica desperarim, ab omnibus Europa Regibus oppugnatus, ac pluribus praeliis penè victus, universo demum bello victor evaserim.

N Venetos Orbe conspirante universo, ipsis cum homine Elementis; iniusto fœderi solus Deus non subscripsit: imò Pro Dei sui Iulii II. R.P. improbatò decreto, ad tutelam descendit Reipublica, quæ sola quod ore prædicat Evangelium, gladio defendit. Principem propterea designavit ipse Leonardum Lauredanum, virum consilio, prudentiâ, pietate insignem, quarum unâ deficiente virtutum, Respublica toto ab Orbe circumventa stare minimè poterat. Accessit per hos dies uxor Vladislai Pannoniæ

soluitis innumerabilibus, quod tribuant, non habent. Provinciales novâ imperatâ pecuniâ, agrisque suis præter morem censui addictis, conqueruntur, nec nisi coacti bonorum venditione quicquam conferunt in errarium. Vestigialia portorii ob bellum impeditis, angustè redimuntur. Mercatores nostri ad exteras nationes, exteri ad nos mari commercare non permittuntur. Nisi nos ergo, quorum maximè interest, belli fluctibus occurramus, quis opem ferat? Legem hanc invisi quidem & cum dolore ferimus, sed sine pecuniâ, qua est belli nervus, arma non tractantur. Quid gravius? portionem mercedis pro sua quemque parte remittere, vel urbes nostras ab hostibus dirui, regiones vastari, populos dissipari, cives interfici, in servitutem abduci? Deus ipse fana, templa spoliari non resistit, ut hostem propulsemus impurissimum, qui Christum Redemptorem nostrum, unigenitum Dei filium, tanquam mendacem irritos & impostorem. Deos Minius nobis annuntiat iratos, irâ eos oppido sed iis, qui male agunt, qui improbe Rempublicam gerunt: sed isti partim interierunt, partim exilio mulctati pœnas luunt condignas. Vos si qua decet, ad publicâ libertatis præsidium stasueritis, prospera omnia sperare. Iniustia vobis Minius prænuntiâ legis occasione proposita, quasi ad quæstum converteri sint iudices, coniecturam de aliorum moribus à seipso defumit, qui linguam ingenium ab incunabulis usque ad senium venalem habuit, opesque tam grandes câ sibi ratione conciliavit. Cives nostros Atinius tres distribuit in classis locupletum, pauperum, mediocrum; eosque ita secerni, ut primi nil solvant, reliqui onera omnia sustineant. Regnare illos dixisti, hos servire, quod in eâ civitate, quæ libera nata est, te non puduit esse in concione mentitum. Triâ esse genera civium, non impedio; id enim in civitatibus omnibus: non aliter societas humana consistit. Divites nihil conferre: ceteros omnia, falsum & iniuriosum. Nulli enim parit Fiscus: qui & nolentes comprimit, bonorum venditione frequenter. Quære à Magistratibus Fisci, rationes supputa, & querelas tuas seditiosas agnosces, & falsas. Quod bona divitum sub hystâ non vancunt, pauperum autem quotidie: illos non istos arguis debitores? male. Si urbis morem agnoscis, vel non agnoscere simulâs: divites quia solvendo sunt, sua distrahi non sinunt, sponte conferunt in errarium: quod cum reliqui non faciant, prædia eorum per præconem publicantur. At quid tandem regni, & servitutis odiosa vocabula in Rempublicam induxisti? nisi ut civem in civem concitares, alteramque civium partem in alterius invidiam impuris vocibus cogitassis? An qui ab Urbe conditâ uni atque iidem semper fuimus, nunc ut dissideamus, conaris & postulas? Vos appello Magistri Decemvirum, quibus improbos coercendi cives attributa potestas, causam à Minio reposcite, cur in eo, quod cum Ligure bellum gessimus, quarto errario exhausto, ira non tam civitatis, quam Comitiorum contulerint iis, qui Rempublicam pecuniâ invasent, & hoste devicto, familias triginta ad Rempublicam admisserint, qui nobis cum imperii arcanâ communicant. Nobis hoc tempore bellum cum barbaris cum Infidelibus, qui totius Orbis meditantur imperium, & pecuniâ portionem Reipublicæ donatrici restituere pigebit? illi civitatem, imperium, comitia in exteros errario conferentes, libentissimè transulerunt, vos vestrorum stipendiorum par-

tem patria libertati, filiis, Aris, focis cedere gravabimini? Hæc omnia præterire Atinius inculcar, sed illum sua mens, sui mores, suis animus puniens. Vos autem cives, cives inquam ad vestra libertatis tutelam, ad imperii præsidium legem firmate propositam, & vestro statuite iudicio; quod cuique chara esse debeas patriæ libertas. Ostendite Provincialibus, cæterisque, qui vestro parent imperio; quid ipsi facere debeant, quando vos qui alios cogere potestis, communis omnium militatis causâ, leges vobis unis onerosas imponitis. Nemo eris in urbe, nemo in opidis ubi Venetum viget imperium, qui nos non summis laudibus efferat, ac dignos exalcent imperio, cum intelliget, legem vestro firmari exemplo, & imperium exordiri contra vos ipsos. His dictis confedit Princeps, & lege suffragiis expositâ, cum 1442. ad comitia convenissent: 1088. legem probarunt 347. reiecerunt: dubii septē. Postridie Minius obseditiofam concinnem, à Decemviris, Arbem Illyrici insulam deportatur. Nec longè Turcarum significata cædes urbem recreavit. Eos Pisaurus, in Ambracio sinu repertos prælio fuderat ingenti, captis eorum undecim triremibus, totisdē submersis, laceratis aliis, Leucadiam duxerat, cuius in oppidi expugnatione totam insulam superavit. Vtinam Galli, Anno altero, qui spetie accurrerant auxiliares, manus conferrere voluissent. Hac victoria fracta Baiæzethi audacia ad pacem deflexit, ut Cephalem Venetus haberet; Leucadiam ille reciperet. Mortuo Alexandro VI. Emilia & Flaminia Cæsar's Borgiæ excusâ tyrannide ad libertatem proclamavit, tutelâ imploratâ Reipublicæ. Primum omnium Ariminū censit Pandolphus Malatesta, cuius exemplo oppida illecta vicina Veneto se permiserunt. Sola Faventia à Florentinis corrupta Venetos non admisit Legatos. Hinc armis expugnata in obsequii testimonium oratores destinavit. Æstuantibus tamen invidiâ Principibus vicinis; Flaminie imperium non fuit diuturnum. Gravius inde cum Maximiliano Imperatore discrimen, nè scædus frangerent quod Gallo iuraverant. Prolocuti itaque terrestres destinant copias Duce Nicolao Vrsino Petiliani Comite & Bartholomæo Liviano, per quos Cadubrio & Tergesto expugnatis, ad pacem Venetos Cæsar sollicitavit. Hæc una causâ novitates quærenti oblata est Ludovico XII. Gallorum Regi, qui primum apud Savonam, indignè ruptis amicitie legibus, periuratoque scædere, de invadendâ Venetorum Republicâ consilia cum omnibus Europæ Regibus communicavit, Cameracensemque illam conflavit tempestatem, quâ ad nihilum redigenda erat Respublica præclaro prætextu, quasi de bello sacro ipsi cogitarent prius tamen retundendos Venetos, per quos stabat, ne appeterentur Saraceni. Manus dedere Paulus II. P. R. Ariminum, Faventiam, aliaque Flaminie oppida Ecclesiæ reposcens erepta Romanæ. Sic Veronam, Patavium Maximilianus Imperator:

tor : Cremonam Gallus ; oram maritimam Neapolitanam Hispānus, sua Ferrariensis & Mantuanus. Dux Allobrogum Cypri-
 tulum Regium. Cum his sentiebant Vngari, Britanni. Turca solus
 repertus ad notandam cæterorum perfidiam, qui memor datæ pa-
 cis indignè oppressis auxilia obtulit, sed (ut decebat) reiecta à Re-
 publica Christianissimā, à Deo violatorum fræderum ultore cer-
 tissimo victoriam expectante. Ludovicus Gallorum Rex, qui belli
 assumpserat exordium, per præconem bellum indixit. Cum venis-
 set in urbem, ad evitandam in populo turbam, iubente Lauredano
 Principe, porta devia in vestibulo Curie admissus, veste indutus Li-
 liis aureis intertextā, stans (inquit) ante Patrum subsellia. *Bellum Lau-
 redanè Venetorum Dux, cæterique huius urbis cives, Ludovicus Gallorum Rex in-
 dicere me vobis iussit tanquam insidis hominibus, Pontificisque Max. & reliquo-
 rum Regum oppida per vim, perque iniuriam capta possidentibus, omniumque om-
 nia dolo malo sub vestram ditionem raptè, atque redigere festinantibus. Ipse ad
 vos armatus ea repetiturus venit. Ad hæc Lauredanus Patrum medius
 sedens respondit. Res publica hæc Gallo, quam adisti nihil iniuste possidet :
 Iure agit, nec fidem fallis cuiquam. Quam certe fidem nisi valde plus iusto serva-
 vissemus Regi tuo: pedem minimè haberet in Italiā. Sed præstat nos cum periculo
 esse, qui semper fuimus. Abi, & Regi tuo nuncia. Bellum, quod nobis tam arrogan-
 ter indidis, ope Dei Immortalis fortiter propulsabimus, quem vindicem habiturus
 est hic, vel apud Inferos ob scelus rupti fæderis. Nuncio remisso; cum un-
 dique adventantem hostem tabellarii nunciarent, & ad tot & tan-
 tas expeditiones terrestrem, atque navalem pecunia deficeret, co-
 acto Senatu, Lauredanus Princeps auri libras decem mutuo obtu-
 lit, civesque reliquos, ut idem facerent, cohortatus; eo die, postero-
 que multum auri in errarium collatum, urbem metu levavit. Non
 longè post irruere Galli cum 40. armatorum millibus, anathema-
 te Iulius, Idibusque Martii ad Abdux Glaream (quæ Veneto ut
 olim Romano Canna fuit) ubi Petiliani Comes & Livianus cum
 triginta peditum, ac decem levis, gravisque armaturæ equitum
 millibus sub Legatis Georgio Cornelio, & Andrea Gritti viris am-
 plissimis, manus conferuit, Venetorum adiuvante discordiā: Piti-
 lianus namque belli usu, senilique experientia dubios bellorum
 eventus considerans, Livianum retrahebat à pugnā, sperans Gal-
 los inopiā coactos brevī excessuros cum ignominia. Ex adverso
 Livianus iuvenis, animosus, pugnandi cupidus temerè ruebat
 in pugnam clamans cunctando, & sedendo perdi Rempublicam,
 quæ frustra tantum conflasset exercitum, tot opes, thesaurosque
 profudisset, si ante ipsorum oculos oppida nullo reclamante expu-
 gnarentur. Quibus Petilianus impulsus castra movit magnā om-
 nium alacritate, ob quam trepidus Gallus bello relicto voluisse pa-
 cisci*

cisci constat: sed erant, quæ Venetus lueret. Primus itaque Livianus cum suis certamen aggreditur, primoque conflictu, viro audaci visa est arridere fortuna; turbata namque Gallorum acie, ad ipsa Regis castra penetravit: cum famâ mendaci vulgatum per infidos Veneticæ civitatis ductores, qui transfugæ in nos pugnabant profligatas esse pedestres Venetorum copias; Galli exerunt animos, Petilianum verò subsidio retraxit. Hinc circumfusus Livianus dum fortiter dimicat, amisso ex vulnere oculo, vincula subit. Hac funestissimâ clade desiderati optimi quique duces, cæsa militum decem millia, vastata castra, impedimenta direpta, illustratusque Gallorum victoriâ Aignadelli apud Caravagium vicus ignobilis. Hoc ultimum Reipublicæ vulnus fuisset, ni Numina solidassent. Nemine namque resistente, Brixia, Bergomum, Cremona mœnibus non manibus propugnata cedunt. Piscaria diu oppugnata tandem expugnata, Mediolani dum Gallus canit triumphos, ex Germania erupit Maximilianus, eiusque phalangibus, Istriæ, Fori Iulii laceratæ urbes, Patavium quoque Vincentia, Verona cedunt. Emilia arces Pontifex occupat. Ferrariensis de Venetâ classe ad Padum triumphat. Tantum impetum, cum sustinere minimè possent urbes terrestres: eas Senatus fidei Sacramento prudeatissimè liberavit, unoque temporis momento, terrestri abivit imperio, quod majorum providentia, integro sæculo posteris transmiserat. Vtium solum in Foro Iulio, & Tarvisum plebeio studio animatum, Venetam sortem sequi maluit, etiam cum ejus libertas spiritum traheret extremum. Hoste foris cladibus saturato; domi famescebat Ærarium, ut conscribendo militi nervi desent. Adfuit porro opportunè Princeps Lauredanus lingua aurea, opes ad Patriæ opem in medium proferens, suoque exemplo Patres, Civesque provocans: quo brevi factum, ut aurum privatum, Civium oblatione publicum verteretur in ferrum; centuriatisque cohortibus, Patavium Andreæ Gritti vigilantia redimeret. Reliquæ urbes pari celeritate quâ amissæ, etiam restitutæ. Patavium tanquàm in scopulum impigere fœderatis: ibique fortuna instabili, Maximilianus Imperator cum centum & viginti armatorum millibus, adversus Venetos (qui sola tria equitum, & peditum xv. millia alebant in castris) Patavium frustra obsidet, ad cujus tutelam Lauredanus Princeps proprios filios submiserat cum primariis ex Patricio ordine adolescentulis, qui in humeris lapides asportabant pro aggeris extructione, quem media in urbe Petilianus erigi curavit. Totis viribus concursum à fœderatis Gallis, Hispanis, qui in subsidium Maximiliani convenerant, sed strage cruentâ repulsi, quadragesimo obsidionis die, Calendis Octobribus, sublati castris desperatos, & inglorios

glorius per Vicentinos colles Alpes traiecit. Hinc de Romano P. conciliando Reipublica, Lauredanus sollicitus Hieronymo Donato iniunxit, eum omni obsequii genere demulcire, ut coniunctis armis Italica prospiceret libertati. Placuit Iulio consilium, iuratoque foedere Ferrariensibus bellum indixit, si doinceps rem Venetam infestarent. Annis octo, bello hoc (quod Cameracense dictū) Italia miserè deflagravit, Gallis cum Veneto quandoq; coeuntibus, dissentientibus. Pace inita Bruxellis inter Franciscum Gallorum Regem, & Maximilianum Cæsaris nepotem Carolū, in eas conventionescum Carolo itum: ut per solutis ducentis Aureorum millibus Respublica Veronam haberet, quæ sola Cæsaris fulciebatur præsidio. Et hic Cameracensis foederis exitus, quo in Venetum tota cōversa Europa constantiam, prudentiam Veneti Senatus frangere minimè valuit, nec Imperio spoliare. Conflagrarunt per eos dies Crucigerorum Monasterium, & Rivoaltina ædes gravi mercium iactura; unde plures mercatores coacti cedere bonis. Faces hæ præluserunt Lauredani Principis funera, postquam Anno sui Principatus vigesimo, liberos, opes pro libertate effusisset, Spiritum etiam palmarum plenum in hostes efflavit. Laudatus in funere ab Andrea Navagerio ad DD. Io: & Pauli Principe digna sub mole jacet.

E P I T A P H I V M.

D.O.M. Leonardo Lauredano Principi. Totius ferè Europæ Virium Cameracensis foedere in rem Venetam conspirantium furore compresso, Patavio obsidione levato, fortunatus, & filiis pro communi salute obiectis, Terrestris imperii post acerbissimum bellum, pristina amplius vindicata dignitate, & pace Reipublica restituta, eoque difficillimo tempore conservata, & optimè gesta Pio, Forti, Prudenti, Leonardus abnepos P. C. Vixit Annos lxxxiii. In Ducatu xix. obiit M. D. XIX.

N V M M I S M A T A.

Duo occurrunt. Tenent in fronte Imaginem Principis ad vivū sculptam, sub epigraphe *Leonardus Lauredanus Dux Venetiarum &c.* In postico stat *Æquitas* sinistra hastæ innixa; dexterā bilancem levans æquilibratam sub lemmate *Æquitas Principis*. In altero nummisate legitur *Optimis Principis Memoria*.

Vtrumq; privatum dicitur, quia utrobique deficiat S.C. & quod Resp. non consueverit in honorē Principū nummos cudere. Legitur tamen in M.S. Zilioli, cui titulus *Due Corone della Nobiltà Veneta. in Bibliotheca Cornelia Piscopia*. Romanorū exemplo, ex publico decreto, nummisma fuisse percutsum. Hæc non pro veritate, sed pro inquisitione. Hoc citra dubium; quod mortuo Principe Inquisitores creati soliti ceperunt acerbius gesta Principis indagare; cumq; nullū superesset vestigiū Principatus non sanctè administrati, vix ab instituto recedere potuerunt, non sine totius civitatis querela, quòd in memoriam tanti Principis, tam acres videri vellent. *Egnat. p. 168.*

¹⁹⁴
ANTONIUS GRIMANVS
D U X LXXVI.

*Electus Anno 1521. die 7. Iulii, obiit die 7. Maii An. 1523.
ætatis sue An. 88. cum regnasset An. 1. Mens. x. dies ii.*

MONIMENTVM ANTIQVVM.

*Attollentis pramentisq̃ue fortuna mirabiles ludos semper despexi, quum infra-
cto animi vigore firmus & constans, ab hoc salubri temperamento me ipso ma-
ior & clarior evaserim.*

Antonius Grimanus civis si quis alius prosperis, ad-
versisque rebus adeo iactatus, ut illum ad lux inconstan-
tiæ spectaculum, Fortuna speculum exhibuerit. Patre mortuo, sub patruī tutelā, à primā statim ado-
lescentiā nauticæ adscriptus, Syriæ, Ægypti, Africæ
monstra lustravit, nec timuit vitiorum monstra gladio debellatu-
rus lustritæ. Venetias reversus, togā sumptā virili, Magistratus om-
nes excurrit Vrbano eo plausu, ut nunquā repulsā tulerit,
maiora semper atque ampliora quā peteret, suffragantium con-
sensu promeritus. Legatione exornatus ad Federicum Imperato-
rem, (quod plerique Senatores ejus experientiam domi, quā fo-
ris

ris utiliore iudicaret) non sine pudore recusavit, subrogato Dominico filio (ita permittente Senatu) Cardinali futuro. Exinde partes suas erga Rempublicam, summam implens moderatione, apud populum gratosus tenore perpetuo, maximeque probatus apud proceres, eo praesertim tempore, quo Veneti pro Aragoniis adversus Carolum VIII. Gallorum Regem, accepto Maris imperio, in Apuliam profectus, compluribus expugnatis oppidis, Monopolim urbem, Polygnanum, Molam, Brundisium, in Salentinis Hydruntem, Veneto adiecit imperio, sua sitque Senatui, pecunia levare Aragonium, quousque mutui restitutione, Rex oppida supradicta redimeret. Quo consilio res fractae Gallorum, & Aragonia in melius restituta. His gestis purpuram meruit D. Marci Procuratoriam. Paulo post Senatus reiecta Sfortiae amicitia, cum Ludovico Gallorum Rege foedus percussit, libero ore reclamante Grimano, qui invidiam & graviora pericula veritus suadebat, infirmum Regulum potius, quam potentissimum externae gentis accolam sustinere vicinum. A Veneto itaque reiectus Sfortia, ab Alexandro deceptus Romano Pontifice, à Caesare penè praeteritus ad Baiazetem confugit Turcarum Regem. Placuit occasio Barbaro calcandi Venetos jam sibi in visos, & suae imperii libidini obicem tollere, immisisis protinus Schenderbassa Illyrici, & Deuthe amplissimae classis praefectis, ut Graeciam obruerent. In hoc rerum periculo Grimanus omnium suffragiis iterum Imperator delectus priusquam navigaret in hostem, centum & sexaginta libris auri, mutuo datis Reipublicae, inopiam publici sublevavit errarii, & in arrham sanguinis, quem patriae in hostes devoverat, aurum deposuit pignus Fidei & coedis, quam spirabat in Thraces. Tantis auspiciis navigavit sorte varia. Cum enim apud Sporadas insulas congressurus classibus, non dubio eventu superari Turcas posse appareret, mutatis ventis, nec opportunè parentibus quibusdam Trierarchis, Grimanus spe victoriae dejecit, amissis duabus onerariis, in quibus Andreas Lauredanus, & Albanus Armerius fortes periire patritii. Inde in Naupactum sinum illapsus Turca, dum per ignaviam Veneti Trierarchae aleam declinant, arcem occupat Naupacti, Mocenico dedente Praefecto timide, aut avarè. Ea propter criminationibus Grimanus expositus, Melchior Trivisano in imperium sibi subrogato non expectato, qui mandante Senatu compedes afferebat, eos sibi ultro injiciens, peculiari triremi Venetias deVectus Patribus se se obtulit compeditum spectaculo planè miserabili. Compede namque vinctus servili, causam dicere coactus coram totius Nobilitatis Comitibus, filium habuit consolatorem, qui brachio purpureo sustinebat gradientem, & manu sacra levabat

catenas. Patris loco cum in carcerem postulatet recludi, non auditus, ut suum tenerent auctore delicta: permixtus tamen liberè adire parentem. Ne in Rogatorum Consilio agigaretur causa, sed in supremis Comitibus, zelotypia voluit, in quibus, affinium, & propinquorum caterva longe inferior civium multitudine, rigorem minimè impediēbat iustitiæ. Trium viro itaque declamante Advocatore Communis, sorte designato (fuit iste Nicolaus Michaelius Doctor, & Eques) tertio Idus Iunii, Ann. 1500. dignitate adempta Procuratoris S. Marci in insulas Apforum & Crepsam deportatur; Eius in locum Michaelium subrogare, quo interprete memorabile exemplum iustitiæ ad posterose manavit. Grimanus excelsi elatique vir animi ægrè tam vile passus exilium, clanculò Romam ex insula elapsus, ad Cardinalem se contulit filium non immemor se civem, & Reipublicæ filium, cuius arcana per novem Annos tractavit fidelis, supplens Legati vicem, præcipuè Cameracensi friviente fœdere, à quo cœpit respirare Respublica, cum adnitate Grimano (qui charus Pontifici, & à cunctis Ordinibus crebrò salutatus, villam ædificaverat sub Quirinali luculentissimam, adhuc Grimanam dictam) Julius II. P. R. abiurato Cameracensi fœdere, Venetos anathemate solvit, & cum eis ad libertatem conspiravit Italiæ. Tantis Grimani meritis, Fatorum revoluta serie, deliniti Patres specioso decreto, Mense Iunio, quo fuerat expulsus, Patriæ restituerunt & dignitati. Hæc enim verba fuere decreti. *Quod nunc quum præclaram iusti officii pietatem ullâ in re erga patriæ decus intermisset.* Ex mille, tercentis, & sexaginta quinque, qui in Comitibus convenerant, soli quinque supra nonnaginta adversati leguntur. Quorum iudicio, calcata Fortunæ insolentiâ, ad gloriâ emerfit duce virtute. Bis itaq; Procurator, gravissimam postea ac splendidissimam legationem subiit ad Franciscum Gallorum Regem, unâ cum Dominico Trivisano, Georgio Cornelio, & Andrea Gritti, ut Senatus nomine victoriam ei gratularentur de Helvetiis partam. Exinde Magni Sapientis continuato honore usque ad Lauredani Principis mortem, post longam Candidatorum contentionem Antonii Throni, Dominici Trivisani, Petri Capelli, Aloysii Molini, Leonardi Mocenici, Aloysii Prioli, Georgii Cornarii, ad clavum collocatus Reipubl. biennium luctavit adversus Mortē; cui, peste grassante Italia penè tota succubuit. In ædibus D. Io: & Pauli, perorante Federico Valaresso, iusta suscepit, & in templo D. Antonii (si Petro Iustiniano fides) quiescit prope aram maximam; postea ad D. Francisci de Vineâ translatus. *Ex M. S. in bibliothecâ Corneliâ.*

Lege Petrum Marcell. Paulum Iovium lib. 5. elog. Andream Mauroc. Petr. Iustin. Vianol. Io: Bapt. Conrar. Ægnatium. Orationem M. S. . . Oratoris ab Hisp. missi, quem lauro Dux coronavit Grimanus teste Sanforyno. Sub

Sub hoc Principe lege cautum M. Consilii, die 18. Iunii 1521. & 13. Maii. 1522. ut in *Promissione Ducali*, quod nummus percutiatur argenteus, qui lingua vernaculâ *osella* dicitur, quia loco succedat Cibariorum & Avium, quas civibus solebant Duces dono mittere: quemadmodum & Cappones qui usque in hodiernum diem donari solent à Principe Procuratoribus D. Marci & Iudicibus Proprij. *Congiari*um nummus iste ab aliquibus appellatur sed pessimè; quia Populo illud Romani Cæsares elargiri consueverant: *osella* autem solis Patritiis, uti à Patre filiis, teste *Sanfovino lib. xi. de Principis dignit.* Hinc *Principis munus* antiqua fuit in hisce nummismatibus epigraphes; solo mutato nomine Principis; ut videre est in Gritto, Lando & alijs.

Nummus ergo primus, quem avium, Gallinarum, Folicarum loco Grimanus substituit, habet in recto Salvatorem in throno sedentem & benedicientem. Infra thronum stat Marcus Evangelista vexillum porrigens (cui inscriptum S. M. idest *Sanctus Marcus*.) Grimano Duci flexis genibus imploranti, *Benedic populum tuum Domine*. Nummismata Grimani esse nò dubites; sublegitur *Antonius Grim. Dux*. In obliquâ nummi parte iungunt palmas *Iustitia & Pax* sub Lemmate *Iustitia & Pax osculata sunt*: cum tamen toto Grimani principatu, Bello quassata fuerit externo Republica. Sui ego crederem voluisse Principem vitæ exprimere periculum; & metamorphosim, quæ Iustitiâ tandem & Pace, in patriâ armata triumphat.

Nummus alius recurrit privatus, in quo imago Principis ad vivum exculpta sed cum eodem symbolo in postico, quem habes in nummo publico.

198
 ANDREAS GRITTVS
 D U X LXXVII

*Electus die xx. Maij. Anno 1523. obiit Anno 1538. atatis
 84. cum regnasset Annos 15. Menses tres. dies viij.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Imperium quod armatus foris, summis meis periculis amissum vestisieram,
 domi Princeps, & acerrimis hostibus, & fame sæpè oppugnatum ita
 conservavi, ut nulla ex parte imminutum mortens reliquerim.*

Illitiam esse vitam hominis super terram, si nescis,
 attende. In castris natus Andreas, ferocem prius
 edoctus sonitum Martis, quàm vocè hominis, ex
 utero venit ululans potius, quàm lugens. Telsela-
 tam expertus fortunam, eam fletu nunquàm ex-
 cepit sed furore, vindictam cogitans. Byzantium
 missus à genitore, ut mercimonij præset, regnante Baiazethe,
 qui simulatà amicitia cum Andrea Zancanio Veneto Legato, sex-
 dus

dus subscripserat litteris tamen Latinis, Grittus Zancanium mo-
 nuit, qui nationi charus, omnia Turcarum callebat institu-
 ta. (Nemo siquidem civium æqualium suorū, in ipso iuven-
 tutis flore pulchrior: nemo quum vir esset, & Senator, staturæ
 proceritate, membrorumque amplitudine celsior, atque formo-
 sior) ut cartam fœderis, scriptā requireret characteribus Thraciis.
 Quod cum Zancanius re tentatā non impetrasset, in patriam nē
 inofficiosus rediisse videretur, Gritti monita Senatui reticuit.
 Palam postea irrumpente Turcā coniectis in vincula civibus
 Venetis; durior conditione habitus Grittus, patrum absuit, quin
 interficeretur, detectus charitate patriæ juvenilem animum sti-
 mulante, literas siglis conscriptas ad Magistratum Naupacti de-
 disse, per quas Turcarum significabat consilia. Zoagriā postea
 redemptus, patriæ restitutus totius civitatis gaudio Legatus ad
 Baiazethem rediit Reipublicæ nomine, cum quo pacem firmavit
 sed Leucadis pretio redemptam. Eodem anno Romam missus ad
 Iulium II. R. P. cum aliis Legatis, de finibus controversiam amicē
 composuit. Inter Præturas, Patavinam magnā gessit sui nominis
 gloriā. Castris præfectus Rhetiam ab incursionibus Maximiliani
 Imperatoris servavit, hoste sæpē repulso, finibusque protractis.
 Imperium tandem Venetum, omnium Principum Christiano-
 rum Cameracensi tentatum frædere ut propugnaret, Legatus
 iterum designatus postquā descendisset in castra, ob mortem
 Antonii Mauroceni, purpurā decoratur Procuratoriā D. Mar-
 ci, ut eo munere ad procurandam Rempublicam rebus tam du-
 biis accenderetur; Andrea Venerio cive prudente, publicique iu-
 ris retinente octo Suffragiis præterito. His incitatus ad Abduræ
 Glaream (quæ Venetis Canna fuit) tam impavidè occurrit Gal-
 lis, ut trepidans Rex vasa colligeret, nisi nimio Liviani revoca-
 tus ardore, ipsa penè in fugā invenisset casu victoriam, & cum
 eā terrestres Venetorum Imperii spoliū, atque triumphum.
 Tanto in discrimine Grittus vires non deservit & consilium. Ma-
 ximo namque Reipublicæ comodo, Tarvisi inclusus, urbem ser-
 vavit astuque fortissimo recuperato Patavio, cuius antea cū laude
 Prætor fuerat, viam stravit ad pristinum repetendum imperium.
 Brixiam usque pervenerat, quā assertā, deficientibus tormentis,
 à Foxeio cum urbe victus, & in Galliam captivus abductus,
 novo cum Gallis inito fœdere, se & Patriam in libertatem redemit.
 Castris restitutus ad Creatium, novā Liviani temeritate ab His-
 panis victus hærentem tergo Mortem declinavit, finibus intra
 Vicentinos muros assumptus. Octavo post Anno, expugnata
 Veronā, Cameracensi bello finem triumphator imposuit, &

contra totius Europæ impetum amissa recepit. Hisce gradibus sero compactis, suoque cruore conspersis alter Titus solium conscendit; cujus Regnum ut breve Roma cupiit cum Regem accepit; longum cum perdidit; sic Gritto Antonium Tronum Populus præferri desiderans, luxit postea tanquàm serò cognitum cum amisit. Clavo accepto, domi sedendo, non minori Sapientiâ leges disponens, ac fortitudine castra curavit, prudentiam prævidentiam appellabat. *Constantinum* cum audisset *Cavaciam* unum ex quatuor Scribis, & Decemvirali Consilio delectum (Locus iste honestissimus, & Summæ infra Patritium Ordinem dignitatis) *Prinam* (inquit) *Patres Reipublica consulissent maturius*. Hoc namque decreto laqueum video collo appensum Cavaciæ. Quod sane illi contigisset; nisi exilio voluntario, pessimè de Republicâ meritis, fugam arripuisset. Hoc Principis responso quid gravius? Eius quandoque publico munere expertus operam, facile ingenii pravitatē agnoverat. Odia autem cū minimè remisissent Reges; Gallo ipse quandoque junctus vel Aquilæ, infirmiore semper succollavit Sortis reparator adversæ. No vissimū adversus Thraces discrimen, quos Corcyra excussit, opibus, seipso Reipublicæ oblati adversus Martem, quam vis octuagenario maior cū Morte luctaret, cui tandem succubuit Anno 1538. In Vinca D. Francisci cineres habes. Eius funus in Gemellorum Templo eloquentia exornavit Bernardi Navagerii Cardinalis futuri.

Is primus, qui Phrygiatis uteretur paludamentis, & in testis Deiparæ, ornatus vestibusexiret argenteis. Sanfovinus *de dignit. Principis lib. xi.*

Sanfovinus, Sabellius, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus, Io: Bapt. Cont. Doglion Vianol. Io: Bapt. Egnatius p. 209. Sagredus.

EPITAPHIUM.

Andrea Gritto Duci Optimo, & Reip. Amantissimo, pacis terra, navique parta auctori, ac Venetiæ terrestri Imperii vindici, & conservatori Heredes pietissimi. Vixit Annos lxxxiij. Mens. viij. dies xi. decessit v. Cal. Ian. MDXXXIII.

Nummismata publicum Andrea Gritti D.

Argenteo nummismate & ipse annuatim donavit Patritios, cuius in dextera sedebat Marcus Evangelista patronus urbis, sinistra tenens librum Evangeliorum, sed clausum, belli argumentum, quod Gritti servavit Principatu. Dexterâ vexillum porrigit Duci flexis

xis genibus accipienti, & manu posita infra manus Evangelistæ in signum subiectionis. Inscríbítur circulus *S. Marci Veneti, Dux Andreas Gritti*. Casus iste in recto, ille in obliquo; ut derivatio, dependentia quasi *Dux filius patris* annueretur ab Evangelistâ. In postico nullum symbolum, sed pura inscriptio: *And. Gritti Principis munus Anno 1. v. l. Anno ii. iii. iv. usque ad xvi.*

Monetam usualem percussam sub hoc Principe habes pag. 178.

Nummismata privata Gritti Ducis.

Duo occurrunt: Alterum Basilicam exhibet S. Francisci in vinea Gritto gerente Principatû, extructam, cujus ipse frontispiciu suo ære ædificari curavit. Palatiû namque vicinû, quod modò Nuntii incolunt Apostolici, Gritti Gentis erat. In altero Nummismate Abundantia cum Cornucopiæ Gerionem calcat Pestem, Famem, Bellum, sub epigraphæ *Dei Opt. Max. Ope*, restituta Principe intercedente.

Plures filios habuit, quorum nothus Aloysius ex Græcâ Asiâ, dum Byzantiû degeret, gemmarum peritissimus, & lapillorum, Solimano Regi percharus, cuius in aulâ diû amicè versatus, intimamque cum barbara gente, consuetudinem nactus, apice occupato fortunæ, opes congestit immensas. In Daciâ missus adversus Pannones cum equestribus copiis, pugná in itâ tumultuariâ ad coronam Vngaricam aspirare cœpit, nec longè aberat, nisi Episcopi Varadinensis cœde, quem ipse necari iusserat, Palatinos sibi concitasset, qui feroces repetito certamine Turcas profligarunt, Grittum, in potestatem redactum, cæsa gladio cervice Regiis in castris obruncarunt. *Petrus Iustin. p. 149.*

101
P E T R V S L A N D V S
D V X LXXVIII.

*Creatus die 20. Ianuarij. Anno 1538. obiit 8. Novemb.
1545. cum regnasset Annos sex: Menses 9. dies 8.
Ætatis sue LXXIII.*

EPIGRAPHES PRISCA.

*Pace cum Solimano Turcarum Imperatore facta, Patriâ ab Annona cari-
tate liberata, Imperium validis munitionibus egregiè munitum, omni-
bus æquis, in privatam domum nihil præter gloriam intuli.*

LXXVIII

Iacet sub marmore Princeps, cuius sub gladio ia-
cuere Thraces, & Apuli. Iacuisset etiam Sirenum
domus Neapolis, si victoriam Virtus daret non For-
tuna. Princeps assumptus pacem procuravit, obti-
nuitque charitatis pretio, quàm liberalis exhibuit
subditis caritate oppressis. Eo sedente Vscocchi ad piraticam palan-

palantes patibulo affixi. Litora S. Nicolai, seu Venetiarum val-
væ, tormentis, munimentis exulta. Astrea nè vel exteris in
urbe deesset; *Auditores electi Novissimi*, qui advenarum minora
iudicaret litigia. Sex Annos cum imperasset senio confectus in
septimo requievit ad fanum D. Antonii; ejus Fastos ad populum
exponente Michaelè Barozio, in Gemellorum Templo; Po-
steris ex suo Principatu solâ gloriâ relicta.

*Sansevinus, Doglionus, Io: Baptista Contarenius, Petrus Justinianus, Pe-
trus Marcellus, Vianolus, Andreas Manrocannus, Io: Sagredus.*

E P I T A P H I V M.

In ædibus S. Antonii, ubi pro foribus duæ marmoreæ inspiciuntur
Statuæ: altera Classis Imperatorem, altera Principem exprimit.

*Petro Lando Venetiarum Principi, post varias Pace, ac Bello in Urbe mu-
nerum Publicorum dignitates, Foris Præaturas, præsertim Patavinam ite-
rum administratas, ad Maximilianum Imperatorem, & Leonem X. Pont.
Max. legationes obitas, Classis cum summo Imperio bis Præfetto, Apu-
lo Bello, Neapolisque obsidione egregiè functo, ex D. Marci Procuratore
ad Principatum evecto Landa Familia Proavo optimè merito P.*

Sub secunda

*Vixit annos XXCIII Principatum tenuit Annos VII. obiit anno
M. D. L. V. Mensè Nov. Die VIII.*

Ex pluribus monetis sub eo signatis; argentea, quæ ad manus
venit, habetur supra pag. 202.

Nummus Ducalis

Cuius in fronte sedens Marcus Euangelista vexillum porrigit
Duci in genibus flexo, cornu redimito sub epigraphæ. *S. M.
Ven. Petrus Lando Dux.* F. V. nomen hic habes *Francisci Venerij*
officinæ præfecti monetariæ. A tergo. *Petri Lando Principis Ma-
nus An. vii. annuatim renovatum usque ad Annum vii.*

FRANCISCVS DONATVS

D V X LXXIX.

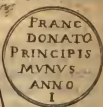
*Creatus die 22. Novemb. Ann. 1545. obiit 23. Maii An. 1553
cum sedisset Annos vii. Menses 6.*

ELOGIVM VETVSTVM.

Curia parte luculenter adificio exornata, omni belli suspitione semota, dum Res publica sub mea salutari tutela securè admodum respiraret septimo Principatus Anno, Vix amplius octuagesimo, in unam publicè salutis atque opulentiam excubantem Mors oppressit.

LXXIX

X gravi Sapientum ordine, inter quos, quatuor supra viginti vices confederat, Princeps assumitur Franciscus Donatus Eques & D. Marci Procurator eo tempore, quo Orbis ferali bello conflagrabat, excepta Republica, quæ funera respiciebat à longè, oculis tamen cum suo Leone excubabat apertis, & pacem custodiebat, armata castrorum curà commissa Guido Vbaldo Ruvereo Duci, cui vexillum publicè credidit primo suæ electionis Anno, Princeps Donatus. In hoc otio Moles posita Palatina, quàm super Giganteos gradus janitores custodiunt Neptunus & Mars, Pari com-

communem atque Iustitiæ. Errarium etiam & Athenæum Pelasgo lapide posita, regimini æquè utilia, & necessaria, quæ invicem se se adiuvent, exornent, & fulciant. Moritur interim perturbator ille Religionis Lutherus, Sanctorum inimicus & hominum; & quia turpes ejus servarunt reliquias Saxones, quibus scetore nulla adimere potuerunt aromata; Principes, promovente Julio II. Romano Pontifice, excubabant, ut cum Apostata errores occumberent, latis legibus, quibus coererentur Novatores, admirabili in hac provisione, utriusque gladii concordia; præcipuè Venetijs, in Consilio Decemvirum, auctore Duce Donato, *Ut quæ in urbe Veneta in puniendis hæreticis, prisca consuetudine, ac legibus recepta essent; eadem in reliquis Imperii Veneti oppidis, ac continentis urbibus servarentur; nempe ut reorum questionibus, ac iudiciis, quæ ab Ecclesiasticis viris sunt, Magistratus adessent Reipublicæ, nihil nisi iis presentibus agi, decernive posset. Iuris peritos, si gravior aliquid incideret, consulere liceret. Quod ius tantum civitatibus esset: qui in oppidis, vel pagis delinquerent, ab urbanis indicarentur Magistratibus.* Quo ex decreto magnam apud Pontificem Donatus, totaque Respublica tulere laudem. Iulius gratiis actis Principi ac Senatui, publicam religionem, ac pietatem sæpius concelebravit egregiis præconiis. Donatus in posterum paci totus intentus, Anno VI. vitam posuit, dignus longiori vita, nisi dignior fuisset æternâ In æde Servorum nobili Mausoleo jaceret, laudatus more Maiorum, in templo SS. Io: & Pauli, à nepote Ioanne Donato.

Legit Petrum Infusianum, Petrum Marcellum, Sabellium, Ioannem Baptista Contarenum, Sansovinum, Doglionum, Andream Mantocan.

EPI T A P H I V M.

D. O. M. Francisco Donato Principi Optimo singulari in Patriam Charitate in rebus administrandis prudentia, integritate, eloquentia Celeberrimo, præcipuis legationibus magistratibusque tum Urbanis, tum provincialibus in difficilissimis Reip. temporibus egregiè sancto Principatu, Salutaribus legibus, pacis tranquillitate publicis operibus, bonis denique omnibus insignito, Franciscus & Dominicus Donati Avo Op. M. P. CC. Obiit anno Christi MDLIII. ætatis vero LXXV. Princip. VIII.

N V M M I S M A.

Publicum supra habes pag, 204. productum usque ad Ann. VI. unde octavum non complevit.

M. A. N.:

M. ANTONIVSTRIVISANVS

D U X LXXX.

*Electus die 3. Iunij Anno 1553. obiit die ult. Maij, Ann. 1554.
cum regnasset Annum unum, minus tribus diebus.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Religionis amantiſſimus Anno circumact'o moriens in gremio patrum ante
aras, in Calum, unde veneram, viſ' & integer evolavi.*

LXXX

Marcus Antonius Trivisanus ex Procuratore D. Marci, Lando subrogatus defuncto, potentiam, morum sanctitate fulcivit. Procurator D. Marci in somniis monitus Ignatium Loyolam sub dio in foro cubare, concubia nocte surrexit, accensisque lampadibus quassavit, hospitio excepit novum Apostolum, à quo iussus se ad Patriæ Principatum accingere, thronum scandit invitus, ne retrò abiret contumax, & refractarius. Electione cognita, coram Crucifixo procubuit, consilium, auxilium efflagitans pro bono regimine. Zelator Iustitiæ, semel in hebdomadâ ad cancellos descendens Forenses, iudices excitabat, casta servare jura. Magister Temperantiæ: una cum Decemviris comesationes & ludicra interdixit nocturna

ætterna Pacem quam infantem invenerat, servavit virginem inter lascivientes Reges, qui armati valvas pōscēbant, pulsabant. Annum in Principatu absolvit, vitam in arā relinquens, ad pedes Christi patientis, flagris involutam & orationibus, dum Sacerdos hostiam litaret incruentam. Sic mori solebant Sacerdotes antiqui. In sinu Patrum expiravit adstantium, eadem oratione commendans animam, & Rem publicam. Exordium funeris à fletu Patrum, qui propriis manibus oculos clausere defuncto. Eius Lipsana non sine veneratione in vineā aservantur D. Francisci. Ejus eulogium Bernardinus Lauredanus exposuit in ædibus Gemellorum.

Iacent ossa in medio templi sub epigraphæ.

*Ossa Marci Antonii Trivisani Principis. Vixit Annos 79.
in Principatu 1. M. D. LIIII.*

Sanctissimus, Io: Baptista Contarenus, Andreas Maurocannus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

E P I T A P H I V M.

M. Anton. Trivisanus Princeps integerrima visa, & paternā virtute, ac gloria semper clarus, omnibus honoribus egregiè perfunctus, à patribus invito ipsius genio Princeps cooptatus, cum Annum Rempublicam sanctè gubernasset, Religionis amantissimus, dum sacro, in imaginum aulā interesset, nullā aegritudine, flexis ante aras genibus, in gremio patrum moriens migravit in Cælum beatiss: M. D. LIV. I. Octob.

Numismata M. A. Trivisani D.

Quorum unum privatum habes supra pag. 206. cujus in fronte Imago & nomen, *Marcus Antonius Trivisano Dux V.* A tergo legitur. *Marcus Antonius Trivisano Dei gratia Dux Venetiarum &c. Vixit Anno 1. in Principatu Obiit M. D. LIIII.*

Alterum publicum est, cujus in fronte Dux flexis genibus vexillum accipit Reipublicæ, ab Evangelista Marco. In postico legitur *Marci Antonii Trivisani Principis Munus Ann. I.*

208
FRANCISCVS VENERIUS
D V X LXXXI.

*Electus die 1. Iunii Anno 1554. obiit 4. Non. Iunii
Anno 1556.*

VETVS ELOGIVM.

*Bienium magnâ animorum propensione cum in Principatu vixerim, non sine
absolutâ Religionis, ac Prudentia laude, Bonam Sfortiam, atque Aragoniam
Polonia Reginam in Italiam adveniantem, nullo non honoris genere excepi.*

LXXXI

Atque præfatione, & ambitu Thronum scandit
Franciscus Venerius iustitiæ merito, & ornamento
virtutis. Pacem sibi post tot bella relictam sustinuit,
Marte ultra Alpes proscripito. Ferox Turcum
Appula præmeret Regna, & Hierosolymitani Equi-
tes spætie persequendi Infideles, ad piraticam con-
versi nonnullas naves amicæ diripuissent Reipublicæ, & in portu-
bus Venetis, Turcarum oppressissent navigia, hostem eis concin-
tando potentissimum; placuit: ad resarcienda damna, eorum
proventus in publicum redigi; donec civium, subditorum, & in
urbem navigantium indemnitati prospiceretur, & à violentiâ in
poste-

posterum abstinerent. Reclamanti supremo Ordinis Magistro, missis primò Legatis; interprete postea Vargas Legato Cæsaris, eà facundia quà præpollebat, & argumentorum copià respondit Venerius, ut victus Hispanus palmas jungeret adversus Milites Hierosolym. Paulus ipse IV. P. R. ad pacis præsidium, & tutelam societatis humanæ, Magistro prohibuit Veneta scrutari navigia, Maria excurrere Reipublicæ, & Thraces quærere à longe; ne minuti navigii spoliū, Regnorum jacturà cogerentur compensare fideles. Magna itaque Zelotypiā servatā pacem, neque in gratiam Pontificis cum Columnis dissidentis (huic Henricus Rex Gallorum, illis Albanus accurrerat) turbare volens Venerius, externos Legatos Fæciales venientes in urbem, omnes cum Caducæo remisit, dictus, propterea *Princeps pacis*. Bonam Sfortiam Ioannis Galeatii olim Ducis Mediolanensis filiam, Sarmatiæ Reginam, in Apuliam redeuntem eà pompā excepit, quā lascivire solet armata Pax. Bienio Rempublicam gessit semper fœlix, nunc in Cœlo fœlicior exuviis positus ad templum SS. Salvatoris, oratione decoratus funebri à Bernardino Lauredano.

Sanseverinus, Io: Baptista Contarenius, Andreas Maurocæus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

EPITAPHIVM.

Franciscus Venerius Princeps, prisca maiorum virtutis ac disciplina verè imitator, nullo nec adumbrata laudis stimulo, nec private utilitatis errore unquam permotus, in regendis populis summa continentia, in dicenda sententia Senatoria gravitatis pacis & concordie amantijs. in omni sermone sapientijs. semper in Principatu, nihil præter ornamentum Principis quod est iustum Imperium pulcherrimum libeis & civibus exemplum. Vix. Ann. LXVI. D. IV. in Principatu Ann. I. Mens. XI. D. XXII. Obiit IV. Non. Iunii M. D. LVI.

N V M M I S M A.

Publicum habes pag. 208. cuius in fronte Marcus Evangelista vexillum porrigit. In adverso legitur: *Franc. Venerij Principis munus Ann. I.*

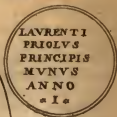
210
LAVRENTIVS PRIOLVS
DUX LXXXII.

Electus die 14. Iunij Anno 1556. obiit die ... Ann. 1559.

EPIGRAPHER ANTIQVA.

Optimarum artium studiis clarus, pestilenti lue sedata, admirabili prudentiâ administratâ Rep. Pontificem, ac Cæsarem Neapolitano bello distractos, in pristinam amicitiam reduxi: ut, ex Italia diuturnis bellorum incommodis afflictâ, irruptiones atque arma exterarum gentium salubri consilio pellerentur.

LXXXII

Omitiis ex lege habitis, post Venerii funera Laurentius Priolus tunc inter Consiliarios quintus Philippo Trono, Stephano Theupolo, Thoma Contareno Marciis Procuratoribus ad summæ dignitatis fastigium nitentibus, prætermisissis, nondum in illud cooptatus Collegium, quod raro accidit, Princeps creatur terno sæviente hoste, Bello, & eo deterior qui pessimus hostis, Fame, & Pestis. Deo tamen auspice splei plenus & religionis, in die coronationis suæ, concionem exorsus ad populum, *Si ambulavero in medio umbra mortis non timebo ma'a, quoniam tu mecum es*: Esuriem Agrariis legibus, Luem sollicitudine, induciis Bellum extinxit. Urbem postea coniu-

coniugis coronatione Ziliæ Dandulæ M. Danduli I. C. & Equitis filix recreavit, accurrentibus more vetusto, Artium Magistris, magno fastu, & pompâ renovatâ prisci ritus memoriâ, quæ centum ab hinc Annis inveterata exoleverat: nam à Paschalis Maripetri Principatu usque adhuc tempora Ducissa Veneta in urbe visâ nō erat. Ingens itaque ad spectaculum totius civitatis multitudo confluit. Ad Barbadias ædes in Gervasi vico Patres Bucentaureo accessere frequentes. Ibi Ducissa aureo talari amicta pallio, in sulâ redimitâ Ducali, Matronis comitantibus in apertum prodiit excepta à Consiliariis, celsoque Trono media locata in ipso Bucen- tauro ad D. Marci ripam appulit per forum innumerabili multi- tudine stipatum populi, media inter duos Consiliarios M. Centa- num, & Ant. Iustinianum insigni pompâ in Ducarium transit. Inde aulaeis, signis, ramentisque auri Opifices, tribunalia ludicum, mirè exornarunt, multitudoque ministrorum aderat baculos ge- stantium, quibus è medio dimoverent turbam. Paratæ quoque in propatulo mensæ ac lautissimæ epulæ, expositâ magni pretii emi- nenti pulpito supellex, ubi crateræ, phialæ, abaci, sciphi, aliaque ex argento & auro vasa spectabantur. In triduum Civitas lætitiæ indulgit. Alienum tandem nè usurparet Priolus triumphum, ad Superos evolavit, cum quibus vicerat, in æde SS. Salvatoris exuviis positus, vel S. Dominici; in Gemellorum æde laudatus à Leonardo Iustiniano Laurentii filio.

E P I T A P H I V M.

D. O. M.

*Laurentius Priolo Dux**Sapientia Eloquentia Insignis**Legationibus summis quibusque muneribus Clarus**Pauli IV. Pont. Caroli V. Caesaris**Concitos animos Delinivit**Pacem Fundavit, Italiam tranquillavit**Pestilentiam Extinxit, Remp. bene gessit**Pius, Fortis, Prudens**Procu. D. M. de Ultra ex Test. Lud. Priolo Proc. Nep. P.**Vix. Ann. LXXVIIII. Mens. II. Dies III. In Princ. III.*

N V M M I S M A.

Publicum Laurentii Prioli supra pag. 210. in quo S. Marcus fe- dens vexillum porrigit Duci genuflexo cornu redimito. In postico *Laur. Priol: Principi munus An. I. & quia idem repercussum Anno II. & III. hic studio omittitur.*

HIERONYMVS PR OLVS

D U X LXXXIII.

*Creatus Cal. Sept. Anno 1559. obiit Anno 1567. die 4. Nov.
cum sedisset Ann. viii. Mens. ii. dies iv.*

EPIGRAPHES PRISCA.

Clementia cultor & sevitia desistor accerrimus, Principatum animi candore, liberalis ingenii bonitate ac religione, fraterna virtutis amulus suscepi.

H Allitur, qui inter Venetos thronum negat hæreditarium: virtuti namque semper tribuitur. Hinc gemini fratres Laurentius, & Hieronymus trahuntur in folium; quod hisce syderibus Fata crederentur inhære Reipublicæ. Tanta erat concordia Fratrum, ut maior natus, minorem sibi prætulerit, vaticinio quodam instrui, quod minor fato præcurreret. Ex D. Marci Procuratore de Ultra, Laurentius Princeps assumptus, quosnam janitores designaret Conclavis Ducalis? interroganti respondit: fratrem defunctum, qui foribus referatis, pauperes ipse inquirebat venientes. Navis tunc cum agitaretur Ecclesiæ inter Tridentinas Alpes agmen

agmen immisit Pontificum pius Princeps eâ instructione, quod extra arcam Noe perire esset, regnante diluvio. Inter tot fluctus, quibus Europa tota demersâ, vel naufraga novis Lutheri, & Calvini superstitionibus jacuit; sola Venetorum Ditio virginitatem Catholicæ Religionis casta servavit, Religionis æquæ custos & Libertatis. Gratus Pontifex Pius IV. Senatui liberam facultatem rependit eligendi Venetiarum Patriarcham, & in eo Ius patronatus perpetuo confirmavit: dono dedit S. Marci Palatium, quod Paulus II. Romæ olim superbissimum ædificaverat, ut ibi Oratores Veneti cum Veneto Cardinale Tit. S. Marci cohabitarent. In tantâ serenitate Insulam pretiosissimis gemmis, unionibusque ornatur Ducalis, pretii supra centum aureorum nummum millia: duabus additis ex auro coronis, quarum una Græcæ, altera Cypri Regnum designant. Binas postea ex Pario marmore statuas, summis in gradibus Sclarum, quâ Palatium aditur, erigendas curavit, alteram Martis, Neptuni alteram, quibus bellicæ præsertim Maritimæ Reipublicæ vires exprimuntur, eâ arte à Sanfovino exculptæ, ut spiraculum quodammodo vitæ habere videantur. Basi Martis inciso carmine *Adriæ bellipotens Martis fulgore coruscet. Neptuni; Sceptra Maris Venetis trado, regna uda relinquens.* Novum etiam argenteum nummum percussit solidorum 124. qui *Ducatum* componunt. Dimidia quoque & quarta ejusdem Ducati pars signata, in quorum latere insculpta Leonis alati imago cum epigraphæ Ducatus Venetus. In altero, flexo poplite Princeps inspicitur, D. Marcum sella sedentem adorans: ac de more Ducis nomen incisum continet. Senio tandem confectus Princeps, morbo accedente comitali, sepulchro illabatur D. Salvatoris, laudatus more majorum à Io: Baptista Gritti Aloysii filio.

Andreas Mantuanus, Petrus Inghinanus, Marcellus, Sabellicus, Sanfovianus, Doglionus.

Numisma publicum.

Vnicum cuius in fronte, more solito S. Marcus Duci vexillum porrigit. In adversâ parte, *Hieronymi Prioli Principis munus Anno I.* In peripheriâ vero. *Salutis Anno 1559. Et ab urbe condita 1139.*

Monetam etiam usualem habes pag. 212.

E P I T A P H I V M.

D. O. M.

Hieronymus Priolo

Dux

Iustitiz, Prudentiz, Legum

Vindex Tutor

Vrbem

Ædibus Specimen Templis

Exornauit Auctauit

Pacem Italia Confirmauit

Reimp. Sartam Testam

Ab omni Periculo Seruauit

Fraterna Viriulis Amulus

Proc. D. M. de ultra ex Testamento

Lud. Priolo Proc. Fil. P.

Vix. Ann. LXXVII. Mens. XI.

Dies XXI. In Princ. III.

215

PETRVS LAVREDANVS

DUX LXXXIV.

*Creatus 12. Octobris 1568. Annum agens 86. obiit
4. Non. Maii 1570.*

EPIGRAPHES PRISCA.

*Innuistata annone penuria: frumento summa prudentia importato, publicè
navalis incendio compresso, exorsum Turcicum bellum constanter suscepi, sic, ut
non dubia victoria spe, maxima eius conficiendi oportunitas pararetur.*

LXXXIII

Helix discordia, in quâ potentior esse non potest, nisi qui melior. Naturæ lex ista: Potioribus deteriora submittere. Per tredecim dies, Electores dissoni, diadema præstantibus Mathæo Dandulo, Hieronymo Grimano, Aloysio Mocenico, Iacobo Æmiliano D. Marci Procuratoribus, cum in præsentibus minimè convenire possent, in Petrum tandem Lauredanum, Mocenico in primis adnidente, inclinarunt senio confectum, Annos agentem sex supra octoginta, præter totius Civitatis, ipsius quoque expectationem. Ex gente antiquitus *Mainardâ*, quæ à Mutio Scevola adversus Por-

fenam Hetruscorum Regem facinore claro, elementa duxit, postea Veneto Senatus Consulto insignibus mutatis ac nomine *Lavredana* dicta, regio licet prognatus sanguine, ad Ducalem nunquam aspiraverat dignitatem, sorte contentus privata; vitæ fretus innocentia viam sibi ad Consiliariorum Sexviratum muniverat. Tunc nil ejusmodi cogitans, cum è foro digressus per viam mercatoriam domum reverteretur, delatæ dignitatis nuntio recepto, à M. Antonio Franceschi scriba ad palatium deductus, postmodum in Basilicâ D. Marci, ab Electoribus Populo ostensus, Principatus insignibus inauguratur. Discordia hæc ab Urbis patrone immissa Marco Evangelista, quod senior nec sanior reperiretur in Vrbe ad placandos Superos ferro, flammâ, tamè imminentes Reipublicæ. Incendio Navalis Armamentarii, classicum pro Selymo Vulcanus cecinerat adversus Cyprios; jamque Thraciâ tota contra infelix regnum pluebat sagittas; cum optimus Princeps Annorum pondere pressus, & legum observantissimus frequens in Curia, in Comitibus, in Senatu, maiestate plenus, semper adstans Bellum vicinum agnosceret plenum discrimine, clades ne inspiceret funestas, oculos clausit bonorum omnium luctu, quamvis à populo maledictus furente, qui agrorum sterilitatem in Principem referebat innocuum: quasi Lauredani sacrilegio Annus arefceret. Hinc moriens conversis in Cœlum oculis, in verbo Psalmistæ emisit spiritum. *Ab alienis parce servo tuo.* Eius cadaver ad Iobi sanum delatum in humili jacet sepulchro absque epitaphio Patritium Antonium Zenum habuit encomia stem in D. Marci Basilicâ, non in Gemellorum æde, Cœlo prohibente turbine, & tempestate. Res insolita & inaudita. Volens innocentissimo Principi Marcus Evangelista exequias canere, & iusta solvere exclusâ plebe, quæ subfanabatur infana.

Ab hoc Principe contignatio Superior, & dextera erecta est Palatii, quod modo in vico S. Pantaleonis incolunt eius pronepotes Constantinus & fratres Senatores omnes, qui Magistratibus omnes præfuerunt, & præ sunt Excelsis.

Sedente Lauredano obiit Zilia Dandula vidua Principis Laurentii Prioli, Ducali exornata funere: triduo namque in *publicorum* aulâ, balsamo delibuta, eminenti suggestu sub aureo amiculo Ducalique infula humi condenda iacuit, circa quam ad phœdram viginti ex Monialium virginum cœtu (teste *Petro Iustiniano* pag. 423.) ministræ per alternas vices excubarunt. Princeps inde, Senatusque frequens cum toto civitatis Clero, monialiumque cœtu ingenti numero ad Gemellorum ædem, eam è foro sublatam

PETRVS LAUREDANVS DVX LXXXIV. 217
 tam deduxit ibique de ejus laudibus ab Antonio Stella Da Fanini
 Antistite viro doctissimo oratio publicè habita est.

*Andreas Mantuanus in vita Leonardì Lauredani, & in Histor. Veneta. Emili-
 lius Fincina de orig. Lauredana familia. Visnolus, Jo: Bapt. Centar.*

N V M M I S M A.

Publicum, in quo Marcus Evangelista vexillum Lauredano
 porrigit more vetusto, cum inscriptione, S. M. Venetus. Petrus Lau-
 redanus Dux. Retro legitur in medio: Petri Lauredani Principis munus
 Anna 1. In peripheriâ verò. Salut. An. 1568. Et ab Vrbe conditâ 1468.

ALOYSIVS MOCENICVS DVX LXXXV.

Creatus die 5. Maii 1570. obiit 3. Non. Iunii 1577.

*Depulsa fame, confociatis Christianorum Principum viribus, Selimi Turcarum
Regis Classe profligata, atque inde victoria una omnium nobilissima pars
Henrico Gallorum Rege magnificentissime excepta, Servatori Deo ade dicata;
Vibe bello, fame, incendio, pestilentia liberata, Remp. florentem relinquitur.*

Aloysius Mocenigo, non tantum supremis Legationibus ad
Serrimum Turcarum Regem, Adrianum VI. R. P. & Caro-
lum

lum V. Imperatorem; ac Marcia Procuratoris purpurâ, quàm domesticâ trſum Principum in familiâ educatione efformatum Ducem Lauredano Patres ſubrogavere defuncto. In Procinctu cum eſſet Marcus Evangeliſta, & libro clauſo, Claſſi totus intenderet adverſus Thraces, qui Fato præcipite, Cypri urbes quatiebant, caſo Regni capite Nicofia; Thronus vacavit. Hoc in tumultu, inter Martis bombos, & armorum ſtrepitus, nè falſa rerum humanarum ſpecie deciperentur Patres, Ducem aſſumere decreverunt de domo Principum, legibus obſoletis, præteritisque Correſtoriſus Fori, & Inquiſitoribus Ducis defuncti. Die ſolummodo ab electione tertio eum circumtulērunt in foro, miſſilia ſpargentem in populo, ne nudinis & officiſinis occupatâ plateâ, populari direptioni exponerentur merces. Glavo aſſumpto regiminis Mogenicus Hieronymum Zanium fortiffimæ & numeroſæ claſſi præfecit: majorem a Pontifice, Philippo Auria expectabat ſed tantos conatus & ſumptus Hiſpanorum & Auriz cunctatio diſcuſſit, ut per otium Turcæ tres naves prædâ refertas opimâ ultra virgines & ephebos ad libidinem in tutum ex Cypro ſubducerent. Nobili tamen Matronæ deſperatione accenſo pyrio pulvere naves illas Ignis ſorbuit vel Mare. Ceſſit paulo poſt Famaguiſta, poſtquàm muris glande ſuffoſiſis, ſolius Bragadeni peccus ſuper'eſſet. Honeſtiſſimis conditionibus pactâ urbis deditioe, earum nullas Turcæ ſervavit. Marcus Bragadenus de eiurandâ Religione fruſtrâ tentatus, vivus excoſiatur. Cor ei impavidum non valentes etrahēre, detraxere corium. More ſerpentis innovatus Marcus, relictis exuviis, ad ſuperos evolavit canendo, *Cor mundam crea in me Deus*, quod ſuo ſanguine emundaverat martyr fidei, croas Patriæ: Eius laus etiam penes Tyrannum maior fuit, quàm Cyprus perdita. Partâ victoriâ caput Selym inter ſuos Occidentem dividere, de pelle agens nondum captâ ferâ. Venetiis namque Mocenico Principe in ſupremis declamante Comitibus, & Patritiis excitante, collatiâ congregatâ pecunia, ære ſub uſuris recepto, aucto Procuratorum numero D. Marci iurato fœdere cum Pio V. R. P. Hiſpaniarumque Regē, occuſum Barbaris cum trirētibz 209. celocibz 70. ſex Veneris Liburnicis, ſub dūcibus M. Antonio Columna, Io: Auſtriacō, Sebaſtiano Venerio, parati Veneti vincere, aut mori. In ſinu Naupacti per viginti quinque millia paſſuum, inter Cephaleniam & Naupactum, ad Echinades, Acheloo flumine Aetoliam interlabente, Nonis Octobribz, quinta ſerme diei horâ, D. Iuſtinæ ſacrâ obviavere Turcæ, & per quatuor horas fortiffimè hinc inde certatum: donec auram inſuſante Dei Matre, vento, fumo obruti Turcæ, proiecere Lunam ſub pedibus eius. Victoriæ civitas incredibili perſuſa

perfusâ gaudio, accurrit protinus in Templum Deo grates persolvens. Triduo per forum supplicatione habitâ, Princeps, Senatus, omnesque cives cum Clero adfuere, celebratisque sacris, Princeps Patres purpurâ induti sacratissimam sumpsere Eucharistiam. Carceribus exilioque damnatos solverunt: egenis, publicè privatimque exhibuere eleemosinas: funebres celebrari laudes in D. Marci templo mandarunt eorum, qui in acie pugnando pro Patria occubuerant. Ad spetiem triumphi, Pannorum Porticus, ædesque sacræ in Rivoalto, incredibili auleorum, frondiumque cultu exornatæ: trophæa ex hostium manubiis, armorum varietate micantia erecta. Idem in viâ Mercatoriâ apparatus pompâ extructus inenarrabili. Superbus quoque Aurificum, & à serico Textorum splendor. Germani similiter Mercatores tantæ lætitiæ participes, ad primum victoriæ nuncium, ludicra præbuere speciosa suo in foro, ubi interdium, noctuque referatis per triduum foribus, variis oblectamentis, in Musicis & tripudiis, taurorum cursibus, genio indultum. Faces excelsis totius civitatis turribus dispositæ tenebras superabant nocturnas. Lata lex etiam, ut D. Iustinae die inter Festos relato, quotannis Princeps Senatusque in lato clavo, & togâ ad eius templum accedentes, grates testarentur Divinæ clementiæ. Excusum mox etiam nummisma, in quo Iustina Virgo stans classi eminet, sub epigraphe *Memor ero tui Iustina virgo*. In alio quoque argenteo nummismate, quod annuatim Principis munere, patris distribuitur, inscriptio hæc legitur *M. D. LXXI. Anno navalis magnæ victoriæ, Dei gratiâ contra Turcas*. In aulâ veteri publica: bibliothecæ, excellenti penicillo Iacobi Tentoreti pugna ad Actium expressa Navalis. Tantâ clade depressi Barbari vasa colligebant Byzantii, cum discordiâ fatigati victores Christiana, vix pacem retulerunt ex tanto hostium naufragio: frementibus Superis, qui iram suam Lue, Igne adversus nos effundere mortales. Venetiis Curia rota conflagravit, more insolito, noctu ex turri tintinnabulariâ D. Marci campanâ pulsante Maleficii, horribili sono, totius urbis terrore. Dux ipse in ædes cum se recepisset vicinas Ioannis Legii Marci Procuratoris, mandante Dominio revocatus est in Ducarium. Mense Maii, ex festivis faculis evolantibus ex turre D. Marci, ob electionem Gregorii XIII. R. P. renovatum incendium officinas omnes nundinarias in foro corripuit D. Marci, quæ ibi annuatim congregantur in feriis Ascensionis Dominicæ. Decessit etiam uxor Principis Lauredana ex nobili Marcellorum familiâ, pietate insignis, eiusque funus publicè celebratum sub aureo amiculo, cadaver aromatibus delibutum triduo jacuit in foro positum. Elatum Senatus, Principumque Oratores, propinqui, domestici

mestici pullati omnes ad præparatas in Gemellorum aëdibus exequias deduxerunt, eam publicè laudante Octaviano Maggio, qui à Secretis erat. Accedenti postea in Urbem Henrico Gallorum Regi, qui audità fratris Caroli ix. morte Sarmatià relicta, per fenestram demissus cubiculi, in quà degebat, secretò fugam arripuerat, quatuor Legatos misit in occursum, ut in Carnis Regem cum frequenti Patritiorum, insigniumque virorum comitatu exciperent. In vico Margariæ, (iacet hæc in margine Estuariorum, à loaxeni occurrerunt Senatores lato clavo amicti purpureo, & Murianum mille passibus ab Vrbe deduxerunt. In terram exscendenti ingentes tormentorum, fistularum consultationes factæ. Domus Capella Henricum excepit. Ad eum invisendum postridie Mocenicus Princeps cum Senatu, triremi Imperatoriâ, quam decem & quatuor sequebantur triremes delatus advenit. Salutato Rege, eadem Imperatoriâ unâ ad ædē D. Nicolai in litore, devesitus, à Ioanne Trivisano Venetiarum Patriarcha sacris infulis redimitto in fanum Benedictinum deducitur, ubi post Deo gratias actas, Bucentaurum ingressi, per rivum grandem, incredibili pompâ ad magnificentissimas Fuscarorum ædes, à Mocenico usque in cubiculum deductus, ubi sub uranisco Ducem Rex sibi assidere voluit. Per aliquot dies Venetiis commoratus, nullum in se publici splendoris argumentum desideravit. Ludi habiti, Naumachia instituta: in Basilicâ D. Marci sacra celebrata ritu solemni, quibus Rex unâ cum Principe ac Senatu, alique Italiæ duces interfuere. In genua procumbenti scabellum appositum, ab eoque bina pulvinaria pari intervallo aliquantulum distantia Legatus obtinebant & Princeps. Sabaudus, Ferrariensis, Mantuanus, Niverniensis sequebantur. Octo diebus exactis, cum Ferrariâ iter in Galliam arripere statuisset, à Principe & Senatu usque ad Lizza Fusinam quinque milliariibus ab urbe distantem deducitur. Eadem cimba vehebantur Rex ac Princeps. Alterâ sequebatur Legatus Pontificis. Reliquos Duces Senatores claudebant. Discedenti iter faustum, cunctaque prospera precatus Princeps, Senatus omniumq; Civitatis Ordinum studium & observantiam, neque ullo tempore benignitatis memoriam, quâ ipse Regio aspectu Rempublicam exornasset elabi ex animo Venetos passuros. Erat in hoc Principe, summæ gravitati non impar coniuncta eloquentia, insitumque oris totius decus, quo cunctos in sui ita alliciebat amorem, ut ad sustinendam Venetam Maiestatem plasmatus videretur. Illum Rex amplexatus Reipublicæ gratias egit ingentes, in quâ tuendâ & augendâ, si se aliquando occasio obtulerit, Regni vires, opes collaturum, seipsum quoque ad futurum pollicitus. Cum ve-

rò eà tempestate, Gallia Religionis dissidiis, Procerumque ambitu fl uctuaret: Mocenicus flexo colloquio ad arcana Regni, & Christianæ Reipublicæ, Henricum ad intestina tollenda dissidia, mulce ndoque beneficiis proceres monuit; ut inde vires & existimatio accresceret Gallici nominis in eos, qui torvis oculis amplissimi Regni potentiam aspiciebant. Consilium, uti à viro magnis rebus ge rendis asueto profectum magnifacere visus est Rex, asserens hoc unum sibi votum, cunctos Regni proceres & ordines ad pacem traducere, concordix vinculo connectere. Regis memoriam ne posterì præterirent, (Arnoldo Ferrerio Regis flagitante Legato) Patres in urbem marmore appposito iuxta Giganteos gradus, Regis accessum insculpi mandarunt.

Henricus III. Gallia Rex, & primus Polonia Christianissimus, accepto de immatura Caroli IX. Gallia Regis fratris coniunctissimi morte, tristi nuntio, è Polonia: à in Franciam ad ineundum regnum hereditarium properans, Venetias Anno Sal. 1574. decimo quarto Kal. Aug. accessit, atque ab Aloysio Mocenico Serenissimo Venetorum Principe, & omnibus huiusce Reipublicæ ordinibus non modo propter veteris amicitia necessitudinem, verum etiam ob singularem de eius eximiam virtute, atque animi magnitudine opinionem, magnificentissimo post hominum memoriam apparatus, atque alacti Italia prope universa, summorumque Principum præsertim consensu exceptus est: Ad cuius rei, gratie Regis animi erga hanc Rempublicam memoriam sempiternam, Senatus hoc monumentum fieri curavit: Arnoldo Ferrerio Secretarii Consilii partecipe Regio apud Rempublicam Legato id etiam postulante. In urbem revertenti Mocenico, Henrici nomine Adamas præfertur formæ prædivitis, quam initio accipere abnuens, cum molestum id cognovisset id Regi futurum, acceptum Senatui detulit, cuius decreto aureis inclutum Liliis in Basilicâ aservatur D. Marci. Lætitiam urbis morbus comitalis Tridento per occultos quasi cuniculos Venetias intrusus supra octuaginta hominum millia absumpsit, non tam contagio, quàm ignavia Hieronymi Mercurialis, & Hieronymi Capivacei in Patavino Gymnasio Medicinam profitentium, qui à Medicis Venetis diffidentes coram Principe, sermone potius expolito, quàm docto morbum dixerant epidemicum, sed non pestiferum. Agnovit Mocenicus manum Domini, quem ut placaret, concione ad populum habitâ in templo D. Marci cuius exordium, Nisi Dominus custodierit civitatem frustra vigilat, qui custodit eam: publicam poenitentiam suo imposuit exemplo, quâ die nascentis Deiparæ sacro absolutâ, contagium postridie desæviit, quatuor tantummodo defunctorum nomina in foro proposita, quæ supra ducenta dietim numerabantur. Pium Principis votum, quali formâ & ritu conceptum ab Andræa accipe Maurocæno. Vsu satis compertum est quàm

verum sit, quod Rex, ac Propheta Divino afflatus spiritu cecineris. Domino civitatem non custodiente frustra qui eam custodiunt, vigilare, quam enim industria vim, qua adiumenta, qua remedia tentata non fuisse, ut populus pestifera lue liberaretur? qua humana præsidia prætermis-
 sa, ut publica civitatis saluti consulere-
 tur? cuncta in irritam cessisse: funera funeribus aggerari, recentes calamitates præteritis cumulari, ut tandem à summo vertice usque ad pedem nihil ferè intactum relictum sit. Quis dubitet (inquit) hominum cogitata, atque inventa præpotenti hoc morbo inferiora esse? gladioque huic obisti non posse, qui Dei Opt. Max. vibratus dextera in hanc beatam olim, fortunatamque civitatem savi-
 ret. Quis Servatoris irati oculos, unicumque intuitum sustinere possit? qui veluti insigne misericordiae oblitus iratum, iustoque furore adactum se nobis ostenderet. Amplissima huius civitatis otio assueta, luxu, deliciisque disfluentis errata id commemuisse, quibus modorecessibus, quibus latebris ab eo se obtegeret, quem ubique præsentem, neque in Cælum ascensu, neque in inferna descensu, neque velocissimis pennis in remotissimas regiones transgressu vitare posset. Unicum tantum præsentibus malis remedium esse, ut qui iratum Numen offensa læcessivimus, iidem penitendo ieiuniis, aliisque pietatis operibus placare niterentur, hoc tantum immensam Dei Opt. Max. benignitatem conciliari, decretaque in miseros mortales (si ita fari licet) immutari, si contritum Ninivitarum pectus, profunda populi humilitas, Regis in solum procumbentis, seque prosterne-
 ntis pietas, nam à Deo sententiam vastam perdendi civitatem, revocare potis fuit, cur qui sacra Baptismatis undâ abluit, nunquam alium Deum, quam qui ex nihilo cuncta in lucem produxit, agnovimus, qui nullam aliam, quam eius religionem colimus, fiducia non nihil sumere poterimus, ut post tot clades, atque aruminas respirare tandem nobis liceat. Nemo est, qui præsentis calamitates non persentiat, gravius ceteris non experimur, quibus huius civitatis, totque populorum cura concredita est, prout itaque, ac supplices Deum Opt. Max. exoramus, ut nostrorum errorum oblitus, aver-
 sam faciem in nos convertere, egregiumque opus, cui Divinam illam suimet imaginem insculpsit, agnoscere velit. Peccasse universam (inquit) hanc civitatem, prævaricarum populorum tuorum sanctissimis iussis, præceptisque minime obtemperasse fateamur. Ecce lachrymâ abunde veniam amemus, atque intimis cordis penetrabilibus nondum extinctâ pietatis iudicium expromimus. Senatus iste, quo cingimur, nosque ipsi Divina Maiestati tue templum unigenito filio tuo Redemptori nostro ro-
 vemus, perpetuum posteritati publica religionis, Venetique Senatus pietatis monu-
 mentum singulis annis à nobis, posterisque nostris religioso cultu invisendum, quod & pestifera cladis, & Divinae opis auxilium in omne ævum aeterna memo-
 ria conservetur. Hæc animi nostri demissa ne spernas obsequia, à te omnipotens Pater petimus, Angeli iubeas tuo, ut cruentum illum, atque horrificum gladium vagina recondas: teque Deipara Virgo, cuius hodie ortum colimus, afflictorum sub-
 sidium, pelagusque istius, quo iactamur stella, cuius auspiciis fundamenta Venetæ urbis iacta sunt, cui tot templa erecta, tot ara dicata, annue precibus, filiumque ti-
 bi dilectissimum nobis conciliare ne graveris, tuque adde Marce Evangelista

Reipu-

*Reipublica huius patrone, quo auspice vexilla in remotissimas regiones maiores nostri protulere, istam, quæ suoductu vivit, ac spirat, civitatem ne deferat. Anno sequenti, urbe adhuc saluti non restitutâ, tertio Nonas Iunii excessit Mocenicus, Princeps prudentiâ, eloquentiâ insignis, prosperis & improsperis assidue jactatus, amissâ Cypro; victoriâ parâ; pace cum Selymo sancitâ; Henrico Francorum Rege hospitio recepto. Eius funus in æde aurea D. Marci, non in Gemellorum templo celebratum; prohibente turbine, & tempestate (Res insolita & inaudita) delatum postea in Gemellorum ædem, ubi supra januam maximam cum coniuge *Lauredana Marcella* quiescit. Peroravit in funere *Laurentius Malsa*, unus à secretis.*

N V M M I S M A T A.

Publica Aloysii Mocenici septem occurrunt. In primo ab Evāgelista Marco sedente vexillum accipit sub inscriptione solitâ S. M. Venetus *Aloysius Mocenico Dux*. Tenet retrò epigraphem in medio *Aloysii Mocenico Principis munus. Ann. I.* In peripheriâ verò *Salut. An. 1570. Et ab urbe conditâ 1150.*

Anno II. eadem frons recurrit, Anno tantum adiecto, cujus chronologia retrò stabat in primo nummismate S. M. Venetus. Aloy. Mocen. Anno II. Tenet retro sequentem epigraphem, memoriam triumphî ob victoriâ de Turcis relatam. *M. D. LXXI. Anno magnæ navalis victoriæ, Dei gratiâ contra Turcas.* Nummus concordat S. C. percussum in quo Iustina virgo, quod ejus in festo ipsâ intercedente profligati sint Barbari, teste *Petro Justiniano*, cuius in fronte Evangelista Marcus lætus & exultans Principi vexillum porrigit. Solita legitur inscriptio S. M. Venetus. *Aloy. Mocenico Dux. M. G.* Marinus scilicet Grimanus, nomen præfecti rei monetariæ. Ex adverso stat Iustina M. & V. cum publico monumento *Memor ero tui Iustina Virgo.* Perseverat adhuc nummus iste usualis, mutato solum nomine Ducis; cuius origo ab *Aloyso Mocenico*. Aliud concordat nummismâ privatum Venetiam exhibens super manubia inimicorum, medio Mari sedentem sub epigraphæ, *Sic sola gloriatur*, cui Fama coronam desuper sustinet & palmam. Habet in fronte effigiem Moceniciâd vivum sculptam sub inscriptione, *Aloysius Mocenico Dux Venetiarum &c.*

Ann. III. frons eadem, quæ in primo. Tenet retrò, in medio. *Aloysii Mocenico Principis munus Anno III.* In peridheriâ *Salut. An. 1572. Et ab urbe conditâ. 1152.*

Ann. IV. à primo minimè dissonat. Legitur in postico *Aloysii Mocenigo Principis munus Ann. IV.* In peripheriâ: *Salut. Ann. 1573. Et ab urbe condita 1153.* Annis sequentibus qui fuere v. & vi. Principatus, eadem epigraphes, Anno tantùm mutato.

Anno VII. recurrit in fronte Salvator Iesus sinistra tenens vexillum Reipublicæ, ad quod Dux in genibus flexis manum non extendit præ reverentiâ, sed pectus tundit misericordiam implorans & salutem adversus luem, quâ Venetum afficiebatur imperium. Stat Marcus in figurâ Leonis retrò Ducem & in angulo, non audens irato Iudici se ostendere: hinc diversa est inscriptio ab antecedentibus, & Marcus non exprimitur, sed solummodo Princeps, quasi desertus ab Evangelistâ. *Aloy. Mocenigo P. Munus Ann. VII.* Nomen non adjicitur Salvatoris, qui absque ullâ inscriptione ubique fulget. Tenet retro Templum magnificum ex voto Reipublicæ Redemptori dicatum, quod modò incolunt Cappucini, sub epigraphæ *Redemptori votum M.D.LXXVI.*

Anno sequenti, die 19. Maii, Cruci SS. Sacro, tantæ moli primum posuere lapidem, cui inscriptum. *Ex pio, solemnique voto Reip. ad arcenda fulgura dira pestis, Redemptori Deo sanctè dicatum: Greg. XIII. P. M. Venetiarum Duce Aloysio Mocenigo, & Io: Trivisano Patriarcha M.D.LXXVII.* Super portam Principem. *Christo Redemptori, civitate gravi pestilentia liberatâ, Senatus ex voto pridie Non. Septemb. 1576.* Adfuere solemnitati Mocenicus Princeps cum Senatu, Missam solemniter celebrante in proximâ S. Crucis Ecclesiâ, Patriarchâ: piè & latine perorante ejus Primicerio. Hujus erectionis, (in quam decem millia Ducatorum decreta, licet centenna millia sint absumpta) aliud recurrit nummismâ, sed Anno percussum 1583. quod suo loco dabitur.

226
SEBASTIANUS VENERIUS
D V X LXXXVI.

*Electus die 1. Iunii, Anno 1577. obiit 3. Martii
Anno 1478.*

VETVS ELOGIVM.

*Lauream servata Patria, quam armatus Imperator ad Echinadas paulo ante in
triumphum revuleram, Princeps unâ omnium sententiâ creatus, ita civili mo-
deratione muniui, ut dubium reliquerim; fuerim nê in administranda Rep.
Princeps iustior, & sanctior, an in rebus bellicis fortior, & felicior Impe-
rator.*

LXXXVI

Imperatoriam Maiestatem armatam literis, ornatam
armis contemplare in imagine Sebastiani Venerii.
Vitam novus Tullius cum insumpsisset pro rostris,
collatâ in foro litigantibus lingua, Corcyram Legatus
missus eâ tempestate, quâ Selymus per tyrannidem
irruebat in insulam Cypri; nê Veneta Classis socordia & ocio mar-
cesceret, Sopotum Cahoniæ oppidum, quadraginta à Corcyra
millibus passuum, in summo montis iugo, quod Turcæ incolebant
vicinium depopulatores, tunc insolentiores facti, quod per eos dies
Iacobum

Iacobum Celsum classis legatum confusè irruentem repulerant sociosque navales in litus egressos ad diripiendas farinas in molis trufatilibus convolantes interfecerant: illud adoriri Venerius decrevit. Conciliatis itaque dono Epirotis, ordine servato militari, unà cum novem triremibus, duce Celso, externoque milite recta movet, tormenta per ardua & confragrosa itinera arci ad moveri jubet, quæ cum ictu fallaci in oppidum exploderentur præaltum, scalis moliri meditatur ingressum. Tanto rumore territus hostis, noctu muros transgressus per rupes, & cautes arce evasere relicta, strage tamen suorum, in fugâ intercepti ab Epirotis. Ita Soppoti totiusque Cahoniæ regione Venetis adiecta, Venerius ob rem fortiter administratam summâ omnium laude concelebratus, spem fortunæ cum inieciſſet majoris, Procurator dicitur D. Marci in locum Aloysii Mocenici Venetiarum Ducis assumpti. Inde cum Sfortia Pallavicino adornatis quinquaginta triremibus, Margaritini expugnatione in Almenæ montibus, propè Cibotam insulam tentavit, sed irritò conatu, ob loci asperitatem, & à Mari distantiam. In Cyprum verò cum summo Imperio Legatus designatus Venerius, Leucosiæ cognito à fœderatis excidio, Marco Antonio Columna Legato Pontificis, Io: Andrea Auria Hispanorum Architalasfo, & Zannio Venetæ classis Imperatore, ad consilia vocatus solus cum Zannio accurrendum sentiebatur intrepidus, quamvis reliquis dissentientibus præcipuè Auria cum Hispanâ classe, discessus decretus fuerit. Tanto infortunio percussa civitas Zannium domum in quæstionem evocavit, subrogato Venerio ad classis Imperium. Et quia ante acceptum de supremâ sibi dignitate delatâ nuntium, Venerium in Cyprum traiecisse verebatur Senatus; classis Legatum cum auctoritate Imperatoriâ Augustinum subdelegavit Barbadicum. Gratiſſima fuit Claffi ariis Venerii electio; quod eximia ei oris majestas, proceritas corporis, color in facie purpureus, quem senilis ætas nondum pallore infecerat, artuum robur ac firmitas, ut ad armata tractanda Anni impedimento non essent; cui corporis formæ vivida virtus, audensq; animus infidebat, ut Imperatoris munera obiret intrepidus. Hinc militibus venerabilis, propter liberalitatem & paternam charitatem amabilis, Suppoti expugnatione cognitus, totius Christianis Orbis periculum in se suscepit adversus Selymum qui Cypro expugnata, totius Occidentis Imperium mente vorabat, & Romam Fidei Christianæ caput in Meschitam Mahumeto volebat. Procurante interim Pio V. R. P. cum Hispanis renovato fœdere, ad Echinadas Acharnanis scopulos convenere; ubi illustratâ classe, 220. triremes, sex Galeatiz, naves viginti quinque, ultra minora

navigia duce M. Antonio Columna Pontificis nomine, Io: Austriaco, & Sebastiano Venerio, dum futuri certaminis ordo disponitur, insolentia Martii Tortona regiae cohortis praefecti, qui sub S. Florae dynastâ merebat, cuncta turbavit. In Andreae Calergii triremi turbidus ille homo cum classiariis inito dissidio, rumore suo, non sine seditionis periculo, vicinos concitabat, audiente Venerio, qui illicò suae triremis ductorem, mox maris magistrum, sociosque nauticos mittit ad sedandum tumultum. At is displotio sclopeto gravem intulit plagam ministri humero, milites jam concitatos in nauticos acuit, contumeliis onerat, duos occidit nec Veneto nomini parcat. Horum nonnulli ita sanguine aspersi Venerium adeuntes, indignum exposuere facinus, nec propter Imperatoris nomen, nec Reipub. maiestatem exemplo pessimo tolerandû. Praefectum itaque ac socios comprehendi iubet, comprehensos antennae suspendi. Ea re commotus Austriacus, furori calcaria addentibus Aloysio Requescenio, & Andrea Auria, Columnam advocat, sententias exquirat. Is ad deliberandum impetrato tempore, ut morâ interiectâ animum leniret, postea Regium juvenem aggressus, incredibili ingenii dexteritate, quâ prece, quâ ratione, quâ suasionibus tantum effecit, ut æstuantem animum mitigarit: ut verò cum Venerio confuleret, adduci non potuit. Discusso turbine in hostem vela dedere, qui 230. triremibus, biremibus 60. matæ præmebat. Ducem Venerius habuit Virginem matrem, quæ vento coelitus emisso, Thraces obruit, dissipavit horarum quatuor nec ultra spatium, caesis, cum ipso Duce, triginta millibus Barbarorum, 3486. in libertatem assertis. Navigiis captis 190. Octoginta flammâ vel undâ haustis, fuga triginta solum elapsis. Tormenta in prædam cessere majora 116. minora 256. Hinc Pius V. P. O. triumphum Virgini decrevit quotannis iterandum. Ab eâ autem die, quâ Mutius tribunus laqueo, Venerii iussu necatus fuerat; Austrius, Hispanique ab ejus consuetudine cum abstinere; statuere Patres ad delinendum animum Austrii, ut è classe evocatus Venerius, navale in Adriaco exerceret imperium ubique ab Austrio divisum, subrogato Iacobo Fuscarenio, qui ob Hispanam cunctationem cum tempus otiosus insumeret, pacem renovare Patrum animis infedit. Venerius interim post duos Annos, quibus summa cum laude Mari præfuit, regressus obviam habuit ingentem populi multitudinem ad instar triumphi. Turcarum præcedebant spolia, captivi, arma, insignia ferebantur ante victorem; qui in purpura lato clavo, & ad humeros fibulato graviter incedens omnium in se ora converterat. Deductum ad D. Marci Basilicam cum nobilissimo comitatu Princeps ad fores Templi cum Senatu excepit

exceptit honorificè, memorabilem victoriam, foelicemque ei in patriam reditum gratulantes, ad sacra piè acceſſerunt. Quibus peractis, ad ſuas Venerius ædes in area ſitas D. Marci, patritios omnes, qui eum officii gratiâ comitati fuerant, epulo exceptit lautifſimo. Hoc triumpho Republica unicum ornauit Venerium (quod antea in civitate nemini, ex tot Ducibus, qui claſſibus præſuere, contigiſſe legitur) ut unicam, & cæteris maiorem teſtaretur victoriam. Mortuo Mocenico Principe ex innumero ampliſſimorum civium numero nemo fuit, qui Veſerii virtuti adverſaretur, cui Invidia ipſa conceſſerat. Cunctis itaque Patrum ſuffragiis Dux renunciatus, cum ioci cauſâ à ſuffragatoribus interrogaretur; an vellet privatus prandere, vel Princeps? Sapienter reſpondit: *Privatus minori curâ prandere ſolitos.* Ejus coniugis *Cæcilie Contarenæ* q. Natalis publicam coronationem horribile diſtraxit incendium, quo, die 20. Decemb. 1577. cadente Sole, aula Scrutinii, Cancellaria Notariorum Mortuorum dicta, Conclave Quadraginta Virale Aula ipſa Supremi Comitii cum Imaginibus ad vivum exculptis Principum Venetorum conflagravit; unde diebus Faſtis, prope navale armamentarium, in Remorum Conclavi opus fuerit congregare Comitiam, quò Dux & Conſiliarii pontonibus appellebat. Eius in electione ſuffragari volens Pontifex ipſe Romanus Gregorius XIII. dono miſit *Rofam Auream*. Superi ut ſuo Commilitoni Peana canerent, luem revocarunt graſſantem, Templo contenti Redemptori ſacrato: ad quod, Dominicâ 3. Iulii peſtilentiæ immunitate vulgatâ, Princeps cum Senatu poſtquam ſacris ſolem nibus in Baſilicâ adfuifſet D. Marci, ſtrato ponte, qui è foro ad oppoſitam Iudaicam pertinebat, acceſſit cum ſupplicatione ſolemni totius Cleri, ſacriſque Collegiis, ibique Miſſâ celebratâ gratias Deo ſolvit. Ad Legum poſtea cuſtodiam, & coercendas ſumptuoſas Legationum expenſas creatis Cenſoribus; datis *Ærario* Triumviris; ad procurandam Annonam Cerealibus inſtitutis *Ædilibus*, in Curia Paradifo depicto, labore conſumptus naturæ conceſſit, Muriani ad Angelorum ædem ſepultus, cum illis pro patriâ excubitus.

Secundus is Principum Venetorum, cui in Gemellorum æde, Inferiæ non ſint ſolutæ, ſed in Baſilicâ D. Marci, poſtquam novies projectò in aerem cadavere, ultra progredi Cælum vetuit, apertis cataractis Cœlorum, ut in funere tanti Principis præficam ageret.

E P I T A P H I V M.

Hic magni Principis ac invicti Sebaſtiani Venerii iacent offa: dum illi digna erigantur Mauſolea.

Nummisma publicum.

Vnum percussit Venerius, cujus in fronte S. Marcus vexillum tenet Reipublicæ: Dux verò in genibus flexus, ambabus manibus, victoriæ palmam ab eo contra immanem Turcarum rabiem, relataam offert Evangelistæ, uti protectori, & apud Deum intercessori. Angelus desuper Duci cornu imponit; volens per hoc exaltationem sui in Deum referre, sub epigraphe: *Sebast.Vener.Princ.munus Ann.1.* In adversà parte, stant Clases adversæ, & Deus desuper urgens fidei inimicos sub epigraphe. *Magna Dei Misericordia super nos. Ann.1577.* Tempus, quo nummus percussus: non quo pugnatum. Anno namque 1571. certamen contigit, ex quo inter cætera inimicorum spolia, vulnus retulit, virtutis monimentum perpetuum, quo honestissimè claudicando, gradum facere prohiberetur Venerius, nisi identidem suæ gloriæ reminisceretur, virtutemque testaretur abundè. *Nicolaus Crasus p.33. in Sebastiano Venerio.*

231

NICOLAUS DE PONTE

D U X LXXXVII

*Creatus die 19. Martii Anno 1578. obiit 29. Iulii Anno 1585.
ætatis sue 98. Principatus septimo.*

EPIGRAPHES PRISCA.

*Reipublicam gravissimo ex alieno liberatam, ac plurimis belli subsidii, &
pacis ornamentis auctam reliquit.*

Felix Respublica, in quâ Philosophi regnant, & Principes philosophantur. Ex cathedrâ ad tribunal vocatus Nicolaus de Ponte rexit Forum Iulium; inde ad Cæsarem Legatus, postea Patavio Præfectus, Prætorium ibi ædificavit, Montem Charitatis erexit, ad cuius institutionem octo aureorum nummum millia, uno prope die à civibus expressit eo nomine, ut tempore opportuno frumentum emeretur ad totius commodum civitatis, quæ scedè Annonæ penuriâ propter intemperie Cœli laborabat. Hinc gratissima Civitas Pontium tanti muneris auctorem oratione à Iulio Sperone publicè habitâ laudatum, magno Optimatum, plebisque plausu, aureo dona-

vix vexillo, cum epigraphe *Fundatori perpetuo Charitatis*. Ad Ro. Pontifices postea septies missus Orator, eâ eloquentiâ coram Iulio III. Italiæ ac Christianæ Reipublicæ calamitatē deploravit, ut ab oculis piissimi Pontificis lacrymas excuteret. Paulo ante Orator Ordinarius ad Paulum III. legatione absolutâ, Româ digressurus equestri donatur dignitate: cuius honoris insignia nullus Rom. Pontifex Legato cuiquam Veneto contulerat; primusq; ille virtutis ergo hoc familiæ suæ decus Pauli III. P. M. munere consequi meruit. Ad Oecumenicum tandem Legatus Concilium Tridenti congregatum pro Ecclesiæ reformatione tam in Capite, quàm in membris, non solum Majestatem propugnavit Reip. adversus Bavaros, præminencia servatâ, & scripto ad posteros monumento transmissio, sed Religionem, Venetamquæ palâ fecit pietatem, cujus exemplo devicti Reges & Principes Christiani sacris acquievêre decretis. Omnium namque prima in verbo sacri juravit Concilii. Servat enim Imperium Religio, Religionem Imperium, & mutuo se juvant auxilio. Ultima ejus ad Gregorium XIII. Legatio, ut initæ pacis causis expositis, Pontificem deliniret subiratum, & pacem excusaret cum Turcis inutilem, sed necessariam. Eo audito, senis prudentiam dicendique vim admiratus Gregorius subiecisse fertur: *Non debuisse Patres secum silentio uti, quem Dei O. M. vices gerentem cuncta Christianorum noscere oportebat. Verumtamen Deo permittente pace confectâ, nil ultra additurum.* Mortuo tandem Principe Sebastiano Venerio, dum paribus meritis & suffragiis pro diademate certant Iacobus Superantius, & Paulus Theopulus, Pontio tunc Marcio Procuratori diadema defertur. Is fortunæ suæ faber à Philosophiæ studiis, quam publicè, mandante Senatu professus fuerat, ad Rempub. transgressus clayum tenuit, iratoque Ponto pontem stravit, ut tuti cives naufragia spectarent, & Bellorum tempestates securi prospicerent. In hac malaciâ aggeratis montibus Forum D. Marci marmore undique cinxit, & in ea iterum Patritios convocavit Aulam absolvit Supremi Comitii: Adjunctorum Magistratum in Concilio Decemvirum abolevit: dissidia cum Romano Pontifice pro sede Aquileiensi cōposuit: Aedes Andreæ Gritti olim Venetorum Principis, in vineâ D. Francisci, viginti quinque milliū ducatorum ære publico paratas (distrahentibus eas hæredibus Cōtarenis S. Gervasi & Protasi, ac Vincentio Maurocæno Equite, & D. M. Procuratore) Legatis Apostolicis, dono dedit: Iaponiæ Principes ex ultimâ Thulle venientes in aulâ suscepit, Romanam adora- tuos Remp. Venetias traductam. Cives cum in omnem luxū se se effudissent; revocatis legibus Sumptuariis, mundum interdixit muliebrem, qui decem auri libras excederet. Canis Payones, Phasianas

sianas aves, cubiculis stragulas vestes ex auro, argento intextas, & purpurâ amplo delatoribus præmio designato. Blancâ Capellâ à Francisco jam adamatam Mediceo M. Hetruriæ Duce, nunc & ab eo solemniter desponsatam cum Senatu adoptavit, eiusque fratrem, Bartholomæum, ac fratrem Victorem torque donavit aureo. Seminarium ad juventutis educationem pro restaurandâ Ecclesiasticâ disciplinâ cum ex lege Tridentini Concilii perpetuo duraturum erexisset Patriarcha; Princeps etiam pro Ducali Basilica, ære publico, proventu majore construxit, dotavit. Curatrophium ad refugium speciosæ & honestæ virginitatis sub Matronarum curâ aperuit. Asceterium Vestalibus S. Crucis cum Basilicâ in quibus lapidem posuit angularem, paravit, Nicolaum ex filio nepotem. Reipublicæ beneficio, inter Procuratores D. Marci festivus assumpsit. Civium intentus saluti, dum calet & medio Sol est altissimus Orbe, mane suprema voluit celebrari Comitia. Majora dedisset nisi artubus mortalitatis solutis, emigrasset eius anima centennaria, in ade Charitatis exuviis relictis. Eius in funere peroravit Io: Carolus Scaramella.

Sanseverinus, Io: Baptista Contarenus, Andreas Maurocæus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

EPITAPHIUM.

Nicolaus de Ponte Principi, qui ad Reipublicæ administrationem nobilissima Scientiarum ornamenta, singularem quoque sapientiam atque innocentiam cum attulisset, ampliss. honoribus & Legationibus apud omnes Europæ Principes præclariss. functus, illisque potiss. duabus, alterâ ad Tridentinam Synodum, alterâ exaltâ iam ætate ad Greg. XIII. P. M. suscepta, optimè de patriâ meritis, ad Principatum evectus, Repub. gravissimo ære liberata, Urbe plurimis Belli subsidii & pacis ornamentis aucta, discessit memorabile suis civibus exemplum An. 1585. Cal. Sextil. Vixit Annos 94. in Principatu vii. Mens. v. die xi.

Post obitum Principis Nicolai de Ponte, Patres libertati patriæ semper intenti interdixere; nè Senatores pro rostris declamantes, neminem Civium, *Clarissimum, Præstantissimum, Illustrissimum* appellarent, similiaque abhorrerent vanitatis vocabula, quæ Libertatem prophanant, & concordiam turbant, *Sanseverin. lib. xi. de Principis dignis.*

Nummisma publicum.

In quo sedens Marcus Evangelista vexillum suum siglis notatum literis *S. M. tradit Principi Nicolao de Ponte*. Angelus de Cœlo veniens, & cornu sustinens super verticem Principis, à Deo datum annuit, & non ab homine *S. M. Venetus. Nicol. de Ponte D. 1579.* legitur in Peripheria; cæteris omisis, ne actum agamus, de Duce genua flectente, quæ dedimus in superioribus. Stat in alterâ parte *S. Ioseph* cum virga florente, sub epigraphe *S. Ios. Virga floruit. Principis annus Anno I. vel II. III. usque ad VI. quia die 19. Martii D. Ioseph Sacra, eius assumptio contigit celebrari.*

Duo alia exhibeo nummismata sed privata; quorum primum translationem *S. Stephani* Protomartyris ad alium locum, in Ecclesiâ *S. Georgii*, testatur factam Anno 1581. Secundum ad memoriam revocat erectionem Basilicæ *S. Crucis* cum Monialium cœnobio, Ann. 1583. cuius in fundamentis nummisma repositum, cuius in fronte Dux flexis genibus Crucem dexterâ stringit. In adversâ *S. Marcus Leoni* assidet allato sub epigraphe *Fundamenta iacta Cal. Iunii 1583.* Primumque lapidem cum nummismate Dux ipse reposuit.

Sub eodem Principe templum absolutum Redemptori sacrum nummisma testatur Anno percussum 1583. cuius in fronte Templum sub epigraphe, *Redemptori 20. Iun. 1576.* Ex adverso, Magi stellâ ducti infantem Christum adorant cum muneribus.

235

PASCALIS CICONIA

DUX LXXXVIII.

*Electus Ann 1585. obiit die 5. April. 1595. ætatis sue 85.
Principatus sui ix. Mens. vii. die xvi.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

Bello undique fervescente pacem servavi, & ex sublicio Rivualsi Pontem complevi. Carcerum Fortia, Procerumque recta ampliavi. Palationes Urbis, & Palma fundamenta ieci.

Princeps adest, qui naturæ & sine lege justitiam observat, Paschalis Ciconia. Hunc adora; quia à patria enutritus, usque ad senium ei cultum rependit, non legis imperio, sed bonitate naturæ. Dies, Mensis, Locum, quibus Princeps est renuntiatus, Ducem præluere Sanctissimum: Die namque Dominico Mensis Augusti, dum oraret in Templo ex D. Marci Procuratore ad sceptra vocatus: mentem referunt Augustam, dominium diuturnum, & religiosum etiam in prophanis imperium. Annos emensus duodecim in tyrocinio Principatus, Patavio præfuit, & pharmaco orationis, urbem

dem sanavit in pestilentia. Cretam summo cum imperio Legatus non solum adversus natantes Barbarorum sylvas, qui cum ducentis triremibus, expugnata Cypro, Iovis patriæ imminebant, elusit: sed Deum ipsum in Eucharistico pane velut alter Simeon excepit in ulnâ suâ; cum è manibus Sacerdotis Hostia elapsa Sacratissima, ad solum Ciconiam declinavit, testatum volens: nè unum Ciconiam perderet, servasse omnes. Sic alter David, postquam bello, Cretæ, Patavio in pestilentia, Princeps Patriæ, in fame præsto fuit. Nutrivit eodem tempore serpente Ciconia pullos, perditis vel clausis facinorosis hominibus, ad quorum carceres marmorea excitavit claustra, ut in eis humanitatem ediscerent, quam didicerant: vel si feritatem, quam assumpserant, non exuerent, in illo Amphiteatro velut bestię jacerent. Mare etiam conclusit, undaque Rivalti, arcuato Monte vel ponte catenavit, ut tacito murmure Vndæ plauderent Reginæ Maris. Tantum spectaculum Neptunus ipse perfosis Tridente rupibus non excitasset. Hostem tandem prohibere volens externum, gemino propugnaculo, altero in Foro Iulio, clausit Italiæ fauces, eique *Palma* nomen imposuit, & signo Crucis munivit. Cephalem altero insulam armavit, ut valvas undique clauderet. Sic diebus plenus, & gloria, Anno Imperii decimo, ad Iesuitarum templum, Cornu posuit, ubi receperat.

Andreas Macrocanus Doglion. Vianolus, Io: Eapt. Contar. Sansovinus, Sabellicus, Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus.

EPITAPHIUM.

*Paschalis Ciconiæ Venetiarum Principis
Memoria sempiternæ*

Qui post Remp. domi, foris è dignitate sapinus administratam, post Cretensem Insulam, cui per decennium summo cum Imperio præfuit, in Navali ad Echindas prælio incolumem reservatam, qua causa Cydones illi Statuam in foro E. C. patriæ suæ tandem Princeps mira omnium consensione creatus, eam pariter per decennium tanta assiduitate, & diligentia gubernavit, ut de eius commodis, atque utilitatibus non primo sinem fecerit, quam animam efflaverit, & ad Superos, cum diu æternitati suæ interfuisset, non sine opinione sanctitatis evolavit.

Obiit Die 11. Aprilis M. D. XC V.

Ætatis suæ Anno LXXXV. Mens. X. Dies XXV.

Principatus vero sui IX. Mens. VII. Dies xv.

Paschalis Ciconia ex fratre Nepos mestissimus

P. C.

Nummismata Publica.

Per Annos decem, nummismata decē percussit ejusdem formæ, sub eodem Symbolo, Annorum solummodo mutato numero. In fronte vexillum Reipublicæ Ciconia accipit ab Evangelista. De Cœlo Angelus cornu sustinet perpendiculare capiti Principis, ope annuens divinâ sustineri diademata Regum. Inscriptio legitur. *S. M. Venet. Pasc. Ciconia D. 1590.* In adverso Crux Redemptoris geminis latronum associata crucibus, sub epigraphæ, *Hinc salus & Resurrectio Ann. 1.* & sic usque ad X. inclusivè.

Aliud nummisma in fundamentis positum *Palme*, in quo Leo alatus cum gladio in sinistrâ, non in dexterâ, ad pacem manutendam destinata, & armis alienâ. Tenet sub gladio crucem ad cujus tutelam semper vota dirigit.

Leo Mare calcat, in quo semper victor Ecclesiam propugnavit Romanam. Huius in peripheriâ legitur: *Paschale Ciconia Duce Venetiarum &c. An. Dom. 1595.* In adverso exponitur propugnaculum *Palme* ita appellatum a loco ubi situm. Fulget in medio Crux sub epigraphæ *In hoc signo tuta.* In peripheriâ verò: *Fori Iulii, Italia, & Christ. Fidei propugnaculum.*

Tertium offero nummisma, sed privatum; de restitutione Ecclesiæ Castellanzæ, sub Duce Ciconia. Ann. 1594. Quartum recurrit nummisma, quod cum manum effugerit, sculptum non exhibemus. Inspicitur in eo octavum miraculum orbis, Pons scilicet Rivialti (cujus in extructione nunc quingenta millia ducatorum non sufficerent) Ann. 1591. absolutum insignibus exornarunt Ciconiæ Ducis, sub epigraphæ. *Paschale Ciconia Venetiarum Duce, Anno Christi 1591 Urbis Condita 1570.* Curantibus Aloysio Georgio Procuratore, M. Antonio Barbaro Equite, & Procuratore, & Iacobo Fufcareno Equite, & Procuratore.

238
MARINVS GRIMANVS
D U X LXXXIX.

*Sento Kal. Maii die Mercurii 1595. hora xiv. Electus: ut ex sepulchrali
inscriptione in Ecclesia Monialium S. Ioseph.
Principatus virtute parti memoria sempiterna
M. D. XCV. VI. Kal. Maii. Etatis LXII.
Obiit die 26. Decemb. An. 1605.*

SCHEMA VETVS.

*Vir frangi priscum avum renovari: plausus communis Regum etiam Barbarorum
gratulatio testis fuit. Piratas exegi: excepi Principes. Floruit Respublica
anteà Rosà misà coniungi à Clemente VIII. Pontifice.*

LXXXIX

Vod luctus occupet extrema gaudia, à Grimano discite Principe. Venalicum referrent certamina campo Iacobus Fuscarenus, Marinus Grimanus, Leonardus Donatus Equites & D. Marci Procuratores: a tate reliquos anteibat Fuscarenus gemino Maris imperio clarus. Grimanum commendabat vitæ innocentia, dicendi libertas, non fucata eloquentia, Magistratus foris domique præclarissimè gesti. In Donato morum integritas, severitas prisca, Reipublicæ mira peritua usu rerum comparata senili, in

li, in Magistratibus, & Legationibus. Virtuti etiam adulabatur Fortuna pluribus sanè calculis, sed ad electionem minimè integris. In hoc campo, ex ambientium præstantia distracti suffragatores ad diem decimum septimum, more insolito protraxere Conclave: donec à Sapientibus scripto excitati in Grimano convenire, eo civitatis gaudio, ut furere & insanire populus sedilium publicorum incendio. Urbis lætitiæ lætissimo Princeps respondit imperio, Annona Iustitia, Pace, quas solas optare visa est Natura. In solos Viscoccos mari prædabundos coactus immittere classem sub Benedicto Mauro, unico prælio Mare purgavit, liberumque restituit. Gravior inde in Fluminalabor, ut ad litora resfluerent pompa minori, nec salum in solum verterent. Fractis propterea eorum cervicibus, Aquam divisit ab Aquis, legemque posuit, nè transirent terminos suos. Gravissimum tandem ab arce Romanà fulmen. Imminet Pontificiæ auctoritatis suspicio Paulum V. Burghesium in Venetos concitaverat. Irritum reposcenti quidquid in Ecclesiasticos viros, eorumque bona decretum esset; Respublica Majorum objiciebat statuta tempore & usu firmata; ne subditorum delicta impunita riderent, & patrimonia civium distraherentur. His Pontifex replica vit anathemate, quod Sacra nascentis Servatoris nocte dum Hora VI. Senatores ut divino interessent sacrificio in aulam convenerant, eodemque tempore Grimanus Princeps morbo confectatus agebat animam, Legatus Romanus Horatius Matthæius, detonuit horribili voce, quæ cum ad aures decumbentis intonuit, oppressit; nocte sequenti Princeps expiravit Exuvias saxum excepit in Fano D. Ioseph.

Andreas Mantocanus, Petrus Iustinianus, Marcellus, Sabellius, Sansovinus, Doglionus.

Sub hoc Principe cum Rhætis scædus percutsum Anno 1603, ut ex superiori nummismate; cujus in fronte Leo allatus cum gladio evaginato super Crucem, in cujus honorem arma tractat. Ex adverso Insignia exhibet trium Cantonum.

Nummisma publicum.

Marini Grimani V.P. in quo Salvator Christus benedictionem largitur Principi in genibus flexo, versiculum recitanti Davidicum *Benedic anima mea Domino. Marin Griman. D. An. I.* Eodem tempore Iesus vexillum porrigit D. Marci, Duci humiliter recipienti. Ex adverso Leo allatus, & diademate coronatus in pedes erectus, dextera

terâ Crucem sustinet sub epigraphe *Sydera Cordis. An. 1595.* & ut vota exprimeret Reipublicæ, & familiæ, quæ in stemmate Crucem gerit assumptam in expeditione Hierosolymitanâ adversus Turcas.

Monetam ibidem habes usualem.

EPITAPHIVM.

D. O. M.

Marino Grimano Principi

Opt. Feliciss. Prætoris Præfecturis Legationibus

Summis quibusque in Rep. Muneribus egregiè perfunctio

Qui

Annonam adlevavit, Aerarium auxit, Urbem exornavit

Ab ipsaque noxia avertit Flumina.

Palmam Oppidum extruxit

Ad Christiani Orbis securitatem.

Moram Galliam Cisalpinam compressit.

Salutare Reip. fœdus opportunè iecit.

Pacem Italia suavisissimam confirmavit

Protulit Pius, Prudens

Obiit Ann. M D V.

Vixit Ann. LXXIII. Mens. VI. Dies XXV.

Ex his X. Imperabundus.

Coniugem habuit Maurocænam Maurocænam, quam publicè coronatam Rosâ donavit Aurêa Clemens VIII. P. R. ut ex epigraphe sepulchrali in eadem Ecclesia S. Ioseph.

Diadematis impositi Hilaritas publica;

M. D. XCVII. 4. Non. Maii. Etatis LII.

Nummis Argenteum, & Aureum.

In fronte Imago ejusdem Maurocæne cornu ornata Ducali, cingulo præcinctæ cujus in medio *Crux*, sub epigraphe *Maurocana Maurocæna.* A tergo Corona laurea, cujus in medio legitur *Munus, Maurocæna Grimana* Ducis Venetiarum. Ann. 1597. cum duabus Rosis aureis, quibus à Rom. Pontifice donata fuit.

LEONARDVS DONATVS²⁴¹

D U X X C.

*Creatus 1605. x. Ianuarii. Obiit 17. Iulii 1612. Principatu:
Anno 6. Mense 6.*

EPIGRAPHES PRISCA:

*Veramque expertus Fortunam, integram Principis faciem praeberi, non minus
adversis, quàm prosperis clarus. Omina infelicia vana effeci providentia;
potentissimas classes una solâ obiectâ navi decerni.*

X C.

Enetiis nascitur Leonardus Donatus ex patre Io: Baptista, Ann. 1536. Idibus Februarii. Bononiæ, Pata-
vii, studiis incubuit, & pro capeſcendâ Republicâ,
Historicis omnibus evolutis Latinis & Græcis, Medi-
tationi volens rerum usum adiungere, totam pe-
ragravit Europam; quibus instructus, Annum agens 25. Ordinum
inter cooptatus Sapientes sententiam suam non semel Senatui
exposuit oratione senili, rationumque pondere gravi, inde exor-
diens, ubi alii finem imponunt. Arcana rimatus terrestria, mari-
tima, eisque in commentaria collectis, quasi in caput tanti co-

Q poris

ponis seipsum efformaret, Aedilis creatus (Provisor iste Communis qui cum suffragio Senatum ingreditur) cum in eo munere operam daret, ad Philippum II. Hispaniarum Regem Legatus tempore sane difficillimo, quo Selymus Turcarum Imperator Cypri Regni cupidus, Venetis bellum indixerat, adornatâ oratione sœdus promovit, quod postea Romæ juratum inter Pontificem, Venetos, & Hispanos, cuius fructus victoria, ad Echinadas parta Anno 1571. quæ in Turcas Christianam servavit Rempublicam, qui captâ Cypro Orbem mente vorabant univêrsam. Restitutus in Patriam, Præconsultorum continentis numero exceptus, unâ cum Io: Maurocano Card. S.R.E. futuro, ex S.C. apparatus præfuit, quem in honorem Henrici III. Gallorum Regis Venetias advenientis, magnificentissimè instruxit Respublica. Annum supergressus vix 40. inter Consilii Sapientes exceptus (dignitas quæ senibus & sanioribus tribui solet) Legatus abiit extraordinarius ad Rudolphum Romanorum Regem, quo Venetis reconciliato, lascivire desiit Mehemetis ferocia. In patriam restitutus, cum ad placandam Nemesein supernam, lue sæviante, Mocenicus Princeps Redemptori vovisset Basilicam, nec de loco convenirent Patres; Donati prævaluit sententia, ut in eâ Urbis parte, quam Iudecam vocamus, excitaretur sub Cappucinatorum custodia. Ad septem subsequenter missus Pontifices, cum Greg. XIII. iura retinuit Patriarchatus Aquileiensis, donec eius obitu controversia decubuit. Sixtum V. irarum plenum adversus Senatum, quia Henricum IV. Navaræ Regem, ab eodem Sixto extra Ecclesiam positum, primus omnium Regum, propter obitum Henrici III. Regem Galliæ salutasset, reconciliavit; eoque impellente Papa Evangelium promovens, non imperium, Massilienses se ultrò dedentes reiecit, Henricum expectans ad poenitentiam; qui postea fidem professus Romanam, servandam posteris transmisit incorruptam. Ab hoc Pontifice Insulam oblatam Brixensem, & in proximâ promotione purpuram, respondit cum Evangelio: *Manete in vocatione quâ vocati estis.* Eum Urbanus VII. Gregorius XIV. Innocentius IX. Clemens VIII. non tam gratulationis causâ, quàm arcana ferentem Christianæ Reipublicæ audierunt cum voluptate, sustinuerunt cum patientiâ, & usque ad censuram oranti aures præbuere gratissimi. Clemens VIII. Reipublicæ subiratus ob Sciaræ exterorum Principem, & Romanæ inimicum Ecclesiæ, inter Centuriones receptum Reipublicæ, auditâ excusatione à Donato propositâ mitigatus, ne absque causâ appareretur iratus Oratorem dimisit vindictam poscens, quam non exigere jam decreverat. Bacchantibus interim in Pannoniâ Turcis, Veneti qui eo fines possident

possident latissimos: in Carnis, per quos olim ingressi Barbari penitora vastarunt Italix: Donatus censuit, ut quamprimum propugnaculum erigeretur, ad cuius deligendum locum opportunum, cum aliis missus, in Foro Iulio Palmam erigi curavit, quæ inter præcipuas Europæ arces recensetur, Fidei propugnaculum, & Libertatis. In hoc æstu, extincto Amurathe, designatus Donatus qui pacem instauraret cum illius successore Mehemete II. mori etiã contigit Principem Paschalem Ciconiam, fastigium prænsantibus Iacobo Foscareno Illyrici legatione, gemino classis imperio, ac Ducæ Cretensis claro, nec non Marino Grimano. His Donatus accessit, tantis legationibus ultra Brixiensem Præturam meritis, ut difficulter agnosceres, in quem summus honor incumbere. Divisis propterea suffragiis cum protraheretur electio, opus fuit publico decreto Electores monere; darent Principem. In hac sinuosa Comitiorum sorte, licet major suffragiorum pars Donato obligisset, quæ uti alios à culmine adipiscendo avertebat, ita ad illud consequendum sibi minimè sufficiebat, ad suos conversus gratias egit de eorum benevolentia, quæ ne Reipublicæ officeret, Principem pro suo eligerent arbitrato, rogavit. Quibus dictis, non semel in suffragia itum: Grimano quæ tandem dignitate collata; Donatus Byzantium abiit, ubi feliciter confirmatâ pace, per id tempora rediit, quibus, Henricus IV. armatus irruebat in Carolum Emanuele Allobrogum Ducem, Salassios reposcebat. Allobrogum ex adverso propugnante Hispano cum 30. pedum, ac quatuor equitum millibus, cuius tutelæ specie cum pacem Italix turbaturus dubitaretur Hispanus; oppida communire decrevit Respublica, legato cum supremâ facultate Donato, qui continenti præfset. Munis itaque oppidis, centuriato milite, validam tutelam adversus irruentes disposuit eâ tamen sumptuum moderatione, ut magnam auri partem in restaurandis propugnaculis acceptam, errario restituerit quemadmodum & in Byzantina legatione contigit, in quâ Barbarorum sitim auctoritate, & maiestate magis explevit, quàm auro. In hac novissimâ legatione, laborum assiduitate supra vires fatigatus, missionem à Senatu impetravit, ex coque tempore domi, orando, consulendo, tantâ animi contentione incubuit, ut ipsa senectus, quæ vocem, vires mentis & corporis rapere solet, nec frangeret, nec debilitaret. Mortuo tandem Clemente VIII. ob novas difficultates exortas inter Venetos, & Paulum V. ad hunc Legatus, priusquàm itineri se comitteret; Dux moritur Grimanus, eique urbe acclamante universâ, Donatus substituitur 4. Idus Ianuarii, postera die inauguratus, dum superstitioso discordiæ omine pueri in ingressu palatii,

globulis niveis, postea faxis certando, vexillum perfrugerunt Republicæ. Nec longè referatis literis Pauli V. (Pontificatum istè suum ab Interdicto auspicatus fuerat in Venetos) quas in obitu Grimani Principis legere renuerant, imò Collegio abstinerant, ne anfa daretur Mathæio Nuntio Apostolico, Vni & Quadraginta Virali Concilio, iuxta mandatum, denuntiandi, ut tanquàm Interdicti ab electione novi Principis abstinerent. Literarum summa erat, ut sub pœnâ anathematis ipso jure infligendi, latas leges revocarent, Clericos carceri datos Romam remitterent intra 24. dies, quibus elapsis, Venetos excommunicatos pronuntiabat; tribus aliis transactis, Imperium omne Venetum Interdicto subiciebat Ecclesiastico. Sententiam hanc prælo excudi Pontifex iusserat. Quo cognito Senatus, ne acciperentur, prohibuit, iussis Ecclesiarum Prælati sub pœnâ capitis in Religionis cultu nihil innovare: Iesu tantum sodalitiū homines visi aliquantisper nutare. Qua postea ratione, Pontificio obfistendū foret edicto, cum diversæ opiniones recurrerēt; Principi placuit, *sola Obtestatione fulmen declinare*, datis literis nomine Leonardi Donati Principis ad subditos, quibus eos certiores faciebat, *mentem esse Republicam, in avirâ Religionē persistere Catholicā & Apostolicā, ac consuetum in Romanos Pontifices studium, obsequium, Atque exemplo exhibere. D. O. M. exorarent, ut Pontificis scilicet animum, & ad aequitatem cognoscendam permoveat.* Dum hæc fiunt, Ascendentis Servatoris recurrit solemnitatis, restituti Alexandri III. Republicæ gladio, memoriâ celebris. Bucentaurum conscendit Princeps cum Senatu, latera stipantibus Oratoribus Regum, ipsomet Horatio Mathæio Pauli Nuntio, qui verecundiâ perfusus, cœpit pauca profari. *Concordiæ adhuc locum esse, si aliquid remitteretur.* Cuius verba in Senatu recitata, responso excepta sequenti. *Ingentem ex Pontificis insuetæ agendi formæ molestiam percepisse Rempublicam, indignè cum eâ actum esse: ceterum si anathema sustuleris Papa, de rebus agere non recusaturum Senatui.* Adiecit Donatus Princeps, *neque minis, neque anathemate cum Principibus agendum, periculorum impendentium culpa immunem fore Rempublicam: iam in vetera illius instituta, leges, fundamenta impetum factum, de hisque prostigandis tentatum.* In hoc error versatur, Mathæius respondit. Temporalem Iurisdictionem Republicæ eripere non cogitat Paulus: leges tantum adversus Ecclesiasticam Immunitatem conditæ, ut tollantur, postulat. Adiecit Donatus. *Iam se astatem in maximarum rerum negotiis excepiisse pertractandis, multa Roma difficillimis temporibus cum Summo Pontifice pertractasse: neminem anathematis fulmen nè in minores quidem Principes vel intorsisse, vel arripuisse.* Cum Mathæius Christi tandem Vicario obtemperandum esse. Illico Princeps. *Libenter obtemperabimus, si ea quæ Christus iussit, precipiet.* Postridie postulato discessu

discessu Matthæius Romam abiit. Princeps typis excusam obtestationem insignioribus Urbis locis affigi mandavit: datis literis ad omnes Imperii urbes, quibus quæ inter Rempublicam, & Pontificem contingerant, significavit; ad eorum bona, vitam, existimationem tuendam, vires, opes congregare Rempublicam, in Deo sperarent. Hæc à singulis oppidorum Magistratibus in publicis civium cœtibus perlecta, mirum! quàm cunctorum animos inflammaverint, omnes certatim opes, fortunas offerre. Legati, qui ab universo Venetorum imperio Principatum Donato gratulaturi accedebant in Urbem, gratulationibus oblationem miscentes, vitæ, fortunas Reipublicæ devovebant. Nec minor in Ecclesiasticis viris obsequens animus inspiciebatur. Soli Theatini, Capuccini, & horum Antesignani Iesuitæ, qui Brixie se motus excitaturos Paulo promiserant, cum turbas invexere non permitterentur, urbe excesserunt viri alioquin prudentes, qui nunquàm imprudentiùs peccaverunt. Propterea à Patribus castigati, lege latâ, *ne amplius reciperentur*. Pace itaque desperatâ, cum omnia in bellum erumperent; insidiis Duce ipso appetito, cujus consilio cuncta dirigebantur, Cardinalis Ioicusa ab Henrico IV. Gallorum Rege Venetias missus, ut pacem omni meliori modo restitueret, Hispani ipsi non dissentientibus, qui in spetiem, causam Pauli suam fecisse fingebant, post varias concertationes tandem conventum, *Ut Religiosi, qui vinculis detinebantur, in gratiam Regis, Pontifici traderentur*. Papa Interdictum revocaret. Legatum Veneti Romam mitterent, qui de amoris censuris, deque viâ ad amicitia tractandum patefactâ, Pontifici gratias ageret. *Quicumque in hisce contentionibus Rempublicam scripro defenderint, nil detrimenti patiantur*. Sic omnia in pristinû restituta exceptis Ignatianis, quos remittere, intercedentibus Hispanis & Gallis, Senatus apertè negavit.

Pace restituta, in piratas Princeps arma direxit. Legato Io: Bembo qui ab Vscocchis prædas reposceret & vindictâ. Ipse autè quasi per otium, postquàm publicis vacasset negotiis, & quietis causâ se in Musæum recepisset, animi correptus deliquio, ad Superos transfuit sedendo. Princeps qui in administrandâ Republicâ ut parem non habuit; ita in professione Religionis Catholicæ, Sacerdoti propior quàm Principi, exomologesi semper paratus sanctè mori, abiit Deo & Patriæ totus intentus. Religionem, pietatè Optimi Principis Tabulæ testetûr novissimæ pro heredis institutione ab eo facta

In nome del' Onnipotente Dio Padre, Figliuolo, e Spirito Santo, Trinità individua, il cui altissimo nome humilmente invoco, acciò che si degni di assistermi nella ordinatione di quanto scriverò qui sotto essere la mia ultima volontà. Nell' Anno della nostra Salute 1612. Adi 18. Maggio in Venetia, nel Palazzo publico della nostra residenza Ducale, dell'età nostra septuagesimo septimo entrante, &

della presente nostra dignità Ducale di Principe di Venetia, sepsimo entrante.

Concede mihi Clementissime Domine mortis horam, quæ sit anima mea salutaris, ne derelinquas me Domine Deus meus, ne disceseris à me purissima Virgo, Beatissima Mater, & Sancti Dei omnes intercedere dignemini pro mea æternumque salute.

Laudatum in funere à Mausoleum excepit in Ecclesiâ S. Georgii Maioris, cum sequenti epitaphio.

Leonardi Donato Venetiarum Principis Ossa eius inssu hic condita sunt. Qui totius suæ vitæ cursu summa semper integritate, continuisque laboribus transiit, & nihil carius unquam habuit, quàm patriæ libertatem, Reip. Publicæ decorem, & commodum.

Vixit annos 76. Mens. 5. Obiit anno Domini M D C XII. Sui Ducalis Regiminis Anno 6. Mense 6.

Andreas Maurocenus non solum in historiâ, sed in vitâ eiusdem Leon. Donati ab eo exarata. Doglion. Vianolus, Io: Bapt. Contar. Sanseverinus, Sabellicus. Petrus Marcellus, Petrus Iustinianus.

Nummisma publicum.

Cuius in fronte Princeps vexillum recipit ab Evangelistâ, more solito. S. M. V. Leonard Donato Dux. P. C. nomen Præfecti officinæ monetariæ. In adverso Idem Marcus Evangelista gladium exhibet Reginæ Maris Venetiæ, lancem tenenti æquilibratam sub epigraphæ, *Rectum iudicium diligam An. vi.* usque enim ad Annum sextum, idem repetivit nummisma, numquàm mutato symbolo, quod huic Principi una esset præ cunctis Iustitia.

Monetas ibidem habes usuales pag. 241.

M. ANTONIVS MEMV²⁴⁷S

D V X X C L

*Creatus x. Cal. Aug. 1612 obiit 31. Ianuarii 1615.
cum sedisset An. 2. Mens. 6. dies 9.*

PRÆCONIVM VETVSTVM.

*Domini iustus, foris ferox Piratas exegi, bella externa sustuli. Pacatâ Italiâ,
Aquilas terrui Leo, mox Columba reduxi. Servavi, & propagavi Imperium.*

Ari merito aspirantibus ad diadema M. Antonio Memo, Antonio Priolo, Io: Bembo, Io: Mocenico D. M. Procuratoribus, in eo suffragiorum æstu ad Memum Fortuna declinavit, cogente forsan Natura, quæ Memum supra ceteros erexerat ab humero & sursum. D. Iacobi luce inauguratur cum Annum explevisset septuagesimum eâ morum humanitate, & corporis maiestate, ut veluti Princeps coleretur antequam esset. Armavit illicò in Vscoccos, qui pyratîcâ rabie Venetos contra Ferdinandum Archiducem Austriæ concitaverant gravissimorum scelerum minimè vindicem. Georgio Danicicchio Duce,

Hieronymum Marcellum pro Maris libertate excubantem inopinatâ perfidiâ ad Bescham, vinculis strinxerant. Antonium Georgium promissâ deditione deceptum, Seniam in nationis ludibrium traduxerant. Christophorum Venerium in Mandra Pagiinsulæ portu cum trireme agentem furtim interceptum occiderant; occisi sanguinem circumlatum ex pateris biberant, cor coxerant, devoraverant. Non propterea Senatus humanitatem exuerat, belluas, grassantes leniebat officio, provocabat gratiis, ut ad pœnitentiam excitaret. At cum omnia incassum; militem conscribi mandavit. Turbas interim augebat Emanuel Sabaudus ob principatum Montisferrati, quem vacantem asserebat ex morte Francisci Mantuani Ducis: arma tamen ponere coactus, tutelam gerentibus Venetis & Hispanis Gonzagæ Domus. Inter tot Belli faces Princeps exstinguitur, marmoreo exceptus monumento ad adem D. Georgii.

E P I T A P H I V M.

*Marco Antonio Memo in regendis populis singulari summa urbis, & Orbis
latitia ad Ducatum Venetiarum evello, Petrus, & Marcus Antonius ex Tribuno
Memo pronepotes, & heredes Patruo digno fieri curarunt.*

Vixit Annos LXXIV. in Ducatu III. Menses III. dies VI.

Obiit XXVIII. Octob. M. DC. XV.

*Andreas Mamocanus, Petrus Iustinianns, Marcellus, Sabellicus, Sansoni-
nus, Doglionus.*

I O. B E M B V S ²⁴⁹

D V X X C I I .

*Mense Novembrio Anni 1615. electus, ob. ii 16 18.
die 19. Martii.*

ELOGIVM PVBLICVM.

*Sero perveni ad regimen, Toratus onustus honestatum insignibus, palm' laurus
postea Terrâ, Marique bellavi Pacis communis causâ, laurus & palmas mes-
sui, abegi cupressos. Pax floruit.*

Ioannes Bembus Augustini filius & filia Alber-
ti Bassi Nobilis popularis, cuius heres possessionem
subiit Palatii amplissimi ad ripam Blasii, cum ga-
zâ prædivite, quâ antiquæ familiæ splendorem
restituit. Tyrocinia Martis edoctus Ducibus An-
tonio Canali, & Sebastiano Venerio; Trierarcha
Venetum vindicavit pudorem, raptam à Turcarum classe trire-
mem per glandium tempestatem remulans. Ad Echinadas insu-
las illius victoriæ particeps, quam ipsi Superi, Septima Octob. an-
nuatim celebrant: Vscoccorum etiâ sanguine, iustâ Nemese pa-
luda-

ludamentum purpuravit: In Romano dissidio, gladio accinctus sed absque cruore, leges servavit patrias Sedi Romanæ diversas, sed non adversas. Ex D. Marci Procureto Princeps assumptus clangore bellico, & classico strepitu contra piratas (qui aulico favore procaces animum attollebant, & criminationibus nostris inconcussi debacchabantur) in Archiducalibus urbes, ubi non pauci Dynastæ predonibus patrocinebantur, signa decrevit, Gradiscam Styriæ oppidum, ad motis castris circumfedit; dumq; ibi, tessellatâ fortunâ dimicatur novum bellū Petrus Toletanus Mediolani Gubernator, & Petrus Dux Ofsunæ Prorex Neapolis ambo nomine, & odio pares in Venetos excitant; ut undique distracta Resp. injuriam propulsare prohiberetur. Favit, fovit Fortuna, Æquor, Ventus piraticam potius, quàm bellum Hispanorum, occupatis per eos pluribus onerariis, ex Syriâ redeuntibus. Deditionem meditabatur ex adverso Gradisca, cum à magnis concordie arbitris Ludovico XIII Gallorum Rege, & Carolo Allobrogum Duce pacem obtinuit: quâ contentus Bembus, ut eâ frueretur scelericius, ad Cœlos emigravit Anno Principatus secundo, Mense tertio, DD. Io: & Pauli exceptus contubernio.

Vianolus, Io. Baptista Contarenius, M. S. in Bibliothecâ Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli.

N V M M I S M A.

Publicum geminum, cuius in fronte S. Marcus Ven. sub epigraphe S. M. V. Ioannes Bembus.

NICOLAUS DONATVS

DUX XCIII.

Electus Mense Aprili 1618, praesuit dies 40.

SCHEMA VETVS.

E Senatore Dux. Ortum bellum ex male sana pace suscepi, & sustinui: vim & insidias compressi, repuli, visavi constans, caesusque quadraginta diebus, quibus solis praesui, Rempublicam servavi auxi, ornavi.

XCIII

Appa Geographica grandem inspice plagam lector, quadraginta scilicet dierum curriculo Fastos æternos Nicolai Donati. Civis numeros omnes in Magistratibus cum absolvisset, publicam utilitate contentus, Throno vacante, etiam cum Procuratoribus D. Marci in arenam descendit & vicit, titulo meriti, non dignitatis. A Pace, Principatus exordia, quam cum Austriacis initam Populo significavit. Insidias inde Osunæ Pro Regis, & Alphonfi Quævæ Hispani Oratoris, uno momento detexit, percussit; excubantibus ad illius urbis custodiam Divis, quam in medio aquarum Deus posuit Fidei Firmamentum. Insatiabilis Osunæ animus postquam

quàm repetitis insidiis, corruptis militibus urbes, classes invadere tentasset, ipsam in urbem perduellium immisâ catervâ (Burgundiones illi ferè omnes & Galli) publica, privataque ædificia rimari mandavit; Insularum, pontium, Canaliû situs, structuras, latitudinem, profunditatem diligentissimè observari, super quibus, in secretioribus Quevæ conclavibus, noctu conveniebant apparitores meditates, quo modo Armamentarium incenderent, Aerrarium subruerent, pontes interficerent, pyrio pulvere, eadem tēpore, compita platearum obruerent, ne cives sibi accurrerent auxiliatores. Domos, propterea & ditissimas officinas occultis signaverant characteribus, ut eas expilarent, ditissimos ex optimatibus interficerent, ac Venetam libertatē nocte obruerent sempiternâ. Nauticum solumodo expectabant apparatus, quem sub imperio Hailot Angli piratæ Ofsuna adornaverat in subsidium coniuratis, qui Turrim Marciam ascendebant quotidie, ut eius specularentur adventum. Dum hæc perfidē alto premuntur silentio; vox cælitus emissa Ofsunæ classem partim à piratis captam, partim naufragio dispersam, quæ fustim in Adriacum irreperat, evulgans excitavit Patres triremes in altum ducere, cum quibus duo ex primoribus coniuratis enavigare coacti: reliqui in autumnum opprimendæ civitatis distulere consilia. Interim duo ex eis Gabriel Monteca ssi-nus, & Balthasar Iuvēnus nobiles Galli, vel Numine impellente, vel sceleris executione diffusi, serie conspirationis detecti; per nota symbola socios in tabernis meritoriis latitantes & domiciliis, Consilio decemvirū prodidere. Quæstione decretâ, laqueo, ferro, Aquâ puniti, extincti publicæ libertatis hostes. Deo Servatori, ac vindici gratiis actis, qui sedem Evangelistæ voluit immunem. His solutis, Donatus Princeps illicò in Cœlum abiit, nè triumphum uni Deo debitum usurparet, qui solus excubaverat ad Venetæ libertatis custodiam. Obiit de Animâ, ac Republicâ æquè sollicitus, vocibus intermixtis hanc & illam commendando, imò cum Regio carmine, *Nisi Dominus custodieris civitatem frustra vigilat qui custodit eam.* Corporis exuvie ad D. Claræ templum Muriani positum, Resurrectionem expectant, sarcophago exceptæ temporario.

Sansovinus, Io: Baptista Contarenius, Andreas Maurocennus, Petrus Maycellus, Doglionus, Vianolus.

EPITAPHIVM PAPYRACEVM.

Hæc tumbâ

*Inclyti ac Sapientissimi Principis ossa Nicolai Donato iacent, dum
illi dignior erigatur.*

Nummisma nullum percussit cum in Principatu vixerit
solumodo dies 40.

ANTONIVS PRIOLVS

DUX XCIV.

*Electus Mense Maio Ann 1618. obiit die 13. Aug. 1623.
cum sedisset An. 5. Mens. 2. dies 29. ætatis suæ 75.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Rexi pacificus: Magnificus excepi Leonoram Imperatricem, Vallis Tellinatu-
milis sedavi, eamque Petri clavibus subiectam reddidi*

XCIV

Throrum prænsat Antonius iidem artibus, quibus Romu-
blicam procuravit. Omnium prima Rostra plausere Roma-
na,

na, ubi lingua Pontificem exarmaverat, & Petri claves fixerat eloquentiæ clavo. Subalpina missus in castra, ubi maiori animo quam damno bellum gerebatur inter Ferdinandum Græciensem Archiducem & Venetos, Sabaudum & Insuabres; rumorem in Hadriaco augente Ofsuna Neapolitano ProRege (Hispanorum namque Germanorumque bella iisdem geruntur auspiciis, submittentibus istis ferrum & sanguinem; illis consilium, & aurum) pugnavit fortiter. In Istriam Legatus juxta quam hostili classe Ofsuna mugiebat; hoste fugato, navibus fretum insedit, ut ex Hispaniâ navigantem pluribus allisam syrtibus pacem exciperet, firmavitque Vigiliæ, ubi de suâ assumptione certior factus, cum olivis & palmis, remeavit, occurrentibus duodecim Patritiis, qui ritu solemni comitarentur in aulam. Per lustrum regnavit, etiam post obitum sine querelâ. Eius exuvias sepulcro exornarunt Filii in Ecclesia S. Laurentii, Matthæus Cardinalis S. R. E. Agustinus Episc. Bergomensis, eiusque filia, nurus Ducis Io: Cornelii.

Nummismata publica.

Quinque percussit. Primum An. 1618. cuius in fronte Evangelista Marcus vexillum porrigit Duci in genibus flexo, cornu redimito. *S. M. V. Anton. Priol. Dux. T. B.* nomen præfecti officinæ monetariæ. In adversâ parte, Archangelus cum lilio in sinistra salutatur Mariam Virginem Matrem. Infra Venetia sedet Regina Maris, Leone latus eius stipante, Cornu sustinens: Principis, qui ibidem flexis genibus opem implorat Deiparæ; pro bono regimine, cuius in sacro nativitatidis die electus fuerat. In peripheria verò. *Ave semper virgo*, unâ cum Angelo insonat Princeps. *Ecce Ancilla tua*: unâ cum Virgine matre alia consonat virgo Venetia. *Anno I.*

Secundi nummismatis frons eadem, ampliatio Annorum numero 1619. I. R. Præfecti nomen Monetarii. Ex adverso stat Christiana Religio innixa Crucî dexterâ Cælum annuens; quia non humanum inventum, ut Mahumetarum est Superstitio, vel Romana fuit Idolatria. Eius epigraphes. *Meliora super sunt An. II.* quod Fidei virtute meliorem semper sui Principatus speraret fortunam.

Tertii nummismatis frons eadem ampliatio Annorum numero 1620. mutatoque Præfecti nomine Monetarii. Ex adverso triumphat Christus resurgens, & super sydera scandens cum Crucis vexillo; Ad pedes jacet Leo allatus cum libro aperto, pacis symbolo sub epigraphæ, *Omnia Deo & Patria Ann. III.* quod hæc Principum vota.

Quarti nummismatis idem posticum & frontispicium, quod in primo.

ANTONIUS PRIOLVS DVX XCIV.

233

primo, numero Annorum solummodo mutato 1621. Anno IV. C. D. nomen est Monetarii Præfeti.

In quinto nummismate mutato *Anno 1622. An. V. Z. A. &* Præfeti Monetarii nomine, stant imagines tertii nummismatis, mutata epigraphe, *Si Deus pro nobis, quis contra nos.* Toto namque suo Principatu, nullam passus incurfionem hostilem.

Sextum recurrit nummisma, sed privatum instaurationem exhibens Templi Castellani factam An. 1621. Duce Antonio Priolo, ut in eo legitur: *culus in fronte Petrus Princeps Apostolorum cum clavibus, sub epigraphe, quæ sit instaurationis argumentum* *Et turres Hierusalem geminis edificabuntur.* Ibidem insignia visuntur Theupuli Patriarchæ Venetiarum.

256
FRANCISCVS CONTARENVS
D V X XCV.

Electus die 8. Septemb. Anno 1623. Obiit die 6. Decemb.

Anno 1624.

VETVS ELOGIVM.

Brevis vita spei intercessit magnarum rerum, vota publica intra expectationem manserunt, vix fuit, quam desii.

Contarem Animam ne mireris; cujus in educatione convenire concordēs Ars & Natura. Ducem exhibeo excelsū, qui universam peragravit Europam & Asiam, ut Magni Principis Idēam colligeret. Romani, Germani, Angli, Turcæ non semel Legatum passi, audierunt, exaudierunt vel inviti. Biscoram V. Christi Vicario, duobus armato gladiis oravit ferociter; pro Lege, & Rege à Clericis nil impetravit. Laudavit Pontificis stylum, sed quia iste audire non exaudire decreverat, Legatum admisit. Die ortus natali Deiparæ præfasse honores: quod dignitates omnes

nes dignitates etiam cum Principatu eodem fuerit sortitus die .
 Ad hunc Principem cum venissent gemini Reges; Abissinorum
 Regis filius, & Sigismundus Moscoviæ, Rex Poloniæ futurus co-
 gnoverunt, alibi Principes nasci, Venetiis fieri. Obiit Franciscus
 dolens & quærens, non quærens Reipublicæ mala, quæ ex Rhetiâ
 prævidebat. Anno primo, Mense tertio sui Principatus ad D. Fran-
 cisci quievit, more Regio. *Lucent enim Principes etiam in tenebris, &*
umbra Mortis.

E P I T A P H I V M.

*Franciscus Contareno Venetiarum Princeps
 Priscis moribus, Prisca Virtute, nova facundia
 Bonus Civis, gravis Senator, pius pater
 Merito prius, quam dignitate Princeps:
 Non opinione, aut fortuna, sed suapte virtute
 Principatum nactus
 Rebus domi, forisque præclarissimè gestis
 Decem Legationibus apud maiores Orbis Dynastas
 Dignissimè persunctus
 Vel nolens, & invitus tanta Reipublica præsit
 Vixit in Principatu An. I. Mens. III.
 Obiit An. sal. M. DC. XXIV. die 6. Decemb.*

Nummisma Publicum.

Anno I. & II. percussit sed sub eadem epigraphe, Anno tantum
 mutato. Eius in fronte Marcus Evangelista vexillum porrigit
 Contareno Duci. *S. M. Ven. Franc. Contareno Dux.* Ex adverso legitur.
Franc. Contareno Principis An. I. Salusis 1623. ab urbe condita. 1203.

²⁵⁸
I. O. CORNELIVS
DUX XCVL

*Electus die 16. Maii Ann. 1624. obiit die 23. Decemb.
Ann. 1629.*

EPIGRAPHE ANTIQVA.

*Vallem Tellinam meâ operâ liberam reddidi. Frenavi externorum audaciam
Mantnam inui armis, pecuniis, commeatu. Restanti fortunæ vestigi, & statum
extremum emisi.*

Thronum scandit Io: Cornelius, de purpura, vel diade-
mate nulli debitor; cum absque ambitu per omnes
Reipublicæ gradus ad Thronum ascenderit sem-
per inuitus. Veronæ fidelis, Bellicosæ Brixia, Docti
Patavii moderatus habenas, fasces tandem stringit
sed quali officii, non Regni, licet ex eâ familiâ, quæ Patriæ terrena
contulit Regna; morum innocentia prænsans cœlestia. Refracta-
riis civibus, & male parentibus nil maius minari sciens, quàm se se
abiturum è Regno; ad vulnera venit, solum cum surrepentibus
vitiis Georgii Fratelli, in tyrannidem versa esset Insula Crætæ, cæ-
soque Divina providentiâ tyranno, libertatem Insulæ restituit, In-
sulam

fulam sibi Imperium sui cum maximum crederet, & sine Iustitiâ Iovem ipsum non posse in Cœlo consistere, libentissimè annuit Georgium filium suum (qui Renerium Zenum unum ex Triumviris Excelsi Consilii securi percusserat, quia Venetâ libertate Ducem ipsum increpasset indulgentem, & quasi vitiis Georgii patrocinantem) ex albo proscribi expunctum patritio, memoriâ expositâ, quæ licet deleta marmore, in historiâ perseverat, citra tamen iniuriam Cornelix Gentis; cum & Cœlum sua patiatur phænomena. Obiit Princeps ut vixit, Sapiens, iustus, pius, plus Patriæ, quàm filii Pater. Mausoleo excipitur apud Clericos Regulares S. Nicolai de Tolentino quod ei excitavit generosa propago Franciscus gener Antonii Prioli Venetiarum Principis & Georgius frater, Equites ambo. M. Antonius Abbas & S. M. Primitivus, ac Frider. S. R. E. Cardinalis.

E P I T A P H I V M.

Ioanni Cornelio Venetiarum Duci Inclito

Iustitia, ac pietate conspicuo

Prima verè Soloni sapientia, Meccenati supremi Adriatici catulus Apollini,

Qui post Verona, Brixia, Patavique præfecturas optime gestas

Post Proc. dignitatem, Alsiavaque Reip. decora

Tandem meritum dives, solium maiestatis ascendit,

Quo per lustrum, & menses aliquot feliciter illustrato,

Obiit tandem Anno Domini M. DC. XXIV. Etatis sue LXXV.

ut cornu eius in terris eximium, Cælesti exaltaretur in gloria,

Mausoleum hoc,

Quod Franciscus filius erigere in amoris signum decreverat,

Federicus Nepos gratissimus adimplevit,

anno federici M. DC. lxxi.

Nummismata publica.

Quinque occurrunt usque ad Annum quintum inclusivè, quorum omnium in fronte Princeps sinistra vexillum tenet ei oblatum ab Evangelista Marco; dexterâ pectus tundit, sub inscriptione S. M. ven. Io. Cornel. D. D. B. In adversâ parte Princeps cornu posito, flexis genibus Crucem adorât in altari positam.

260
NICOLAUS CONTARENVS
DUX XCVII.

Creatus die ... Ianuarii 1630. Obiit 2. Aprilis 1631.

EPIGRAPHE PRISCA.

*Natus ad sublevandam patriam peste, fame, bello afflictam ad defendendam
Mantuanam armis oppressam: quam si minus obsidione liberare non potui,
strenue iurus, & captam, direptamque recreavi, & iugo servitutis exemi.*

XCVII

Charitati, Pesti, Bello superstes, quam saturaverat,
quam sanaverat, quo vicerat Nicolaus Contare-
navs ad Thronum vocatur. Pace parta Foroiulensi,
productis ad Tirolum finibus, superatis hostibus,
quos ipse ferro, iudicio Deus, ignavia illi seipsum
confecerant, Intestina Quinquevir designatus dissidia tollere,
quæ Decemvirum inundante auctoritate gliscbant; Officium eo-
rum, quos à Secretis appellamus, cum perpetuum esset, ad bien-
nium restrinxit. Decemvirum antiquam facultatem decreta ab-
rogandi Supremi Consilii, quæ conditionibus, vel suffragiorum
non adscripta numero, sustulit, delevit. Auctoritatem Decemvi-
rum coercendi Patritios in Criminalibus, confirmandam cum
expo-

expofuiffet Comitibus, ob contradictionem Rainer ii Zeni, nutantibus, & in negativam inclinantibus Patribus, ut Excelſi Magiſtratus cenſuræ delicta ſubjicerentur minora, nè deterioris conditionis eſſent patritii, quàm populares, quorum crimina non ſemper inquirebant Decemviri; conſenſo ſuggeſtu, ad leges provocavit avitas, quibus, obſequio alternante & Imperio, Patritii, qui hodiè regunt, reguntur in craſtinum, & veluti Aſtra omnes in Cælo fulgent Reipublica vario tamen aſpectu, Lumina quandoque maiora & ſubalterna annuali, vel Lunarĩ abſoluto ecclipſantur regimine. Conſilii Maieſtatem replent oppido Decemviri, ſed temporanci, non perpetui, & veſtrum quilibet recurrere valet ad gradum. Unde ergo tantus horror iuſtitia, & odium? quaſi ſtudeamus impunè peccare, & iudicem tollere, qui nos corrigit & emendet? Legum ſeveritate ſublata, Iudicis maieſtate remota, quale libertatis praſidium, quale honeſtatis refugium? Filiis, Filiabus, coniugibus noſtris, ſi rigorem non timeant otioſi, procaces, prodigi, feroces, nec ſanam templum ſervabis, nec thalamus pudicitiam educet. Soli Decemviri, terrore nominis adverſus laſcivientes, dignitatem manutinent familia, ipſamque diſtant peccandi cogitationem. Penas nobis cum minime cogamur, provocamus iniurias. Hec nobis æqualitas; Iniuriam hand pati, ſed minime inferre. Abſit à vobis, ut fortiores vinculis coerceantur laxioribus, & pœnas exprobrems duriores, vel ſevera iudicia. Atrociora delicta non meminimus Legiſlatores antiqui quaſi non cognita, & inaudita. At noſtrè vel leviffimæ culpæ rigida obicere flagella, ut his firmæ ſtarent innocentia Reipublicæ. Felix patria, feliciffimi populi, admirabile Imperium, cui pro lapide angulari leges, & pro coronâ libertas: in quâ Optimates exemplo præcurrunt, & potentior ſolum qui melior. Patres! uti cum Principibus gloriâ certamus æquali: Imperii ſitiantum nobis, quantum ſatis pro animi moderatione, Libertatis duratione; ut ceteras anteimus Reſpublicas, ita hodiè adverſus nos ipſos ſtatandum Imperium. Aliis imperare etiam Reges non ignorant: Sibi ipſi imperare, Veneta debet eſſe Reipublica; Quæ hodiè in unum congregata, cunctis plaudens ſuffragiis, Deo grates reddat pro imperio, eodemque tempore libertate ſibi collatâ, Iuſtitia ſeiſpam devovendo, & pro optimo populorum regimine, adverſus Optimates Forum eligendo quod gravius, legem, quæ ſeverior, & punam, quæ atrocior. His dictis, quaſi rubore ſuffuſi Patres, plenius calculis legem firmarunt contra ſeiſpos, inter publica monumenta, adſcriptâ facti memoriâ cum nominibus Baptiſtæ Nani, & Nicolai Contareni, qui legem propugnarunt. Ab hac die quaſi de felicitàte ſecurus, Legati virgam in ſceptrum commutavit. Sed brevi in luſtum citharâ verſâ; recluſoque Viennæ, Iani templo, & in unam Mantuam armatâ totâ Germaniâ, ſerales iterum ſenſit faces Peſtem, Famem, Bellum. Ab Auſtriis intercepta Mantua, Barbarorum ra-

pinis, lascivie, feritate obruta, suo sanguine Austriam demersit pietatem. Imperator Ferdinandus II. parcere voluit, cum non potuit. Ex hac flammâ contigui contabuere populi. Lue ad Venetos pervagante, urbs ferè concidit tota, abjissetque in sepulchrum; ni Virgo Mater pensili lychno, quinquaginta auri pondo, dono recepto descendisset auxiliatrix. Templum etiam sospitatrici positum, ad Miraculum sub titulo Mariæ Salutis: juxta quod suis mollibus vilesceret Memphis. Lugubres Metamorphoses cum quatuordecim Menses spectasset in aulâ, tædio consumptus ad novum Mariæ sanum, abiit in sepulchrum parentum suorum.

Vianplus, fr. Baptista Contarenus, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli.

Nummisma Privatum.

Quid non mortalia pectora cogit vindiçtæ libido? Lue sævientæ, quæ populorum strage, venenum ubique spirabat; colluvies adfuit malorum hominum, qui ex Italiâ & Hispaniâ Mediolani congregati, fulmina Cœlo submiserunt irato. Imparem ad devastandam Europam Mortē credentes & Martē, toxica addidere Thessala, succosque Cantharidis, aquâ infectâ lustrali, quâ urbes spoliarent, ut in eis hominem non invenires. Venetiis solummodo, virorum absumpta supra sexaginta millia, in urbibus Republicæ, supra quingenta millia hominum desiderata. Patent adhuc Mediolani ædificia diruta, ubi hostes conveniebant generis humani. Tanto in discrimine, præsidium sibi in Deo statuens, Templum Princeps vovit Deiparæ sub auspiciis salutis, in Basilicâ D. Marci congregatis civibus, ubi expulso, in quo populo ostendi solent electi Duces, Princeps ipse vocibus & lacrymis pœnitentiæ, misericordiam sollicitavit supernam, evocatâ in patronam Virgine Matre, cui pro donario lychnum obtulit aureum, qui in æde Lauretanâ arderet inextinguibilis: Templum in urbe, cujus primum lapidem, post restitutam salutem, Die 21. Novembris 1631. Princeps ipse comite Senatu posuit monumentum pietatis, quâ nos visitavit Mater Misericordiæ. Concordat.

Nammiſma Publicum.

Cuius in fronte, Princeps vexillum accipit ab Euangelifta Marco S. M. Ven. Nicolaus Contarenus Dux. V. M. n omen hoc Praefecti Monetarii. In adverſo Princeps flexis genibus auxilium implorat Deiparae ſedentis ſuper portam Principem Templi erecti ex voto Senatus, ſub auſpiciis Virginis Salutis, ſub Regia Epigraphe *In tribulatione dilataſti mihi.* In Pfalm. 4 pro gratia recepta. *Cum invocarem, exaudivit me Deus iuſtitia mea: in tribulatione dilataſti mihi.*

E P I T A P H I V M.

Habuit commune cum Agnatis defunctis, in eodem Templo, atque communi ſepulchro.

ludamentum purpuravit: In Romano dissidio, gladio accinctus sed absque cruore, leges servavit patrias Sedi Romanæ diversas, sed non adversas. Ex D. Marci Procuratore Princeps assumptus clangore bellico, & classico strepitu contra piratas (qui aulico favore procaces animum attollebant, & criminationibus nostris inconcussi debacchabantur) in Archiducalibus urbibus, ubi non pauci Dynastæ predonibus patrocinebantur, signa decrevit, Gradiscam Styriæ oppidum, ad motis castris circumfedit; dumque ibi, tessellatâ fortunâ dimicatur novum bellum Petrus Toletanus Mediolani Gubernator, & Petrus Dux Ossunæ Prorex Neapolis ambo nomine, & odio pares in Venetos excitarunt; ut undique distracta Resp. injuriam propulsare prohiberetur. Favit, fovit Fortuna. Æquor, Ventus piraticam potius, quam bellum Hispanorum, occupatis per eos pluribus onerariis, ex Syriâ redeuntibus. Deditionem meditabatur ex adverso Gradisca, cum à magnis concordie arbitris Ludovico XIII. Gallorum Rege, & Carolo Allobrogum Duce pacem obtinuit: quâ contentus Bembus, ut eâ frueretur scilicet, ad Cælos emigravit Anno Principatus secundo, Mense tertio, DD. Io: & Pauli exceptus contubernio.

Vianolus, Io. Baptista Contarenius, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli.

N V M M I S M A.

Publicum geminum, cuius in fronte S. Marcus Ven. sub epigraphæ S. M. V. Ioannes Bembus.

NICOLAUS DONATIVS

D U X X C I I I .

Electus Mense Aprili 1618, praesuit dies 40.

S C H E M A V E T V S .

E Senatore Dux. Ortum bellum ex male sana pace suscepit, & sustinuit: vim & insidias compresst, repulsi, visarum constans, caenisque quadraginta diebus, quibus solis praesui, Rempublicam servavit auxi, ornavi.

X C I I I

Appa Geographica grandem inspicie plagam lector, quadraginta scilicet dierum curriculo fastos aeternos Nicolai Donati. Civis numeros omnes in Magistratibus cum absolvisset, publicam utilitate contentus, Throno vacante, etiam cum Procuratoribus D. Marci in arenam descendit & vicit, titulo meriti, non dignitatis. A Pace, Principatus exordia, quam cum Austriacis initam Populo significavit. Insidias inde Osunae Pro Regis, & Alphonsi Quae Hispani Oratoris, uno momento detexit, percussit; excubantibus ad illius urbis custodiam Divis, quam in medio aquarum Deus posuit Fidei Firmamentum. Infatiabilis Osunae animus postquam

quàm repetitis insidiis, corruptis militibus urbes, classes invadere tentasset, ipsam in urbem perduellium immisâ catervâ (Burgundiones illi ferè omnes & Galli) publica, privataque ædificia rimari mandavit; Insularum, pontium, Canalicum situs, structuras, latitudinem, profunditatem diligentissimè observari, super quibus, in secretioribus Quææ conclavibus, noctu conveniebant apparitores meditates, quomodo Armamentarium incenderent, Aerrarium subruerent, pontes interficerent, pyrio pulvere, eadem tempore, compita platearum obruerent, ne cives sibi accurrerent auxiliores. Domos, propterea & ditissimas officinas occultis signaverant characteribus, ut eas expilarent, ditissimos ex optimatibus interficerent, ac Venetam libertatē nocte obruerent sempiternâ. Nauticum solummodo expectabant apparatus, quem sub imperio Hailott Angli piratæ Osuna adornaverat in subsidium coniuratis, qui Turrim Marciam ascendebant quotidie, ut eius specularentur adventum. Dum hæc perfidè alto premuntur silentio; vox calitus emissa Osunæ classem partim à piratis captam, partim naufragio dispersam, quæ fustim in Adriacum irreperat, evulgans excitavit Patres triremes in altum ducere, cum quibus duo ex primoribus coniuratis enavigare coacti; reliqui in autumnum opprimendæ civitatis distulere consilia. Interim duo ex eis Gabriel Montecassinus, & Balthasar Iuvenus nobiles Galli, vel Numine impellente, vel sceleris executione diffusi, serie conspirationis detecti; per nota symbola socios in tabernis meritoriis latitantes & domiciliis, Consilio decemvirū prodidere. Quæstione decretâ, laqueo, ferro, Aquâ puniti, extincti publicæ libertatis hostes. Deo Servatori, ac vindici gratiis actis, qui sedem Evangelistæ voluit immunem. His solutis, Donatus Princeps illicò in Cælum abiit, nè triumphum uni Deo debitum usurparet, qui solus excubaverat ad Venetæ libertatis custodiam. Obiit de Animâ, ac Republicâ æquè sollicitus, vocibus intermixtis hanc & illam commendando, imò cum Regio carmine, *Nisi Dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui custodit eam.* Corporis exuvie ad D. Claræ templum Muriani positum, Resurrectionem expectant, sarcophago exceptæ temporario.

Sansovinus, Io: Baptista Contarenius, Andreas Mantucanus, Petrus Marcellus, Doglionus, Vianolus.

EPITAPHIVM PAPYRACEVM.

Hac tombâ

Inclyti ac Sapientissimi Principis ossa Nicolai Donato iacent, dum illi dignior erigatur.

Nummifima nullum percussit cum in Principatu vixerit
solummodo dies 40.

ANTONIVS PRIOLV²³³S

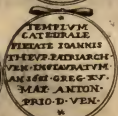
D U X XCIV.

*Electus Mense Maio Ann 1618. obiit die 13. Aug. 1623.
cum sedisset An. 5. Mens. 2. dies 29. atatis sue 75.*

EPIGRAPHES ANTIQVA.

*Rexi pacificus: Magnificus excepi Leonoram Imperatricem, Vallis Tellinata-
mnlus sedavi, eamque Petri clavibus subiectam reddidi*

XCIV

Throrum pransat Antonius idem artibus, quibus Rompu-
blicam procuravit. Omnium prima Rostra plausere Roma-
na,

na, ubi lingua Pontificem exarmaverat, & Petri claves fixerat eloquentiæ clavo. Subalpina missus in castra, ubi maiori animo quam damno bellum gerebatur inter Ferdinandum Græciensem Archiducem & Venetos, Sabaudum & Insubres; rumorem in Hadriaco augente Ofsuna Neapolitano ProRege (Hispanorum namque Germanorumque bella iisdem geruntur auspiciis, submittentibus istis ferrum & sanguinem; illis consilium, & aurum) pugnavit fortiter. In Istriam Legatus juxta quam hostili classe Ofsuna mugiebat; hoste fugato, navibus fretum infedit, ut ex Hispaniâ navigantem pluribus allisam syrtibus pacem exciperet, firmavitque Vigiliæ, ubi de suâ assumptione certior factus, cum olivis & palmis, remeavit, occurrentibus duodecim Patritiis, qui ritu solemni comitarentur in aulam. Per lustrum regnavit, etiam post obitum sine querelâ. Eius exuvias sepulcro exornarunt Filii in Ecclesia S. Laurentii, Mattheus Cardinalis S. R. E. Agustinus Episcopus Bergomensis, eiusque filia, nurus Ducis Io: Cornelii.

Nummismata publica.

Quinque percussit. Primum An. 1618. cuius in fronte Evangelista Marcus vexillum porrigit Duci in genibus flexo, cornu redimito. *S. M. V. Anton. Priol. Dux. T. B.* nomen præfecti officinæ monetariæ. In adversâ parte, Archangelus cum lilio in sinistra salutat Mariam Virginem Matrem. Infra Venetia sedet Regina Maris, Leone latus eius stipante, Cornu sustinens Principis, qui ibidem flexis genibus opem implorat Deiparæ; pro bono regimine, cuius in sacro nativitatâ die electus fuerat. In peripheria verò. *Ave semper virgo*, unâ cum Angelo insonat Princeps. *Ecce Ancilla tua: unâ cum Virgine matre alia consonat virgo Venetia.* Anno I.

Secundi nummismatis frons eadem, ampliato Annorum numero 1619. I. R. Præfecti nomen Monetarii. Ex adverso stat Christiana Religio innixa Cruci dexterâ Cælum annuens; quia non humanum inventum, ut Mahumetarum est Superstitio, vel Romana fuit Idolatria. Eius epigraphes. *Meliora super sunt An. II.* quod Fidei virtute meliorem semper sui Principatus speraret fortunam.

Tertii nummismatis frons eadem ampliato Annorum numero 1620. mutatoque Præfecti nomine Monetarii. Ex adverso, triumphat Christus resurgens, & super sydera scandens cum Crucis vexillo; Ad pedes jacet Leo allatus cum libro aperto, pacis symbolo sub epigraphæ, *Omnia Deo & Patria An. III.* quod hæc Principum vota.

Quarti nummismatis idem posticum & frontispicium, quod in primo.

ANTONIVS PRIOLVS DVX XCIV.

233

primo, numero Annorum solu modo mutato 1621. Anno IV. C. D. nomen est Monetarii Praefecti.

In quinto nummismate mutato Anno 1622. An. V. Z. A. & Praefecti Monetarii nomine, stant imagines tertii nummismatis, mutata epigraphe, *Si Deus pro nobis, quis contra nos.* Toto namque suo Principatu, nullam passus incursionem hostilem.

Sextum recurrit nummisma, sed privatum instaurationem exhibens Templi Castellani factam An. 1621. Duce Antonio Priolo, ut in eo legitur: *culus in fronte Petrus Princeps Apostolorum cum clavibus, sub epigraphe, quæ sit instaurationis argumentum Et turres Hierusalem gemmis adificabantur.* Ibidem insignia visuntur Theupuli Patriarchæ Venetiarum.

256
FRANCISCVS CONTARENVS
D V X XCV.

*Electus die 8. Septemb. Anno 1623. Obiit die 6. Decemb.
Anno 1624.*

VETVS ELOGIVM.

*Brevis vita spei intercesse magnarum rerum, vota publica intra expectationem
manserunt, vix fuit, quam desii.*

Crandem Animam ne mireris; cujus in educatione convenere concordēs Ars & Natura. Ducem exhibeo excelsū, qui universam peragravit Europam & Asiam, ut Magni Principis Idream colligeret. Romani, Germani, Angli, Turcæ non semel Legatum passi, audierunt, exaudierunt vel inviti. Bis coram Paulo V. Christi Vicario, duobus armato gladiis oravit ferociter; sed quia pro Lege, & Rege à Clericis nil impetravit. Laudavit Pontifex eloquentiæ stylum, sed quia iste audire non exaudire decreverat, solum ad pompā Legatum admisit. Die ortus natali Sciparæ; hæc creditur filio suo prænsasse honores: quod dignitates om-

nes dignitates etiam cum Principatu eodem fuerit fortitus die .
 Ad hunc Principem cum venissent gemini Reges; Abissinorum
 Regis filius, & Sigismundus Moscoviar, Rex Poloniae futurus co-
 gnoverunt, alibi Principes nasci, Venetiis fieri. Obiit Franciscus
 dolens & quærens, non quærens Reipublicæ mala, quæ ex Rhetiâ
 prævidebat. Anno primo, Mense tertio sui Principatus ad D. Fran-
 cisci quievit, more Regio. *Lucent enim Principes etiam in tenebris, &
 umbra Mortis.*

E P I T A P H I V M.

*Franciscus Contareno Venetiarum Princeps
 Priscis moribus, Prisca Virtute, nova sacundia
 Bonus Civis, gravis Senator, pius pater
 Merito prius, quam dignitate Princeps:
 Non opinione, aut fortuna, sed suapte virtute
 Principatum nactus
 Rebus domi, forisque præclarissimè gestis
 Decem Legationibus apud maiores Orbis Dynastas
 Dignissimè perfunctus
 Vel nolens, & invitus tanta Reipublica præsit
 Vixit in Principatu An. I. Mens. III.
 Obiit An. sal. M. DC. XXIV. die 6. Decemb.*

Nummisma Publicum.

Anno I. & II. percussit sed sub eadem epigraphe, Anno tantum
 mutato. Eius in fronte Marcus Evangelista vexillum porrigit
 Contareno Duci. *S. M. Ven. Franc. Contareno Dux.* Ex adverso legitur.
Franc. Contareno Principis An. I. salutis 1623. ab urbe condita. 1203.

258
I. O. CORNELIVS
DUX XCVI.

*Electus die 16. Maii Ann. 1624. obiit die 23. Decemb.
Ann. 1629.*

EPIGRAPHE ANTIQVA.

*Vallem Tellinam meâ operâ liberam reddidi. Frenavi externorum audaciam
Mantuanam iuvi armis, pecuniis, com meatu. Restanti fortuna restiti, & statum
extremum emisi.*

XCVI.

THronum scandit Io: Cornelius, de purpura, vel diademate nulli debitor; cum absque ambitu per omnes Reipublicæ gradus ad Thronum ascenderit semper invitus. Veronæ fidelis, Bellicosæ Brixiz, Docti Patavii moderatus habenas, fasces tandem stringit sed quasi officii, non Regni, licet ex eâ familiâ, quæ Patriæ terrena contulit Regna; morum innocentia præfans cœlestia. Refractoriis civibus, & malè parentibus nil maius minari sciens, quàm se se abiturum è Regno; ad vulnera venit, solum cum surrepentibus vitiis Georgii Fratelli, in tyrannidem versa esset Insula Crætæ, cæsoque Divina providentiâ tyranno, libertatem Insulæ restituit, Insulam

fulam sibi. Imperium sui cum maximum crederet, & sine Iustitiâ Iovem ipsum non posse in Cœlo consistere, libentissî me annuit Georgium filium suum (qui Renerium Zenum unum ex Triumviris Excelsi Consilii securi percuſſerat, quia Venetâ libertate Ducem ipsum increpasset indulgentem, & quasi vitis Georgii patrocinantem) ex albo proscribi expunctum patritio, memoriâ expositâ, quæ licet deleta marmore, in historiâ perseverat, citra tamen iniuriam Corneliz Gentis; cum & Cœlum sua patiatur phænomena. Obiit Princeps ut vixit, Sapiens, justus, pius, plus Patriæ, quàm filii Pater. Mausoleo excipitur apud Clericos Regulares S. Nicolai de Tolentino quod ei excitavit generosa propago Franciscus gener Antonii Prioli Venetiarum Principis & Georgius frater, Equites ambo. M. Antonius Abbas & S. M. Primi-cerius, ac Frider. S. R. E. Cardinalis.

E P I T A P H I V M.

Ioanni Cornelio Venetiarum Duci Inclito

Iustitia, ac pietate conspicuo

Prima verè Soloni sapientia, Mecenati supremi Adriatici catius Apollini,

Qui post Verona, Brixie, Patavique præfecturas optime gestas

Post Proc. dignitatem, Altioraque Reip. decora

Tandem meritum dives, solium maiestatis ascendit,

Quo per lustrum, & menses aliquot feliciter illustrato,

Obiit tandem Anno Domini M. DC. XXIV. Etatis sue LXXV.

ut cornu eius in terris eximium, Cœlesti exaltaretur in gloria,

Mausoleum hoc,

Quod Franciscus filius erigere in amoris signum decreverat,

Federicus Nepos gratissimus adimplevit,

ad hoc funditus ad hoc facti

Numeris marta publica.

Quinque occurrunt usque ad Annum quintum inclusivè, quorum omnium in fronte Princeps sinistrâ vexillum tenet ei oblatum ab Evangelista Marco; dexterâ pectus tundit, sub inscriptione S. M. ven. Io. Cornel. D. D. B. In adversâ parte Princeps cornu posito, flexis genibus Crucem adorât in altari positam.

NICOLAUS CONTARENVS

DUX XCVII.

Creatus die ... Ianuarii 1630. Obiit 2. Aprilis 1631.

EPIGRAPHE PRISCA.

*Natus ad sublevandam patriam peste, fame, bello afflictam ad defendendam
Mantuanam armis oppressam: quam si minus obsidione liberare non potui,
sirennè iunxi, & captam direptamque recreavi, & iugo servitutis exemi.*

XCVII

Charitati, Pesti, Bello superstes, quam saturaverat,
quam sanaverat, quo vicerat Nicolaus Contare-
nus ad Thronum vocatur. Pace partà Foroiulensi,
productis ad Tirolum finibus, superatis hostibus,
quos ipse ferro, iudicio Deus, ignavia illi seipsos
consecerant. Intestina Quinquevir designatus dissidia tollere,
quæ Decemvirum inundante auctoritate gliscbant; Officium eo-
rum, quos à Secretis appellamus, cum perpetuum esset, ad bien-
nium restrinxit. Decemvirum antiquam facultatem decreta ab-
rogandi Supremi Consilii, quæ conditionibus, vel suffragiorum
non adscripta numero, sustulit, delevit. Auctoritatem Decemvi-
rum coercendi Patritios in Criminalibus, confirmandam cum

expo-

expofuiffet Comitibus, ob contradictionem Rainerii Zeni, nutantibus, & in negativam inclinantibus Patribus, ut Excelſi Magiſtratus cenſuræ delicta ſubjicerentur minora, nè deterioris conditionis eſſent patritii, quàm populares, quorum crimina non ſemper inquirebant Decemviri; conſenſo ſuggeſtu, ad leges provocavit avitas, quibus, *Obſequio alternante & Imperio, Patritii, qui hodiè regunt, reguntur in craſſinum, & veluti Aſtra omnes in Cælo fulgens Reipublica vario tamen aſpectu, Lumina quandoque maiora & ſubalterna annuali, vel Lunari abſoluto eccliſantur regimine. Conſilii Maieſtatem replent oppido Decemviri, ſed temporanei, non perpetui, & veſtrum quilibet recurrere vales ad gradum. Unde ergo tantus horror iuſtitia, & odium? quaſi ſtudeamus impunè peccare, & iudicem tollere, qui nos corrigit & emendet? Legum ſeveritate ſublata; Iudicis maieſtate remota, quale libertatis praſidium, quale honeſtatis reſugium? Filiis, Filiabus, coniugibus noſtris, ſi rigorem non timeant otioſi, procaces, prodigi, feroces, nec famam templum ſervabit, nec thalamus pudicitiam edocebit. Soli Decemviri, terrore nominis adverſus laſcivientes, dignitatem manuteneant familia, ipſamque diſtant peccandi cogitationem. Pœnas nobis cum minuire cœamur, provocamus iniurias. Hæc nobis æqualitas; Iniuriæ hauri pati, ſed minime inferre. Abſit à vobis, ut fortiores vinculis coercerentur laxioribus, & pœnas exprobramus duriores, vel ſevera iudicia. Atrociora delicta non meminerunt Legiſlatores antiqui quaſi non cognita, & inaudita. At noſtri vel leviffima culpa rigida obicere flagella, ut his ſirma ſtaret innocentia Reipublicæ. Felix patria, feliciffimi populi, admirabile Imperium, cui pro lapide angulari leges, & pro coronâ libertas: in quâ Optimates exemplo præcurrunt, & potentior ſolum qui melior. Patres! ut cum Principibus gloriâ certamus equalis Imperii ſit tantum nobis, quantum ſatis pro animi moderatione, Libertatis duratione; ut ceteras antequam Reſpublicas, ita hodiè adverſus nos ipſos ſtatundum Imperium. Aliis imperare etiam Reges non ignorant: Sibi ipſi imperare, Veneta debet eſſe Reipublica; Quæ hodiè in unum congregata, cunctis plaudens ſuffragiis, Deo grates reddat pro imperio, eodemque tempore libertate ſibi collatâ, Iuſtitia ſeiſpſam devovendo, & pro optimo populi regimine, adverſus Optimates Forum eligendo quod gravius, legem, quæ ſeverior, & pœnam, quæ atrocior. His dictis, quaſi rubore ſuffuſi Patres, plenis calculis legem firmarunt contra ſeiſpſos, inter publica monumenta, adſcriptâ facti memoriâ cum nominibus Baptiſtæ Nani, & Nicolai Contareni, qui legem propugnarunt. Ab hac die quaſi de felicitàte ſecurus, Legati virgam in ſceptrum commutavit. Sed brevi in luſtum citharâ verſâ; reſcluſoque Viennæ, Iani templo, & in unam Mantuam armatâ totâ Germaniâ, ferales iterum ſenſit faces Peſtem, Famem, Bellum. Ab Auſtriis intercepta Mantua, Barbarorum ra-*

pinis, lascivie, feritate obruta, suo sanguine Austriam demersit pietatem. Imperator Ferdinandus II. parcere voluit, cum non potuit. Ex hac flammâ contigui contabuere populi. Lue ad Venetos pervagante, urbs ferè concidit tota, abjissetque in sepulchrum; ni Virgo Mater pensili lychno, quinquaginta auri pondo, dono recepto descendisset auxiliatrix. Templum etiam sospitatrici positum, ad Miraculum sub titulo Mariæ Salutis: juxta quod suis mollibus vilesceret Memphis. Lugubres Metamorphoses cum quatuordecim Menses spectasset in aulâ, tædio consumptus ad novum Mariæ sanum, abiit in sepulchrum parentum suorum.

Vianplus, Jo. Baptista Contarenus, M. S. in Bibliothecâ Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli.

Nummisima Privatum.

Quid non mortalia pectora cogit vindiçtæ libido? Lue sæviente, quæ populorum strage, venenum ubique spirabat; colluvies adfuit malorum hominum, qui ex Italiâ & Hispaniâ Mediolani congregati, fulmina Cœlo submiserunt irato. Imparem ad devastandam Europam Mortē credentes & Martē, toxica addidere Thessala, succosque Cantharidis, aquâ infectâ lustrali, quâ urbes spoliarent, ut in eis hominem non invenires. Venetiis solummodo, virorum absumpta supra sexaginta millia, in urbibus Reipublicæ, supra quingenta millia hominum desiderata. Patent adhuc Mediolani ædificia diruta, ubi hostes conveniebant generis humani. Tanto in discrimine, præsidium sibi in Deo statuens, Templum Princeps vovit Deiparæ sub auspiciis salutis, in Basilicâ D. Marci congregatis civibus, ubi expulso, in quo populo ostendi solent electi Duces, Princeps ipse vocibus & lacrymis pœnitentiæ, misericordiam sollicitavit supernam, evocatâ in patronam Virgine Matre, cui pro donario lychnum obtulit aureum, qui in æde Lauretanâ arderet inextinguibilis: Templum in urbe, cujus primum lapidem, post restitutam salutem, Die 21. Novembris 1631. Princeps ipse comite Senatu posuit monumentum pietatis, quâ nos visitavit Mater Misericordiæ. Concordat.

Numisma Publicum.

Cuius in fronte, Princeps vexillum accipit ab Euangelista Marco S. M. Ven. Nicolaus Contarennus Dux. V. M. n omen hoc Praefecti Monetarii. In aduerso Princeps flexis genibus auxilium implorat Deiparae sedentis super portam Principem Templi erecti ex voto Senatus, sub auspiciis Virginis Salutis, sub Regia Epigraphe *In tribulatione dilatasti mihi.* In Psalm. 4 pro gratia recepta. *Cum invocarem, exaudivit me Deus iustitia mea: in tribulatione dilatasti mihi.*

E P I T A P H I V M.

Habuit commune cum Agnatis defunctis, in eodem Templo, atque communi sepulchro.

FRANCISCVS ERICIVS

DUX XCVIII.

*Electus Ann. 1631. obsit tertio Non. Ianuarii
Ann. 1645.*

EPIGRAPHE ANTIQVA.

Romana Lupa in Castrum irrudenti Leonem Venetum cum Palma obieci, & adversas acies repressi communis concordia causa, donec pax extitit. Rursum pro Ecclesia Romana bella pia, & iusta suscepi, & Luna Turcica in Creta, Canea occupata, crescenti me opposui, obiecturus abdicatione Principatu Caput, ni Mors prius me abstrulisset. Exce. D. Marco in pignus relicto.

Franciscus Ericius Legionum Tribunus, Castrorum Praefectus, ductor exercitus, nunquam infaustus, ubique victor, quod eius conscientia timeret aurum, non ferrum. Gloriz avidus non rapinae, disciplinam restituit in castris, poenas ita amore temperans, ut crimen puniret non hominem. Eques ac D. Marci Procurator ad Ferdinandum II. Legatus Imperatorem, & ad Pontificem Urbanum VIII. ostendit Venetam Rempublicam, populorum foedera ambire, non jura. Bello praepositus Mantuano fulmina

mina represit Aquilæ Germanæ, quæ Mantuam irrepfit solum, cum infidias ab Ericio detectas Mantuanus non timuit. In Castris diadema suscepit; loco, in quo milites coronantur. Primum facinus novi Principatus in piratas, quos ad Apollinis urbem jugulavit. Graviores inde cum Barberinis dissidia, qui ad clavum Martis abutebantur Clavibus Petri. Ob titulum Eminentissimi ab Urbano VIII. Cardinalibus datum, origo discordiæ: renuente Republicâ cum aliis Regibus, à ritu discedere antiquo. Truncata postea Pontificis Alexandri III. vetus inscriptio, & Castri Concameratio Venetos concitavit in iram, Farnesios in furorem; unde Italia tota ferro exarsit, & igne. In hoc bello Urbanus emisit animam, quam senio confectam reluctantem traxerant ad arma Nepotes parvo decore, nullo fructu. Ita instante Ericio judicavit Innocentius X. P. R. quum illicò post assumptum Triageum, ad syllabam, memoriâ restituit Alexandri III. Sedatis Barberinis; insurrexere Barbari, sola imperii libidine Regnû poscentes Cretense. Sexto Idus Maii, 1645. Byzantio exiit Turcica Classis octoginta instructa trirēmibus, navibus rostratis decem, totidemque Anglicis mercede conductis, cum sexaginta armatorum millibus. Accedebant Tunetanae tres, duæ quinqueres, una immense magnitudinis Sultana, ultra ducenta diversæ formæ navigia: quæ multitudine suâ totum operiebant Hellespontum. Tantis viribus Cydoniam, die septimo supra quinquagesimum obsessam proditoriè oppressit. Non propterea vires Republica abiecit & consilium. Classe auctâ, cum pro electione maritimi Imperatoris (qui alter Dictator cum summâ potestate imperat) convenissent Suprema Comitja, referatis arcanis Schedulis, quibus Patres nomina Candidatorum exhibent, ad experienda suffragia, Francisci Ericii Serenissimi nomen publicavit Magnus Cancellarius à pluribus secretò propositum. Suspensa propterea Generalis Maritimi electione; proponentibus Consiliariis, voto & voce plaudente Comitio, requisitus Princeps, armorum imperium assumere, suisque auspiciis Classē dirigere adversus Turcas, ne communem videretur damnare consensum, ex sede surgens Ducali, hilari fronte respondit. *Cum vitam totam vel in studio, vel in officio insumpserim, ut Rempublicam utiliter promoverem, ultimam etiam senectutis periodum lubens dedoveo, ne vel unica die Populorum saluti subtrahā offendam canos meos. Patriam unicè non dilexissē, ni eam obsequio colerem, & obedientiā. Si me itaque pro Civium, Populique salute, Fata in castra revocant, atque etiam reclamante octuagenariâ, lubens accurrā, virili corde sanguine meo Superos Reipublica conciliabo. Effote fortes, ab hac victima senili discite, quomodo Patriam diligere teneamur.* Sancti Principis votis

plau-

plaufere Cives planctu jubilationis: undique eius nomini benedicente populo. Duos ei Confiliarios Senatus adiecit, inter tamen difsonas Præfeſtorum opiniones ſolius Principis prævaleret ſententia. Centuriato itaque nobili Satellitio, in prociñtū erat Princeps, cum vigiliis oppreſſus, ætati ſuccubuit, dieque decubitu: decimo, anxie jactatus inter gemitus, & ſuſpiria, ſe diutiùs afflicte patriæ prodeſſe non permittit, animam Deo reddidit, in victimam Reipublicæ Corde relicto, quod in cornu Euangelii humari juſſit ad aſſam D. Marci, ubi velut hara cuſtoditur devotionis & Fidei. Exuvias ad D. Martini, marmore claudi, voluit prope armamentarium, quod ipſe cum Cœlitibus aſſumpſerat cuſtodien- dum.

Andreas Mamocanus, Petrus Iuſſinianns, Marcellus, Sabellicus, Sanſovinus, Doglionus.

E P I T A P H I V M.

Dei Gloria

Patria amoris, poſteritatis Documento

Franciſcus Ericius Venetiarum Dux

Cæleſti ope, Reip. Beneficentia

Præcipuis dignitatibus Terra, Mari perſunctus

Decimum ſummo armorum inſignis imperio

Absens, ad Principatus ſaſtigium evectus

Vivens

Hoc perenne grati Animi monumentum

Fieri inſiſſit.

Nummiſmata publica.

Quindecim percuffit licet Annum xv. non compleverit in Principatu. Omnia tamen ſub eadem epigraphe, Anno tantum mutato. In fronte ſuſtinet Leo allatus nomen Franc. Erricio V. D. Munus An. 1. 2. 3. uſque ad 15. M. A. M. nomen Præſecti Monetarii, quod annuatim mutatur. A tergo ſurgit Palma, cui inſiſſit Virgo Deipara cum filio Jeſu Redemptore noſtro, ſub epigraphe: *Dedi ſua vitæ odoris.*

Nummiſma Privatum.

Cuius in fronte Marcus Euangelista cum inſcriptione, Franciſ. Ericio die iv. Men. Octob. 1634. quâ primus lapis poſitus pro erectione Templi S. Annæ; unde ex adverſo ſedet Virgo Deipara, adſtante Annâ matre, ſub epigraphe *Monialiſſimum D. Anna eleemoſ. à fundam. erectum.* Quod deſtructa primâ æde, nova fuerit erecta Ericio ſedente.

FRAN-

FRANCISCUS MOLINVS

D U X XCIX.

Electus die 20. Ianuarii 1645. Obiit 28. Febr. An. 1654

SCHEMA VETVS.

*Fluctuatum in Europâ: ego firmus steti. Sustinui Republicam, Vltimus Ca-
neam, Terra, marique cum Tunica confusi: ferme victor utrobique evasi. Pro
unda, in primis oppida expugnavi, & capta Clissa vicem, Arma cepi sui.*

Franciscus Molinus inter Maris fluctos, & Martis fulmi-
na natus, enutritus, gregarius primò postea navarcha
ad fastigium conscendens, Architalassus mare calcavit,
Dalmatiæ præfuit, & Classis Imperator in Aegeo mari
adversus Thraces detonuit. Cydoniam servasset; ni Fata urbis ad

R 4 mortem

mortem Martem hunc penè traxissent; undè Molini morbo Barbari benè usi prævalerunt, in Cretâ: Ferocem vultum ne paveas. Animam auream claudit organum ferreum sub dio, sub turbine, lustris duodecim incrustatum. Senio & sago confectum, dum letho proximum proci crederent, Ioannes Nanius q. Augustini, Aloysius Mocenicus q. Aloysii, Rainerius Zenus q. Francisci Mariæ, Marcus Iustinianus q. Iustiniani, Petrus Sagredus q. Ioannis, Andreas Legius q. Io: omnes D. Marci Procuratores, & Aloysius Mocenicus q. Thomæ Eques, qui paribus certabant calculis, in eo Principatum deponere decrevere, donec collectis viribus fortiores ipsi brevi recurrerent. Decepti tamen cognovèrè, dignitatem quandoque salutare collyrium esse morbo, & senectuti. Molinus enim convaluit; & Rotâ inclinante Fortunæ, Gentilitia stetit, illamque sefellit; quæ sola cecidit. Annos supra novem ad clavum sedit Reipublicæ Princeps rigidus, sed innocens & impollutus. Eius auspiciis, prudentiâ, fortitudine desiit Turcam formidare Respublica. In Croatiâ namque & Dalmatiâ fortiter propugnatis urbibus, prolatisque finibus, Clissam in summo vertice montium, veteranis custoditam militibus, *Sororio* præside Ibrahimî Turcarum Regis nepote, quintodecimo ab oppugnatione die arcem expugnavit inexpugnabilem. Victoriâ celebrem cumularunt Novegradus, Hurisa, Tinus, Nadinus, Salsus, Vrana, arx alta Salonæ, quibus jactura reparata Cydonis. Ultra ne peteret, morte impetitus, apud Augustinianos, in æde quievit Proto Martyris, octuagenarius, iustis receptis in Gemellorum templo, more vetusto; perorante Iacobo de Amore Clerico Regulari, An. Principatus ix. Mense i. die viii.

Sanfovinus, Io: Baptista Contarexus, Anarcas Mantocannus, Petrus Marcelus, Doglionus, Vianolus.

Nummismata Publica.

Novem occurrunt, quorum frons & epigraphe semper eadem cum Marco Evangelista sedente, dextera Ducem benedicente, sinistra vexillum porrigente Duci in genibus flexo, cornu redimito; *S. M. Ven. Franc. Molino D. nomen præfecti Monetarii L. A. B.* Excipias nummismata Annorum 7. 8. & 9. quorum in fronte retro Marcum sedentem; & Principem patronum Reipublicæ, stat etiam S. Antonius cum Lilio, patronus & ipse assumptus Reipublicæ, cuius è corpore devotissimè evulsam brachium Patavio Venetias, iubente Senatu; traductum tutelæ pignus, & Religionis argumentum, Anno 1656. die 13. Iunii.

In

In postico primi nummismatis Triremis Imperatoria Mare sulcans impavida sub epigraphe, *Fulget inter fluctus*, argumentum imperii maritimi ab eo in Turcas, Deo Duce gloriose peracti; ac Ducalis regiminis, triremis symbolo expressi, quod etiam inter Turcarum turbines fulget & fluctus. Hinc in nummismate Anni secundi, sui Principatus, eadem triremis exponitur sed fluctibus penè submersa sub eadem epigraphe, *Fulget inter fluctus*, quod maiora licet, urgerent à Turcis discrimina; Triremis fulgeret Reipublicæ.

Sic Anno tertio, minimè remittente Turcarum incurfu, eadem triremis exponitur Maris æstu agitata, Lumine tamen vigente superno, sub epigraphe: *Dominus illuminatio. In hoc sperabo*. Anno quinto, inscriptio mutatur, *Perstat lumen, quia Numen*. Anno quinto, inscriptio pariter mutatur, *Dux, dum Lux*. Anno sexto, Nummi posticum speculum exhibet Archimedis, Solis radio percutsum, ipsum naves Turcicas reperiens in portu *Foggiano*; ubi à Iacobo de Riva Venetæ Classis præfecto, tormentis petita Turcica classis, immisssaque navi incendiaria, succensa ferè tota flammis consumitur.

Anno septimo Moyse sculpitur virgà segregans Mare Rubrum, & sicco pede transiens cum populo sibi commisso inter chrySTALLINA mænia, oculi tamen semper in Cælum conversis, une manus Domini semitam demonstrabat, sub epigraphe, *Hinc sperans, nil errans*.

Anno VIII. Sol Cœlestis ignem de terra suscitavit juxta templum quod verum & unicum Venetæ libertatis propugnaculum. Quale fuerit hoc templum? Deiparæ, dic, *de Planctum* appellatæ, Molino Duce, à Senatu erectum ad placandam Nemese[m] supernam, & Sacris Vestalibus traditum custodiendum, ut ibi sub instituto Eremitico S. Augustini Deum precibus urgeant pro incolumitate Reipublicæ. Omnia eis ære publico subministrantur pro vitæ alimonia. Quinque Sacerdotes dietim sacra faciunt juxta votum Reipublicæ; abundè & largè eis consulente Senatu.

Hinc 6. April. 1658. sedente Pisauo Principe inscriptio erecta marmorea super portam, Principem

D. O. M.

Comploranti Deipara

Publico voto Templum

Sacrifque Virginibus excitata ades

Vt piis Fidelium manibus

Pro Reipublicæ incolumitate litetur

Anno M. DC. LVIII.

Ioanne Pisauo Venetiarum Principe.

Verba

Verba illa, *Vt pijs Fidelium manibus, pro Reipublica incolumitate li-*
setur, nè prætercas: in eis enim causam habes huius erectio-

nis.
 Anno IX. Flamma in aere fulget nulla lignorum strue, vel
 pabulo suffulta combustibili, sub epigraphe; *Et non fulta, non flu-*
xa: quam piè explicabis, Deo solum misericorditer afflante, ste-
 tisse, fulsisse Rempublicam adversus præpotentem Turcarum
 tyrannidem. Vel Rempublicam annue ab omnibus Christiano-
 rum Principibus derelictam, solam pugnasse, vicisse immanem
 ac ferocissimam rabiem Barbarorum,

271

CAROLVS CONTARENVS

DUX C.

Electus die 25. Maii 1655. Obiit 1. Maii An. 1656.

SCHEMA VETVS.

*Anxi Remp. occupatâ Egere opulentâ infulâ. Vola urbe, cuius volabat fama,
in Leonis mei ungues incurrit: capta armatum viscentis sensit. Potentissimam
Turcarum classem disieci. Alas & Vela Turcis ademi.*

Ornu Ducale præstantibus Io: Pifauro, Leonardo Fuscuro, Io: Barbadico, Hieronymo Fuscarenò, Bertucio Valerio D. M. Procuratoribus; à præturis, Feltrix, Tarvisii, Iustinopolis, Brixiz, Veronæ, & Magistratibus urbis ad solium vocatur Carolus Contareno, dum vitam domi meditaretur beatam. Eum quæsiuit Respublica, non ipse Respublicam. Torvis respiciens oculis diadema, sprevisset oblatum, si Veneti non Reipublicæ nascerentur, sed sibi. Eius coniunx Paulina Lauredana, raræ pietatis Princeps fulgere voluit sine diademate, merito coronata Religionis, atque

atque modestiæ. Feria V. Maioris hebdomadæ, ad populum emanavit electio Ducis; dum istu oculi strata jacerent in præliminaribus Ducalis Basilicæ, cadavera eorum, qui frequentia hominum præfocati, adoraturi venerant miraculosum Christi sanguinem; ferale forsân nuntium nostrorum Principum. Tres enim hoc Anno Veneti adoravere Duces. Maiorem temperavit Lazari Mocenici victoria ad Sestum & Abydum, quem celebriorem fecere locum suâ clade Turcæ, quàm Poetæ, fabulosi Amantis naufragio. Contra Pestem, quæ Romam, Neapolim umbrâ mortis obruerat, novissima Contareni cura, imploratis de Cælo custodibus, quorum imagines ei dono miserat Alexander VII. Cæli Claviger. Itâ Corporibus depulsa lue; & animis majore infusâ pietate, ad Superose volavit grates acturus, ad D. Bonaventuræ, relictis exuviis An.I. Mense I. Die VI. sui Principatu. Eius in funere peroravit Petrus de Comitibus Romanus S. Theol. Doctor.

Coniugem habuit Contarenius Paulinam Contarenam; matronam pietate, & pudore gravem, quæ ad declinandas salutationes, & populares plausus, prodire nunquam voluit, in publicum. Obiit hæc 20. April. 1660. & cum Principe Carolo ad D. Bonaventuræ jacet.

Vianolus, Io. Baptista Contarenius, M. S. in Bibliothecâ Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli.

Nummisma publicum.

Vnum occurrit, cuius in fronte S. M. Evang. vexillum porrigit Duci in genibus flexo, sub lemmate S. M. F. Carolus Contaren. D. Ex adverso surgit Heliotropium Solem respiciens sub epigraphe, *Oculi mei semper ad Dominum*; ut stabilem in Deo fiduciam exprimeret, & mentem vel in ipsâ Principatus caligine à Deo nunquam divulsam.

FRANCISCVS CORNELIVS

V E L

C O R N A R I V S

D U X C I.

Creatus die 16. Maii 1656. Obiit 5. Iunii. cum sedisset dies 20.

EPIGRAPHE PRISCA:

Omnium expetitus votis, brevi ab omnibus desideratus, vigesimo die, qua fui electus, mors acerba spem praeclidit; ostensus potius ad expectationem, quam datus ad possessionem.

S Eriem Principum instaurat Franciscus Cornelius, primus post centesimum. Omen aeternae Reipublicae, si iterum seculares Duces expectemus. Thronum scandit filius & gener Principis, meriti titulo, non natura. Nec alia haereditas in urbe libera. Hinc parentibus succedunt liberi non impuberes, sed cum senescunt. Inter praefationes Bertucii Valerii Equitis, & D. M. P. ac Leonardi

S

Futoli

Foscoli P. D. M. ad solium Cornelius rapitur afflante Deo, acclamante Populo, dictante Senatu, urgente familia, solo renuente Francisco, qui à die electionis, coëpit vitam abhorreere propter vitam. Vbi enim curæ? nisi in curia. Dies viginti in aula moratus; vitia execratus, quæ cum sint hominum, quasi temporum excusantur, septuagenario maior contabuit. Ad Theatinos juxta parentem Mausoleo donatur ab Episcopo Patavino filio Federico; Romæ inter purpuratos agente altero Federico fratre, Venetiarum Patriarcha. Ei symbolum rectè adjicies ab eo assumptum, sed non cælatum, morte intercidente: *Deus indicium tuum Regi da, & institutum tuum filio Regis.*

Vianolus, Io. Baptista Contarenius, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà, Opus Zilioli.

EPITAPHIUM.

Francisco Cornelio Ioannis Ducis filio, Centesimo Venetiarum Duci, Integerrimo Principi de Republica optimè merito, Patria patri, urbis decori, ubique probitatis exemplo: qui post Brixia præfecturam, aliisque honoribus decoratus, pleno Electorum consensu, licet renuens, regali diademate decoratus affulsit. Hic præcipiti nimirum abreptus Fato, post novem solummodo supra decem dies sui Principatus, Superas evolavit ad Aedes, ut citius immortalis laurea donaretur. An. Dom. 1656. Etatis sue lxxi. Hoc alterum Mausoleum Serenissimo parenti Federicus filius evexit An. Sal. M DCLVI.

Nummisma Privatum.

Supra habes pag. 273.

BERTVCIVS VALERIVS²⁷⁵

D U X CII.

*Electus die 5. Iunii 1656. Obiit 30. Martii 1658. Aetatis
suae lxii. Principis. Mense ix. die 26.*

SCHEMA VETVS.

*Brevi aeo multarum aratum gesta Orbi representavi Copiis campos texti :
Classibus operui Mare. Ad fauces Hellesponti elisi Turcarum guttura hiantia,
& anhelantia cades. Insulas continenti navium ponte iunxi. Vicina Troia è
littore totum pelagus ardere vidit ad incendii sui solatium. Nusquàm victus,
ubique triumphator. Obrutus mole trophaorum, sesquiannum vix explevi.*

IX domo Sapientiae Princeps deducitur Bertucius Valerius, cum Bello tonante Barbarico, leges dices confusione obrutas, & pulvere sepultas Mavortio. Verùm solita Respublica plus gladio certare Iustitię, quàm ferro, in armorum subsidium, Eloquentiam vocavit, & Principem fecit; ut hæc in extremo rerum discrimine jura dictaret. Eius vita quasi in peregrinatione posita, Provinciis præfuit; Externos Legatus adivit, Hetruriam præcipuè acerbis ja-

Statim consiliis unus & solus ad pacem direxit. Ad Serenissimum Cardinalem Catholici Regis fratrem, in Insubrum arce, eâ gazâ, Nobilium flore, auri profusione ascendit, ut Hispanos alioquin Tagi arenâ tumidos recreaverit ad invidiam. Bis Romam ingressus, Divinæ Religionis, atque humanæ majestatis theatrum, primò ad Innocentium X. mox Alexandrû VII. in splendidissimâ procerum legatione, Serenissimæ Reipub. probavit obsequium, demissione, & magnificentiâ, Patriæ restitutus, Ducis ornamenta suscepit, licet totius vitæ cursu Princeps, Reipublicæ administratione fuerit. Hæc enim opus virtutis, ille fortunæ famulatricis. Hæc pro merito, ille pro mercede. Eius auspiciis Laurentius Marcellus navali inito ad Dardanellas certamine, totum Byzantium in mari expugnâvit, sed globo traiectus interiit; mox tamen eius locum Badoerius tenuit, à quo navium, tormentorum, cadaverumque agere, triumphato Ægeo, duplicis victoriæ præmium accessit expugnata Tenedos cum Cycladum coronâ: Orientis ipse Imperator, qui formidabili classe, Cretæ catenas vehebat, caput domi trepidare. Vbertas accessit Annonæ, quæ insigni societate victoriis copulata populo fœlicitatem produxit. Etiam Iesu Societas, quæ Venetiis expulsa jacebat sine spe indulgentiæ; deprecante Alexandro VII. R. P. suffragante Duce, reflexo penitus decreto, magnificè restituta humanius culta, & honorificentius habita. Tantis auspiciis sola Pax defuit, licet ipsius Principis declamatione (qui per Annos tredecim Bellum expertus erat inutile) sæpe inculcata; Nemesis forsân prohibente supernâ; ut Veneti totius Regni jacturâ, irati Numini pœnas darent ad mensuram peccati. Belloâ Senatu decreto, aurum Princeps subministravit Regia liberalitate, dono oblati decem millibus Ducatorum, ut suo exemplo cives alliceret, & Respublica ferrû tractaret pro Christi religione securior. Huic declamationi de pace cum hostibus ineundâ, paucis diebus supervixit, orationis ardore sanguine effervescente, cuius incendio organa conflagrarunt. Sic exeunt Animæ Grandes, quæ semper ardent pro salute Reipublicæ. Sacramentis itaque ritû & catholicè procuratus, Ducale paludamentum ad Redemptorem suum sub Eucharistico velo latentem remisit, diademâ restituens à quo receperat. Orans, & rogans evolavit Anima grandis, Reipublicæ Victoriâ & pacem. Exuvix ad D. Iobi, Mausolæum expectant erigendum in ædibus Gemellorum.

Nanini, Vianolus, Andreas Valerius, Martinonis, Orasus in eius vita. Fr. Cosmus Cler. Reg. qui eius in funere peroravit.

Nummisma Publicum.

Cuius in fronte Marcus Euangelista vexillum porrigit Duci
&c. *S. M. Venetus Bertucius Valerius D.* Ex adverso Aquila Gentilitia
cum Dracone certans sub epigraphe; *Resistit in pavidā.* Bellum
annuit à Republicā gestum contra Draconem Munfulmanum;
quem sæpè conculcavit, & Mari demersit. Eundem nummum
bis percussit Anno solùm mutato I. & II. cum nomine Præfecti
Monetarii. Teste namque *Plin. lib. x. cap. 4. Nat. Hist.* Aquilæ non satis
unus hostis. Præter Cervos; acrior illi cum Dracone pugna, multoque magis
anceps, etiam si in aere. Ova hic confectatur Aquila aviditate maleficā: at illa
ob hoc rapit ubicunque visum. Ille multiplici nexu alas ligat, ita se implicans,
ut simul decedant.

278
I O. P I S A V R V S
D V X C I I I.

*Calendis natus Septembris 1589. in Principem eligitur die 8
 Maii Ann. 1658. obiit Anno etatis sua 71.
 Cal. Octob. Salutis 1659.*

PRÆCONIVM VETVSTVM.

*A me sibi rimuit Gentium terror Othomannus. Dalmatia frustrâ tentata, ste-
 tit in armis invicta, in fide constans. Classes potentissima hostium depresso
 Castrum Russum, inexpugnabile creditum, expugnatum & in meam potestatem
 redactum. Iustus in panis repetendis à Voïno proditore. Pius in solvendis iustis
 Lazaro Mocenico triumphatori. Parum Patria vixi, gloria satis.*

CIII

Victor Pisavrus & Helena Superantia Io: Equitis, ac
 Marci Procuratoris filia Ioannem genuit; Libram
 excurrente Sole: æquitatis & justitiæ præludium.
 Ferali puerperio cum dubitaretur cæsurus paren-
 tem, servavit nascendo. Impubes, cuius est pericula
 non agnoscere, vel non curare; cum Morte luctando (noluit ista
 vel non valuit, vitæ prohibente Auctore, falcem extendere) ex
 turri

turri illapsus altissimâ, in profluentem illâsus cecidit arcano Numinis, quod eum Moysis instar, ex aquâ vortice, ad aulâ verticem destinaverat. Naturâ magistrâ Orator prius natus, quàm factus, amorem maiestatem concilians, & mörum innocentia maiestatem, togam induit cæruleam Sapientibus adscriptus, qui navali-
bus præfunt. Primâ ex Ordine sui instituti declamatione susceptâ, novus Demosthenes, qui coram Philippo Rege, rubore obrutus siluit, impexit in scopulum, Senatus Maiestate ad tantillum temporis, oratoris distrahente memoriam. Legatus ad Allobrogum, ut Tellinæ Vallis invasores Hispanos suadâ repelleret, triennio suâ legationis, arcanam illam molitus est machinam, quâ impactas Venetæ libertati compedes fregit. Digressus inde ad Ludovicum XIII. Gallorum Regem, incidit in latrones, quibus gazâ totâ permissâ, ut vitam redimeret, Regi per literas significavit, ut quando amissâ suppellectili Legatum agere prohiberetur, paratum esse inter gregarios milites, suâ Maiestati fervire. Grafsatoribus postea coniectis in vincula, & supplicio destinatis (ne eius animum curyaret iniuria) veniam eis rogavit, & Rege annuente impetravit. Ibi cum Ludovico Iusto, & Carolo Sabauda, jurato fœdere ad Rhetorum tutelam, quietem firmavit Regi gloriosam, Catholicis necessariam, Venetis opportunam. *Pisæux*, quod Regi infidelis adversus fœderatos cum Hispanis conspiraret, munere excessit deportatus & urbe, ruinam impellente Pisauero, quum Regi, ministri avaritiam exposuit. Traiecto inde Oceano ad Britannos venit, ubi in Iberos concitato Rege, cum Carolo Iacobi filio, qui ob immaturam patris mortem, thronum ascenderat, renovatâ amicitia, Rempublicam promovit pede inoffenso, Ministris quandoque indulgens; quorum arbitrio Reges ipsi, Ludovicus in Gallia, Philippus in Hispania, in Angliâ Carolus, juvenes omnes, armorum potentia & libidine gloriæ non inæquales, quamvis voto discordes, in eotamē conveniebāt, ut eis cuncta permitterent. Restitutus in patriam, eo in sacratio, in quo Sapientia regnat, cuius arcana nec mens concipit, nec lingua prōmit, fedit M. Consilii Sapiens, donec ad Urbanum VIII. R. P. qui per mortem Francisci Ruveri Urbini Ducis, Principatum illum, antiquum Ecclesiæ Feudum, Ecclesiæ restituerat, præteritis propriis nepotibus; quorum uni Thadæo nomine sola præfectura obtigit Romani Capitoli, irarum occasio, & origo discordiæ. Huius enim prærogativâ, cum Oratoribus Regiis præcedere conaretur nepos Pontificis; folio illi abstinuere concordēs. Ex hoc communi dissidio, singulare Venetus subiit. Obviantibus sibi Pisauero, & Barberino Romanorum præfecto, sistit iste currum, Veneto excur-

rente aurigà, qui nocte ingruente Barberinum non agnoverat. Errore cognito, per nobilem interpretem Pisaurus officium excusationis abundè solvit. Quo minime Romani contenti; sequenti die pecunià corruptus auriga Pisauri, occurrente Praefecto, simulans sibi excidisse pileum, equos cohibuit, ut intèrim Barberinus excurreret insalutato Pisauo. Domum postea cum pervenisset, fugà subtractus, armatorum stipante catervà, in domos abiit Barberinas. Pisaurus verò mandante Senatu, Romà secedens minimè viso Pontifice, Venetias rediit, ubi Nuntius Apostolicus jam Principis non admittebatur colloquio. Rumorem augebattitulus *Eminentissimi* Cardinalibus Romæ decretus cū interdicto, ne minori acquiescerent titulo, Regibus tamè exceptis, qui à prisco *Illustrissimi* titulo Cardinalibus dari solito, recedere noluerunt: inter quos Respublica eos Cardinales, qui literas sub titulo *Illustrissimi* respuerant, iustè succensa, obiurgabat liberè; nec tamen offendeat, propulsabat solum irruptiones Cardinalis *Palloti* Ferrariensis Legati, qui in Padi ripa disgregatis aggeribus, limina ob-
ruebat antiqua, cursum mutabat aquarū, novis vallis muniebat cōfundeat fluminis ostia. Immisus propterea Lucas Pisaurus cū, triremibus cuncta in pristinū statum restituit cede tamen promiscuā, donec interprete Gallorū Rege, mandavit Cardinalibus Papa, epistolas Reipublicæ sub titulo *Illustrissimi* nè rejicerent, quæ Regibus fuit semper æqualis. Facinorosos, qui aurigæ fugam stipaverant, proscribi iussit: Fugæ ignaros testatus nepotes, seque molestè accepisse cum Pisauo gesta nepotis. Testaturum etiam volens, quanti faceret Rempublicam, eamdem *Brevi* excitavit, Agripinæ Coloniam Legatum mittere pro pace instaurandā Principum Christianorum. Senatus quamvis novissimā atrocique injuriā Urbani exacerbatus, qui in aulā Ro manā historiam mutilaverat Alexandri III. Venetorum omisā victoriā adversus Æno-
barbum, cuius filium Othonem traxere captivum; protinùs designato Io: Pisauo, excelsā animi magnitudine docuit, vulnera sua non inficere alienam salutem. Pisaurum tamen, qui semel ad Ladislaum Poloniæ Regem, bis ad Ferdinandum Augustum accesserat, quò minus ad conventum pergeret, dignitas exemit collata D. Marci Procuratoria. Domi verò non sedit otiosus, orto dissidio inter Pontificem, & Ducem Parmensem, occasione concamerati Castrì, cuius dominium adoriebantur Barberini, ad tutelam Parmensis induxit Senatum, à quo Legatus in castra, occupatis Padi ripis, Romanos ab incursione transpadanā prohibuit: impellente calumniā, in Patriam revocatus, iussusque rationem reddere, clariorem fecit inquisitione innocentiam, suamque existimatio-

mationem illustravit inimicorum iniuriâ. Senatus, Pisauri gloria volente testis accedere, oratorem legavit unâ cum Bertuccio Valerio, Aloyfio Contareno, & Nicolao Sagredo (omnes isti Principes futuri) ad Alex. VII. R. P. quo intercedente, & Pisauero declamante, Ignatiani ab initio huius sæculi Venetâ ditione proscripti, nunc refixo decreto, tam splendide tam amicè in urbe recepti, ut jam de exilio conquiri non valeant. Horum restitutione sperabat Pisaurus ad Cretæ præsidium conciliare Pontificem, eiusque ære, & milite, ut jam Alexander promiserat, regnum fulcire, cuius diadema nè Respublica Barbaris ultrò cederet, non semel in Senatu, orator stetit facundus, sexque millibus ducatorum mutuo collatis, Senatum eloquio victor firmavit tantem. Paucos post dies, ut expeditionem, cuius erat auctor, urgeret citius, & fortius; mortuo Valerio, ipse Princeps assumitur, magnâ omnium acclamatione, quod eo minor Orbi Christiano non sufficeret periclitanti. Sed heu! Mense post Annum sexto, jam curis Legationum confectus, publicique Sapientis munere, quo, vicibus quatuor supra viginti, consilio, sapientiâ, eloquentiâ præfuerat, Sacramentis ritè munitus Cœlos conscendit inter Patres, qui optimè gessere Rempublicam. Corporis exuvias Mausoleum excepit, regalis structuræ à nepote excitatum Leonardo Pisauero D. M. P. in æde magna Minorum. Eius in funere peroravit Christophorus Ivanovichius Ducalis Canonicus.

Baptista Nanus, Vianelus, Christophorus Ivanovichius Ducalis Canonicus, Emanuel Thesauus.

Epitaphium ad dexteram Mausolei.

*Ioannem Pisaurum Venet. Ducem
Anceum inter optimos Principes vides;
Qui per mortes ad vitam prodians,
In lethali Puerperio Matrem servauit nascendo.
Idem Patria angustatus, cui nascebatur
Post inde Patria totius vivens, nullus sibi
Apud Allobroges cum Carolo Emanuele,
In Tellina Vallis invasores,
Impastus Venetæ libertati compedes fregit.
In Gallia Ludovico Iusto Gloriosa
Orbi Catholico necessaria, Venetis opportuna
Gallicana quieti allaborauit.
In Anglia Iacobi Regis obitum,
Mirâ calliditate celatum, mirâ sagacitate rimatus*

IO: PISAVRVS DVX GIII.

Priscam benevolentiam feliciter firmavit.

Roma intonante novo Titularum Decreto,

Joanni Pisauo debuit Respublica,

Quod maximis equata Regibus avita iura servavit.

Hinc labris innata suada

Legatus ligatus eloquio Principes, quò lubebat adducturus

Semel ad Ladislaum Polonia Regem,

Bis ad Ferdinandum Augustum Conciliator,

Mox ad Monasterii Conventum Caduceator designatus

Mercurius videri potuit, ni Martem ostendissent

Eridani ripa Romanis erepta, aut Venetis aserta

Vel teste Calumnià

Qua verè facem, & viri Fannam, ut extingueres

Clariorem fecit, ventilando.

Ad Lavam.

Hoc vero vel nolens patere livor,

Quod Regni pulcherrimi Iactum

Voce, argenti proprii exemplo, Publico Ferro

Cunctanter ac constanter aversatus avertit,

Et Cretensem Venetis Coronam,

Venetam Italici Gloriam conservavit,

Ac ferè absortam Ottomanis extorsit.

Hinc tot labores, maximo cumulans labore, Principatus

Proh quantum Patria Principem dedit

Nempe qualem Orbis optaret,

Qui caput Reip. de vultu nosceretur:

Cui pro supercilio comitas, pro verbis oracula;

Pro Eroicà tesserà constantia atque Religio

In Delitiis munificentia supra Regalem,

In Consiliis sapientia, quà Evi sui Salomon audit,

In votis implacabilis in Christi Hostes hostilitas

In nutu semper victricis authoritas

Qua nuper quam maior privato fuerit in Privato
Feliciter ostendis ingeniorum eruditioni, animiorum Pietatè

Celivum Plausui restituta Societas Iesu

Sic heus nimis breve Principatus spatium.

Quod Mense Post annum primum Sexto absolvit,

Gestorum Granditate protendit

Atque, ut etiam post fata Reip. prodesset

Florentiss. sobolem Patriæ oppignoravit

Ex Leonardo Fratris Filio.

*Qui opum Hæres, Sectator operum, Reip. Procurator,
Patrium amantiſs. quâ debuit pietate vivum coluit,
Quâ potuit redvivum Patria reddidit.*

Nammiſſa Publicum.

Cuius in fronte Marcus Evangelista cum Duce, more solito,
S. M. V. Io: Pisaurus. cum nomine Præfecti Monetarii N. C. In ad-
verso ſtant *Religio*, atque *Conſtantia*, quæ pro Religionis tutelâ, tot
lustris, adverſus Thraces arma tractavit: cum epigraphæ, *Religione*
& *Conſtantia, Anno I.* Non ſcilicet libidine Imperii, ſed ſolius Reli-
gionis voto, & ad deſenſionem Chriſtianæ Fidei, extrema ſubiſſe
diſcrimina in Regno Cretenſi, quod in medio Mari ſitum ad Or-
bis dominium.

DOMINICVS CONTARENVS

D U X C I V.

*Electus 3. Idus Octob. 1659. obiit die 26 Januarii An. 1674.
cum sedisset An. xv. Mens. 3. dies ii.*

S C H E M A V E T V S.

Bella ex bellis fata lauros mibi & palmas pepererunt. Stupens in meis classibus mare obriguit. Legationibus peragravi Europam. Plurimos excepti hospitio Principes. Ad Cretam totius Tybis vires expertus, multis praelis victor exitisti: bello tamen non victor, sed pace decorà salix. & quæ omni victoria exitisti gloriosior. Hac elicta potius precario, quàm vi exortà, ea quasi testamentò patris relicta, decrepitu obij.

CIII

A virtutè Dominicus Contarenius thronum meruit, sine quâ Virtutes ipsæ spernuntur ut vitia. Moderatio hæc, quæ quo rarior, eo celebrior. Magistra namque Naturæ corruptæ, quæ nescia imperare sibi, post amissam Innocentiam arido trunco in foliis virtutis reliquit, de hoc meritis, quod prima operuere vitia. Per obitum Ioânis Pisauri, de Principatu instaurato ambitu, dum alii pro diademate certant, Atestini secessus otia quæ sivit; eo cæteris dignior, quod

quod omnibus artibus, quibus alii student prænsando; ipse iustus fuerit, abstinendo. Nolens itaque ad solium rapitur fecelique quidem omine; cum protinus pax inter Hispanos & Gallos illuxerit, nec longè tota Europa Christiana quieverit. Eiusque vinculum nuptiæ Mariæ Theresæ Hispaniarum Infantis cum Ludovico XIV. Gallorum Rege. Cum Sabauda etiam renovatum fœdus eâ lege, ut nomen abhorreret Cypris Regis Codicemque supprimeret de titulo Regio. Vanusequidem de nomine titulus; Regnum possidentibus Barbaris. Tribus lustris Reipublicæ præfuit, alternante fortunâ, quæ Turcarum amica Cretenses perdidit, postquam Barbarorum Classes, atque phalanges terrâ, marique profligatas cæcinisset. Instructis Contarenius novis ad Insulæ libertatem suppetiis, eiusque gratiâ, à Romano Pontifice Ordinibus suppressis, Canonicorum S. Georgii in Algâ, Iesuatorum, & Eremitarum D. Hieronymi, quorum divendita patrimonialia ad nongenta Ducatorum millia excreverunt, impar afflictis rebus auxilium, cum solo Anno 1668. in comæatu & militum delectu, Milliones quatuor, & sexcenti nonaginta duo mille ducatorum sint numerati, Anno sequenti (Salutis 1669) etiam Ludovicus Rex Gallorum septem peditum millia, equitesque quingentos duce Francisco Belfortio Vindocinensi, Galliæ Architalasso sub Pontificis vexillo in Cretam destinavit eo plausu, ut quasi ad proximâ obsessæ urbis liberationem gestirent, spe forsân non improspèrâ, si cum terrigenis locorum & insidiarum gnaris vexilla miscuissent. At Gens moræ impatiens, & individua gloriæ ambitiosa, dum 24. Iunii, sola erumpit, primoque impetu victrix, æquatis aggeribus (quos ad tutelam excitaverant Turcæ) victrix exultat, inopino casu, cado accenso nitrati pulveris, suspicati Galli solû omne suffossis calcandum cuniculis, trepidare primûm, mox pedem retrahere, insequentibus eâ strage Turcis, ut Galli non victi, sed sepulti & obruti à seipsis visi sint; eorum desideratis mille & amplius, inter quos ipse Belfortius, cuius cadaver nunquam potuit inveniri. Aduit illico Venetus, cum Epirotis & Germanis ut iuvaret retrocedentes, sed pannico timore correpti pugnam amplius reintegrare negarunt. Vocato itaque ducum conventu, cum Galli novæ irruptioni semper obfisterêt, pro extremo obsessorum remedio, placuit partem urbis excindere, novis munimentis, & fossâ circumdare, ut eam ex integro sibi expugnandam Infideles sentirent. Exoratus Novalea Gallorum Dux huic operæ suos commodare milites, tempus obiecit elapsum jam sibi à Rege præscriptum, eodemque tempore consensu navibus vela fecit, neglectis Ducum precibus, qui urbis excidium præcipiti imputabant discessui. Discessu Gallorum

cognito Turcæ, illico impetum renovarunt in obfessos, eâ tamen constantiâ ab obfessis recepti, ut ingloriâ receptui canere cogerentur per aliquot hebdomadas. Milite tandem deficiente, immò & solo, in quo pedem figerent obfessi, desperato auxilio, die 6 Sept. 1669. cum Barbaris convenire, ut isti Insulam retinerent, quam usurpaverant arcibus tamen exceptis Sudæ, Garabufarum, & Spinæ Longæ; Clissam cederent cum cæteris oppidis, quæ in Dalmatiâ & Albania Venetus occupaverat. In hac trienniali obsidione, periire militum Christianorum viginti novem millia, præter rusticorum & captivorum triginta & octo millia, qui in suffodiendis cuniculis, excitandisque aggeribus operam præstare coacti. Sic Regnû Cretensê Annos habens viginti quinque infirmitatis suæ, ad Gallicantum expiravit. Ludovicus Rex Gallorum XIV. redeuntem Novalliam in campestria relegavit. Clemens lacrymari non destitit, donec animam efflavit, cadis spirans atque minarum, in nepotem Vincentium Rospigliosum, quem inter Cardinales promovere negavit, ut pullatus nænias caneret illius Regni, quod crudelis ante obitum dereliquerat. In hac nobili urnâ ultra 150. Millions auri, sepulta sunt toto bello, Centum millia militum vel Martyrum, inter quos renuens consolari Contarenus, quia non esset, decubuit, & tandem obiit ad D. Benedicti sepultus. Eius in funere orationem scripsit.

Fr. Cosmus Cler. Reg. Cong. Som. recitavit Vincensius Todechini Canonicus S. Marci.

Numismata publica.

Sexdecim Contarenus percussit; in fronte primi sedet Marcus Evangelista vexillum Duci porrigens more præfco, sub antiqua epigraphe *S. M. Pen. Dominicus Cont. D. M. A. S.* Ex adverso sedet Venetia coronata inter duos Leones, sustinens sinistrâ bilancem, dexterâ gladium, instrumenta Iustitiæ, cuius ad dexteram olivæ furculus sub epigraphe, *Opus Iustitiæ Pax An. I.* Importunum nummisma, hoc fuit qui accusaret; quod Turcico sæviente bello percussum eoque tempore, quo amissâ Regni Cratenfis parte majori, nova semper ingruerant discrimina. Verum tamen si arcana nummismatis perpendes, religiosum, opportunum, necessarium, quod in gravissimo & religiosissimo Principe summam arguat prudentiam, invenies. Annos sexdecim regnavit Contarenus, & raro symbolum supraddictum in suis nummismatibus mutari permisit, volens incessanti murmure, in auribus obstrepere civium,

bello

bello Turcico extincta in pacem, solâ revocandam iustitiâ, quæ in Reipublicæ hieroglyphico, *Iustitia & Pax osculatae sunt* (quod super Giganteos gradus occurrit pertranseuntibus) Fato percita quodam, & à pace fulmine dissociata de Cælo immisso, sed non absumpta, cunia legebatur *Iustitia & ... osculatae sunt*, in cinerem dissoluto titulo Pacis, eodem illo Anno, quo in Ducali Sacello à quodam Cretense imagine surreptâ paciferâ, quæ ad osculandum Principi offertur atque Sapientibus, Cretense protinus sequutum est bellum, iustitiâ feliciter absolvendum, quæ sola Superum supererat testimonio. Hinc etiam Anno sui Principatus secundo

6. 11. 12. 13. 14. 15. 16. eodem repetito symbolo, Annum solumodo mutavit & nomen Præfecti Monetarii.

Anno III. Stant in postico Victoria allata in sinistra tenens palam, & Pax olivam sustinens, jungentes dexteram eamque Lillii colligantes, sub epigraphæ, *Volunt hoc pignore iungi. Ann. III.* Cuius symboli significatum crederem primo non dissimile: nempe Morum candore, & innocentia Lillius significata, Victoriâ parari & Pacem.

Anno X. Principatus, qui fuit Salutis 1669. collectis in unum viribus Barbarorum, Creta tertio jam Anno obsessa cœpit arcius stringi. Hinc Princeps ope implorata Deiparæ, cum jam humanam desperaret, expresso sydere, & in eo Deiparâ cum Iesu infante, rogabat enixius. *Sit tuta hoc sydere Creta. An. X.*

NICOLAUS SAGREDVS

DUX CV.

*Electus die... Januarii Ann 1675. obiit 15. Aug.
Ann. 1676.*

EPIGRAPHE ANTIQVA.

*Electus animata expectatio, Viva spes fui. Mox & desiderium. Evectus in so-
lium, mox defleus. Auctoritatem Imperii officiosa omnium Civitatum gra-
tulatione asservi.*

X ea familia Nicolaus, quæ Reipublicæ patritios, Ecclesiæ Martyres, Cælo Senatores genuit. Septem vicibus, Reipublicæ Maiestatem sustinuit: in Hispania primo, quæ licet Sedes Consilii, Sagredi salibus prægustatis, non abnuvit eum consulere, ut sibi consuleret. Bis ad Germanos, ad Romanos quater, ubique fœlix mentem exhibuit auream sub crine argenteo. Nec alium decebat Principem hoc in sæculo, quod post restitutam pacem, dixere aureum. Iustitiâ equidem, Prudentiâ, Providentiâ, vitia abhorruit, utilia quæsiuit, præmia distribuit. Princeps Pacis, vultu serenus, manu liberalis, lingua facundus, moribus

NICOLAUS SAGREDVS DVX CV.

187

bus innocens, præfuit more Sapientum. Indulgentiæ totus intentus legem voluit; ne infra ducatos quindecim, ære alieno gravati truderentur in carcerem. Urbem, quam lateritiam invenerat, marmore stravit. Legationes, quæ in Principum creatione obsoleverant, eo Continentis gaudio restituit, ut in eis visi sint subditi lascivire. Publico bono ratus ad clangorem buccinæ, quæ arcano murmure, Turcarum novas irruptiones significabat, vitæ peritus mori voluit, ne sub se Principe pax publica interiret. Sex Mensibus supra Annum cum regnasset, stando excessit, ne videretur impulsus cadere. Si eum quæris in vineâ invenies D. Francisci. Encomiastem habuit in funere Todefchinum Canonicum D. Marci.

Vianolus, Io. Baptista Contarenus, M. S. in Bibliotheca Cornelia Piscopia, cui titulus Corona della Nobiltà. Opus Zilioli. Io. Palatinus in dedicatoriâ Leonis Marissimi.

Nummis sua Publicum.

Cuius in fronte sedens Marcus Evangelista vexillum porrigit Duci cornu redimito, in genibus flexo. S. M. Ven. Nicola. Sagredo. Adjunge nomen Præfecti Monetarii G. D. In adverso Zodiacus cum Sole in Libra, sub epigraphæ, *Æquâ temperat arte. An. I. Æquitatem annuens istius Principis, quæ amabilem simul & venerabilem reddidit. Non minus enim malus Princeps sub quo omnia licent, quàm sub quo nihil. Tam omnibus ignoscere crudelitas est, quàm nulli. Modum tenere debemus, sed quia difficile est temperamentum, quidquid æquo plus futurum est, in partem humaniorem præponderet, ait Seneca l. i. c. 3. de Clem.*

T

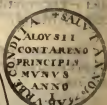
ALOY-

ALOYSIVS CONTARENVS

D U X C V I.

INSCRIPTIO PVBLICA.

Aloysius Contarennus Dux Venetiarum creatus die 26. Augusti 1675. vixit in Principatu Annos septem. Obiit die xv. Ianuarii 1683. Aetatis suae Ann. 83.

Politicus sed Christianus venit nobis ex alto Princeps eo tempore, quo meritis & Fortuna ad Thronum evocantibus Ioannem Sagredum Equitem, ac D. Marci Procuratorem, Comitibus placuit supremis, non probare Electores, quos Sors decreverat Sagredo dictante. Tanto in discrimine, apparuit Dominus clavo praesidere Reipublicae, ventis imperans & mari, ne fluctibus operiretur navicula Marci. Novi namque Electores propositi & confirmati, abiurato prius vinculo sanguinis & amicitiae, in Contareno convenere, nullo murmure, ipso plaudente Sagredo,

cui

cui charior fuit Libertas Reipubl. quam dignitas Principatus. Africana Syderū crederem ad sedem Contarenū evocasse, ut grates rependerent ei, qui panem Angelicum sibi ad ludibrium expositum, ubi cum gelido Mari Romana obriguit Religio, timore vacuus, plenus fide illico in terram provolutus adoravit, & coram Batavis Heterodoxis, Latriæ cultu, sub speciebus Eucharisticis Carnem adoravit & Sanguinem Christi patientis. Ad Gallos Legatus, Hispanos, Romanos, ubique Venetus non nisi pacem tulit, & Regum concordiam, quam Galli ipsi distraxerant, & revocare neglexerant. Exultavit Gallia non tamen sine rubore, cum à Veneto Oratore vidit, Regi Ducem reconciliatum Aurelianensem, quem Gallia ipsa concitaverat adversus fratrem. Venetorum hæc instituta; non litigantium colligere spolia, sed sua cuique servare, redimere. Citra miraculum cum desperaretur Fratrum concordia, quos bello plusquam civili, seditiosis junctus excitabat Iberus, paucis Aloysius Regem pacavit victoriā lascivientem; inter victos expresso nomine Fratrīs. Quid enim miserius, fratrem expugnare, non seipsum? Novissima Aloysii legatio ad Pontificem; quā absolutā sine ullā imperii querelā, & absque iniuriā sacerdotii, dictus est Princeps. Novi Principatus curā adversus pestem, quæ post deformatam Viennā Austriæ, ad portas irreperat Venetorum in Foro Iulii, & Veronæ suburbiis. Provisores propterea creati Salutis, ut in Provinciis excubarent; ipse Domi ante aras procumbens, Angelos meruit auxiliares; quorum vigiliis repressus morbus, (qui nec à sano prævideri, nec ab ægroto agnoscī, nec à medico sanari valebat) Provinciam inter virulentia cadavera servavit incorruptam. Tirranide tandem ingruente Turcarum (qui pacem menstruam fingeant, vendant, ut aurum expilarent) inter spem & metum migravit Princeps Optimus, ætatis octuagenarius; cum regnasset Annos septem, Menses quatuor, dies viginti, ad D. Francisci in Vineā sepultus, funere accepto in Gemellorum templo, ubi peroravit Fr. Jo. Maria Forestus Cler. Regularis Som.

Nanius, Vianolus, Andreas Valerius, Martinonius, Orasus in eius vita. Io. Palatinus in dedicatoria Aquila Romana.

Nummismata publica.

Octo recurrunt, quorum in fronte Marcus Euangelista cum Duce Aloysio Contareno *S.M.V. Aloysius Cont. D.A.Z.* nomen Præfetti Monetarii: In adverso legitur: *Aloysii Contareno Principis munus. An. I.* In peripheriā verò *Salut. An. 1676. & ab Urbe condita, 1256.* Quod repetitum, Annorum mutato numero, usque ad Annum VIII Principatus, Salutis 1683. ab urbe condita 1263.

192
M. ANTON. IVSTINIANVS
D U X C V I I.

Creatus die 25. Januarii 1683. Obiit die 24. Martii 1688.

INSCRIPTIO PVBLICA.

*M. Antonius Iustinianus Dux Venetorum: qui adversus irruentem Turcam tam trecentis millibus bellatorum, in necem Christianae Religionis, immixta se-
se Leucateusque in Acarnaniam, Nicopoli, Andracii sinu, totaque Pelopon-
neso Provinciae toto Peninsula grandi, inter Patras & Naupactum graviora
Mari, spoliavit Barbaros. In sinu Rhizonico Castrum Novum suo adiecit Imperio.
Obiit Anno Sal. MDC. LXXXVIII. Etat lxx. Gloriosi Principatus 8°. Anno-
na, feliciter etiam Marco saviente, relictis.*

Fortuna non semper caeca, Iustitiae potius, quam sibi consulere
cupida, neutra stans inter Silvestrū Valerium, & Franciscum
Mau-

Maurocænum Equites, ac D. Marci Procuratores, qui pro diademate amicè certabant, nolentem traxit M. Antonium Iustinianū Equitem; cuius familias cum jura scripsisset Orbi Vniverſo, hæc tamen inter Venetos, Principatus titulum non attigerat. Eius audito nomine Comitia, minimè expectatà ſuffragiorum urnà voce probarunt & plauſu: eademque horà 10: Cælum rependit cæde vulgata Turcarum, & Tartarorum ad triginta millia per Polonos & Valacos in agro Bialogrodiensī. Principatus exordio, ſcedere cum Cæſare, & Polonis inito, Turcis (ſine exemplo) bellum indixit, qui ambitionis æſtro, Venetos tot Provinciis exue- rant. Claſſi proinde Franciſco Maurocæno præfecto, in Leucadem Inſulam vela vertit, quam xvii. dierum obſidione capit, & uſque in Acarnaniam terminos producit Imperii. Inde in Ambracium ſinum, Nicopolim expugnauit, totaque Peloponneſo Provinciis octo Peninſula grandi, ſpoliauit Barbaros. In ſinu Rhizonico Caſtrum Novum, geminato triumpho, ſuæ poteſtati ſubiecit. In hac malaciâ ſcælicitas naufraga lacrymas luſu prædixit. Leonem Reipublicæ gentilitium a pluſtriis ornatum ex haſtili in terram proſternens, dum in D. Marci Baſilica (eius recurrente natali) Sutorum apparitor purpurâ indutus coram Senatu, & Oratoribus Principum, luderet more priſco, inter pueros canentes 10: Marco. Eodem namque Anno, morte ſublato Iuſtiniano Sanctiſſimo Principe, Victoria illiſa ſcopulis penè jacet. Oratio à me habita in eius funere, cum tota ad hiftoriam ſpectet, & aliâ typis data, hic adjicitur.

CHRISTI VICARIO
INNOCENTIO XI
 ROMANO PONTIFICI.

Principum lachrymis adde Tuas, qui Pater Orbis, Sanctissime Pontifex. Filium amisisti M. Antonium Iustinianum, Venetorum Principem, cuius nomen si sacro Sacerdotis in ore, pra leuitia, & charitatis necessitudine absque lachrymis non recurrerebas viventis, quid erit mortuo? Graphidem hanc vita suad Principes dirigere meditabar, cum recordatus Iustinianum à te salutatum sanguinem Principem Tuum, iniuriam credidi, alienum facere, & quod Tuum est, in scia Beatitudine Tua alteri tradere. Dignum tamen Tua paternam benedictionem qua singulis hebdomadis prosequeraris, ex praesentis significatione ipsi habeant Principes, & cognoscant, Legitimam hereditatis in paternam benedictionem consistere. Hanc cum Catholici Principis symbolum Iustinianus crederet, morbo represso, Morte relegata, noluit ex hoc Mundo recedere, nisi prius a delegato Beatitudinis Tuae, benedictionem suscipere Apostolicam, quam in Ieseram Catholicam, Apostolicam, & Romanam communionis ostenderet Petro. Claves ergo Clementiae Tuae, & Clavibus Pontificiae Potestatis, Calianus vel mortuus pulsas confidens, quod de Ecclesiae Thesauris, pretioso sanguine Christi, Sanctorum meritis assequi permittatur inclyta gaudia. Diebus viginti quatuor cum Morte, duello confligit mirando: citius mori non sustinuit, Evangelium expectans, quo nobis obstrictum canimus Redemptorem: Quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in Caelo. Quaecumque solveritis super terram erunt soluta & in Caelo: ut rigidos Caelorum ostarios libello placaret fiduciaris, de peccatis sibi remisit per Tuam Apostolicam Benedictionem. Die expiravit, qua dies dicitur Misericordiae: ea namque die obiit, qua Petro impositum: Non septies parcere, sed septuagies septies. Ut Tu Christi Vicarius, legitimus Petri successor, & delegatus Tui parceret tenerentur Christi lege coacti.

Clavibus adinunge Suffragia. Respice pie Pater de sede magnitudinis Tuae, ad animam dilecti Principis. Nunc enim scio, quia quaecumque poposceris à Deo, dabit Tibi Deus. Credidit enim filius Tuus, & Domus eius tota, quod intercedente Innocentia Innocentii, Cornu eius exaltabitur in gloria. Lachrymis suis mortuum Christus revocavit ex monumento Lazarum: ob lachrymas Tuas, Principem evocabit ad vitam Aeternam. Si enim, ut fertur, repletis lachrymis excepisti obitum eius: ad pedes Beatitudinis Tuae provolvitur dicam; quod ad Monicam de Augustino Ambrosius: Non potest esse; quod filius tantarum lachrymarum pereat.

Mediastinus

Io: P. Latius.

P Rincipem si à tyranno secernere nescis, vitam lege Iustini-
niani. Omnia, quæ in eâ, sunt leges Reipublicæ, Chri-
stiani mores, gesta Principis. Ab eo præterita fuge, vel
cautè habeas; ne ad iniusta declines, vel inhonestæ. Lege
& luge; quia amissum inuenies eum, cuius exemplo componitur Orbis.

Nullus in eâ ordo: quod lachrymis exarata, non atramento.
Qualem methodum servare potest, qui quærit Principem, Pa-
trem, Mæcenatem, si inveniat mortuum? Veneti ego Cleri
novissimus, primus tamen (nullo rogante) ab eo assumptus in-
ter Ducales Canonicos, eo prò me ambiente, promotus ad mune-
ra, portionem beneficii rependo lachrymis recensendo non mer-
cenariis. Lingua velocior oculus peroravit in funere; & planctu,
vocis vicem implevit. Plangebant Viduæ, Pupilli, Pauperes, Se-
natus, Populusq; Venetus, immò Nationes conterminæ defuncti
Principis cineres eâ pietate colebant, ut de ossibus nil superesset,
ni per custodes coacti fuissent à Manibus manus retrahere. Co-
operti dolore, pudore, & confusione in aræ D. Marci, alii cine-
res benedicebant, alii palmas elevabant, alii genu flexo percu-
tiebant pectora sua, gementes, atquæ solliciti, quod propter scel-
lera populi, orbarentur Principe, cuius imperare officium erat,
non regnum. Mortis jam mensis elabitur; & adhuc civitas ple-
na luctu, non temperavit à fletu. Non ergo mirum, si nullus
ordo, ubi post obitum Iustiniani Principis, horror penè semp-
ternus inhabitat. Sciagraphiam hanc ad typos rapuit violenta
Senatorum pietas: mens namque erat historiam scribere. Ta-
lis enim Iustiniani vita, ut pro eo solo instruenda foret histo-
ria, etsi nullum esset historiæ monumentum. Paucis pedem
offerò, ex quo Geometra mensuram colligat magni Colossi.
De mortuo scribo, viventibus tamen, qui eum viderunt, & co-
gnoverunt: propterea in veritate, quæ contubernalibus non
absconditur, cum libertate, quæ mortuis non obtruditur. Ora-
tionem incomptam fateor, & inelegantem: at pullatum est ve-
stimentum, quod æternitati dispositum, sed extempore. Hæc
tamen gloria, quod in gravi seditionis discrimine, quod ad re-
gium tumultum excitavit frequentia populi, ut raperent spolia;
Senatus, Regumque Legati orantem laudaverint, obiurgan-
do; vera dixisse, sed pauca. Eius apophtegmata, de regimine
Principum, colligent, qui arcana tractant Reip. cum errariū im-
pinguetur gestis potius, quàm auro Principis. Nos more Astrologico
Altra Cœli, quæ vel bubulcis patent, admirando, philosophamur.

INNOCENTIO XI.

CHRISTI VICARIO

V I T A

M. A N T O N I I

I V S T I N I A N I . V . P .

RAPTI MINEIVS FVNERE DICTA

Die 29. Martii 1688.

In Templo SS. Ioannis & Pauli à Canonico Io: Palatio.

Dte venio (S. P. M. A. I.) doloris nuntius. Famà, vel infamià cum semper vivant Reges; audies vel invitus quæ de te sentire volo, & dicere, quæ sentio. Samuel si pythoniæ excantationibus excitatus quamvis sepultus respondit: quantò magis de te peroranti aures dabis Princeps insepultus? Hinc timor; Timor! Timeant, qui verba faciunt coram tyranno; huic enim vel mortuo non maledicerem, nisi & sepulto. At de Principe justo, sacro, sancto (quis enim justum Principem audebit proferre prophannum?) non sit in tenebris sermo. Fugite Larvæ, abite Præfixæ, lachrymæ mercenariæ; lugebunt filii funera patris. Vos chorus virtutum, quæ jacetis in comptæ, lugeate, sed more virtutis; vitâ Principis vitia exprobrando subditorum. Quales porro characteres lego in perystilio tumuli regii? Quis scriptor? Historia est Quale scriptum? legamus

E P I T A P H I V M.

M. Antonius Iustinianus Venetorum Princeps hic jacet;
 Venetam nescit historiam, qui Iustinianam ignorat familiam:
 Historiæ maxima pars est nobilis Domus
 Armata Ducibus, Præfectis, Architalassis:
 Ornata Intulis, Sapientibus, Consiliariis.
 Siste Historia invida, vel ignara: Ad familiam declinas, ubi
 Per-

Persona est decor familiæ? Vasto Princeps natat in pelago virtutum suarum, & proavos inquiris? Aliena laudat, qui familiam laudat. Rescribe ergo: vel lingua mea calamus scribæ velociter scribentis. Rescribe.

Redit iterum ex thalamo ad tumultum
 Romanorum Imperator Iustinianus
 Procuratorum, Equitum, Sapientum gente relictâ,
 Quorum singuli consurgunt iterum Principes, Imperatores.
 Fabii isti, omnes periire quondam
 In bello Græco non pro familiâ, sed pro Republicâ.
 Horum internationem cum maxime doleret Deus,
 Adeos reparandos, de Cœlo misit *B. Nicolaum, & Annam*
 Nuptias conciliante inter Sanctos Alexandro III. R. P.
 Clavo Christi, Clavibus Petri.

Familiam hanc Sanctorum profapiam nè dubites:

B. Nicola patri adjice filium, *B. Laurentium*.

Et si vox populi est vox Dei:

Filium alterum pro tertio Beato resona:

M. Antonium Iustinianum Venetorum Principem:

Beatus namque vir, qui timet Dominum.

Sed undè eloquentiâ procaci Principem appello *Beatum*? Beatum Sapientia facit. Viros enim sapientes Iupiter ætate, non felicitate vincit. Die natus secunda Martii 1619. habet pro Horoscopo Venerem dominam, & Martem Domini participem, cum Sole cum Sole in medio Cœli, & Saturno in domicilio Mercurii, & Mercurio in domicilio Iovis, nec non Saturno in Geminis, cum Trigoni dignitate intrino Platicum Marte, & in quadrato cum Iove. Pars Fortunæ cum Iove portendunt morum integritatem, religionem, prudentiam, dominium supra omnes, cum supremâ felicitate, ni exemplo Principis, Astronomos potius errantes, quam Stellas crederem. Offerenti enim Andreæ Argolo Mathematicorum Principi Iustinianam genesim magno elaboratam studio; post actas Iustinianus gratias, libellum clausum, & minimè lectum restituens inquit. *Futura nescio, possibilia scio: propterea non desperabo, quod ad utrumquè paratus. Characteres lego Calorum, sed in eorum Creatore confido.*

Horoscopon Iustinianæ familiæ, Genitores Sancti: Ordo Factorum, educatio. Res enim efficax est natura; sed potentior est institutio, quæ malam naturam corrigit, & vertit in bonam. Quales nascantur liberi; nullius in manu: quales evadant, humanæ est pote-

potestatis. Eiuscum simus discipuli, cuius& filii, bonum fortiri magistrum, non difficile; si optimum nactus sis genitorem.

Nascitur M. Antonius Iustinianus ex Petro Iustiniano agnominē *S. Zuanino*, & Marinā Iustinianā cognomento *Episcoporum*: quorum natalium splendorem usque in *Iustinianum* Romanorum Imperatorem produces, ni Romanam ignores historiam. Gens tanta in uno Nicolao Iustiniano superstes revixit, initis nuptiis cum Annā Michaeliā, quos, Ecclesiā non dissentiente, appellamus Beatos: undē à Sanctis meritō dicitur restituta. Sanctorum namquē commercium connubium est, si ad liberorum solatium, non in remediū concupiscentiæ. Hinc prole susceptā eō rediit, undē venerat, ad cœnobium, & coniugem secum traxit: ut qui duo erāt in carne unā: unanimes modō in gemīno cœnobio, iste S. Georgii, illa S. Hieronymi, nuptias consensu continuarent non concubitu. Servat adhuc à fundamentis erecti Monasterii memoriam ius Patronatus, quō matronæ Iustinianæ, & Michaeliæ gentis permittuntur se se recipere in Monasterium S. Hieronymi, veluti in domum paternam: quemadmodum & viri in erēmum Camaldulensium, quorum Pater *Paulus fuit Iustinianus*. Hisce magistris didicerat Petrus, ut vestiret pauperes, spoliare filios, & panem familiæ, esurientibus distribuere.

Sub hoc Horoscopo Princeps M. Ant. adolevit ad studia unā cū fratribus Hieronymo, Francisco, Daniele, Ioanne. Primus post lectiones ad omnes Europæ Principes, Romæ Eques Orator obiit. Secundus Eques linguā facundus, prole secundus (à quo Petrus Senator, Hieronymus, Sebastianus, Antonius) dignitatis contemptor humanæ, interrogatus quid frequens in templo quæreretur? respondebat, *Munera in regno Dei*. Tertius ex Senatore Episcopus Bergomensis propagavit Ecclesiā, cum quā Annos quatuor supra viginti sinē inrgio adhuc convivit. Hinc ad pinguiorem vocatus infulam Vicentiæ Ecclesiæ ex clementiā Innocentii X. L. R. P. spirituale non ausus temerare coniugium, *Moriendum* (excusavit) cum quā contraxerat. Quartum fratrem Ioannem Equitem, & Senatorem amplissimum, olim Veronensis Provinciæ Præsidem, Provisorem Salutis, & apud Istros Inquisitorem, nunc Prætorem designatum Patavinæ Provinciæ Laticlavum ornat. Plura de eo sileo, quia plura prohibet: cætera adjiciam, cum prohibere cessabit.

Me interim revocat iuventa Principis in Patavinā Vniversitate tranfacta, vel cum Oratoribus Reipublicæ apud Reges, unde Philosophus prodiens, Orator, Astrologus, alumnus, & locius For-

zunii Liceti sacro Codici de *Animi Immortalitate* eà modestiā manum imposuisse dicitur, quā solent Principes philosophari, ad veritatem, non ad vanitatem. Curā non minori legibus cum incumberet, disputante Lælio Mancino, de præcedentiā inter Ius Canonicum, & Ius Civile, quæstionem Iustinianus corripuit supervacaneam Christiano aphorismo. *Quæ Cesaris dentur Cesari, quæ Dei, Deo.* Non opus legibus adicere Canones, si satis: *Honestè vivere. Alterum non ledere, suum cuique tribuere.* Disserente singulico de Regimine Principum quasi *quod libet, liceat:* ut Caracallæ privigno suadebat noverca; o. I. C. *Libet quod licet* (Iustinianus reposuit) *ni vestra consilia, adulationibus abundarent.*

Hæc fuero tyrocinia adolescentis excelsi; donec ad Rempublicam evocatus, primā illā die, quā togam induit, cum fortè apud Architam Tarentinum legeret, *Pari passu ambulare Tribunal, & Altare;* Alphonsi æmulus Regis Aragoniæ, qui si decem, & quatuor vicibus totam Scripturam percurrisse legitur; Iustinianus nullum sacri textus (Vos Theologi appello testes) habuit incognitum. Hac lectione moderari dicebat impietatem Historiæ Romanæ, quam extempore recitantem audiui sæpè, cum memoriā, & eruditione certaret cum Equite Dominico Zanio ad Hispanos Venetorum Legato.

Magistratus cum subijisset more patrio, Senator dictus, & summā cum potestate Annonæ præfectus eā tempestate, quā Cretam obsidentibus Turcis, querente maris Imperatore, fœtido pane contabescere remiges; Inquisitione Iustinianus susceptā, Chimico experimento, (cuius artis est plurimum delectatus) panem nauticum in surfumem, similam, & farinam segregando, artocoporum fraude detectā monstravit; ex tribus autopyri partibus duas inesse surfuris: propterea pistoribus eiectis antiquis, novos eā Reipublicæ utilitate conduxit, ut primū classe servatā; quadraginta etiam Coronatorum millium annuale diminueretur stipendium. Solers tunc Iustiniani virtus cœpit omnium in ore versari, quanto Reipublicæ comodo, tantā rei familiaris iacturā. Cum enim non longè post, omnium gravissima ad Ludovicum XIV. Christianissimum Gallorum Regem, a quo uno auxilia sperabant Veneti contra Turcarum inundationem, vacaret Legatio: omni excusatione reiecta, & familiar posthabitis supplicationibus, pleno suffragiorum calculo Legatus designatur, quamvis Legationis nomen pullatus adhuc lugeret infaustum ob fratris mortem Equitis Hieronymi Iustiniani, qui post repetitas legationes ad omnes Europæ Principes, Romæ Orator conciderat: ac patrimonium fraternā dispersum sobole; & præfecturis
exi.

exinanitum novo oneri penè deficeret; majorum inhærens vestigiis, qui nunquàm uberrarunt à legibus patriis, & familiæ semper prætulere Rempublicam; supplicem profecto libellum exposuit, ut legatione abstinere liceret imposita, salvo tamen more paterno, cuius erat, *Non Personam, sed familiam Reipublica tradere in holocaustum.*

Instructa ergò legatione non minùs auro, quàm aureis moribus, eam fidem apud Gallos subiit, ut inter prima salutationis officia, Rex de Iustiniano Palatinis diceret. *Legatum habemus Venetorum, qui me fideiubente, vos non decipiet, cum sit proles Sanctissimi.* Hic Hispano quamvis implicità bello Gallià, militem tamen in suppetias scribere Venetorum, Antesignanos centuriare, Strategos, Duces (inter quos Mars ille Gallicus Marchio S. Andreæ Mombrunius) Probolarios, *quamvis* petium sæpè, Iustiniano negatum nunquàm.

Mementote navalem expeditionem octo millibus suffultam peditum, duce Belfertio, quam Rex misit in Turcas, Iustiniano orante, & secedere nolente, priusquàm Rex fidem interponeret, quod Primò vere movèret in Barbaros. Secundam adjicite expeditionem, quam ex Honorariis excitavit Aquila Iustiniana, duce Rohannensi: admirante Ludovico juventam nobilem, ferocem animo, superbam opibus, solo relicto patrio, vasto se committere pelago ex solà libidine gloriæ. Rex cupidus arcanum assequi, quo Iustinianus Galliam viduabat nobilitate præclarà (suprà mille namque nomina dederant) ut in fatalem plagam traduceret, ad se accersitum interrogat. *Quà suada Principes, Duces, Comites, Marchiones è sinu matrum, è gremio coniugum valuisse eripere, ut in umbram mortis traderes? Matronæ ipsæ (Iustinianus respondet) instruxere inventam. Sexus Famineus, qui semper devotus, religione pectora induit virilia. Rogando, arguendo in eam verecundiam adduxit, ut nunc erubescant domi marcescere.* Laudatà Rex Iustiniani solertià non solum expeditionem probavit, sed nomine & ipse dato, loco personæ contulit, quadraginta aureorum millia. Tertia Gallorum expeditio (Iustiniano auctore) fuit Sexus fœminei: quum Gallicæ Amazones susceptà tutelà fidei Christianæ, sacro se obstrinxere fœdere, viritim annuam conferendi pecuniam, *donec Cælum nobis placatum pacem redderet.* Sic Viri exemplo excitati fœmineo erubescerent, otio, luxuque suo Christianam perdidisse Rempublicam. Fœdus tamen Matronarum evanuit, Iustiniano in Patriam recedente, vel procurantibus palatinis, ad effugiendam infamiam, quam eis excitabat fama fœminea. Novissima expeditio fuit Lotharinga mille equitum, ter mille peditum; Lotharingum

Duce.m

Ducem Iustiniano excitante, Avorum exemplo, *quid contra Infidelis phalangibus procedere Christianorum, Domus sit Letharings.* Equitatus porro cum pabulo deficiente, onerosus urbi crederetur obsessus, non est receptus. Valida hæc auxilia Regia fulcivit munificentia, quæ Iustiniani illecebris irretita tantum dabat, quantum iste poscebat. Geminavit munera Ludovicus, cum verba Legatus, qui ex collatis centum aureorum, millibus majorem partem in sortem nauticam Batavis erogavit.

Redeuntem modò comitemur in patriam, & post Decem viralem, & Consiliariam dignitatem, summâ cum potestate Continenti Præfectum. Iubilari instar Hebræi Veneta est Inquisitio; quum clangente buccinâ sacerdotali, prædia præfæcis restituebantur colonis. Peccasse pudor erat, & poenitentia verecunda si voluntaria. Sic apud Venetos pro tubâ Sacerdotali, *Inquisitionis* est nomen. Satis si insonet, ut homines sese componant commissi melioris arbitrio. Plura ergo cum recurrerent eligendorum nomina, nulli tamen competenter, repetita licet suffragarentur Comitiria (censurâ semper odiosa, vel censore non omnibus grato) audito Iustiniani nomine, superabundavere suffragia, datique collegis, *Michaeli Fuscaren*o, qui olim non privatorum advocatus, sed Reipublicæ Advocator, postea in supremo Sapientum Ordine, fide, prudentiâ, facundiâ consenuit; fastisque Venetis conscribendis delectus, ubi alii desierunt, incoepit, Annales scilicet non tam conscribendo præteritos, quàm historiam gestis suis exhibendo futuram.

Hieronymo Equite Cornelio, qui ex Magno Sapientum Ordine, Provinciæ Fori Iulii in Fortalitio Palmæ Generalis præpositus, Maris postea ac Dalmatiæ, Albanæ bis Imperator victoriis onustus cruentis occupati *Singhi*, atque defensi, propugnate *Eudus*, Castrum Novum è Turcarum faucibus ereptum sanguine suo, Reipublicæ asseruit, & in eo navigantibus portum salutis, ac libertatis tutelam. Procurator D. Marci Extraordinarius raro exemplo dictus, successorem habuit in munere Inquisitionis Antonium Barbadicum Senatorem gravissimum, fratrem Eminentissimi Barbadici, quem ex morum integritate, Ecclesiastica disciplinâ, Literarum scientiâ, Cardinem meritò appellamus Ecclesiæ. IV. Octob. Anno 1671. Bergomi fuit Inquisitionis exordium, quam diebus viginti supra quatuor Annos, & quatuor Menses, Utini absolvit toto lustrato Continente, eâ sollicitudine, ut nec Feriis daretur requies. Quinque mille, tercentas, & triginta signavit Sententias auditis partibus; quinque vicibus tantum à Collegis dissonans, quibus præcedebat ut senior. Ter mille, non-

ningentas, & sexdecim in absentes subscripsit, quas *Contumaciales* appellant. *Mandata* supra decenna millia, quibus restituta Libertate, aperta Annona, correcto Ambitu, moderato Luxu, pauperes, pupilli, viduæ dote servata, vel redempta gestientes præ lætitiâ scribebant in superliminaribus domorum *to Libertas*. Adductis moribus aureis in sæculum ferreum, vidisses inopem nullo interprete, coram iudice sermonis libertate fatigare Magnates, dies jactantem antiquos (quum potentior, qui melior) adire judicem, quasi parentem, qui diù, noctuque ostio cubabat aperto, credens postes suos satis securè, stipari iustitiâ, eam dummodò exerceret contra seipsum. Brixiam cum venisset fœmina Mediolanensis natalibus, & honestate præclara, fortunâ tamen miserrima, prædia sua exostulans occupari ab cive præpotenti; nè innocens diceretur perire, quia indefensa: honestati primò Iustinianus consulens, speciosam fœminam religioso suscipi mandavit hospitio, indè liti designato Advocato, cum cognovisset tandem petitionem eius iniustam, curru honorifico remisit in patriam, ære suo penam solvens temere litigantium.

Patauii cum duo Causidici post longas altercationes transegiissent, Iustinianum rogabant, transactioni subscriberet. Negantem urgebant, quòd in voluntariis nullæ sint partes iudicium. *Si nullæ sunt partes iudicum* (Iustin. absolvit) *cur iudicem fatigatis? Tribunal non est convenientium, sed dissonantium.* Cautè providens, nè in damnum conspirarent posterorum. Tantis vigilis vires imminuit, & penè vitam. Bisenim Bergomi, & Rhodigii ægrotavit ad mortem. Medico autem labores immodicos impropèranti respondebat. *Nos vitam agimus pro Republica: vos pro familiâ.* Arbitratus rationes populi esse Reipublicæ, & Reipublicæ esse populi: egit procuratorem Reipublicæ, & patrem Populi. Indè longo suæ Inquisitionis iustro, uniustantum Guidori homicidæ mortem facinorosis obiecit, ut unius pena foret cæteris in exemplum. Sic nemo iustitiâ contempsit impunè, neminem Iustitia oppressit iniquè.

Non minora inter Consiliarios, & Correctores assumpti fuere facinora. Eloquentiâ gravis declamationes suas volens vitæ non dissimiles, Græcorum sæpè recitabat proverbium. *Talis hominibus est oratio, qualis vita. Sicut uniuscuiusque actio dicenti similis est, sic genus dicendi aliquando mores publicos imitatur.* Si disciplina civitatis laboravi, & se in deliciis dedit; argumentum est luxuria publica, orationis lascivia. Oravit rarò, semper tamen extempore, haud gloriam querens, sed Rempublicam. Magni animi ambitionem extolenticiudam ex patribus, me præsentè, respondebat. *Magnum re-*

num imperium sui. Nemo regere potest, nisi qui & regi. Cum nullam ambiret dignitatem, eum omnes prensarunt. Invitum semper, & reluctanter purpura insequuta fugientem, centennis, centennisque suffragiis cum ad dignitatem vocaret Procuratoriam; abstinuit iste, non grave ducens, aliquem antè se videre, cum post se plures respiceret. Ambitio quandoque est habita, quæ erat moderatio, missitante Senatu: Iustinianum Rempublicam parvi facere, dignitates non ambiendo. Oh fors inæelix! in libera Civitate servitute detineri spetiosa; & spetie Principatus servire legibus; & magistratibus. Nisi dicamus cum Tullio: *Legibus servimus, ut magis liberi vivere valeamus.* Vitam cogitabat privatam, cum throno sistitur Maiestatis excelsæ. Principatum ambiebant tres Senatores; immò D. Marci Procuratores de Republica optimè meriti forte etiam scælici, Deo tamen (cuius in manu sunt sortes Regum) adverso, qui in comitiis clàm pro Iustiniano vota præstabat. Triumviri isti, (O digni Principes licèt sinè coronâ!) cum cognovissent Iustinianum ex alto vocari, acclamantes unanimes, *Iustinianus regnet,* ad Solium traxere nolentem, eo scælici præludio, ut cum Princeps in die coronationis suæ (quæ 27. Ianuar. Ann. 1683, contigit anniversaria Bergomensis Episcopatus initiâ Daniele Principis fratre) ad Templi valvas congiarium in populos erogaret, argenteo nummo manu Ducis in oculos Turcæ ibi stantis casu projecto (Casu? linguam corripo. Non casu, sed manum Principis dirigente Deo) Turcam exoculavit. Hoc factò præludens vulnera, plagas, quas Aquila Iustiniana illatura erat in faciem Lunæ. Prognostica hæc in Regibus non contemnenda. Solet namque Cælum hisce præludiis Principes excitare, quemadmodum Anno primo belli Cretensis, Respublicæ hieroglyphicum, *Iustitia, & Pax deosculatae sunt* (quod super Giganteos gradus legit viator) percutsum fulmine in solo verbo *Pacis*, unde truncum legeretur, *Iustitia & . . . deosculatae sunt*, nuncium fuit belli funesti, quod proximè est subsecutum, Iustitiâ conficiendum, quæ solâ Superum supererat testimonio. Sic eodem Anno in Ducali sacello Cretensis quidam imaginem furripiendo paciferam, Cælo annuit permittente, pacem turbandam in Regno Cretensi per Turcas ab ipsis Cretensibus sollicitatos.

Non insulsum ergo Iustiniani vaticinium, quod impleri ceptum primo ab eius electione convivio, die Marco Euangelistæ sacrâ, cum Aquilæ Pontificia, Cæsarea, Veneta, Polona, quæ in symbolis ornabant mensam, supervenientistabellarii voce animatæ inter tibicines scædera conclamarunt adversus Turcam; Iustinianus nē videretur confidere in Principibus; in quibus non est
salus,

salus, oculis elevatis in Cælum, submissâ voce, quâ tamen exaudiretur à circumstantibus, inquit: *Sciunt gentes, quia non in gladio, & hasta saluat Dominus; sed in nomine Domini exercituum. I. Reg. II. 7.*

Sic quum in aulam Auditorum ductus ab Aloysio Gritti Senatore severitatis antiquæ, & tanquàm Seniore Concilii (quod XLI. appellamus) ad iustitiam præmonitus, quod ibi per tri-
dum, cadaver eius sistendum foret, & iudicandum, non minori pietatis documento respondit: *Scimus, venori Principes recte agere; non propter censuram, sed propter conscientiam.* Reipublicæ gratias agendo, tria cum se proposuisset acturum, Imperare; iudicare, Deum colere: ita Imperii est moderatus habenas, ut re non minùs quàm verbo se vocatum diceret ad officium, non ad regnum. Mirificè causarum, litium, rei navalis de expeditione sollicitus, Magistratus, Aulam eâ frequentia subiit: ut toto lustro sui Principatus urbe nunquàm relicta, nulla Rogatorum, Decemvirum, vel Suprema sint acta Comitia absente Principe, nisi infirmitate præpedito. Immo in lecto doloris decumbens Secretarios frequentiores voluerit, quàm medicos dicentis: non nisi post Rempublicam licere Principi, curare corpus, vel familiam. Horis nocturnis vacante Senatu, cum Sapientum convivio animum recreare crederetur sollicitudinibus secessum, Interlocutores inquirebat cautè, quid diceretur; quid ageretur in urbe; & specie eruditionis, Criminalia sæpè tractabat, ut in throno non minùs iudicem ageret, quàm advocatum. Privatorum iura credens publica, publica privatorum, oravit sæpè contra seipsum, repetito apophthegmate, *Venetos esse regendos iure paterno, non more Principis.* De Ecclesia si arcanâ recurrerent; ei una sententia placuit. *Adoranda posuisti, quàm dispuranda. Meminerint Venetorum Principem esse Petrè advocatum, nec nunquam Marcum conspirasse adversus Petrum: immò Evangelistam cum Apostolorum Principe suum contulisse Euangelium. Propterea quæ Casaris, Casari, quæ Dei, Deo. Pontifici obloquentes verbo corrigens acerbo, vel supercilio exclamabat; Si crederent, non maledicerent.* De sacerdotibus dicere solebat: *cum ipsis agendum, quemadmodum cum genitoribus filii apud Romanos, qui cum patre nunquam lavabant in balneo, nè hominem sibi similem esse cognoscerent, sed Deum crederent.* De Ecclesiarum cultu sollicitus, Excelso illi Magistratu præpositus, cuius manum (Balthasaris exemplo) sæpè videmus scribentem in pariete, brachium verò nubibus involutum, vocatis ad se Ecclesiarum Rectoribus inquit: *Ecclesie clavibus clavum libenter Princeps addiciet, nè Domus Dei fiat spelunca latronum, sive in tenebris prophanatores nobis innotescant. Vigilate, quia Pastores estis præpositi super gregem Domini.*

Nomen Domini si ab aliquo homuncione blasphemari contingere.

tingeret: tremebat, fremebat. Sacro muniens se signo Crucis, quasi Dæmonem repelleret irruentem, ter repetito versiculo *sic nomen Domini benedictum*, viciniorem ingrediebatur Ecclesiam, ut pro blasphemo intercederet. Rogatus sæpè ab affinibus, vel Palatinis apud Ecclesiarum Rectores, & Cleri moderatores, commendare domesticos respondebat, *quæsisse claves Ecclesie, nec invenisse*. Immò Venerabili Congregationis S. Mariæ Formosæ spontè offerenti Cappellanum eius *ad integram* (Honore est Ecclesiasticus) *Portionem assumere, considerare imposuit, nè aliquem offenderent*. Instante Fr. Ordinis Seraphici, ut Capitulo Provinciali commendare dignaretur Foroiulienfes, Stomachus Princeps quòd Seraphici quæ sua quærerent, non quæ Christi in Supplicatione solemni, quæ Anno 1687. Calendis contigit Ianuarii, inter concionatores non admisit Seraphicos; licèt Venetâ pietate nunquàm exclusos, ut placidè revocaret errantes. Cæterum eâ veneratione prosequutus est Ecclesiasticos, ut inter privatos parietes nunquàm eos pateretur capite discooperto. Confessarium suum *F. Laurentium Iustinianum Carmelitam Discalceatum*, & meum fratrem secundum carnem, unâ tantùm vice extra tribunâl pœnitentiarium alloquentem sustinuit, nè ex usu & consuetudine hominem cognosceret, quem timere volebat ut Deum: Senatores, Cives si aliquândo vocaret, rogaret, semper in aurâ tenui, & nè preces crederentur armatæ; non audiri quandoque gaudebat ab iis, quos semper exaudiebat.

Ecclesiasticas dignitates cum sæpè petentibus non contulerit, respondebat ambientibus: *Querelas instruerent contra Innocentium XI. Christi Vicarium, à quo didiceras; Præfecturas Ecclesie non ambientibus distribuere*. Regimen Ducalis Ecclesiæ, cui ex Romanorum Pontificum privilegio, præsunt Venetorum Principes, *Soli Domini, & Patrii*; zelantissimo Ioanni Baduario eiusdem Basilicæ Primicerio (Hunc Princeps ob morum honestatem, & sacram eruditionem Ecclesiæ præfecerat, & prætulerat affinibus suis) commendans, excusabat ut plurimum, *Satis sibi onerosum, rationem reddere Principatus, nisi Ecclesiam sibi non superimponeret, cuius volebat esse filius, & non patronus*.

In sacello D. Nicolai diû, noctuque votis intentus, ut populo annonam exposceret, eaque fruge impetravit; ut etiam bello sæviente Barbarico, frumenti modium unius nummi pretio venale dederit, nec emptorem habuerit. Est hæc pars saculi aurei. Arma tractare semper victricia, & otio marcescere.

Huc facit pactum initum cum D. Nicolao, die electio-

nis suæ. Circa meridiem ex comitiis descendebat coactis ad implendum thronum vacantem mortui Principis Aloysii Contarini, Sacrum quærrens sollicitus nec inveniebat: cum invitatus à Ceremoniarum Præfecto in sacellum D. Nicolai, quòd tunc ad reponendos pluteos, & forensium disputationes usurpatum jacebat squalidum; miseratus Iustinianus sacri loci paupertatem, & ignominiam, cœpit ex corde à Sancto illius aræ tutelari, Principem Intercedere futurum, qui sacellum illud purgaret, ac D. Nicolao honorem, & cultum restitueret. Vota suscepit Sanctus; eo enim intercedente, die crastinà Iustinianus ipse, Princeps designatur invitatus, qui pacti memor aram protinus repurgatam frequentari voluit sacrificiis, & holocaustis, eo cultu; ac Nobilium frequentia, ut sacerdotes supra viginti, Hostiam Deo immolent sanctam, & immaculatam. Originem etiam huius sacelli libello typis dato, omnibus notam voluit; Anno scilicet 1200. D. Nicolai auspiciis, *Henricum* Dandulum expugnasse Byzantium, nostroque sæculo, non nisi per milites sanctos è manibus Barbarorum redimendum amissum.

Hoc in sacello geminà apertà fenestrà; alterà ex Regià post publicam populorum audientiam, tribus saltem adstabat Sacrificiis devotus, semper genibus flexis: alterà Davidem æmulatus, D. Marci respiciebat in templum, excubias agendo super Arcam Domini: unoque oculo aulam, Ecclesiam altero custodiendo.

Lex, & Religio innoxere fœdera; pravas

Hæc mentes hominum corrigat, illa manus.

Eà animi consolatione sacram Missam auscultabat, ut morbo ingravescente lethali, quo die obiit 24. Martii, cæsari noluerit à Sacramento, rogans ut quemadmodum omnibus diebus vitæ suæ cultum impleverat; ipso die obitus, Deo indulgente permitteretur Hostiam adorare immaculatam. Exauditus est planè, & plenè. Cum enim præceptum illà die legeretur in Evangelio. *De peccatorum remissione non sepius faciendâ, sed septuagies septies*, plenus spe, & charitate cœpit Deo gratias agere, veluti de Christi misericordiâ securus. Hieronymum, Augustinum cum avidè legeret, vocatus in aulam lamentabatur, quod deferere cogèretur *Civitatem Dei*. Suadentibus à tot molestiis quiescere tandem, nectantis animam fatigare vigiliis, monitum objiciebat Dominicum, *Vigilate, & orate*. Ipso in convivio cum semper verba mitteret cœlestia, commensali arguenti F. Danieli Seguaftæ *præcendendi horam esse, non concionandi*, respondebat: *Dei verbum cibum esse, quo anima saturantur, & corpora*. Nonnè dixit Christus: *Non in solo*

pane vivis Homo, sed de omni verbo, quod procedit ex ore Dei? Aula feriente infulas adibat vicinas, præcipue ubi Hostia Sacrosancta erat exposita, quam saltem in Mense piâ cordis compunctione fumebat. Tempa quærens ubi longè ab hypocrisis occultus, & gemens, cum Monachis in choro psalleret, Davidem æmulatus Regem, cui si otium componendi carmina Deo; eadem saltem tenerentur Principes legere, & recitare. Siscitanti cur semper Tempa inquireret in visa populo? Christum adducebat in exemplum, qui oraturus ad Patrem secessit in hortum trans torrentem Cedron. Misteriis frequenter, & meditationibus involutus Theologos interrogabat venientes, de arcanis divinæ legis, quæ sæpe non sine rubore ignorabant. Hinc Agryptico fatigatus morbo noctes percurrerebat infomnes, arcana mente revolvens: domesticis à contemplatione vacare suadentibus præceptum Domini 1. *Iosues* Principibus obiciebat impositum. *Non recedas vulamen legis ab ore tuo: sed medisaberis in codicibus, ac notis.* Huius timore in asceterium fugere meditatus coronâ depositâ, abstinuit; nè votum profanaret, & pactum cum D. Nicolao initum, quo prænsante credebatur, à Deo se ad Principatum assumptum. Ut quiesceret tamen, non una sententia satis. Consulti austerioris instituti Patres, scrupulo liberarunt, & æstu, desperationis prognostico, si abiecto diademate recedaretur, *Coronam suscepisse cogente Deo, deposuisse suadente homine.* Dubius porro nè prosperæ fortunæ cursu quasi Syrenarum cantu delusus, aurâ falleretur inani; congaudentibus occasione diuturni triumphii imponebat; *Deum rogarent, nè Rempublicam derelinqueret.*

Anno 1686. 7. Septemb. horâ 10. Expugnata Budæ felici nuntio recepto. flexis protinus in terram genibus, altâ voce *Te Deum* intonuit, & usque ad ultimum versiculum cum adstantibus recitavit. Alterâ die in Basilicam descendens cum Senatu, & Oratoribus Principum repetivit: eadem pietate servatâ quoties fausta recurreret; propter quod magnâ populi lætitiâ cum in publicum prodiret, acclamaretur. *Il Principe delli Te Deum laudamus.* Eius imaginem cum Eques, & Procurator S. Marci Angelus Maurocænus ad Sarmatas Legatus Extraordinarius Regi offerret *Ioanni*; hoc susceptam elogio Rex invictissimus (*Gratissima mihi imago istius Principis, qui sanctè regit Rempublicam*) appendi voluit in suo cubiculo, ut sibi foret iustitiæ exemplar, virtutis imago.

Legatus eius Extraordinarius *Io: Stanislaus Sbonki* Episcopus Premislavienfis; ac Reipublicæ Senator Polonæ, cum in pleno

Collegio; sermone perorasset Latino; expositas Iustinianus excipiens periodos, quamvis ex tempore, tam eleganter respondit, ut secedens Polonus vicinis diceret; *Cum crederem me ad Venetos verba facturum, Romanos inveni.* Moschorum pariter Ablegatus cum suæ legationis responsum per interpretem expectaret, in quem intentus ora tenebat: verba Latine faciente Principe, admiratus Moschus viciniorem interrogat Consiliarium, *Habetis ergo Principem Latine loquentem?* Consiliarius absolvit. *Dei Gratia habemus Principem, qui respondet Hebraicè, Græcè, & Latine.* Verè Hispani, Galli, Itali, Latini, Græciperitis idiomatis, conditionem dicebat infelicem regnantium, si more cæcorum, Regnum, Vitam, Famam interpreti concedere tenerentur. Turcicam solummodo visus abhorrire linguam, quam *tyrannum* credebat *Itali Dei.*

Anno 1687. Mense Augusto cum *Mustapha* Naupliæ Bassa, eiusque frater *Affan* Bassa dedit à Peloponnesi Regia, Venetias se contulissent, poscentes obsequii causâ admitti in conspectum Principis (quem crepidis adiere depositis) Annuit ostiario dicens: *Arcus iste Dei, sed in nubibus Celi.* Quid enim arcus in nubibus? nisi arma divinæ Iustitiæ tholo Pietatis suspensa veluti in triumphum?

O Aquila Magnarum alarum grandis, cuius triumphos posterius credent forsan fabulis involutos; cum in Annalibus Venetorum recurrit Respublica bellum agere adversus Mundum tyrannum non in tutelam, sed in vindictam; postquam triginta per Annos Cretico fatigata bello, ærario pauper, spoliata milite, orbata regnis; crederetur ab æmulis animam trahere. *Non aliter in castra descendunt Reges, auctore Deo.* Iustiniani buccina militaris erat tuba sacerdotalis. Arma Principis lachrymæ, & orationes; quibus, repetitis miraculis Barbaros catenavit, ereptis urbibus, ademptis regnis, redemptis Provinciis, clauso Mari; *Dextera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltavit me.* Principem dicite Miraculorum, quo regnante, Respublica sedendo potius, quam pugnando, imperium propagaverit ultra dimidium. Gregorium dicite Thaumaturgum, qui hinc emigrando, vix tredecim Infideles relinquat, cum tot fideles invenerit sui Principatus exordio. Quantum Terræ, Marisque reliquerit, quo, in orationibus suis spoliavit Amorrhæum, Leucosiæ à scopulis, & totam per insulam usque in Acarnaniam aplustria suspicite lata. Declinate Nicopolim, cui nomen victoria fecit. Ambraccii sinum vestra navigia calcant. Peloponnesus adest, provinciis octo peninsula grandis, inter Patras, & Naupatum grævida mari. Rhizonicum custodit sinum *Castrum* vestra victo-

victoriâ *Norum*; donec Byzantium, immò Hierusalem redeat
Aquila Grandis.

Nil mirum; cum Cœlites haberet sub signis. Quo stipendio?
stipendio Iustitiæ, cuius Deus ipse tenetur stare decreto. Propte-
rea duorum, & quinquaginta mensium longissimo spatio, quo
Inquisitorem egit in Continente, duobus solummodò intra An-
num diebus, Christi nascentis, & resurgentis tribunal clausit: reli-
quis quam vis festis, & sacris, audiendis litigantium querelis torus
intentus, nec in Sabbatho requievit. *Vivorum namque & mortuorum in-
dex* (Iustiniani sunt verba) *qui post mundi opificium quievit in Sabbatho, co-
dem in Sabbatho auscultabat clamores pauperum.*

Vos viduæ (appello testes) *qua habitatis in Domo Dei, non in taberna-
culis peccatorum, quo patrono? quibus strenis? quantâ pecuniâ emi-
stis mansiones illas? Interprete paupertate, pretio lachrymarum;*
cum honestatem patritiam frigore oppressam & nuditate co-
gnovit Aquila Iustiniana, non ad munera respiciens, neque ad
personas, *sub umbra alarum suarum protexit nos. Nobis orantibus, Tur-
babantur magnates à facie eius, patris orphanorum, & indicis viduarum.*

Pera mbulante Principe ad auram post meridiem in aulâ, quæ
dicitur *Convivium Pinguium*, remotis ostiariis, me tantùm latus sti-
pante sinistrum; pauper quidam recluso velo introivit audacter.
Togatus quidâ, qui & ipse stabat ad ostium foris, exemplo paupe-
ris excitatus, gressu præcurrens velocior obtulit libellum suppli-
cem. Audisestunc Principem irato similem castigare venien-
tem. *Si ingredi Domum privatam nulli permittimus invito Domino? quanto
minus palatium Principis? Se excusante Togato, calcasse vestigia pau-
peris. Absolvit Princeps: Et adhuc nescis aulam Iustinianam esse Domum
pauperum? Vade, inquire, nec redeas, donec de hac veritate securus. Idem
agitur in throno Dei, ad quem pauperes ingredi non prohiben-
tur vel per januas, vel per fenestras. Verò pauperum advocatus
elemosynas iterum erogare rogatus ad renovandam D. Panta-
leonis Basilicam (cuius in opus jam aurum liberali pietate contu-
lerat) respondit; *vivum Dei templum, Pauperes esse. Non legistis apud
Patres, quòd ornatus Sacrorum, ydempio est captivorum?**

Et hæc portio stipendii ab eo soluti commilitonibus sanctis.
Portio altera; Munera non muneri distribuere; non carni, & san-
guini; sed ætati, virtuti, sapientiæ. *Si mei non fuerint dominati; tunc im-
maculatus ero.* Aphorismus, quem Princeps dietim assumebat in
symbolum. Dicite vos Præfules Marcianæ Basilicæ: Quot inter
nos dignitate refulgeant, qui post viginti Annorum servitium ja-
cebant languidi, ab eo promoti, licet hominem non haberent, qui
mitteret in piscinam? Immò ipsi refulgeant æmuli Iustinianæ

gentis, quibus cum inimicitiam facerent palatini, nè eos promoveret, respondit Princeps: *Ex hoc propterea eos exaltare tenemur, cum vicariis sinus illius Regis, qui legem imposuit, Diligite inimicos vestros.*

Hoc stipendio Cœlites Veneta conduxit in castra, & more vetusto quasi clavo fixit inter altaria, ut Sancti ipsi nobiscum triumphare, vel cogerentur perire. *Regnum Cœlorum vim patitur, largitionum in pauperes, vel ad virgines elocandas.* Hisce artibus Aquila Iustiniana sedem repetebat antiquam, Byzantinam hæreditatem. *Virtus Domini eras cum illo.* Innocentii XI. R. P. verba sunt, qui teste a *Eminentiss. Colloredo* à die coronationis suæ Principem nullâ hebdomadâ sine benedictione reliquit, clamans. *Vinam Iustiniano similes essent reliqui Reges terra.*

Sanctissime Pontifex, Beatissime Pater? quo luctu, quo planctu mortem accipies charissimi Principis, cum quo (ut sæpè dixisti) non dubitabas etiam adversus Acherontem arma movere? Interroganti, quomodo ceciderit sanus jam factus? dicam. Mors Venetam delusit Rempublicam. Mors namque irretita lachrymis populorum, orationibus Provinciarum, simulato recessu decepit. Civitate enim orante, cum Mors Principem aggredi non auderet, sanum finxit; ut Civitas ab oratione cessaret, & Rempublicam securius falleret.

Et tu Anima regaliscur decipi es passa? Quum toto ludimus Orbe, oculos claudis, & quasi naufraga clavum projicis, in tempestate recedens? Non recessit, con descendit altius, ut è speculâ Cœlorum, Reipublicæ consulat infirmitatibus. Hoc Anno, quo de terrarum certamus imperio; cum timeret sollicitus, in terrâ stando, non audiri in Cœlo, vel non exaudiri, volavit ad thronum Dei, ut ibi cum B. Nicolao, & Laurentio Iustinianis Deum precibus urgeat, emolliat lachrymis, expugnet orationibus. Hinc moriens religioso S. Francisci sacco cooperiri prohibuit, indignum se mortuum putans illo cilicio, quo vivens non maceraverat carnem. Indui tamen voluit lugentis habitu, ut penitentis exuviis Deum placare posset nobis iratum. Moyfes erit inter B. Nicolaum, & B. Laurentium, qui manum elevando, vos Veneti Heroes, excitabit ad palmas. Deus, qui in Trinitate gaudet, cum duos Iustinianæ gentis teneret Beatos, exegit tertium, ad tutelam Reipublicæ Chri.

^a Nota literas Eminentiss. Colloredo 3. Aprilis 1688. *Quis dabit capiri meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? dum amissus vester Serenissimus, vel Sanctissimus dicam, nescio aut Serenissimus, & Sanctissimus Principem Iustinianum. Die jovis, cum Beatissimo Patri Innocentio XI. obsequia filialis eiusdem Iustiniani exposuissem novissima; à lachrymis continere non valui; eoque affectu, & paternâ charitate respondit, qualis decebat erga Principem Sanctum.*

Christianissimæ . Moriens, vocibus expiravit alternis, & quasi in chorocaneret, unâ vice animam, alterâ vice Rempublicam commendando . *Non aliter expiravit Deus, postquam Verbum factum est caro .* In pervigilio abiit Verbi Incarnati, ut festo interesset, quod Sancti in Cœlo celebrant, & pro Annuntiatione Deiparæ , & pro natiuitate Reipublicæ Christianissimæ ; nè aliquod discrimen subiret Republica, si inter Matrem Dei, & Matrem Fidei (quæ est Respublica) fœdera renovarentur absente Principe . Si enim Christi est, redimere Mundum; Venetorum est, tueri redemptum . Hoc voto Aquila Iustiniana volavit ad verum Iovem, ut cum eo armata fulmine, primo Vere iterum descendat in Barbaros . Testem profero Ecclesiam universam: eo namque die expiravit, quo canitur in Euangelio: *Quicumque ligaveris super terram, erunt ligata & in Cælo:* Ut exemplar initi fœderis cum Christi Vicario , cum Petri advocato Leopoldo I. Romanorum invictissimo, religiosissimo Imperatore, ostentando ad tribunal Dei, spargendo in curia Cœlorum, Sanctos excitet in suppetias . Quiescite ergo abstergere lachrymas, quemadmodum enim in Cœlos ascendisse credimus; ita veniet, & cum eo multitudo militiæ cœlestis, qui in Terram Promissionis restituant Rempublicam Christianissimam .

Hæc volens Senatui innotescere, Vigiliam Annuntiationis præfixit funeri, dicens: *Hoc die in Ecclesiâ iacebo:* nè Mors antè hunc diem auderet accedere, & ut Patres de optimo Principe providerent, quem ipse præviderat, & prædixerat *Franciscum Maurocenum,* nè in posterum dubites *Maurocenum* Principem dictum, *ut adimplerentur Scriptura Prophetarum.* Salutem adhuc adulantibus medicis: in nepotem conversus, postquam historiam recitasset Gallorum Regis, qui expiraverat inter consilia medicorum, adiecit. *Actum est de hoc Mundo Antoni: O quàm periculus, & suavis medicus est Sacerdos!* In Mortis articulo sedere voluit: nè obiret more Romano, sed Christiano . Gentilium namque si est Imperatorem mori stantem: Christi fuit, in Cruce mori sedentem . Solus inter Venetorum Principes legitur obiisse sedendo; quòd solus satis posteros edocere, sanctè vivere, & benè mori . Sed unde C. P. vestrum Principem desertis ad tumulum sine coronâ . Cornu est quidem diadema Regum, non tamen sine fortunâ . Laureola virginitatis, foliis est diadema virtutis, quæ cum sit in carne, vitia carnis ignorat . Cum venerit ad thronum Dei, coronâ retentâ non imperii, sed virginitatis coram eo, qui est Rex Regum, more stabit Hispano, capite cooperto, cum reliqui priusquam accedant, coronas suas in mare projicere teneantur .

Nec vacat mysterio Cereus Iustiniano transmissus Principi à Sanctitate Innocentii X I. Summi Sacerdotis, Principis Apostolorum, & Prophetarum forsan (dicunt aliqui) ut ceræ symbolum Iustinianum lucernam diceret supra montem positam, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Vel mecum dicite; ut Iustinianum paternè excitaret ad virginitatis custodiam, per ceram significatæ, quam Apes opere virginali producunt.

Ex pulsu imminere sibi agnoscens mortis articulum, ut mori appareret, quomodo mori solent Heroum Animæ, gradiendo, non fugiendo, dixit primò: *Descis vena, secedis vita.* Indè cubicularium interrogavit, *An scires, quomodo moriantur Principes?* neganti adiecit: *Vigila, nam post brevia suspiria, animam dabimus Creatori suo: Litanias interrim recitemus Sanctorum.* Cum ipse responderet, *Ora pro me:* gemebat dubitans non tremere, & dolere satis. Cum venissent ad Invocationem Sancti Marci, placidè expiravit, respiravit, Fœlix obitus, expirare in osculo pacis. *Pax tibi Marce Evangelista meus.* Emulos hic factos crederem Sanctos, volentes singulos animam suscipere Principis Iustiniani. Sed Deo volente, vicit Marcus; ne iniuria fieret Evangelistæ, si Sancti alii falcem ponerent in mensem Marci. Eius si inspicias linguam, Marci invenies signatam symbolo, ut pro certo habeas; Veneti in ore Principis haberi semper Evangelium, & Evangelistam.

E P I T A P H I V M.

In Ecclesia S. Francisci in Vineis.

D. O. M.

Marco Antonio Iustiniano Venetiarum Principi G. V. I. qui post amplissima munera domi, forisque honorificentissimè gesta omnium magis, quam suis votis ad Patria fastigium evectus, Rempublicam difficili tempore acceptam Castro Novo, Lencade, Nicopoli, Naupactò, Athenis totaque Peloponeso auctam reliquit, in cuius Principatu undequaque Faustissimo nihil prater diuturnitatem universi desiderarunt. Daniel Episcopus Bergomi, & Ioannes Eques Optimo, tam Fratri, quàm Principi P. P.

Obiit Anno Domini 1688. Etatis 69. Principatus 4. suo magis quàm Reipublica tempore.

Numismata Publica.

Quatuor recurrunt, quorum frons semper eadem cum Evangelistæ Marco sedente, vexillum porrigente Duci in genibus fle-

XO. *S. M. Ven. M. Anton. Iustinianus.* Adiunge nomen Præfecti Monetarii D. P. quod annuatim mutatur cum Anno Principatus I. II. III. IV.

Urbs Veneta exhibetur in adversâ parte primi nummismatis cum classe in Turcas vela dante, desuper Angelo cornu tenente sinistra, & dexterâ Deum omnium motorê, qui eû miserat monstrante sub lemmate, *Deo ducta Duce.* Antiqua namque Iustinianæ familiez sententia, teste *Bernardo Iustiniano lib. 1. ut sane & Urbis nullus agnoscatur auctor præter Deum, cum reliquæ urbes hominem, vel falsa Numina sibi asserant.* Vno lemmate Princeps plura asserit, Urbem primo ipsam à Deo constructam non ab homine: secundò Cornu sibi minimè ambiendi delatum, præstante Deo. Deo tandem impellente, initio sui Principatus, bellum indixisse (quod sine exemplo) Othomanæ tyrannidi, quæ unico ambitionis æstro, Rempublicam tot Provinciis exuerat. Ad Leucadem itaque missâ classem S. Maura, arcem Ionio infestam, 17. dierum obsidione capit, eademque fortunâ Nicopolim cum ingenti comæatus copia, quam ibi Turcæ coacervaverant.

In obliquo secundi nummismatis Leo Venetus An. 1685. in pedes erectus cum gladio ad deditionem Coronæ urget Peloponnesi, sub monte Thermatio, cæsis prius Barbaris, qui ad tutelam urbis ibidem castra tenebant; dumque obsessi deditionis obtentu, suffossis cuniculis Venetos opprimere tentant, ab istis subitâ impressione intercepti incolæ, & præsidarii omnes efferâ militis irâ trucidantur. Tantam victoriam ut Deo cederet auctori Iustinianus, sub epigraphæ sculpsit. *Fortisudo mea, & laus mea Dominus.*
K O P O N X.

Anno III. exhibetur Dominus ex alto fulminibus Lunam petens in signe Turcicum, expugnatis Pilo (veteri Navarino) & post acrem cum Turcis pugnam, in quâ 300. papiliones cum impedimentis nobis cessere, etiam novâ arce; 3. Id. Iulii Methone Turcici in Peloponneso imperii sede, 14. Kal. Septemb. Naupliâ (Neapoli Romanæ) situ, munimentis, incolarum numero inclitâ, prælio conferto in urbis conspectu, nobis præeunte Deo (ut in nummo Anni III.) fulminibusque persequente Lunam (quam sub epigraphæ *Donec totum impleat Orbem,* pro insignè Gentilitio deferunt Barbari) lemmate Iustinianus insultat adverso, *Donec orbata Orbe. Vicis Leo.*

An. 1687. Principatus quarto, die x. Kal. Aug. ex censione in Peloponneso factâ, Patras Maurocanus (licet adhuc non advenissent Auxiliares) fugato Serafcherio, deditione recepit. Inde in sinum Corinthiacum illatus utraque arce ad freti fauces potitus, & urbe

Nanpacto potitus, fugiente copiarum præfecto, qui cum septem millibus non longe castrametabatur. Pridie Idus Augusti Corinthum Barbari flammis dedere, quâ occupatâ, ad sinum Saroni cum proris conversis, expugnata *Cyllene*, seu *Castro Tornese* Athenas Maurocænus venit; ubi 600. Turcæ in arce inclusi iusto exercitui resistere ausi, post aliquot dierum obsidionem armis spoliati extrusi sunt. Virtute non minori *Hieronymus Cornelius* in sinu Rhizonico, solis Venetorum copiis, pridie Kal. Octob. Neocastum (*Castel Novo*) tentat, & fortiter per dies 30. à Barbaris defensum expugnat, postquam Serafcherium retudisset, qui cum iusto exercitu obsessis suppetias laturus accurrerat. Hinc Leo in: quatonum misimate palmas stringit sub epigraphie *solus, & simul*, quod eas soli Veneti sanguine collegissent absque auxiliatoribus. Infra habes L. P. nomen præfecti Monetarii.

Defuncto Principe Iustiniando, proponentibus Legum Correctoribus, decretum in Maiori Consilio, die 31. Martii 1688. nè Insignia Principum Gentilitia, quæ in Templo Ducali S. Marci, more prisco appensa pendent, ad excitandam in civibus memoriam eorum Principum, qui ære, consilio, sanguine Rempublicam promoverunt, exigendaque ad animiarum suffragia, fidelium preces, longitudinem non excederent quinque cubitorum, & trium latitudinem sive lignea fuerint, vel argentea; nè pietate & religione introductum convertatur in fastum. Propterea Insignia Gentilitia, quæ pompâ fuerant constructa Regali, cum novo M. Consilii prohibente decreto appendi prohibita in templo D. Marci, (ubi alia occurrunt ad mensuram decreti) in Ecclesia pendunt D. Francisci, in Vineis.

FRANCISCVS MAVROCÆNV³¹⁵ D U X CVIII.

*Creatus 3. April. 1688. Obijt 6. Ianuarii 1694. in Epiphania
Domini Aetatis suae 76.*

Mausolzum à Republicà ei positum in aula Scrutinii.
In quo diligenti penicillo coronatus triumphat sub epigraphè
Bello, & Pace. Alterà in tabulà *Constitus exurgis nocturnus.* Tertià in ta-
bulà *Peloponnesus* imperio adiecta Reipublicæ. In quartà *Lemades &*

Nicopolis cum adiacentibus. In quinta *Genèralatus* Mauro-
cano commissi. In sexta *Gladius & Pileum* ei missus ab Alex. VIII.
R.P. Omnia sub excelsò & gravi laconismo *Francisco Maurocano Pe-*
leponnesiaco Senatui. An. 1695.

Im.

Imperatores Maritimi quomodo fiat, si nescis, tyrocinium excurrere. Francisci Maurocæni Venetorum Ducis Anno natus 1618. usque ad Salutis trigessimum sextum, Domi constitit, pubertatem expectans impatiens, ut ferrum tractaret in Barbaros. Hinc duodevigesimo ætatis Anno, cum propter minoritatem togâ prohiberetur, lorica induit, tessera assumpta navali, consensaque triremi ut Nobilis (tyrocinium hoc Venetæ juventutis inter patritios Nauticam profitentis) nomen dedit inter gregarios Martis atque Neptuni. Inde per gradus ascendens, Trierarcha, Gubernator Quinqueremis, Provisor Adriaci, Quinqueremium director, totius Classis Architalassus, Castrorum Præfectus Cretensium, Maris tandem Imperator, usque ad Annum Salutis 1661. per Annos xxv. ad limina senectutis pervenit. Spatio namque minori nequeunt adiscere homines imperare Ventis & Mari. Hoc longo temporis spatio (quo penè absolvitur vita hominis) sæpè pugnavit, ad Aulonem cum Africanis, ad Cyclades cum Turcis, toto Mari cum elementis, elisis fluctibus, elusis ventis, demersis hostibus, victor semper recessit, expugnavitque tanta propugnacula, quanta sufficiant ad supputandam longævam eius ætatem. Sorstamen, quæ domina campi, nolens eum semper foelicem, fatali cribavit sydere Cretæ. Quinque jam lustris cum adversus nobilem Insulam ingrueret Turcarum lacrymabile bellum, quibus adversa omnia, lovem præter; ut propudium lueret Othomana domus, classem instruit 60000. millibus militum validam, quibus Cretam everteret. Rex ipse in orâ Græciæ, ut subsidia procuraret vicinior, & Maiestatis afflatu Duces provocaret, secum duxit pythoniis incantationibus celebrem; ipse Astrologiæ Iudiciariæ non ignarus, non minus Turcis, Nabathæis, charus ac Persis, quia eorum caleret idioma, coepit Acheronta movère, à Stygis evocando turbina, & grandines, quibus nostras triremes obrueret. Vizirius per subterraneas concamerationes, & cuniculos pyrio succensos pulverem, ligone irrepens in viscera obsessæ urbis, xv. r. extructis propugnaculis (quorum tormenta summi ponderis evomentia pilas, Babylonicos ipsos quassa sent muros, verberabat mania, pilicrepis impetebat turres, disiciebat domos. Urbem forti munita præsidio, Franciscus propugnabat Maurocæni cuius exemplo, excitatæ Christianorum cohortes, Anno Salutis 1667.) hostem propulsarunt bacchantem, brevi mensium curriculo succensis furnulis 388. Subterraneos iniere conflictus 18. Irruptiones in castra

46. amissis Officialibus quadrigentis: fofsoribus 600. Honorariis 180. ultra inhabiles 339. Aggressores incensis furnulis 223. impetus promoverunt 219. amissis militibus 1500. Fofsoribus 5300. Officialibus 3000. inter quos tres Bafsa. Anno sequenti, Terra Marique renovato impetu, præcognito Turcarum adventu; cum duodecim triremibus milite instructis fortissimo, ut septem Christianorum triremes in anchoris stantes noctu interciperent; Maurocænus occurrit cum lampadibus, facibus, & armis: initoque nocturno certamine, quinque Barbarorum triremes demersit, duas fugavit, quinque captivas traxit, desideratis Turcarum militibus 1300. ultra 113. Christiana mancipia: Compeditibus solvit Christianos 1100. Turcas in vincula traxit 410. cum tribus trierarchis, totidem cæsis. Ex nostris tres desiderantur Patritii; officiales plurimi: milites 210. Remiges 120. ultra Saucios quasi mille. Nec Turcæ feliciores in solo; quamvis 21500. numero aucti cum 58. tormentis, ultra balistas mænia percuterent. Nam Maurocænus ex classe ad castra evocatus solerter providens, fortiter pugnans, quamvis cæmentis cuiusdam furnuli, penè oppressus, post incensos cuniculos 192. subterraneos confictus 20. egressiones 47. duodecim repressis Turcarum assultibus, gloriose triumphat, desideratis hoc Anno patritiis 8. Officialibus 600. inter quos Stator Generalis, quamplurimi Comites, & Tribuni: militibus 5340. invalidis 600. Turcarum cecidere milites 23200. Magnatum 17. Invalidi 6600. incensis furnulis 154. Nec prætereundi toto Orbe celeberrimi Galli. Honorarii venere Dux Roaneffus de la Rivellade, Comes à S. Paulo, alique Heroes gloriâ cogniti numero 400. unâ cum equitibus Hierosolymitanis 60. qui cum Allobrogibus 50. Cretenfibus 70. irruentes in hostem, magnâ strage turbatis castris, cæsisque Turcarum millibus rediere victores, amissis Christianorum 110.

Anno tandem 1669. aucto supra viginti millia obsidentium agmine: propugnantium 2600 peditum: equorum 800. pro Gallicis turmis, quæ sub imperio Ducis Navallæ, & Francisci Vindocinensis Ducis Belfortii, auxiliares advenerant 7400. nocte 24. Iunii, forti quidem animo exierunt in hostem, sed infelici successu. Altercantes Fortuna & Virtus, hæc ut Cretam servaret, illa ut perderet, Fortuna vicit. Territi namque Thraces cum receptui canerent; nitratus pulvis casu, vel Furiarum facibus accensus? lateret. Francos cuniculorum suspiciōne perculsos sistit, & in uno Belfortio repente oppresso, totius exercitus opprimit fortitudinem. Quid inde? fortuito, Gallico mioparone cremato, nec flammarum immuni regiâ triremi, considerantes non Barbarorum fer-

ro, sed Christianorum sacrilegio turmas peti; & à Cœlitibus in carnisfices delectos Thraces, omnes recessere auxiliares præcedente Rospilioſo nepote & Legato Clem. X. die 21. Aug. à Generalium, Ducumque comitiis Urbis defensione damnata, quasi Fato periret; ut jam præluderat famoſus ille Astronomus Michael Noſtradamus *Cent. 4. m. 1.*

Cala du teſte de Sang non expandu,

Veniſe quiert ſecours eſtre donne

Après avoir bien long temps attendu,

Cité livrée au premier corn ſonné.

Deſtitutam cum agnoviſſent Thraces urbē, ferociſſimo impetu cœperunt muros conſcendere ovantes, at propugnantium deſperatione repulſi, maiora moliri Maurocœno anſam dedere, cuius in auxilium 827. advenerant milites duce Mirandulano, qui contentus Cretica viſiſſe litora, calcare non auſus, expoſito in terram milite abiit. Hoc ſultus Maurocœnus præſidium, vallo urbem intercidere propoſuit. Cum Turriano Melitenſium Duce, cæteriſque honorariis Principum ſuorum mandata exponentibus ad reſeſſum, omnium votis, deditio decernitur honorifica, ſalva ſcilicet claſſe, Inſulis adiacentibus & fortalitiis, Sanctorum reliquiis, & arcibus in Dalmatiā per Venetos occupatis. Deſiderantur hoc Anno, ex noſtris Catharinus Cornelius Venetus Imperator cum duobus patritiis, Comite Valdechio Tuſiſurgentiſum præſecto, Piſtoloſio Hetruſcorum Ductore, cum aliis tribunis, chiliarchis & ſigniferis. Milites ceciderunt 8167. Honorarii Regis Chriſtianiſſimi 2000. Foſſores, remiges 2706. Eruptiones 17. conſictus ſubterranei 7. Impetus repulſi Turcarum, 16. Incenſi furnuli, & cuniculi 482. Tormenta à nea ſub terra ſepulta, pyrio tumida 287. Ex Turciſ periere Ahrnedus Ianizerorum Aga; Paſſa Caramaniz. Milites incluſis foſſoribus, 31300. Dum pax agitaretur, cuſtodiebant caſtra validi milites 24600. Propugnabant mania 3500. toto triennio, Turcarum deſiderantur ultra Præſectos 70000. Honorarii, captivi, foſſores 38000. Chriſtianorum, numeratis foſſoribus, & remigibus 26000. Senatus priuſquā de ditiæ urbis certior fieret, gratitudinis ergo, Maurocœnum Procuratorem declaravit D. Marci, plaudentibus Comitiis maioribus die 20. Septemb. 1669. Paulo poſt urbis deditioe cognita, Patritii muſſitare cœperunt, palam arguere, quaſi publicā abuſuſ auctoritate Maurocœno paci indecoræ ſubſcripſiſſet & inutili. Propterea ab Anno firmatæ pacis iuxta vaticiniū Antonii Carnevaliſ editum & promulgatum Kalendis Ianuarii 1669. *Domenica 4. 28. Ottobre, onde viene intimato il Principal Miniſtro à render conto*

ē con si rigoroso composto, che vogli la sua sorte non trovi impisci fastidiosi, in Comitii namque generalibus, Antonius Corrarius Senator morum integritate singularis, minimè tamen concionibus affuetus, Iudiciali genere in Maurocænum inuectus, accusare cœpit immeritò purpurâ redimitum Procuratoriæ eum, qui Regni pretio, pacem parasset. Exageravit multa prò legum observantiâ, ad Inquisitionem tandem provocavit; quæ si in Beatorum Canonizatione non omittitur; tanto magis cum læsæ Maiestatis suspicio urget, prisco venit exercenda rigore. Arrisit Conventus, Inquisitione commissa; immò in *Advocatorem Communis* Corrarius ipse die 25. Novemb. assumptus novis Comitii, 4 Cal. Novemb. electionem Inquisitoris à Senatu factam, unâ & Maurocæni electionem in Procuratorem D. Marci sub censurâ proposuit; die 23. Novemb. similia peroranti, & ordinem præcipuè electionis damnant i Eques lo: Sagredus eloquio gravi, arcanis Legationum venerabilis, sequentibus respondisse fertur. *Mortale quidem insidiam fragilibus remis impellere marmor, verberare sanctus, & cui sum veniō tēnere, sed non longè hoc parvo suggestu in turbido mari, vestrorum metere sinus (Serenissime Princeps, Conscripti Patres) At publicæ utilitatis astro, cui Motor paret aquarum, quo felicitate, non bis vela dedi profundo, & nunc secundo sancti alta secabo.* Regiis Comitii morem, accepta purpura grates persolvere, Corrarius implet; sed *Gensiliam ritu, victimam libando, non pecadis, ut barbarorum, sed innocentis Parritii, & de Republica benemeritis barbarie, & ingratitude contendens vos, antiquitatem vincere. Aureo videtur tonare sermone, & Demosthenis gerere arma, sed bis supra, Demosthenes ipse ad gratiam concionatus, aureo in poculo propinavit venena.* Corrarii facundia pretiosum videtur sepulchrum lapillis fulgens, sed cineribus plenum: duobus carpebat Corrarius Maurocæni purpuram, merito, & ordine, 28. Septembris. Nunc oblitus quod præcedere natura exigit, iuris non servati prætextu confugit ad ordinem. Maurocæni cur merita non recenses à longa triginta annorum serie victricia tractasse arma, Turcarumque opima vetuliste spolia? nocturnum cur subicere consilium? Dicit Corrarius non laudare, sed accusare. In quo accusas? peculatus forsan? absit: Pecuniâ publicâ annona Præfectis, Conquisitoribus, Ducibus numerata, reddant ipsi rationem vilicationis. In quo accusas? Creticam deditionem? non solum totius militiæ, Patritiorum, Commilisonum, Principum, Chiliarum, Præfectorum tantarum nationum eslagitantium pacem (nè Cretæ vi capta, Christianâ Disio Barbaris langueret exposita) Sedi iure Senatus, quum repenti Maurocæno inter Creticam clementia pro Patria gloriosè occumbere, mandatur, caterorum consilio in arena consilium capere, classe salva, Sanctorumque reliquit. Quid igitur? si Comitiorum absit consiliis, gloriosam appetens mortem, reum facis; si pacem præferat, accusas. Quò se vertas, non datur, undique angustia: nec moriendo invidiam effugis. Si tot virorum consiliis, imò præceptis iam perdit aurbis gloria

*ſum comparat pacem, cur ſolus aſcitur, & inter patritios, extraneosque Praefe-
 Etos, quibus improbatuſ deſenſio, in ſolum Maurocanum invehitur? Invehitur,
 quia vivit, nec demerito, ſed gloria invidia excutitur. Manſoleo donarentur
 cineres, ſed quia Faſta volvere ſuperſtitem, in Faſta querimur. Horum cognitio
 Advocatoris Communis cenſuram exigit: nec ego conſanguinitatis, vel bene-
 ficiorum neceſſitudine iunctus cenſuram vituperō, ſed laudo: Ad hanc provoca
 Corvarii vigilantiam. Quod ſi obmuteſcit in merito, nec de corpore conſtat deli-
 cti, cur non ſervati iuris prætecta perſequitur innocentem? Innocentem, &
 juſtum non damnabis, natura lex eſt. Violat ipſe iura, qui legum gloriatur
 parens. Nemo cum duplici fungatur officio, quomodo idem Corvarius accuſator,
 teſtis, & iudex? iuris non ſervati prætecta civem benemeritum Supremis
 hæc damnabunt Comitia, ſolo inſtigante Corvario ab anno firmata pacis, & de-
 lictum, cuius tamen probationes debent eſſe luce meridiana clariore, pœna præ-
 cedet? Si pœna eſt meſſura delicti, quale delictum veſtra ſubſicii cenſura Sa-
 pientiſſimi Patres? Purpuram non duplicatis calculis Maurocano collatam?
 Quid aliud? non ultra. Hoc dato, qui peccaviſ, ille qui dedit, vel qui recepit
 ¶ Non qui recepit, claſſicum enim pro Patria canebat in caſtris. Qui dedit ergo.
 Teneant itaque auctorem ſuum delicta, & publici erroris innocens haud penam
 pendat. Demus violato iure collatam purpuram: accuſantem ſenſio, deſenſorem
 non video. Maurocanum Corvarius inſimulat, & priuſquam audiat, condemnat.
 Cum vellet Dominus innocentia veſte Adamum exuere, ſontem licet, priuſ evoca-
 cat, Adam ubi eſ? aſtantem interrogat, cur comediſti? excuſantem redar-
 guit: ſilentem, & conſententem damnat. Et vos non Dii, ſed homines: non ream,
 ſed inſontem, pro leviſſima labe, (ſi ſic eſt) & aliena, inauditum damnabiſis?
 Sodomorum clamor ad Cælum aſcenderat, & licet oculis Eternæ Sapientia nu-
 da ſint omnia, & aperta, Cælo vociferante Angelorum de Sodomis querente Se-
 natu, Natura ipſa accuſante natura hoſtes, reſpondit Dominus velle teſtibus
 comprobare queſtus. Descendam, & videbo. Altores replicant, quia pœna
 non meſſuraret culpm: Quomodo qui omnia cognoviſſis in Verbo, à teſtibus ſci-
 ſcitaris notiſſiam? Erumpe Domine, in furore tuo argue natura inimicos?
 Descendam, & videbo. Viderat Dominus fontes Sodomas; vidistiſ vos
 Maurocanum inſontem. Accuſabat ibi Angelorum Senatus, hic accuſator
 eſt homo. Iudices haud Dii eſtiſ, ſed homines: & homo maiora andet, quàm
 ipſe Deus? & ſi vos Dii terræ eſtiſ, & Dii excelsi homines, cur Deorum non
 imitamiſ Deum. Descendam, & videbo. Descendite, & videte ma-
 lignantes Hebraos, cum adverſus Chriſtum, falſum quærentes teſtimonium,
 duxerunt eum ad Annam primum, ad Caiphas, inde à Caipha ad Pilatum, ut
 acta peragerent: nec diſiſerunt veſtimenta eiſ, & ſuper veſtem ſortem miſce-
 runt: priuſquam crucifigerent. Quid Maurocani inſimulat Corvarius? veſtem
 purpuream: de vita primum cenſura exeat, & poſtea veſtimenta dividat. Hiſce
 commotiſ Patres, voſis nutantiſ, in futura Comitia diſtulerit iudiciuſ: qui-
 bus nota Corvarii non obſtante concione, inſromiſſione reiecta, & Corvario ob-*

manifcente, à Senatu inquisitione facta, probatus est Maurocænus manibus innocens, licet tamen regi iacturam dolens Respublica, civium non pepercit innocentia, quam concivium agitatam discrimine inclinare fas erat, ut surgeret. Hisce commoti Patres, suspensis suffragiis iudicium in futura distulere Comitia, in quibus præteritâ novâ concione Corrarii, cui Michael satisfecit Foscarenus, intromissione reiectâ, factâ tamen per Senatum Inquisitione, probatus Maurocænus *manibus innocens & munda corde*, desertus ab Auxiliariis (quorum Duces, Navalliam Rex Christianissimus Ludovicus XIV. relegaverat in campestria: Rospigiosum nepotem Clemens X. P. R. nec videre sustinuit) voluisse, non tamen Fata prohibente, valuisse urbem jam undique quassatam, & ab omnibus destitutam propugnare, sapienter pacem redimisse oblato busto, cuius nulla erat imago. In patriâ ergo quievit usque in Annum Salutis 1683. quum in Viennam Austriæ cum ducentis millibus Armatorum irruente Turcâ, coactâ est Respublica Continentis confinia custodire, & in omnes belli casus, milites vocare sub signis, duce eodem Francisco Maurocæno. Ad iminentis belli nuntios excitati Morlachi in finibus Dalmatiæ, excursione factâ in loca Turcarum, rapinâ onusti in conterminam postea se recipientes Venetorum ditio- nem, Barbarum excitavere Regem, qui insolentibus minis, centum aureorum millia à Veneto Oratore, in damni (aiebant) compensationem extorsit. Ad duos porro menses Viennæ ob- sidione protractâ, in quibus in obsessos sævire solet armatus furor, Ioanne adveniente Casimiro Polonorum Rege cum suis Sarmatis, Prid. Id. Septemb. à fœderatis funduntur Barbari eo terrore, ut non milites, sed stolidâ animalia lanienam viderentur subire. Re duces Strigonium versus, iterum à fœderatis cæsi, Strigonium etiam post brevem obsidionem nobis permiserunt in spoliû. Venetiis, Principe Contareno sublato Iustinianus succes- serat, qui paucos post à suâ inauguratione menses, inter Misarû solemnia, Cæsari & Poloniæ Regi fœderatam in Turcas pronun- tiavit Rempublîcâ, bello indicto Otthomanorum tyrannidi, quæ unico ambitionis prætextu eam tot olim expoliasset provinciis. Summâ itaque cum auctoritate bello gerendo, tertio præfectus Franciscus Maurocænus, Leucadem duxit (vulgo s. *Maura*) arcem Ionio infestissimam, quam 17. dierum obsidione expugnavit 8. Id. Aug. 1684. indeque, quod Turcæ Nicopolim non longè dissi- tam timentes, valido firmassent præsidio, oppida vicina diri- puit, ut Turcas in diversâ distraheret. Quod sciliciter cum ces- sisset, in Ambracium sinum reversus, terra marique in vadit Nico- polim, nec nisi tormentis attritam, cuniculisque convulsam dedi-

tione recepit, cum ingenti bellico apparatu, quem ibi Turcæ co-
 cervaverant. Ad insulas postea digressus Aegei maris, aliquas ca-
 ptivorum raptu, omnes exacto emunxit tributo. Anno sequenti
 Salutis 1685. exscensione in Peloponnesum factâ, Iunio exeunte,
 Coronim obsidet: castrametantes nō longē Turcæ, & in Christia-
 norum vallum repetitis aggressionibus irruētes, ut ab urbe Mau-
 rocænū avocarent. Occurrit Maurocænus impavidus, conferto-
 que prælio, vii. Id. Aug. foeliciter fugavit Barbaros. Obsessi verò
 cū spe deditiois, Venetos vidissent circa mœnia incautē congre-
 gatos, suffossis cuniculis eodemque tempore erumpentes ex urbe,
 Christianos abigere cogitarunt: sed astu intercepti militari, ut
 progredi nec regredi permetterentur, internecinâ clade atterun-
 tur, cedente victoribus urbe, in quâ præsidarii & incolæ ferē om-
 nes efferē trucidantur. Divisis spoliis secessere Auxiliares. Mauro-
 cænus verò accedentibus ad obsequium Mainotis fortis, prius-
 quàm hyberna repeteret, bino cum Turcis conferto prælio,
 Calamatam, Zamatam, totamque Tzaconiam in fidem recepit.
 Anno 1686. ad novas offensiones redux Pylon, seu Navarrinum
 vetus (cuius in portis insignia viscebantur lapidea Maurocænæ
 Gentis, & Maripetræ, ante Annos 200. locata) 3. Non. Iunii, pri-
 mo insultu occupavit: inde in novam arcem directis tormentis,
 adfuere Barbari cum suppetiis, ut eam qualicumque periculo cu-
 stodirent. XIV. Cal. Iulii, prope castra, acri contentione certatum:
 at nobis foeliciter cedente pugnâ, occupatisque tentoriis 800. cum
 impedimentis, arcem etiam postridie recepit. Movit inde Me-
 thonem, Turcici in Peloponneso Præfecti sedem, & quamvis situ
 validisque munimentis securam, 3. Id. Iulii expugnat cum opi-
 mo spolio, quod in eâ veluti primariâ Regni arce Barbari depo-
 fuerant. Victoriâ Senatus gratè rependit, inter Equites assu-
 mens Francisci nepotem, in posteros etiam perpetuò dignitate
 transmissâ. Methone expugnata, Naupliam duxit sita, propu-
 gnaculis, incolarum numero inclutam, in orâ sinus sitam Argoli-
 ci. Eò præcurerat Serafcherius Corynthicum Turcicis copiis;
 sed prælio conferto, quod validâ Turcarum impressione cæptum
 ante Urbis conspectum, fugatusque deditioem permisit obsessis,
 quorum multa millia nē ritus defererent patrios, in Asiam traie-
 cere. Occupatâ Naupliâ facile fuit, urbes & arces habere vicinas,
 inter quas Argos. Serpente interim in Classe & castris morbo le-
 thali, hunc, Ecclesiæ Deiparæ (*Vatto Pedi* appellant) restauratione
 ex voto decretâ, cum imagine argentea, & supellestili sacra diver-
 tit. Voto namque soluto, post menses octo, die 20. Iulii 1687. Sa-
 lus invaluit. Inde dato classico Patras venit, fugatoque Serafche-
 rio,

rio, qui Vrbi suppetias ferebat, eam deditione recepit. Inde in sinum illatus Corynthiacum, utrâque arce ad freti fauces posita, cum urbe Naupacti potius, incredibilem rerum copiam singulis in locis inuenit, ultra gemini exercitus impedimenta, quæ fugientibus Turcis, victori cesserunt. Pridie Idus Aug. flammis à Turcâ datam Corinthum etiam obtinuit, ultro se dedentibus Græcis, qui regionem incolebant. Proris postea conuersis in sinum Saronicum, Castrum Tornesium, antiquis Cyllenem leui obsidione recepit, tentataque inuiti tormentorum dispendio, Epidaurum, Athenas venit, ubi sexcenti Turcæ arcem propugnabant, qui paucos post dies exiere inermes, non more militum, sed prædonum. Tanto imperio aucta Respublica, memoriam Maurocæno decrevit, erectâ statuâ in Decemvirum armamentario sub epigraphæ, *Francisco Maurocæno Peloponnesiaco adhuc viventi Senatus posuit Anno M.DC.LXXXVII.* Anni sequentis 4. Cal. April. in Cælum abiit religiosissimus Princeps M. Antonius Iustinianus. Succesor ei datus nullo votorum dissidio Maurocænus Classis Imperator, binis adiectis Consiliariis, cum quibus arcana regiminis communicaret. Princeps volens victoriis coronidem ponere, priusquam Venetias rediret, Chalcidem duxit, invalidâ tamen obsidione, ita forsitan exigentibus Superis, ut se agnosceret hominē. Barbari quamvis ab initio obsidionis, insigni clade detriti, paulatim timore discusso, non sine gravi nostrorum Ducum militumque iacturâ, qui inter labores perierunt, fortes urbem servarunt. Princeps ex maximo contabuit, spe vitæ quasi destitutus. Hinc 12. Septemb. 1689. urgentibus Medicis, regressu decreto 11. Ianuarii, litora appulit D. Nicolai, occurrentibus duodecim Oratoribus à Senatu missis, paulo post eodem Senatu cum Bucentauro, in quâ triumphantis more receptus, Venetias venit, ubi ritu prisco coronatione absoluta thronum tenuit. Septima Maii, Alexander VIII. P. R. plaudere volens tantis laboribus pro fide, & patriâ exantlatis, pileum & ensen religioso ritu sacratos, solisque Principibus conferri solitos, per Archiep. Thessalonicæ Joseph Archintum, dexteræ capitique Maurocæni, pompâ imposuit solemnī. Gessit interim imperium foris Hieronymus Cornarius, qui in sinu Rhizónico Neocastrum, Kninum in Dalmatiâ, Epidaurum expugnauit in Peloponneso. Ei successit Dominicus Mocenicus, cuius locum ut impleveret Respublica, coactis comitiis, ex ducentis, qui in Scrutinio (Locus ubi soli Senatores exhibitâ schedulâ nomina exponunt Candidatorum à Comitibus adprobanda, vel reprobanda) convenerant; quinque supra nonaginta, distinctis schedulis Franciscum Maurocænum Venetorum Principem nominarunt. Tres supra tri-

324 FRANCISCVS MAVROCÆNVS DVX CVIII.
 ginta schedula vacuā neminem proposuerunt. Reliqui nomina
 scribere diversa. Voce itaque magni Cancellarii, publicato no-
 mine Principis, juxta morem priscum, ut si inter Candidatorum
 nomina Dux recurrat; ceteri sileant; ullus exponatur suffra-
 giis, donec de Principis voluntate fiant certiora Comitia: Principe
 namque annuente, de eius requirenda assistentia, & classis direc-
 tionis calculi exiguntur, cæteris præteritis, qui fuere propo-
 siti. Polus itaque Bernardus ex Consiliariis senior officioso & ad Prin-
 cipem accomodato sermone Ducem interrogavit, *An acquiesceret?*
 Negavit ille, vires accusans minùs fortes & firmas. Franciscus
 Foscarì ex M. Sapientum numero, qui tunc inter Consiliarios se-
 debat (is ille quolim Advocator Communis, mandante Senatu
 adversus eundem Maurocenum inquisierat) gravi surgens elo-
 quio, quo Senator ille prævalet, arrepta occasione stantis Senatus,
 qui Ducem colloqui videns cum Consiliariis, surrexerat, & ad-
 hue stabat, *Adveniat*, inquit, *Serenitas V. pater Senatus*, qui stans tanta
 expeditionis vos Ducem efflagitis, scitatis quod sitis merita supergredis pri-
 orum Principum, quorum presentia fuit semper nostris classibus salutaris, etiam
 in presenti discrimine sola procurentis vindictam s. mex. de inimicis nostris.
De aledrudine basitis? Erit huius tura Christo Redemptori, cuius Crucem ex-
 pandes in labrum, totique Senatus, imò Orbi Christiano universi, cuius præci-
 bus fortis aderis & triumphator. Memoria recurras sanctorum Principum, Obe-
 liti Antiochens, Angeli, Ioannis, Eri Participatii, qui vel morti proximi atque
 erastantes, libertatem & imperium vobis, & nobis servare fortissimi. Vos
 addeco, gloriosissimi Vesceli, Græcorum terror, Latinorum gloria Dominice Mi-
 shael, de Culo adstet Sebastiane Ciani, cuius sub ferro cecidit. Enobarbus: Hen-
 riet Dandule, qui orbis lumine sed mente validus, manu promptus Orientem
 veneto submisit Imperio: Andreas Contarene, qui in bello Clodiensi, patria li-
 bertatem, & patriam libertati servavit. Annue gloriosissime Princeps poscen-
 ti Senatus, annue expectanti populo, annue Orbi desideranti; absolve hac novis-
 simæ expeditionis triumphos, quos sibi ab alto decrevit Rex Regum, & Dominus
 Dominantium. Hicce excitatus Princeps, eo magis quod atatem
 suam absolvisset in castris, respondit, *Indulgendum esse temporì, quo
 naturæ delibetaret.* Rogavit tunc Foscarì, decretum saltem audire pater-
 ter, Supremis exponendum comitiis. Obmutuit Princeps. Legente itaque
 inter cætera Secretario, *Non obstante atate gravi Serenitatis suæ, rogandum
 esse &c.* Hicce verbis quasi læsus, *Expungite* (inquit) *verbum atatis.*
Cor enim imparvidum, & semper idem non senescit. Permittit ergo (adicit
 Foscarì) *Serenitas suæ decretum sub suffragiis recurrere: eodemque tem-
 pore in aulam M. Consilii redeunte Principe cum Senatu exce-
 ptis supputatisque suffragiis, 797. Principis expeditionem exige-
 bant: 39 negabant: 12 nutabant. Io: plaudentibus Comitibus voce*
 info-

infoli
eader
Corra
motu
Ost
mun
xera
Patr
holo
lino
baru
dit
aleis
crea
rela
Prin
form
fretu
nesi
pra
no
pe
inf
ad
ca
cur
bui
fed
Pri
De
hu
nii
Pre
ora

insolita gaudii, & jubilationis. Latum decretum eodem in loco, eademque die 25. Novemb. 1692. quâ Anno 1669. declamante Corrario, accusatus fuerat in Procuratorem D. Marci malè promotus. Revertenti itaque Senatui (cuius decretum in pleno legitur Collegio) Dux cornu deposito, è throno surgens, Invocato primum Deo Optimo Maximo, qui in Supremis Comitibus, vota direxerat, ut vires effunderet, arma benediceret, quæ pro eius gloria Patres tractabant intrepidi, ultimam vitæ periodum obiulit in holocaustum Deo, Fidei Patriæ libertati. Disposito itaque satellitum verè Regio, 24. Maii 1693. sacro adfuit in Ducali Basilicâ, laborum benedicente Patriarcha; secunda Iunii classem concedit, illicoque Inquisitione factâ adversùs milites & remiges, quia aleis lussissent, mandavit pecuniam restitui, sub poenâ capitis, aleis in posterum interdictis. Naupliam postea navigavit, recreavitque spetie Maieſtatis Provinciam, cuius ipse auditas querelas brevi composuit, plaudentibus undique populis, præsentè Principis confirmatis, quem ad Imperium Natura studiøsè efformaverat. Bello inde torus intentus, occurrit Turcis, qui ad fretum frequentes convenerant, ut datâ occasione in Peloponnesum erumperent: at cum nil otiosi moverent, valido relicto præsidio, Smyrnas venit ut naves interciperet onerarias, quæ nostro cognito adventu aufugè Byzantium. Absentè Principe, Turcæ collecto ex vicinioribus milite irrepsērunt; diesque instabat certaminis, cum insperatò reversus Maurocænus adadfuit impavidus Castra dirigens eo terrore, ut nocte incensis Turcæ tentoriis recesserint fugâ præcipiti. In Chalcidem collimabat, cum immaturo adhuc illius regni Fato, Princeps conflictare debuit adversùs mortem: quam semper Reges oppugnare valent, sed nunquàm vincere. In die Epiphaniæ succubuit, ut cum aliis Principibus festum ageret, sed ritu meliori. Absque auro pergit, ut Deum placaret facilius thuribus poenitentiae. Viscera, Naupliæ, humo data apud Dominicanos Reformatos in Ecclesiâ S. Antonii, Cadaver Venetias relatum tumbâ quiescit Regali, in templo Proto Martyris. Eius in funere ad Gemellorum ædem soluto peroravit Fr. Hieronym. Textor Benedictinus Lector Patavinus.

E P I T A P H I V M.

Francisci Maurocæni Peloponnesiaci Venetiarum Principis Ossa 1694.

Numismata Publica.

In quo Marcus Evangelista, ut in aliis nummismatibus vexillum porrigit Duci. s. *M. Franc. Mauroc. Dux An. I.* Tenet retro Figurâ Peloponnesi sedentem sub Palmâ, victoriae symbolo cum epigraphe *Peloponnesus restituta*. A. G. nomen præfecti Monetarii.

Anno II. novum habes nummisma, cuius in antico, more vetusto Evangelista Marcus Duci vexillum tradit: in postico verò Gladius evaginatus sub epigraphe *Non abstinet*, quod nunquam cessaverit pro patriâ meditari adversus hostes.

Anno III. in anticâ epigraphe solita *S. M. Ven. Franc. Mauroc. D. An. III.* Tenet retro memoriam Pilei & gladii dono missi ab Alex. VIII. R. P. cum epigraphe *Non alia fuit victoria laude*.

An. IV. Tenet in posticâ Maurocæni Imaginem erectam super inimicorum spolia, in aulâ Decemvirum, Senatu jubente, unde epigraphe *Mauroc. Peloponnesiaco viventi*. S. G. ibidem incisa.

An. V. Armata manus securem stringit, bipennem, clavos, fagittas, Macheras, cætera armorum genera sub epigraphe *Quem non exierit arcum*? nullam scilicet omisisse bellandi artem, in salutem Reipublicæ.

An. VI. Habes in posticâ quatuor Biretta Generalitia, cum quæ baculis, quibus cornu supereminet Ducale, dignitatum symbola sub epigraphe *Virtutem vestigat, & ulro ambis honos*. Quod absque præfatione obtigerit Anno 1660. 1663. 1684. & 1692.

M. V. I. N. I. A. T. I. T. I. T.

SILVESTER VALERIO

D. V X CIX.

Die 30. Martii 1630. natus, Dux eligitur die 23. Februarii
die 27. coronatur Au. 1693.

Ilvester Valerius Bertuclii Valerii Principis filius thronum scandit paternum, rara equidem felicitate, quod raro Respublica in Principem, genitum assumpserit post genitorem. Successio hæc virtutis, non sanguinis. Soli namque Deo, & Patriæ, non Patri Veneti debent imperium. Hoc sibi forsân in Valerio Natura exigit, quod patre magistro, arcana edoctus regnandi, Princeps agnosceretur futurus antequàm esset. Toga indutus, quum Pa-

tria plena periculis, consumptis vectigalibus in tutelam illius regni, quod in medio Mari situm ad Orbis imperium, arma tractabat in Barbaros, publicam Maiestatem privato censu fulcire cogitans, collata pecunia Aerarium redemit; cuius exemplum libentius animo cives alii amplexati. Purpuram redimitti D. Marci Procuratori, in ohimentum regulere publicæ gratitudinis. Etas itaque quartum nondum supergressus lustrum, inter Seniores confedens Rempublicam consilio iuvit & auro; gravi Turcarum dedecore, qui cum totius Orbis Christiani spoliis mente vorassent, solum post Annos fere triginta Cretam deditione acceperint. Ad Augustissimam postea Leopoldi Cæsaris coniugem Margaretam legatus, eâ pompâ accurrit, ut auro profuso, magnificentia Legatum Regnantis maiestate certaverit. Hinc strictiori vinculo Leo iunctus & Aquila in eam coierunt necessitudinem, ut à Turcis obfessa Vienna, litem Veneti suam fecerint, & causam Fidei propugnandam susceperint etiam dubiæ Fortunæ discrimine. Ab hoc dignitatis & estimationis incremento nullus honor, qui Silvestrum non præfaret, & ultro minime ambienti munera occurrerent. Quinquies ad Rom. Pontifices Legatus designatus, Imperii & Sacerdotii concordia in patria summopere promovit. Aerario præfectus, etiâ inter angustias, militibus stipendia submittaugusta, nulla semper Minervæ iniuriâ. Decies namque Studiorum Moderator Palladis æquæ ac Martis Mæcenas publicam Maiestatem armavit literis, decoravit armis. Custos societatis humanæ, vitam Civium adversus Epidemicum morbum (qui ex proximis Germaniæ castris irrepserat) necessaria sumptâ severitate non tam Rempublicam, quàm Italiam servavit, ac saluti restituit & otio; in quo publicam ipse Bibliothecam à Cardinale Beszarione Reipublicæ custodiendam transmissam assumens, salvavit in eâ, Fidei testes Catholicæ, & Græcæ monumenta pietatis. Ad Superos tandem evocato Francisco Maurocæno, Bellici Ducis Idæa, Cornu præstantibus Hieronymo Basadonna D. M. Procuratore, Andrea Ericcio Francisci Ericii Venetorum Principis nepote, & optimi civis Idæa, Silvestro Valerio Equite, ac D. M. Procuratore, sorte de Cælo missa, Reipublicæ præfuit, ac solio sedit paterno, populo acclamante universo, totius Urbis gaudio quæ adhuc gestiens ad Fastos Principem exeuntem, vocibus semper comitatur festivis. Die sua assumptionis septimo, coniugem coronavit Elisabeth Pauli Quirini filiam, Marci Ruzini ex matre nepotem, Hieronymi, & Pauli Quirini sobrinam (quatuor isti D. M. Procuratores) quæ die quarto Martii 1694. in Camerâ Ducali Cornu redimta officia excepit gratulationis à Consiliariis, cæterisque

Colle-

Collegii Ordinibus, Magistratibus Vrbis, ac D. M. Procuratoribus. Acceſſerunt etiam purpurâ Induti Electores Principis. Apertis choreis, Matronæ convenere patritiæ, quarum ſingulis bellaria, hypotrīmata, tragmata abunde ſubmiſſa. Alterâ die ſedens, Cornu redimita, paludamentoque induta Ducali Nuntium excepit Sedis Apoſtolicæ, Regumque Legatos, qui ad eam advenierant iſdem cæremoniis, quæ obſervari ſolent cum Ducibus Reipublicæ Venet. Sereniſſimæ. Pridie Nonas Julii, ad creationem, & deſponſationem novæ Abbatiffæ, in aſceterium Sanctimonialium (quas *Virgines* appellamus) accedente Principe, adfuit etiam, Quirina Coniux ſub Baldachino ſedens, intra Capellam maiorem, laterâ ſtipantibus Matronis patritiis, cum ſuo Capellano & Canonicis, eodem ritu ſervato, in cæremonialibus, quem geſimus erga Ducem. Viſitavit plura Monasteria Veſtaliū tam in Vrbe, quàm extra Urbem, imò & in Continenti, pie & in ædificationem Religionis, quam Heroïna zelantiſſima omni gradu, omni tempore, indefeſſa ſemper promovit, ornando Tempſa, virgines elocando, pauperibus elargiendo. Sanctis votis Deus benignè faveat; Ducique Sereniſſimo victorias largiatur, atque Triumphos.

Nummiſmata Publica.

Duo recurring, quorum in fronte ſedens M. Evangeliſta vexillum porrigit Duci in genibus flexo. Anno I. Anno II. Sanctus Marcus Venetus Silveſter Valerio D. Venetiarum. In adverſa parte primi nummiſmatis, gemina ſurgit Palma gemini figura triumphî, Valeriâ auſpice Aquila Venetæ aſſerti Reipublicæ in expugnatione Narentæ, coloniz olim & urbis Episcopalis nunc oppidi, à litore 20 millibus paſſuum recedentis; à Saloniis 72 in ortum, Scodram verſus & Epidaurum. Mari verò Chios Icatii inſula, quæ ſola Maſtichem gignit, portu inſtructa capaci, & arce munitiſſimâ à Turcis tyrannicè occupata Anno Sal. 1565. à Venetis redempta Anno 1694. quo tempore Nummiſma percuſſum fuit, in quo Aquila roſtro *boni eventus* epigraphem pandit. Terra, Marique. Infra verò, Chios, Narenta.

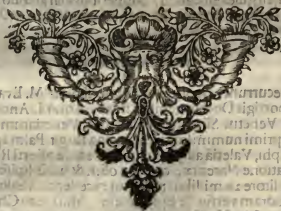
In Poſtico Anni Secundi duas exhibet Aquilas volantes ad Solem, quarum altera præcedit ſub epigraphe, *Exemplo monſtrante viam*. Aquilæ namque ſuos ſolent probare partus Solis intuitu, *Plin. lib. 10. cap. 3.* genitricemque volantem ſequuntur nati: ut in Aquilâ Valeriâ, quæ in Aquilarum genere obtinet principatum. Veſtigio patris inhærens filius, ad Solem uterque pervenit Supremi Regiminis.

Nummisma privatum Valeria Ducisæ: et

Cuius in fronte Imago eiusdem Ducisæ ad vivum exculpta cum nomine artificis, I. F. N. In adverso legitur *Nummisma Ducisæ Valeria Ducisæ Venetiarum 1694.*

Pro Duce Valerio lege Volumina Typis data *Dagli Accademici Ricovrati.*

Nummisinata in hoc Opere incisa mihi humanissime commodata à Senatore literis, ac Republica merito *Thoma Cornelio q. Francisci* adnotare placuit ut veritatem inquirenti Nummismatum Musæum pateat, pro antiquitatis experimento

Duo recurrentia in hoc Opere incisa sunt, quorum alterum in fronte Ducisæ ad vivum exculpta cum nomine artificis, I. F. N. In adverso legitur *Nummisma Ducisæ Valeria Ducisæ Venetiarum 1694.* Alterum in adverso legitur *Nummisma Ducisæ Valeria Ducisæ Venetiarum 1694.*

Pro Duce Valerio lege Volumina Typis data *Dagli Accademici Ricovrati.*

ADNOTATIONES

AD FASTOS DVCALES.

Venetiarum Origo. pag. 1.

Venotorum Rempublicam liberè natam, non factam, cui ab initio Leges fuere non Reges, brevis didimus pag. 1. plaudente ipso Cassiodoro *ep. 24. lib. 12. data ad Tribunos Maritimarum*, ex qua facile Venetiarum Insulas scilicet Rivi alti cum adiacentibus segregabis à Venetiarum terrestri Provincia, qui imperabant Longobardi: unde ad Rectores scribendo Maritimos liberos, & soli Deo subditos, *Tribunos* appellabat *Maritimarum*; cum verò ad ministros Venetiæ Provincie terrestres, *Canonicarios Venetiarum* dicebat, ut ex tribus epistolis eiusdem Cassiodori *lib. 12. datis Canonicario Venetiarum*: teste *Doglion* in opusculo *Venetia Trionfante*. De Canonicariis lego *Bulengerum lib. 6. cap. 101. De Imperatore*. Concordat Io. VIII. P. R. *ep. ad Ursum Venetiarum Ducem*, in qua Episcopos Equilensem, Olivolensem, Caprensem, Torcellensem, Metamaucensem, Episcopos appellat *Marina Venetia*. Olivulus & Ravaltus bixæ insule, quæ habitatore refertæ navigantibus & mercatoribus præberent aditum, cum lascivente populo Barbaro, in hæcæstuarium aufugere Majores nostri, Templo carebant usque in diem 25. Martii, Sal. An. 421. nec erat, ubi sacra conficerent, quamvis de templi extruptione inter incolas non semel recitasset sermo. Propterea indignatus Deus, quod solam de focis cogitarent minimè verò de aris, ignem noctu excitavit ex Domo *Entinopi* navium architecti, qui vento furente Casas vicinas corripuit, Aquà minimè suffragante, quæ imittebatur. Hinc vir ille, bonus & pius indignationem agnoscens Supernam, cui verba incolæ dederant de Ecclesia condenda, sed non compleverant, elatis in Cælum manibus præcari cœpit. *Conditor Syderum summe Deus, cuius imperio subditæ sunt universa, siste huius Venti rabiem, flammæ impera, ne ultro sæviat. Peccavimus, qui templi tui hætenus rationem negleximus: Prostratis parce, quod enim incendio superest libens in adæm voveo.* Vix nuncupatum vorum; præcanibus Deus adfuit, & in imbrem mutavit ventum. *Ædes* ex voto construitur, & in eà memoria incisa lapidea, quæ ex temporis vetustate consumpra, sæpius refixa à piis & studiosis illius, Ecclesiæ Rectoribus, tandem ignaviâ & deperdita, hic restituitur.

Reys de France appellat hunc Ducem nomine *Aureum*, familia *Marcellum*, patritate *Heracleum*, cognomine *Tegallianum*, ab avo *Vitali Marcello*, dicto de *Galila*, quod ad Gallorum Regem pro arcanis Reipublicæ legatus optimè meruerit. Cognomen quod in *Tegallianum*, vel *Techallianum*, & *Tegalinum* translatum servavere posterì, ad avi gloriam. Auctoritas accedit gravissima non solum ex *M. S. Chronico antiquissimo delli Dogi di Venezia* sino à *Francesco Venier* An. 1554. in *Bibliotheca Throna* sed etiam *Faroldi Istoria di Venezia*, penes quos legimus eosdem fuisse *Tegallianos*, & *Marcellos*. Immodò in dicto *M. S. Tegalliani* non recurrunt: & præsens Dux solummodo *Marcellus* appellatur. Concordat insignia gentilitia in Comitibus Maioribus p. 61, Unde scilicet *Marina*: non *Quinquereimis* hic designata.

Mauritius Galbains D. V. VII. pag. 15.

Sub quo Obealtus Marinus primus Episcoporum Olivolensium, electus à Clero, & populo, ut mos erat in Orbe Christiano (teste *Bernardo Lusitanio lib. 12.*) Episcopus dictus est *Mortuorum*, quod & ipse portionem perciperet decimarum, quæ Morientium occasione exigebantur ad Cleri alimoniam. Cum enim in Mari Decimæ non occurrant Prædiales; ex fructibus industrialibus decimæ colligebantur non annuatim, sed mortuorum occasione (ita pacto Laici cum Clero convenerant) quæ cum in quatuor partes dividerentur, quarum prima obtigebat Episcopo, secunda Presbyteris, tertia pro Ecclesiarum reparatione, & quarta; hac de causa dictus est *Mortuorum Episcopus* Olivolensis à loco *Olivarum*, vel *Oligulensium* parvo loco. *Gabriel Simoni*. Electus Episcopus Obealtus à Cleri & populi Synodo Duce permittente *Mauritio Galbaio*, ab eodem Principe, laudatà electione investitus fuit, & inthronizatus, à *Patriarcha consecratus*. *Chron. Danduli*.

Vota populi extorquente *Galbaio*, defuncto Obealto successor datur *Christophorus* natu Græcus, ætatis suæ solummodo Annorum sexdecim, ib.

Petrus Gradonicus Dux XII.

In hoc Principe *Gradonicam* extinctam familiam nò credas, insignia sumpsit in *Bartholomæo Gradonico* Duce 53. unde *Tradonica*, & *Gradonica* gentis, idem sit stipes, literà tantum mutata *T*, in *G*.

Digna etiam historià, pœna adversus Ducis Parricidas; nò domus Proditorum altius eleventur, sed in eadem mensura perpetuò manerent. *Id. Bapt. Comar. lib. 1. p. 23.*

Non minùs memorabilis fuit *Palatinæ* familiæ fides erga Ducem à populo iniuste impetum. Eius famulitium cum usque ad sanguinè salvare tentasset Dominum adversus furem populum, prævalente multitudine in Ducarium se recepit, clausisque januis, triginta dierum spatio se defendit, do-

donec fame victi, eà conditione se dedidere, ut insulam Popiliam incole-
rent cum liberis & uxoribus, quinque milliaribus distantem à Rivoalto,
quòd semel in Mense descendere permittebantur, ut venderent pisces suos,
(piscatu namque alebantur) specioso illius insulæ incremento, quam non
paucis exornaverant ædificiis, accepto etiam Prætorè, qui eis iura diceret.
In hoc rerum statu permanit Tradonici Ducis familia usque ad captam
Clodiam; tunc enim prævalente Ligurè, Popilia à fundamentis excisa ja-
cuit, *M. S. in Demo Maripetra.*

Vrsus Participatus. D. XVIII.

Sub Vrsò Participatio, qui post obitum, miraculis floruit, scribit *Simeo-*
ni p. 35. usum inolevisse cudendi Monetam ex privilegio Cunradi Im-
peratoris. Mentitur tamen & dolosè volens decipitur, cum eidem Simeo-
ni nota fuerit, & ab eodem transcripta epistola Cassiodori circa Annum Sa-
luris 500. quà Cassiodorus testatur, morem fuisse Venetis, *Monetam cude-*
re Victualem, ut supra pag. 1. Privilegium, vel Pactum si quod legitur, eò
tendit, ut Veneta Moneta etiam à Cæsareis reciperetur ut legitima, nec
respueretur tanquam extranea, ut sæpè sapius Venetiis contigit, Externorum
moneta alià prohibita, alià recepta, scutatis scilicet Florentinis, Mediolanen-
sibus, Aureis Imperialibus; non propterea dicuntur Veneti licentià cudendi
Monetam Regibus indulgère. Idem pendet de Regibus erga Rempub.

Eundem Ducem Protospatarium creatum à Græco legimus Imperato-
re, (dignitas erat prima post Imperialem) argumentum Amoris in Vene-
tos, non Imperii: quemadmodum cum Veneti Patritii, legati accedunt ad
Reges extraneos, Equites redeunt purpura induti, & aureo torque: non
propterea subditi dicuntur illius Regis, à quo insignia receperunt. Impera-
tor ipse, qui fons dignitatis civili, Velleris Aurei insignia recipit à Duce
Burgundiæ; non tamen Burgundio subiectum asseres Imperatorem. Quot
Reges, & Principes inter Patritios Venetos ambierunt adscribi? quid inde
amoris vincula & dilectionis.

Petrus Candianus D. XIX.

Petro Cádiano victis Istris, qui Virgines rapuerant, inter privilegia indul-
ta fabris lignariis (*Cassariis* dicimus) fuit, ut Dux cum insignibus Tem-
plum annuatim visitaret S. Mariæ Formosæ, accipiens à Plebano eiusdem
Ecclesiæ duo anophora vini Cretici aurantiis coopetta chrysomelis, cum
duobus pileis papyraceis auratis & insignibus Romani Pontificis, Ducis,
eiusdemque Plebani; Insuper facultatem cudendi Teruncios in eorum
scholâ, roto tempore, quo à Cantoribus Vesperæ recitarentur; ut in *Alb.*
dictorum Artificum p. 1. apud Provvisores Communis.

Domi.

D
Sal. A
recusa
Annis
Ecele
Infi
texti L
graph
objicia
Ea nan
Consil

T
An
Co
lai in lit
damus c
Consilia
autem c

Dominicus Contareno D. XXX.

DEfuncto Dominico Gradonico Episcopo Olivolensi, alium Domini-
cum Gradonicum prioris nepotem populus cum Clero subrogavit,
Sal. Anno 1065. quem Venetorum Dux Dominicus Contareno investire
recusavit quia non idoneum, & Annorum solummodo xlix. Præfuit tamen
Annis quinque, mortuusque magnæ indolis juvenis, in Cathedrali humatus
Ecclesia. *Vghellus in Venet. Patriar.*

Insignia Contarenæ Gentis, tres scilicet Cæsi in valvulo aureo malè inter-
texti Liliis à D. Leone Matina In elogiis Ducum Venetorum dices, si scia-
graphiam suspexeris juxta imaginem huius Ducis, in aula M. Consilii. Nec
obicias Legationes ad Reges Gallorum, quarum causà miscentur Lilia.
Ea namque tempore non recurrebant. Restituas ergo ut in aula Maioris
Consilii.

E P I T A P H I U M.

D. O. M.

Dominico Contareno

Qui rebellem Dalmatiam compressam sædere domuit.

Gradum pulso Aquileiense recepit

Normannos in Apulia vicit

Pace Patriæ reddita, Religione aucta.

Hoc Nicolao, & altero Angelorum Duci

Constructa Tempia, amplissimis locuplerata proventus

Særis Divorum cineribus ornavit.

Æternæ Principis memoriæ

DC. post obitum annis, 27. cum præfuisset

Monachi Casin. beneficiorum memores

Hac tumuli renovatione litant.

Anno 1640.

Dominicus Silvius, vel Selvus. D. XXXI.

TAntæ Religionis, & humilitatis Princeps iste, ut in funere Dominici
Contareni acclamatus in Principem à populo, in Ecclesiam S. Nico-
lai in litore, illic à Nobilium humeris delatus in titremem, *Te Deum lau-*
damus canente populo, cum ad ripas appulisset D. Marei, obvios habuit
Consiliarios cum Clero, qui processionaliter deduxerunt in templum; Ipse
autem caligis & calceis depositis, non nisi nudis pedibus Ecclesiam ingredi
voluit,

voluit, ubi in terram procumbens, oratione soluta, vexillum accepit D. Marci, primusque Principum fuit, qui vexillum Reipublicæ reciperet in Ecclesiâ. Restituit protinus Palatii januas, subsellia iudicum, quas in obitu Contareni confregerat Populus. Sansovinus (ex *historia Dominici Rimi Cappellani eiusdem Principis, lib. 11. de Principis dignitate*).

Ex adverso tantæ superbix, ac luxus fuit eius coniux Græca femina soror Nicephori Imperatoris, ut dietim lavari vellet rore per servos collecto, ultra rosas, & aurantia. *Simeoni*.

Excitatus Silvius à Gregorio VII. Rom. Pontifice, congrua subministrare alimenta Gradenſi Patriarchæ, cuius agri ob bellorum turbines inarati jacebant, An. Sal. 1075. eisdem in epistolis sequentia retulit testimonia, pro Venetæ Gentis nobilitate, ac libertate, *Post Apostolicam Sedem omnibus, quæ sunt in Occidente gentibus clariores existitis*. Sic lib. 4. ep. 27. *Dominico Silvio Duci Venetiæ, & Populo Venetiæ. Multum gavisissimus pro dilectione, quam erga universalem omnium fidelium matrem S. R. Ecclesiam habuistis, & libertatem, quam ab antiquâ stirpe Romana Nobilitatis acceptam conservastis &c.* Et lib. 2. Ep. 39. *Dominico Duci & Populo Venetiæ. Notum esse credimus non solum iis, qui nobiscum nutriti sunt, sed etiam plerisque vestrum, quod iam ab ineunte ætate Terram vestram, & libertatem huius Gentis valde dileximus, atque ob id, nonnullorum Principum, atque nobilium personarum inimicitias sustinimus.*

Vitalis Michael Dux XXXII.

Coniugem habuit *Felicem*, quæ in D. Marci vestibulo sepulta sequens habuit Epitaphium.

Anno millesimo centeno denuo primo,
 Quo sua non minuit, sed sibi nostra tulit,
 Vitalis Felix coniux Ducis hæc Michaelis,
 Occidit, insignis moribus & titulis,
 Cultrix vera Dei, cultus & pauperiei,
 Sit subnixâ Deo, quo frueretur eo.
 Comit in affatu, nullis onerosa ducatu,
 Vultu mitis erat, quod foris intus erat:
 Caleavit luxum, suffugit quemque tumultum,
 Ad strepitum nullum cor tulit ipsa suum.
 Indole præclara, præclaris indole cara,
 Cunctis larga fuit, larga sed ipsa suis,
 Ut labor ac ætas erat occurrebat honestas,
 Cum pia plura tulit, plura tulisse c. p. t.

Hanc talem desient, modo non superesse,
 Dant pia vota Deo, quo paciatur eo.
 Fascibus ecce gravis, fascis quos condecoravit,
 Mente Deum vivit, corpore facta cinis.
 Ergo quid census, quid sit decus, atque iuventus,
 Discite cum pereant, & cito deficiant.

Dominicus Michael. D. XXXV.

Michaelis, vel Melius Michieli Gentis insignia quum tres fasciæ essent
 cæruleæ in campo aureo: Princeps Dominicus in expeditione Syria-
 ca cum argentum sibi deficeret ad militum stipendia, Monetam percussit
 coriaceam, *Micheleti* appellatam, data fide eam redimendi auro purissimo;
 quæ sine hesitatione recepta, & fideliter redempta, insignibus Gentilitiis
 fuit intermixta, futurum posteris documentum.

Petrus Polanus D. XXXVI.

Polano indulgente Principe, Anno Sal. 1445. in Clero Clerus confurgit
 quatuor Congregationum, quarum quælibet sub regimine Archipres-
 byteri, quadraginta Sacerdotibus constat, à iudicio exempta Ordinarii, cum
 facultate licet iudicandi, quæ contingunt inter fratrem, & fratrem eius-
 dem Congregationis, salva provocatione, & appellacione ad Patriarcham
 tanquam ad iudicem Arbitrum, & inappellabilem, iuxta pacta cum D. Lau-
 rentio Iustiniano, quæ typis data leguntur sub titulo *Matricula Cleri Veneti*.
 Hodie novem sunt Congregationes quasi novem Angelorum Chori, qui
 excedi non possunt quatum prima S. Mariæ Mater Domini, cui ego indigné
 præfideo. *Sansevinus.*

Vitalis Michael Dux XXXVIII.

Chium insulam maris Icarii, olim expugnatam à Dominico Michaelio;
 iterum occupavit Vitalis Michael. *Simonip. 43.*

Sebastianus Zianus Dux XXXIX.

Quanta contulerit sub hoc Principe Alex. III. P.R. abundè dedimus in
 vita Alex. III. Adiunge, Ecclesiam S. Silvestri consecrassè, ut ex
 inscriptione marmorea in eodem Templo, eodem tempore posita.

*Ad honorem B. Mariæ. Patriarcharum, & omnium Sanctorum consecrata fuit
 Ecclesia ista per Dominum Alex. Papam III. die 1. Men. Novemb. in festo omnium
 Sanctorum. M.C.LXXVII.*

Memoriam etiam perpetuæ Indulgentiæ indultæ ab eodem Pontifice, Ecclesiam visitantibus D. Iacobi in Rivoalto, restauratam habes in maremore, per Hieronymum ab Aquai illius Ecclesiæ Antistite.

D. O. M.

Vetustissimam Rivoalti D. Iacobo Apostolo à primis Urbis conditoribus Aedem voto erectam, atque die v. Maioris hebdomadæ perpetuæ plenariæ Indulgentiæ munere ab Alex. III. Venetiis latitante condecoratam; postquam Summo Pontifici, à patribus honorificè excepto Fredericus Ahenobarbus Cæsar, qui eum terra, marique armis insectabatur: filio eius Othone à Sebastiano Ziani Duce, navali victoria superato, pace firmata, se subiecit, & miraculo præterea maximè memorabilem, quod hæc una ignem, qui noctu iv. Id. Ian. M. D. XII. Rivoaltum Insulam temporis ferè momento consumpsit, evaserit: vetustate penè attritam, viri Clarissimi Petrus de Ponte, Iacobus Maurocænus, Benedictus Eritius, & Franciscus Maripetrus Salis Præfecti in elegantiorrem hanc formam S. C. summa cum dignitate, & Urbis splendore restituerunt. Anno ab Incarn. Domini M. DC. Ab Urbe verò condita MCLXXIX. Marini Grimani Ven. Ducis, &c. Anno 6. Hieronymo ab Aqua Antistite, & D. Marci Canonico Procurante.

Sic in Ecclesia Charitatis, Canonicorum Regularium, super portam principalem, ubi incisa Alex. III. R. P. insignia, sequentem leges inscriptionem. *Alex. III. P. M. Federici à rabie profugus, has sacras Regularium ades pro munere recepto hospitalitatis, inexhausto Indulgentiarum thesauro perpetuo dicavit. M. C. LXXVII.*

In porticu: prope Ecclesiam S. Apollinaris cum primò Pontifex pernoctasset, peccatorum indulgentiam posteris laxavit: ut ex inscriptione ibidem antiquissima legitur. *D. O. M. Alex. III. P. M. Federici impietatis arma fugiens, hic primo quievit. Quod tribus ictibus Campanæ (inviolabiliter servatur usque in hodiernam diem) post Vesperas, Angelicam salutationem, & peccatorum indulgentiam testatum esse voluit.*

Andreas Aurius. Dux XL.

Monetam cudit Aureolam dictam, teste Symeonis p. 43.

Henricus Dandulus Dux XLI.

ALexii Imperatoris defuncti Coniux, ne throno pulsa; privata viveret, ex aratro Emanuelem vocavit, quem *Griffonem*; dictū in deliciis nutritierat, qui cum Imperium tenuisset, & lectis quibuldam prophetiis, Venetos prævidisset possessores Imperii Constantinopolitani, furore agitatus, Dandulū

lum inter infidias ascitum, lamina excæcavit candenti. *Simeoni p. 42.*

Paſtum inter Henricum Dandulum Venetorum Ducem, & Thomam Maurocæum Patriarcham Constantinopolitanum; ut iſte nonniſi Venetæ gentis Clericos Eccleſiis præponeret ſibi ſubiectis; cum cæteri nationum Clerici participatione beneficiorum excluſi tumultum agerent: Innocentius P. R. paſtum hoc reſcindere tentavit *cap. ad decorem. de Inſtitut.*

Byzantii, cum in Sactarlo Baſilicæ S. Sophiæ, Icona aſſervaretur Deiparæ, à D. Luca depictam, quam Imperatores Clero comitante ad impetrandam pluviam, vel ſerenitatem, ac ſalutem, in publicis deſetebant ſupplicationibus, Veneti effraſtis foribus ſacrarii abſtulerunt, Thoma reclamante Patriarcha, qui ut Venetos ad reſtitutionem cogeret, excommunicavit: anathema confirmante Innocentio R. P. ut ex *ep. 137.* Hanc tamen in Baſilica veneramur D. Marci: quaſi pio ſacrilegio per maiores noſtros devolutam, qui non ob Virginum raptum, vel adulteria, nec Regnorum ſpolia, ſed ob Sanctum Sanctiſſimæ furtum imaginis, fulmine leguntur notati. *Bzovius.*

Petrus Cianus Dux XLII.

Virginum Cœnobium à Petro erectum Ziani V. D. negare videtur inſcriptio matmorea ſuper eiſdem templi minorem portam.

Templum hoc ab Alex. III. Pont. Friderico Barbaroſſa Imperatore, Sebaſtiano Ziano Venet. Principe M.C. LXXVII. fundatum; à Iulia eiſdem Imperatoris filia prima Abbatiffa erectum; Maria electa Benetti Patris Venet. Abbatiffa inſtaurandum, & amplificandum mandavit Apollonio Maſſa Philoſopho, ac Monafterii Medico, & procuratore conſulente, atque procurante.

M. D. LXXXI. Cal. Aug.

Hiſtoria tamen facile concordatur; ſi cœnobium erectum reſpicias à Petro Ziani; Templum à Sebaſtiano Ziani. Quod ita Religio exigeret, ut à Templo exordirerur.

Cœnobium hoc, Iuris cum ſit patronatus Ducalis; Princeps ipſam ſibi ſpiritualiter deſponſat Abbatiffam, more ſolemni, Romano plaudente Pontifice.

Jacobus Theupulus. Dux XLIII.

Patres Prædicatores S. Dominici cum locum minimè impetraſſent in ſolo Veneto; Iacobus Theupulus Dux pietate inſignis, nocte quadam, per quietem, Oratorium S. Danielis aſpiciens cum area contigua, roſis, flagrantiffimisque floribus plena: Volitantibus hinc inde columbis candidiſſimis, Crucem auream geſtantibus in capite, & inter flores colludentibus;

duos etiam de Cœlo Angelos cum thuribulis per aream discursantes, & suffimentis replentes, vocem audire sibi dicentem: *Hic est locus, quem elegi meis Prædicatoribus.* Somno discusso, Princeps admiratione plenus visionem postero die Patribus retulit, qui Dei consilium arbitantes, communi decrevere consensu: ut Fratribus quadringenti pedes illius insulæ attribuerentur, pro Ecclesiæ constructione & Monasterij, sub titulo Sanctæ Mariæ, & M. Joannis & Pauli. Cuius rei testes accedunt non solum Historici, sed monumentum conspicuum in fronte eiusdem Ecclesiæ, ea parte positum, qua respicit Oratorium Pacis, cum Angelis locum thuribulo fumigantibus, & Columbibus crucem gestantibus: ut tanti miraculi memoria ad posteros in æternum maneret. *Flaminius lib. 2. vita S. Dominici. Castilius lib. 1. cap. 35. Bzovius Ann. 1226. num. 13.* In Sacrario etiam eiusdem Ecclesiæ, Historiam pinxit Andreas Vicentinus sub inscriptione sequenti

MCC XXXIV.

Iacobus Theup. Dux Venet. locum hunc divinitus in somnis D. Io. & Paulo consecrandum accepit, ut F. F. Prædicatorum eidem ministrare interesset. Quare Senatu consentiente consecravit. And. Vin. P. F.

Existente Sacrista R. P. F. Thoma Capello Veneto Prædicatore Generali Anno 1606.

Imago etiam occurrit exculpta Danielis stantis in lacu Leonum; testimonium antiqui Oratorij sub titulo *S. Danielis.*

Vsq̃ue ad Principatum Iacobi Theupuli, cum nulla Hæresis irrepressisset, propterea poena fuisse supervacua: Bello furente inter Innocentium IV. & Fridericum Imperatorem à Papa excommunicatum; nè occasione tanti dissidii, & advenarum, qui pacis voto Venetias undique consuebant; opus duxit Respublica Religioni consulere Catholicæ, viros pios, discretos, eligendo, qui de hæretica inquirerent pravitate. Fuere Patriarcha Gradenfis, Episcopus Olivolensis, cæterique Episcopi Ducatus Veneti à Grado usque ad Caput Aggeris; à quorum singulis si quis declararetur Hæreticus, iudicio Ducis & Consiliariorum, vel ab eorum parte maiori damnetur ad flammam. Decretum habes in promotione Martini Morosini Ducis, teste *F. Paulo Servito, de Origin. Inquisit.*

Ranerius Zenus Dux XLV.

Auxilii memor Superni, quo laetantes debellaverat, templum SS. Trinitatis edificavit; ac militibus Templariis, iuribus ditatum & latifundis contulit. *Ugbeilus p. 1342. Italia Sacra test. in Patriar. Venetis.*

Laurentius Theupulus Dux XLVI.

Puribus Episcopis, & Abbatibus; qui Agnatorum comitante caterva cum aliis Prælati in Ecclesiam accedebant D. Marci, Missa celebrata solemniter, & suæ electionis investituram poscebant, Regalia contulit, quæ ad Principem spectant. *Lib. Statutorum Ecclesie D. Marci, An. 1259.* Mos, qui usque in Annum duravit Salutis 1451.

Io: Dandolo Dux XLVIII.

Duce Ioanne Dandolo: instante Nicolao IV. R. P. die 4. Augusti 1289. captum in M. Consilio, ut Tribunal erigeretur contra Hæreticam pravitatem, sed citrà scandalum, unde solus Dux facultatē haberet vires subministrandi Inquisitoribus missis a Romano Pontifice, ad exercendum officium. Reipublicæ esset, Administratorem eligere, cuius esset, ex publico ærario expensas solvere; & proventus inde emanantes colligere. Totum leges in Bulla Pontificis Reate data, die 28. Augusti 1289. in qua Pontifex extaratum voluit decretum M. Consilii. *M. S. etiam in domo Mari-petra.* Hæc voluitque obortum fuisse, an nullo in illi cupit ut. *Ugbeilus p. 1342.* Hæc Dux, ut in Chron. Laurentii de Monaco, & Benintendi Magno Reip. Cancellario apud Doglioni p. 24. Venetia Triumphante) primo fecit eudi felicisimo eventum pulcherrima nummismata auri, quæ dicuntur Ducati; quæ obsiderunt famam nummorum aureorum cæterarum nationum; in tantum, ut nonnulli Principes Christiani, & Pagani, moti fama perfectionis Ducatorum eorumdem; ad eorum figuram eudi fecerunt aureos infinitos. Doglionus refert se vidisse Ducatum Aureum Romæ, & Rhodoculum, in quibus loco verborum, *S. M. Ven. M. Anton. Memo Dux* legebatur in Ducato Romano, Senator Urbis, *S. Petrus.* ex adverso, loco verborum, *Sit tibi Christe datus,* qui tu regis, iste Ducatus, legebatur *Roma Caput Mundi. S. P. Q. R.* In Rhodienfi inscribebatur *Equitum Magister, & S. Io: Bapt.*

Petrus Gradonicus Dux XLIX.

Sub hoc Principe, coacta Synodo Provinciali ab Ægidio Patriarcha Gradenſi (corrige in pag. 8. Conſtitut. Synodal: ubi Ægidius dicitur Episcopus Caſtellanus, cum eſſet Patriarcha Gradenſis, in Episcopatu verò Caſtellano tunc ſederet Bartholomæus Quirinus, cuius ſucceſſor Ramperſus Rambertus) decretum: ut in Canone fieret memoria Ducis, & pro bono ſtatu Venetiarum. Accipe verba, Statuimus ut in loco Canonis Miſſa in ſecreta, ubi dicitur, *veniam cum Papa noſtro &c.* immediatè ſubſiungatur, & Duce Noſtra, expreſſo nomine, & pro bono ſtatu Venetiarum &c. Huic Canoni occaſionem dedit coniuratio Bajamontis Theupuli.

Ereſto Inquiſitionis Tribunal ſub Io: Dandolo, F. Antonius Inquiſitor Anno Sal. 1301. Monitorium laxavit ad Petrum Gradonicum Venetiarum Ducem, ut iſte obſervantiam juraret Conſtitutionum Pontificum, & Imperialium adverſus Hæreticos. Negavit ſcripto Princeps aliud ſolvere iuramentum, cum in ſua promotione ſatis juraſſet juxta pacta cum Nicolao IV. à quibus recedere nefas erat.

Sub hoc Principe Conſilium ereſtum Decemvirale pro ſalute Reipublicæ, cui teſte *Agnetius lib. 6. pag. 194.* tria præcipuè ſcelera vindicanda commiſſa ſunt: Proditio adverſus Patriam. Monetæ corruptio, falſatio. Neſarius Sodomiz ſcelus, ut ipſa pudicitia omnibus conſtare mortalibus. Cum enim ad evitanda majora ſcelera permiſſum eſſet, ut ſingulis Annis ex ſinitibus Germaniæ juniores ſcæminæ certo conducerentur ſtipendio, quæ juxta publicam carnificinam in ædibus Nicolai Rampani (corrupto poſtea vocabulo Carampane dictis) ubi nunc D. Mathæi phanum eſt, proſtrarent, vulgiquæ libidini inſervirent, certâ mercede perſolvendâ, poenam etiam capituli adverſus mæſculam Venerem ſtatuerent, ut ſcirent mortales, pudicitiam noſtris proavis patri graduſ custodiendam fuiſſe, ac Reipublicæ libertatem. *Agnetius lib. 6. p. 195.*

Marinus Bocchionius auctor ſeditionis populatis (teſte Io: Bap. Contarino *lib. 7. Hiſt. Venetæ*) ob firmatam Optimatum Ariſtocratiam à Principe Gradonico. Antea cum annuatim eligerentur ex tota urbe viri 470. qui ſuprema comitiâ componerent, quorum auctoritas annua erat; lato decreto, ut illi ſoli cum ſuis deſcendentibus in infinitum, ſuprema ingrederentur Comitiâ, qui quatuor ab Annis admiſſi fuerant, & iterum à quadraginta Virali Collegio confirmati fuiſſent: Populares jacuerunt excluſi. Quo decreto in ſuorum concitatus Bocchionius plebem excitavit adverſus Ducem, & Patrios.

Tanti Principis, Venetæ promotoris Ariſtocratiz, ſepulchrum, quod in Abbatia S. Cypriani Murani iacebat cum epitaphio, non ſine iniuria tanti Principis quaeritur, nec invenitur; forſan ob Patriarcharum diſſidia, cum

Gra.

Gradonica familia; cuius in fundum Ecclesia S. Cypriani in lixtore olim erecta Metamaucensis, & Ducali Capellæ immediate subiecta, translata fuit, *Ughello teste in Venetis Patriar. p. 133.* Propterea unionem huius Abbatia: cum mensa Patriarchali, meditati Sixto V. R. P. Anno 1587. Paulus & Vincentius q. Dominici Gradonici libellum obtulere, protestantes jus eligendi Abbatem S. Cypriani ad Gradonicos spectare. *Bulla Sixti V.* quo non obstante, unione facta; sublata est Gradonici memoria, Principisque Petri Gradonici caput marmoreum in muto repositum tueris circumnabulari, nullo adiecto Epitaphio. Traditio hæc tamen, nulla scriptura suffulta.

Marinus Georgio Dux L.

Marini Georgio sepulcrum omnibus ferè ignotum apud Frates Dominicanos habet SS. Io: & Pauli, ut in Catastico Sepulcrarum existentium in templo, & claustro SS. Io: & Pauli, conscripto à F. M. Antonio Lucio Veneto S. Theol. Professore Anno Sal. 1521. quod adhuc integrum servant Sacrificæ eiusdem coenobii, pag. 201. tergo.

Sepultura N. V. D. Hermolai da Chà Zerzi, & omnium hæredum suorum.

Sepultura D. Berucii Georgio de consinio S. Severi in terra iacens, est in claustro, parte Ecclesiæ, antesepturam D. Ansuini de Maceris, inter quintum & sextum pilasivus Ecclesiæ, cum insigne, & tali epitaphio.

Sepultura N. V. D. Berucii Georgio, & filiorum eius, Ioannis Francisci de consinio S. Severi; qui Franciscus obiit 1400. die 30. Iunii.

Sepultura Incliti Venetiarum Ducis D. Marini Georgio est contigua superscripta, versus murum Ecclesiæ, sine epitaphio.

Franciscus Dandulus. Dux LII.

Sub hoc Principe cuxæ leguntur Monetæ parvula *Mezanini* appellata & *Soldini del Leone*. M. S. in Bibliotheca Trona.

Marinus Phaetrus. Dux LV.

Eius monumentum adhuc visibile, in solo jacer ad dexteram angipor-tus Capellæ, quam *Pacis* dicimus, eiusque in coronice, charactibus Gothicis leguntur hæc verba.

Sepultura Dominorum Marini & Iacobi Faletro, & suorum hæredum de consinio SS. Apostolorum.

Ex quibus Faletæ gentis commune apparet fuisse sepulchrum. Verum tamen eo immisissim cadaver Faletri Ducis proditoris, testatur in suo Nécrologio M. Antonius Lucio supra dictus.

Sepultura D. Martini Falero Ducis Venetiarum de confinis SS. Apostolorum, est iuxta primam portam Conventus, & est prima ex elevatis à terrâ cum insigni Falero, & tali epitaphio in ore sepultura: sed commune est epitaphium.

Andreas Contarenus: Dux LX.

Contareno Duce: Insigni Gentilitio Venetz Reipublicæ, scilicet *D. Theodoro, S. Marcus* subrogatur (teste *Andraa Mocenico lib. 1. Belli Camerac. p. 6.*) quod in certamine Ianuensium & Venetorum insignia sæpè confunderentur, ob similitudinem *D. Theodori* id *Veneris* alpuistris, ac *D. Georgii* in *Ligusticis*: miles enim uterque Sanctus. Cum etiam arma abhorreat Reipublica, nec nisi coacta ad tutelam tractet non ad lasciviam: unde *Lancem* in sinistra posuerit ejusdem *S. Theodori*, in dextera clypeum, quod pacem in votis habeat, non bellum; *D. Theodoro* militi, prætulit virum pacis *Marcum Evangelistam*.

Clodia obfessi *Ligures*, nè comeatum ad militum alimoniam coacervatum consumeret gens inutilis, senes suos, fœminas, filios parvulos lactantes, quos ipsi genuerant eiecerunt, ferro exponentes hostili; quorum spectaculo motus *Contareno* mandavit, turbam illam, miserabilem humaniter suscipi, *Venetias* deduci, cibo refocillari. *Dogliani Ven. Triomp. p. 27.*

Expugnata *Clodia*, triumphantis more in patriam *Contareno* rediit *Calendis Iulii*, qui dies nobis sacer, augustusque est. *Ægnatius p. 285.*

Antonius Venerius. Dux LXII.

Patris severum judicium adversus filium ne miteris; eo namque tempore *Veneti* quanto pii & misericordes in extraneos, tanto justii erga suos, poenase exercebant ad mensuram delicti. Refert ex *Petro Ancharano*, *Caspar Lonigius* in cœnsilio pro *Clero Venetorum*: usque in Annum 1381. caventem extritisse ferream in turri tintinabularia *D. Marci*, in qua *Presbyter*, jam ab Anno jacebat inclusus cibum recipiens diurnum, fusc ex alto dimissa, ut scelera purgaret patrata.

Michael Stenus: Dux LXIII.

Adolescens cum esset, vitam libertinus traduxit in luxu, & impudens ille forsitan qui adversus Ducem *Marinum Phalerum* lingua cecinit impudica. Eius electionem in Ducem tanquam inordinatam Advocatores Communis, declamatione habitâ in supremis Comitibus, nullam delectatam poscentes, obtinuerunt; quamvis, pargat errore, nova fuerit electione promotus. Iuventutem supergressus, cum moribus mutata fortunâ

nimiam

nimiam libertatem ita castigavit, ut summis honoribus sanctus, in prætoris Veronæ, atque Patavii, tandem in Principatu, summæ justitiæ exemplum reliquerit. *Egnatius lib. 6. p. 228. Contar. lib. 9. p. 114.*

Procurator cum esset D. Marci, duodecim Apostolos Græco marmore sculptos erigi curavit.

Malè ferentes Historici Ligures & Galli eorum ducem *Bucicaldum* cum viginti triremibus ex Tyrreno redeuntem, victum à Carolo Zeno, qui cum solis undecim triremibus hosti occurrit irruenti, & vicit: scripserunt ad Mo-, nomachiam à Bucicaldo provocatum fuisse Zenum, imò ipsum Principem Stenum, quorum neuter voluit in arenam descendere. *Hist. du Mar. Bouci- cant. An. 1404.* Hæc in fabulis, cum Historici omnes non solum de Zeni victo- ria conveniant, sed de Pauli Sauli Liguris, & Castermorantii Galli captivi- tate. Imò cum quidam genere Gallus tadio carceris, irà accensus palam di- xisset, sperare se quandoque Veneto sanguine manus abluere; dicum bar- bari omnes Patres execrati, Gallum ad geminas columnas laqueo necarunt, *Petrus Iustinian lib. 6.*

Anno Salut. 1408. Coactà Synodo Diæcesanà (permittente Principe Michaelè Steno) ab Episcopo Castellano Marco Lando, ut in *Constitut. Pa- triar. p. 31.* prohibitum fuit, ne (exceptis Plebanis, & Doctoribus) *ullus Clericus auderet portare corrigias, sive zenturias argentæas, vel dæuratas.* Pri- vilegium, quod Plebanorum incuria in desuetudinem abiit, non sine digni- tatis iniuriâ.

Franciscus Foscar. Dux LXV.

Foscar. recentior ætas. (alterum enim & quinquagesimum ætatis vix annum agebat) cum plurimum vota ab eis in Principem electione retraheret; convenit prudens cum iis, qui illi uni studebant, ut se ei adversos præfiterentur, donec ille annuisset. Supplex postea exegit à suffragatori- bus aliis, ut saltem honoris gratia suffragiis decorarent honestis eum, qui D. M. Procurator Rempublicam optimè gesserat. Quod cum impetrasset, fautoribus annuit, ne desisteret. Supputatis calculis, 25 sortitos (numerus tunc in eligendo Duce legitimus) Dux salutatur industriâ assequutus, quod ætas negabat recentior. *Egnatius lib. 7. p. 245.*

Inter ambientes Petrus cum esset Lauretanus Senator maritimis clarus, multisque victoris Imperator, ne in Principem eligeretur, unus eorum ob- stitit, qui Foscar. favebant, consensu namque suggestu cepit Lauretanum summis extollere laudibus, seque unum ex iis esse, qui illum cunctis præfer- ret: verum tamen prævalentibus in Oriente Turcis, qui Byzantium expu- gnarant: cum Mediolanensi conspirante Ligure, unusque esset Lauretanus, qui Mari, tot hostibus occurrere valeat, ab ejus promotione abstinere, quemlibet alium subrogando, ne Rempublicam ambitus subverteret

346
dignitatis. Cuius oratio tantum valuit, ut Foscarei eligeretur. *Egnatius ibidem.*

Hermolaus Donatus Triumvir Advocator Communis, vel *Decemvir* electus à Nicolao Ericcio. *Egnatius p. 266.*

Clade nuntiata Caravagiensi, convocatum Senatum penè percussum novo, celebrique facto in Dux excitaret, pecunià suà in Senatum transtulit, cum ea se Legati nomine discissum in castra exhibens profecturum, quo facto adeo omnium movit animos: ut illico reparato exercitu, profuso auro, collectisque copiis, sit Sfortia repulsus; paceque firmata, Maiestas Veneta in suo constitit vestigio. *Egnatius p. 274.*

Marcus Foscarei Procurator D. M. frater Ducis Francisci, quum in Decemvirali Consilio ageretur de principatu abrogando ipsi Duci & ipse de *Adiunctis* esset; ne suspicio manare posset in vulgus, hoc ab ipsis agi singulis diebus edo vocabatur, cubiculo tamen diligentissimè in clusus, gravi- que ad auctus poenà, ne quid tale proderet. Hinc abrogatione vulgarè, pietatis memor fraternae, non longè post mortem fratris, diem obiit supremum. *Egnatius lib. 5. p. 178.*

Mortuo Dominico Michaelio Patriarcha Gradeni; Patriarcharum ut loco collocaret digniori, Nicolaus V. Venetias transtulit, & S. Laurentium Iustinianum Venetiarum Proto Patriarcham creavit.

Anno 1433. die 23. Ianuarii; vocatis ad se Principes Presidentibus Cleri mandavit quatuor Plebanos eligi, qui ad Concilium pergerent Basileense, nec inde recederent absque licentià Legatorum Reipublicae, suarum fructus interim percipientes suarum Praeclararum tanquam Residentes. Huius praeccepti vigore coacta Cleri Comitia statuerunt, ut si pecunia deficeret numerata pro expeditione Plebanorum; praedia hypothecarentur ad congregandum aurum, quo Plebani Legati, Maiestatem sustinerent Reipublicae. Nil tamen legitur oppignoratum. Verum cum absoluto Concilio, vagarentur quatuor illi Plebani sumptibus Cleri, negato Viatico, in patriam sunt revocati.

Paschalis Maripetrus. Dux LXVI.

Quod Dux Ducem Foscarei cogitaretur ad sepulchrum sed sine insignibus Ducalibus, ut diximus in vita Foscarei, lege Simeoni lib. 3. p. 68. *Trovandosi il Foscarei non più atto alle facende, si spogliato degli ornamenti del suo Principato, ed i questi vestito Pasqual Maltipiero, che non stette molto, che à lui similmente furono tolti, per rivestirne (come si dovea) il Foscarei già morto, & accompagnarlo con essi alla Chiesa de Frati Minori.*

Cum occasione Decimarum, quae pro Clericorum alimonia à Laicis solvebantur, in funere mortuorum, scandala orirentur gravissima; & *insti-* *na de defectu* (ita B. Laurentius Iustinianus in Synodo percum congregata in

Ecclesia D. Marci præfente Duce, ut in Constitutione Patriarchal. par. 3. de Sepulturis pag. 100.) multa enormia comitterentur : cum ipsi Clerici sentiant seculares sibi ex iure teneri : & tamen ex causa prædicta cogi non posse . Clerici inibebant corpus sepultura tradi, nisi primo debitum faciant , & laici talia detestentur putantes solo spiritu Clericos, absque alimentis necessariis nutrirî posse. Et scanda evitentur declaramus, quod Clerici invitati antequam accedant ad domum defuncti pro matutinis dicendis, quàm honestè poterunt absq; conscientia scrupulo conveniant cum facientibus sumptus funeris, & componant &c. Quæ omnia à Romano Pontifice ibidem confirmata leguntur. Gravissima namque funerum occasione surgebant dissidia inter Clericos, & Laicos, non solum Venetiis, sed per totam Lombardiam, Patavii præcipuè, ubi (teste *Thobaldo Cortellerio*) cum decrevisset Patavini, ut unius tantum *Grossi* pœna puniretur Clerici homicida, sacrilegus; fuerunt excommunicati.

Eodem instante Principe Maripetro, interprete (Bernardo Iustiniano Republicæ Oratore apud Sixtum IV. Anno Salutis 1471.) sublati sunt abusus onerosus Deo, ac iuri patronatus in electione Plebanorum. Quum enim Templorum cura, ad eam usque ætatem, Venetiis ex arbitrio Pontificis, gregariis interdum hominibus, possimum demandaretur : iidemque Ecclesias semel acceptas, sapius vel uberioris lucri spe, vel tadio aliquo affectu permutarent, & in manu Pontificis resignarent : ob idque negligi interdum, & sperni, ne dicam everti viderentur, optimum factu arbitratus Bernardus, si patritii viri, vel alii etiam, qui sub eiusdem Ecclesiæ cura domos haberent, Sacerdotem unum literis, & moribus Sanctiorem, qui ceteris præfesset, eo honoris gradu inaugurarent; quod cum ei ad vota ex Pontificis decreto successisset, vocarenturque deinceps Sacerdotia gentilitia, in patriam revertitur. Antonius Stella in vita Bernardi Iustiniani.

Christophorus Moro . Dux LXVII.

MORUS non Maurus dicendus, cum pro insignibus Gentilitiis *Moros* generat fructus, à quibus *Morus* : non homines Mauros incolas *Mauritaniam*, nigri coloris, à quibus *Maurus* diceretur.

Instante Christophoro Moro Venetiarum Duce ab una, & ab altera Bernardo Abbate S. Iustinæ, Luca Priore cum Procuratoribus civitatis Patavinæ, die 9. Decemb. 1463. Cardinalis Bessaron partibus auditis declaravit, corpus in Ecclesia S. Iustinæ usque modò honoratum tanquàm corpus S. Lucæ Evangelistæ, non esse : sed verum ac legitimum corpus S. Lucæ Evangelistæ Roma relatum stare in Ecclesia S. Nicolai de Littore; quod postea dono eiusdem Mori Principis, translatum fuit in Ecclesiam S. Iob.

Nota controversiam inter Regulares S. Iob: quorum aliqui asserunt Principem

cipem Moro, mandasse Sacerdoti, qui ei à Sacramentis erat, ut post eius obitum, cadaver pro reverentia quam Regularibus illis gerebat projicerent in sterquilinum dictorum Monachorum S. Iob. Alii cum hæc veluti fabulam irrideant, inter historias transcribere non ausi.

S. Bernardinus Senensis cum non semel Venetum Principatum post mortem Foscarii, prædixisset Christophoro Moro, qui inter D. Marci Procuratores insignis fulgebat, Foscarii autem abrogato Paschalem Maripetrum Civitas subrogasset, cepit Morus non solum tacitus irridere Sancti Bernardini vaticinium, sed palam exprobrare, quod ipse repulsam passus postpositus fuisset Paschali Maripetro. Reposuit Sanctus: expectarer patienter veritatem vaticinii, quod abunde impletum in Principem assumpto Moro post Maripetri obitum, nec antea promoveri permittebat vaticinium, quo post Foscarii obitum, non post Foscarii degradationem, regimen fuerat Moro prænuntiatur. Maripetrus namque Principatum tenuit ante obitum Foscarii, non post obitum. *Egnatius lib. 7. p. 152.*

Nicolaus Marcellus. Dux LXIX.

EX tantis Præturis & Legationibus omissis in eius vita, unum pro civitate publicum suppleat testimonium in Cancellaria Brixienli *fol. 68. lib. Provisionum, die 29. Sept. 1455.* prolatum ab Advocato Communi, in Generali Consilio, in laudem eius pietatis erga Templi, liberalitatis in egenos, & pauperes, iustitiæ erga omnes: ab eo exordiente, quod in sacris legimus. *Hoc est vas aureum, solidum, ornatum omni lapide pretioso.*

Accedant *Gladius & Pileus*, dono missi à Romano Pontifice Sixto IV. monimentum Religionis in Principe, & prædilectionis in Christi Vicario erga iustissimum Principem. A Marcello namque usque ad Franciscum Maurocenum, nullum Principem hoc munere decorat ut Præfules Romani. Sic *Rosa Aurea*, ab eodem Pontifice transmissa ad eius religiosissimam coniugem Helenam Francisci Barbadii D. M. P. filiam, Marci & Augustini Barbadii Venerorum Principum sororem, ex telsæ indolis Heroinam, & pietate patrem.

Procuratore Marcello Ecclesie D. Marci, Ann. 1467. invenna theca lignea cum ligno S. Crucis, & uno ex clavis salutiferis, cum Bulla Gregorii IX. R. P. quæ per Annos 250, latuerant. Instituta propterea publica supplicatione pro gratiarum actione, ut *lib. Priuli, in Biblioteca Cornelia Piscopia.*

Petrus Mocenicus. Dux LXX.

IS ille, qui Eoliam populatus & Cariam, totam Caramaniam pulsus Turcis suo Regi restituit. Huius gesta descripsit Coriolanus Cepio, typisque ded. Venetiis, An. 1570.

Andreas

Andreas Vendraminus. Dux LXXI.

NEpos illius Andreæ, qui sodalatio cum præfesset S. Crucis, & die D. Laurentio sacra, cum ligno Salutis, in Ecclesiam processionaliter pergeret; frequentia populi præmente signiferum, ex ponte in undas illabitur, Cruce supernatante, cuius in captivam accurrente populo, nemo eam apprehendere valuit, manus effugientem profanas; donec accedenti Vendramino se ultro obtulit. Tanti miraculi memoriam servat pictura Gentilis Bellini, in ædibus S. Crucis.

Novi Principis recurrente electione, cum Vendramino filiorum obiceretur numerus, propinquorum caterva, divitiarum copia, vicit meritum & virtutes.

Proprio Vendraminum non peperisse filio publica legimus inscriptione; cui consonat oratio Petri Marcelli in tunere habita eiusdē Principis, quam M. S. servat Fridericus Marcellus D. M. P. & mihi ad viventiū eruditionem, humanissimè commodavit. Vos Patres testes habeo (ita Petrus Marcellus) Principem Vendraminum nihil sapra duxisse, quàm iustitiam, & adversum magnos, infirmos, fovere; pro qua conservanda, filium in exilium mittere passus, cum eum honestè potuisset ab exilio revocare: multorum exemplo, qui sub eadem lege damnati, reditum in patria habuerunt. Solus tamen Princeps legem tulit, nè cui postea exuli, ullo sub prætextu, capitali pena addita, in eum locum redditus pateret, à quo semel exularasset, ac filium primum esse voluit, qui huc Sanctissima legi observantiam afferret. Quid igitur hac severitate præstantius? que etiam pro servanda iustitia, proprio sanguini non pepercit. Crimen quale fuerit? nothus fuerit, vel legitimus filius Ducis? incertum. Hinc corrige Petrum Iustinianum p. 227. dicentem: à Hieronymo Contareno Bertucci filio, laudatum fuisse Ducem Vendraminum in funere.

De eodem Duce lege carmina Raphaelis Iovenzono: Naldi de Naldi: & Marci Mauroceni, in eadem Biblio. theca.

Dux creatus largissimè pecuniam profudit in populum, & in eorum libertatem, qui ære obstricti alieno, carcere detinebantur, insuper ad virgines elocandas. *Petrus Marcellus orat. in funere.*

Adiice moderationis exemplum, priusquàm enim Princeps crearetur, cum quodam plebeo altercatius pro jure dignoscendo, ad graves inimicitias contentione prolata; electione vulgata, cum plebeus ille, turbato vultu increparet electores quasi de iniusta, & indecora electione; propterea à Decemviris inquisitus tanquàm læsæ reus Maiestatis, pœna capitis foret puniendus; Princeps clementissimus obsecrando, obtestando, ut sibi læso liceret iniuriam remittere: ne grandem animum curvare videretur iniuria; impetravit homini inimicissimo; ut ultimi loco supplicii, in Dalmatiam reus relegaretur.

Marcus Barbadius.
Dux LXXIII.

Cum plures pateretur æmulos, & inimicos, omnes beneficiis vixit; dicens: Principis satis esse ad vindictam, vires ostendere, non extendere adversus privatos, sed solum in hostes Reipublicæ. *Simconi lib. 3. pag. 72.*

Mortuo Barbadico, incidit deliberatio, de admittendo Turcarum Oratore, spectatum funeris pompam? cum ille impensius peteret; & plures negarent rituum varietatem, vestimentorum, ordinum in Religione prophanis oculis subjiciendam; ex qua barbarus suspicaretur, non unam esse omnium religionem erga Deum immortalem: respondit M. Sanutus *non adeo socordem Turcam, suæ quoque scæta rituum oblitum, in qua alii viridi, alii rubro utuntur etiam in Mescitis vexillo, ut crederet Religionem ex coloribus recognoscendam. Pertinere simul ad Christianam, & Civilem Maiestatem. videre Barbaros; hic Religionem non tam pie coli, quam opulenter. Si enim diversitas decorem afferat iis, qui Principi militant humano; tanto magis eis, qui Regi servant immortalis. In vestitu deaurato circumdata varietate.* Huic sententiæ plaudente Senatu; adiecti sunt Turcæ, humanarum, divinarumque rerum periti, qui opportunè declararent, si qua illius animum vel modica ambiguitate obturbassent; *Marcus Dandulus I. V. D. Petrus Contarenus Adorni Historicus Venetus, Antonius Leonardicus Sacerdos cæremoniæ præfectus, ac geographus singularis. P. Callimachus. De Venetis in Turcas.*

Peroravit in funere Barbadii, Paulus Luca Pisani filius, mox Eques futurus. *Idem Callimachus.*

Mortuo Marco Barbadico: Baldachinum, Tensam, sub quo Domi sedebant Principes, Suprema interdixere Comitia.

Augustinus Barbadius Dux LXXIV.

Princeps fratri Principi subrogatus; coram præstante Bernardo Iustinianno D. M. Proc. qui literis, & facundia celebris, ipsaque ætate venerabilis, quam magni semper fecere Veneti; propterea erga eum Barbadius se adeo moderauit gessit, ut semper cum verecundia Iustinianum saluaverit, dexteramque iunxerit, & quoad vixit, charissimi loco fratris semper habuerit. *Egnatius lib. 4. p. 137.*

Arma Veneto gerente Leone adversus Gallorum Regem Carolum VIII. pro Italiciæ libertate, fuit; qui Barbadico Principi eadem Regis offerret; quam ab.

abhorrente Duce, & dissuadente, Regicidam Veneti remisit. *p. 31. Ven. Trionf. Doglieni.*

Leonardus Lauredanus Dux LXXV.

AN. Sal. 1506. missis ad Principem Lauredanum Legatis, Norimbergen-
ses, ampla florens, sui que iuris in Germania civitas, exemplum Ve-
netarum legum postularunt: quibus cum velle vivere profiterentur; eas
Princeps concessit. *P. Bemus lib. 7. p. 171. Dogliani p. 1052.*

Antonius Grimani Dux LXXVI.

TAntæ moderationis fuit, ut etiam Princeps dictus nullum à se reiecerit.
Cum in ea Urbis frequentia, quæ in domo Grimana convenerat, etiam
Nicolaus Michaelius Grimano jam subrogatus in purpuram Procurato-
riam, non dubitasset accedere; rogans, ut præteritæ fortunæ deleteretur me-
moriam; læta statim fronte occurrens Antonius, complexusque non solum
oblivionem promisit; sed opes, seipsum, si Michaelio necessaria; quod &
sanctè adimplevit. *Aegnatius lib. 4.*

Andreas Gritti Dux LXXVII.

Inter fortissima Gritti gesta, in bello Cameracensi, quæ legere est præci-
puè apud Andream Mocenicum, captivitatem eius adjicies, in qua lega-
tum agens Reipublicæ apud Gallos, eorum Regem, patriæ reconciliavit;
Legati tamen Characterem à Senatu non obtinuit, ut novum fœdus cum
Gallo iuraret, priusquàm plena libertate donaretur à Rege; cuius pacta cum
sibi legerentur, negavit Gritti ipse proposuisse, vel præparasse; sed audivisse
tantùm sibi à Gallis proposita, ut missa ad Senatum Venetis conficerentur,
non Patitiis ab homine captivo. Quod cautè, ad removendam fraudem, quam
fœderati causati possent. *Vviquesfort lib. 1. p. 252.*

Anno Sal. 1531. Cum specie Iurisdictionis, gravissima dissidia gliscerent
inter Venetiarum Patriarcham, & Clerum; & duo Plebani Cleri Procurato-
res Romam pergerent, ut rem procurarent communem coram Sanctissimo,
vim passi & Bononiæ detenti, ac in carcerem detrusi, ibidem angariati lan-
guerunt, donec instante Principe Gritti tanquàm innocentes absoluti, in
patriam fuere remissi: *lege ep. Clem. VII. Roma datam 8. Janu. 1531. ad Hiero-
nymum Patriar. Venet. in p. 77. Constitut. Patriarchal.*

An. Sal. 1525. capto ad Papiam Gallorum Rege ab Hispanis: contigit:
venire ad Principem Gritti, Oratorem Hispanum victoriam nuntiaturum
eodem tempore, quo Gallorum Legatus redibat tristis, significata sui Regis
captivitate. Princeps qui iam mæstis verba, & signa de loris cum Gallo ex-
presse-

preſſerat, ne mentiri videretur, Hiſpano reſpondit: *Quod equè amicus utri-
que Regi, utriusque fortunam ſequi, conveniens erat. Propterea præceptum im-
plens Apoſtoli; Gaudebat cum gaudentibus: flebat cum ſlentibus.* Aegnatius
lib. 6. p. 200.

Petrus Lando Dux LXXVIII.

EX patre Ioanne, Magiſtratibus claro, & Sterina Foſcari Matrona excel-
ſa prodiit Petrus. Adoleſcentiam ſupergreſſus inter Platonis convivia,
navigavit in Syriam, libris primo inter Sarcinas convaſatis, ſine quibus pe-
grinus veluti ſagum tranſmittitur in corigio. In patriam reſtitutus, uſque
ad Annum ætatis 33. foro incubuit; quum ex Advocato, Petitionum Iudex
immaturæ licet ætatis; Sapientiæ dandum, quod negabatur ætati, iudicarunt
Advocatores Communis. Ordinum Præconſultor, cuius eſt, de rebus Mari-
timis ad Senatum referre, gloriam ſubiit non minorem; ac in Iudicialibus.
Prætor Baſſanum miſſus (O celebris Venetorum moderatio: & lauda-
bilis ad munera gradus!) legum uſus auxilio non quantum valens, ſed
quantum ſatis; laudatus rediit de iuſtitia, & de iudicio. Onerariis Præſe-
ctus, quæ Alexandriam mittebantur, ſocios ſervavit cum primus & ſo-
lus periculum annuntiavit naufragii. Æratio præpoſitus, nec longè Na-
valis aſſumpta moderatione, pecuniam Reipublicæ adminiſtravit quaſi
familiæ, in montana abiens, ut contos, remos, funes, rudentes, col-
ligeret, etiam ſalutis incomodo, ex quo conſurgens, à Senatu præele-
ctus, cum triremibus Pannonum Reginam in tutum reducere, offi-
cium implevit ſalva Reip. maiestate, ac Reginæ gratitudine. Salinarum
procuratore recepta, eam Reipublicæ navavit operam, ut Magiſtratu opti-
mè geſto, conſtituendarum ædium, quæ Germanis hodiè locantur mercato-
ribus, onus ſubierit, & brevi perfecit. Continentis Præconſultor, oppidis
ea vigilantia proſpexit, ut in eundem Magiſtratu ſæpè fuerit revocatus,
donec Faventiæ præſectus (Venetis hæc fidem iuraverat) urbem adiit ple-
nam discriminis, iuſtitiam ſecum ferens, quibus illeſti finitimi populi, etiam
non ſubditi, ad eum turmatim iudicandi conſuerent. In patriam redeuntem
Faventini legationibus comitantes, ut ei protraheretur imperium, quaſi Lā-
do abeunte, ipſi obſequio nutarent. Bello rugiente Cameracenſi (in quo
totius penè Orbis Chriſtiani viribus oppreſſa Reſpublica) Flaminia caſtra
curavit, fortuna hoſtibus ſamularrice, quam ſupergreſſus, Ravennam, Fa-
ventiam, cæterasque Flamin. æ urbes pugnando, cunctando, ſervavit: donec
ducum diſcordia, ſuſis in Abdua Glarea Venetis, Gallo deditis Ciſalpinis ur-
bibus, iuſſus Landus à Senatu Flaminiam Romano cedere Pontifici, vix ipſe
hoſtium eluſi infidias. Continentis iterum Præconſultor ea tempeſtate, quā
pro aris, & focis cum hoſte victore certabant, ad pacem Senatum induxit,
cuius voto ad Cæſarem Legatus, Gurcenſem Cardinalem Tridenti offendi-

dit, Maximiliani legatum, quem sibi officiosè devinctum; ea lege ad pacem inflexit, ut Urbes à Veneto amissæ, restituerentur omnes, Verona excepta, quam Gurcensis parvo pretio redimendam brevi promittebat. Annuisset conditionibus Landus, ni Patres ex mora meliorem sperantes fortunam, eidem mandassent, Gurcensem Romam dirigere; ubi juxta Landi vaticinium, Legati Principum, qui Rempublicam armis cupiebant involutam, callidè omnia subverterunt. In hac expeditione, novo petitus morbo, legationem ei à Senatu commissam ad Gallos implere non valuit. Legatus iterum ad Pontificem mandante Senatu, etiam morbo abiit prohibente; eaque gratia prævaluit, ut nunquam vacuus rediret à conspectu Pontificis. Victis namque prope Vincentiam, Venetorum phalangibus; ne etiam Neapolitani ingruerent, qui transitum impetraverant per agros Pontificis, Lando postulante, itinere clauso, reclusa iterum per Leonem X. pacis colloquia. Hispaniarum decimas cum idem Pontifex in belli subsidium, Cæsari indulgisset; Lando reclamante, non solum Cæsari abrogatur decretum, sed Veneto permittitur, milites centuriare in agro Pontificis; cumque Lando pecunia deficeret, ex Petri ærario, decem millia aureorum obtinuit Landi nomine, non Oratoris: nè in Cæsarem diceretur Pontifex conspirare. In patriam rediens, excitatus à Papa, aliquid petere; Patriam semper commendavit, quæ sibi vita charior. Reponente Pontifice, quid aliud postulare, Patriam iterum commendavit. Sedens inter Decemviros, Vectigalium Gubernator, Consiliarius, Patavii Prætor, ubi latrones, sicarii, scholarium sperie, rapinis inhiantes, pacem turbabant feroces, brevi orium restituit, munera non accipiens, nec respiciens. M. Consilii Sapiens, iterumque Consiliarius, in promotione D. M. Procuratorum, multis honestatus suffragiis, ter ob ætatem præteritus locum dedit senioribus. Felix Respublica, per quam Natura promora non subversa, præcedunt senes veluti dii Penates. Mortuo Principe Antonio Grimano; à pluribus vocatus ad solium, Classi præfuit (quum bello Cæsar, sterilitate Tellus Venetos fatigaret) reparatisque triremibus, quæ Corcyra exarmata jacebant, piratas perdidit, qui Iudæo Duce, Mare Siculum infestabant, frumentatione apud Siculos impetrata, vexortorta etiam Cæsare prohibente, per quam patriæ abundè consuluit. Inde Monopolim ducens, ad deditionem compulsi, eodemque cursu Nola poritus & Pulignano, Brundisium irruit; discessit, dum à Senatu iussus Neapolim petere, quam Gallus foederatus oppugnabat, relicto Brundisio, corpore æger Neapolim venit, Gallos inveniens peste consumptos, & classe Andreæ Auriz, qui cum sexdecim triremibus ad Cæsarem desciverat, circumflessos: propterea obsidione soluta, Gallos in tutum deduxit spreto Ligure, qui nauticæ periclitissimus cum pari classe ad Isciam insulam, Gallos adoriebatur; nullo Landus amisso navigio, sed tribus hostium occupatis biremibus, pluribusq; onerariis, unaq; rostrata cum tercentis Hispanis quibus remiges recreavit. Bruma ingruente in patriam rediit; dum plebs Patavina fureret ob sce-

rum licentiam, & caritatem Annonæ. Seditioni occurrens Senatus, Landum Prætozem creavit secundò, pœna statuta si Provinciam intra deces dies non adisset cum sexaginta militibus ad custodiam corporis ultra lictores, Pecunia recepta, Pataviû abiit inermis, in occursum exeunte urbe cum ramis arborum, ad *luffitiæ patrem pauperum patronum*. A fermentatione exorsus, frumentum divitum avaritia reconditum, vendi jussit. Prædives, qui frumenta tenere dissimulabat, à Prætoze amicè suafus annuſum, quem digito ferebat, ſpectandum tradere; Prætoz cum accepiffet, miſit eum in artham fidei ad custodes, receptaque non parva frumenti copia, cæteros ad juſtitiam piè compulſit erga pauperes. In ſicarios converſus, duorum ſanguine, cæteris ita legem conſcripſit, ut reliquo Prætozæ tempore, Miniſtris rerum Capitalium opus non fuerit, quos ob celeritatem proſectionis ſeligere non valuerat. Milites quoque ei à Senatu designati cum eſſent ſupervacui, pecuniam ætario reſtituit. Hoc in otio verſabatur Landus, cum ob novam Turcarum irruptionem evocatus in patriam ad Maris imperium, inſtruendæ claſſi totus incubuit, quamvis D. M. Procurator electus, tandem per obitum Andreæ Griſti, Princeps ſubrogatus thronum tenuit plenum moleſtiæ; claſſicum eanente Solimano, in quem Carolus Imperator armatam cupiens Rempubli- cam, ſpe lætabat auxilii, & cum Gallo pacis, quam abhorrebat. Urbi itaque ut fame ſuccurreret, laboranti, quum nec à Pontifice, nec à Cæſare promiſſa ſubmitterentur auxilia, imò commeatus, frumenta pretio negata, fraudeque ab Hiſpano intercepta; Aloyſium miſit Baduarium, cum facultate inter arcana ſuæ legationis, redimendi pacem etiam Naupliæ pretio, & Epidauri; qui cum ad Solimanum veniſſet, & pacis impetrandæ gratia ingentem vim auri, loco urbium polliceretur, Solimanus literas proditorum è ſinu proferens, Legato obiurgato tanquàm mendaci, urbes extorſit cum tercentis Seſtertiis, gravi Baduarii infamia ꝑ donec Decemviris detectus Nicolaus Cavazia, & Auguſtinus Abondius auro corrupti Gallico, Arcana prodidiſſe Senatus, in ædes ſe receperunt Epifcopi Mompelcerii Gallici Oratoris, ad quem miniſtri proſecti, ut eos extraherent; Gallo contradicente, ex Triū- viris Advocatoribus acceſſit Ber. Georgius proditores poſtulans, ſed adhuc tanti Magiſtratus ſpretâ maiestate, cum vim etiam Galli attentarent, urbem totam excitavit, ipſo ancurrente Vincentio Grimano D. M. Procuratore, fabrorum navalium multitudine ſepto; quorum furore Gallus exterius reoſtadidit; qui protinus in equuleo poſiti, prodidere ſocios Maphæum Leoni Senatorem, Conſtantinum Cavazia, Decemviris à Secretis, & Io. Fr. Valerio Sacerdotem, qui arcana edocti Reipublicæ, Gallorum Regi exterisſque Principibus aperiebant. Proinde Valerio, Cavazia, & Abondius publicè laqueo necati. Leonus, & Conſtantinus alter Cavazia abſentes proſcripti, eorum liberi in perpetuum nobilitate privati. Tanto pretio redemptam pacem cum ſubvertere meditantur Viſcocchi, ad piraticam palantes, patibulo affixi.

Franciscus Donato Dux LXXIX.

Misso in Continentem Stephano Theupulo, lustratis urbibus & oppidis terrestri Imperii, censa sunt capita centies centena, quadringenta, octuaginta sex millia, quorum à vigesimo usque ad quadragesimum Annum, qui bello apti essent supra ducenta ferme millia sunt numerati. *Henricus Kellnerus in vita Franc. Donat.*

M. Anton. Trivisan. Dux LXXX.

Initio eius Principatus, statim victoria nuntiatur Christophori Canalis adversus piratas juxta Hydruntum, tribus eorum longis navibus interceptis. *Kellnerus in eius vita.*

Laurentius Prioli Dux LXXXII.

Urgente inopia rei frumentariæ; jugera, novalia, campi, qui latè totius imperii Veneti sinibus neglecti, & stagnantibus aquis inarati nullam frugem ferebant, ad culturam, mandante Principe, redacti: ut vomere fatigata tellus, per multa passuum millia Cererem humanæ indigentiae largiùs suggereret. *Kellnerus.*

Hieronymus Prioli Dux LXXXIII.

M. Antonium Amulium Venetum Oratorem, tunc Romæ agentem, Episcopum cum Papa declarasset Veronæ; ægrè ferente Principe cum Senatu jura prophanari vetusta, & morem patriæ prohibentis, uè in munere Legationis Oratores ullum consequantur beneficium sæculare, vel Ecclesiasticum; Amulius Episcopatu se abdicavit. *Kellnerus, Vianolus. xv. 1. Octob. 1564. absolutò Trident. Concilio cum Reges nurent, nec apparet, quis eorum iurare vellet Concilii observantiam; Prioli Venetorum Dux, primus omnium Regum, cum Senatu obedientiam professus filialem, Urbibus mandavit omnibus Concilium publicari, & observari.*

Petrus Lauredanus Dux LXXXIV.

Incendium Navalis Armamentarii, eo tonuit boatu, ut dirutis soloque æquatis vicinis Ecclesiis, Veronam usque strepitus infonnerit. *Manolessò p. 8. dell Istoria.*

Expeditionem parante Selimo adversus Cyprios: Mehemet Passa datis literis, Principem admonerat tanquàm Reipublicæ amicus, Cypri Regnum

Selimo cedere, neque *unius saxi iacturam*, tanti Regis amicitia præferre, *Saxam* appellabat Regnum Cypri. *Manolessò p. 20.*

Bonis cum cessisset Marcus Delphinus, una cum filio Daniele; æte obstructus alieno Ducatorum 800000: quærentibus creditoribus, fide defecisse dolose, pecunia abscondita: quamvis patritius, affinium, cognatorum minime suffragante caterva, carceri datus cum filiis, ut creditoribus satisfaceret aliàs exclusus iaceret cum descendantibus ab ordine Patritio, convenit cum creditoribus. *Manolessò p. 21.*

Aloysius Mocenicus. Dux LXXXV.

MOcenico Principe permittente: Venetias venire Legati Sedis Apostolicæ Laurentius Campegius, & Augustinus Valerius, habitaque Cleri visitatione, singulas Parochiales Ecclesias serè Episcopales nuncuparunt. Postea tam scripto, quam ex suggestu, ad honorem Veneti Cleri, sequentia retribuerunt. *Vitemur scribentes ad vos, illis verbis, quæ dum apud vos sermonem haberemus, in S. Angelorum Templo protulimus, verbis nimirum B. Pauli ad Philip. Gaudete Sacerdotes Veneti, iterum dico gaudete: modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Gaudete fratres, quod in tot Sacerdotum numero inventus sit nemo, qui vel minima hæreseos labe sit contaminatus, qui ne levem quidem viliam pravæ opinionum suspicionem præbuerit.* pag. 171. Constituit Patriarchal.

In eadem Visitatione cum invenisset, Plebanos biretum gestare non in modum Crucis, sed quo utuntur viri nobiles: ex vivæ vocis oraculo B. P. suavitut illa bireti forma uterentur omnes, quam Sedes probat Apostolica; *nolle tamen cogi quemquam.* Ibidem p. 177.

Nicolaus de Ponte. Dux LXXXVII.

Legatus congratulandi causa, cū Hier. Grimano P.D.M. Marino Cavalli, Hier. Zane equestri dignitate fulgentibus ad Pium V. *Nicolaus de Ponte, iusto impedimento domi subsedit; (teste Petro Iustiniano lib. 15. pag. 421.) nec in legationem profectus est. Concordat Io: Bap. Contaren. t. 2. p. 110. Anno 1567. Al quale ancor che dal propensissimo Senato destinata al'hor fosse più ampla Ambascieria, fraposto impedimento insuperabile à Nicolò da Ponte, uno degli Eletti, convennero soli supplire Girolamo Grimani Procuratore, Girol. Zane, & Marino Cavalli. Quale fuerit hoc impedimentum Nicolao de Ponte insuperabile? narrat Vvicquesfortius lib. 5. p. 227. L'Ambasador. Præturam agente Bergomi Nicolao de Ponte, missus Michael Ghislerius Monachus Dominicanus titulo Inquisitoris, ubi cum adversus Venetas leges, inscio Prætoris, falcem extendere præsumeret etiam contra Episcopum Victorium* Sup-

Superantium; coactus est Prætor Inquisitorem remittere. Is postea Cardinalis assumptus, & tandem Papa, facti memor à Nicolao de Ponte, Legatum ad se venientem audire minimè sustinuit.

Ab hoc Principe cum Decemviris, An. Sal. 1583. Gabriel Emo Damnatorum Trierarcha publico dicitur damnatus supplicio, inter geminas columnas, quia prædæ cupidus contra datam fidem, Turcicam diripuisset trirremem, ætatis 130. Turcis, sexui minimè parcens vel ætati. *Sagredo, Vianoli*: Negat verò Vvicquefortius lib. 2. *f. Ambassadur p. 126.* publico reum sublatum iudicio; sed Venetias evocatum, mari præcipitem datum, fama vulgata; quod ad declinandam infamiam, sponte se proieciisset in mare.

Pascalis Ciconia Dux LXX XVIII.

Impetavit Princeps Ciconia à Sixto V. die 30. Decemb. 1590. in gratiam Cleri Veneti, ut Clerici omnes alicui Ecclesiæ Collegiatæ adscripti, de consensu Rectoris eiusdem Ecclesiæ, etiam si titulo Beneficii, vel patrimonio non provisi, ad Ordines gradatim promoveantur Minores, & Sacros. *Consist. Patriar. p. 116. in Synodo Prioli.*

Eodem instante Ciconia Principe, die 5. April. 1593. Sacra Concilii Congregatio litibus finem imposuit, inter Patriarcham & Clerum, circa eiusdem Cleri Comitiam: ut eisdem adesse posset idem Patriarcha, dum tamen contra eundem Patriarcham consilia non recurrerent; quo casu abire teneretur, & liberam cuique loquendi permittere facultatem. *p. 69. in Synodo Prioli. 12.*

An. 1591. Inquisitus Eques Hier. Lipomanus à Triumviris Inquisitoribus, quia auro corruptus emulis Reipublicæ arcana communicasset regiminis; eodem tempore, quo legationem agebat apud Turcas; Senatui Dux cum Decemviris læsam Maiestatem aperuit lacrymis intermixtis adversus civem ingratum. Declamavit in perfidum mote Principis, vindictam dirigens, securam postulans, atque inoffensam. Missus itaque Laur. Bernardo aliàs ad Portam Othomanam legatus specie Mercatoris, secum traxit Lippomanum, qui vultu impavidus, quasi de innocentia securus risit, donec in patriæ conspectum admissus, sceleris turpitudine victus, desperatione obrutus se proiecit in mare, ex quo difficillimè à classariis redemptus sed exanimis animam expiravit, Deo saltem reconciliatus, argumens spiritus gementis saltem, si non poenitentis. *Io: Bapt. Cantaren. lib. 2. Vianolus.*

Marinus Grimani. Dux LXXXIX.

Cum more verusto, inter Missarum solemnias, sacrum faciente Michaeli Prioli Episcopo Vincentiæ, die 17. Feb. 1598. Sossiam Marietram sibi spiritualiter desponsasset Grimani Princeps, absolutis cæremoniis, Aurelia

reliâ Querini Latine peroravit, argutè & eloquenter. Insignia gentilitia; *Rubram Crucem* à Grimana gente emeritam in recuperanda Hierusalem Sancta, acumina cumulando cum titulo illius Templi quod *S. Maria in Hierusalem* appellatur, nec non *Maripetra* Abbatissæ nomen lustrando, quasi in *firma petra* collocatum, ut legere est apud Sansovinum p. 21.

Leonardus Donato. Dux XC.

EXeunte Pontificatu Clem. VIII. apud quem Orator missus fuerat Leonardus Donato, dissidia cum invalescerent adversùs Venetos, Papa occasionem abhorrens mælitie, mandavit Cardinali Burghesio agere cum Oratore. Is cum optimè arcana teneret regiminis; ille peritissimus Canonista jura assereret Romana, & minimè convenirent, finem dialogo imposuit dicens: *Si ego Pontifex essem, verbis non decertarem, sed Ducem vestrum cum Senatu excommunicarem.* Reposuit protinus Donato. *Si ego Dux essem, de vestra excommunicatione minimè contristarer.* Promissis stetit uterque: Burghesius namque dictus Papa nomine Pauli V. laxavit anathema adversùs Venetos: Donato vero in Ducem assumptus: se fortiter & gloriose defendit. Vvique fort. lib. 2. p. 123. unde proverbium; *Draco Burghesius, Leonem Venetum minimè terruit.* Alii ille cum verberasset; ala isti non defuerunt ad tutelam; iuxta illud *Sub umbra alarum tuarum protegemur.*

Antonius Prioli. Dux XCIV.

Mathæus Cardinalis S.R.E. filius Ducis Antonii Prioli, electus à R. P. Episcopus Bergomensis, nè leges offenderet patrias, quibus prohibentur filii Principum Venerorum, Beneficia subire Ecclesiastica, raro moderationis exemplo, abstinuit. *Bapt. Nani lib. 5. p. 277.* defuncto verò Principe eius patre, idem Episcopatus collatus fuit Augustino eiusdem Principis filio, & Cardinalis fratri. An. 1623. *Ughellus to. 4. Italia Sacra.*

Io: Cornelius. Dux XCVI.

Filium habuit Federicum Episc. Bergomensem creatum à Clem. VIII. quem cum Urbanus VIII. vocasset ad purpuram; dubitatum inter Patres; an filius Ducis vivens, salvo more Patriæ, quæ filii Principum, genitore vivente prohibet Beneficia recipere Ecclesiastica; purpuram subire posset? decretumque: dignitatem tam grandem non comprehendi sub comuni Rubrica de Beneficiis. *Nani. lib. 6. p. 390.* Dubitatum etiam; an idem Cardinalis Cornelius ex Episcopatu Bergomi ad Vicentinam, postea Patavinam translatus Ecclesiam ab eodem Urbano VIII. diceretur offendere jura Reipublicæ? quod cum plures negarent; quia iam Episcopus esset, & de

una solummodo Ecclesia ad aliam transitum faceret : offerebat Cardinalis novum renuntiare Episcopatum ; sed renuente Pontifice , qui præproperè Cornelium in Consistorio præconizaverat , perseveravit dissidium etiam post Ducis obitum ; donec defuncto Io: Theupolo Venetiarum Patriarcha , (cuius electio iure Patronatus pertinet ad Rempublicam) Lis abiit innocuo pede ; eodem Federico Cornelio in Patriarcham Venetiarum assumpto , adprobante Pontifice , qui Paravinum Episcopatum M. Antonio contulit Cornelio Federici fratri , tunc D. M. Primicerio. *Nani lib. 7. p. 496.*

Franciscus Ericcius. Dux XCVIII.

Cum de Principis expeditione in Senatu ageretur : & pro decernendis stipendiis suffragia recurrerent , obiecit graviter Io: Pisaurus Dux futurus , *Principum expeditione : plenas discriminis ; non solum quod à pluribus sæculis , eas antiquassent secretiora consilia ; verum etiam quia auri copia in simili expeditione necessaria , utilius impendi posset in augendis militum phalangibus ; Quod tanta Maiestatis expeditione. excitaretur facillimè Ibraïmus Turcarum Rex , qui nunc in mulierum gynæceo marcescebat , non sine gravi ipsius Ducis periculo , cuius infortunia pari pede ambulabant cum fato Rei publicæ , &c.* Omnibus hisce præteritis Senatus minimè mutata sententia , Principis expeditionem sollicitavit. *Nani lib. 2. t. 2. Pianol. lib. 9.*

Franciscus Molinus. Dux XCLX.

Die 28. Aug. 1650. cum virga , & gemino annulo (saphyro scilicet pastoralalem annuente dignitatem , altero vero D. Marci præferente imaginem , utelam annuente Principis erga Monasterium) Gabrielam Molino in Abbatiæ possessionem induxisset *S. Maria de Virginibus in Hierusalem* , eam sibi desponsando : Cœlestis Grimana una ex Professis , Latino sermone grates elegantissimè solvit ; ut apud Sanfovinum p. 22.

Franc. Maurocanus Dux CVIII.

Gratissima & plena periculis absolvitur controversia , quæ Clerum agitabat Sæcularem , & Regularem , funeris occasione : Clero Sæculari cum Stola , & Cruce cadaver comitanti , ingressum negantibus Regularibus in Ecclesiam suam ; eo scandalo , ut dietim verbis verbera miscerentur , ut in Ecclesia Fratrum Servorum , quorum unum Laici sodalicii SS. Hermachoræ & Fortunati , valvas claudentem , ne ingrederentur cum Cruce elevata , contumeliis impetierunt , & cereis accensis . Sic in portis SS. Io: & Pauli , ferociter insultantibus quibusdam Fratribus adversus Ceroferarios , & Crucific-

ciferum; qui propterea à Decemviris inquisiti, & damnati, in carcere pœnas luerunt. Cum itaque res eo versaretur discrimine, ut ad sepulchrum haud possent deduci cadavera nisi à Capitibus Decemvirum submissi ministri, pœnarum comminatione, iurgia diverterent: à me tunc V. Cleri Præsidente, & Procuratore, ad thronum Principis gravamine exposito, & à Supremis Ordinibus, Iuris & Facti Inquisitione commissa Provisoribus Salutis, & Monasteriorum tandem sub disquisitione à M. Sapientibus in contradictorio, proposito Senatus decreto à Regularibus clandestinè impetrato die 5. Iunii 1671. adversùs Clerum inauditum, atque indefensum, imò nec citatum; nunc Francisco Foscati, eodemque tanquam M. Sapientum hebdomadario, proponente, atque Clerum eloquentia gravi, rationum pondere, pietatis merito, patrocinante, die 19. Augusti 1688. Senatus decrevit; *ut iuxta antiquas consuetudines atque Veneti Cleri prerogativas, usus in posterum perseveraret pius, rationabilis absolvendi defunctorum funera in Ecclesiis Regularium; in eas ingredienti Parochi cum Cruce elevata, & Stola ad collum appensa, depositoque cadavere, recedant: Silentio perpetuo imposito Controversia.*

F I N I S.

Errata

pag. 324 flagras
325 Regnanti

Corrige

flagrans desiderium
Requirenti Senatui

Opera iam edita Ioannis Palatii.

Leo Maritimus.

Commentaria super 1v. Institut. lib.

Monarchia Occidentalis fol.

sequ

Aquila inter Lilia

— Saxonica

— Bavatica

— Franca

— Sueva

— Vaga.

— Austriaca 1.

— Austriaca 2.

Aquila Romana.

Gesta Pontificum Rom. fol. vol. 5.

Kempis illustrato.

Ovidio Istoricò Politico.

Vita di S. Piero.

Vita delle Matrone Venete.

Fatti Ducales.

In lucem edenda.

Gesta Cardinalium S. R. E.

Commentaria super Libros Decretalium fol.

Lectiones habitæ in Patavino Gymnasio.

I N D E X

R E R V M N O T A B I L I V M :

A
Bona Glarea cedit Venetis. 184
Advocatores Communis. 147. 126
Emiliani. 215
Equilis. 8
Albanus Armerius. 195
Alenrum ludus in basi columnarū S. M. 10
Albertus Carnorum Regulus. 117
Albertus Dux Austriae petie reliquias S. Stephani. 142
Alexandri III. memoria mutilata. 179. Venetias venit. 85
Alexius imperium recuperat ope Venetorum. 85
Albertus Corregius. 132
Aloysius Contarenius Dux 106. creatur graui discrimini agitatiis Supremis Comitibus. p. 290. eius religio erga SS. Eucharistiam coram haereticis. Legationes: reconciat Regi Gallia fratrem. Cura in pestem. Mors, sepultura, epitaphium, moneta. ibi lege 181
Aloysius Mocenicius Dux 85. eius legationes, purpura, trium Principum nepos, Dux eligitur priusquam Correllores, Inquisitores suo iungerentur officio, 219. movet in Turcas, in Comitibus cives excitat, augeat numerum Procuratorum, Turcas vincit ibi. grates Deo reddit, Eucharistiam publice sumit: carceres aperit, pecuniam distribuit. 220. ob incendium fugit ex aula ibi. Henriem suscipit Gallia Regem. 221. eius uxor decedit. ibi. pacem Regi suadet. 222. Adamante donatur, quod Senatui offert. Peste affligitur. publice concionatur ad penitentiam excitans. ibi. Cyprum amittit. mors. cur in templo Gemellorum exequia ei non soluta. Sepultura. nummi. 224. Templum Redemptori vovet. 223. & 225.
Aloysius Molinus pransat Ducatum. 196

Aloysius Priolus pransat Ducatum. 196
Aloysius Mocenicius. 215. pransat Ducatum.
Aloysius Foscarenus pransat Ducatum. 170
Alphonso Querva infidia in Venetos. 252
Alpinum superpellicem Ducis. 110
Amuraches Turcanavigio Ligure descendit in Europam. 111
Anconitani coguntur solvere portorium. 101
Anafesti. 1
40. Andreas Auris Maripetrum Dux eligitur a Consilio 40. pacem init cum Pannonia, Pisania, & Ferrarien. Cives excitat opes conferre in Pannonem perfidum. 82. ducit in Syriam Ptolemaidem occupat. Urbem in Classes dividit. Fis Monachus. Eius nummus. 83
Andreas Maurocanus. 112
60. Andreas Contarenius Dux invitatus eligitur. 132. bellum agit in Tergestinos in Carrariensem. ibi. in Ligures, Aquileenses. 133. Austrios, Ligures vincit. 134. viñtus amittit Clodiam: pacem implorat, castra petie. 135. Auriam occidit. Clodiam recuperat. 136. pacem init cum Iannensi. Tarvisum amittit. ibi. bello clavos assumit in patritio. 137. Senatum Cariacum Auria transmittit posteris. 137. primus Principum Ven. oratione laudatur funebri. Epitaphium. Eius memoria in aula Maioris Consilii. ibi.
54. Andreas Dandulus Procurator Di Marci cum invenis esset Amorum 33. eligitur Dux. 116. Iaderam recuperat. 117. cum Sultano Aegypti mercimonium paciscitur. Tres Auditores Pteritis instituit. Leges patrias in Codicem congerit. Extraneos invitat, ne urbem repler ob pestem, vacuam. Vincit Albertum Carnorum regulum. Ligurem vincit. Viñtus. 117. Ligurem viñtum ad desperationem cogit. Moritur. sepultura. epitaphium. Historia. 118

Aloysius Gritti nobilis Ducis Gritti Turcis
 a charus,

INDEX RERVM NOTABILIVM.

charus, ambit coronam Vngarie: cadit
itur. 201
 77. Andreas Grutti ad arma natus, impa-
vidus 197. Azantium missus Turcas sibi
 conciliat Thurcarum fraudes aperit. Leg-
ato Veneto. eius pulchritudo. Carceri
 datur a Turcis 199. Legatus ad Baiaz-
ethem pacem firmat. pretio Lencadis, cum
 100 Julio Mlicem compos de finibus. Pata-
vii Prator. Rhetiam defendit contra
 101 Maximil. Imper. Castro rum Legatus in
 bello Cambracen si. D. M. Procurator.
 111 Victus a Gallo. Tarvisum servat. Paca-
 102 vinus recuperat. Captivus Gallorum.
 1 Gallos Venetis reconciliat. Victus ab Hif-
 1 panis finibus admittitur: intra muros
 1 Vicentia Annis elto in castris degit. 199.
 Dux eligitur. 200. plauditur magis post
 electionem. Costantino Cavacia laqueum
 predicit. ib. Gallorum modo, modo An-
 1 stria auxiliator Turcas vincit. Scipsum
 2 bello offert in Turcas. Mors, sepultura,
 2 epitaph. moneta. laudatur a Bernardo
 2 Navageris. Primus qui vestibus utere-
 2 tur argenteis. ib. Templum S. Fransisci
 2 are suo erigi curat. Eius palatium nunc
 2 incolunt Nuntii Papa. Eius silii. 201.
 2 Eius moneta cur inscriberetur S. Mur-
 2 ci. ibid.
 Andreas Zancaninus Legatus Venetorum
 decipitur a Turcis. 199. Senatus non ape-
 2 rit.
 Andreas Venerius S. M. Procur. ambit non
 2 admittitur.
 71. Andreas Vendraminus opes congerit pro
patria magis, quam pro familia pransas
Ducatum. 170. 175. duodecimi filii. Se-
ptem filia matrimonio locata: cum qui-
bus. ib. institiam exerceat contra filium.
 ib. pulcher. Cades eo sedente. Ex merore
 obit sepultura, epitaphium. 176
 Andreas Vendraminus in bello. Clodien
patriam inuat ferro & uro. 175
 Andreas Contarenus ferro perit Ducem
Foscarum. 149
 Andreas Basensis. 100
 Andreas Contiarenus in Cretam missus. 128
 Andreas Argoli. 297
 Andreas Zenus in Lignris. 96

9. Angelus Participatius Gallos vincit Dux
eligitur. 19. trecei filii. Fillum minorem
collegam Imperii maiori praefert. 20. mu-
rat. Conspirationem punit. Urbem turri-
bus inngu. templa erigit. Crucis lignum,
Christi laciniam ab Imper. Domo acci-
pit. Monachos transfert. Vincit Patriar-
cham Gradensem. In victoria modestus.
 1 Victoria memoria exigit decem verras
 cum Tauro. Libertatem Patria firmas
 inter duos Cesares. Mors. sepultura. ib.
 Anna Michaelis uxor Iustiniani. 78. 197
 62. Antonius Venerius ex Cretensi pratura
 1 Dux cum Duca reconciliatur. 140. Ob-
 1 vinum habet Senatum cum Bucentauro.
 141. Aloysium unicum filium iustus dam-
 2 nat. Moves in Carrariensem principatu
 2 spoliatur. Tarvisum recuperat. Filio Car-
 2 rariensis principatum restituit. Sigif-
 2 mundum Imperatorem reducit in pa-
 2 triam. ib. Peloponnesum occupat. 142.
 2 Urbem adificiis ornat. Alberto Duci An-
 2 stria reliquias negat Proto Martyris.
 2 Ruperem Imperatorem cum conuge
 2 Veneriis suscipit Mors. epitaphium.
 76. Antonius Grimani fortune spectaculum
Syriam perit. in ambitu Magistratum
nunquam repulsam passus. 194. Legatus
 1 ad Federicum Imper. subrogat filium.
 195. Maris Imper contra Galos. plura
 1 oppida expugnat. ib. S. Marci Procura-
 1 tor: eo reclamante fedus Veneti cum
 1 Gallo iurant in Sfortiam. Iterum Maris
 1 Imp. in Turcas. uro patriam subleuat.
 1 Obrem male gestam vocatur ad carce-
 1 res. 181. 193. Sibi compedes inicit. Eius
 1 cacenas filius Cardinalis levat. A supre-
 1 mis comitiis relegatur. 196. Romam se-
 1 cedit. ubi per Annos novem supplet vices
 1 Legati. Palatinis charus. Villam adifi-
 1 cat. Julio II. suadet abjungere fedus Ca-
 1 meracense. Eodem dic. qua damnatus.
 1 revocatur. Bis Procurator. Legatus ad
 1 Regem Gallum. Dux. Peste affligitur.
 1 Mors. sepultura. laudatur a Federico Va-
 1 larsso. lauro coronat oratores Illiria.
 1 Monetam primus endit cur Iustitiam
 1 Pacem se supersit in nummis. ib.
 1 Antonius Tromas a populo in Ducem posu-
 1 latur.

INDEX RERVM NOTABILIVM. I

latnr . 100

Antonius Maurocannus Procurator S. Marci. 199

Antonius Thronus praeferat Ducatum 196

94. Antonius Priolus Legatus ad Papam.

castraducis in Hispanis. 254. Dux abfens creatur. Mors, sepultura. filii, Moneta. 155. Affines. 259. 247.

Antonius Cornarius Legatus ad Sigismundum. 149

Antonius Canalis. 249

Antonius Stella S. Fantini Plebanus. 217.

Antonius Georgius casus. 248

Antonius Lauridan. Scodram. 171

Antoni Corradi declamatio in Franc. Maurocannum. 118

Antonius Carnevali praeclat Maurocanni casum. 118

Aquila Draconem calcans Venetiis quid signaret. 111. odio quando habita. ib.

Aquila Valeria Princeps Aquilarum. 329

Argoli. 297

Artisticraia Veneta. 342

Avaritia Gracorum, et lanusium pervai-

107. Byzantium. 153

74. Augustinus Barbadiensis D. M. Procu-

107. Dux in locum fratris. Camille venerabilis. 112. Ducarium instaurat. ibid.

armatraduc in Germanos. 183. Catharinam Reginam Cypri in patriam revo-

cato Cypri accipit. Hermolanum Barbarum Legatum ad Papam creatum Pa-

triarcham Aquileiensem se abdicare mandat. movet in Gallum, in fugam impellit. Pisanos protegit. Abduca Gla-

ream occupat. Classim parat in Turcas. Snadet Thomam Zenum lege praefer-

ta, promoveri etiam ere alieno obstri-

ctum. ib. clades subit a Turcis. 185. Me-

thomam amittit. Venditiam exigit. Cephalenem expugnat. Missionem perficit,

nec impetrat. Rosa Aurea donatur a Papa. Mors. laudatur in funere a Domi-

nico Venerio. Epitaphium. 185. calumnia Guicciardum in eam. 186. Moneta. ibid.

quanti fuerit Bernardum Iustinianum. 350. dissuadet Regis Galli eadem quam-

vis inimici. 350

Antia. 117. 133. 144

B Aduarii vel Participati. 18. 29

Baduarius Participati. 19

Baldunus Imper. eiecitur a Paleologo. 96.

S. Barbara corpus. 54

Baldachinum domi prohibentur habere

Ducei Veneti. 350

Baiazet Rex Turcarum decipit Venetos

199. Lancadem extorquet. ib. plures Ve-

netiarum occupat. vrbes. 114

Baldunus Comes Flandria eligitur Impe-

rador. 83. clades. 86

Baldunus Rex Hierusalem captivus. 71

Baptista Nani. 261

Baptista Blasius praeclat abrogationem

Fasciar. 55

Barbi. 54

Barbadi. 150

Barbolani. 26. 28

Barberini Venetiis infensi destruunt memo-

riam Alex. III. 265. 280

Bartholom. Quiricus Episc. Castellanus. 142.

53. Bartholomaeus Gradonensis D. Marci

Procurator, Dux eligitur, Dandulum

postulante populo. 114. Affligitur inunda-

sione, Gracorum seditionis fame. 115. Con-

clave eligit Maioris Consilii. Reltores

mittit Tercellum, Mathamaneum

Mors, epitaphium, sepultura. ib. de eo

lege pag. 88

Basenolum Mastaliti. 24. 100. 98. 26

Basilius Trasmundus 24

Bavari praesens in Venetis. 231

Beasus Obelerius an Dux Veneti. 18

Begnig. 108

Bellini. 171

Belerandus pellio de regie conirationem

Faleriam. 121. stipendio donatur. Patres

accusati ingratos. perit. 122

Bembi. 247. 249

Benintendi Cancel. Reip. corrigit epia-

phium Andrej Dandali. 118

Benedictus III. Papa Venetiis. corpora

Sanctorum donat Monialibus S. Zac-

charia. 25

Bernardinus Lauredanus. 209

S. Bernardinus Senensis a secretis a Sacra-

INDEX RERVM NOTABILIVM.

mentis, Foscari Duci. 157. interrogatus de
 duratione Venetiarum respondet. 167.
 prae dicit Ducatum Moro. 348
Bernardus Navagerius laudat in funere
 Ducem Gritti. 200
Bernardus Justinian. laudat Ducem Fosca-
 ri. 158. prae fatis Ducatum. 370
Beroldi Alostini cades. 169
 102. Berincius Valerio sapientia, legatio-
 nibus clarus Dux eligitur. 275. Turcas
 vincit. 276. Tenedos expugnat. Iesuitas re-
 stituit. Pacem suadet cum Turcis. Aurum
 confert pro Bello Turcico. Mori. Palu-
 damentum legat Altari Eucharistiae. Se-
 pulchra. Moneta. 277. lege. 285
Berincius Sphasius comitrat cum Duce Fa-
 llerio. 120
Bessarion Card. admissus ad urbem in comi-
 tiis Venetorum. 163. bibliothecam donat.
 166. indicat de corpore S. Lucae. 347
Bevilacqua. 151
Bibliotheca Veneta. 203. 166
Blanca uxor Francisci Sfortia. 150
Blanca Capella desponsata Hetruria Duci.
 233. adaptatur a Senatu. ib.
Blasii. 155
Bocass. 101
Bollani. 274
Bona Sfortia Venetis excepta. 209
Bonifacius Montisferrati Dominus ducit
 in Syriam; partem accipit imperii. 86.
 etiam Venetis vendit. ib.
Bononienses uicti a Venetis. 99. confugiunt
 ad Papam non auditi. ib.
Byzantium capium a Turcis. 153. a Venetis.
 85. Byzantii primus Prator Zennus.
 87.

C

Aballus. 139
Calliacii. 137
Caloprini. 52
Cambracen Bellum. 199
Campana malefici, occasione pulsatur in-
 cendii. 220 Campana demo Missa ad Gre-
 28
Canale Orfanum. 18
Canali. 116. 165. 154. 249

Candiani. 31
Canone Adissa memoria recurrit Ducis Ve-
 neti. 34
Capelli. 196. 163. 232
Carnevali. 318
Carmignola. lege Franciscum.
Cardinalium novus titulus Eminentiissimi.
 265. Illustrissimi saluatur a Regibus. 279
Carloia soror Regis Cypri. 169
Carni. 117
Carniprivii lud. 77. 20
Carolus VIII. Rex Gallorum Neapolim oc-
 cupat: a Venetis fugatur. 181
Carolus vel Carolfus Bonif filius Ducatum
Venetorum usurpat. 24. pellitur. ib.
Carolus Crassus Imper. 28
Carolus Zennus frumentum in patriam re-
 fert. Ligures vincit. 139
Carolus Ad. plandis Veneta libertati. 20
 100. Carolus Contarenius ex Praturis ad
Principatum vocatus acquiescit in viuis.
Turcas vincit. 272. eius cura contra pe-
 stem. Mori. sepelitur a landatur a Petro
de Comitibus. Moneta. ib. comit. ib.
Carrariensis in Venetis. 134. 112. vide Franc.
Catherina Cornelia Regina Cypri, regnum
 cedit Venetis. 183. 169
Carbarini Cornelia mori. 316
Causa ferrea includebantur Clerici facino-
 rosi. 344
Cavacia. 200
Celfo. 127
Centratici. 57
Chalcis a Turcis occupata. 166
Charitatis ades. 72
Christina Sannitana uxor Mori Ducis. 162
 67. Christophorus Morus prae fatis Ducatum.
 160. Morus, non Maurus, unde corrige
 typographum in pag. 162. quod in stem-
 mate Morum fructum habeat. ib. legatio-
 nibus clarus. ib. ei prae dicit Principatus.
 348. Ducatum obtinente promouente
Christo. Abhorret virgine deservare sa-
 cram. 162. Fortuna varia certat in Pelo-
 ponneso in Turcas. 163. Tergestinos casti-
 gat. Anconam petit ac cum Pio II. irruat
 in Turcas. ib. in supremis comitiis excitat
 cives in Turcam. 165. Canalis culpa Chal-
cidem amittit. 166. Victorias, refert in
 Tur-

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Turcas. ib. Excitat Regem Persarum. Bibliotheca dono accipit à Bessarione Card. 166. Sepultura, epitaphium. Sermo cum D. Bonaventura de patria oratione. 167. D. Iohannum extruit. Duarum extruit. Corpus S. Luca donat fratribus S. Iob. 347. Sepultura. ib.
 Christophorus Ivanovich erat in funere Pisauri. 281
 Christophorus Veneris casus. 148
 Chium Veneti occupat. 72. 337
 Christophorus Ep. Olivulensis creatur Anorum sexdecim. 333
 Ciani. 87. in Zane. 81
 Ciconia. 236
 Clausura erat carcer Regibus antiquis. 38
 Clemens V. excommunicat Venetos. 108
 Clemens VIII. ob Sciarram iratus Venetis. 242
 Clerici Veneti Byzantii soli erant promovendi. 337
 Clari Veneti Oratores ad Concilium Constantia. 348
 Clerici homicida uno grosso punitus. 347
 Cleri Veneti Procuratores caveri dati Bononia. 351. ius ingrediendi Ecclesia Regu-
larium cum stola & Cruce. 360
 Canobia lege Clausura.
 Comitia qua hora celebranda. 232
 Congiarium quid? 197
 Congregationes Cleri Veneti. 337
 Constantinus Cavaccia 200
 Constantia filia Tancredi uxor Ducis Ciani. 89
 Consareni. 132. 136. 61. 149. 128
 Cornarii. 196. 112. 149. 150. 259. 169
 Corneliorum ades in vico S. Luca ad recipiendos Principes. 128
 Cornu Ducale ornatur. 213. 110. Cruce ei affixa. 128. 96
 Corvi cladem predicunt. 130
Corregunt castrorum ductor. 133
 Cypria Matrone constantia, pudicitia. 219
 Cypri Rex hospitio receptus à Venetis. 128. ludat in basilicis, Alexandriam dir-
puit. 129

D

D Anduli. 116. 8. 98. 127. 216. 215. 120. 138
 Daniel Iustinian. Ep. Bergomi recusat in suam Vicentinam. 198
 Dea Manrocena T breva Ducissa sepultura. 169
 Decemviri cur instituti? 342
 Decemviri cum adiunctis quando? 121. 78
 Decima Mortuorum. 333. quomodo divid-
rentur. ib.
 Deipara imago à D. Luca picta a Venetis Byzantii intercepta. 339
 Delphini. 133. 134
 Demetrius Peloponnesi Princeps vocat Turcas in subactum, à quibus spoliatur: 163
 Dominicus Archid. Matamanci Episcopus. 38
 Dominicus Grimani Antonii filius, loco patris, legatus Imper. 195. Cardinalis: manu sua sustinet patris catena: se offert loco patris ad carcerem. ib.
 Dominicus Trivisanus legatus ad Gallos. 196. præsens Ducatum. ib.
 Dominicus Venerius laudat in funere Augustinum Barbadicum. 187
 29. Dominicus Flabianicus coniarat in Vrseolos deportatur. 56. & 59. Dux eligitur. Comitia celebrat sacra, & civilia. Othone Vrseolum expellit. Vrseolos odit proscribit. 60. lego firmat, ne Principatus sit hereditarius à patre in filios. ibid. Mors, sepultura.
 30. Dominicus Contarenius Dux Dalmatas domat, movet in Normannos. 61. Curat excommunicari Pepum Aquileia Praefulem. duo templa erigit. Mors, sepultura. 62. Insignia malle Eclit intermixta. 335. negat investire Gradonicum in Episcopum. ibid. epitaphium. ib.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

31. Dominicus Silvius inter funera Ducis Contareni, Dux acclamatus uxorem habuit à superbam, luxu plenam. 63. templum restituit D. Iacobi. S. Marci ad eum marmore ornatus. Viduit à Normanis depozitur. sepultura. ib. pietas. religio. 333. primus, qui in Ecclesia vexillum recipere. 336. excisat ut alimenta subministrare Gradeni Patriarcha, quanta resultavit à Papa. ib.
6. Dominicus Monagarius Dux tentat frenum imponere Reipublica. 13. pulsus in exilium filius docet plus amare Republicam, quam familiam. 14
35. Dominicus Aschaelius Dux accurrit in Syriam, Barbaros vincit. 71. nauti cum apparatum apud socios deponit in pignus constantia. 72. Tertio Sanctæ Servator acclamatur. Tyrum expugnat. insulas occupat Ægei. Iadram domat. Ossa D. T. theodori fert in patriam cum corpore D. Donati. Eadem extruit Charitatis, ubi sit Monachus Mors. Ad sepulturam ducitur à successore. ib. insignibus cur moneta adiecta. 337
- Dominicus Archidia, Adatamanc Episcopus. 33
- S. Donati corpus Venetius. 72
- Syria Dux. 95. turrim erigit tintinabulariam S. Mare. ib. Tempia erigit. 76. Piratas domat. Hyrcæ Ammonens cogit ad tributum. Sepultura ib.
16. Dominicus Trens, vel Tribunus Dux; cuius nulla memoria in palatio. 33. tres ei filii. ib.
- Dominicus Tribunus Patriar. Gradenis. 34
104. Dominicus Contarenius Dux creatur dum tunc esset. 284. illico pax inter Christianos. 125. paci scitur cum Sabauda, ut is abstergeat iulo Cypri, Tres Ordines Religiosorum suppressit. 285. Erecliam amittit. 286. pax cum Turcis. Mors. à quo laudatus in funere. Numismata a. ib.
- Dominicus Orrianicus. 24.
- Dominicus Michaelius Classis director. 128
- Dominicus Molinus. 131
- Dominicus Bollanus. 174.
- Dominicus Præsolus usurpat Principatum;

- una nocte tenet. 58
- Dominici Zano eruditio. 299
- Dominicus Gradonici atati Annorum 18. Episcopus eligitur. 335
- Dominicani Fratres Venetis admissi miraculo. 399
- Donati. 151. 136. 205.
97. Dominicus Maurocannus bellum gerit in Dossiduri infula. 28
- Ducatus nequit esse hereditarius. 80
- Ducatus Moneta Venetia. 213
- Dux nequit moneta signare sui imagine. 169. collega dicebatur Imperatoris. 89
- Ducis memoria fiat in Canone. 342. domi prohibet habere baldachinum. 330
- Dux quomodo eligeretur mos hodiernus quando incipit. 98. eius filii prohibuit coniugia inire cum Principibus. 99
- Dutis Electores cur inlusi. & clausi. 107. vestes aureæ quando. 171. insignia data ab Alex III. p. 80. Mare desponsus. ib.
- Dux Venetis quomodo excipendus à Cardinalibus. 185. fere gladium in vagina cur. 118. Ducis infernæ a duobus dari nequeunt. 117. Si Dux Ducem comitetur ad tumulam pergit sine insignibus. ib.
- Ducis tituli, Croatæ, Albanæ, 70. Dalmatæ. 54. Ducis Ventis vestes argenteæ. 200. nequit dici Signor nostro 142. Ofelias distribuit. 197. dat Cappones Procuratoribus S. Marci. ib. Populiam Medocum Palestinus per Gastaldinos regabant. 115. alpinum super pellicem. 110. Ducis Venetæ unus. 220
- Ducatus aureus quante perfectionis. 341

E

- Ecclini tyrannus, puniunt à Venetis. 94
- Eleonora Imperat. Venetis excepta. 80.
- 84
- Eleonora Imperatrix Venetis excepta 154
- Elisaberh Quirini Valerio Ducissa V. Mores. 328. nummis. 230
- Emmanuel Imper. excacat Dandum. 84. 80. 79
- Episcopus Olivolensis cur dicitur Morino rum? 333

INDEX RERUM NOTABILIVM.

Equeſtria inſignia à Papa data. 232
Eſtendiſſi domus pro hoſpitio Imper. 154
Eugenius IV. Concilium congregat. 151. inſi-
diis petrus Sfortia V.C. ib.

F

Falerii. lege Phaletri.
Federicus Imper. magna pompa Vene-
tiis exceptus. 150. prædicitur bella inter Ve-
netos, & ſuis heredes. 150
Federicus Eneobarbus viſtus à Venetiis .
80
Felicis Michaelia Ducisſa Ven. epitaphium.
336
Ferdinandus advenit Cyprum. 171
Ferdinandus II. Mantuam expugnat .
262

Ferrarienſe Concilium. 151
Ferraria expellit Magiſtratū Venetum .
178

Feminarum virtus bellica. 174
Fornū Iulium ſub Ve neſis. 147
Fortunatus Gradipr aſul. 16. vindictam exi-
git caſi parui. ib.
Foſcarem. 170
Foſcari. 148 160

Franciſcus Carrarieuſis veneno inſicit puceos
Venetorum. 141. aſtus, Tarviſum emiſit.
156. ſpoliatur. 141.

Franciſcus Delphini virtus. 154
Franciſcus Petrarca corrigiſ epitaphium
Andrea Danduli. 118

Franciſcus Carrarienſis, iunior reſtituitur per
Veneros. 141

Franciſcus Beſſoritur D. Vindocinen. caſus à
Turcis. 285 317

52. Franciſcus Dandulus Dux cur Canis
diſtus. 109. 111. Vallenſes Polanos ad ob-
ſequium vocat. Fugas Patriar. Aquile-
ienſ. ib. Turcas vincit Smyrnam occu-
pat. 112 Una die ſexaginta Legatos Prin-
cipum audiſ. 112. movet in Scaligeros. Se-
pulchra. epitaphium. ib.

65. Franciſcus Foſcareus ob eloquentiam
Tullius. 148. juvenis ſuadet Vicentiam in
tutelam ſuſcipi. 149. Ter ad Reges Lega-
tus. Expetrus à Aſchemethe in Legatum
pacis firmat. Navigationem Orienta-

lem ordinat. Procurator S. M. eligitur
quadragenarius. Orator ad Concilium
Conſtantiienſe. 149. Dux prædicitur. 148.
eligitur ib. & 345. Dux geſſiente populo
per Annam ibid. poſticum Rivoaltinum
reſtaurat. 149. Vincis Philippum Medio-
lanenſem. Brixiam. Bergomum acquirit.
Cervienſes. Ravennates in tutelam ſuſci-
pit. 150. Ferro tentatur. Mover in Turcas.
Cladem in Pado ſubit. ib. Janueſes villi.
150. nuptias filii, magna pompa celebrat.
ib. Torneamenta. ib. affligitur ob filii ca-
lamitatem. 151. Miſſionem poſtulat. nec
impeirat. Legatos miſſit cum pecunia ad
Sigismundum Imperat. Senatum excitat
ad tutelam Eugenii Pontif. Imperatorem
Io: Paleologo tradidit Venetias. ib. Mo-
vee in Carbelanos. 152. Se Ducem in bello
offert. Pecuniam ad bellum offert. 346. in
Amurathem. Philippum V.C. pent impe-
ria ſpoliat. in Alphonſum Regem Nea-
pol. Landenſes, Placentinos, Anconitanos
ſub lege accipit. Mediolanenſe imperium
paritur cum Sfortia. Allobroges vincit.
Clasſem mittit in Turcam Byzantio incu-
bantem. 153. Amiſſo Byzantio, cives ſuos
reperit à Turcis. 154. pacem init cum
Sfortia. Enſe aureo donatur à R. P. Du-
cem Auſtria hoſpitio excipit. Federicum
Imper. eiſque coniugem. Vxor Ducis de-
ducit Imperatricem. ib. epulo excipit Im-
peratorum munera offert. Plura exaudiat
poſtulata Imperatoris, duobus exceptis.
154. Feſtigal excipit ſemeſtre ab omnibus
ſtipendium publicum mirrentibus. 155.
Facundia, profunda memoria Principis
nonnagenarii. Maieſtas corporis: meri-
ta. ib. Senectutis præteriti ei dignitate
abrogatur. Prædicitur abrogatio ab A-
ſtronomis. 155. Procurator electus in lo-
cum Barbi ob ſenium remiſſi. ib. Emulos
habet Lauredanos. Tenat ſibi conciliare
oblatis filia nuptiis. ib. Suſpectus de nece
Lauredani. ib. à Iacobo Lauredano
Triumviro, eiſ abrogatio proponitur.
156. Domum remittitur. Decretum nun-
tianti Iacobo Lauredano, conſtans reſpon-
diſ. 157. negat deſcendere per ſcalas
ſecritas, populo commiſerante. Scipioni
inni.

INDEX RERUM NOTABILIUM.

- innoxius per medium forum, ad cimbam
vanis ibid. Auditis campanis pro nova
electione, moritur. Eius uxor cogitur à
Senatu cadaver reddere ad publicam so-
pulturam. Lex feritur, ne amplius de-
ponantur. Princeps principem comita-
tur ad iunbam in habitu Senatorio, curi
157. in funere laudatur à Bernardo
Sustiniano. Eius funeri adstat S. Bernard.
Senensis. Is Foscari Confessor fuerat, ib.
Sepulchrum. Epitaphium. Vxor. Num-
misma. 158. Imago lapideo Ducis Foscari
ubi, 159. Inscriptio publica. ib. male audis
ad novum coniugium. 158
79. Franciscus Donatus inter Sapientes;
vicibus viginti quatuor, Dux ex equite,
& S. M. Procuratore. Vexillum publicè
trahit Guidoni Rovereo. 204. Scalam
erigit Gigantem, Errarium, Athenam.
205. legem fert de puniendis bareticis. ib.
Mors, epitaphium, Moneta. Laudatur à
nepote Io. Donato. ib. Franciscus Zaninus
præfatus ducatum. 170
99. Franciscus Molinus genio Mavortius
ætatem infumit in Classe; Thraces vin-
cis. 207. coegrotante Cydoniam Turca
occupant. 208. dux eligitur. Eius virtutes.
Clissam occupat, pluraque alia oppida.
Mors, sepultura, laudatur à F. Jacobo
de Amore. 208. Nummis mata. 159. Tem-
plum erigit D. Maria de planctu. 270
11. Franciscus Venerius dux eligitur mi-
nimè ambiens. Equites corrigit Meliten-
ses. 208. parci. Pacem zelotypus servat.
209. neuter inter Gallos, & Hispanos. Bon-
nam Sfortiam cum pompa excipit. Mors.
laudatur à Bernardino Lanredano, epi-
taphium, nummus. 209
95. Franciscus Contarenius totam peragra-
vit Europam. 156. legationes. dies eius
nativitatis frustra orat cum Paulo V. di-
gnitates omnes sortitus in festis deipare.
257. Principes hospitio excipit Mors, epi-
taphium. Moneta.
98. Francisci Ericcii iustitia, virius mili-
tariis. Eques D. M. Procurator. Legatus
ad Urbanum VIII. 264. Germanos repri-
mit Mantua insultantes. 265. in Castris
diadema suscipit. Bellum agit in Barba-
- rinis. Memoria restituitur Alexandri
III. Bellum in Turcas. Cydonia amissa.
Eligitur Mavis Imperator. Vicam offert.
Mors. Cor D. Marco relinquit, & sepe-
liuntur in eius Capella. Sepultura, nummus.
epitaphium. Templum erigitur D. Anna.
266. contentio cum Romanis pro titulo
Eminentissimi. 125
- Francisci Roverei morte vacat Urbini Du-
catui. 179
- Franciscus Pesarcha libros donat Venetis.
Veneto donatur hospitio. 128
- Franciscus Foscari Senator excitat Franc.
Maurocan, ducem in castra descende-
re i
108. Francisci Maurocani natalia; clas-
sem ascendit ut nobilis, ætatem ibi insu-
mit per gradus ascendens. 316. Victoria.
Cretam propugnata Declamatio Corra-
tis in eum, ob deditam Cretam. 318. prædici-
tur declamatio à Carnovali. ib. defendi-
tur à Io. Sagredo. 319
- Franciscus Carmignola prædator. 149. 150.
penam luit. ib.
- Franciscus Sfortia ducit Blancam Medio-
lan. 150. hasta ludit Venetiis. ib.
- Franc. Quirinus. 152
- Franciscus Cornelius. 159
- Franciscus Foscari Clerum Ventum de-
fendit. 360
- Fratelli. 159
- Fridericus Cornelius Cardin. 150
- Funduli. 146
- Fuscatorum adibus recipitur Henrico Rex
Gallia. 221

G

Gabella nova excitat seditionem. 96
Gabinus Tundulus cogit includere
Papam; Casarem, Ducem Venetum. 146
Galbani 16
Galeacius I. C. Mediolanensis inis cum Ve-
netis. 141
Galli vincti à Turcis in Creta. 317
3. Gallia Venetorum ducatum usurpat.
cadunt. 10. & 11
Gentilis Belini pistor. 171
Georgii. 243

Geor-

INDEX RERUM NOTABILIVM

Georgius Cornarius legatus ad Gulas. 196.
 pransat Ducatum. ib.
 S. Georgius Venetias liberat ab inundatio-
 ne. 114.
 S. Georgius in Alga Ordo suppressus. 239.
 Georgius Cornelius casus in bello. 150.
 Georgii Fraxilli supplicium. 259.
 Georgius Cornelius ferro perit Renerium
 Zenum. 259.
 Georgius Danicichus Dux Viscorum. 247.
 Gibellini. 181.
 Gladius in vagina quid? 138.
 Gonzagam Ducem defendunt Veneti. 248.
 Geadensis Patriarcha victus: eius memo-
 ria cum opprobrio. 20. Primas Venetia-
 rum. 46.
 Gradisca obfessa à Venetiis. 250.
 Gradonici. 127. 25. idem ac Tradonici. 333. con-
 sentio cum Patriarchis. 342.
 Gracorum avaritia perditur Byzantium. 13.
 Greg. XIII. acquiescit paci in ira cum Turcis. 232.
 Grimani. 193. 215. 243.
 Gritti. 198. 201.
 Grignani. 126.
 Guesphi. 181.
 Guido Vbalus Ryverens. 204.
 H
 Helena Barbadiæ uxor Ducis Marcell-
 li donatur Rosa Aurea. 348.
 S. Heliodori corpus. 5.
 41. Henricus Dandulus perfide excecatus
 ab Emanuel Imper. 138. & 80. Dux eligi-
 tur. 84. Veronenses, Pisanos domat. ib. Clas-
 sem ducit in Orientem. 85. Iaderam expu-
 gnat. Excommunicatur, absolvitur. Ale-
 ximum Imperio restitutus capta Byzantio.
 vincis Murzuphulum. eligit imperatorē.
 86. Patriarcham Byzantinum eligit. Ac-
 quiris Insulas Ægei. Cretam emittit. Mors.
 nummus. Civibus occupantibus dat insulas
 Ægei. ib. pactum cū Byzantino Patriar-
 cha. de beneficiis Ecclesiasticis. 399.

Henricus Rex Gallia Venetiis, quanto honore
 suscepit. 221. memoria. 222.
 Henricus IV. Rex Gallia excommunicatur. 242.
 Henricus Imper. reconciliat Venetiis Pasavi.
 nos. 70.
 Heracleani. 8.
 Hæretici Venetiis à quo, quomodo puniendi?
 205. 6. 340. 341.
 S. Hiermagore. & Fortunati corpora. 74.
 Hermolaus Barbarus Orator ad Papam ele-
 ctus Patriar. Aquileien. cogitur renuntia-
 re. 183. edie castigationes Plinianas. Mar-
 bo peris populari. ib.
 Hermolaus Donatus Triumvir Advocator.
 occiditur à Nicolao Ericcio. 151.
 Hieronymus Mercurialis. & Hieronymus
 Capiuacens. Professores Patavini pestem
 agnoscunt. 212.
 S. Hieronymi Eremitarum Ordo suppressus.
 283.
 Hieronymus Barbadiens proponit Foscare
 Ducis abrogationem. 136.
 Hieronymus Donatus proponit Foscare ab-
 rogationem. ib.
 83. Hieronymus Priolas Dux Ducis fratri
 succedit. Fores apertas vult. 212. missis ad
 Concilium Tridentinum. 123. iura obtinet
 eligendi Patriarcham Venetum. ib. Pa-
 latium S. Marci dono accipit Roma. in-
 fulam ornas Ducalem. Binas Hasnas veri-
 git in gradibus scalarum. Cudit Ducatum
 Venerum. Mortuus laudatur à Gritto.
 Moneta.
 Hieronymus Grimannus pransat Ducatum.
 215.
 Hieronymus Marcellus. 248.
 Hieronym. Justinianus Eques, Ducis frater.
 299.
 Hieronymus Basadona D. M. P. pransat
 Ducatum. 328.
 S. Hilarii templum. 20. Monachi. ib.
 Hipatus quid significet. 8.
 Horatius Mathæus Nunnus Apost. anathe-
 ma vulgat in Venetos. 239.
 Horlaus Hipatus cognomento Ursus iuven-
 tū armis instruit. 7. movet in Longobar-
 dos. Ravennā recuperat. Casari restituit.
 b domat

INDEX RERVM NOTABILIVM

domat Aquileiam interficitur: prima hac
furoris vltima. 8
Hofafius Palento tyrannus Ravenna.
150
Humi villi a Venetiis. 36.

I

Iacobi Foscari nuptia cum Contarena,
quàm solemniter celebrata. 170. In iudi-
cium vocatur. 171. innocens cognoscitur.
ib. Nove quaestioni subiicitur, relegatur;
innocens. ib.
43. Iacobi Theopoli mores, ingenium. Dux
in Creta. 88. Venetus. Cretenses domat.
90. Vatazium Lesb Principem vincit.
Lanceam Christi accipit pignore. 91. Claf-
sem mittit in tutelam Papa. Eius frater
caditur. 91. Turrim Bebianam defendit in
Casarum. Ferrariam recipit a pro Papa:
Pratorem Ferraria dat. Iaderam sexto
demat. Coloniam eo mittit. Quingue vi-
ros instituit pro pace seruanda domestica.
92. Petitionis officium instituit. Leger
firmat. Templum erigit S. Ioh. Pauli.
ibid. & 399. Se abdicat: epigraphium.
92.
47. Iacobus Contarenus Ducis filius, Dux,
in Iustinopolitanos. Anacimantos legem
feri de Portariis. 100. pax cum Ligure.
Notus Magistratus prohibet. 101. Ma-
ram dat Pratorem. Saraceni comura-
tionem diluit. Patavinis ingratia insti-
get. Mantuanos componit. Secedit in do-
mum priuatam. Donatur sumptibus pu-
blicis. Mors. sepulchra. 101
Iacobus Bascius Consiliarius. 38
Iacobus Theopulus. 99
Iacobus Emilianus pransat Ducatum.
1215
Iacobus Fuscarenus ambit Ducatum.
1243
Iacobus Superantius pransat Ducatum.
1332
Iacobus Theopulus a seditioso populo postu-
latus in Ducem secedit. 104
Iacobus Caballus. 133
S. Iacobi templum restituitur. 74. ere-

ctio. 332
Iadera rebellis expugnata. 85
Iesuatorum Ordo suppressus. 215
Iesuita cur Venetiis proscripti? 244
Iesuita Venetiis restituit. 176. 225
Ideprandus Longobardus. 7
Incendium Venetiis sub Aloysio Mocenico.
120. corripit officinas in Plautis D. Mar-
ci. ibid.
Innocentius X. restituit memoriam Alex. III.
165
Innocentius III. Christianos excitat in Sy-
riam. 15
Innocentius XI. Equitum sacrorum Ducem Iusti-
nianum. 294. 312. 310
Inquisitio in haracis instituta. 340
341.
Insignia Principum in Ecclesia D. M. ad
mensuram redacta. 344. qua prima
fuerint. 94
Investitura Bemisciorum 340
72. Io. Mocenico virum paratib. 177. Dux
Scodra dedita pacem init cum Turcis.
178. novum in Ferrariensem Mispax
plura oppida expugnat etiam reclamante
Papa. Rhodigium accipit. Pacem init.
Institudinum exhibet. Peste positum obit.
ibid.
96. Io. Cornelius inuitus Dux creatur. 258.
Magistratus praetora. In Cretam tyran-
dem comprimit Georgii Fratelli. Paritur
filium ex albo proscripti. 259. affinitates,
mors, Mausoleum, epigraphium, moneta.
Io. Calergius seditor Cretensium. 120
Io. Galbani collega patris in Ducem. 15. fi-
lium Mauritiū collegam assumit. 16.
Praefectum Gradensem ex terra praecipitem
dat. expellitur. ib.
Io. Gradi praeful praecepti a turri datur. 16.
sanguine impressi in lapidibus.
S. Io. Baptista monus Venetias delata.
70
Io. Bombus pransat Ducatum. 247
Io. Mocenico pransat Ducatum. ib.
Io. Palatino amitor operis praesentis sacras
vitam Ducis Iustiniani, Innocentio XI.
124
Io. Dandulus. 120
Io.

INDEX RERUM NOTABILIUM.

10. Franc. Pafcalicus laudat. *Thronum*.
169
10. Fradonicus collega patris. 14
10. Gradonicus intercedit. *sepulcrum Ducis*
Candiano 46
10. Vrfculus ducit nepiema *Cafaris* *Byzan*,
54
10. Maurocannus imperat infulam pro *Mo*-
nachis *S. Georgii*, 52
10. Archiep. *Ravenne* *ſchiſmatici* 132
56. 10. Gradonicus *Niſa* Dux eligitur fu-
renſe conſpiraque *Faleria* 125. *pacem*
init cum *Ligure*. *ibid.* *mores aggreſſe*, 126.
auguſt *numerus Procuratorum* *D. Mar-*
ci. *ibid.*
57. 10. Delphinus legatus *Byzantium*; ca-
ſtra curat *Tarſiſ*; obſeſſus à *Pannone*.
Dux eligitur, ab hoſte tranſiit *uogati*, 133
per hoſtes irrumpt. *ib.* *Dalmatiam* *Rép.*
permittit. *peſſe tollitur*. *Mores* *compr-*
mit. *ſepulcrum*, 126
92. 10. *Bembi* *natalia*, *cepinx*, *pugnat*, *vin-*
cit *Turcas*. *Vſcocco* *vincit*. 129. *D. M.*
Procurator, *Dux* *moriet* in *Archidu-*
cales, *Pacem* *init*. *Mors*, *moneta*, *ſepul-*
crum.
10. *Maurocannus* *S. R. E.* *Cardinal*.
10. *Auſtrius* *clauſis* *director* in *Turcas*. 129
10. *Participatius* *collega* *Patris* in *Ducatu*
deponitur, 20. *conſpiras* in *Patrem*.
ibid.
10. *Iuſtinian*, *cognomine* *Longus* *Byzantium*
propugnat in *Turcas*, *caſes*, 153
10. *Paleologus* *cum* *Patriarcha* *Venetias* *ue-*
nit. 151
10. *Donatus* *laudat* *Ducem* *Franciſcum* *Do-*
natum in *ſunere*. 105
10. *Ioannes* *Participatius* *collega* *patris* in
Ducatu. *fratrem* *legat* *ad* *Papam* *pro*
Comacino, 29. *cedem* *fraternam* *vindicat*.
Comacelum *incendit*. *Templum* *extruit*.
Frates *collegas* *aſſumit*. *Faſces* *cedit* *Can-*
aliano, *re-aſſumit*, *ſuccellori* *cornu* *imponit*.
Privatus *obit*. 30
103. 10. *Piſauri* *ortus*, *genitores*; *ex* *currii*.
fani *elabitur*. 271. *dignitates* *Magiſtra-*
tus, *orando* *memoria* *cadit*. 279. *Legatus*
ad *Sabaudum*, *Gallos*, à *latronibus* *expu-*

- liantur*. *ib.* *ſciulus* *init* *cum* *Sabaudis*, & *Gal-*
lo in *Hiſpanum*. 279. *perſidiam* *decegit*
miniſtri *Galli*, *ad* *Brutannos* *pergit*. *M.*
Conſilii *Sapiens* *ad* *Urbanum* *VIII.* *diſſi-*
dium *eius* *cum* *Bairerinis* *re-diſuiſſe* *Pa-*
pa. 180. *legationes*, *S. M.* *Procurator*. *In-*
ducit *Senatum* *ad* *emulam* *Ducis* *Par-*
menſis, *legatus* *in* *caſtra*. *Incur* *inquir-*
tur. *Innocens*, *legatus* *ad* *Alex. VII.* 281.
Snadet *ſeſuita* *greſſum*. *Snadet* *Cretam*
non *cedi* *Turcis*. *Pecuniam* *muſeo* *con-*
ſere. *Dux* *eligitur*. *Mors*, *Manſolentis*.
Oratio *eius* *ſunere*. *Moneta*, *epi-*
aphium. 282. 283
11. *Ioannes* *Participatius* *Dux* *myſtas* *eligit*
in *templo* *D. Marci*. 23. *bellum* *movee*
in *Obelerium*, *ſupplicio* *aſſicit*. 24. *Na-*
rentinas *cogit* *ad* *baptiſma*. *eorum* *lega-*
tum *leuat* *de* *facro* *fano*. *Fugit* *in* *Gal-*
liam, *re-uocatur*, *in* *Monasterium* *de-tru-*
ditur. *Mors*. *ib.*
10. *Marturius*. 24
10. *Saracenus*. 21
43. 10. *Dandulus* *ex* *Comitatu* *Cherſana*
Dux *gravis* *terratus*. 102. *in* *Hiſtros*,
Patriarcham *Aquila* *mittit* *clauſum*
improſperè. 103. *Syria* *occupatur* *ab* *in-*
ſidelibus. *mores* *corripit* *populi*. *antream*
monetam *endit*. *Sepulcrum*, *epi-*
aphium.
ibid.
51. *Ioannis* *Superantii* *mores*. *Iaderam* *re-*
cuperat. *Dux*, *auget* *Procuratores* *S. M.*
109. *Sacris* *reſtituitur* à *Papa*. *predones*
domat. 110. *erigit* *Armamentarium* *na-*
uale. *Cretam* *comprimit*. *Martinum* *Scal-*
ligerum *domat*. *Abundantiam* *procurat*.
Sepulcrum. *Duces* *obligat* *exire* *cum* *Alpi-*
no *ſuperpellico*.
Ioanna *uxor* *Ducis* *Maripetri*, 163
Ioanovichii. 181
Indaica *inſula*. 18
Iulius *II.* *Papa* *conſpirat* *in* *Venetos*; *abintat*
ſe *ad* *Cameracenſe*. 196
D. Iuſtina *feſtum* *cur*? *moneta*. 220
Iuſtinianorum *ius* in *Monasterio* *S. Hieron.*
& *Camaldulen*. 298. *Iuſtiniani* *omnes* *de-*
ſecti. 28. *reſtituitur*.
Iuſtiniani. 133. 116. 127. 157. 110. 131. *addunt*
b *2* *ſem-*

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Stemmatis Aquilam Auream. 131. 194.
Iustinianus Participatus filius Angeli Du-
 cis legatus ad Leonem Imperatorem : 20.
 - pairi irascitur : collegam assumitur. Dux.
 21. fratrem collegam assumit. arma mo-
 - vet in Sarracenos. Corpus accipit S. Mar-
ci. ibid. Templum designat. 22. sana re-
stituit S. Hilarii , & Zacharie : donat .
 Mors. 22

Iustinianus Iustinianus. 110

Iscole. 26. 28

Iustinopolis. 100. tribus aria Veneris. 39

Iustitia mater pacis, & ceterarum virtutum
 287. hieroglyphicum Venotorum. ib.

L

Laurentius Theopulus Ducis filius, Dux
 98. forte praefertur Ranerio Dandulo.
 - ibid. Coronationis pompa . 99. Regia illi
 comit. Filiorum coniugia cum Principi-
 bus ei interdicta . Ligures vincit legem
 fert de Portoria: Vitus a Bononiensibus ,
 eos domat. Anconitanis cogit ad Porta-
vinum. 99. epitaphium. ib.

98. Laur, Celsus falsum morte victoria, Dux
 - eligitur Amorum quadraginta sex . 127.
 - ei Patricii. 12. occurrunt. differentia cum
 - genitore de precedentia. 128. Crucem im-
 - ponit Cornu Ducali. Excepit Ducem Au-
stria. Petrarcha dat domum inhabitan-
 - dam. Bibliothecam erigit. Cretenses do-
 - mat. Martiales ludos exhibet. ibid. Vitam
 - regiam ducit populo gratis . equos , Leo-
 - nes alit. Libros dono accipit a Petrarcha.
 epitaphium. 129

Lauredana Marcella uxor Ducis Moyssi
Mocenici. 220

Lauredani. 195. 271. 170. 209. a Mutio Seev-
vola. 215. 171

S. Lauren. Iustinianus primus Patriarcha
Venet. 346. usum firmat paciscendi pro
 mortuorum sepultura. 347

S. Laurentii templum. 20

Laurentius Marcellus. 276

182. Laurentius Priscus ex Consiliario Dux :
 210. Concionatur ad populum. curam su-
 - mit in pestem famem, bellum. coronas co-

- nungem. 211. Mortuus laudatur a Iustitia.
 no. epitaphium. Moneca. ib.

Lazarus Mocenicus. 272

Legati apud Papam nequeunt promoveri ad
 gradum Eccllesiasticum Veneris. 153

Leges Casaris Venetis non observant. 332

Leges Venetae data Norimbergensibus. 351

Legislatum a dulatio. 299

Lemnus dedita Turcis. 178. defensa. 171

Leo Imper. donat lignum S. Crucis Venetis
 - cum aliis reliquis. 26

Leonardus Dandulus praefert Ducatum. 138

Leonardus Mocenicus praefert Ducatum. 196

Leonardus Pisaurus Mansolanum excitat Pa-
trino Duci. 281

Leonardus Dandulus praefert Ducatum. 127

90. Leonardi Donati navitas, studio, pere-
 - grinationes . Magistratus. 241. Scientias

callet. diligens servator Reipublicae. Le-
gatus ad Hispanos. 242. sed ut cum eis pro-

- movet in Turcas . Praefensor Conti-
nenti ; apparatus praestit ad excipiendum

Gallorum Regem. M. Consilii Sapiens le-
gatus ad Imper. locum designat pro tem-

- plo Redemptorii. Ad septem legatus Pon-
tifices Sixtus V. reconciliat Henrico Na-

- varra Regi. Insulam oblatam Brixinsem
 respuit ; Clementem VIII. reconciliat ; Rei-

- publica. ib. Palma propugnaculum erigi
 curat. 1243. Legatus ad Mebemetem Is-

- Principatum praefert. in paritate votoru
 - ne turbaret electionem, ultro cedit. ib. pa-

- cem firmat cum Turcis. Legatus in castra
 munius finibus auram sibi datur restituit.

Dux. 243. discordia omine ; Civitas inter-
 - dicitur a Papae V. Subditos in fide con-

- nit. 244. grave responsum Legato
Papae. ibid. ypis dat obsecrationem contra

- breve Pontificum. 245. Subditi ur-
 - bes legatos mittunt ad Donatum . Pacem

- init cum Papae. Viscosos domat. Mors pia
Christiana. Tabula testamentaria. Mone-

- ca. 246. dat leges Venetis Norimbergensi-
bns. 351

Leoni. 124. 221

Leopoldus Dux Austria in Venetos movet .
 153. Tarvisum dono accipit a Venetis ; Ilud
 - vendit Carrariensi . 16

Lign-

INDEX RERVM NOTABILIVM

Ligures viſti. 134. viſtores *ib.* Clodiam occupant. *ib.* ſuperbipacem negant. Viſtiam iſſa Clodia, carceri dantur. 137. ſugam tentant. Tigna domorum in *linres* fabricant. 138. Miſericordiam implorant. *Clasſem inſtaurant*. Viſtorem Piſanum veneno occidunt. Captivos Venetos veneno necant. Corripimur à Venetiſ ieiunio. Veſtibſ donati à matroniſ liberi dimittuntur. 137. Inſignia. *ib.* ob avariſiam ſtrajiciunt in Europam Turcas. 111. viſti à Venetiſ. 150. Piſanum cum tota claſſe captivum ducunt. 120

Longobardi à Venetiſ viſti. 8
Luiſprandus Rex Longobardorum. *ib.*
S. Luca corpus ubi quieſcat. 347
Lucas Piſanrus. 180
Lucinus Vermis. 118
Lucianus Auria Venetos vincit. mors. 134
Ludoviciſ Fortia tyranniſ. 178
Ludovicus Contarenus captivus Liguſum. 136
Ludovicus Rex Pannonia inſeſtat Venetos. 124
Ludovicus Eliſcus captivus Venetorum. 134
Ludovicus Rex Gallia auxilia mittit in Turcas. 285
Lutberuſ. 205
Luxuſ militem perdit. 134

M

Maioriſ Conſilii aula erigitur. 115
Mantua cur à Germaniſ occupata. 265

Marcelli. 126. 178. 127
2. *Marcelluſ Tegalianuſ* Heracleanuſ ex equitum Magiſtro Dux Patriarcha compriſiſ in gratiam Pape. 6. virtuteſ; Mors. *ib.* eiſ natalia. *Tegallianuſ non fuit.* 332
Marcus Foſcaruſ prænſat Ducatuſ. 160
Marci Bragadeni martyriuſ. 219
M. Antoniuſ Columna Claſſiſ directoſ in Turcas *ib.*
Marcus Juſtinianuſ. 116
Marcus Ruzinuſ *Liſtſ* vincit. 117

S. Marcus liberat Venetiſ ab inundatione: annuluſ per piſcatorem Duci miſiſ in fidem miraculi. 115. eiſ templuſ muſicaſ ornatur. 64. S. Marci palatium Roma. 213. ara lapilliſ ornatur. 70. Inſigne Venetorum. 343

Marcuſ Foſcaruſ quomodo comitiſ adſueſcit, in quibuſ fratri abſcicuſ Ducatuſ. 156

Marcuſ Lauredanuſ ſato tollitſuſ repentinuſ. 155

Marcuſ Corneliuſ. 112. prænſat Ducatuſ. 117

Marcuſ Mantrocanuſ. 126

M. Anton. Corneliuſ *Principeruſ*. 159

19. Marcuſ Corneliuſ legum Doctoſ, ſemel Procrator. buſ Princepſ. 130. In Faſteriana coniuratione Diſſiſatoſ *Rempublicam* geſſit In ſua electione contradicteſoreſ paſſuſ Ioannem Darpinuſ, abunde ex concione reſpondeſ. Coniungem habet popularem. Cretenſeſ damat. 131. Aquilam auream addit ſtemmati ſuo. *ib.*

73. Marcuſ Barbadiuſ Dux, cui ipſi gratulantur Turca. 180. Inſtituſ ſollituſ. Primuſ Principuſ, qui ſpectante populo diadema ſuſcepit, Marmore erigit Ducariuſ. *ibid.* purgat riſas Aquarum. 181. Diſſidia, & nomina G. bellina, & *Guelpha* deſteſtatur in Comitiſ, cingulo ad colluſ & lacrymiſ. *ibid.* Moriſ ſepulchra, epitaphiuſ, *Moneta.* *ib.* & 350

80. M. Antonii Triviſani S. M. Procurat. ſanctitaſ: noſtuſ quariſ ſignatuſ Loyoſla. 206. Dux prædicituſ: electuſ coram *Cruciſixuſ* procumbit, proſuſtituſ ſemel in hebdomada iudiceſ excitat. Iudiceſ, comefſationeſ prohibet. Pacem conſtituit. Obiit dum Sacruſ audireſ. 207. Laudatur à Lauredano. epitaphiuſ. *Moneta.*

91. M. Antonii Memi maiſeſtaſ corporeſ. Dux inter pluſeſ ambienteſ. 247. armat in Viſcoceſ. Gonzagam *Mantua* Duceſ tuetur in Sabauduſ. Mors. 248. ſpitaphiuſ. *Moneta.* ſepulchra.

INDEX RERV NOTABILIVM.

107. M. Antonii Iustiniani natalia. 297. plures habes Sanctos agnatos. 298. India. Artes omnes excoluit. Ditta gravissima. Diesim percurrit S. Scripturam. 299. Annona praefectus chimica panem nauticum probat. Legatus ad Gallos. ib. Gratiam Regi sibi conciliat. 300. militem ibi scribit pro patria. Duces impetrat. Subsidia à Rege à Masronis. 300. Maironarum exemplo, viros excitat. Equisatum impetrat à Lotharingo. 301. Munera suis in patria. Inquisitor Comitensis. Eius sollicitudo. Iudicia eius selesta. 302. Orator sed semper ex tempore. Inter prae-santes Ducatum ipse eligitur in visum. 303. 292. Casu Turcam ex oculis. ib. Responsa gravissima ab eo data Censiliario excitanti ad iustitiam. 304. sollicitus in regimine. Noctum cum Sapientibus: cur? Listet Ecclesia andiebat molesto. ib. blasphemos odit. ib. Rarus se imisistis distributioni bonorum Ecclesiae. 305. Cur Cappucinos non vocaveris ad concionandum? ib. Cum Confessore nunquam loquitur extra tribunal. Dignitates Ecclesiasticas das non vagantibus, & patrono destitutus. 305. Dux eligitur D. Nicolao intercedente. 306. In eius Ecclesia restituit Sacrorum num. Dietum legis S. Pastros. In convivio verba misceat sacra. ib. Templa quarit remosa. Sacra hostia nititur. 308. Theologos inquirat. In canobium fugere meditantur. Villoribus frequenter potius, semper Deo reddit. Landatus in Rege Polonia ut Sanctus. 307. ab Innocentio XI. 294. & 310. Latine loquentibus latine respondit. 308. Turcas dicit Arcum Dei. Orando vincit. Princeps dicitur Asiraculorum. Urbes sub eo expugnata. ib. Etiam in festis iustitiam exercet. 309. Munera das absque pretio. Pauperibus januas vult semper aperias: Domum suam dicit pauperum. 309. merenti dignitatem est inimico confert. 310. Mortis diem, & sepultura sibi praedicat. 311. negat ut indignus operis sacco S. Francisci. Mortuus commendat Deo Rempublicam. ibid. pervigillo Annuntiationis obit, praedicat

successorem Franciscum Mauritanum? ibid. Sedendo obit. Virgo obit. ibid. Ce-renti ei missum ab Innoc. XI. cur? 312. Mors pia. epitaphium. Moneta. 312. me laudatur in funere. 296. plantus in eius morte. 295. Oratores Principum mortuum laudant: ibid. elogia de eo. 296. spernit Astrologos. 297. timet altru-rum auctorem. fratres. nepotes eius. 298. Mortuus Sanctus Cydonem recuperat. 88. Maria Salutis templum. 262. S. Maria Formosa templum. cur visetur. 49. privilegia indulta Plebano, & Cap-ituli. 334. Maris desponsatio, unde? 10. Marina Gallina uxor Ducis Sten-di. 145. Marini, 16. 50. Maximus Georgius cognomine Sanctus. 104. pertransiens casu, Electores discorde excitat ad sueilectionem. Excommuni-catur à Clem. V. ob bellum Ferrari-um. 108. templum erigit D. Dominico cum Nosocomio. Mors. Oculo sarcophagi sepelitur ne ob devotionem discerpere-tur à populo. ibid. sepultura ubi. 343. 55. Marinus Phaletrus Comes Marina Vallis, divisus, natuclaris iracundus alapa pecunis Episcopum Tarvisi. 119. legatus ad Papam, Dux eligitur. 120. Et occurrunt duodecim legati. Noctum in patriam appellit, incedens per columnas reorum. Cladem subis à Lanensibus. Conspirat in patriam, pretextu negata iustitia. Supplicio datur. 121. quomodo ductus ad sepulturam. Bona publicantur. Supplicatio instruitur singulis diebus Mersuri à Clero pro gratiarum actione. 122. sepultura ubi. 343. 59. Marinus Grimannus transat Ducatum. 243. 238. virtus. Annona, iustitia, pax gerit Principatum. Vscocco do-mat. 239. dissidium cum Paulo V. Ana-rbema à Paulo V. dum Grimannus animam ageret. Nuntii audita horribili voce, ex-
pi. at.

INDEX RERUM NOTABILUM.

- pirat: sedus percussit cum Rhatis. Adonera. Sepultura. Epitaphium. Eius consuevi Rosa Aurea donatur à Papa. 240
44. Marinus Mauròcannus primus qui novo electionis genere Dux dictus. Legationes, Præture, Cretam Colonia fulcit. 93. Crucem sumit in Ezelinum tyrannum. Patavinum expugnat. Insignia impetrat. Primicerio S. Marci. 94. Eius tessera prima omnium pendetur in ede S. Marci. Mors. Epitaphium.
- Marinus Zenus primus Prætor Byzantiæ. 87
- Marinus Zane Senator. 81
- Marinus Bachomius auctor seditionis. 342
- Marinus Comes Comacini. 29
- Maripetri. 178
- Martinus Scaliger ducitur à Venetis. 110
- S. Martinus de Strada. 18
- S. Maria Magdalena Ecclesia, in qua Lignores indumenta acciperunt à Venetis martiris. 137
- Martilius Carrariensis. 112
- Martialis olim Bassi. 24
- Martirii. 24
- Martius. 13
- S. Matheus templum. 76
- Matheus Dandulus præfatus Ducatum. 215
- Mathei. 239.
- Matheus Maruffus inter Venetos. 135
- Maurocena Maurocena Ducissa nuntius. Rosa aurea donatur. 240
- Mauroceni. 199. 112. 86. 126. 242. 240. 109
- Marella femina patrem defendit. 173
- Maximil. Imper. movet in Venetos. 199
- Meheret II. spoliat Principes Peloponnesi. 103. Venetos vincit. 106
- Melchior Trivisanus maris Imper. compedes. fert Antonio Gramano. 193
- Melitenfes correpti à Venetis. 218
- Michael Delphinus. 113
- S. Michaelis templum. 62
- Michaelis. 71. 118
- Michael Bevilacqua accusat filium Foscari Ducis. 131
- Michael Paleologus ejicit Prætorum Vancum Byzantio: usurpat imperium. 96
- Memi. 247
- Meretrices Venetiis permittunt. 342
- Messetaria. 147
- Mocenichi. 106. 272. 149. 215. 247. 170. 146
7. Mauritius Galbains Dux filium collegam assumit more insolito. 15. naves mittit in Orientem & Occidentem. ib. Oblectum Marinum eligit Episcopum Olivolensium. ib. Mors.
- Mauritius Galbains Mauricii nepos collega Joannis in Ducatu. 16. Joannem Gradi Præsulem ex turri precipitem dat. 16. Mantuam fugit. ib.
61. Michael Maurocannus audito periculo patria. Neapoli Venetias occurrit cum auro 138. Procur. S. M. Dux legem fert de fisciis. Mors. epitaphium. 139
63. Michael Stennis ex D. M. Procur. Dux grandis læticia populi. 143. Lignores vincit. Veronenses in tutelam accipit. Mover in Carrariensem. 144. Albertum Atesinum Ducem Ferraria comprimit. 145. Patavinum expugnat Carrariensis supplicio datur. Feltrum, Bassanum, Bellinum deditione accipit. 145. Laderam auro soluto redimit. bellum agit in Sigismundum Imperatorem. Mors. epitaphium. Coniunx, sepulchrum, lascivies inventuris. Eius electio in Ducem rescinditur: iterum eligitur. 344. an in duellum provocatus. ib. duodecim Apostolatarum mores erigit. ib.
- Adolini. 196
- Monetarii. 14
- Moneta Aureola dicta. 338
- Moneta Atezanini dicta. 343
- Moneta eudere quomodo habeat Capfariis S. Ad. 334. Formosa.
- Moneta Ducalis Osella dicta. loco Avium, qua dabatur nobilibus à quibus insunt. 197

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Monetam eudendi ius coevum Reipublica .
42. à Deo habent . Monetam argenteam
eudunt . 34. & 334

Mors Pietatis . Patavii . 231

Mori . 160. 162

Mortuorum Episcopuscitur . quis ? 333. mos
paciscendi pro sepultura cum Clero .
347. scandala in sepelendis mortuis .
ibid . in Ecclesia Regularium .

Murapiptor . 101

Murizufulus tyrannus Græcorum . 84

N

NAvagerii . 200

Navigatio Syriaca . 117

Nani . 261

Nani uxor Principis Foscari cogitur dare
cadaver mariti ad publicam sepulcrum .
158

Narentanend fidem Christi veniunt per Ve-
netos . 24. excisi . 34

Mavale armamentarium Venetis . 110

Naupallus . 173

Nicephorus Imper . plaudis Veneta libertati .
20

Nicolas Michaelini C. Advocator decla-
mat in Antonium Grimannum ; cuius loco
Procurator . 195

Nicolas Pisaurus . 117

S. Nicolaus cum S. Marco Venetias ab inun-
datione liberat . 115. eius templum ere-
ctum . 62

Nicolaus Canalius agrum vastas Thessalon.
165 non audent pugnare in Turcas . ad Car-
ceres vocatur . 106

Nicolaus Trivissanus in Pado villis ab In-
subre .

Nicolaus Ericcius mandat se post mortem
publicari homicidam Hermolai Donati .
151

Nicolaus Canalius pileum difert Duci Fos-
cari . 144

105. Nicolai Sagredi natalia . 188. septem lo-
cationes subit . ib. 351. eius virtutis . Dux .
268 legem fert : ne infra ducatos quindecim
debitores carceri dentur . Legatos au-
dit Continentis pro sua exaltatione . Stan-

do moritur . 289. laudatur à Todefebino .
Nummus . sepultura . ib.

Nicolaus Leonius S. M. Procur . 124

Nicolaus Iustinianns . 131

Nicolaus Iustinianns ex Anna Michaelia
restituit familiam . 198

Nicolaus Leonus aperit conirrationem Fa-
leriam . 121

69. Nicolaus Marcellus primus qui flexis
genibus excelsus in nummis . 170. eius
pietas . legationes . senectus . 174. Aureo
cornu inauguratur . & vestitus primus .
ibid . renovat memoriam Alex . III. lega-
tum dirigit ad Persas . Servas Cypri-
gnum . Scodram servat à Turcis . ib. Mors .
sepultura . moneta . epitaphium . 172. in-
bas argenteas extendit . ibid . Pileo &
gladio donatur à Papa . reliquia sub eo
inventas . 348

68. Nicolaus Thronus legatus in Turcas 3
Legatus ad Papam . S. M. Procurator .
Dux . 163. Legatos Persarum audit . Ci-
liciam . Caravianam medio Asienico
populatur . Turcas vincit . ibid . Cypnam
acquirat . 169. Monetam susfigit ima-
gine . ibid . Sepulcrum . epitaphium . co-
muni .

57. Nicolaus de Penie publice docet Philo-
sophiam . Rector Fori Iulii . Patavii . ibi
Prætorium adificat . Montem Charitatis
erigit . Laudatur publice à Julio Sperone .
131. aureo vexillo donatur . ibid . à Pio V.
Papa non admittitur . 3. Septies Orator
ad Papam . 132. primus equestris insignia
obtinet à Papa legatus ad Concil . Triacens .
intra tunc Reip . in Bavares . Greg . XIII.
suadet necessario pacem inisam cum
Turcis . Dux . pontem erigit Rivaltinum ;
sternis marmore plateam . Aulam absol-
vit maiorem ; eò revocat Comitum . Ad
innatos Decemviris tollit . donat ades Le-
gatis Papa . Excipis Iaponia Principes .
Leges edit sumptuarias . 132. Adoptat
Blancam Capellam . 233. Seminarium
Curotophium . ascesterium erigit . Ho-
ram decernit celebrandi Comitia . Mori .
epitaphium . nummi . sepulcrum laudatur
à Scaramella .

INDEX RERUM NOTABILIUM.

93. Nicolaï Donati Sapiencia, Magistratus, cum Proc D. Marci pransat Ducatum, & obitino. 231. pacem in i. cum Austris. Ofuna infidias confundit. Moris uerba. Sepultura, epitaphium. 252.
 97. Nicolaï Contarini gesta in hostem, in pestem, in famem. Secretariorum officium non perperum decernit. 260. facultatem puniendi patris criminaliter declamando asserit inter Decemvires. 261. Adscribitur inter factos eius declamatio. ib. Bellum Mantuanum peste affligitur. 262. votum eius Deipara Saluatis. Mors, sepultura, Nummi. 263 publico populum excitat ad penitentiam. 262
Nicolaus Iustinianus Adonacus ducta ux. re, familiam restituit. 78. 297
Norimbergensibus data leges Veneta. 351
Normanni victi, 61. victores 64
Nothi Magistratum prohibuit. —
Numii Apostolica adem incolunt, qua fuit Crissi Ducis. 201

O

O Beatus Marius Ep. Oliveten. 16. & 333
Obelerius caditur. 24
 1. Obelerius Antenorens. ib. Ducatum usurpat. fratres collegas assumit. 17. Gallos vocat in auxilium, oppidum a eis prodit. Virtus cum Gallis. 18. Heracleas Equitibus ad mutuas clades excitat. Caditur, cadaver ad farcas: an Beatum fratrem successorem habuerit. ib.
Octavianus Maggini laudat in funere Ducissam Alotenicam. 221
 34. Ordelafrus Phalaris cum classe navigat. Dux electus, Prolesmaidem expugnat, aliasque urbes. eg. iura acquirit in regno Hierosolym. ib. Patavinus comprimit. reconciliatur interpreti Imperatore. 79. Urbis incendio deirpatur. Adanum accipit Precursoris. 'Dalmatiam Croatiam domat. Titulo augeatur Croatia. Aram S. Marci lapillis ornata. In bello cadit. Sepultura. ib.
Orclancut. 24

27. Orbo Ursculus legibus, & armis illustis, collega patris. 55 filiam ducit Regis Ungaria, Adrienses, Murcimurum Croatia Regulū domat. 55. Histriam, Dalmatiam lustrat. Opprimitur à Flabanico: relegatur. 54 revocatur. 58. Mors. ib.
Ofuna infidias in Venetos. 250
Orbo Ill. Impor. Venetiis filiam suam baptizari curat. 54
Orbo filius Enobarbi Imp. captivus Venetorum. 80

P

P Agannus Auria vincit Venetos. 117 — Palma erec. 243. 236
Pancratius Iulianus. 64. us à Ligūre. 117
S. Pancratii corpus 16
Patricida pona. 333
Participatius. 29. 40
Pascalici. 169
 66. Paschalis Maripetrus toga sago clavis D. M. Precur. 160. legationes. Dux Ducem comitatur ad sepulchrum. ib. non cum veste Ducali. 117. & 346. eius virtutes. Pacem custodit. 160. Librorum impressio sub eo. Comitem Goritia inaugurat. Reges. Inlitziam urget. Mors, epitaphium, sepultura, coniunx, moneta. ib.
 88. Paschalis Ciconia virens, Preitura Patavina, Cresentis. 235. Oratione Urbem sanat in peste. Cretam servat à Turcis. Hostiam Eucharisticam ad se venientem excipit miraculose. 236. Carceres excitat marmoreos. 'Propugnacula erigit Palma Cepheleis. Mors, epitaphium, moneta. 237. Ecclesia Castellana restituta. ib.
Patavini ingrati erga Venetos. 110. excommunicati 347
Patriarchatus Constantinopol. ius Venetorum. 86
Paulina Lauredana Ducissa uxor Caroli Consareni quam modesta, pia. 271
Paulus Ericinus per medium scatur à Turcis. 166. eius filia continentia, martyrium. —

Pau.

INDEX RERVM NOTABILIVM

Paulus V. R. P. in festus Venetiis. 256. eoi excommunicat. 259

Paulus Theopulus pransat Ducatum. 132

Paulus Thronus pransat Ducatum. 160

Paulus Quirinus in Creta. 88

1. Paulinus Anafesius primus Venetorum Dux cur creatus. 4. ubi, iuras Kemp promovere. litora armat, ostia munis; Equilinos terret. inis sedus cum Rege Longobardo. 5. finitimis pacem imperat. Torcelli Templum excitat. Virtutes. Mors. anea nitur Moneta. 5. eius iura in Ecclesiasticis. 332: recusat leges Casaeas. ibid.

Patriarchatus Venetiis datur. 345

Pauli Pisani oratio in funere Barbadici. 330

Pax Bello urgente cur in symbolum assumpta. 286

Peloponnesus adiecta Venetiis. 142

Petecens Dux Longobardorum. 8

Pestis Venetiis sub Contareno. 262

Pestis Venetiis. 220. cuius testis nummus sub Aloysio Mocenico. 225. 222

Petrarcha lege Franc.

Petrus Auriavictor Clodiam occupat. 134. In xu perditur. occiditur. 137

Petrus Canalis. 116

S. Petri Ecclesia. 25

Petrus Capellus pransat Ducatum. 196

Petrus Gradonicius regalia posuit a Clodienfons. 49

17. Petrus Tronius vel Tribunus Dux sedem occupat paternam. 37. in Scythas munis latera urbis. sternis hostem. sepultura. 36

Petrus Landredanus Ligures vincit. 150

84. Petrus Landredanus in discordia ambicionum. Dux electus. 215. Landredana origo. ib. maligni accusantur de agrorum sterilitate. 216. verba morientis. sepultura. Ennius accipit non in ade Gemellorum. sub eo pars palatii domestici erecta. comitatur funus Zelia Dandula. ib. moneta. 216

12. Petrus Tradonicius Dux invitus creatur. 22. natalia. Mover in Barbaros. Joannem filium collegam assumit. accolis legem scri-

bit Veronenses defendit. ibid. In Sarracenos. 26. Templum erigit. S. Paulo. 26. Benedictum III. Papam Venetiis excipit. a conitratu caditur. Dissidia fovet. Parit cidapuni. ib.

49. Petrus Gradonici Dux V. etas: divi creationis. Stephanum excipit Regē Pannonia. 104. monius jurare adversus Hareticos recusat. 342. Bellum subit in Ligurum. 105. viatoria. vultus a Ligure. pacem inie. Graces pumi. vincit popularem compremis seditionem. Baiamouem Theopulum comprimit se ditiosum. 105. Dandulis nimium faves 106. Decem viros instituit. Eius filius funere honoratur Procurator. 106. & 342. sepulchrum. ib.

Petrus Securus Clodiam perdit. 136

Philippus Burgundus Christianus excitat in Turcam. 163

Philippus V. C. Mediolan. victus a Venetis Brixiam cedit & Bergomum. 149. Blancam notham desponsas Francisco Sfor. 14. 159

Pisau. 185

Pius II. interce dit pro Tergestinis. 163. Morum Ducem Veninviat in Turcas. Venetis commendat. 165. merore consumitur. ib.

Pius V. sedus inis cum Venetiis in Turcas. 219 70. Petrus Mocenici gesta in Turcas. 166

28. Petrus Landus victor pugnat in T. Braces. in Apulos. 202. are suo levat caritatem patria. 202. Ofseccos castigas. Litora munis S. Nicolai. 205. Auditores novissimos. eligit. ib. a Baroz. 20 laudatur. epitaphium. Adasolenm. Nummus ib. conitrat. ib.

78. Petrus Landi studia. navigationes. mune. 74 publica. legationes. 332

Petrus Rubens. 112

Petrus Zenus. 84.

Petrus Landredanus veneno tollitur. 125

Petrus Barbus Card. Papa. 154

Petri Ossune infidia in Venetis. 250

Petrus Gradonici pransat Ducatum. 127

Petrus Iustin. Ducis pater. 298

70. Petrus Mocenicus ambit Printipatum. 370. Munera. virtus bellica. 168. sapientia. Dux. 173. Napaicum. Lemmima a Turcis servat. ibid. Mors. Mansoleum

INDEX RERVM NOTABILIVM.

- ex Asia manubiis. laudatur à Bollano .
epitaphium .ib. eius gesta sub Nicolao Tro-
no Duce. Cyprum Republica acquirit. 169.
gesta 348
15. Petrus Candianus Dux creatus à Parti-
cipatio. 31. à Narentanis casus . sepultura .
32
19. Petrus Candianus Petri Ducis filius ,
Dux . virgines recuperat raptas ab Hi-
stis. 39. Iustinopolim expugnat . Marchio-
nem Histria domat. tributum imponit. 40
Lados instituit ad memoriam
templum S. Mariae Formase. Comacellum
expugnat . corpora SS. asportat. Mors.
ibid.
20. Petrus Participatus Dux, ne patriam
bello involvat . vindictam negligit . 41.
cum Gracis & Longobardis pacem procu-
rat. Mors. 42
21. Petrus Candianus III. collega patris in
Ducatu. 43. vitia ante Principatum. vir-
tutes post piratas domat. Armas in filium
parricidam. Intercedit pro eo apud popu-
lum. Mors. 44
22. Petrus Candianus 4. Ducis filius. ut par-
ricida prescripsit . reueatus ad thronum.
hunc divisit . & honoribus auge-
45. Coningem legitimam repudiat. Val-
derram filiam Hetrusci Principis ducit .
46. Opisergium populatur . Regiam mu-
nit. Incendio petens à populo . Ceditur &
in macellum projicitur. honorifice sepeli-
tur. 46
23. Petrus Vrfeolus Dux conflagratà urbe ,
suo arte Templum restituit. ducarium. 47.
Religio. virtutes. Saracenos vincit . 48.
Monachum induls. dona eius Templis fa-
cta. Aquitaniam petit cum Sanctis. Infi-
dias Candiani in patriam celiis sibi no-
tas aperit .ib.
26. Petrus Vrfeolus II. Dux pradicetur à pa-
tre. Sub eo pax. & abundantia . Fines di-
lucet imperii. 53. Piratarum assilot de-
ruit. 54. Narentinos pellit . iusto auxilio
Dalmatia. Hospitio excipit Othonem III.
Imper. ib. eius filiam leuat de sacro fonte.
Sanctorum corpora exornat. neprem Cas-
saris Byzantini ux. rem ducit eius filius.
- S. Barbara corpus excipit. Filium unum
pete amittit . Annonam populo. suo arte
procurat. Bona sua Republica . pauperi-
bus. liberis dividit . Cur in atrio D. Za-
charia sepultus .ib.
28. Petrus Centranicus intrusus in Princi-
patum. pacem domesticam praefert victo-
ria externa. 57. Arcem amittit Gradens-
sem .ib. deirnditur in Monasterium.
36. Petrus Polanus gener Ducis Michaelis
post eum Dux assumptus. 73. Fanum For-
tuna accipit sub tributo. Patavinos vincit.
74. Siculos vincit. Mors. ib.
42. Petrus Cianus filius Sebastiani Ducis .
Dux . primum Pratorem Byzantii desig-
nat. Equos Aeneos accipit. Ligurem vin-
cit. 87. Cretam redimit . 88. Pratorem
mittit Ducis titulo. Seditionem compri-
mit Cretensem. Iterum Ligurem vincit .
ib. multat Patavinos. 88. Constantiam
ducit filiam Regis Tancredi. 89. Virginum
excitat canobium. consors imperii Graca-
nici. Eubaia. Aethaia. Cephalena recepit.
obit Monachus. sepultura tentat Papam
Gracis reconciliare. 89
- Phaetri. 69. 122. an exclusi à Ducatu .
ibid.
- Philippus Beleguinus. 107.
- Picinus vinco Venetis. 150
- Pipinus Rex Gallorum victus à Venetis . 18.
- Pisani correcti à Venetis. 84
- Pisani. 134. 136. 117
- Pisauri. 120
- Pius V. cur legatum recensaret Nicolaum de
Ponte. 3.
- Pisicinus Gallis minister. 279
- Polani. 26. 74
- Potentones. 150
- Pons Kravali. 231. 236
- Polynesius Venetis et di. 178
- Popilia. 334
- Portorii lex. 99
- Prioli. 196. 210. 247.
- Primicerii S. Marci insignia. 94
- Procuratores D. Marci aucti. 219. admissi in
maioribus Comitibus pro bello in Turca .
165. augentur. 114.
- Prodigia cladem pradicunt. 120

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Plcbani Veneti olim cingebantur Zona aurea. 344. eorum electio de iure Patronatus. 347.

Q

Qvva. 352
Quirini. 152.

R

Ranerus Dandulus pransat Ducatum. 98.

45. Ranerus Zenus pransat Ducatum. 90. ex praetura Firmi vocatur ad solium. 95. delet propaginem Ezelini. ibid. Ligurum vincit. 96. cum Graco Imper. paciscitur. ob tributum impositum, lapidibus petitus. 97. an corona circumdaret Cornu Ducale. ibi erigit templum SS. Trinitatis. 343.

Ravennam expugnans Veneti. 8.

Redemptoris templum quando erectum. 225.

Renexius Zenus ferro petitus. 359.

Rhodigium Veneti cedidit. 178.

Rivalia lapide exornatur. 142.

Rubei. 112.

Rupertus Imper. Venetias petit. 142.

Ruvetti. 104.

Ruzini. 117.

S

Sabina corpus. 26.

Saladinus Syriam occupat. 103.

Saxoniam Lutherus deformat. 205.

Sanuti. 162. 32. 39. 88.

Saracena familia. 101.

Savorgnani. 147.

Scala Gigantum. 204. figura in ea. 212.

Scaligeri. 110.

Sciarras praescriptus a Papa. 242.

Scodra occupatur a Turcis. 178. defensa. 171.

Sebastianus Venerius. 249.

Sebastianus Ciannus divitiis potens, Dux eligitur. 79. Columnas erigit in platea officii dat immunitatem delicti ludendi. 80.

Pontem erigit Rivi alti. Anconitanos vincit. Alex. Venetiis suscipit, defenditur: victor in Frider. Imper. Orbenem huius filium captivum ducit. Fridericum pacifici excipit. Insignia Regia accipit a Papa. 80. Congiarium effundit in populum. Adem absolvit D. M. Fit Monachus. legata pia Viduis, & Orphanis. Epitaphia scribit adhuc eius familia in Zane. de

Selvi. 26. 28.

Selymus Cyprum adoritur. 216.

Seminaria erecta. 233.

Senensium legatus impedit, ne Dux Foscarus occideretur. 149.

S. Severi templum. 20.

Severus Patriar. Graden. ut Schismatiscus a Venetiis declinatur. 332.

Sextiera quando divisa. 83.

Sfortia Turcam excitat in Venetos. 195. 209.

Sigismundus Imper. reducitur in patriam a Venetiis. 141.

Sigismundus Austrius Tyrolen. movet in Venetos. 183.

Sigismundus Rex Poloniae Venetiis. 257.

Silentii Veneti magnam exemplum. 150.

109. Silvestri Valerio Ducis natalis: dignitates. 307. legatio. electio in Ducem; coronatur coniugem. 328. Nummismata. 329.

S. Silvestri Ecclesiam consecrata ab Alex. III. 337.

Silvi. 63.

Sixtus V. excommunicat Henricum. 242.

Spinula captivus Venetorum. 150.

Stella. 217.

Steni. 336. 145.

Storlasi. 88.

Sulcanus Aegypti. 117.

Superantii. 232.

Syriaca navigatio. 17. Syriam Saladinus occupat. 103.

T

Tarvisinum recuperant. 141. Tarvisinus ludus occasio belli. 83.

Tauri

INDEX RERUM NOTABILUM.

Tauri mactati in Carnis privio cur? 20.77

Tegalliani 69

Tergestini à Venetis corrotti. 163

Thodans Iustinianus. 133. 135

4. Theodorus Episcopus Usc Ducis filius, Ducatum tenet votis, non successione. 10. paceminit cum Longobardis. Confinia firmat. arcem Brundulam excitat. Oculis orbatus relegatur. ib.

S. Theodori corpus Venetius. 2. olim Venetorum infigne. 343. cur de uera ferat clypeum. ib.

Theopuli. 93. 122. 88

64. Thomas Mocenicus Dux creatur, dum legatus ad Imperatorem, Cremona statem. vincula vix evadit. Mensam Profeneticam instituit. 146. Magistratibus ades excitat. Forum Iulium acquirit. Incendia sub eo. Pecuniam fert in Senatum pro mactata, si voto caderet in Ducaris restitutione. Dalmatiam acquirit. Piratas domat. Navale Imperium commendat Reipublica. Morti, episcopium. 147. dissuadet electionem Ducis. Falsari. 149

Thomas Zenns prator Quinquereum. 184

Thomas Mocenicus legatus ad Sigismundum. 149

Thomas Mocenicus Patriarcha Constantinop. 86

Tituli Clarissimi, præstantissimi nulli dentur in declamationibus publicis. 233

Torcello templum. 7

Trasimundi. 24

Tradonici. 25. idem ac Gradonici. 333

Tribuni. 33. an Tribuni idem sint. 36

25. Tribuni Memur Dux dissidia fovisse inter Maurocanus & Caloprinus suspectus 31. Insulam donat cænobiarbis S. Benedicti. Fit Monachus. 52. Sepultura. ib. adesse voluit Duci Candiano morienti. 50

Trivisani. 196. 149. 88

Troxii. 200. 196. 33. Tribuni. ib. 36. 160

Troce vultu ad Echinas. Vittoria pingitur. 219. 220. si passa non scribant character Turcico, decipiunt. Leucadem Venetis extorquent. 199. Corecyram tentant. 200. Naupactum expugnant. 195. plures

occupant Venetorum urbes. 184. Cretam occupant. 186. admittendi ne spoliatum ritus Religionis. 350

Tyrum Veneti expugnant. 72

V

V Alentinus Antenorius. 17

Vatazins Princeps Lesbii. 88

Vestigal novum occasio seditionis. 96

Venerii. 199. 140. 185

Venetorum nobilitas. 336

Venetorum infamia. 344

Venetorum expeditio in Syriam, suadente Papa. 83. ad Cladium victis à Ligure. Villorei. 174. eorum indulgentia in villis. 137. vincunt Pannonem. 117

Venetorum religio. ibid.

Veneti à Turca decepti Leucadem cedunt. 199. vincunt Gradensem Patriarcham. in die Carvis privii memoriam celebrant. 20. libertatem mantinent inter duos Casares. ib.

Venetorum Matronarum pietas erga Ligurem. 337

Venetia portat gladium evaginatum; Dux in vagina. cur. 178

Venetorum præcedentia in Bavariam. 232. primi acquiescunt Concilio Trident. ib.

Venetum Concil. contra Schismaticos. 332

Veneti spoliant Carrariensem; eius filium raptum; sed cum Galeatio V.C. 141. Turvisum recuperant. ib. Plura oppida adiungunt Carolo VIII. Gallia Regi. 195. plura clades subeunt à Turcis. 183. Venetorum silentium in Carmignolam. 150. Byzantiis expugnant. 85. Egæi insulas occupantibus. dant. 86

Venetia provincia differt à Venetiis insularum. 331

Venetia à Damonibus inundatione vexata liberantur à S. Marco, Georgio, & Nicolao. 114

Venetorum Tribuni, Canonici. 331. primum templum. ib.

Venetorum infigne S. Theodorus, nunc S. Marcus. cur. 343

Veneta Aristocratia. 342

Veni,

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Veritas Tyrannid. nec mortuis dicitur. 396.
 Vermii. 128.
 Veronenses domus à Venetijs. 84.
 Vetranus Dux. Ligurum vietus. 87
 Vofa Infula. 178.
 Viterbia ades pro hospitio Imperatoris. 154.
 Vincentia in fidem Venetam suscepta. 149.
 Victor Rufanus Ligures vinos. 134. vietus in carcerem vocatur ibid. à populo requiritur. Eius obsequium exa pariam. Ligures vincit. 135. veneno tollitur. 136. optimis tormentis expladit in mari. 135.
 Victor Capellus. 163.
 Victor Capellus cur Eques à Senat. electus. 233.
 Virgines Veneta rapta 39.
 Virgineum canobium. 89. 319.
 Vitalis Candianus infideli in patriam. 48.
 29. Vitalis Candianus Candiani III. Ducis filius Dux. 49. pietas, mores pacifici, religio, iustitia. Orthonem III. patria reconciliat. bona pauperibus distribuit, fit Monachus. Angeli ei adstant, ei morientem accurrunt Dux Adamus. 50.
 32. Vitalis Phaleirus de donis clades recepit. 61. ab hostibus, fœdera Caesarum reparat. 65. filium Henrici Imper. levat de sacro fonte. 66. Adagistratum instituit Proprii, cum iure gladii. Obvicia Elementorum male audit apud populum. episcopium. 66. huiusmodi. 81.
 33. Vitalis Michael. Dux classem ducentarum navium, sub filio suo mittit in Syriam. 67. Pinnos praestigat. 68. Urbes occupat, adorat Christi sepulchrum. SS. corpora, fert in patriam. Apuliam. tra. stat. et errantem Anuladi restituit. 68. ex. citat templum. S. Cypriano, sepultura. 66.
 34. 330.
 38. Vitalis Michaelis II. Dux fœdus iniit cum Pisanis contra Anobardum Imper. 77. captivum duci Viricum Patriar. Aquileien. Petrus à Grecis classem instruit

centum navium, sed strage recepta, Iustinianos omnes amittit ex veneno Graco. 78. Lue afflictus à populo confoditur, publica funere exceptus. ib.

Viricus Patriarcha Gradenfis vietus à Venetijs. 10.

Viricus Patriarcha Aquileionfis captivus cum Canonicis Venetorum. memoria Victoria in Carnis privio. 77.

Vrbannus VIII. desinit memoriam Alex. II. 265. Vrbannum Ecclesiae restituit. 273. multat memoriam Alex. II. titulum Eminentijs dat Cardinalibus. 272.

Vrbannum cedis Ecclesia. 279.

Urscoli proseripit. 60. 56.

Ursani Iustinianus. 163.

Urscoli. 45. 53.

19. Ursus Participatus Dux Narantanos domat. Saracenos vincit. 27. filium habet collegam Imperij. iadurini cum Imp. Carolo Crasso. Insulam Dossidari adificiis ornas. Iudaicam exulibus permittit. Campanas donat Basilio Imper. Prestospatarius. funus filii. 28. affinitas cum Principibus. ibid.

Ursus Participatus Ep. Olivolenfis fasces accipit & fratris servas, restituit. 24.

Ursus Urscolus Antistes Gradenfis fasces accipit Principatus pro fratre. 57.

18. Ursus Participatus Dux, sapiens, religiosus, pacificus unicum filium captivum Reguli Illyrici aura redimit, cum ferro posset. 37. Clodienfis castigat. 38. monetiam cudis argenteam. fit Monachus. sepult.

Ursocorum scelera. 247.

Uvalderia uxor Ducis Candiani. 46. veniam Caloprinis impetrat. 52.

Z

Z Ancani. 199.

Zani. 170. 87. 81.

Zeni. 135. 184. 115. 239. 87. 96.

Zilie Dandula funus Ducis. 216. laudatur ab Antonio Stella. 217.

NOMINA DVCV M VENETORVM

per Alphabetum disposita

Numerus Marginalis numerum Principum annuit:

Secundus Annorum seriem. Tertius paginas

85	A Loylius Moca. An. 570. pag. 248	47	Iacobus Contarenus 1173	100
106	Aloylius Contarenus. An. 575	74	Io: Mocenicus 1477	177
	pag. 290	94	Io: Bembus 1615	249
71	Andreas Vendramenus 1476	56	Io: Cornelius 1624	258
77	Andreas Grieti 1513	48	Io: Dandulus 1680	108
40	Andreas Aurlus Maripetrus 1178	51	Io: Superantius 1314	109
54	Andreas Dandulus 1343	56	Io: Gradonicus 1355	143
60	Andreas Contarenus 1367	17	Io: Delphinus 1356	144
9	Angelus Participatius 809	11	Io: Participatius 829	33
62	Antonius Venerius 1382	10	Iustinianus Participatius 818	21
76	Antonius Grimanus 1521	14	Io: Participatius 881	29
94	Antonius Priolus 1618	103	Io: Pisaurus 1658	278
74	Augustinus Barbadius 1486	87	Laurentius Priolus 1556	210
53	Bartholomæus Gradonicus 1139	58	Laurentius Cellius 1361	128
102	Bertucius Valerius 1656	46	Laurentius Theopulus 1268	68
100	Carolus Contarenus 1655	90	Leonardus Donatus 1605	241
67	Christophorus Morus 1462	75	Leonardus Lauredanus 1501	187
29	Dominicus Flabanicus 1031	59	Marcus Cornelius 1365	130
30	Dominicus Contarenus 1042	73	Marcus Barbadius 1485	180
31	Dominicus Silvius 1068	91	M. Anton. Memus 1612	247
35	Dominicus Michaelius 1117	80	M. Anton. Trivifanus 1553	206
37	Dominicus Maurocænus 1148	107	M. Anton. Iustinianus 1683	292
16	Dominicus Tronus vel Tribunus 887	50	Marinus Georgius 1313	107
	—33	55	Marinus Faletus 1384	119
6	Dominicus Monegarius 756	89	Marinus Grimanus 1595	238
104	Domin. Contarenus II. 1659. pag. 284	44	Marinus Maurocænus 1249	93
108	Franciscus Maurocænus 1688	2	Marcellus Tegalianus 717	6
52	Franciscus Dandulus 1328	7	Mauritius Gaibaius 761	15
99	Franciscus Molinus 1645	61	Michael Maurocænus 1382	138
79	Franciscus Donatus 1545	63	Michael Stenus 1400	143
65	Franciscus Fofcari 1423	69	Nicolaus Marcellus 1473	170
81	Franciscus Venerius 1554	68	Nicolaus Thronus 1471	168
95	Franciscus Contarenus 1623	87	Nicolaus de Ponte 1578	231
98	Franciscus Ericius 1631	93	Nicolaus Donatus 1618	251
101	Franc. Cornelius 1656	27	Nicolaus Contarenus 1630	260
5	Galla. 755	105	Nicolaus Sagredus 1675	288
83	Hieronymus Priolus 1559	8	Obelerius Antenoreus 804	17
41	Henricus Dandulus 1191	34	Ordellaphus Phalerus 1102	69
3	Horlaeus Hipatus 726	27	Otho Vrieolus 1009	55
43	Iacobus Theopulus 1218	66	Paschalis Maripetrus 1457	160

88	Pascalis Ciconia 1585	235	78	Petrus Landus 1538	202
1	Paulutius Anafestus 697	4	84	Petrus Lauredanus 1568	215
12	Petrus Gradonicus 837	25	45	Ranerius Zenus 1252	95
15	Petrus Candianus 887	31	86	Sebastianus Venerius 1577	226
17	Petrus Tronus vel Tribunus 888 pag. 35	39	39	Sebastianus Cianus 1173	79
19	Petrus Candianus II. An. 932	39	109	Silvester Valerius 1694	327
10	Petrus Participatius 939	41	4	Theodatus Hipatus 724	10
21	Petrus Candianus III. 942	43	64	Thomas Mocenicus 1413	146
22	Petrus Candianus IV. 952	45	25	Tribunus Memus 979	51
23	Petrus Vrfeolus 976	47	32	Vitalis Phaletrus 1084	65
26	Petrus Vrfeolus II. 991	53	33	Vitalis Michaelius 1097	67
28	Petrus Centranicus 1026	57	38	Vitalis Michaelius II. 1156	77
36	Petrus Polanus 1130	73	24	Vitalis Candianus 977	49
42	Petrus Cianus 1205	87	18	Vrsus Participatius 912	37
49	Petrus Gradonicus II. 1289	104	13	Vrsus Participatius 864	27
70	Petrus Mocenicus 1474	173			

F A I N I S.

119
~~119~~ L.
29.

